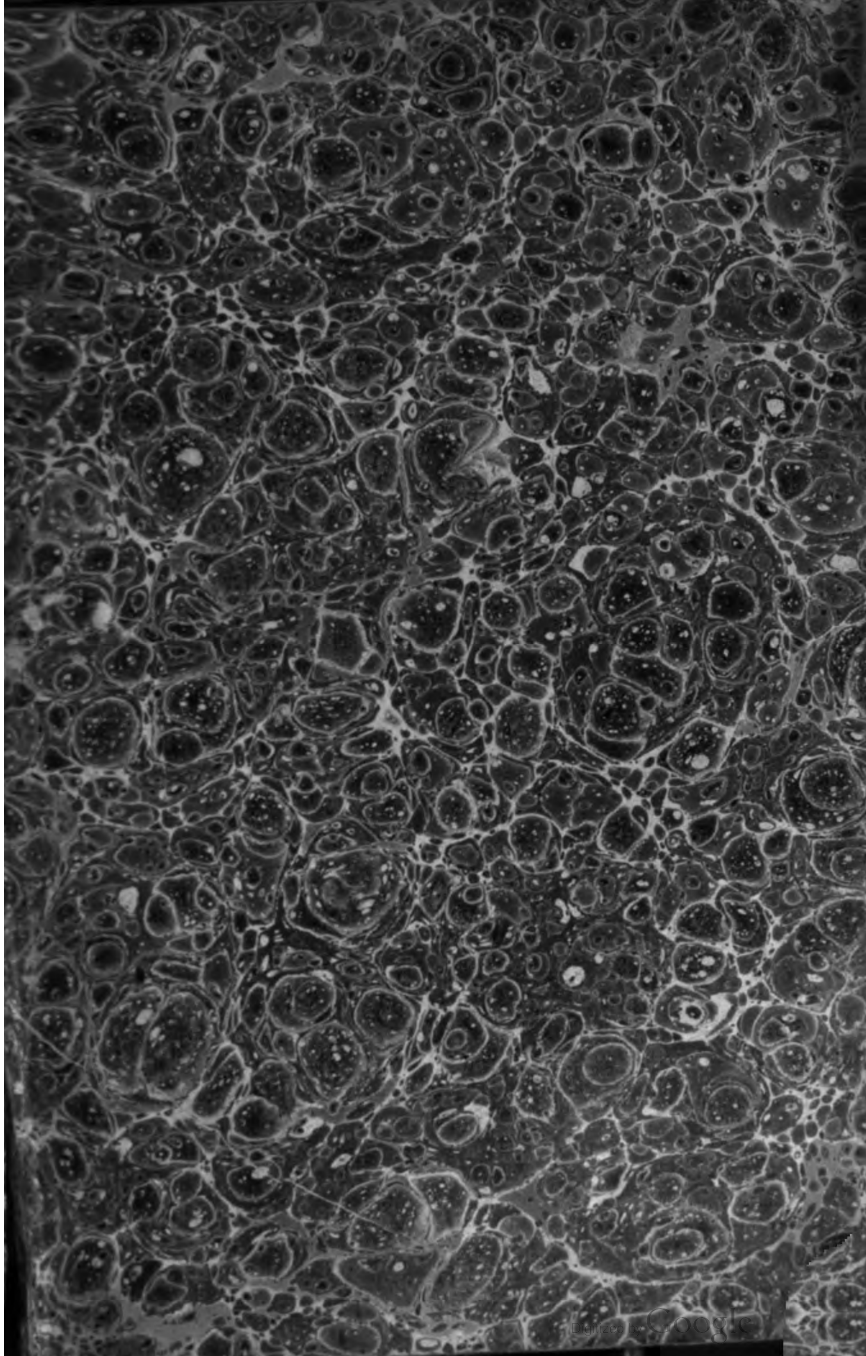
Liakatar vark' ew vkayabanowt... srboc', ork' kan'i hin ...

ՄՆԱՑՈՐԴՔ
ՎԱՐՈՒՑ ՍՐԲՈՑ
ԱՐՏԱՔՈՑ ՏՕՆԱՑՈՒՑԻՆ ՄԵՐՈՑ
Յիշատակելոց

Ի Յայսմաւուրս կամ՝ ի Ճառընտիրս Հայոց
ոչ և Յունաց, և Լատինացւոց.

Զոյգ ընդ ցուցակի Տօնելի սրբոց.

Համառօտեալ աշխատասիրութեամբ Հ. Մկրտիչ Վրդ.
Աւգերեան, 'ի միաբանութենէ մեծին Մխիթարայ
Աբբայ հօր ։

Եւ փաստագրեալ հրամանաւ Տն Տն Ստեփաննոսի
Ագոնց՝ Աբբայի և Արքեպիսկոպոսի ։

Արդեամբք ծախասէր Մանուկ Աղայի Կարնեց-
ւոյ մահտեսի Աճատուրեան ։

ՀԱՏՈՐ. ԺԲ.

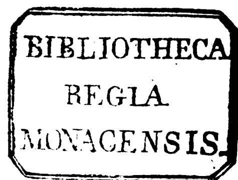
Այբուբենական.

որ է Բառարան յատուկ անուանց Սրբոց,
հնոց և նորոց ։

1815. Ի ՎԵՆԵՏԻԿ. ՌՄԿԴ.

Ի Վանս Սրբոյն Ղազարու ։

ԿԱՆԽԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առ յՌուբինեանս Հայաստանի Մնացորդաց։

Քանզի անմարթ էր եկեղեցւոյ զամ սէրս յան-
ձանձն փոխել ամ բաց ամէ՝ առ անթիւ բազ-
մութեն նոցա քան շատերու երկինց, (Թող զորոց ան-
գիտանամք եւ զանձամբն՝ որ գրեալ կան 'ի գիրն կե-
նաց,) սովորութեն եղև վայելչական՝ յիշատակել եւ
զնեծ մասն սէց սրբոցս Տեառացնի՝ բռէ ընթերց-
ռղձանձեն 'ի հարգի Յայսմաւուրաց։ Այս այս յամ
աղքս. զի որղէս հայք, նոյնպէս եւ յոյնք եւ հռով-
մայեցիք, ասորիք եւ ղպտիք եւ եթեովպացիք եւս,
թոռով նեթ եւ ընդդրանաս փոխեն զայսպար ինչ սէս
յանձանձնէ բաց առասպել պատրաստիցէ. էն որ զնոյնս, եւ
էն որ զշարականս, ևմ զատանել հանդիսացեալս
յաղքի անդ եւրեանց՝ կամ 'ի գիրս եւրեանց. եւ զնոս
բաղրամս նշանակէին եերև յեղապակելիս 'ի հարգի
յայսմաւուրաց կամ վկայագրաց եւրեանց։

Արդ յետ գրելոյ մեր զՇնորհաշատ վարս եւ զվկայա-
բանութիւս սէց փոխելոց յաղքի մերում, համեցեալ
որբասեղաց եւ վկայասերաց տալ հասր 'ի շարե ոեղեն
հաւանեն եւ զյիշեց յեղապակելի սէց, (եթէ փոխելի
եցին առ այլս, եւ եթէ յեղապակելի նեթ), եթէ
ինչ էրար 'ի մի 'ի գիտաթութե մեղ եւ ընթերցանե-
լեաց։

Նաև՝ փոխարեւ զգաստմամութե առա որղէս զոմնե-

չեայն առ 'ի մէնջ՝ հաստատեալ վկայութեամբ . ապա թէ ոչ՝ պա՛րտ էր և վս այս յօրինել նովին չափ հատորս տառն , և գուցէ և ևս առելի . այլ՝ զ՛բօրէնակ յայտնութենական ծաղկես վարուց սէց արարաք , նոյնպէս և սատ չափաւոր առաքագրութէ վարուց նոյս շարատնալ . Թէպէտև ո՛չ մօրէնակ . զի զոմանց ոմանց զգործս նորանորս փոխը մի առելի նշանակեմք , և զայլոցն զմօրէնակ ընթացս առելի հարծեմք . որպէս և Ջերմեռանդն պաշտօնեայք այնպէս փափաքեն լինել : Ո՛չ զի և ոմանց 'ի սէց զգրանսն վարք հաստատեալ , այլ հա՛մ սակաւապատ սուրբ յիշատակութէք ; և համ երկարապատում՝ էայց անսուրբ և անվասերական առանդութէք :

Երկրորդ՝ ոչ միայն յիշատակել զեղեալսն 'ի շանաչան օրէնակս յայսմաւուրաց մերոց , այլև յաւելուլ զորս գտանին 'ի ճառընտիրս մեր՝ արտաքոյ յայսմաւուրացս . որպէս և զգտեալսն առ յոյնս՝ էէր հուշակաւորս և հռչակեալս 'ի լուսելիս ազգին մերոյ . նոյնպէս և զհանդիսացեալս առ լատինս և փառաւորեալս յազգի մերում : Ի նշանակ որոշմանց սոցա յերերաց՝ լեցի ոմնորական նշանն , զոր դնեմք առընթեր երբաքանչիւր սէցքանչի ~. նշանակէ զյիշատակեալսն 'ի հայոց յայսմաւուրս . որպէս և ∩. զառանդեալսն 'ի ճառընտիրս հայոց . և {}. զեղեալսն առ յոյնս . և |. զորս առ լատինս : Իսկ թէ որդեօք յազգի միում ևեթ համ յերկուս և հա՜մ յերիս էցէ յիշատակ նոցունց, յայտնի լինի ի նշանակելոյ մեր զնոյն տառուր ~. {}. |. երբեմն զերեսին միանգամայն , երբեմն զերկուս , և երբեմն զմին առանձին :

Երրորդ՝ 'ի հարգ այնուհետեւ յարմարել զայս հատորս

զե

չէ ինքնին դիւրագիւտ լինելոյ՝ որոց ցանկան գտա-
նել և ընթեռնուլ շնորհս այսր կամ այնր սրբոյ արդա-
ժոյ փօխադրութե: Բայց որպէս չէ լեալ հարկաւոր այս
ժամանակամայն և Յունաց վարդապետաց փօխելեաց 'ի մէնջ,
եբրև հանրական ցուցակ՝ եմ Նաստաւարան ամ սրբոց ե-
րևելեաց, անցուցանեմք 'ի կարգ այլոցաբեննիցդ և
զանոնմանս եղեալս 'ի փօխադրութե, առաւելով շըն-
թերցօղս 'ի լիակատար վարս նոցա՝ որ 'ի նախընթաց
հատորս, աւելով. տե՛ս 'ի Տօնելիս. հատ. Ա. կամ
Բ. Ճա. երես, Ճա:

Նաև թէ ժամե՞ ժրրանց և աշխատութեց եղէ գործս,
ո̄ն է գիտելի. յորմէ և եթ ծամ անհնարութէ վար-
ձոյց ըստ անէա մարդասիրութե իւրոյ՝ բարեխօ-
սութեամբ ամ սրբ. այլ յընթերցանելեաց ախն ունիմ
ընդ ազօթից, և ընդ ներողամտութե մարդկօրէն սխա-
լանացս՝ ընդունել և շնորհակալ վաստակոցս՝ 'ի հոգիս
իւրեանց. չի մ՛ լոկ ընթերցօղին շահեալն, այլ չի
պարգևեալեացին և զուերմանեալն եբրև երկիր բարի
և պարարտ, նման օշ լինելով վարդոց սրբոց ամ. չի
և նոցին պտուղոյն արժանի լինիցին 'ի ժ̃ յ̃ 'ի ո̄ր
մէր:

Այս չէ գործս բովանդակ չարչարեալն յամի փօխելեօք
կամ յեղապանելեօք, չորոց է դարել սրբ առաքելական
գահին հռովմայ, ընդ նորին դատաստանաւ արկա-
նեմ զամ ա. յինէն գրեալս պարմաշարար կամ ժնոն-
շաբար. որպէս և զամ գրածս իմ բերականս և
գործնականս յամ 'ի կեանս իմ 'ի ժամս ամյ, և 'ի
պատիւ անճորհնեալ ամ ամանն, և յօգուտ մաս-
կանց եկեղեցւոյ:

* Այսուհետև և մեք՝ որ այսչափ շուրջ զմեօք մածեալ ունիմք զԲազմութիւն Վկայից, զհպարտութիւն զամ՚ ՚ի բաց ընկեսցուք և զմեղս կարևորս, համբերութեամբ ընթասցուք ՚ի պատերազմ, որ առաջին կայ մեզ։ Հայեսցուք ՚ի զօրագլուխն հաւատոց, և ՚ի կատարիչն Յս։

Եբր. ԺԲ. 1։

Իշխեա՛ մեզ դու և որդի քո։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 145 — 157

[illegible]

[illegible] 211 = 224

[illegible]

[illegible] քո:

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

Վարուց Սրբոց Յիշատակելեաց,
Օրինակ ըստ դասուց Տօնելեաց,
Ըստ Այբուբենի։

Ա.

ԱԲԳԱՐ ԿԱՄ ԱՒԳԱՐ Թագաւոր Հայոց յԵդեսիա. տե՛ս 'ի վարս տօնելի սրբց. հատոր. Ա. երես. 145 = 157։

Աբդաս կմ Աբդաս Եպս պարսից՝ ը Որմզդաննայ և Սայենի և Բենիամենի սարկաւագի նահատակեալ. տե՛ս 'ի տօնելիս. հատ. Բ. երես. 211 = 224։

Աբդաս կամաւոր, որ և Աբդիսու՝ Եպս Խեր-խա ղնդայ 'ի Պարսս, և Աբդիշու կմ Աղդիշ-սու Եպս Սախարայ՝ եւն 'ի Հալածանս յազ-կերտի։ Նախ ըմբռնի առաջինն՝ մատնեալ 'ի քեռորդւոյ իւրմէ սարկաւագէ. և դա-տեալ մն 'ի քն հաւատոց 'ի ներսիթայ եղ-բօ

բօրէ՝ արքայի՝ պրկէ 'ի դաշնաց մինչև 'ի խախտումն ոսկերաց եօթն անգամ, և կի-սամահ դնէ 'ի բանտ ։ Ապա ըմբռնեալ և աքաղաս՝ հանդերձ ժէ քահանայիւք, Թ սար-կաւագօք, ժէ աբեղայիւք, Է կուսանօք, և ԼԸ [illegible], յետ դատելոյ 'ի Ներսիսթայ՝ մատնեցան կապանօք 'ի ձեռս մամլթի մոգ-պետին ․ որ վշտ խոստովան լինելոյ նց զք͞ն զօնարթութի՝ եւ հարկանել զերեսս նց քարամբք, և ապա գլխատել ․ նոյնպէս գլխատեցաւ 'ի նմին աւուր և աբղիշու ։ Հ․ Յ․ Լ․ 'ի մայիսի ․ 16 ։ Ս. [illegible] և [illegible] ապր․ 8․ [illegible] ։

Ս.Բ[illegible] կամ [illegible] միայն՝ էր [illegible] քրիստո-նեայ պարսիկ 'ի Ներքուլ քաղաքէ՝ ջերմ յոյժ պաշտօնէ, որ ձգէր զբզմս 'ի պարսից 'ի Ք͞ս հաւատս յաւուրս շապհոյ կ͞բ յազկերտի․ կալաւ զնա մոգպետն, և ստիպէր յերկրպագու-[illegible] արեգականն և հրոյ ․ և իբրև ոչ կա-րաց հաւանեցուցանել, եւ հարկանել զփոր նր, և տանջել յաւուրս մինչև ցօր հասա-րակ, և ապա 'ի բանտ արկանել կապանօք ․ ուր յետ պահոց աւանդեաց զհոգին իւր ու-րախութեամբ 'ի ձեռս փրկչին ։ Հ․ փետր․ 20 ։ Յ․ ապրիլ․ 5 ։

Ս.Բ[illegible] կմ աբդիու՝ մինն յերկոտասանից մար-գարէից ․ տե՛ս 'ի տօնեկլրս ․ հատ․ Գ․ 308․

Ս.Բ[illegible]՝ որ և [illegible], մանուկ եբրայեցի՝ նահատակ 'ի պարսս ․ տե՛ս 'ի տօնեկլրս ․ հատ․ Ա․ 92 ։

Ս.Բե

ԱԲԵՂԱՅՔ սինէական լերինն, և ռաւթայ կամ հայրիթու եգիպտացւոց՝ նահատակեին որով և այսպէս տանջանօք 'ի սարակինոսաց, 'ի Դ և 'ի Ե դարու, անձինք իբր ութսուն և մի. 'ի հայրիթ կատարեցան միայնակեացք ԽԳ. և 'ի սինեա ԼԸ. յորոց վս ծագեաց լոյս յերկնից. և զմարմինս սրբոցն թաղեցին սաբա և եսայի ճգնաւորք: Զվկայելոցն 'ի սինեա ճոխագոյն գրեաց սբն հայրն նեղոս: Հ. յունվ. 11: Յ. Լ. յունվ. 14:

ԱԲԵՐԿԻՈՍ եպս յերապօլսոյ փռիւգացւոց՝ փայլեաց նշանագործութբ 'ի Բ դարու, յաւուրս մարկոսի անտոնինոսի իմաստասէր կայսեր, և դարձոյց զբազումս 'ի հաւատս քնի. բժշկեաց զդիւահարս և զախտաժէտս, լուսաւորեաց զկոյրս, ջուր բղխեցոյց յանջրդի վայրի, և յետ բժշկելոյ և զդուստր կայսեր 'ի հռոմ՝ դարձաւ յարևելս, և խաղաղութբ հանգեաւ 'ի քս առաքելանման հայրապետն, և թաղեցաւ 'ի տապանին՝ զոր ինքն էր պատրաստեալ՝ գրելով 'ի նմա և բանս խորինս: Հ. Յ. Լ. հոկտ. 22:

ԱԲԷԼ արդար՝ տօնելի Զ նախահարս. հտ. Դ. 194:

ԱԲԷՍ սարկաւագ տօնելի. հտ. Ա. 444:

ԱԲԻՍՈՂՈՄ սարկաւագ տօնելի. հտ. Ա. 37:

ԱԲՈՒԴԻՄՈՍ վկայ էր 'ի տենեդոյ կղզւոյն առ դիոկղետիանոսիւ. որ վս մերժելոյ զկուռս և զզոհս՝ կապեալ 'ի չորս ցիցս տանջեցաւ յինն դահճաց. և յետ քերմանց գլխատեցաւ:

ցաւ ։ Այս երևեցան Թ̃գրին հրեշտակք սու-
սերաւորք , և ցուցեալ զհոգի ս̃բյն աքսուղի-
մոսի ո̃պ քաջ սպառազէն՝ ասեն . տե՛ս զծա-
ռայն ո̃յ՝ զոր դու կարծէիր կարծել՚ի կե-
նաց . և գիտեա՛ , զի և յետ մահուանն կեն-
դանի է մեռեալն վ̃ս քո , և հզօր և յաղ-
թօղ ընդդէմ դիւաց՝ զորս պաշտէք կռա-
պաշտքդ . իսկ բռնաւորն յանձն լեալ , այլ
ոչ ինչ օգտեալ՝ եւ այլեւ զմարմին վկային ։
÷. օգոստ. 25 կմ 26 ։ {}. Յ. յուլ. 15 ։
Սեբակոմ նակաղեփ՝ տօնելի ը̃ նախահարս .
Հտ. Պ. 219 ։
Սեբակոմ և Կորէն խոստովանօղ երիցունք
Հայոց՝ աշակերտք Պ Լոնդեանց , տօնելիք .
Հտ. Յ. 210 ։
Սեբակոմ կամ Սեբոմ եպս պարսից՝ յարտա-
վիլ քաղաքէ՝ յաւուրս շապհոյ արքայից ար-
քայի , վասն ածելոյ զպարսիկս ՚ի հաւատս
քո̃՝ մատնեցաւ կապանօք ՚ի ձեռս աղեղ-
փարայ մոգպետի . և ոչ հաւանեալ զոհել
արեգականն և հրոյ՝ կրեաց ազգի ազգի տան-
ջանս , ո̃պ և պնեղուԹիս բանտի . և ապա
գլխատեցաւ՝ ՚ի բերան ունելով զխոստովա-
նուԹի̃ ամենասո̃ երրորդուԹե ։ ÷. փետր.
8 , կմ 7 ։ {}. փետր. 4 ։
Սեբակոմ քահանայ անապատաւոր՝ մակա-
նուն Սերգար , եր ասորի ուռհայեցի՝ աշա-
կերտ ս̃բյն յակոբայ մծբնայ հայրապետի .
մուծեալ ՚ի ծնողաց բանուԹ̃ ՚ի կարգ Ծի ,
և յետ եօԹն աւուր հրաժարեալ ՚ի կնոջէն
կա

կամակցութեամբ նորա՝ արգել զանձն 'ի խուղ մի՝ երկու մղոնաւ հեռի յեդեսիոյ, և ընդ պատուհանն առնոյր կոգեպահ կերակուր՝ կամս տասն: Ապա 'ի վախճանիլ ծնողացն՝ բաշխեաց զինչս նոցա աղքատաց. և բռնադատեալ յեպիսկոպոսէն՝ օծաւ քահանայ, և քարոզել դարձոյց 'ի քս գիւղ մի կռապաշտից. և դարձեալ առանձնացաւ 'ի խուղ իւր կամս յիսուն:

Նր դուստր եղբօր նր Մարիամ անուն՝ որբ մնացեալ. զոր եդ աբրահամ 'ի խուց մի՝ ուսուցեալ նմա զքմ կարգ ճգնութե. այլ նա պատրանօք չարին անկեալ 'ի մեղս՝ դարձաւ յա. յայնժամ արդարն գնաց ծպտեալ զա-կան ձևով 'ի խնդիր կորուսելոյն, և դարձոյց զնա յառաջին կարգ իւր. և այնքան ապաշխարութե ճգնեցաւ Մարիամ, մինչև գործել սքանչելիս. և այնպէս երկոքեանն սրբութե կատարեցան 'ի քս 'ի միայնարանս իւրեանց: Զգործս աբրահամու գրեաց աշակերտակից նր նը աբբայն եփրեմ: Հ. հոկտ. 28: Յ. հոկ. 29: Լ. մրտ. 16:

Ս. Ագաթէ կմ Ս. Ագաթա կոյս՝ (որ յունարէնն բարի լսի,) էր 'ի սիկիլիայ կղզւոյն՝ 'ի պանորմայ քաղաքէն (այն է բալէրմօ), չքնաղ յոյժ և մեծատուն, և պայծառացեալ առաքինութե 'ի հաւատս քսի՝ յաւուրս հալածանաց դեկոսի կայսեր: Կալան զնա կռապաշտք, և տարան առ կուինկտիանոս դատաւոր կատանայ քաղաքի (որ և գաղանա՝ 'ի

՚ի ստորոտս Եռնայ լերին) . և մինչև հար-
ցեալ՝ ինքնին խոստովան եղև կոյսն զքրիս-
տոնէութին իւր , և յանդիմանեաց զմոլո-
րութին կռապաշտութե : Իսկ դատաւորն զար-
մացեալ և զամօթի հարեալ՝ ետ զնա հար-
կանել զաղախինն քնի , և հատանել սրով
զստինս նը , և այնպէս ՚ի բանտ արկանել :
Ընդ երևեցաւ նմա ոը առաքեալն պետրոս
՚ի նմանութիւն ծերունի բժշկի՝ հանդերձ
բուսաւոր պատանեկաւ միով . և մատուցա-
նէր կուսին դեղս , զի ողջասցի ՚ի վիրացն :
Ասէ աղաթի . ես դեղ ունիմ զքս , որ
բժշկէ զիս առանց դեղոց : Ասէ պետրոս .
և զիս նա առաքեաց առ քեզ , զի աշակերտ
եմ նը և առաքեալ : Իսկ զայս ասացեալ՝
աներևոյթ եղև . և կոյսն գտաւ ողջացեալ բո-
լորովին , և գոհացաւ զա՞յ : Ապա հանին
զնա ՚ի բանտէ , և քարշեցին ՚ի վը մանր
խեցւոյ , և այրեցին հրով զխոցս վիրացն .
յայնժամ եղև շարժումն , և կործանեցաւ
կէս քաղաքին կատանայ . (զի ուր սոսկալ լե-
նի սասանութե ՚ի բռնութե հրաշունչ լե-
րինն Եռնայ , նովին կամեցաւ տր առ հարկա-
նել անհաւատից վս տանջելոյ նորա զգա-
թա .) և ՚ի դիմել ամբոխին ՚ի վը դատա-
ւորին ապաստանել զնա՝ դադարեցին դահիճք
՚ի տանջելոյ զկոյսն . և եդին անդրէն ՚ի
բանտ . ուր ՚ի գիշերին յայնմիկ յաղօթս կա-
լով աղաթեալ՝ աւանդեաց զհոգի իւր առ
ած . և հաւատացեալքն առին զմարմին նը ,
և

և եդին 'ի տապանի 'ի նշանաւոր տեղւոջ . և տարար և առնէ տծ 'ի ձեռն նր նշանս բազումս : Այլ ի նծ յաղօթելոյ անցանել ԺԵ այն քաղաքացին կատանայ , և մատուցանել զպատարագս 'ի վր գերեզմանի նրա կատարեն աղաւթայ 'ի հօրական մայր եկեղեցւոջ քաղաքին , և միխիթարիլ մեծապէս 'ի պանդխտութեան յամի տն 1809 . 'ի հոկտ . 15 . հանգերձ ուղեկցօքս : Հ . փետր 4 . կմ ԺԲ ապր ինչի . 5 : Յ . Ն . փետր . 5 .

Ս. Գաւնդիլես վկայաւհին էր աշակերտն Նիկողայոսի ուրուան և կնոջ նր պաւղինեայ ուրացողաց զքս 'ի հալածանս կռապաշտից . և զի աղաւթողներ ոչ ետող զքս , չարչարեաց զնա անօրէն տիկինն զամս ութ պէս պէս խոշտանգանօք . էր զի քարամբք ջարդէր զոսկերս նր , և էր զի փայտիւ և ուռամբ հարկանէր զմարմին և զթիկունս . մինչև մատնեաց զնա դատաւորի , և եա հատանել զգլուխ նր որ խոստովանէր զքս . և իւրև արկին զնա 'ի բանտ անսահման , թուշտանք բերեին նմա կերակուր 'ի պատղամ ծառայց : Այլ սայս կատարեցաւ 'ի բանտի , զի տիկինն շաղացեալ անհուն այրեաց զերեսս և զկուրծս նր . կմ հրացեալ նիգ մխեաց 'ի փորս նր . վոյ այլ քաղէն , թէ հրով կատարեցաւ : Հ . սեպտ . 25 : Յ . 16 : Ն . 17 :

Ս. Գաւնդիդէս , տես 'ի Վարդանս .

Ս. Գաւնդիդէս , [illegible] , [illegible] , Թէոդորեպոս , [illegible] , [illegible] , և [illegible] նոս ,

Դոս, էին իշխանք փառաւորք և իմաստունք՝ նիկոմիդացիք, նէոկեսարացիք, և պոնտա-ցիք՝ քրիստոնեայ հաւատով ՚ի հալածանս մաքսիմիանոսի. յորում ժամանակի եւստոլ-միոս կոմսն յետ սպանանելոյ զքնմս յազ-քատաց ԺԸ ամ ճանապարհն՝ զոր արար ՚ի նի-կոմիդեայ ՚ի պոնտոս, զեօթանեսին զատա-արս երևելիս եած կապանօք առ Թգըրն՝ որ էր յայնժամ ՚ի սիզիւմբրիա Թրակիոյ. և նր գտեալ զնս հաստատուն ՚ի քն՝ ետ հա-տանել զգլուխս նց։ Հ. օգոստ. 20, կամ 21, և կմ 22։ Յ. օգոստ. 22։ Լ. օգոստ. 22. և այլք. 20։

Ր. Գաւնոդոսս կամ ագաթապուս սարկաւագ-ծերունի, և Նէոգոտլոս ընթերցող երիտա-սարդ՝ եղբարք էին Թեսաղոնիկեցիք, փայ-լեալք հաւատով ՚ի հալածանս մաքսիմիա-նոսի. և եղև նց տեսանել ՚ի միում գիշերի միանգամայն՝ ոմն տեսիլ երազոյ, զի ունէին ՚ի մատունս իւրեանց մատանիս ոսկիս՝ յորս գրեալ կայր ՚ի վր պատուական ականց մար-տիրոսութի նց։ Եւ ահա յետ աւուրց կա-լաւ զնս փաւստինոս դատաւոր Թեսաղոնի-կեայ, և էարկ ՚ի բանտ. և անդ եւս Թուէր նոցա տեսանել՝ զի կային ՚ի նաւի. յորոյ ՚ի խորտակիլ յալեացն՝ իբրև ընկղմեցան նա-ւորդք, ինքեանք ելին ՚ի լեառն մի բարձր, և զերծան։ Ի վաղիւն անդր փորձեալ զնս դատաւորին, և ոչ կարացեալ մեկնել զնս ՚ի քէ, ետ ընկենուլ զվկայսն ՚ի ծով. իսկ

Ր. ադ-

ազգականք նոցա գտեալ զմարմինս սրբցն 'ի ծովեզրն՝ Թաղեցին պատուով: Հ. ապր. 4. կմ 5: Յ. Լ. ապր. 4:

Ս.Ագապէ կամ ագապի՝ տօնելի դուստր սոփիայ. տես հատ. Դ. 398:

Ս.Ագապէ յիշատակելի. տես աստ ընդ Իրինեայ:

Ս.Ագապիոս կմ ագապիտոս վկայն, և Թեկղ կմ Թեկղա վկայուհին էին 'ի գաղայ պաղեստինոյ 'ի հալածմանս դիոկղետիանոսի. և յետ բանտարգել լինելոյ՝ յաւուր յորում կատարեցաւ անդ տիմոթէոս երևելի վկայն, արկին և զսոսա առաջի գազանաց. են որ ասեն՝ թէ Թեկղ այնպէս կատարեցաւ 'ի քրծ, այլ ագապիոս և այլ բազում տանջանօք: Հ. օգոստ. 24, կմ 30: Յ. Լ. օգոստ. 19:

Ս.Ագապիտոս կմ ագապիոս հռովմայ հայրապետ՝ էր հռովմայեցի, նստեալ յաթոռ սրբյն պետրոսի յամի տն 535: Սա մտ օգտի եկեղեցւոյ կամեցաւ երթալ առ յուստինիանոս կայսր կոստանդնուպօլսոյ. և յելլադա բըժշկեաց զայր մի կաղ և համր՝ հաղորդելով զնա 'ի սբ խորհրդոյն, և 'ի մտանելն 'ի Թգրեալ քաղաքն ը̃ դուռն ոսկի կոչեցեալ՝ եբաց զաչս կուրի միոյ: Ընդ էր յայնժամ անթիմոս ոմն անարժան եպս տրապիզոնայ՝ որ էր եւտիքի և սևերիանոսի հերձուածողն, և առեալ զպատրիարգութի կոստանդնուպօլսի՝ սերմանեալ էր զաղանդ իւր

'ի քաղաքին. մ՟ն յանդիմանեաց զնա ն՟ր հայրապետն ագապիտոս, և ընկէց յաթոռոյն, ձեռնադրել 'ի տեղի ն՟ր պատրիարգ զմինաս զայր ողջամիտ և առաքինի՝ վկայել յամենեցունց. և ինքն խօթացաւ, և ոչ կարաց դառնալ 'ի հռովմ. և փոխեցաւ առ ա՟ծ 'ի կոստանդնուպօլիս, և թաղեցաւ փառօք 'ի տաճարի ս՟ց առաքելոց: Հ. ապր. 15, կի՟ր 19: Յ. ապր. 17: Լ. սեպտ. 20:

Ա.գնէս կոյս, որ և Ա.գնաւէս, (է՟ յունաց՝ ագնէ, որ թարգմանի գառնիկ, և ողջախոհ, և հագնի) էր առ դիոկղետիանոսի՟ 'ի հռոմայ, օրիորդ պարկեշտ և իմաստուն. որ զբազում կանայս ուսոյց դառնալ 'ի չար ճանապարհէ և 'ի կռապաշտութենէ: Ս՟յ կալաւ զնա սիմփրոնիոս իշխան քաղաքին. և ստիպէր կամ զոհել կռոց, և կամ գնալ 'ի պոռնկատունն: Իսկ 'ի մերժել ն՟ր և պարկեշտ կուսին զանօրէն հրամանսն՝ տարան զնա բռնութ՟բ 'ի տուն գարշութե. ուր ն՟ր տարածեալ զձեռս յերկինս՝ զ՟ք՟ն կոչէր յօգնականութի. յորմէ պակուցեալ անառակ երիտասարդաց՝ որք կամեցան մտանել առ նա, աչիւ մեծաւ արտաքս փախչէին որ՟պս պարտեալք և կթուցեալք. մի ոմն 'ի նոցանէ քանզի յանդգնեցաւ բռնին հարկանել 'ի ն՟ր կոյսն, նոյնժամայն պատուհասեալ անկաւ և եհան զոգին: Կոչեաց իշխանն զագնէս, և հարցանէր՝ թէ ի՞ մեռաւ երիտասարդն. և նա պատմեաց, թէ զ՟ի ես էր

հրեշ-

հրեշտակ ա՛յ իմոյ՝ պահապան հզօր , և յա-
հէ, նդ մեռաւ այրն : Ասէ Իշխանն . եթէ
յարուսցես զմեռեալդ , յայնժամ գիտացից՝
թէ ճշմարիտ է բան քո : Նա յաղօթել կա-
ցին ծնրադրութ՟՝ իսկևիսկ յարեաւ մե-
ռեալն . և զարհի հարան ամենեքին . իսկ
բռնաւորն հրամանս տայր այրել զագնեսս իւ-
րև ղիւթ և վհուկ . այլ ոչ մխասեաց նմա
հուրն . և ապա հատին զգլուխ կուսին յա-
մի տն իբր 304 : Յետ ութ աւուրց երևե-
ցաւ ագնէս փառօք՝ ծնողաց իւրոց , և փա-
րատեաց զսուգ նց . սորա և զայլ սքանչե-
լիս՝ որոց գալին 'ի տապան նր . զկրօրինակ
բժշկեաց և զկոստանդիա զդուստր կոս-
տանդիանոսի նախ քան զմկրտութն . որ
և մկրտեալ՝ շինեաց եկեղեցի 'ի պատիւ
սրբուհւոյն ագնեսի , որ է կոյս փառաւո-
րեալ յամ ազգս և 'ի լեզուս՝ ասէ հերոնի-
մոս : Տ . յուլիս . 9 , կմ 10 : Յ . յուլ . 5 :
Լ . յունվար . 21 , և 28 :

Ադամ նախաստեղծ՝ տօնելի ընդ նախա-
հարս . հտ . Գ . 186 :

Ադդէ հայրապետ՝ տօնելի . հտ . Ժ . 141 :

Ադոկտոս վկայ տօնելի . հտ . Օ . 215 :

Ադրիանոս և Անատոլիա տօնելիք . հտ . Ն .
167 :

Ադոն , որ և տղա կմ աղի , սքանչելագործ
վկայ՝ էր խսաւրացի՝ զօրական լիկիանոսի ,
առանձնացեալ 'ի լեառն յերեսաց հալա-
ծանաց , և կրօնաւորեալ բազում ճգնութ .

մինչև ետ Նմա տր շնորհս բժշկութեան ։ Տե-
սեալ զնա արքայազուն որսորդաց՝ ծանեան ,
և պատմեցին դիոկղետիանոսի ։ և յառա-
ջել Նր զօրականս ՃԾ 'ի բերել զազիոս՝ Նա
դարձոյց զնս 'ի քս՝ բղխեցուցանելով ջուր
'ի վր ճանապարհի ։ զորս մատնեաց թգրն
ՃԼ ազիոսի և այլ ևս նահատակաց 'ի ձեռս
ակումիղինոսի եպարքոսի ։ և Նր տարեալ զնս
'ի պոնտոս՝ ետ կախել զսբն ազիոս զհե-
րայ , և քերել երկաթի ձանկօք , և 'ի բանտ
արկանել ։ ուր երևեցաւ Նմա տր , և ողջա-
ցոյց զվէրս Նր ։ Արկին զնա 'ի հուր բորբո-
քեալ , և ել անտի անվնաս ։ և հաւատա-
ցին կինն և դուստրն եպարքոսի ։ և կոչե-
ցան Մեղասփիա և Սինփորոսա ։ վսյ ետ դատա-
ւորն հատանել զգլուխս նց ՃԼ ազիոսի և ՃԼ
ՃԾ զօրականաց ։ Իսկ եկեղ եպս սինոպքա-
ղաքի տր թադէոս՝ եառ զմարմին սբյն ա-
զիոսի , և ամփոփեաց պատուով ։ իսկ 'ի լի-
նել հրաշից 'ի տապանէ Նորա՝ հաւատացին
այլ ևս ԺԲ զօրականք ։ և Նոքա ևս կատա-
րեցան սրով ։ Հ ։ նոյեմբ ։ 20 ։ Յ ։ Լ ։
նոյ ։ 19 ։

Աթանագինէ եպս տօնելի ։ հատ ։ Պ ։ 56 ։
և Պ ։ 319 ։

Աթանաս հայրապետ աղէքսանդրացի՝ մեծն
կոչեցեալ , տօնելի ։ հտ ։ Ա ։ 217 ։

Աթանաս եպս տարսոնի կիլիկեցւոց՝ այր ա-
ռաքելական՝ յաւուրս վաղերիանոսի կայ-
սեր ։ առ որով էր 'ի սելևկիա իսաւրացւոց

Իշխ

Խանթուշ կին Աթանաս դուստր մեծատան և կռապաշտ ծնողաց · որ եկն երկու ծառայիւք զանխուլ 'ի տարօրն առ աթանաս՝ խընդրել զմկրտութիւն · և աթանաս աղդմամբ հրեշտակի տն եւ ը առաջ նր, և նշանաւ խաչի ջուր բղխեցոյց 'ի քարէն, և մկրտեաց զկոյսն · որում երևեցան երկու հրեշտակք, և զգեցուցին հանդերձ պայծառ : Ապա 'ի հաղորդել զնա եպսին՝ տեսանէին ծառայքն խանթուշի, զի կայր առ նմա տիկին մի փառաւոր՝ ունելով 'ի գլուխն պսակս երկու և խաչ մի · յայնժամ հաւատացին և ինքեանք, և մկրտեալ՝ անուանեցան Խարէուտինոս և Ստեփանոս : Յետ այսորիկ հալածեալ խանթուշ յիւրոցն՝ զգեցաւ մազեղէն, և կրօնաւորեցաւ 'ի լերին զամս իդ, և սքանչելի սրբութբ փոխեցաւ առ տր յառանձնութեան · զոր յետ չորից ամաց եկեալ ամփոփեաց յայտնութբ տն աբբահամ անապատաւոր · և շինեցաւ վկնի մատուռն և վանք 'ի վր տապանի նր : Իսկ Ճր եպսն աթանաս մատնեցաւ 'ի ձեռս կայսեր, և գլխատեցաւ վն անուանն քսի · և մարմինն նր եդաւ յեկմ յարծաթի տապանի : Տանջեցան վն հաւատոց և խարիսխմոս և նեստորիոս · և յետ քերանաց՝ սրով կատարեցան 'ի տր :

Դ. սեպտ · 3 : տր իէլ · օգոստ · 25 : Յ. Լ :
օգոստ · 22 :

Աթանաս զօրական · տեմ ը Օսիմոսի :

Անդրոնիկոս , կին աւեքսիոս այրն տյ՝ կամա-

ւոր աղքատ՝ տօնելի. Հատ. Ա. 388 :
Ալոյսիոս գոնզակա, (որ և Լուիճի ասի), մնա-
նուկ ազնուական և հրեշտակային վարուք
հանգոյն ալեքսիանոսի առն այ՝ էր որդի
փերրանդեի կմ՝ փերտինանտի գոնզակեան
ասպետին գաստիլիոնի 'ի լոմպարտիա, և
մարթայի դանայ սանդենայ, ծնեալ յամի
տն 1568. նուիրեալ 'ի բարեպաշտ մօրէն
նախ քան զծնունդն 'ի ձեռս փրկչին Է հա-
վանեաւ որ ածածնի. և սնեւ 'ի վարս պար-
կեշտութե և անարատութե, յաղօթս և 'ի
գիրս : Մինչդեռ ինն ամաց էր՝ տարաւ զնա
հայր իւր 'ի փլորենտիա՝ կրթիլ 'ի պալա-
տան դքսին յարքունի հրահանգս և յարտա-
քին գիտութիս : Իսկ ալոզիոս առաւել 'ի
հոգևորս եղև յառաջադէմ՝ աղօթասէր և
ընթերցասէր գոլով նոր գրոց և վարուց սրբց.
և 'ի տիս անգ դեռափթիթ մանկութե ուխ-
տեաց առանձինն առաջի պատկերի աւետ-
ման կուսին մշտնջենաւոր ողջախոհութի.
զոր և պահեաց ամ ամբծութե և կատա-
րեալ պահպանութե զգայարանաց, մինչև
յերեսս մօր իւրոյ իսկ չհայէր համարձակ.
նոյ և 'ի մատրիտ սպանիոյ յապարանս կա-
լով զամս երկու՝ ոչ ակնարկեաց երբեք 'ի
դէմս թագուհւոյն. միանգամայն և ձնշէր
զմարմին իւր 'ի ծածուկ ինքնատանջ հար-
ուածովք և պէսպէս խոշք. պահէր երիցս
'ի շաբաթու՝ հացիւ և ջրով շատացեալ, սի-
րէր կուսութի և զառանձնութի, և տքնէր
'ի

'ի գիշերային աղօթս զօդուտ ժամս : Սկրա-
տեալ 'ի հօրէն վարել որպէս զայլս 'ի համա-
կակցաց 'ի վայելս ծի ը̄ աստիճանի պատ-
ուոյ իւրոյ՝ յայտնեաց նմ պատանին զկամս
իւր , թէ կամի կրօնաւորիլ ըստ առանձին
ազդեցութենն Այ . Ըդէմ եկաց հայրն բազ-
մօք , զի նա էր անդրանիկ իւր , և յոյս մեծ
ունէր յառաջադիմութե նր յծի . բայց ոչ
կարաց խափանել զնա 'ի բարի խորհրդոյ ,
թէպէտև զերկեամ մի աշխատ եղև . միջ-
նորդ էր և մայրն կատարելոյ զմծահանձոյ
կամս որդւոյ զաւակին իւրոյ : Նա այնուհետև եմուտ
ալօզիոս 'ի կարգն յիսուանց 'ի հռոմ յամի
1585 . ժը̄ ամաց : և կատարեաց 'ի սակաւուն
ժամանակս երկայնս՝ եղև հայելի անա-
րատ ամ առաքինութեց , հեզ , խոնարհ ,
հնազանդ , ուրացեալ զանձն և մեռեալ ծի ,
և կատարեալ յամ կանոնապահութիւն , և
աղօթից մտօքն առաւելեալ . զի սա է ա-
ւեր համառօտ ճանապարհ կատարելութե՝
աղօթասէր լինել : Նա զի արդելոյին զնա
յառաջելութէ արտաքին ձգնութեց՝ վասն
փափկին և տկար մարմնոյն , նա եա զանձն
ես քան զևս 'ի ներքին մեռելութիւն , և 'ի
կարդացմունս և 'ի կրթութիւն հոգևորս և
'ի մտաւոր տեսութիւն . եառ պշնորհս աղօ-
թից և արտասուաց ը̄ նախնի հարանց , և
վառեալ սիրովն Այ՝ եղև ոչ անմարմին 'ի
մարմնի , և եհաս 'ի ներքին միաւորութիւն
ը̄ Այ . մինչ զի 'ի լսելն բան զԱյ՝ լինէր ոչ

արտաքոյ ինքեան. և 'ի միում նուագի 'ի սեղանատան լուեալ զընթերցուած զմի-րոյն նոյ՝ այնպէս բորբոքեցաւ սիրտ նր, մինչ-չև մոռացեալ զճաշելն՝ զեղաւ յաղբիւրս արտասուաց. բայց մեծաւորք չափաւորէին զհանապազորդեան արտասուս նր, զի մի վնասեսցին աչքն: Ըստ ածսիրութեն՝ և յեղբայրսիրութե էր կատարեալ, և սակաւ հրաման առեալ՝ երթայր 'ի հիւանդանոցն, և ծառայէր յամ խոնարհ գործս՝ ոչ նմին իսկ քնի սպասաւորելով. և պատիւ համա-րէր անձին 'ի վիճս՝ ծառայակից լինել հի-ւանդապահին: Եռայր հոգւովն երթալ քարոզել՝ եթէ հնար ինչ իցէ՝ ը ամ աշխ զնր հաւատս և զսէրն քնի. այլ Տր կոչեաց զնա փութով առ ինքն զկենդանախարուկեալն հրով սիրոյ իւրոյ: Քանզի 'ի լինել հիւան-դութե 'ի Հռովմ իբր ժանտախտի՝ ծառայե-լով հիւանդաց սիրով՝ անկաւ և ինքն 'ի մահիճ. և յայնմանէ վերծեալ՝ կրեաց զայլ խօթութի հիւծիչ զամիս երիս. և լի զը-ւարթութբ պատրաստէր զանձն 'ի մահ. և ասէր որոց գային՝ 'ի տես նր, երթիցուք առ Տր ուրախութբ. մարգարէացաւ և զօր փոխման իւրոյ. և այնպէս գետնախշտի տա-րածեալ, և վերակնեալ 'ի պատկեր խաչե-լեալ փրկչին՝ քաղցրութբ աւանդեաց զմա-քուր հոգին 'ի մէջ գիշերի՝ որում լուսա-նայր 21 յունիսի, յամի 1591. 'ի հասակի իգ ամաց և իբրև երից ամսոց: Եւ յայտ-նէ

նեցաւ ումեմն 'ի մէջ փառք երանելւոյն Ա-
լոզիոսի յերկինս · ուր և յերկրի փառաւո-
րեաց զնա ած յոյժ` առնելով բազում նը-
շանս բարեխօսութե նր և մք նշխարաց նո-
րին : Ի · յունիս · 21 :

Ալփէոս անտիոքացի` հանդերձ երկու եղ-
բարբք էր դարբին երկաթոյ առ դեկոսիւ
կմ դիոկղետիանոսիւ · յորում ժամանակի
Մարկոս անուն հովիւ քրիստոնեայ` որ արածէր
զոչխարս 'ի լերինս անտիոքայ պիսիդեայ ,
ոքանչելի եղեալ սրբութբ` մինչև վայրի
երեոց գալ լեզուլ զոտս նր , համբաւեցաւ
յորսորդաց · և դատաւորն մանկնոս առա-
քեաց զօրականս Գ` բերել զնա · և մարկոս
դարձոյց զնս 'ի քս · մոյ զօրականքն կատա-
րեցան սրով 'ի նիկիա : Իսկ սքն մարկոս վա-
րեցաւ 'ի զանազան քաղաքս , և ածաւ անդ-
րէն յանտիոք պիսիդեայ · ուր 'ի խնդրել
դարբինս վասն շինելոյ գործիս տանջանաց
սբյն` կոչեցան երեքին եղբարքն Ալփէոս ,
Աղեքսանդրոս և Զոսիմոս · և աշխատեալ
յոյժ` ոչ կարացին կազմել զերկաթն հրով
և կռանել · մոյ հաւատացին 'ի քս , և գլխա-
տեցան ընդ սբյն մարկոսի : Նոյնպէս քրիս-
տոնեայ եղեն և երեք գործակիցք նց Նի-
կոնոս , Նէոնոս , և Հեղիոդորոս · և ըստ նմին
օրինակի կատարեցան սրով · ընդ ամենայն ան-
ձինք լէ : ÷ · հոկտ · 12 , կմ 13 : (} · Ի · սեպ-
տեմբ · 28 :

Ալփէոս խտալացի , և երկու եղբարք նր Փի-

լա

լուպեկիոս և Սեւերինոս որդիք վիտաղիոսի եղեն 'ի հալածանս լիկինիանոսի. զորս դարձոյց 'ի քս և մկրտեաց Ախսենտիոս ոմն. և նորօք համա-գերձ մնացեալ 'ի ձեռս դատաւորի, ը ոգիս և Աւրաղմոս, և այլ ևս ժը, կմ ձծ անձինք՝ պսակեցան 'ի հռոմ։ Ըննեաց զնա դիո-մեդես դատաւոր 'ի պատիողոս, և ետ դնել քար ծանր 'ի վր սրտին ոնեսիմեայ, մինչև ատանեցաւ նա զօգին. և զերապոմոս այ-լովքն համդերձ ետ գլխատել. իսկ զերե-սին եղբարս յղեաց 'ի սիկիլիա. ուր կատա-րեցան հրով և քարկոծմամբ։ ⁀. ապր. 20, կմ 21. և սեպտ. 28։ {}. |. մայ. 10։

Ակակիոս ամասիացի՝ մանուկ, և մեծն Ակակիոս կապադովկացի՝ որ և բուզանդացի ասի, վկայք տօնելիք. հատ. Գ. 100. և 103։

Ակակիոս խոստովանող եպս արևելեան՝ կմ ամդայ 'ի միջագետս առ գեկոսիւ, յիշատա-կեալ 'ի ⁀. ապր. 11. կմ ըը տր ինէլի. մարտ. 22։ {}. մարտ. 29։ |. ապր. 9։

Ակեփսիմաս եպս տօնելի. հտ. Ա. 175։

Ակիւլինէ վկայուհի տօնելի ը Պրիստոփո-րի. հտ. Գ. 906։

Ակիւլինէ կմ ակուիլինա կոյս մատաղ 'ի բիբղոպոլսոյ փիւնիկեցւոց կամ պաղեստի-նացւոց, առ դիոկղետիանոսիւ կմ տրայիա-նոսիւ, դուստր եւտողմիոսի ազնուականի՝ մկրտի հինգամեայ յեւտաղիոսէ եպիսկոպո-սէ. և յետ տասնամեայ հասակի առեալ յոյժ շնորհս՝ դարձուցանէր 'ի քս զհասակակից աղջ-

աղջկունս ։ Այդ մատնեաց զնա Նիկանդրոս կմ Նիկողիմոս անն յատեան՝ վաղերիանոսի բդեշխի. և նա ետ ապտակել և գանել զկոյսն, և հրացեալ շամփուրս մխել յականջս նր, մինչ զի հոսեր ուղեղն արիւնախառն ի ունգունս և ի լսելիս ։ Այլ յաղօթել նր 'ի բանտին՝ բժշկեաց զնա հրեշտակ այ. և ապա սրով կատարեցաւ, կմ ի ոմանց 'ի ժամ գլխատմանն առանդեաց վաղագոյն զհոգին ։ Հ. յունիս, 13, կմ 14, կմ 16 ։ Ձ.

Լ. յունիս. 13 ։

Ա. կիւղաս տօնելի է Սադերիոսի. հտ. Ա. 631 ։

Ա. հարօն քահանայ՝ տօնելի է Աախահարս. հտ. Գ. 253 ։

Ա. ղեքսանդրոս հայրապետ տօնելի է Մետրոփանոսի. հտ. Ա. 239 ։

Ա. ղեքսանդրոս Թեսաղոնիկեցի առ Մաքսիմիանոսիւ, այր ջերմ յաստուածպաշտութե՝ կործանեալ զսեղան զոհից կռոց, և յանդիմանեալ զհեթանոսութի յատենի թգաւորին՝ ածի 'ի գլխատումն. և զօսանայ ձեռն զահճին ։ Այլ յաղօթել մկային, և 'ի լռմանել զձեռս՝ ասելով, ով ով ով Տր զօրութեց, այլ անն 'ի դահճաց կարօղ լինի հատանել զգլգլուխ սբյն ։ Իսկ Թագին տեսեալ, զի չորս հրեշտակք 'ի հանդերձս լուսաւորս տանեին զհոգի մկային յերկինս, զարհի հարաւ, և թոյլ ետ քրիստոնէից փութով թաղել զմարմին նր 'ի Թեսաղոնիկէ, և զածոյց զհալածումն,

ծունն : ^. փետր. 18: { }. | . նոյ. 9 :

Ա.ղեքսանդրոս Հռովմայեցի զօրական առ Մաքսիմիանոսիւ 'ի գնդէ Նումերիանոսի կոմսի՝ վասն ոչ յանձն առնլոյ զոհել ը̄ բանակին, յետ բազում տանջանաց և նշանաց, և վաթելոյ 'ի բիւզանդիա և 'ի բերիա՝ կատարի սրով 'ի դրիզիպար Թրակիոյ : ^. ապր. 27. կամ 28. կամ 30: { }. մայ. 13: | . մրտ. 27:

Ա.ղեքսանդր պատրիւղացի՝ նոյնպէս առ Մաքսիմիանոսիւ չարչարեալ բազմօք վն 'ի քն հաւատոց, և վարեալ 'ի կաղքեդոն և 'ի Մարկիանուպօլիս, գլխատի 'ի Թրակիա : ^. փետր. 19, կամ 20: { }. փետր. 25 :

Ա.ղիպիոս սիւնակեացն յադրիանուպօլսոյ պափլագոնիոյ՝ յաւուրս Հերակլի կայսեր, 'ի մանկութենէ սնեալ 'ի սբ վարս, և սարկաւագ ձեռնադրեալ՝ եղև կենի միայնակեաց. և զաւեալ սիւն մի բարձր՝ յորում կայր բագին կռոց 'ի բացի, կործանեաց, և ինքն եկաց 'ի վերայ սեանն զամս բազումս բացօթեայ՝ զցայգ և զցերեկ, արևակէզ և ցրտահար, փայլեալ սքանչելեօք. և կոչկոճեալ քարամբք 'ի մախացող դիւէն՝ կրեաց զցաւ կողից զամս ժ̃գ. և հասեալ 'ի խոր ծերութի փոխեցաւ առ ա̃ծ՝ ճ̃ը ամաց : ^. նոյ. 22 : ո̃ր ինքն. և { }. նոյ. 26 :

Ա.մբակում մի յերկոտասան մարգարէից՝ տօնելի. հա. Պ. 313 :

Ա.մբրոսիոս այր սքանչելի՝ մի 'ի չորից վ̃պաց արևմտեան եկեղեցւոյ, որ ջահ լուսափայ-

լեաց

լեալ յեկեղեցի (ըստ ամենայն յայսմաւուրաց
Հայոց), նախանձաւոր գոլով ուղղափառ
հաւատոյ, և տապալիչ հերձուածողաց.
Սա յառաջագոյն էր ՚ի դասս սինկղիտոսաց
հռովմայ յաւուրս որդւոց մեծին կոստան-
դիանոսի, ընդ հանճարով, և ներհուն ածայինն
և արտաքին գիտութեանց. և եղեալ հոգա-
բարձու քաղաքայ և գաւառաց արդարակա-
րով տնտեսութբ՝ խաղաղացոյց և զխռովու-
թիս արիանոսաց ՚ի միջոցէ, որ և Մեդիո-
լանն կմ Միլանն քաղաք իտալիոյ. և վն առա-
քինութե իւրոյ ընտրեցաւ եպս այնր քաղաքի
հաւանութբ յովլիանոսի կայսեր. և մաքրեաց
զկողմանսն զայնոսիկ յաղանդոյն արիոսի, և
պարզարեաց ամ բարեկարգութբ յաւուրս
մեծին թէոդոսի: Սրուամ և պղծէմ կալաւ ա-
ռաքար, և ոչ թողացոյց զինքնակալն մտա-
նել յեկեղեցի ՚ի տօնի ծննդեանն քսի՝ վն
անպարտ արեանց հեղլոց հրամանաւ նորա.
մինչև յետ արժանաւոր ապաշխարութե ըն-
կալաւ զնա. և յետ վախճանի թէոդոսի՝
պատուեաց զնա ներբողական ճառիւք. որք
ասացաք ՚ի վարս նր: Գրեաց և այլ բազում
ճառս և մեկնութիւս և գիրս և թուղթս՝
ճարտար և խորին իմաստիւք և լուսաւոր
վայելչութբ, և եթող յետ իւր յիշատակ յաւ-
իտենական. և ՚ի բարւոք ծերութե հան-
գեաւ ՚ի քս: Սա և թղթակցուե սրբոյ ընդ-
սա և ը բարսեղ կեսարացի. սա ինքն ամբ-
րոսիոս ճանաչի և հայր հոգևոր մեծին օգոս-

տի

ափենոսի ։ Եւ քրիստոնեայ բարեկարգութեանց նոր
պահէր զարգ եւս յաթոռ իւր 'ի միրզուլէ ։ Հա.
դեկտ. 12, կամ ըստ այլ ինչ . դեկտ. 7 ։ Յ.
դեկ. 7 ։ Ը . դեկ. 7. եւ ապր. 4 ։

Ա. Վասն սէրն այլ՝ Հնոց եւ Նորոց , ամենեցելեաց եւ քրիստոնէկելեաց եւ անքրիստոնէակաց , ծանօթից եւ անծանօթից՝ համախումբ սոն քրիստոնէկի խորհրդով կատարէ յեկեղեցւոջ ։ Նախ՝ զի որովհետեւ յայտնիքն են թուով , իսկ անյայտքն անթիւ բազմութիւն , Եւ հանուր քրիստոնէական ամենեքին ամենախմբեսցին , եւ ըստ այսմ եղեալ կայ հանրական ներբաղեան 'ի յայսմանութս մեր . եւ մեք եւս յաւելումք ձեռն ընդհանուր զկնի մրրունականն անօթից . համ . Ա.Ա. . երես . 248 ։ Այլ երկրորդ՝ զի որովհետեւ հեթանոսք պարծէին 'ի բազմութիւն չաստուծոյ իւրեանց , եւ կատարեին Ծայրին եւ մոլեկան ապրատուութեն 'ի պատիւ նոցա , արժանն էր եւ քրիստոնէից եւս հակառակն պարծիլ 'ի բազմութիւն անհամար վկայից եւ ընտրելոց ծառայից միոյ միայնոյ ճշմարտին այ ։ Այս Հայրապետն հռովմայ վոնիփակիոս դ՝ որ նստաւ յամի . 607 . սրբեաց 'ի հռովմ զտաճարն կռոց , որ կոչիւր Բանթէոն , դն ամենայնից Ա-հեան , նուիրեաց զայն 'ի պատիւ նորա ածածնի եւ համօրէն մարտիրոսաց , եւ կարգեաց զտարեւոր յիշատակ նոցա 'ի սկիզբն նոյեմբերի . որ եւ տաւել հանդիսացաւ յաթերորդ եւ յիններորդ դարու ։ Իսկ 'ի մեզ թէպէտեւ հասարակօրէն լակ քրիստոնեայ լինե-

ամ

Տօն ամ սրբոցս 'ի սկիզբն նոյեմբերի, բայց 'ի տօս-րեան՝ յորս երկար է միջոցն 'ի մէջ դեպոգեաց մինչև 'ի յիսնակաց բարեկենդանին, իբր զի յաւելլեալ գտանի և ութերորդ շաբաթ յա-ռաջ քան զյիսնակամուտն, յայնժամ եօթնե-կի տօն է՝ Բշ. հրեշտակաց: Գշ. մարգա-րէից: Դշ. առաքելոց: և շբ. ամ սրբոց՝ հնոց և նորոց, յայտնից և անյայտից: Տ. | . Նո-յեմբ. 1.

Ր. Տօն կմ ամմուն որ հայրն եղիսապետի՝ առա-քինապատեր 'ի մանկութենէ. զառաջինն բանի մուծեալ 'ի կարգ Ձի՝ հաւանեցոյց զհայրն իւր կալ առ միաբանս սրբութ իւրև եղբայրն և քոյր: Նա 'ի մեռանել ծնողաց երկո-ցունցն յայնուրս հալածանաց մաքսիմիանո-սի՝ սրբատեր ամուսինն եմուտ 'ի վանս կա-նանց. և սա զն ամմն եղև անապատաւոր 'ի լերինն նիտրիոյ՝ սքանչելի վարուք և նշա-նօք, առաջնորդելով խստակրօն միայնակե-աց երից հազարաց. Նա 'ի վախճանին իւր աւուրք՝ եւտես մեծն անտոն արբայ զհոգի նր, զի ելանէր յերկինս պարակցութ հրեշ-տակաց: Տ. ապր. 25, կմ 28: Յ. հոկտ. 4.
Խոսդ և զայլ ձգնաւորս ամմն կմ ամմոնիոս անուանեալ:

Ր. Տօնս մի 'ի ժբ մարգարէից՝ տօնելի. հո. Պ. 307:

Ր. Փիլիպպոս եպս իկոնիոյ (որ և զրի ամփի-լիքոս կամ անփիլլիկոս) էր աշակերտ սրբոյն բարսղի կեսարացւոյ, և գործակից նր՝ ընդ և

և գործովք ամենայնի 'ի ճգնողական վարս, և 'ի յաղթահարել զհերձուածողս ամենայն վարդապետութբ̃: Սա մնացեալ երբեմն առ մեծն Թէոդոս՝ ոչ ետ կամաւ զարժանի պատիւ գահակցի նր̃ արկադեայ արքայորդւոյ. և 'ի դժուարիլ նր̃ այն կայսեր՝ ասէ ամփիլոքիոս. տեսանե՞ս արքայ, զի դու ոչ տանիս զանարգանս որդւոյ քո. և զիա՞րդ հայրն երկնաւոր տանիցի զարհամարհանս միածնին իւրոյ յերեսաց քստամբոտ հերետիկոսաց ժամանակիս: Յայնժամ Թգ̃րն զարմացեալ ընդ իմաստութի սր̃յ եպսին՝ արգել ձեռնագրով իւրով զհամարձակութի արիանոսաց, եւնոմեանց, սաբելեանց, մակեդոնեանց, և ապողինարիտաց: Արար և այլ բազում ինչ ամփիլոքիոս գրով և բանիւ յօգուտ եկեղեցւոյ: Ն. հոկտ. 26: Տ̃ր ինէլ և Յ. հոկտ. 19: Ն. նոյ. 23:

Ափերէոս կմ̃ անփիրիոս. տես Ապփիանոս:

Այթալաս սարկաւագ տօնելի. հտ. Բ. 175:

Այթալաս քուրմ կռոց 'ի պարսս յաւուրս շապհոյ՝ գտեալ զբժշկութի յանբուժելի ախտից անուամբն քի՝ մկրտեցաւ, և սկսաւ քարոզ լինել ճշմարտութե: Կալաւ զնա իշխան քղ̃քին, և հրամայեաց միում 'ի քրիստոնէից հատանել զունկն այթալայ. և նա առ ահի կատարեաց զհրամանն. բայց նոյն ժամայն գօսացաւ ձեռն նր̃: Նոյն աւուրս ըմբռնեցաւ և Տաֆտոն կմ̃ ափսէ սարկաւագ. և յետ զանից մատնեցաւ ընդ այթալայ 'ի

Ձեռս մոգպետին · և նա խոշտանգեաց զնա բանտիւ և կապանօք · և ոչ ինչ օգտեալ՝ եհան յատեան արքայի · և իբրև հաստատուն գտան 'ի քն՝ որով կատարեցան : Ն · դեկտ. 16. կմ 22 : Տր իէլ. և Յ. դեկտ. 11 :

Անանիա առաքեալ՝ տօնելի · հռ. Ա. 51 :

Անանիա պարսիկ՝ այր Ցիկ, քրիստոնեայ հաւատով, վն յանդիմանելոյ զմոլորութիւն պարսից հրապարակաւ յարտաքոյ քաղաքի, ձգեն 'ի քղ̄քայլուց՝ չարաչար հալուածովք քարշեցաւ արտաքս իբրև զմեռեալ · և յետ պահու բացեալ զաչերան իւր՝ ասէ ցորս անդն կային · արիք կացէք յաղօթս, զի տեսանեմ սանդուղս յերկրէ մինչև յերկինս, և արս հրեղէնս՝ զի ելանեն 'ի վեր, և ասեն ցիս · եկ ը̄ մեզ, և հանցուք զքեզ 'ի քաղաքն լի լուսով և ցնծութ̄բ · և զայս ասացեալ՝ աւանդեաց զհոգի իւր ուրախութ̄բ : Ն · Յ · Ա. դեկտ. 1 :

Անանիա քահանայ՝ 'ի հալածմանս դիոկղետիանոսի չարչարեալ ը̄ անուանն քի 'ի մաքսիմոսէ դատաւորէ, յետ զանից արկաւ առաջի գազանաց · այլ նք̄ ոչ մերձեցան 'ի նա : Ապա դահճիձքն շամփուրս հրացեալ խաղացուցին 'ի վ̄ր պորտոյ ոտիցն · և քացախով և աղիւ և խորգով շփեալ՝ արկին 'ի բանտ · ուր եկաց անսուաղ զեօթնեակ մի : Յայնժամ հաւատաց բանտապանն, և մկրտեալ կոչեցաւ Պետրոս : Եկն այլ դատաւոր մաքսիմիանոս անուն · որ ետ կապել զանանիա

և զպետրոս յանիծս, և փորձեաց զնոսա հրով. և յանձնեաս պահել նց՝ հաւատացին զահիճքն եօթանեքին. և այնպէս լինն վկայք միանգամայն արկան 'ի ծով: Տ. յունվար. 30. կմ 31: Յ. յունիս. 27:

Ստեփաննոս աբեղայ տօնելի. հա. Ս. 5:

Ստեփանուհի կոյս հռովմայեցի՝ կրօնաւորեալ 'ի վանս կուսանաց, որպէս գլխաւոր 'ի նոն՝ մատնեցաւ անուր' 'ի պարանոյի 'ի ձեռս պղոքոսի դատաւորի առ դեկոսիւ և վաղերիանոսիւ. և մը դաւանելոյ զքն աներկիւղ՝ ապտակս հանին նմա. և տարածեալ 'ի վն հրոյ՝ հեղլին զնովաւ ձիւթ և ձէթ եռացեալ. ապա քերեցին զմարմինն. հատին զստինս. 'ի քայց կորզեցին զեղնգունս, կտրեցին ըզձեռս և զոտս, և ջարդեցին զատամունսն. և յետ ամի հատին զգլուխ փառաւոր կուսին: Մինչդեռ 'ի տանջանս էր սրբուհին՝ 'ի խնդրել նորա զջուր, մատոյց նմա զայն ումն 'ի մերձակայից Սեւերեղ անուն. վոյ և զկիւրեղ գլխատեցին, որ եղև անզուգական վարձ տալոյ զջուր բաժակաւ յանուն քի: Տ. հոկտ. 19, կմ 29: Յ. հոկ. 12. Լ. հոկ. 28:

Ստեփանուհի կին հռովմայեցի՝ դուստր հօր հեթանոսի առ դիոկղետիանոսիւ, և մօր քրիստոնէի, ուսեալ առ ոտս խրիսոգոնոսի վկային՝ մկրտեցաւ. բայց հայր նորա ետ զնա 'ի կնութիւն պոպղիոսի առն կռապաշտի. որ և սկսաւ խոշտանգել զաղախինն քի՝ առ-

կա

կամնելով 'ի բանտ, զի դարձցի 'ի հաւատոց. այլ նա կայր հաստատուն 'ի նր: Եւ եղև պոպղիոսի ընկղմիլ 'ի ծով, յորժամ երթայր դեսպանութբ 'ի պարսս. յայնժամ ազատացեալ սրբուհին անաստասիա' շրջէր 'ի ձև աղքատի նաժշտաւ միով, և մտեալ 'ի բանտս' դարմանէր զնահատակս, և բաշխէր զինչս իւր կարօտելոց: Այն մատնեցաւ 'ի ձեռս դատաւորաց, և վարեցաւ բազում չարչարանօք 'ի սահմանս բիւզանդիոյ. և ազատութիւն գտեալ' հանդիպեցաւ սրբուհւոյն թէոդոտեայ, որ էր 'ի կալանս երեք որդւովք իւրովք, և քաջալերեաց զնա. և լուեալ զնահատակութիւն նց և զայլ ևս բազմութեան լայր դառնապէս: զոր իմացեալ հեթանոսաց' մատնեցին փլորոսի եպարքոսին իլլուրիկեցւոց. և նա ետ զնա 'ի ձեռս ուլպիանոսի քրմապետի' առնել զնա իւր կին: Իսկ անաստասիա մերժեաց զհրապոյրս ուլպիանոսի. և 'ի կամիլ նր մերձենալ 'ի նա' կուրացաւ. վնյ արկին զսրբուհին 'ի բանտ. և ապա ընկեցին 'ի ծով. յորմէ զերծաւ կենդանի 'ի կղզին պալմարիոյ. ուր 'ի նահատակիլ բազմութեան իբր երկերիւր արանց և եթանասուն կանանց' կապեցին և զանաստասիա 'ի չորս ցիցս, և այրեցին հրով. զորոյ զնշխարս առեալ թաղեաց 'ի պալատիզի իւրում ապողոնիա կին հաւատացեալ, և յետ հալածմանց շինեաց 'ի վր նր վկայարան: Եւ եղև անաստասիա մին 'ի նշանաւոր և 'ի

նշանագործ վկայուհեաց։ Հ. դեկտ. 21։
Տն եէը. և Յ. 22։ Ա. 25։

Անատոլա ընդ Ադրիանոսի՝ տօնելի. Հատ.
Ա. 167։

Անգէ մի 'ի ժբ մարգարէից՝ տօնելի. Հատ.
Գ. 315։

Անդրէաս առաքեալ՝ տօնելի. Հատ. Ա. 168։

Անդրէաս զօրավար և բանակ նր տօնելի. Հատ.
Ա. 121։

Անդրէաս կրօնաւոր կրետացի՝ մի յերևելի արանց յութերորդ դարու, եկեալ 'ի կոստանդինուպօլիս յաւուրս կոպրոնիմոսի կայսեր՝ պաշտպան եկաց պատուոյ սբ պատկերաց և նշխարաց սրբց ըդէմ պատկերամարտից. վսյ ետ թգւրն հարկանել զնա արջառաջլօք. և յետ ջարդելոյ քարամբք զբերան նր և զատամունսն՝ կապեցին չուան յոտս նր, և քարշեցին ընդ մէջ քաղաքին. ապա ոմն ձկնավաճառ եհատ կացնով զաջոյ ոտն սբյն, և այնպէս աւանդեաց զոգին. և 'ի լինել սքանչելեաց՝ թաղեցին զնա պատուով 'ի տեղի մի որ՝ կրիսիս կոչեցեալ։ Հ.
հոկտ. 18։ Յ. ժմ. և Ա. հոկտ. 17։

Անդրէաս կանոնաւոր կղերիկոս յարևմուտս՝ մականուն աւելլինոս, 'ի նոր աւանէ լուկանիոյ, երբեմն փաստաբան եկեղեցական ատենի 'ի նէապօլիս՝ թէև ինչ սուտ խօսեցաւ, և ապա զգաստացեալ բանիւ գրոց, եթէ բերան ստախօս սպանանէ զանձն, ետ զանձն 'ի խիստ վարս ճգնութե սրբակրօն

կար-

կարգօք, և եղև առաջնորդ բազմաց 'ի կանոնաւոր կուսեցեալ երիցանց, և քարոզ բանին ա՟յ, և շահեցող հոգւոց բազմաց: 'Ի միում՝ նուագի յընթանալ գիշերայն 'ի ծառայութ՟ հոգւոց՝ տեղաց անձրև յորդ. բայց ոչ եթաց ընաւին զնա և զուղեկիցս նորա. միանգամայն և լոյս ցոլացեալ յանձնէ նր՟ ցուցանէր զճանապարհն: Իւր ջերմ պաշտօնասէր ս՟բյ կուսին. և եղև արժանի խօսակից լինել ը՟ հրեշտակս, և լսել զհոգեղէն հնչմունս ա՟ծային փառաբանութե՟ նց՟. ստացաւ և զշնորհս մարգարէութե՟ և հոգետեսութե՟: 'Ի ծերութե՟ իւրում յաւուր միում մինչդեռ կամէր մատուցանել զն՟ք պատարագ, երիցս կրկնեաց 'ի մուտս անդ զբան սաղմոսին, Մտից առաջի սեղանոյ ա՟յ, և ոչ ևս յաւել բարբառել. զի ըմբռնեալ 'ի կաթուածոյ՝ անկաւ 'ի մահիճս, և փոխեցաւ առ Տ՟ր. որ և կայ թաղեալ փառօք 'ի տաճար ս՟բյն պօղոսի 'ի Նէապօլիս, փայլէ՟լ սքանչելեօք. որում և մեք արժանի եղաք այց առնել 'ի մօտոյ, ոչինչ հեռի յեկեղեցւոյ վանաց ս՟բ լուսաւորչին մերոյ: Նոյեմբ. 10:

Անդրոնիկոս՝ տօնելի ընդ Տարագոսի. հատ. Ն. 271:

Անդրոնիկոս անտիոքացի ոսկերիչ, և ամուսին նր՟ Աթանասիա 'ի վեցերորդ դարու, անձինք երկիւղածք յա՟յ, աղքատասէրք և աղօթասէրք, յետ վախճանելոյ երկուց զա-

ւակաց իւրեանց 'ի միում աւուր 'ի տարւոջ.
ժամ հասանէր՝ միաբան կամօք բաշխեցին
զա̃մ ինչս իւրեանց աղքատաց, և շրջեալ
յուխտս եկին՝ անցին յաղէքսանդրիա. և
գտեալ 'ի սկիտէ զհայրն դանիէլ՝ ուսան 'ի
նմանէ զճանապարհ կատարելութե̃: Ան-
դրոնիկոս կրօնաւորեցաւ առ ոտս հօրն դա-
նիէլի, և աթանասիա առանձնացաւ ը̃ կու-
սանս կանանց: Յետ ձգնելոյ զամս երկո-
տասան սքանչելի առաքինութե̃՝ հանդիպե-
ցան միմեանց 'ի գնալն միասանգամ յեմ̃.
և լռութ̃ գնացին և դարձան. զի թէպէտ-
և աթանասիա ծանեաւ զանդրոնիկէ, այլ
սա ոչ ծանեաւ զնա. քանզի զգեցեալ էր
առնայի ձևով. և ապա հաճութ̃ հօրն դա-
նիէլի բնակեցան յութուտասնեկի վանս.
ուր այց առնէր նոցա աբբայն դանիէլ. և 'ի
փոխիլ նց̃ երջանիկ մահուամբ մի զկնի միւ-
սոյն՝ թաղեաց զնս̃ ծերն հանդերձ բազմու-
թե̃ սկիտացւոց. սմ̃ լիով գրի 'ի վարս հա-
րանց: Ա. փետր. 7. կմ̃ ըստ ոմ̃ր իէլի. յուն-
վար. 24: Յ. մարտ. 2: Լ. հոկտ. 9:

Անդրէաս հայրապետ տօնելի. հտ. Օ. 137:

Անդրէաս՝ վկայ հաւատարիմ կոչեցեալ 'ի
յայտնութեն յովհաննու, էր մի յառաջին
աշակերտելոց՝ ձեռնադրեալ յառաքելոց
եպս̃ պերգամայ յասիա. որ աղօթիւք հա-
լածէր զչարս, և անգործ առնէր զխաբէու-
թիւս նց̃ 'ի բագինս. վս̃յ ասեն դևքն ցիշ-
խանն հեթանոսաց, ոչ կարեմք կալ 'ի տե-

ղիս

դիս յայս , և ոչ կամիմք զզոհս ձեր . զի ան-
Թիպաս գլխաւորն քրիստոնէից բամբասայ 'ի
վՐ մեր : Ապա կալեալ դատաւոր քաղաքին
զսբ եպսն . և ոչ կարացեալ տալ նմա զոհել
կռոց՝ եարկ 'ի պղնձի յուլ ջեռուցեալ և
շողացեալ . և այնպէս կատարեցաւ երանե-
լին , և թաղեցաւ անդ 'ի Պերգամոն : ÷ .
տպր . 10 : Ա . Լ . 11 :

Անիկիտոս և Փոտինոս տօնելիք . Հտ . Գ . 373 :
Աննա մայր տիրամօր՝ տօնելի . Հտ . Ա . 5 :
Աննա մայր կիւրղի՝ տօնելի . Հտ . Բ . 429 :
Անոյշ , որ և սբուհին Անտոնիա , Թեսաղո-
նիկեցի առ Մաքսիմիանոսիւ , որբ մնացեալ
'ի բարեպաշտ ծնողաց՝ կեայր առաքինի վա-
րուք . յերթալն իւր ըստ սովորութեան յեկեղեցի՝
ել ը̅դ առաջ նորա զօրական հեթանոս , և
ստիպէր 'ի մեհեանն երթալ 'ի զոհ կռոց :
Նա ընդդէմ դառնալ սրբուհւոյն և 'ի թշնա-
մանել զդիս՝ խոցեաց զնա այրն սրով , կամ
գեղարդեամբ ը̅դ կողս և ը̅դ սիրտն . և նորա
անկեալ յերկիր և թաւալեալ յարեան՝
աղօթելով աւանդեաց գոհութը̅ զհոգին :
Ի նոյն աւուրս նահատակեցաւ և եպս Թե-
սաղոնիկեայ Անտոնիոս : ÷ . տպր . 16 : Տէ-
րէն . տպր . 20 : Ա . Լ . ղեկտ . 30 :

Անսելմոս երևելին յարեւմտեան վիճակս մե-
ծին դարուց՝ էր յօգոստայ քաղաքէն , փոյթ
'ի մանկութէ յաստուածպաշտութի̅ , մինչև դնել
'ի միտս կրօնաւորիլ . այլ յոչ թողուլ զնա
ծնողացն՝ հիւանդացաւ առ ցաւոյ սրտին .

իսկ իբրև առողջացաւ՝ անփոյթ եղև զի-
րացն. և յետ մեռանելոյ երմենբերգայ
բարեպաշտ մօրն՝ իսպառ հոլովեցաւ՝ սկսաւ
ընկղմիլ 'ի սէր Յի։ 'Ի խրատել և 'ի յան-
դիմանել զնա հօրն՝ նախ գժդմնեցաւ. և
ապա զզաստացեալ՝ շրջեցաւ աստ և անդ
ամս երիս. մինչև եկեալ 'ի Նորմանդիա՝
եմուտ յաբբայարանն բեկկայ. և աշակերտ-
եցաւ առ ոտս լանփրանկոսի առն սբյ։
Յորմէ կրթեալ 'ի գիտութիւնս, և առաւել
'ի վարս բարիս՝ զգեցաւ զսքեմն կրօնաւո-
րութե̄ բենեդիկտեանց՝ յամի տն̄ 1060. իէ̄
ամաց, 'ի ձեռաց երղուինոսի աբբայի հիմ-
նադրի տեղւոյն։ Եւ 'ի սուղ ժամանակի
այնչափ յառաջադէմ եղև, մինչև 'ի պա-
կասիլ վերակացուի՝ զանսելմոս ընտրեցին.
Է̄ որ խեռայլին ոմանք, այլ նա քաղցրուե̄
և խոնարհուե̄ շահեցաւ զամենեսին. Հա-
նապազորդեան խստակրօնութե̄ նր̄ և պա-
հեցողութե̄, համեստութիւն և նախանձա-
ւորութի բարեկարգուե̄ ածեցոյց զեռանդն
'ի վանականս. մինչև առնել նմա յայնմ
աբբայարանի զմեծ դպրոց սբ̄ց միանձանց.
յորոց և ընտրեցաւ աբբայ զկնի վախճանե-
լոյ երղուինոսի՝ յամի 1078։ Այլ նա յա-
ւել 'ի խոնարհութի. մինչև ոչ̄ զմի յեղ-
բարց կատարել զտմ̄ ցածուն պաշտօն վա-
նաց։ Դէպ եղև նմա վն̄ գործոյ իմիք ան-
ցանել յանգղիա. ուր արքայն գուլիելմոս
Բ՝ կարմիրն կոչեցեալ՝ իբրև ետես զհան-

դէս

դէս սրբութեան և իմաստութեան անսելմոսի , ընտրեաց զնա յարքեպիսկոպոսութիւն կանտուարիոյ կամ կանտորբերայ . յորմէ բազմօք հրաժարելովն , և յանհնարս մտեալ՝ յանձն էառ բեռն արտասուօք յամի 1094 . և իբրև քաջ հովիւ խնամ կալաւ հօտի իւրում յամի ։ Այլ ՚ի դաւս գործել նորա վասն խաղաղութեան յերկպառակութեան անդ աթոռոյն հռովմայ , և ՚ի յորդորել զամենեսին ընդունել իբրև հարազատ քահանայապետ զուրբանոս բ̃ , թշնամացաւ ընդ նմա թագաւորն , և ստրջացաւ ընդ ընտրել իւր զնա յեպիսկոպոսութիւն . Քանզի ոչ ներէր նմա անսելմոս սեպհականել զինչս եկեղեցւոյ ։ Իսկ աւագանին կուսակից լեալ արքային՝ եղեն ՚ի կողմն դերապապին գուի-բերտոսի . և զի անսելմոս ընդդէմ եկաց այսմ , կողոպտեցաւ յամենայն հասից եկեղեցւոյ , և կրեաց բազում՝ հալածանս անպարտելի համբերութեամբ ։ ՚Ի հաշտիլ արքային ընդ ուրբանոսի պապին՝ տակաւին ոչ ուղղեցաւ սիրտ նորա ընդ անսելմոսի . զի նա էր յանդիմանիչ իւր վասն յափշտակութեան ընչից եկեղեցւոյ , վասնորոյ և յորդորեաց զպապն՝ ընկենուլ զանսելմոս յաթոռոյ եպիսկոպոսութեան ։ և ոչ գտեալ զհաւանութիւն՝ ինքնին տարագրեաց զերանելին յաթոռոյ . և նա դէմ եդեալ գնաց ՚ի հռովմ . ուր պատուեցաւ յոյժ ՚ի հայրապետէն ։ Գնաց զկնի անսելմոս և ՚ի ժողովն բարիոյ (կամ պեւկետիոյ յերկրին նէապօլսոյ) յամի 1098 . ուր քաջ հանդի-

սա-

ստացոյց զմեծաբան վարդապետութի իւր զօրագոյն բանիւք ՝ի ցուցանել ընդդէմ յունաց զելումն հոգւոյն սրբոյ և յորդւոյ. նոյնպէս փայլեցոյց զմեծիմաստ գիտութի իւր և զպերճախօսութիւն ՝ի մէջ ևս ժողովոյն որ եղև ՝ի Հռոմ: Իսկ մեռաւ գուլիելմոս արքայ անգղիացւոց յամի 1100, յաջորդ նր արրիկոս Ա՛ կոչեաց անդրէն զանսելմոս յաթոռ եպսութե իւրոյ ՝ի կանտուրպերիա: Այլ ՝ի ծագել նորոյ հակառակութե ը թգւրն և ընդ եպսն մն խիլայից, (իմա՛ զգեստու և գաւազանի և այլ ևս նշանակաց պատուո՛յ զորս թգւրք կամէին անձամբ տալ եպսաց և աբբայից,) հարկ եղև անսելմոսի միւսանգամ դարձ առնել ՝ի Հռոմ: Այլ ապա կանց ՝ի լուգդոն քաղաք գաղղիոյ իբրև ՝ի տեղի ապաստանհմանութե. ուր և եկաց առ ժամանակ մի, մինչև ըն թախանձելոյ համարէն տրութեն անգղիացւոց՝ որք ոչ կենդանի ոք ճանաչէին զանսելմոս, դարձոյց արքայ պատուով զնա յաթոռ իւր, և լսէր նմա քաղցրութբ: Յայնմհետէ պարապել ոչյն առաւել հանդարտութբ ՝ի շարագրութիւս՝ յօրինեաց բազմապատիկ գործս ՝ի պայծառութի եկեղեցւոյ. և յետ երից ամաց խօթացեալ՝ ետ տարածանել զինքն ՝ի վր մոխրոյ, և արկաւ զիւրև քուրձ խաջոր. և այնպէս փոխեցաւ առ տր յամի 1109. ՝ի 21. ապրիլի, հէ ամաց. և փայլեաց սքանչելեօք ՝ի կեանս և յետ մահու: Ա.

ապ-

ապրիլ . 21 :

Անտիոքոս բժիշկ սեբաստացի յաւուրս հա-
լածմանց (դիոկղետիանոսի) բժշկէր զբազմ
հիւանդս անուամբն քի , և փոխանակ վար-
ձու դարձուցանէր զնս 'ի քր : Այս հալա
զնա ադրիանոս դատաւոր , և յետ բազում
չարչարանաց՝ էարկ 'ի կաթսայ եռացեալ .
յորմէ պահեցաւ կենդանի . Նոյնպէս և առ-
աջի գազանաց արկեալ՝ ոչինչ վնասեցաւ :
Ապա 'ի կործանել սորին աղօթիւք զբագինս
կռոց՝ հատին զգլուխ նր . և 'ի բղխել կա-
թին ընդ արեան՝ հաւատաց Կիւրակոս դա-
հիճն . և նզովեաց զկուռս . որ վն և նա
ևս կատարեցաւ սրով : ※ . օգոստ . 38 . կմ
24 ըդ որ իէլ : Յ . Յ . յունիս . 15 :
Անտոն աբբայ՝ տօնելի . հա . Ա . 57 :
Անտոն և Սրօնիդէս՝ տօնելիք . հա . Ի . 33 :
Անտոն պատուածացի՝ Նշանաւոր այրն այս՝ էր
ծննդեամբ յերկրէն լուսիտանիոյ ի փոր-
թուգալայ՝ 'ի լիսբոնայ քաղաքէ , որդի մար-
տինոսի և մարեմայ . և առաջին անուն նր
փերնանդոս . որ եղև մանուկ փոյթ յա-
ղօթս և յանձպաշտութն , սակայ կանխելով
'ի մօտակայ եկեղեցի սբ. ածածնի՝ ուր կայր
մարմինն սբ. վկային վինչենցիոսի վալենցայ-
ւոյ : Խորշէր 'ի տղայական զբօսանաց , և
յերիտասարդական ցանկութեց . և էր ու-
սումնասէր յոյժ , մինչև ներհուն լինել ամ
գիտութեց՝ առաւել սբ. գրոց : Ապա յազգ-
մանէ նոն հրաժարեալ յնէ՝ եմուտ 'ի վանս
կա

կանոնիկոս աբեղայից կարգի սրբոյն Օգոս-
տինոսի , որ կայր արտաքոյ քաղաքին . ուր
ղամն երկու փայլեաց սքանչելի վարուք ։
Այլ տեսեալ՝ թէ նեղեն զնա բարեկամք
ստէպ երթևեկօք՝ հրամանաւ մեծաւորին
փոխեցաւ յայլ վանս նոյն կրօնի 'ի քաղաքն
կոյեմբրիայ . անդ առաւել յայտնի կացոյց
զեռանդն հոգւոյ իւրոյ ։ Յետ այսորիկ լու-
եալ , թէ ոմանք 'ի կարգէ սրբոյն Փրանչիս-
կոսի նահատակեալ են 'ի մառոքքօ ափրի-
կոյ , և մարմինք նց փոխադրեալ 'ի փոր-
թուգալ . յայնժամ վառեցաւ յանհնարին
փափաք հեղլոյ զարիւն իւր վասն անուան
քնի . վոյ խոսեցաւ ը Փրանչիսկեանս , և
ասէ . մտադիւր առնուի զձև կրօնի ձերոյ ,
եթէ զխոստէք՝ թէ առաքէք և զիս 'ի քարո-
զութիւն յերկիր անհաւատից ։ Եւ նքա խըն-
դամիտ ընկալան զբանն՝ գիտելով զայրն ի-
մաստուն և սրբասէր՝ լինել 'ի պարծանս
կրօնի իւրեանց ։ Եւ 'ի խնդրել սրբոյն հրա-
ման 'ի մեծաւորէ օգոստինեանց մտ անցա-
նելոյ 'ի կարգ Փրանչիսկեանց , ոչ կարաց
նա ըդէմ դառնալ . զի օրէն էր 'ի խստա-
գոյն կրօն փոխիլ , և զի տեսանէր զնա ող-
ջամիտ և փափաքօղ 'ի լաւ անդր . այլ մե-
ծապէս ցաւելով ետ զհրամանն՝ մտ զրկելոյ
յայնպիսի անձնէ ։ Յայնժամ մի ոմն յաբե-
ղայից նոյն վանաց ասէ հեգնելով ցերանե-
լին . գնա՛ գնա՛ խաղաղութբ փե՛րնանդէ՝ առ
'ի զգենուլ զաքեմ եղբա՛րց կրտսերաց , զի
թէ.

թերևս ո՛չ լինիցիս ։ Իսկ նա ասէ հեզութ̃ · յորժամ լսիցես՝ թէ ո՛չ լեալ իցէ իմ, յայնժամ մեծապէս փառս տաջիր այ̃ ։ Եւ այնպէս եկն եմուտ 'ի կարգ Ֆրանչիսկեանց , և զգեցաւ զձև նց̃ · և փոխեալ զանուն իւր՝ կոչեցաւ Անտոնիոս , առ առաւել անծանօթ լինել յաչս մրդ̃ ։ Եւ եղև յետ տեսանելոյ մեծաւորացն Անտոնի զբորբոքումն սրտի ն՛ր 'ի նահատակութիւն՝ ետուն նմա հրաման ըն̃ խոստման իւրեանց երթալ քարոզել զաւետարանն յափրիկէ · և նա յօժարափոյթ սիրով եմուտ 'ի նաւ , ոչ գիտելով եթէ այլազգ էր տնօրինեալ 'ի վերուստ ։ Քանզի հասեալ 'ի ցամաք , և եղեալ 'ի բնակութե̃ ուրեք քրիստոնէից՝ հիւանդացաւ · և ոչ եգիտ զառողջութի̃ զձմեռն ողջոյն · մինչև հարկ լինել դառնալ նմա 'ի սպանիա , և երթալ յիւր տեղի · բայց բռնութի̃ հողմոց տարաւ ընկեց զնաւն 'ի սիկիլիա ։ Ընդ լո՛ւաւ զսբ̃յն Ֆրանչիսկոսէ , զի հանրական ժողով առնէ կարգին 'ի քաղաքն իւր ասսիզ՝ որ յումբրիա իտալիոյ · վ̃ոյ ել գնաց անդր նաև Անտոն տկար անձամբ ։ Իսկ յարձակիլ ժողովոյն՝ այր իւրաքանչիւր ցրուեցան 'ի վանս իւրեանց · և ոչ ոք գտաւ վանատուր և ասպնջական Անտոնի՝ վն̃ անծանօթ և հիւանդ գոլոյն · մինչև աղաչեաց զգաւառապետն ռոմանիոյ , և նա տարաւ զնա ը̃ իւր 'ի վանս անապատին՝ որ կոչիւր պօղոսի լեառն ։ Ընդ եկաց Անտոն միակե-

ցաւ

ցական վարուք իբրև զճգնաւոր կատարել
տուեալ զանձն յանդադար աղօթս և 'ի
խոկմունս, ոչինչ տուեալ նշան հեշտութե
գրոց, այլ սպաս կալեալ 'ի խոնարհեցուցի և
'ի սեննեակս եղբարց ըստ ցածութե. Գնեց
եղև նմա երթալ հանդերձ քանի մի ընկե-
րօք և մեծաւորաւ տեղւոյն 'ի քաղաքն Փու-
լի (որ և Փուռում լինի) մի ձեռնադրութե.
ուղեկից զտամն և ոմանք 'ի դասընկերանց և
յայլ ևս կարգաց. և 'ի մտանել նր 'ի տուն
ութեք մի ճաշելոյ՝ բանք եղեն 'ի մէջ ժո-
ղովելոցն, զի մի ոմն 'ի նոցանէ խօսեսցի
բանս մխիթարութե 'ի շինութի լսողաց.
և 'ի հրաժարել ամենեցուն՝ պատճառելով
զանպատրաստութիւն, մեծաւորն անտանի
ակնարկեաց նմա ասել ինչ, ոչ զի կարծէր
զնա ատողակ 'ի բանս, այլ պարզաբար փոր-
ձել կամելով զհնազանդութի նր: Նա և
անտանն ցմեծաւորն. գիտես հայր զիմ զօրծ
'ի վանս. և զիա՞րդ իշխեսցէ յետնեալս խօ-
սել յանպատրաստից առաջի այսպիսի գիտ-
նաւոր հարանց: Այլ իբրև բռնադատե-
ցաւ 'ի հնազանդութե յանձին կալաւ ա-
սել, զոր ինչ տր տացէ: Եւ սկսեալ պարզ
և մեկին զբուցաբանութ՝ երթալով երթայր
և խորամուխ լինէր յամենեղէն վիպութիւն
անգր՝ հրաշալի բանիւք և իմաստիւք, մինչև
յակճիռս կալ լսելեաց. և այնչափ առա-
ւել՝ որչափ կարծէին զնա հետեակ 'ի դըրպ-
րութե: Հնչեաց այնուհետև համբաւ քա

րու

բողոքութե անտանելի . մինչև եւ հրաման յա-
ռաջնորդաց լինել նմա քարոզել հրապարա-
կաւ ։ Յայնժամ երևեցաւ անտոն՝ նոր հե-
զիաս նախանձաւոր փառացն այ՝ 'ի յանդի-
մանել պտղաբերել ընթացս որդւոց մարդ-
կան՝ կօրաւոր քարոզութե՛ 'ի քաղաքս քա-
ղաքս . զի և երևելի քարոզիչք կանխեալ
յունկնդրութի բանից նր՝ զարմանային ը
համարձակութի նր, և ը հոգին՝ որով խօ-
սէր ։ Իսկ այնչափ քաջ յաղթահարէր զհա-
կառակորդս ճշմարտուե, մինչև կոչել նմա
կռան գլխահար հերեսիովտաց . յորոց և
զբազումս դարձոյց, ոմ և զաղանդապետ
ոմն յարիմինեան քաղաքի ։ 'Ի քարոզել նորա
երբեմն յանդիմանան կարդինալաց և հայրա-
պետին հռովմայ, սքանչացաւ հայրապետն
ը յորդութի բանից՝ զորս 'ի մէջ առնոյր
'ի գրոց սրբց, մինչև կոչել զանտոն՝ արկղ
կտակարանաց ։ Նա կարգեցաւ և նախկին
գասատու աստուածաբանութե 'ի կարգի Փրան-
չիսկեանց 'ի բոլոնիա իտալիոյ ։ Առնէր և
զշնորհս սքանչելեաց և մարգարէութեան ։
Յայնժամ եղև անտոն տեսուչ վանաց 'ի
բոտա քաղաք, կայր անդ նօտար ոմն՝ որոյ
անուն ոչ բարի համբաւէր . զսա քանիցս և
տեսանէր անտոն զճանապարհայն՝ ոչ միայն
ողջունէր սիրով, այլև յարգելով իմն ծունր
դնէր ը անցանել նր . ը որ դժուարեալ նօ-
տարին՝ ոմ թէ այպն առնիցէ զնովաւ ան-
տոն, 'ի միում նուագի ասէ ցնա 'ի լուր ըն-

կե.

կերաց ուրոց. եթէ չերկնչէի յայ, մեռէի
զսուր իմ 'ի կողս քո. զի մի՛ եւս յաւելուցուս
ծառայել զիս: Պղնձի եմ անտոն. բազում
անգամ բազում փափաքանօք խնդրեցի յայ
զպարգեւ մարտիրոսութեան, եւ չեղէ արժա-
նի. այլ յայտնեցաւ ինձ տր վս քո՝ զի մար-
տիրոսանալ ունիս. եւ վս այն առնեմ քեզ
զառանձին մեծարանս. որդ աղաչեմ յիշել
զիս 'ի ժամ ընդունելոյ քո զպսակն վկայութե:
Ծիծաղեցաւ նոտարն ը այս. բայց կատա-
րեցաւ բան սրբյն. քանզի 'ի գնալ եպսին
բոտայ յեֆէմ՝ տարաւ ընդ իւր եւ զայն նո-
տար. եւ իբրեւ անցանէին ը մաւրիտանիա՝
'ի քարոզել եպսին առ անհաւատս, պնդա-
գոյն քարոզիչ գտաւ նա ինքն նոտարն. եւ
արժանի եղեւ նահատակութե. յորում ժա-
մու յիշեաց զբանն անտոնի, եւ պատմեաց
'ի լուր հաւատացելոց: Իսկ անտոն եւս քան
զեւս յառաջադէմ լինէր 'ի քարոզութեան
բանին այ, անձանձիր եւ անխոնջ քրտամբք
ընթանալով յամ տեղիս. եւ զի էր մնեղ եւ
թանձրամարմին՝ առաւել կրէր նեղութի,
այլ յոչինչ դրէր զամ աշխատութի 'ի փառս
այ եւ յօգուտ հոգւոց: Բազում փորձանս
յարոյց ըդդէմ սրբյն բարխատեաց բանսար-
կուն, բայց ինչ ոչ շահեցաւ: Ի գիշերի
միում յայտնապէս 'ի վր վազեաց նր դեւն.
եւ այն ինչ թուէր բուռն հարկանել զպա-
րանոցէ նր եւ խեղդել, գոչեաց անտոն առ
տր ամենածնին՝ բանիւ երգոյն. Մի փառա-

ւորեալ տիրուհի. և առժամայն անհետ
եղև չարն: 'Ի խուռն ընթանալ ամբոխին
'ի լուր քարոզութեան անտոնի՝ առ չքաւելոյ
եկեղեցւոյն ելանէր երբեմն 'ի հրապարակս
և 'ի պաշտօս. և խօսէր նց զբանն այ այնպի-
սի հոգւով, մինչև բազմաց դառնալ 'ի չար
ճանապարհաց, և ամենեցուն յորդորիլ յեր-
կիւղ և 'ի սէրն այ: Այլ առաւել 'ի պատ-
ուհա քաղաքի հանդիսացաւ քարոզութիւն
սբյն. ուր հարկ լինէր 'ի գնալ նորա ը փո-
ղոցս՝ շուրջ պատել զնա արանց զօրաւորաց,
զի մի 'ի խռնիլ ժողովրդեան՝ որք զեղուլին
զնովաւ 'ի համբոյր ձեռաց և հանդերձից
նր, հեղձուցանիցեն զայրն այ: 'Ի քարո-
զել նր 'ի հռովմ առաջի ժողովելոցն յամ
ազգաց և 'ի լեզուաց՝ զարմանք կալաւ զա-
մենեսին, զի ուր նա իտալայի բարբառէր՝
ունկնդիրք առ հասարակ 'ի միտ առնուին
ոմ յիւրեանց բարբառ, իբր ոչինչ ըհատ
'ի շնորհէ առաքելոց: Օրաւոր էր ձայն
սբյն. այլ ոչ առանց սքանչելեաց արդեօք
լսելի լինէր անհամար բազմութեան յերեաս
դաշտաց: 'Ի միում նուագի՝ յորժամ այս-
պէս քարոզէր 'ի բացի յՃին դաղղիացւոց
առ բիտուր քաղաքաւ, սկսան երկինք փայ-
լատակել և որոտալ. և 'ի խորհիլ ամբոխին
մեկնիլ անտի և մնանել ընդ յարկաւ՝ ասէ
սբն. հանդարտեցէք 'ի տեղւոջդ, զի և ոչ
շիթ մի անկցի 'ի վր ձեր. և եղև այնպէս,
ուր արտաքոյ այնր դաշտի յամ տեղիս ան-

ձրևեաց յորդութք ։ Նորկու մղձնաւ հեռի ՚ի տեղւոջէն կայր ՚ի գիւղ մի՝ հիւանդ այր , որոյ վ՚ծ և կէին նորա արգելու յերթալոյ ՚ի քարոզ սրբյն . այլ առ տենչանաց սրտին նստաւ կէնն ՚ի պատուհան տանն՝ որ հայէր ՚ի դաշտն . և եստես՝ զի լսէ զքանս սրբյն յստակութք . և ՚ի պատմել զայն առն իւրում խնդութք՝ նա ևս յարեաւ և եկն տկարութիւք առ պատուհանն , և լսէր նոյնպէս և զքանչանայր ։ Սռ մին յունկնդրաց ընթանայր բօթաբեր ՚ի ձև ծառայի , ոչ թէ մեռեալ իցէ զաւակ նր ՚ի տան . զոր իմացեալ սրբյն հոգւով ծանուցյամպիոնէ անտի , թէ դևն իւքնին հայրն սուտ թէ կերպարանեալ ՚ի ծառայ՝ բերէ զայն գոյժ առ ՚ի խռովել զունկնդիրս բանին այ . և այնպէս յամօթ եղև չարն և կորեաւ ՚ի միջոյ ։ Յորժամ ՚ի պատուհա էր սբն անտոն , յայտնեցաւ նմա յայ , զի ՚ի լիապոնա հայրն իւր պարտաւորեալ է ՚ի մահ ոչ մարդասպան յերեսաց սուտ չարախօսաց . յայնժամ հրաման խնդրեալ անտոնի ՚ի մեծաւորէն երթալ ՚ի քաղաք իւր՝ որ է Յաւ հեռի , ՚ի միում գիշերի ձեռամբ հրեշտակաց ածաւ ՚ի պատուհայն իտալիոյ ՚ի լիապոնա փորթուգալու . ուր խնդրեաց ՚ի դատաւորաց բերել առաջի իւր զմեռեալն՝ զորմէ ասէին սպանեալ ՚ի հօրէ իւրմէ . և յանուն այ եհարց զմեռեալն , թէ հա՞յր իւր իցէ սպանող նր . և ետ մեռեալն զպարզաւ կենդանի , թէ անպարտ

է

է նա յարենէ իմմէ ։ Ու այնպէս զահի հայ-
րաւն և արձակեցին զատաւորք զհայրն ան-
տոնի ։ և նա յետ կալոյ զմի գիշեր ևս ընդ
հօր իւրում՝ ՚ի վաղիւն անդր դարձաւ սքան-
չելապէս ՚ի տեղի իւր ՚ի պատուհա ։ ՚Ի խօ-
սել երբեմն սմին քարոզ ՚ի վ՛ր ուրուք մե-
ռելոյ ՚ի մեծատանց՝ բանս ՚ի մէջ առեալ
ընդդէմ արծաթսիրութե՛ , ասաց ։ լցեալ է
յայրդ յայդ բան աւետարանին , թէ ուր
գանձն ձեր է , անդ և սիրտք ձեր եղիցին ։
և եթէ կամիք իմանալ , բացէք զարկղ գան-
ձուց նր՛ , և անդ գտանիցէք զսիրտ մեռե-
լոյն ։ և եղև այնպէս ։ զի ընթացեալ բա-
ցին զարկղ մեծատանն այնորիկ մեռելոյ , և
ահա սիրտ նր՛ թարմ կայր ՚ի մէջ արկեղն
ընդ դրամս ։ և եղև ահ մեծ ՚ի վ՛ր ամենե-
ցուն ։ Սմն ՚ի պատուհասւոց խոստովանեալ
սմին անտոնի զմեղս իւր՝ ասաց և զայս , թէ
աքացի հարի զմայրն իմ ։ և սրբն ՚ի յանդի-
մանել զնա՝ ասէ ։ արժան է հատանել զոտն՝
որ աքացէ զծնողս ։ ՚Ի բանից աստի այնչափ
շարժեցաւ սիրտ առն , մինչ զի դարձ արա-
րեալ ՚ի տուն՝ ինքնին կտրեաց կացնով զոտն
իւր զայն ։ Լու եղև բանս այս յունկն ան-
տոնի ։ ետ բերել առ ինքնին զայրն , և ըդ-
հատեալ ոտն նր՛ ։ և նշանաւ սբյ խաչին եդ
զոտն ՚ի տեղի իւր , և ողջացոյց զնա ։ Ի՛մ
և այլ սքանչելիս արար , որք գրեալ կան ՚ի
լիակատար պատմութե՛ նր՛ ։ Արժանի եղև
սմն անտոն տեսանել և զողջայացեալսն ո՛ծ

մեր զյս ՚ի կերպարանս մանկութե դեղեցիկ տեսլեամբ քան զամ որդիս մարդկան , և խօսակից լինել ընդ նմա սիրով ընտանութե։ Կանխագէտ եղեալ անտոնի իւրում մահն օրհանի՝ առանձնացաւ ՚ի խուց մի արտաքոյ քաղաքին պատուայու . և յետ ամ պատրաստութե՝ նուաղեր զերգն առ տիրամայրն . ով փառաւորեալ տիրուհի . և սոյնպ վերակներ յերկինս ։ Հարցին որք անդն կային կրօնաւորք , թէ զի՞ ՚ի վեր հայիս . և նա ասէ . հայիմ ՚ի տրն իմ յս քս . և այնպէս աւանդեաց զհոգի իւր առ ած ՚ի ձեռն հրեշտակաց յամի տն 1231 . ՚ի յունիսի 13 . և մինչչև էր գիտացեալ ուրուք արտաքոյ , սկսան մանկտին՝ որ ՚ի պատուա , աղաղակել այսր անդր . սբ հայրն մեռաւ . անտոն փոխեցաւ ։ Իսկ եղև հինգ օր վէճ ՚ի քաղաքին վն տեղւոյ թաղման սբյն , զի ոմանք աստ՝ և ոմանք անդ կամէին . ապա միաբանեալ թաղեցին ՚ի տաճար սբ ածածնի . և յետ ժամանակաց շինեցին խորան հոյակապ յանուն սբյն անտոնի յեկեղեցւոջ անդ , և անդր փոխադրեցին ՚ի ներքոյ բեմի զմարմին սբյն . յորմէ և եկեղեցին այժմ կոչի՝ սբ անտոն . կմ պարզապէս՝ սբ . զի պատուացիք սբ ասելով զանտոն իմանան ։ Անչափ յաճախեցին սքանչելիք նշանագործ սբյն ընդ ամ տեղիս յետ փոխման նր , մինչ զի ՚ի յաջորդամի իսկ և իսկ դասեցաւ ՚ի կարգս սբց տօնելեաց յարեւմուտս . իսկ հրաշք նր անպա-

կա

կասնէլիք յամ ժամանակի հաշակեալ են և
յարևելս ։ Լ . յունիս . 13 ։

Լոնտոնէնէ սրբուհին 'ի նեկերոյ բիւթանաց-
ւոց առ ղիոկղետիանոսիւ մատնեալ վն 'ի
քս հաւատոց 'ի ձեռս պրիսկիղիանոսի իշ-
խանին՝ յետ գանից արկաւ 'ի բանտ . ապա
քերեցին զմարմինն 'ի կախաղանի և խան-
ձողեցին հրով . և հրացեալ շամփրօք ծա-
կեցին զթաթս ձեռաց և զպձղուն ոտից .
և 'ի գոհանալ նր զնե՝ բուրեալ 'ի նմանէ
հոտ անոյշ խնկոց , և եկն ձայն յերկնից 'ի
քաջալերել զնա ։ Ի միւսանգամ բանտար-
կիլն՝ բժշկեցաւ ապաքինելեօք . և մնաց 'ի
բանտի անդ զամս երկու . և զկնի արկաւ
'ի լիճ . կմ ը ոմանց կատարեցաւ սրով ։ Յ.
մայ . 10 . և յունիս 13 , կամ 15 ։ Յ . Լ .
յունիս . 12 ։

Լոնտոնէնէ կոյս 'ի կարդամայ կմ 'ի կորոդա-
մայ գեղջէ ('ի սահմանաց բիւզանդիոյ) առ
մաքսիմիանոսիւ , հարցափորձեալ 'ի փեա-
տոսէ դատաւորէ , և հաստատուն գտեալ
'ի քս , արգելաւ 'ի տուն պոռնկութե ոմ 'ի
բանտ . ուր անարատ պահեցաւ՝ կացեալ
զաւուրս երիս անսուաղ . և 'ի չորրորդում
գիշերի ծագեաց լոյս յերկնից , և տուաւ
նմա կերակուր 'ի հրեշտակէ ոյ ։ Յետոյ
հանեալ զաղախինն քնի՝ բրածեծ և սրա-
ծեծ արարին . և դարձեալ արկին 'ի պոռն-
կատունն ։ Յայնժամ երիտասարդ մի 'ի
քաջ զօրականէն Լէշֆանդրոս անուն՝ հրա-

ժամաւ հրեշտակին նորին եմուտ ’ի բանտն առնողք ։
և արկեալ զկուսին զքղամիդ իւր՝ քաջա-
լերեալ եհան զնա ’ի դուրս, ոչ թէ ինքն
իցէ ելեալն. և ինքն եկաց ’ի ներքս ’ի տե-
ղի նր. ապա ’ի գալ այլոց յանպատակ զին-
ուորաց ’ի վեր եւ բանին ։ Կոչեաց դատաւ-
որն զաղեքսանդրոս առաջի իւր. և ’ի խոստ-
ովան լինել նորա զքն՝ կախեցին զնա, և
սրով կտրատեցին զմարմինն. և նր զօրա-
ցեալ յերկնաւոր ձայնէ՝ արիաբար տարաւ
տանջանաց ։ Յետոյ միանգամայն դատեալ
փեստոսի կանտոնինէ և զաղեքսանդրոս՝
եւ հատանել զմատունս ձեռաց և ոտից
նց, և զնս ընկենուլ ’ի հուր. որով և կա-
տարեցան իսկ. և մարմինք սոցն եղան ’ի
կոստանդնուպօլիս. Հ. յունիս. 9 ։ Յ.
յունիս. 10 ։ Լ. մայիս. 3 ։
Ս. Նոփոնէնոս վկայ կրկին. տօն ’ի տօնեկլիս. հռ.
Գ. 361 ։ տօն և ասա ՟Է մեկլասիպոսի ։
Ս. Նոփոնէնոս երէց, ըստ ոմանց քահանայ, և ըստ
այլոց այր ծեր՝ ’ի կեսարիոյ պաղեստինոյ
առ մաքսիմիանոսիւ, դատեալ վն քրիստո-
նէութեն ’ի փիրմելիանոսէ իշխանէ՝ կատա-
րի սրով, հանդերձ երիւք մանկագոյն ըն-
կերօք, որ են Սեկեւերոս, Օբելեոս, և
Գրեբմանոս ։ Ընդ սոսա ըմբռնեցաւ և Ա՝ա-
նտեա (ըստ այլոց Ա՝անեթոն, կմ Ա՝ննաթա)
կոյս ’ի սկիւթուպօլսոյ. զոր մերկ շրջեցու-
ցին ընդ քաղաքն, և բազում չարչարանօք
փորձեցին. յորոց պահեցաւ մեծամեծ ըս-

քան

քանչելեօք. և դարձոյց զբազումս յանհա-ւատից մեծային վիճպութե. և ապա արկեալ ՚ի հնոց հրոյ՝ աղօթիւք աւանդեաց զոգին։

Հ. հոկտ. 31։ Տր ԻԷ. նոյեմբ. 7։ Յ.

Ի. նոյ. 13։

Անտոնինոս եպիսկոպոս փլորենտացի յիտալիոյ՝ ծնեալ յամի Քր 1390, յազնուական ծնո-ղաց. անուն հօրն Նիկողայոս, և մօրն Թով-մասա։ Սա անտոնինոս յանմեղութեան և ՚ի մէջ վարս՝ աղօթասէր և ծառայեաց, հեզ և հանդարտ և ուսումնասէր։ ՚Ի հասակի ԺԵ ամաց առաքինեալ զնոյն ուսմունս, և զհետ կրթեալ կանոնական գիտութե՝ կա-մեցաւ կրօնաւորիլ ՚ի կարգ դոմինիկեանց քարոզչաց։ Իսկ հայր վանիցն տեսեալ զհա-սակ նորա փոքր և զվտիտ կերպարանս՝ չկամե-լով զնա ընդունել, ասէ. երթ ՚ի տուն քո, և յորժամ սերտ ՚ի բերան ուսուցիս զգիրս վճռոց՝ ապա եկ առ մեզ։ Իսկ նա պարզ միտօք հնազանդեալ՝ նմա ձգամբք սերտեաց զդժուարին զայն գիրս ողջոյն. և յետ տար-ւոյ եկեալ ՚ի վանսն՝ ասէ. արարի հայր ըստ բանի քում, արդ տուր ինձ զքո խոստմանդ զձև կրօնից։ Իսկ նա զարմացաւ, մանա-ւանդ յորժամ ստուգեաց հարցփորձիւ. և առեալ զգեցոյց նմա զսքեմն. և եղև անտո-նինոս յառաջադէմ յոյժ յամն կարգս կրօ-նից առաւել խստամբերութե, որ անբերելի թուէր այնպիսի տկար մարմնոյ. քանզի էր պահեցող յոյժ և տքնող յաղօթս, խարազ-

նաւղեաց 'ի վերայ մերկ մարմնոյ, և գօտի ածեալ երկաթի. խշտի նորա տախտակ չոր, և երբեմն քուրձ մի յարդալից. այլ առաւել խոնարհ էր հոգւով, և ընթերցասէր յոյժ. և անպարապ 'ի դրելոյ զհոգևոր բանս քաղցր և հոգեշարժ ոճով: Յետ քահանայանալոյն՝ արար պտուղ բազում 'ի քարոզութեան և 'ի խոստովանահայրութեան: Նոյն և առաջնորդ վանաց 'ի Հռովմ, 'ի Նէապօլիս, 'ի Փլորենտիա, 'ի Սենա, 'ի Կայետա, 'ի Գորդոնա և 'ի Ֆիէսօլ: Այնչափ պարկեշտ և համեստ գնացս ցուցանէր, մինչև չխօսել ընդ կանայս՝ արտաքոյ հոգևոր պաշտամանն: Երբեմն անցանէր ընդ գետ մի փոքրիկ, ետես զայլախին ոմն՝ զի լայր. Եզի խորտակել էր զանօթ մի մեծ կաւեղէն, և երկնչէր անկանիլ 'ի ցասումն տիկնոջ իւրոյ. իսկ սրբոյն գթացեալ 'ի նա՝ եառ զբեկորս անօթոյն, և նշանաւ խաչի ամբողջացոյց զայն՝ որպէս զառաջինն. և անցեալ գնաց: Ի մեռանիլ եպիսկոպոսին փլորենտիոյ՝ ընտրեցաւ յայն աթոռ Անտոնինոս յեւգինէոսէ դ հռովմայ հայրապետէ ըստ խնդրոյ ամենայն քաղաքին. նա բազմօք հնարեցաւ ընդդէմ կալ և փախչիլ. այլ չեղև հնար, մինչև սպառնալ նմա պապին բանադրանօք. ապա հարկեցաւ յանձն առնուլ: Իսկ յաւուր օծութեանն 'ի մտանել 'ի քաղաքն՝ ոչ եկն երիվարաւ որպէս զայլսն, այլ հետիոտս արտօսրալից աչօք. և այս խոնարհութիւն նոր ևս քան զևս կա-

պեաց

ղեաց զմիրս ժողովրդեան ը ընտրելոց հով-
ուէին ։ Հովուեաց երանելին զհօտ իւր զամս
ժը՝ ամ արթնութե՛ և իմաստութե՛, պա-
հելով միշտ զխոնարհ ընթացս իւր, և ըստ
կարի զտմ նշանակս կրօնաւորութե․ մինչև
երբեմն լռեալ և զսկտեղս՝ ոչ երբեմն ՚ի
վանս․ իսկ զուքնութի աղօթից առաւել ևս
յաճախէր․ սակայն այց առնէր միոյ միոյ յե-
կեղեցեաց, և փոյթ տանէր ամ բարեկար-
գութեց ։ Այց արար երիցու գեղջն մոգել-
լենի՝ որ անկեալ էր ՚ի մահիճս․ և կարգաց
՚ի վր աւետարան հանդերձ քանի մի աղօ-
թիւք․ և նոյնժամայն յարեաւ երէցն ող-
ջացեալ ։ Իբրև անցանէր ը գետն բիավէ,
ուղեկից նորա կանոնիկոսն անկաւ ջուրսն
հանդերձ ՚ի գետ անդր․ և ՚ի կարգալ նր
յօգնութի զտր եպսն՝ գտաւ իսկոյն յափն
գետոյն անթաց զգեստուք ։ Ի գնալ սբյն
՚ի հռովմ՝ տեսել զճանապարհայն զոմն աղ-
քատ մերկ՝ եհան յանձնէ զպաղաբողոնն, և
ետ նմա․ այլ իբրև եմուտ ՚ի քաղաքն՝ գը-
տաւ պաղաբողոնն սբյն յանձին իւրում, ոչ
թէ ՚ի վերուստ տուեալ նմա փոխանակաւ ։
Տեսեալ սբյն անտոնինոսի զհրեշտակս ՚ի
դուռն աղքատին տան միոյ, ՚ի վր եհաս՝
զի բնակիչ տան էր կին մի այրի երեք դստե-
րօք ՚ի յետին աղքատութե, որք վտատակօք
ձեռաց իւրեանց հազիւ հոգային զաւուրն
պարէնս․ յայնժամ ետ նց ողորմութի առա-
տապէս․ բայց յայլում նուագի անցել առ-

աւե.

տեղեաւն՝ եւտես անդ զդևս. և խմբացաւ՝ զ
'ի պատճառս առաւելութե ընչից յուլացել
ելին բնակիչք տանն այնորիկ, և յաւելոյր
զդեստս և 'ի վարդս տունեն զանձինս. ուսու
ցի ուսաւ չափով առնել զողորմութիւն՝ որոյ
կայցէ վտանգ չարաչար վախճանի նոսա:
Աղքատ ոմն եր գուեհիկ 'ի փլորենտիա, որ
օրհնութե երթայր 'ի տաճար աւետումին ո
ամածնի, և աղաչեր զնա մօ երկուց զաւակ
րաց իւրոց 'ի չափ հասելոց. և 'ի միում աւուրց
լուաւ զխօսել երկուց մուրացիկ կուրաց 'ի
խորշ մի եկեղեցւոյն՝ ով թե զանխուլ 'ի
մարդկանե, մօ տրոց ողորմութե՝ զոր ժա
ղովեալ եր նց. մին ասեր, երկերիւր ոսկի
դահեկանք են իմ 'ի քսակի աստ, որ կա
խեալ է զպարանոցես. միւսն ասէ, ես ու
նիմ զերեքհարիւր ոսկի կարեալ 'ի գլխար
կի իմում: Զայն լուեալ գուեհիկն այն՝
ընթացաւ և բռնի կորզեաց 'ի նոցանե ըզ
քսակն և զգլխարկն. և տարեալ եդ առա
ջի անտոնինոսի եպսի՝ պատմելով զբանս
կուրացն: Յայնժամ կոչեաց եպիսկոպոսն
զկոյրսն. և յետ կշտամբելոյ զնս՝ ետ միում
'ի նոցանե դահեկանս քսանևհինգ, և միւ
սումն երեսուն. և զմնացեալսն պարգևեաց
առն կարօտելոյ՝ հարսնացուցանել զերկո
սին դստերս իւր: Այլ ոմն եր շինական
փլորենտացի, որ եբեր սբյ եպսին ուղերձ
զկողով մի լի պտղովք յերախայրեաց, ակն
ունելով փոխարինաց լիաձեռն դրամով. իսկ

սբն

ոքէն զայս եւեթ ստացանեմ. Ած լիցի քեզ վարձահատոյց: Բայց իմացեալ զդժկամակութի չինականին, հաճեցոյց զնա հրաշալի օրինակաւ. գրեաց 'ի վր թղթոյ միոյ զկերպ մնաղթանս, Ած լիցի քեզ վարձահատոյց. եւ եդ զայն 'ի թաթ մի կշռոց. եւ 'ի միւսն եդ զընծայն չինականին զպտղալից կողովն. եւ իսկոյն 'ի վեր առին զկշիռն՝ ծանրեր յոյժ կողմն թղթոյն քան զկողովոյն. յայնժամ ասէ ցայրն եպսն. տես զի չկրկեմ զքեզ, ուր աւելի տուեալ է իմ քեզ՝ քան զոր ընծեալն առ 'ի քէն: Որչափ հեզ էր եւ անբարկացող տնտեսներս, նոյնչափ եւ նախանձաւոր օրինացն այ եւ ազատութե եկեղեցւոյ: Ընդ բանիւ ասեր եւ զքաղաքապետն փառն իշխելոյ նր տալ ըմբռնել զնուիրակ պապին. եւ իսկոյն տպաւորեցաւ նմա իշխանն, ասէ եպսն. ստուգութն գիտեմ, զի դու ոչ ունիս պատճառանել զիս. վն զի ես չեմ արժանի մարտիրոսութե. այլ եթէ զքեզ կամիցիս զիս յաթոռոյ արքեպսութե քաղաքիս, շնորհ մեծ առնես. եւ ձգեալ զձեռն 'ի մենաստանն կոյս՝ ասէ. կայ իմ անդ սենեակ, ուր կարող եմ նստիլ 'ի հանդարտութե, եւ ազատանալ 'ի հոգոցս՝ զոր յակամայս յանձին կալայ: Յաւուրսն յայնոսիկ երեւեցաւ 'ի փլորենտիա աղանդաւոր ոմն մեռելահմայ, որ եւ բարբանջէր բանս հակառակ ամենայնը կոյս ածածնի. քննեաց զնա եպսն դատաստանաւ, եւ դատեալ ան-

զեղջ.

զերծ ՚ի չարիս՝ եւ կենդանութին այրել հրա
պարտակաւ յանհարկուն ամենեցուն : Այն
չափ էր զգօնութիւն անտոնինոսի ՚ի խորհր
դեան, մինչեւ կոչել զնա բազմաց՝ այր խոր
հրդոց : Ի փլորենտիա անպակաս էին խու
վութիք եւ աղէտք պատերազմաց եւ այլ եւ
արկածք. այլ յորմէ հետէ նստաւ անտոնի
նոս յաթոռ եպսուն, կարծեցաւ այն ժմ :
Յետ շարագրելոյ սրբյն եւ զբազմապատիկ
գրեանս լի հոգւով այ՝ փոխեցաւ յերկրէ
յերկինս յամի 1461. ՚ի մայիսի 2 : եօթա
նասուն ամաց. առաջինկայ զտար թաղման
նր եւ պապն պիոս բ. որպ եւ ինքն անտոնի
նոս լեալ էր տուօղ վերջին թոշակի եւգի
նէոսի պապին : Մարմին սրբյ եպսին մնաց
անթաղ աւուրս ութ ՚ի տաճարի սրբյն մար
կոսի՝ յերեսաց խուռն ընթացից ամբոխին
մն առնելոյ զօրհնութի նր. յորմէ եւ բուրէր
հոտ անուշից. բժշկեցան եւ ոմանք ՚ի հի
ւանդաց մերձեալք ՚ի նա հաւատով. որպ եւ
յետ թաղմանն եւս բազմագոյն սքանչելիք
եղեն բարեխօսութբ նր ՚ի փլորենտիա եւ
յայլ տեղիս. որք մն դասակարգեալ եղե
բ սբս յամի 1623 : Ի. մայիս. 2 :

Աշակերտաց պօղոսի՝ տօնելիք. հտ. Ի. 269 :
տես եւ ատտ Արքիպպաս եւ Փիլիմոն. Յա
սոնն եւ Սոսիպատրոս :

Աջնոյն տիկին տօնելի. հտ. Կ. 460 :

Աշոտ Բագրատունի՝ առաջին թգր հայոց ՚ի ցե
ղէ բագրատունեաց, որդի սմբատայ սպա

րա

րապետի խոստովանող կոչեցելոյ, եղև այր ընտիր ամ ձրիւք հոգւոյ և մարմնոյ, գովելի առաջի այ և մարդկան. խաղաղարար էր և եկեղեցւոյ հայաստանեայց 'ի ձեռն ժողովոյն շիրակվանու առ զաքարիա կաթողիկոսին. և յետ պսակելոյ կրկին Թագաւ` յամիրապետէ այլազգեաց ; և 'ի կայսերէն յունաց 'ի վասլէ արշակունւոյ` առաւել պայծառացոյց զազգ իւր աշխարհական և եկեղեցական բարեկարգութեք ամծաւալէր Թգրն. և փոխեցաւ ամծահաճոյ վարուք յերկնից Թագաւորութի` յամի 889. և 'ի Թուին մերում ՅԼԸ : . մայիս. 27 :

Աշոտ ողորմած` արքայ հայոց բագրատունի` որդի աբասայ և Թոռն սմբատայ նահատակի, Թող վայլ անձին լաւութիւս և զառաքինութիւս, շինեաց զբազմութի վանորէից և եկեղեցեաց. և առաւելաւ 'ի գործս ողորմութե և խոնարհութե. զի ոչ միայն շինեաց աղքատանոցս, այլև սեղանակից իւր առնէր զախտաժետս յաղքատաց, ըզկաղս և զկոյրս, և իշխանս իւր փառաւորս անուանէր զնս. և զվէրս նց համարէր իւրև ակնս պատուականս. և զբաժակն իւր Թգրական մատուցանէր նց, և զմնացորդս նոյն բաժակին ինքն ըմպէր. և այնքան առատաձեռնութբ բաշխէր կարօտելոց, մինչև զատարկել զգանձս իւր. և այսպիսի կատարեալ ածպաշտութբ փոխեցաւ յերկինս յամի. 977. նիզ. յաւուրս նարեկացւոյն :

ւոյն ։ Սոփոպէս և Երանելի կողակից աշտ-
տոյ՝ դշխոյն Հայոց խոսրովանոյշ՝ գործակից
պտաւ յամ բարեգործութիւն առն իւրոյ .
որ և շինեաց զերկոսին վանսն սանահնի և

Հաղբատու ։ ՌՃ. մայիս . 27 ։

Սողոմոն կմ' տղատար , այն է աճբաշ օղ , էր մին
յերևելի հարց Ջգնաւորաց՝ պատկառելի
ծերութ. և խստակրօն վարուք . որ ունէր
Ռ իբրև հազար կմ' տասն հազար միաբանս .
և առանց դպրութե խելամուտ էր գրոց .
ունէր և զշնորհս բժշկութե . ոմն յայտ է
՚ի հարանց վարուց ։ Ս.ՅԼ թէ ոմանք բամ-
բասեցին զսա ոմն կուսակից որոգինեանց ,
կամ այլ ոք էր համանուն , և կմ' սխալմամբ
պարզմտութե . զի ոչինչ ստուգութ. մարթ
է քաղել ՚ի հակառակ բանից գրչաց ժամա-
նակին . այսպ թէ ոչ՝ ոչ գտնէին յոյնք պատ-
ճառակ ինչ ՚ի ժամանակս իւրեանց , և հայք
՚ի յայսմաւուրս ։ ՌՃ. ապր . 28 ։ Յ . ժմ .

օգոստ . 7 ։

Սոփրոն եղբայր եւգինեայ կուսի՝ տօնելի .

հտ . Ս. 467 ։

Սողոմոնէս կոյս մկայուհի՝ էր օրինաւոր պար-
կեշտ և անարատ վարուք յաղէքսանդրիա ե-
գիպտացւոց . զոր կալեալ դատաւորն անօ-
րէն ՚ի հալածանս զեկոսի՝ սովոր էր երկիր-
պագանել կռոց . և յոչն հաւանել՝ ետ բռնա-
նաւորին քարշել զնմ առաւօտուն ինք . և ոչ
այնու կարացեալ խախտել զնա ՚ի հաւա-
տոյ՝ հրամայեաց հուր բորբոքել և արկա-
նել

Ճնեալ ՚ի նոյն ։ Յայնժամ կոյսն խաչակնքեալ զերեսս իւր, և լուսեղէն աղօթիւք յանձն առաքելինեալ՝ իւքնին յառաջեաց ՚ի հուրն առ սէր փրկչին․ և այնպէս կատարեցաւ ՚ի քն յամի իւր 260 ։ Նա է զօրաւոր բարեխօս ատամնացաւաց, որք կարդան առ նա հաւատով ։ Լ․ փետր․ 9 ։

Ս․ Ապողոնիոս կմ Ապողինիոս վկայ՝ էր ՚ի սարդիս քաղաքէ լիւդայեցւոց․ որ շրջեալ ընդ բազում տեղիս՝ դարձուցանէր յանհաւատից ՚ի քն․ վերջ կալեալ եղև յիկոնիոն, և կապանօք կացեալ յատենի պերենիոսի իշխանին՝ խոստովան եղև զանձն ծառայ քի ։ Ստիպէր զնա իշխանն երդնուլ ՚ի բախտ արքայի․ և ոչ կարաց հաւանեցուցանել․ վերջ յետ հարուածոց բանից և տանջանաց՝ ՚ի խաչ հանին զերանելին, և գեղարդեամբ խոցեցին․ և այնպէս աւանդեաց զոգին ։ ⁘ յուլ․ 22․ կմ 27, կմ 28 ։ Յ․ 9 ։ Լ․ 10 ։

Ս․ Ապոն․ տես Նուգինէոս ապուն ։

Ս․ Ապոնիսիոս, որ և Ս․ Ապոնեսեսս եպս իտալացւոց առ դիոկղետիանոսիւ վն հալածանաց ժամանակին գնաց ՚ի բիւլթանիա․ ուր ընակեալ ՚ի գիւղն սիւրէ առ կոռնելիոսի առն ծածուկ՝ քարոզէր և դարձուցանէր զբազումս․ մինչև շինել եկեղեցի յանուն հրեշտակապետին՝ ձեռնադրեաց զկոռնելիոս նախ սարկաւագ, և ապա քահանայ և եպս ։ Նա մինչդեռ մատուցանէր զպտ պատարագ յիւրաշէն եկեղեցին՝ հասին ՚ի վերայ կռապաշտք

պաշտք սուսերօք և բրօք և քարամբք . ցրուեալ զժողովուրդն՝ սպանին զսրբն առա-ջի սեղանոյն . որ և թաղեցաւ 'ի գեօղ-վանքլուր . և առ կոստանդիանոսիւ շինե-ցաւ վկայարան 'ի վերայ նր : Ն . ԺԳ . Ս.

սեպտ . 12 : Ն = ԺԳ . 13 :

ԱՊՓԵԱ կին փիլիմոնի . տես ը ԱՐՔԻՊՊԱՅ: ԱՊՓԻԱՆՈՍ (որ և ապիանոս կամ ամփիլրիոս կիմանփիրրիաս), և եղբայր նր ԱԴԵՍԻՈՍ՝ էին 'ի քաղաքէն լիւկիայ առ մաքսիմիանոսիւ . և եկեալ 'ի բիւրիտոն՝ աշակերտեցան սբյն պամփիւղոսի կմ պամփիլեայ վկային : Կա-լան հեթանոսք զապփիանոս հրամանաւ ուր-բանոսի իշխանի . և տեսեալ զնա՝ զի 'ի ձայն ցնծուն երգոյ խոստովան լինէր զքս , խոշ-տանգեցին զանիւք . օծին զմարմինն ձի-թով , և հրով խանձողեցին , և քերեցին մինչև 'ի բանալ կողիցն . և ապա 'ի ծով ըն-կեցին . կմ ընդ այլոց 'ի տանջանս աւանդեաց զոգին : Իսկ զեդեսիոս արտաքսհմանեցին յաղեքսանդրիա 'ի մետաղս պղնձոյ . ուր տեսեալ նր զհերակլէոս իշխանն՝ զի անօ-րէն տանջէր զքրիստոնեայս , ապա ժոյժ եղեալ՝ յարձակեցաւ 'ի վր իշխանին , և զգետնեալ զնա՝ գանեաց . վս որոյ և զօրա-կանքն այնչափ հարին զեդեսիոս , մինչև ե-հան զոգին . կամ կենդանւոյն 'ի ծով ըն-կեցին : ԸՆԴ սոսա գրի և ՍԵՆՈՆ վկայ , զորոյ ծակեցին կռապաշտք զպնգունս , և կախեալ գլխիվայր՝ տանջեցին մինչև 'ի մահ :

Հ. ապր. 4: Յ. 2: Լ. 8:

Ռոէստոփէոս կամ Սեբէստոփէոս բժիշկ ի տիեզերականն քաղաքէ կապադովկիոյ առ դիոկղետիանոսիւ ըմբռնեալ ի մաքսիմոսէ կամ ի մաքսիմիանոսէ դատաւորէ՝ յորժամ անարգեաց զղկուռս, և զքն նծ դաւանեաց, հարին զնա դալար բրօք, մինչև տրորել զամ մարմնոյն, և երևել աղեացն: Զկնի բանտարկութե դարձեալ փորձեալ զվկայն՝ հարին բևեռս յոտս նր, և կապեալ ը ձի ամեհի՝ վարեցին ը քարինս և ը թուփս, մինչև աւանդեաց զոգին. և զմարմինն ի գետ ընկեցին. որ գտաւ սքանչելեօք, և թաղեցաւ ի լերին: Հ. յուլիս. 12, կամ 13: Յ. Լ.նոյ. 9:

Ռոտէ մարգարէ և երգիչ՝ որդի քարաքեայ իշխան զլատայեոյ կարգեալ ի դաւթայ գլլուխ սաղմոսերգուաց յանդիման խորանին և տապանակին ի սբն սիոն. յորոյ անուն վերագրին և ոմանք ի սաղմոսաց: Հ. ձեռ. փետր. 3: ըր լինել. մարտ. 2:

Ռոնոսա կամ Ռոնոզա վկայ ի թեբայիդայ եգիպտոսի՝ տանջեալ գանիւք և քերանօք յարրիանոս դատաւորէ՝ արկաւ կիսամահ ի բանտ: Ի նաւել դատաւորին յայն աւուրս ը գետն՝ աղօթէր սբն վս նր, չհասանել ի ցամաք՝ մինչև զրով տացէ վկայութե ճշմարտութե. յայնժամ արգելան գնացք դատաւորին ի վր ջուրց. և գիտացեալ զզօրութին քի՝ գրեաց առ սբն, թէ ճըշ-

մարտապէս մեծ է ա՜ծն քրիստոնէից, և ոչ
գոյ այլ ա՜ծ բաց 'ի նմանէ: Օ այս արարէն
յաջողեցաւ նմա ելանել 'ի ցամաք. յայն-
ժամ համարեալ անօրինին զնա կախարդ-
գող կապօղ ջրոյ՝ ետ այրել զկողս նր. և
ապա կապեալ վէմ յոտս նորա՝ ընկէց 'ի
գետն. իսկ մարմին վկային գտաւ 'ի ցամա-
քի, և ամփոփեցաւ 'ի ձեռն հաւատացե-
լոց: Հ. Յ. մայ. 20: | յունվր. 23:
Մ ոփէոս եպս զխուռակիոյ 'ի Մակեդոնիա՝ էր
առ Տրայիանոսի լուսաւոր վկյ. ճշմար-
տութե. զոր կալեալ էարկ 'ի բանտ ագրի-
կողայոս դատաւոր. և ապա զնա հարեալ
կապարեայ գնտովք՝ ետ օծանել մեղու, և
կախել զփայտէ 'ի վր պարսպին 'ի տօթա-
ժամու, ուր մեղուք և պիծակք կրծեցին
զա՜մ մարմին սբյն, մինչև աւանդեաց զո-
հութ̃ կոգին: Հանդիսատես եղեն քաջ
նահատակութեան ոմանք 'ի հաւատացելոց
իտալացւոց, որք փախուցեալ էին անդր 'ի
հալածանաց արևմտից, Պերեգրինոս, Պո-
նկիանոս, Պոմպէոս, Հեսիքիոս, Պապիոս, Սա-
տուրնինոս և Գերմանոս. յայնժամ և սք յայտ-
նեցին զքրիստոնէութի իւրեանց. վյ չա-
րաչար զան հարեալ՝ ծովահեղձոյց եղեն.
որք և երևեալ յետ ինն ամսոց 'ի տեսլեան
աղեքսանդրոսի եպսի՝ ցուցին զմարմինս իւ-
րեանց ծածկեալս 'ի ծովեզերին. և նա ամ-
փոփեաց է մարմնոյ սբյն աստիոսի. և զկնի
շինեցաւ վկայարան 'ի վր նց: Հ. յունիս.

3.

3 . և յուլիս . 6 , կմ 11 ։ Յ. յուլ . 6 , և 7 ։
Լ . յուլ . 7 ։

Ա. ծառուր վկայ , որ և Յեղուէնուսդ տօնելի . Հռ . Մ . 234 ։

Ա. գոմէանոս առաջին և երկրդ՝ տօնելիք . Հռ . Մ . 66 ։

Ա. տրներսեհ , որ և Ա. դրիանոս , որդի պրոբոսի կայսեր , վէմ և արքայ հռովմայ անուանեալ յամանց , ասի լինել քրիստոնեայ հանդերձ եղբարբ կմ հօրեղբարբ իւրով դոմետիոսիւ , որ եղև եպս բիւզանդիոյ . ում և յաջորդք նմ պրոբոս և մետրոփանոս կարծին լինել որդիք ատրներսեհի կմ դոմետիոսի ։ Ա. րդ ատրներսեհ եկեալ ՚ի նիկոմիդիա՝ խրատէր զհալածիչ կայսրն լիկիանոս՝ ՚ի բաց կալ ՚ի կոտորելոյ զքաջ զօրականս քնի . զի ՚ի պակասիլ ասէ քրիստոնեայ զօրուդ՝ զօրանան թշնամիք տրութեէ քո ։ Նա նմ բարկացեալ՝ ետ գլխատել զերանելին մն պաշտելոյ ըդքն . և դոմետիոս կմ դոմետիանոս եպս գողացաւ զմարմին սբյն ; և տարեալ ամփոփեաց յարգիւրոպօլիս ը նշխարս ադրիանոսի և կնոջ նորա անաստալյ , և եւստաքէի առաքելոյն բիւզանդացւոց ։ Յ. օգոստ . 23 , կմ 30 ։ Լ . օգ . 26 ։

Ա. րարադեան վկայք բիւր մի՝ յիշատակին աւանց իւրեք հանգամանաց վկայութե ՚ի Լ . յունիսի . 22 . այսպէս . * ՚Ի լերինն արարադայ նահատակութի սրբց վկայից տասն հազարաց խաչելոց ‖ ։ Սոյն զի ոմանք հա-

մարեցան զսոսա զօրականս լինել առ ադրի-անոս կայսերաւ, և այլք կրօնաւորս. և զի կարմեղականք զնմ միանձունս ցի դհենս 'ի կարգէ իւրեանց համարին լինել՝ սկսեալ յեղիայ մարգարէէ, կամեցան և զսոսա առ-դնել կարգակիցս իւրեանց. և այն՝ չորս բիւր, ու քառասուն հազար։

Արդալոն կմ արդաղիոն կատակօղն՝ միմոս էր ծաղրածու առ մաքսիմիանոսիւ. և ձևացու-ցեալ առաջի թգրին և մեծամեծաց նր ընդ խաղս զնահատակութն մարտիրոսաց՝ ինքն ձևացաւ իբրև քրիստոնեայ ածեալ յատեան դատաւորի։ Անդ փոխեաց տր զմիտս նր 'ի կատականաց 'ի ճշմարտութի. մինչև պնդ-դագոյնս հաստատէր՝ թէ այսուհետև ոչ է խաղս խօսիմ, այլ ճշմարտութբ խոստովան լինիմ զհաւատս քնի. զի շնորհք նորա ծա-գեաց 'ի սրտի իմում. վյ նզովեմ զկուռս հեթանոսաց։ Եւ այնպէս 'ի մահ վիրաւո-րեալ երանելւոյն զբելիար և զատեանն կռա-պաշտից՝ արկաւ 'ի հուր բորբոքեալ, և եղև ստուգապէս մարտիրոս։ Ն. ապր. 16։ Տր իէլ, և Յ. 17։ Լ. 14։

Արեւելեան վկայք ասիացիք տօնելիք ի Պօղի-կարպոսի. հա. Ա. 563։

Արէտոդոն կմ արէտոդնէ աղախին տերտուղոսի հեթանոսս իշխանի 'ի պրիմիս փռիւգացւոց՝ առ ադրիանոսիւ, ստիպեալ 'ի տօնի կռոց 'ի տնե իւրմէ գնալ 'ի մեհեանն, չէառ յանձն. զի քրիստոնեայ էր։ Ա՛ն որոյ յետ գանից և բան-

թանձրոտի և սովու՝ մատնեալ 'ի ձեռս դատաւորի՝ ընկալաւ և քերանս 'ի կախաղանի . բայց ժողովուրդն հայեցեալ 'ի համբերութն սրբուհւոյն՝ ետուն արձակել զնա . և նա եւ գնաց 'ի լեառն մօտակայ . իսկ 'ի դիմել զօրականաց զկնի նո՝ պատառեցաւ վէմն , և ընկալաւ զնա 'ի ներքս՝ լինելով գերեզման նմա ։ [symbol] . սեպտ . 19 , կմ 21 ։ [symbol] . 18 ։

Լ . 17 ։

Արիստակէս որդի լուսաւորչին՝ տօնելի . հտ . Գ . 481 ։

Արիստոբուլէս կմ Արիստոբուլէս քահանայ աւագեկեղեցւոյ 'ի դամաս քաղաք կիպրոսի , յետ թաքչելոյ յայրս վասն հալածանաց մաքսիմիանոսի՝ յայտնութ[եամբ] առեալ 'ի տնէ իջանել 'ի մայրաքաղաքն և մարտիրոսանալ , եկն 'ի տաճար սրբյն բառնաբայ՝ որ յեկեղրուս . և պատմեաց Դիոկղետիանոսի սարկաւագի , և Աւնատոսի դպրի զտեսիլն . և իջեալ նոքօք 'ի սաղամինա՝ դատեալ եղև 'ի սաբինոսէ դատաւորէ , և յետ սաստիկ գանից կատարեցաւ սրով . սոյնպէս և ընկերք նո զկնի այլոց տանջանաց կատարեցան . և եդան երեքին 'ի միում տապանի ։ [symbol] . յունիս . 27 ։ [symbol] . 23 ։

Արսէն կմ Արսենիոս հայր՝ տօնելի . հտ . Թ . 278 ։

Արտեմոն կմ Արտեմոնէս ծերունի քահանայ եկեղեցւոյն լաւոդիկեցւոց առ դիոկղետիանոսիւ , լցեալ հոգւով և միաբանեալ ընդ

սիսիանոսի եպիսկոպոսի՝ խորտակեաց զբա-
գինս կռոց . և 'ի դիմել կոմսի տեղւոյն
'ի վերայ նորա՝ ըմբռնեցաւ այրն 'ի խոխա-
ցաւոց ; և աղօթիւք եպիսկոպոսին բժշկեալ՝
ներեաց առ ժամն ։ Ս.ՅԼ վկնի տարւոյ դը-
տեալ կոմսն զքահանայն արտեմեան 'ի կե-
սարիա՝ եդ 'ի բանտ . և դատեալ յատենի՝
տոխպէր 'ի զոհ կռոց . իսկ նա աղօթիւք կոր-
ծանեաց զկուռս ասկղեպիոսի . և հալածեաց
զեօթն միշապս բռնեալս 'ի մեհենի նորա .
ուստի հաւատաց 'ի քս բիտալիոս քուրմն ։
Յայնժամ կոմսն ետ կորպանել պատառ-
պատառ 'ի մարմնոյ արտեմեանայ , և արկա-
նել 'ի հուր . և զնա հանել 'ի կատսայ եռա-
ցել . յորմէ ապրեցաւ սքանչելեօք . և յետ
բազում և մեծամեծ գործոց խաղաղութե
աւանդեաց զհոգին 'ի ձեռս այ ։ Հ . ապր .
11 ։ Յ . ապր . 12 ։ Ի . հոկտ . 8 ։
Սարգիս վկայ տօնելի . հտ . Ի . 511 ։
Սերգիոս և Փիլիմոն երին աշակերտք պօղո-
սի՝ կողոսացիք 'ի փռիւգիա . ուր առ նոքա-
նիւ 'ի կատարել հեթանոսաց զտօն արտե-
մեայ դիցն (որ և անահիտ) , և 'ի դիմել 'ի
վերայ քրիստոնէից ժողովելոց յեկեղեցի ,
փախեան ամենեքին , և մնացին միայն ար-
քիպպաս և փիլիմոն հանդերձ կնաւ իւրով
Ապփիա . զորս տարան կապանօք յատեան
անդրոնիկոյ դատաւորի . և յետ գանից ար-
կեալ զարքիպպաս 'ի գուբ մինչև ցգօտին՝
հրաման ետուն մանկանց դպրոցի ծակո-
տել

տեսել զգլուխ նր̄ երկաթի գրչօք, և ապա
քարկոծեցին ։ Նոյնպէս տանջեցան փիլի-
մոն և ապփիա. և 'ի բրածեծն լինել աւան-
դեցին զոգիս ։ ⁓ . Նոյ . 22 . և յունիս . 5 ։
{} . Նոյ . 23 ։ | . մարտ . 20 . և Նոյ . 22 ։
Աւագ նոր վկայն բաղիշեցի՝ 'ի մանկութենէ
եղև քսակակալ արուեստիւ 'ի սալամաստ
քաղաքի առ ոսս պարսկի ուրումն . յորմէ
'ի կարծիս եղեն ոմանք յայլազգեաց՝ թէ
յայլազգութի իցէ դարձեալ մանուկն . մինչ
կի յետ անցանելոյ իբր Ժ ամաց՝ տեսեալ
զնա 'ի բաղէշ այլ ոմն պարսիկ, պնդէր՝ թէ
դու այլազգի էիր 'ի սալամաստ ։ Ասէ ա-
ւագ . Ես քրիստոնեայ էի և եմ և եղէց,
ծառայ քր̄ի ա̄յ իմոյ օրհնելոյն 'ի բարձունս ։
Իսկ պարսիկն ձգեաց զնա բազմութե̄ հա-
մակդենից իւրոց յատեան ամիրշարաֆ ամի-
րային . և նր̄ չզտել 'ի նմա պատճառս՝ կա-
մէր արձակել . այլ 'ի հաճել զմիտս ամբո-
խին՝ յղեաց զնա առ գլխաւոր դատաւորին ։
Նա իբրև եհարց զաւագ, նա համարձակ
խոստովան եղև զքս̄ ա̄ծ, և զինքն ծառայ
նր̄ . և էր ինքն լցեալ հոգւով սր̄վ, և տե-
սիլ նր̄ լուսաւոր իբրև զհրեշտակի . վ̄ոյ ա-
ռաւել ևս կրճտէին թշնամիք զատամունս
'ի վր̄ նր̄ . մինչև կեղեալ բազմութե̄ զնա-
վաւ՝ հարին զգլուխ վկային կէսք փայտա-
կոճիւ, և այլք սրով և քարամբ . և այնպէս
կատարեցաւ յամի 1390 . պէթ . 'ի դշ̄բթի
երկրորդ շաբաթուն աղուհացից ։ ⁓ . փե-

տրվարի . 23 :

Աներ . տես Եղիսաբէթ :

Աբդոն և Սենենա պարսիկ վկայք . տես 'ի վարս Ս. Լաւրենտիոսի՝ ընդ Ժ. օգոստ . 12. որ 'ի Ս. . ուրոյն ևս յիշատակին՝ 'ի յուլ . 30 .

Աքղոն և սեննէն անուամբ :

Աֆրա էր կին պոռնիկ յարևմուտս յօգոստայ քաղաքէ՝ որ և աւկսպուրկ , յաւուրս հալածանաց կռապաշտից . զոր կալեալ՝ ատենապետին զոհել . իսկ նա ոչ հաւանեցաւ , քանզի ասէ՝ քրիստոնեայ եմ : Ահարց դատաւորն . որո՞յ բանսարկու ես , և ո՞րպիսի են վարք քո : Ափրա ասէ . չարի բանսարկու էի յառաջագոյն վն պիղծ գործոց իմոց՝ սատանայական խաբէութբ ծառայեալ պոռնկական գարշութեանց . այլ այժմ ազատ եմ . զի շնորհքն ծյ գործեցին զիս զգաստ և պարկեշտ : Ասէ դատաւորն . եթէ զգաստացար , մատի՛ր զոհեա՛ դից ընդ հրամանի թագաւորաց : Ափրա ասէ . պղծութի է պաշտել և զդիս , քան զորս ոչինչ է աղտեղագոյն . և իմ հայեցեալ՝ թէ որպէս ընթացակից են նք աղտեղի գործոց , հեռացայ 'ի նոցանէ , և ընթացայ առ փրկիչն քս՝ որ հատանէ և զարմատս մեղաց , մինչև ընդ շունս դատել և զորս հային 'ի կին ցանկութեամբ : Սպառնայր դատաւորն՝ չարաչար տանջանօք ապականել զգեղ նր , և կործանել 'ի կենաց . իսկ ափրա ասէ . հաւատամ 'ի քս , որ վասն բազում մարդասի-

րու-

ցուցէ իւրոյ հայեցաւ յիս , զի տացէ զօրու-
թիւն մարմնոյս իմոյ ժուժկալել տանջա-
նացդ քոց . որպէս զի բարի գործովք լցայց՝
լցեալս . երբեմն չարեօք , և հաշտեցուցից
զա՜ծ՝ զոր բարկացուցի , և ուրախ արարից
զհրեշտակս՝ զորս տրտմեցուցի : Բարկա-
ցաւ բռնաւորն , և ասէ . ապտակեցէ՛ք զե-
րեսս դորա սաստկագոյն . և ասացէ՛ք , թէ
մի՛ ը՜նդդիմանար հրամանաց թ՜գրին : Եւ այն-
չափ հարին զերանելի կինն , մինչև լալ տե-
սողաց : Ասէ դատաւորն . տեսանե՞ս ա՛փրա ,
զի լայ մ՜ք քո քաղաքս . այդքան սիրեն ըզ-
քեզ : Ափրա ասէ . 'ի բազում պոռնկութե՜
իմում արբանեակք սատանայի՝ որք էին իմ
գործակիցք , ուրախ լինէին , և հրեշտակք
տրտմէին . և այժմ ն՜ք լան , և հրեշտակք
յերկինս ցնծան . արդ զի՞նչ կամիս՝ արա՛ .
ես քրիստոնեայ եմ : Դատաւորն ասէ . ա՛յ
անամօթ զոհեա՛ դ՜ծոցն . ապա թէ ոչ՝ երդ-
ուեալ 'ի նս , առ սակաւ սակաւ հրով վառ-
նեմ զքեզ : Ափրա ասէ . և ես երդմնեցու-
ցանեմ զքեզ 'ի թագաւորն քո , զի հրա-
մայեսցես այրել զմարմինս իմ աղտեղեալ
մեղօք . զի ո՜պ անդր պղնձի բազմաժամա-
նակեայ հնացեալ և ժանգոտեալ՝ նորոգի
'ի ձեռն հրոյ և փայլէ , նոյնպէս և զիս հրա-
մայեա՛ հրով այրել , զի ամբիծ և անարատ
պատարագ մատիցէ մարմինս իմ 'ի ք՜ս : Եւ
զարմացեալ դատաւորին ը՜ պնդութե՜ խոս-
տովանութե՜ ն՜ր՝ հրամայեաց կապել զձեռս

և

և պատմեն, և քարշել արտաքոյ քաղաքին
մինչև 'ի գետեզրն. և անդ այրել զնա կեն
դանւոյն։ Եւ այսպէս կատարեցաւ հրով
նք կինն արիրա 'ի քս յս 'ի տր մեր. որում
փառք ընդ հօր և ամենասուրբ հոգւոյն յաւի-
տենանս յաւիտենից. ամէն։ Ճառընտր. Հյ.
Բ. Ֆեզ. և Օ. մէ։
Սա է, որ յիշատակի 'ի Լ. օգոստ. 5.
* Յօգոստոս վինդելինկայ կատարումն սրբ-
բուհւոյն աւիրայ վկայուհւոյ, որ գոլով կին
հեթանոս՝ դարձաւ 'ի քս վկայութե սբյն
նարկիսոսի եպսի, և տմ տամբ իւրով մկր-
տեալ, վս խոստովանութե քի մատնեցաւ
'ի հուր ։

Բ

Բաբելաս հայրապետ տօնելի. հտ. Ա. 26։
Բաբելաս ծեր տօնելի. հտ. Բ. 109։
Բագարատ հայրապետ տօնելի. հտ. Գ. 130։
Բագոս ընկեր սարգսի տօնելի. հտ. Դ. 140։
Բագոս աբեղայ՝ նոր կմ կրտսեր բակքոս կո-
չեցեալ, էր 'ի կողմանց եգիպ 'ի կայսերութե
կոստանդեայ և եւլինեայ, մի յեօթն վա-
ւակաց առն ուրումն դալձելոյ յայլազգու-
թիւն. յորոյ 'ի մեռանիլն՝ մայր մանկանցն
ուսոյց նց անդրէն զքրիստոնէութի. և մի
'ի նոցանէ՝ դահակ կմ դելար անուն՝ չոքաւ
'ի վանս սբյն սաբայի, և մկրտեալ կրօնա-
ւորեցաւ ծը ամաց, և անուանեցաւ բա-
գոս.

դոս . և յետ կալոյ առ ժամանակ մի եկեալ
'ի տուն՝ մկրտեաց զհնգեսին եղբարս իւր .
իսկ վեցերորդն՝ որ մնաց յայլազգութե ,
մատնեաց զբադոս . զոր կալեալ այլազ-
գեաց՝ տարան զանիւք և թշնամանօք առ
ամիրայն . որ և ետ ապտակել զնա . իսկ նա
ասէ . ալէլուիա ալէլուիա , փառք քեզ ած .
և զոր ինչ ասէր ամիրայն , բադոս զնոյն եր-
կրորդէր օրհնութի . մինչև յետ բազում
խոշտանգանաց հատին զգլուխ երանելւոյն .
զոր բարձեալ թաղեցին քրիստոնեայք հան-
դէպ այն սիոնի և ոչ փրկչի վանացն և
ննջմանն ածածնին յարևմտից կուսէ : Հ .
դեկտ . 19 , կմ 18 : Օ . 17 :

Բառնաբաս առաքեալ տօնելի . հտ . Ն . 88 :

Բասոս կմ բասսա . տես Վասսա :

Բասիլեդես տօնելի ը բասոսի . հտ . Ա . 133 :

Բասիլիսկոս և Բասիլեոս տօնելիք . հտ . Ն .
546 . և 562 :

Բասիլիոս կմ Եարսեղ արշիմանդրիտ 'ի բիթ-
լապատայ պարսից՝ յերևելի տանէ , զկնի
մահու ծնողացն բաշխէ աղքատաց զինչս
իւր , և կրօնաւորեալ՝ կարգի հայր վանաց .
զոր կալեալ եօթն աշխերպոց՝ տարան առ շա-
պուհ արքայ : Նա յոյժ հաւանիլ նմա պաշտել
զարեգակն և զհուր՝ արկին 'ի բանտ . և
յետ չորից ամսոց տարան 'ի գլխատել . և
էր դահճին նկրտան մայլրաս սուրացող : Օր
տեսեալ 'ոս հօրն բասիլիոսի՝ զի այլադաւ-
նեալ էր յահեկն , սկսաւ պատուաւօք յիշե-
ցու-

ցուցանել նմա զահաւոր դատաստանն քնի
իսկ թշուառականն այն ոչ եկն 'ի զղջումն
այլ դողալով եհար չորիցս զպարանոց սրբյն
բասիլմոսի , նոյնպէս և զեօթանց աբեղայ-
ից . և այնպէս կատարեցան 'ի քս յամի տն
իբր 375 . իսկ ներսան ընդունեալ 'ի գործ-
չարութէ իւրոյ՝ որամահ կորեաւ : ✝ . ապր.

4 : Յ . 9 :

Նաւաս տօնելի . հտ . Յն . 13 :

Նաւփ կմ բաղոս ձգնաւոր՝ էր յաջգէ պար-
սիկ 'ի պերգամ գեղջէ , զաւակ քրիստո-
նէից՝ սնեալ բարեպաշտութբ . և վս քնի
թողեալ զամ ինչ՝ եմուտ 'ի վանս խստա-
կրօն միանձանց 'ի բիզագաղոն . և կկնի ե-
րեսնամեայ ձգնութե յանկացեալ մաքրու-
թե , յորժամ փախեան վանականքն
յերեսաց հալածչաց՝ ինքն միայնիկ եկաց
'ի վանս . և ըմբռնեալ ածաւ առ յուլիա
քաղաքապետ . և յոչ առնուլ յանձն զեր-
կրպագութիւն արեգական և հրոյ՝ տասն
արք քարշեցին զերկոսին ձեռս բաստայ՝ հինգ
յաջմէ և հինգ 'ի ձախմէ , մինչև փրթուցին
յանձնէ զերկոսին բազուկս թևօքն հան-
դերձ . և յորսայս արկեալ՝ եսուն զայլ և ս
քստմնելի տանջանս . և 'ի վախճանի հա-
տին զգլուխ սբյն . զորոյ զմարմինն յափշ-
տակեաց դանիէլ քահանայ , և տարաւ 'ի
մծբին . և տր աբրահամ եպս քաղաքին եդ
զնա պատուով 'ի տապանի . յորմէ եղև ա-
սել ումանց՝ թէ 'ի մծբին իցէ նահատակել :
✝ .

Հ ․ տար ․ 29 ։ Ք ․ մայ ․ 1 ։

Նաւրաղամ անտիոքացի տճնէլի ․ Հռ ․ Բ ․ 124 ։

Բաւրճաւշլին եպիսկոպոս պարսից 'ի սղանկ և 'ի տխրաբերն՝ քեռորդի և յաջորդ սորին շմաւոնի , ածաւ յատեան շապհոյ իբրև դիմակայ դենոյին պարսից ․ խոստանայր նմա Թագըն ինչս բազումս՝ եթէ յանձն առցէ դառնալ 'ի մոգութի ․ և յանարգել սորին զնա՝ մերկացուցին զնա , և չարաչար տանջեցին , և արկին կապանօք 'ի բանտ՝ սովալլուկ նեղեալ զամիսս մետասան ․ մինչև գլխատեցին զերանելին հանդերձ վեշտասան աշակերտօք կամ ընկերօք , յամի իբր 346 ։ Հ ․ յունիս ․ 10 ։

Սոփ ․ ան ․ Եւոդիոսի ։

Բարդիշա կամ Բարդէս եպս պարսից 'ի նոյն հալածման շապհոյ՝ դաւանեալ զքս յատենի արքային՝ հարաւ յերկար փշալից բրօք ․ զորոյ և զվերս շփեցին խորգով ․ յետոյ եդին զոտս նր 'ի մամուլս հիւսանց , և խորտակեցին ։ Եդին խունկ 'ի ձեռս նր՝ արկանել 'ի հուր , զոր պաշտէին պարսիկք ․ և 'ի ցրուել սորին զխունկն յերկիր՝ եւ Թագաւորն քայքայել զմատունս ձեռաց նր ։ Երեք երէցտասարք յարքունեաց տեսանելով զհամբերութի եպսին՝ դարձան 'ի քս ․ և բանտարկեալ՝ գաղտ կատարեցան 'ի մր ։ Իսկ վսյ եպսին զլեզուն ը ծոծրակէն հանին վս համարձակ յաղթահարելոյ զԹգըն ․ և իբրև եկն առ նա ձայն յերկնից՝ հաւատացին անչէնք յնք ․ և մկրտեցան արեամբ իւրեանց ․

րեանց . ապա գլխատեցաւ և քաղ հռովմէին Յ. Հոկտ. 19, կամ 26 : Նաւրընտ . Ա. ՃԺԹ :

Նաւրդեղոս , Նաւահակ , և Մ ժամոն՝ պատրաստի քրիստոնեայք , իբրև խոստովան եղեն հա մարձակ զքն ամ առաջի շապհոյ արքայի , ասէ ցնա Թգրն . երդնումմ'ի դիս՝ չարաչար տանջել զձեզ . ասեն երեքին վկայքն . և մեք երդնումք 'ի Յիսուս մարիտոն ամ մեր՝ մեռանել , քան լսել քեզ . յայնժամ ետ ծակել զպնունս նց , և կախել . բրածեծ արար զնա . ներղեալ բանտարկ և անսուաղութք . եարկ և 'ի հուր . և 'ի պահել նա զնա՝ ետ հատանել զգլուխս սեցն : Յ . Մայ . 16 :

Յ . 15 :

Նաթանայելոս առաքեալ՝ մի յերկոտասանից . տես 'ի տօնելիս . հա . Ա . 425 .

Նաթանայելոս մի յեօթանասնից տօնելի ընդ փի. լիպպոսի առաքելոյ՝ հանդերձ մարիամնեաւ . հա . Ա . 485 :

Նաւում մարգարէ՝ որդի ներեայ , և Մ. եբեդմելէք նւրքին եթեովպացի՝ ա շակերտք երեմիայ մարգարէի , գործակիցք նր և չարչարակիցք . որոց գովութիւն յանձա. ռնչի անդ է : Յ . Մայ . 1 :

Նաւրսեղ հայրապետ տօնելի . հա . Ա . 324 :

Նաւրսամս եպս եդեսիոյ տօնելի . հա . Մ . 371 :

Նեաւնդիլոս աբբայ՝ հրեշտակակրօն ոք հայրն մեր , օրհնեալ անուանս և արդեամբք , եր 'ի

'ի գաւառէն Հռովմայ 'ի Նորկիա քաղաքէ , ծնեալ յամի տն 480 . յազնուական և 'ի բարեպաշտ ծնողաց , և սնեալ ժուժկալ վարուք : Յետ կալոյ առ ժամանակ մի 'ի Հռովմ յուսումն՝ եթող զն և զծնօղս իւր 'ի դեռաբոյս հասակի , և առանձնացաւ յանապատն Սուբլակ , օգնական իւր գտեալ զմիայնակեաց ոմն Ռոմանոս անուն , որ ըստէպ այց առնէր , և բերէր նմա կերակուր . Անդ զաղարեալ 'ի խորափիտ այրի միում սքանչելի ճգնութբ և ընտանութբ ընդ այ՝ անծանօթ էր 'ի մարդկանէ զամս երիս . մինչև երէց մի ազդեալ 'ի տնէ յաւուր զատկի՝ եբեր առ նա 'ի խորտկաց իւրոց . և յայնմ օրէ զային առ նա մարդիկ 'ի գտանել զհոգևոր մխիթարութիւն : Երևեցաւ նմա երբեմն դեւն 'ի կերպարանս ագռաւու , և զարթոյց 'ի միտս նր խորհուրդս աղտեղիս . յայնժամ բենեդիկտոս մերկացաւ և թաւալեցաւ 'ի մէջ տատասկաց , մինչև խոցոտել զամ մարմինն և արեամբ շաղախել . և յայնմհետէ ազատ գտաւ 'ի չար խորհրդոց : Էր յայնժամ իե ամաց . և եկաց 'ի նոյն ճգնութե նոյնչափ ևս ամս : Եկին առ նա աբեղայք ոմանք , և հարկեցուցին զնա լինել իւրեանց առաջնորդ . այլ ոչ կարացեալ տանել խստակրօնութե նր և անաչառ յանդիմանութենն՝ մատուցին նմա դեղ մահու . և 'ի խաչակնքել սրբյն նխքան ըմպելն՝ հերձաւ ամանն , և հեղաւ մահադեղն :

դեղն ։ Ապա և դարձաւ անդրէն յայրն իւր , թագուհիք ընթացան առ նա՝ աշակերտիլ նմա ․ որով 'ի սուղ ժամանակի կանգնեաց երկոտասան վանս ․ և հիմնարկեաց յայրե-մնուտս զկարգ կրօնաւորութե̃ ո̃մ բարեկար-գութե̃ , սահմանեալ լուսաւոր կանոնօք ։ Ապա եկեալ 'ի կասսինոն՝ կործանեաց ըզ-բագինն ապողոնի , և այրեալ զանտառն՝ շինեաց անդ մատուռն յանուն սրբոյն մար-տինոսի , և զլարկն կոչեցեալ սրբոյն յովհան-նու ․ և զբնակիչս տեղեացն կրթեաց յա̃ծ-պաշտութի̃ ․ ունէր և զշնորհս մարգարէութե̃ ։ Լուաւ զհամբաւ սրբոյն՝ տոտիլաս թագաւոր արքայ գոթաց ․ և 'ի փորձել զնա՝ յղեաց առ նա յանուն իւր 'ի ձև զարդուց իւրոց ու̃մն թ̃ր զզինակիր իւր թիկնապահօք համ-դերձ ․ զոր տեսեալ սրբոյն՝ ասէ ․ 'ի բաց հան որ-դեակ , 'ի բաց հան յանձնէդ զայդ ձև , զի չէ քո , այլ տ̃ն քո ։ Գուշակեաց տոտիլա-սայ և զմահ ն̃ր զկնի իննն ամաց և պէսպէս անցից ։ Արար և զայլ բազում գործս սքան-չելիս ․ մինչև յարուցանել և զմեռեալ ։ Պատ-մեաց յառաջագոյն և զփոխումն իւր ․ և վեց աւուրբք յառաջ ետ բանալ իւրեան գե-րեզման ․ և յաւուրն վեցերորդի մտեալ յե-կեղեցին , և հաղորդեալ 'ի ս̃բ խորհրդոյն՝ աւանդեաց զհոգին 'ի ձեռս ա̃յ 'ի նմին կա-սինեան լերինն յամի ․ 543 ․ կ̃մ 536 ։ Նոյն յա-ւուր վախճանի ն̃ր որ էր հաստարակած զար-նոյնոյ , տեսին երկու միաբանակեացք ն̃ր 'ի

ժամանակաւն տեղիս տեսիլ, զի յերկրէ յեր-
կինս կազմեալ էր թափոր լուսազգեաց ա-
րանց՝ ոսկեհուռն հանդերձիւք և պայծառ-
լապտերօք. և եղև ձայն՝ որ ասէր. այս է
ճանապարհն, զոր յերկինս ընթանայ սի-
րելին ծառայն այ բենեդիկտոս: Եւ յայնմ
հետէ կարգն բենեդիկտեանց փայլեալ միշտ
երևելի արամբք ՚ի սրբութե և յիմաստութե.
յորոց և բազմք ընտրեցան յեպսուհ կողմանց
կողմանց, ոմ և ոմանք յաթոռ հայրապե-
տութե հռովմայ. զոր օրինակ է և յաւուր
յայսմիկ պիոս Ե՝ այլն աքանչելի, որում ե-
ղէ արժանի և ես երբեմն լինել պաշտօ-
նեայ: Իսկ երանելին հայրն մեր մեծ աբ-
բայն միխթար ՚ի կանգնել անդ զմերս միա-
բանութի յանուն կարգի սբյն անուանի աբ-
բայի՝ ընտրեաց և զկանոնս սբյն բենեդիկ-
տոսի աբբայի, զորս և վաղագոյն թարգ-
մանեալ էր սբյն ներսեսի լամբրոնացւոյ:
Հ. մարտ. 22: Յ. Ի. մարտ. 21:
Ընդ սբյն բենեդիկտոսի յիշատակի և սրբ-
բանկրօն քոյր նր Սխոլաստիկէ կուսան ճգնա-
ւոր՝ ծաղկեալ նմ առաքինութբ. առ որ
միանգամ ՚ի տարւոջ գայր եղբայր նր, և
պարապէր ՚ի հոգևոր խօսակցութիս և ՚ի
քննութի նր գրոց ը նմա: Ի միում նուա-
գի աղաչէր սխոլաստիկա զեղբայր իւր ար-
տասուօք՝ մնալ զգիշերին զայն, և խօսել ը
նմա զերկնայինն ուրախութեց: Իսկ սբն բե-
նեդիկտոս. արտաքոյ խղճին իմոյ ոչ կարեմ

օթել քո՛յր իմ ։ Եւ կոյսն աղաչեաց զԱծ և պարզութի օդոյն փոխեցաւ 'ի կարկուտ և 'ի յորդ անձրև ․ որով արգելաւ յերթալոյ սբ հայրն և որ ը՟ նմա եղբարքն ․ և ասէ ․ զի՞նչ է այս՝ զոր արարեր քո՛յր իմ ։ Նա ասէ սրբուհին ․ աղաչեցի զքեզ, և ո՛չ լուար ինձ եղբայրդ իմ ․ աղաչեցի զԱծ , և լուաւ ինձ փութապէս ։ Յետ կատարելոյ այնուհետև զգիշերն ողջոյն 'ի բանս հոգևոր մխիթարութե , դարձաւ Բենեդիկտոս 'ի տեղի իւր ․ և իբրև աւուրք երեք անցին 'ի վ՟ր , տեսանէր զհոգի քեռն իւրոյ թռուցեալ յերկինս իբրև զաղաւնի ․ և իմացեալ զփոխումն նո՟ր ետ բերել զմարմին նո՟ր սբ , և թաղեաց 'ի գերեզմանի՝ զոր վ՟ն իւր էր պատրաստեալ ։

Ն․ մարտ ․ 22 ։ Ի ․ փետր ․ 10 ։

Բենիզեանն սարկաւագ տօնելի ․ Հտ․ Բ․ 216 ։

Բենիզէ , որ և Բենիզիոս ֆիլիպպոս փլորենտացի՝ այն ինչ էր նորածին մանուկ հնգամսեայ խօսել սկսաւ սքանչելեօք առ մայր իւր՝ տալ ողորմութի ծառայից ա՟ծածնի ։ 'Ի պատանեկութե կրթեալ յուսումն գիտութեց 'ի փարէզ գաղղիացւոց՝ բանիւք և օրինակօք յորդորէր զնս յա՟ծպաշտութի ։ Եկեալ 'ի հայրենիս՝ ընկալաւ յայտնութի 'ի սբ ա՟ծածնէ մտանել 'ի կարգ ծառայից իւրոց , որ դեռևս էր կառուցեալ ․ և յետ ճգնելոյ խստամբերութբ 'ի լեառն սենարեայ , և առաւել՝ մտածութբ չարչարանաց փրկչին , շրջեցաւ 'ի քարոզութի 'ի բազում

տե-

տեղիս . և սահմանեաց վերակացուն եօթնն
ցաւուցն որ ածամօր : 'Ի տալ պհանդերձ իւր
յողորմութիւն մերկ աղքատի բորոտի՝ իսկ
և իսկ բժշկեցաւ այրն : Յետ բազում երկե-
լի գործոց սրբութե և առաքինութե կասկած
առեալ՝ եթէ կամին զնա ընտրել 'ի հայրա-
պետութի հռովմայ , թաքեաւ և ոչ երևե-
ցաւ ուրեք , մինչև լուաւ զնստիլ գրիգորի
տասներորդի : Ննջեցաւ յամի 1285 ,
գիրկս արկեալ զխաչելութե ոն , 'ի դու-
տերբղօն քաղաքի , որ և դօտի . և 'ի տապա-
նէ նր եղեն և լինին սքանչելիք 'ի վր ամ
ախտաժետաց , կուրաց և կաղաց . պատմի
և յառնել մեռելոց : Ն . օգոստ . 23 :
Բեռնարդոս աբբայ պայծառաձորոյ՝ էր զաղ-
ղիացի 'ի պուրկոնեայ գաւառէ՝ ծնեալ 'ի
փոնտանոն . հայր նր տեսկեղինոս զօրա-
կան , և մայրն աղկիդիա . որոց եղեն վեց
ուստերք՝ առ հասարակ կրօնաւորեալք . և
մի դուստր՝ որ յետ մտանելոյ 'ի կարգ ձի՝
առանձնացաւ 'ի վանս կանանց : Մինչև
ծնեալ էր բեռնարդոսի՝ թուեցաւ մօրն տե-
սանել յերազի զշաւակն հաչել ոմ սկունդ .
և ապա լուաւ յառնէ սբյ ասել , թէ՝ շաւակ
քո լինիցի պահապան տանն այ հալածեմ թշր-
նամեաց եկեղեցւոյ , և հզօր քարոզ բանին
այ : 'Ի մանկութե ցաւ գլխոյ կալաւ զբեռ-
նարդոս . և ոմն 'ի պառաւանց եկեալ՝ առ-
նէր շշնջիւնս և կարդայմունս 'ի վր նր . 'ի
բաց ուտեաս մնաուկն . ոչ կամիմ ասէ այդ-

զխօսի դեղ մնոտի և չիմարական. և ինքն զիմեալ յաղօթս՝ փութապէս առողջացաւ։ 'Ի Զորագայլուցի ծննդեանն 'ի հսկել բեռնաւորոսի յեկեղեցւոջ՝ յանկարծակի երևեցաւ նմա զհասարակ գիշերաւ մանկացեալն Յս. յորմէ լցեալ անպատում ուրախութբ՝ ստէպ յիշէր զայն խորհուրդ անճառ։ Տասնամեայ էր բեռնաւորդոս, յորժամ փորձել կամեցաւ զնա դեւն՝ մուծանելով 'ի սենեակ նր զկին մի. իսկ սբն գոչեաց, գո՛ղք գո՛ղք. յայնժամ ընթացան ընտանիք տանն, և կինն կորեաւ ամօթով։ Յայլում նուագի կրեալ զփորձութի մարմնոյ 'ի տեսոյ կնոջ՝ ընկէց զանձն 'ի լիճ մի սառնասառոյց 'ի ձմեռայնի. և այնպէս յաղթեաց։ Եւ զի ինքն իսկ բեռնաւորդոս էր դեղով վայելուչ, եդ 'ի մտի մտանել 'ի կրօնս՝ զի հեռի լիցի 'ի տալոյ և յառնլոյ զգայթակղութի. և նախ աւանձնացեալ 'ի տան լռութբ, աղօթիւք և ընթերցուածովք, զկնի վախճանելոյ մօրն գնաց եմուտ 'ի կարգն կիստերսական կոչեցեալ, զոր հնգետասան ամօք յառաջ հիմնեալ էր տր աբբայն հռուբերտոս ը կանոնաւ սբյն բենեդիկտոսի՝ յաւելուածով երից երից բարեկարգութեց. իսկ բեռնարդոս առաւել պայծառացոյց զայն՝ որպս երկրորդ հիմնադիր։ Որև կամեցաւ և աւագեղբայր նր գու՛իտոն մտանել 'ի նոյն կարգ, ասէ ցկրտսերն յեղբարս՝ որ խաղայր ընդ մանկունս. մի՛նարդէ (զի այս էր անուն նր),

նի̃ր), ահա մեք մտանեմք 'ի կրօն , և ա̃մ ինչ,ք մեր քե́զ մնասցեն ։ Պիտի եւս մանուկն գգօն . և ո՞ր իրաւունք իցեն այս , ձեզ աւնուլ զերկինս , և ինձ զերկիր Թողուլ . և այնպէս յետ ոչ բազմաց հրաման առեալ 'ի հօրէն՝ հետևեցաւ և մինարդոս զկնի եղբարց իւրոց 'ի վանս ։ Իսկ սո̃ն բեռնարդոս էր ամաց քսան և երից 'ի կրօնաւորիլ իւրում յամի տ̃ն 1113 ։ Այնչափ միացաւ երանելին ընդ ա̃յ , մինչև 'ի վեր լինել քան զզգալիս և պզգայութիս . զի զկնի տարւոյ նորընծայութեն իբրև հարցաւ , թէ ո՞րպիսի իցէ յարկ սենեկի իւրոյ , ո́չ գիտաց պատասխանի տալ անգամ , արդեօք ընդ յարկա̂ւ նստի , եթէ յանյարկ խղկան . որ̃պս և ո́չ զայն գիտաց , եթէ երե՞ք իցեն պատուհանք եկեղեցւոյ , եթէ և ո́չ աւելի քան զմի ։ Այսպէս էր բոլորովին յա̃ծ պարապեալ . և ստէպ հարցանէր զանձն . բե́ռնարդէ առ ի՞նչ եկիր 'ի կրօն . որով և ս քան զևս կրթէր 'ի կատարելութի անդր . կանխէր յա̃մ գործս վանաց , և դնէր 'ի մտի , թէ ինքն ոչինչ առնէ , այլ այլք առնեն զա̃մ ։ 'Ի հրաժարիլ յԾէ նաև Ծականն եղբարց բեռնարդոսի՝ մտին և կանայք նոցա 'ի վանս կուսանաց ։ Եւ 'ի բազմանալ վանորէից 'ի կիստերսեան կարգէ՝ ձեռն արկ հաւուբերտոս աբբայ շինել և վանք մի 'ի տեղին կոչեցեալ քլարավալլիս , ո̃ր պայծառաձոր , 'ի լինգոն նահանգի՝ կեղտ անուանեալ

դաղղիոյ. և կայոյց առաջայ տեղւոյն զՀեռնարդոս. ուր բազում աշխատութի կրեալ նա իւրովքն համգերձ յերեսաց աղքատութե մինչև 'ի լրումն շինուածոյն. այլ ապթուն հսկողութի նր և համբերութիւն և ճգնութի էր առաւել շինութիւն կրօնիցն:

Ոմն թեթև պակասութիս եղբարց յանդիմանէր և ուղղէր՝ 'ի ննջել և 'ի յառնել. և ասէր. ոմն պակասութի յառաջ գայ յանհոգութե: Իսկ որ ոք ցանկայր մտանել 'ի վանս նր, ասէր ցնա. տես, զի 'ի կրօնսն անի մտանել հոգի նեթ՝ թողլով զմարմինն արտաքոյ: Ոսվէր զգեստս խոշորս և հնատիս, այլ կշտամբէր զորս զգենուին պատառատուննս և աղտեղիս, ասելով. աղքատութիւնն է ոչ հաճոյական, և ոչ անվայելչութիւն: Իսկ քարոզութի սրբյն առ անձին և հրապարակաւ՝ էր լի հոգւով, խորին վարդապետութք, և համեղ բանիւք. մինչև կոչիլ նմա մեղրածորան վկպ՝ 'ի գիր և 'ի բան: Հարցեալ՝ թե ուստի է այդ քո իմաստութի, Ետ պնի, յաղօթից և 'ի մտածութեց՝ ակնարկելով 'ի դաշտս և 'ի մայրիս. զի և ոչ գոյր ասէ իմ վրդպ այլ, բայց միայն ածաշունչ գիրք: 'Ի միում նուագի հոգևոր կրաւցաց անկաւ 'ի միտս նր բան իւնչ գեղեցիկ, և կամէր պահել զայն այլում երևելի պահու քարոզից. այլ լուաւ 'ի ներքուստ ասել, եթէ ոչ խօսեսցիս ըղաոճեալն 'ի ժամուս, և ոչ յայլում ժամու

տա.

տուացի. և իսկոյն խօսեցաւ: Ի քարոզելն
երբեմն եանց ԺԷ ամաս նր խորհուրդ ամբար-
հաւաճութե, թէ տեսանէ՞ս զանթիւ բազ-
մութեան ունկնդրաց քոց. յայնժամ ընդհա-
տեաց առ վայր մի զբանն, մինչև կամէր
կարճել իսպառ. այլ 'ի միտս եկեալ՝ եթէ
'ի դիմէն է այն 'ի թշնամւոյ բանին այ, ա-
սէ. ոչ վն քո սկսայ, և ոչ վն քո թողում.
և յառաջ տարաւ զքարոզն: Հայրն բեռ-
նարդոսի լսելով և տեսանելով զյառաջա-
դիմութի զաւակաց իւրոց 'ի նր վարս՝ հրա-
ժարեցաւ և ինքն յԾէ. և մտեալ 'ի կրօն՝
անդ կատարեաց զկեանս սրբութե: Մինն
յեղբարց բեռնարդոսի գերարդոս անուն
տնտես վանայն ասէ ցնա վարանմամբ. չու-
նիմ ինչ այսօր 'ի պէտս կերակրոյ եղբարց
և այլ իրաց կարևորաց. պխնսի եւ սՔն. մի
ինչ հոգար, յուսամ յԱծ՝ որ ոչ թողու զծա-
ռայս իւր. և ինքն առանձնացաւ յաղօթա-
րանն: Իսկ ահա եհաս 'ի դուռն վանիցն տէ-
կին մի մեծ. եւ կոչել զաբբայն բեռնար-
դոս, և ասէ ցնա. առ զօրհնութիս զայս,
և աղօթս արա հայր վն առն իմոյ հասելոյ
'ի դրունս մահու. և նա ասէ. երթ 'ի տուն
քո, և ՔՍ հաւատոյ քոց գտցես զայր քո ող-
ջացեալ. և եղև այնպէս: Գուլիելմոս եպս
սերոտ քարեկամ բեռնարդոսի տեսեալ զնա
տկարացեալ յոյժ հիւանդութե յերեսաց
բազում ձգնութեց՝ եւ տանել զնա 'ի գիւղ
մի դիւրել անձին փոքր մի. և կարգեաց

նմա զոմն 'ի գեղջկէից 'ի սպասաւորութիւն
որ հանդիպեցաւ շինականագոյն 'ի գեղ-
ջուկս. բայց բեռնարդոս հնազանդ լինէր
նմա յամի իբրև մեծաւորի: Այդ իբրև եկն
եհարց զբեռնարդոս ոմն 'ի բարեկամաց, թէ
ո՞րպէս կեաս հա՛յր. պինդի ես ա՞յն, յո՛յժ
բարւոք. զի որ ցայսվայր հնազանդէի բա-
նաւորաց, ուսայ հնազանդ լինել և անբա-
նի. և թերևս պակասեալ է իմ 'ի նմանէն,
վասն այն կամք եղեն այն՝ զի այժմ զթերին
լցից: Իբրև դարձաւ 'ի վանս, ոչ թէ համ-
գիստ եգիտ 'ի շէնս, եա զանձն յառաւել
ձգնութի, 'ի պահս, և յոտնակացութիւն
աղքատութե. մինչև երբեմն անկանիլ յերկիր
իբրև զմեռեալ. ունէր և ցաւ ստամոքաց,
և 'ի տանջանս էր նմա ամ կերակուր. այլ
ինքն յամի զուա՛րթ. զգենոյր 'ի ներքոյ և
խարազն խոշոր. բայց իբրև եղև այլոց տե-
սանել զայն, 'ի բաց եհան յանձնէ վաղվա-
ղակի: Հասել ոմանց՝ թէ խիստ ձգնութին
բերէ զխօթութի, ասէր. լա՛ւ է կրօնաւո-
րաց լինել երբեմն հիւա՛նդ. զի բազում
շահ տեսեալ է իմ 'ի հիւանդութե. ըստ
այնմ, յորժամ մարմինս տկարանայ, հոգիս
զօրանայ: Ստէպ յղէին առաջնորդք եկեղե-
ցեաց զբեռնարդոս 'ի ծանր ծանր պէտս ժո-
ղովրդեանն այ. որով առաւել ևս հանդի-
սացաւ սրբութի և իմաստութի նորա: 'Ի
գնալ երբեմն գրաստու յուղի երկար ը եղ-
բարս՝ իբրև խօսէին նքա զձէն, ան որով
ան-

ամնցանկալին զօրն ողջոյն , բեռնարդոս հայր-
ցանէր , կո՞ր լեռ՛ ասէ ․ զի ցայնժամ խոր-
հուրդք նր էին առ ած , և չէր նր տեսեալ
զլեռն ․ և յայսր ամի մր գանգատէր ստէպ
զցնդմանէ մտաց իւրոց յաղօթս , և զան-
հաստատութէ սրտից մարդկան ։ Զայն
լուեալ ուրումն 'ի շինականաց՝ ասէ ․ զի՞նչ
ցնդումն իցէ մտաց , զի ես յորժամ յաղօթս
կամ , ո՛չ խորհիմ ինչ այլ ։ Ասէ ցնա սբն ․
եթէ կարասցես զմի հայր մեր ասել՝ առանց
ցրուելոյ մտացդ յօտար խորհուրդս , քեզ
տաց 'ի պարգև զձորին՝ որ է ը իմև ։ Ուրա-
խութբ սկսաւ այրն ասել զհայր մերն ․ այլ
չև 'ի կէսն հասեալ՝ ասէ ը մտս , արդեօք
'ի տալ ինձ զձորին՝ տացէ՞ և զզարդս նր ․ և
այնչափ զբաղեցան միտք նր յայս խորհուրդ ,
մինչև խոստովան եղև զարդարին ։ Բերին
երբեմն առ բեռնարդոս զկին մի դիւահար ․
և նա ասաց տանել 'ի տաճար սբյն սիրոսի ․
և իբրև չեղև ինչ օգուտ , ածին անդրէն առ
բեռնարդոս ․ իսկ դևն սկսաւ այպանել զսբ-
սն , և ասել ․ ո՛չ սիրիկն և ոչ բեռնարդիկն
կարէ հանել զիս ։ Յայնժամ ասէ սբն ․ ո՛չ սի-
րոս և ո՛չ բեռնարդոս հանէ զքեզ , ա՛յլ հանե-
լով հանցէ տր յս քս ․ և զայգ ը բանիւն տանե-
ջեալ՝ ել այսն չար ։ Սմն յազգականաց սբյն
ել 'ի կրօնս նր , և գնաց յայլ թուլացոյն
վանս ․ զայս լուեալ սբյն՝ մինչդեռ էր բա-
ցօթեայ 'ի դաշտի , գրեաց առ նա դիր յոր-
դորական՝ 'ի ժամուն , յորում տեղայր անձ-
րև

րև յորդ. այլ զփրն մնաց անեթաց։ Ը. ՅԼ ումն
կրօնաւորեալ 'ի վանս նր̃. կամէր դառնալ
յն̃ առ սէր խաղաղոյ դրամովք ըն̃ չար. առ.
վորութեն առաջնոյ. կոչեաց զնա բեռնաւր.
գոս, և տուեալ նմա դրամս առատապէս՝
ասէ. ա՛ռ է՛րթ խաղա՛ առ մի նուագ, բայց
պայմանաւ բաժանելոյ զշահն 'ի մէջ մեր.
և ինքն աղօթեաց՝ զի կորուսցէ զմին. ո՛չ
և եղև իսկ. վ՞ս դարձաւ այրն կորանօք.
և յայնմհետէ ազատ եղև 'ի փորձու Է̃ ան.
տի, և դտաւ կրօնաւոր ընտրեալ։ Ի բազ.
մաց անտի երևելի աշակերտաց բեռնարդո.
սի եղև եւգինէոս Գ̃ հայրապետն հռովմայ։
Հրաւիրեցաւ և ինքն բեռնարդոս յերիս ա.
թոռս եպսուն. բայց և ո՛չ զմին էառ յանձն։
Իսկ յաւուրս իննովկենտիոսի պապին երկ.
րորդի բազմօք աշխատ եղև բեռնարդոս հա.
ւանեցուցանել զիշխանս և զթագաւորս 'ի բաց
կալ յանհարազատ պապէն՝ որ նստաւ հա.
կառակաթոռ՝ անակղետոս երկրորդ ան.
ուամբ. միայն խոստանիրա գտաւ դուքսն
աքուիտանիոյ կամ կուանդոնեայ 'ի գաղ.
ղիա. վ՞ս յորժամ կամէր սա գալ երբեմն
խօսել ը̃ բեռնարդոսի, իմացեալ զայն սր̃յն
'ի վ՞ր խորանի 'ի ժամ պատարագի, յղեաց
ասել նմա, զի կացցէ առ դրան, և մի՛ իշ.
խեսցէ մտանել յեկեղեցի՝ ո՛չ բանադրեալ.
և ինքն մտա 'ի կատարումն պատարագի ա.
ռեալ զամենասուրբ խորհուրդն մարմնոյն՝
ել 'ի դուռն եկեղեցւոյ. և հրամայէր դիմօք

և Հրացայտ բերանով սաստէ ցդուքսն. որովհետև ոչ կամեցար մեզ լսել, առաւելակածեմ տու քեզ զկուսածին որդն մեր զանմահ փեսայն եկեղեցւոյ, զոր դու հալածես. սա է դատաւոր քո և մեր և թագաւոր, որում երկրպագեն ամ ծունր. տեսից՝ եթէ արհամարհեսս և զնա՝ որպէս զծառայս նորա: Օ աչի հարաւ դուքսն, և անկաւ յոտս սրբոյն և սրբութեան նորա. իսկ բեռնարդոս սաստէ ցնա. արի կաց, և լուր զպատգամ ան. և նա դողալով երկիւղ եպարք ան վերստին. և սաստէ ցսրն. մեղայ ան, հնազանդ եմ հայր տր՝ զինչ և հրամայես. և այնպէս դարձաւ 'ի հնազանդութեան սրբոյ զահին: Ակեալ երբեմն հայրապետն հռովմայ Ը պապքայքն զաղղիացւոց հանդերձ մեծամեծօք 'ի տես վանաց սրբոյն բեռնարդոսի 'ի պայծառագոյնս, շինեցան յոյժ 'ի վր եղբարց. մինչև յարտասուս լուծանիլ՝ տեսանելով զհրեշտակակերպն զնոցա նոյա խոնարհ և աղքատ յանդի: Ի դառնալ պապին 'ի հռովմ՝ կոչեաց առ ինքն զբեռնարդոս վս ձեռնտու լինելոյ նմա յերկպառտակուծս անդ եկեղեցւոյ. քզի նստաւ յայն աւուրս և այլ երկու հկնկալթոռք. յորոց մին մեռաւ, և զմիւսն եած բեռնարդոս 'ի հպատակութի հարազատ պապին իննովկենտիոսի: Նա յետ այլ ևս մեծամեծ գործոց փախեցաւ առ տր երանելին բեռնարդոս՝ կգ ամաց, յամի 1252. յօգոստ. 20. թողեալ վանս հիմնարկեալս յիւրմէ 160 յայլևայլ

դա

գաւառս, և զիրս բազումս լի հոգւով այ և համեղ բանիւք ։ 'Ի քաղցրութե վճիտութե սորա և յառաւել ջերմեռանդութե առ Տր ածածինն՝ եւ աւանդութիւն այն, ոչ թէ զկաթն կուսին իցէ դիեցեալ . զի և հոգեկիր Հռետորն մեր ասաց . * ահա կաթիլ մի կաթին քումդ կուսութե յանձն իմ անձրևեալ՝ կենաց ինձ զօրէ ‖ ։ Այլ է և տեսիլն, որ երևեցաւ բեռնարդոսի մօտ 'ի վախճանն իւր . քանզի տեսանէր զինքն ածեալ յատեանն այ, ուր բանսարկուն չարախօսէր վս նմ դուզնաքեայ բանի . յայնժամ գոչեաց բեռնարդոս . գիտեմ, զի ես ինև չեմ արժանի կենացն յաւիտենից . այլ Տր իմ Յս Քս՝ կրկին իրաւամբք փրկէ զիս . զի է որդի այ, և զի եհեղ զարիւն իւր վս իմ . և ոչ ինքն է Տր և ժառանգ արքայութե, յաղագս մարդասիրութե իւրոյ կամի և զիս առնել իւր ժառանգակից . և 'ի բանից աստի հալածական եղև չարախօսն ։ Լ . օգոստ . 20 ։

Բեռնարդինոս սենացի՝ այր ցանկալի զուարթնոց, պտուղ աղօթից բարեպաշտ ծնողաց՝ տուղղիոսի և ներայ, ծնաւ 'ի նահանգին մասսայ մօտ 'ի սենա քաղաք իտալիոյ՝ յամի 1380 . 'ի տօնի ծննդեան տիրամօրն . և եռամեայ որբացեալ 'ի մօրէն, ոչ և վեցամեայ 'ի հօրէն՝ սնաւ ը հովանեաւ մօրաքեռ իւրոյ դիանայի ։ Նա եղև մանուկն բեռնարդինոս ուսումնասէր և փոյթ 'ի վարս առաքինութե . ստէպ կանխէր յեկեղեցիս և 'ի

քա

քարոզս. և երբեմն ժողովեալ զհասակա-
կիցս՝ երկրորդեր նոցա 'ի բարձր վայրէ ըզ-
լուծեալսն ոպ քարոզիչ կիրթ. և եր շնորհա-
զարդ և համեստ 'ի գնացս, և սիրելի ամե-
նեցուն: Աշակերտեցաւ 'ի սենա երևելի
վարժապետի յովհաննու սպոլետացւոյ՝ 'ի
հասակի ժգ ամաց. և եր ուշիմ և ընտիր
քան զամ դասակիցս իւր՝ ըստ վկայելոյ վար-
դապետին, Սկայեին և աշակերտակիցք,
թէ ոչ երբէք եւ 'ի բերանոյ բեռնարդինո-
սի բան անվայելուչ. մինչ զի և 'ի լսելն ուս-
տեք անարժան ինչ զրոյց՝ կարմրեին երեսք
նր ոպ զպարկեշտ օրիորդի. և եթէ լինէր
ուսումնակցաց խօսել ինչ թեթև յիւրեանս՝
ակնածէին, և ասէին. փոխեսցուք զզրոյցս,
զի ահա բեռնարդինոն գայ: Յաւուր յիշա-
տակի սրբուհւոյն ծնոփրիայ՝ մինչդեռ լցեալ
եր տաճար նր 'ի սենա ամ բազմութբ, յան-
կարծակի լցեալ պատանեին բեռնարդինոս
հոգւով՝ եւ յամպիոն, և կնքեալ զերեսս
նշանաւ սբյ խաչի՝ խօսեցաւ եռանդեամբ
զբանն այ ոպ քարոզիչ կատարեալ. մինչև
հիանալ ամենեցուն: Սովորութի կալա
բեռնարդինոս ելանել 'ի տարաժամու ընդ-
դուռն քաղաքին, և յամել փոքր մի. և հար-
ցեալ 'ի հօրաքոր դաստիարակէ իւրմէ՝ թէ
յո՞ գնաս, ասէ. երթամ առ սիրելին իմ
անանման. և ո՞ այլ սիրական քան զամենասբ
կոյս ածամայր. զի եր անդ պատկեր կու-
սին գեղեցիկ, որում այց առնէր նա յամ
երե-

երեկորի . և առ նա դիմէր յամ կարիս իւր և նովաւ ազատ լինէր յամ փորձանաց չարին ։ Այլև եղեն նր ամք եօթնևտասան , կատարեալ զայլ գիտութիւն՝ կրթեցաւ ՚ի կանոնական կրաւունս . և քաննամեայ ըսկիզբն առար ծառայութե՝ մինչդեռ յծի էր . և ՚ի կրօնաւորքն եղև կատարեալ ծառայան ։ ՚Ի լինել մահտարաժամու յամի 1400, զամիւս չորս , ծառայեաց հիւանդաց յամ հոգևոր և ՚ի մարմնաւոր պէտս նց ՚ի հիւանդանոցն օտարաց ՚ի Սենա . յետ դադարելոյ ժանտախտին՝ ինքն խօթացաւ յերեսաց վտտակոց զամիւս չորս ։ Իսկ իբրև առողջացաւ , առանձնացաւ ՚ի տուն մի որոշ միայնակեաց խստակրօն՝ տուեալ զանձն յաղօթս , ՚ի պահս , ՚ի խարազնազգեցուի , ՚ի ձաղկումն , և յայլ ևս մեռելութիս մարմնոյ՝ հացիւ և ջրով շատացեալ ։ ՚Ի միում յաւուրց աղաչէր զխաչելեալ փրկիչն՝ յայտնել նմա , թէ իւ՞ մարթասցի լաւ ևս ծառայել նմա . և թուեցաւ նմա լսել ձայն ՚ի խաչէն . բնաորդինէ ծառայեա երթալով մերկ պէտս մեկոյն . ուստի հաստատեցաւ ՚ի խորհուրդս՝ մտանել ՚ի կրօն աղքատացն Քի , որ ՚ի կարգ Ֆրանչիսկեանց մինորից ՚ի Սենա . և նքա ընկալան զնա ամ խնդութբ ։ Օգնեցեալ զօքեմն յամի 1401 . ՚ի իբ ամի հասակին , այնչափ յառաջէաց ՚ի վարս առաքինութե և ձգնութե , մինչև ՚ի վեր քան զկար մարդոյ երևէր , և յոմանց ումանց ոչ գործան.

անմտութե̃ դատեալ լինէր . այլ նո̃ յանձն
առեալ էր լինել յիմար վ̃ն ք̃ի . և առաւել
ք̃ զո̃մ կրթէր զանձն 'ի կատարեալ հնա-
զանդութի̃ , զուարթամիտ և զուարթերես
կատարելով զո̃մ բանս դժուարին : Ապա
մախանօք բանսարկուին յարեաւ փորձիչ ը̃
դէմ սր̃յն կին մի առնականին նշանաւոր 'ի քա-
ղաքին . որոյ հարեալ 'ի սէր սրբասէր երի-
տասարդին' որ կայտառ էր տեսլեամբ ,
հնարէր որսալ զնա արտաքոյ վանաց . և ե-
դև 'ի շրջիկ բեռնարդինոսի մուրողութե̃ ը̃
քաղաքն ը̃ սովորութե կրօնին' կոչեաց զնա
կինն չար 'ի դուռն իւր , ո̃պ թէ տալ նմա
հաց 'ի մօտակայ սենեկէ . և նո̃ ոչինչ ձա-
խողակի ածեալ զմտաւ 'ի վերայ այնպիսւոյ
մեծանուն տիկնոջ' եմուտ 'ի ներքս պարզ
մտօք . իսկ կինն փութանակի աղխեալ բղ-
դուռն' ասէ լրբաբար ցնա̃ն . 'ի կարծոյ ա-
սեմ քեզ . եթէ ոչ կատարես զկամս իմ ,
ճիչ բառնամ' թէ բեռնարդինն լլկեաց
զիս : Տեսեալ սր̃յն զհնարս չարին' կարդայ
'ի սրտէ զամենազօր ա̃ծն յօգնականութի̃ .
և 'ի վերին տուչութե̃ եկն 'ի միտս նորա
խորհուրդ քաջայաղթ . և ասէ ցկինն . ա́ղէ
մերկեա́ զանձն քո . և նա առանց ընդ բանս
ինչ ածելոյ' փութայր 'ի նոյն . յայնժամ
ձգեալ բեռնարդինոսի զկարկամ ձաղկիչն
կի̃ պչուճան գօտի իւր' սկսաւ անխնայ ձաղ-
կել զկինն յո̃մ զօրութե̃ : Հիացաւ սատա-
նեյան քստմնեցաւ սատանայ' թող թէ գօտ-
ծի

ծի նր կնն է այն գործ անամօթեալ ; և յամ
հնարս եմուտ, թէ զի՞նչ առնիցէ. զի ձիչ
բառնալ ախուհետև՝ էր խայտառակութե
անձին. և լռելն էր անբերելի, զի ոչ կա-
րէր ժուժել այնպիսի սաստիկ գանից՝ զորոյ
զփորձն անգիտանայր ։ Ապա անկեալ ար-
տասուօք յոտս սրբյն՝ աղաչէր և ասէր. Թո՛յլ
տուր ինձ հայր, և երթ ՚ի խաղաղութի. զի
էանց յինէն փորձութիւն իսպառ. և այնուհետ
մեկնեցաւ սրբն ՚ի տեղւոջէն՝ գոհանալով
զպատարար տնէ իւրմէ ։ Յետ այսորիկ քա-
հանայացեալ՝ փայլէր քարոզութբ ՚ի քաղաքս
քաղաքս իտալիոյ, վառելով զամ սիրտ յա-
պաշխարութի և յածպաշտութի. զի աքան-
չելի էին բանք բերանոյ նր, և ազդու հոգ-
ւոյն նոյ. որով և դարձան ոչ սակաւք ՚ի կա-
նանց մեղաւորաց, և երիտասարդք յետս
կացին ՚ի մեղսառիթ խաղուց. մինչզի և ար-
ուեստագործք թղթոյ և զիզիկ և քուճեայց
և այլոց միասսակար խաղալեաց՝ լքին զար-
հեստս իւրեանց ։ Պատմի՝ թէ մին ՚ի նոցա-
նէ եկեալ առ սրբն՝ ասէր. արհեստ էր իմ
կազմել տախտակս խաղուց. և զի այն խա-
փանեալ կայ՝ ի՞ւ գտից զաւուրն պարէնս.
զի ոչ գիտեմ արհեստ այլ ։ Յայնժամ եցոյց
նմա սրբն զօրինակ մի տախտակի, յորոյ վր
քանդակեալ էր փակագրով (յունական քան
լատին տառիւք) անունն Յս. IHS. ոսկե-
զարդ շրջանակաւ ճառագայթից, և ասէ
ցնա. եթէ կարիցես գործել զնմանս սորա,

շնորհ է քեզ ։ Այսու նա խորհ. սկսաւ շինել զայն, շահէր առաւել քան զառաջինն . զի մ̃ն կրէ լոյ ս̃բյն 'ի ձեռին զայն նշանակ , սկսան և մարդիկն գնել յառնել անտի զնմանութի̃ն տախտակին ։ Նայց կայր ամեն և այլ առիթ սկզբնաւորութե̃ տախտակիս . զի 'ի քարոզել երբեմն ս̃բյն , յորժամ խօսէր յաղագս երկրպագելի անուանն Յիսուսի՝ զոր պաշտէր յա̃մ սրտէ , երևեցաւ յօդս 'ի վ̃ր գլխոյ նո̃ր բոց հրեղէն ճառագայթարձակ . և 'ի մէջ նո̃ր գրեալ պատուական անունն Յիսուսի ։ Եւ 'ի յաճախել սովորութե̃ կրելոյ զտախտակ այդպիսի՝ եղև ամբաստանութի̃ զբեռնարդինոսէ առաջի մարտինոսի Ե̃ հռովմայ հայրապետի , լինել նորաձևութե̃ գտակ , և առիթ գայթակղութե̃ , կմ̃ անպատուութե̃ անուան փրկչին ։ Նա հայրապետն կոչել զբեռնարդինոս , և ստուգեալ զիրսն՝ ետ յաւելուլ 'ի փակագիր անուն և զխաչ . զի ա̃մ ոք գիտասցէ զխորհուրդ և զյարգ անուանն Յիսուսի ։ Շրջեցաւ ս̃բն բեռնարդինոս քարոզութե̃ մինչև յե̃ժմ , և դարձոյց զբազմս յանհաւատից . և 'ի դարձին յիտալիա՝ կարգեցաւ ը̃նհանրական տեսուչ ա̃մ վանորէից կրօնին իւրոյ յայսկոյս լերանցն ալպեայ . և եղև վերանորոգիչ իսկ երեքհարիւր մենաստանայ՝ վերածելով 'ի նախկին խստութի̃ և 'ի կանոնապահութի̃ աւուրցն հիմնադրին , ս̃բ ս̃բյն Ֆրանչիսկոսի ասսիզացւոյ . առաւել ը̃ն ուխտի աղքատութե̃ , յորմէ օր քան զօր

թուլացեալ էին առանձնաստացութե ։ Յ-
յանդիմանել բեռնարդինոսի զանկարգու-
դքսին մեդիոլանու՝ վ̃ս դնելոյ անձին առնու-
նին պատուոյ՝ առաւել յանկաւոր ի̃նչ քան
մարդոյ, յղեաց առ նա իշխանն սպառնալիս.
և ոչ ինչ օգտեալ՝ յաւել առաքել ընծայ
զազգմութի դրամոց. իսկ ս̃ն արար այլ նմ
առ ընծայաբերն. չէն ինչ ինձ պիտոյ ոսկի
և արծաթ. եթէ կամիս՝ զի պիտանիք լիցին
դոքա, տուր զ̃ք քեզ ՚ի բանտ, և արձակեա
զորս ենն անդ ՚ի սակս պարտուց ։ Սոքիմբ
առաւել դիւրալուր զտաւ իշխանն և ն̃մ
բազմութին խրատուց ս̃յն ։ Հրաժարեաց
բեռնարդոս յերից եպ̃սարանաց՝ որք եղան
նմա առաջի, ո̃ր են սենայու, փերրարայի,
և ուռպինայ. վ̃ս նկարին առ ոտս նր̃ խոյրք
երեք ։ Ի գտանիլ ս̃յն երբեմն ը̃ ուրբանու
որ պապին՝ էառ պապն խոյր մի եպ̃սական,
և եդ ՚ի գլուխ բեռնարդինոսի. իսկ նա հե-
զաբար ՚ի բաց հանեալ դարձոյց յետս, շնորհ-
ունելով. և ասէ. վ̃ս այն չառնում յանձն
հայր ո̃ւ զայս պատիւ, զի համարձակ եղէց
քարոզել զարհամարհութի աշխ̃ի. և հայրա-
պետն ոչ ևս ստիպեաց ։ Սուրբ ս̃ն և զայլ
գործս սքանչելեաց. և լի արդեամբք փո-
խեցաւ յերկինս՝ կ̃զ̃ ամաց, յամի 1443. ՚ի
մայիսի 20. և յետ ութ ամաց դասեցաւ ՚ի
կարգ ս̃ց ։ Ն. մայ. 20 ։

Բեռնարդոս կմ̃ բերանովք պիսիդացի յարևելս՝
յաւուրս հալածանաց կռապաշտից՝ տարեալ
եղև

եղև կապանօք առ սևերիանոս դատաւոր
իսաւուրիոյ. որ եւս կտրատել զմարմինն վկային
՚ի կախաղանի, և այրել հրացեալ շամփրօք
զմէջսն. հանին և զատամունս, հատին և
զականջս: Օրհնեցեալ ըն համբերութի սրյն
Ուղիանոս կամ Ադրուճանոս զօրականն՝ հա-
ւատայց ՚ի քն. վսյ նախ զնա նահատակեցին՝
հատանելով զլեզուն, և ապա զգլուխն. յե-
տոյ քերթեցին զճակատ սրյն բռնաւորսն,
և հանին զակն աջոյ. ծակեցին զպճղունս
ոտից. և յետ ամի գլխատեցին: Հ. յուլ. 3,
կմ 4: Օ. 9: Ն. 10:

Ռուփինանէ կոյս հռովմայեցի՝ դուստր նահա-
տակաց, ընդ փլաբիանոսի և դափրոզայ վկայե
լոց առ յուլիանոսիւ, կրեաց բազում հալա-
ծանս և տառապանս վս քի ըն դեմետրիայ
քեռ իւրում. և յետ վախճանելոյ նր՝ առան-
ձինն փորձեցաւ ողոքանօք և սպառնալեօք.
այլ ոչ ՚ի բաց եկաց ՚ի քնէ. վսյ ապրոնիա-
նոս պրետորն հռովմայ եւս մերկացուցանել
զկոյսն, և չարաչար հարկանել կապարեայ
գնտովք. մինչև աւանդեաց զոգին: Մար-
մին նր արկեալ ՚ի հրապարակն տաւրոսի ՚ի
կերակուր շանց՝ անվնաս պահեցաւ, և թա-
ղեցաւ գիշերայն ՚ի ձեռն յովհաննու քահա-
նայի առ մօր իւրում և քեռն մերձ ՚ի լիկի-
նեան պալատն. ուր և շինեցաւ զկնի եկե-
ղեցի յանուն բիւբիանեայ կուսի: Ն. դեկ-
տեմբ. 2:

Ռեկտոր, այն է Մետրօս, ընդ յաղթող, եր

վկայ խոստացի յաւուրս Անտոնինոսի կայ-
սեր. դատեՆ՝ի սեբաստիանոսէ դքսէ՝ յետ
խորտակման ատամանց՝ արկաւ՝ի հուր. այլ
պահեցաւ կենդանի զերիս աւուրս՝ի մէջ
կայծախառն մոխրոյ. արբուցին նմա և մա-
հադեղ. և իբրև չեղև ինչ, դեղատուն հա-
ւատաց՝ի Քս. ապա արկին ձէթ եռացեալ
զմարմնովն բիկտորի. և զկնի այլ ևս տանջա-
նաց գլխատեցին: Տեսեալ զքաջ նահատա-
կութիւն նր կին մի այրի՝ Մարեջանէ կամ ստե-
փանիս անուն, որ և Գրոսոնա, ցն պսակ,
ձայն եբարձ և ասէ. Երանի է քեզ բիկտոր,
և երանելի են գործակիցք քո. ահա տեսա-
նեմ երկու պսակս իջեալ յերկնից. մին մեծ՝
քեզ, և միւսն փոքր՝ ինձ: Նա դատաւորն
քննեալ և զսա՝ եւ քաջ արանց խոնարհել
զերկու ծառս, յորս կապեցին զստեփանէ
զձեռաց և զոտից յերկուց կողմանց. և՝ի
թողացուցանել զծառսն՝ հերձաւ նա կինն
յերկուս՝ վն անուանն քնի: Ջ. նոյ. 9, կմ
10: Օ. նոյ. 11: Ի. մայ. 14: Լուսնա. Բ.
Ճմբ:

Բոնավէնդուրա կմ Բօնավէնդուրա, որ թարգ-
մանի Բարի գալուստ, էր՝ի թոսկանայ իտա-
լիոյ՝ որ և Էտրուրիա, ՚ի տեղւոջէն՝ որ կոչի
արքունի բանդանիք: Ի մանկութե ուխտեաց
զնա մայրն տալ՝ի կարգ սբյն Փրանչիսկո-
սի՝ որ պահեաց զողջայն ՚ի վտանգէ մահու:
Նոյ ՚ի չափ հասեալ՝ եմուտ ՚ի կրօնն մինո-
րից. ուր աշակերտեալ աղեքսանդրի ալէ-
սեան՝

ղեան՝ զարգացաւ յամուսումունս և 'ի վարս առաքինութե. մինչև կարգիլ նմա ը̄Հանրական մեծաւոր կարգին 'ի Հռովմ. և սքանչելի լինել յաչս ամենեցուն : Գրեաց բ̄մ ինչ գիրս՝ լի իմաստութե̄ և հոգւով ա̄յ. և Ձեռնադրեցաւ կարդինալ, և եպս ալպանու:
Եղև մտերիմ սիրելի մեծին Թովմայի ակուինացւոյ հրեշտակային վ̄դպի, որ և նո̄ անօուամբ պատուեաց զբոնավենտուրա, յաւելն զնմանէ 'ի գրել նո̄ զվարս Ֆրանչիսկոսի, Թողցուք սմ̄յն աշխատիլ վասն սմ̄յն. քանզի և ետես զնա ասեն յաղօթս ոտիւք ամբարձելովք յերկրէ : Փոխեցաւ յծէ՝ յիսուն և երեք ամայ, 'ի ժողովն լուգդոնի բ̄, յամի 1275. 'ի յուլիսի 13. որոյ են և պէսպէս սքանչելիք 'ի կենդանութե և զկնի մահուան : Սա էր մի 'ի ջերմեռանդն պաշտօնասիրաց ն̄ր ա̄ծածնի, և յորդորիչ բոլորից 'ի պաշտօն կուսին : Ի. յուլ. 14:
ԲՈՆԱՒՐԱ քահանայ տօնելի. հտ. Բ. 331:
ԲՐԻԳԻՏՏԱ, որ և ՊՐԻՃԻՏՏԱ, կին ազնի՝ սքանչելի, էր յերկրէն շուէտայ կամ սուեցիայ յարքունի զարմէ, դուստր ա̄ծասէր ծնողաց բրիգետտոսի և սիկրետիայ : Մինչ չև ծնեալ մայր նո̄ յղի մտապապուր զերծեալ 'ի նաւաբեկութե̄, լուաւ 'ի տեսլեան, Թէ ա̄ծ ըղկեանսդ քեզ շնորհեաց 'ի շնորհս դստերդ՝ որ է յարգանդի քում: Իբրև ծնաւ բրիգիտա, զերիս ամս ոչ բացաւ լեզու նո̄, այլ կայր ան̄ց համր. իսկ ընդ բանալն այնուհե-

տէ՛ խօսէր որպէս խելահաս ։ Եւթնամեայ էր՝ յորժամ ետես 'ի սենեկի իւրում խորան մեծ, յորում նստեալ կայր տիկին փառաւորազգեալ՝ պսակ 'ի ձեռին, և հայեցաւ առ նա. Բրիգիտա կամի՞ս զայս պսակ. և յաւել նա՝ այո, եդ 'ի գլուխ նր, և եղև աներևոյթ ։ 'Ի լինել տասնամեայ՝ փայլէին 'ի նմա ամ առաքինութք, առաւել ամօթխածութ, պարկեշտութ, հնազանդութ, և սէր անկեղծ ։ Լուեալ զքարոզ 'ի վր չարչարանաց տն՝ մինչդեռ զայն խոկայր 'ի գիշերի, երևեցաւ նմ փրկիչն ընդ վիրօք ոպ յաւուր խաչելոյն ։ Նա և Բրիգիտա. տէր ո՞վ վիրաւորեաց զքեզ. տէրն ասէ. հեռացեալքս 'ի սիրոյ ։ Եւ յայնմ հետէ յիշատակաւս այսուիկ անդադար էր Բրիգիտա 'ի լալ սրտացաւութ. ը վէրս յի ։ Ի յերևիլ նմա դիւին իբրև ծիրանազգ ահագին՝ նա փախեաւ և անկաւ առ պատկերին խաչելութեան. յայնժամ ասէ դևն. զորչափ 'ի քո կողմն է խաչելեալն, ես 'ի զուր աշխատիմ ։ Իբրև եհաս ժամանակ, բռնադատեալ զնա հայր իւր, և ետ 'ի կնութ միումն իշխանին Ներիկիայ, որ էր այր բարեպաշտ. մինչ և թողացուցանէր կնոջ իւրում տանել անխափան զամ ջերմեռանդութիւն իւր յաղօթս և 'ի պահս, և բաշխել ողորմութիւն տառապելոց. մինչ զի և զաղքատս 'ի տուն բերեալ կերակրոյ՝ լուանայր զոտս նց, և զգեցուցանէր զնս ։ Ունէր ուստերս և դստերս. և սնոյց զնս յամ բարեպաշտութ ։ Պսակաց ը ամն

իւ-

խաբուսն յուխտ ամէն յանկարայ 'ի սպանելոյ. և
'ի դատարանին քանզի հեծանողացն այլ նորա 'ի
գաւառիս, 'ի կալ գրիգորեայ յաղօթս` և
ընծայեցաւ նմա ամէն դիմանեցին, և մխիթա-
րեայց զնա. և պատմեաց որ ինչ անցք անց-
ցանելեաց եղին ԺԲ նա. Նոյնպէս և զխոստա-
ալէս աստուծոյ ասէին. որ և եղև իսկ : Իւ-
րև դարձան 'ի տունս իւրեանց` կացին այ-
նուհետև հրաժարեալք յերկրայ. և յետ
անտանելոյ զինչս իւրեանց` կրօնաւորեցան
երկոքեան : Նախ միտս եմուտ 'ի կարգ-
կիստերսեանց. և անդ վախճանեցաւ սրբու-
թեամբ : Իսկ որբուհին կիլիգիոսա այրի մնա-
ցեալ, յետ հանելոյ բաժինն զաւակացն յըն-
չից իւրոց` զմնացեալն ծախեաց 'ի շինութիւն
կուսաստանի 'ի վալենսիա, և անդ կրօնա-
ւորեցաւ. ուստի անուն ընկալաւ կրօնին
բրիգիտեան : Իսկ եր ինքն աղքատացեալ
հսպառ մին քնի, խաբարակնացեալ` և չուան
գօտի զմիջով, ձգնաւոր յանի` գետնախշտի
և տքնող յաղօթս. և 'ի բազում ծնրադրու-
թէ խստացեալ էին ծունկք նր այն գուղտու:
Յաւուրս ուրբաթու ճաշակէր եղէգ դառն.
և կաթեցուցանէր քացախ 'ի վէր բազկաց և
ձեռաց իւրոց 'ի կոկծումն : Իսկ եր զօրաւոր
բանիւ և գրով, և լի հոգւով. ունէր և ըզ-
շնորհս հոգեսէրութեան և մարգարէութեան.
որպէս է տեսանել 'ի թուղթս նր գրեալս
առ քահանայապետս, առ կայսերս, առ
թագաւորս և առ իշխանս : Կենաց հրաժա-
նաւ

նաւ մն ՚ի հռովմ՝ յայս եղանել եկեղեցեաց և նշխարաց սրբց. շրջեցաւ նոյնպէս յերուսա-սաղէմ ընդ անօրինական ազգիս. ուր եղեն առ նա մեծամեծ յայտնութիւնք ՚ի տեառնէ՝ յոր-ժամ յափշտակեր յաղօթս, մինչև վերանալ երբեմն ՚ի գետնոյ և ՚ի վեր. արար զճանա-պարհային և նշանս բժշկութեց ՚ի վն հիւանդ-դաց և այսահարաց: Սոյն և ՚ի սիկիլիա իմա-ցեալ հոգւով, թէ պատճառ լլկանաց կնոջ միոյ ՚ի դիւէն՝ էր կախարդական կամ անա-պաշտական գրուած ինչ անիմանալի ան-ուանմբք՝ պահեալ ՚ի մէջ հերաց գլխոյն, ետ հանել զայն և այրել, և այնպէս ազատեաց զնա ՚ի փորձանաց չարին: Դարձ արարեալ ՚ի հռովմ՝ հիւանդացաւ անդ դատարի մի. և հինգ աւուրբք յառաջ՝ գիտաց զփոխումն իւր. որ և եղև ՚ի յուլիսի 24. յամի 1474. ՚ի հասակի Հ ամաց. և ՚ի յաջորդ ամի տարան զմարմին նորա յերկիրն շուէտաց ՚ի վանս օգոստինեան կուսանաց՝ հիմնարկեալ ՚ի նմա-նէ. իսկ ընդ սրբս գրեցաւ յամի 1491. ՚ի 8. հոկտեմբերի: Ի. Հոկտ. 8:

Բրեգիտա կոյսն էր յիբեռնիայ կղզւոյ բրի-տանացւոց ՚ի սկիզբն վեցերորդ դարու, դուստր դուբթակոսի ուրումն յաղախնոյ իւրմէ, իբրև ՚ի փշաբեր ծառոյ պտուղ հա-սունացեալ գեղեցիկ. և արդարև չքնաղ էր հոգւով և մարմնով բրեգիտա, այլ աչք նր անհամեմատ գեղեցկութիւն. վսյ իբրև այն ինչ ՚ի չափ հասեալ լուաւ ՚ի հօրէն, թէ բա-

զումք

զուսմբ խնդրեն զքեզ, և ես խոստացայ մի-
տամ 'ի պատուականաց, պճնի եւ պարկեշտ
օրիորդն․ մի՛ ընդ վայր աշխատ լինիր մտ բանիւ
այսուրիկ, զի ես չկարեմ գտանել զայլ պատ-
ուական փեսայ քան զփրկիչն իմ քս յս․ և
ոչ ոք կարէ հանել զիս 'ի ձեռաց նորա․ և
եթէ ոք զհետ պնդի գեղոյ իմոյ, դիւրին է
այդ խափանել զայն․ և ինքն սկսաւ խնդրել
'ի այ՝ զի անհաճոյ ցուցցէ զնա յաչս այր․
և եղև այնպէս․ զի թեթև խօթութեամբ տա-
պականեցաւ գեղ երեսաց նր, և աչք նորա
խանգարեցան․ մանաւանդ 'ի բազում աւ-
տասուաց․ յայնժամ թողացոյց նմա հայրն
ընդ փափաքանաց նորա՝ լինել կուսան։ Առ-
եաւ բրիգիտա զքօղն 'ի ձեռաց մաքիլլայ սբ
եպսի․ և ընդ ժամանակին արար զուխտ իւր
առաջի նր․ և եղեն սքանչելիք յաւուր յայն-
միկ․ զի տեսանէր եպսն 'ի վր գլխոյ կու-
սին սիւն հրեղէն մինչև յերկինս․ և նոյն-
ժամայն դարձոյց ած 'ի նա զառաջին գեղ
իւր և զպայծառութի աչաց։ Այս յառաջա-
դէմ եղեալ բրիգիտեայ 'ի վարս սրբութե՝
ընկալաւ յայ շնորհս բժշկութե․ սրբեաց
աղօթիւք կցորոտ մի, և առողջացոյց զեր-
կու անդամալոյծս։ Այլ 'ի հռչակել համբա-
ւոյ նր՝ կոյսք երկու առաջնորդ առեալ զբա-
րոտ կօմն՝ եկին 'ի հեռաստանէ մինչև 'ի
վանս նր․ և երեքեանն իսկ գտին զառող-
ջութի։ Այլ մի 'ի կանանց անզգամաց բամ-
բասեաց զնր եպսն, թէ նա յղացոյց զիս․ և
եղև

եղև զայթակղութիւն յոյժ 'ի ժողովրդեան. այլ իբրև ծնաւ զաւակն, ետ բերել բերի-գիտա զերեխայն, և եհարց ցնա առաջի բազմութեն. ո՞վ է սա՝ հայր քո. և եբաց Տր զբերան մանկան տղայոյ, և ասաց 'ի լսել ամենեցուն. ո՛չ է հայր իմ եպսն՝ զորմէ չարախօսեաց մայր իմ, այլ՝ ոմն 'ի դռնեհրեկա-ռանց է իմ հայր: Ըստ որում և այլ զօրութիւնս ցուցան 'ի ձեռն բարեպաշտեայ կուսի, և զպարծ բազմաց 'ի մեղաւորաց աղօթիւք և խրատուք նր. իսկ վախճան նր եղև յամի տն 528, կամ 532: Լ. փետր. 1:

Բրունոն, որ և Բրունոս՝ հեղինակ կարգի լռակեցից կարթուսեանց, էր ծննդեամբ 'ի կողոնիայ ագրիպպինեայ երկրին աղամանաց՝ յազնուական և յանուանի ծնողաց. յորոց առաքեալ մին ուսման 'ի լուտետիա՝ այն է փարէզ զաղղիացւոց, յառաջադէմ եղև յոյժ. մինչև լինել վիպ փիլիսոփայութե և ածաբանութե, և գլուխ կանոնիկոսաց եկեղեցւոյն հռեմայ: Յաւուրսն յայնոսիկ մեռաւ 'ի քաղաքի անդ ոմն յանուանի իմաստնոց համալսարանին. և բազում շքով յուղարկաւորութե ածեալ յեկեղեցի՝ կատարէին զպաշտօն թաղման. և ահա յանկարծակի վերացոյց մեռեալն զգլուխ իւր 'ի դագաղաց, և ասէ 'ի ձայն ահեղ, արդար դատաստանաւն այ մատնեցայ յատենի: Յայն ժամ զահի հարան ամենեքին. և թողեալ անդ զդագաղն՝ սպասէին ելից իրաց: Իսկ

ահա

ահա յաւուրն երկրորդի եւս մեռեալն ըղ-
ձայն՝ ասելով. արդար դատաստանաւն քո
դատեցայ. և յերրորդ աւուր յաւել ասել.
արդար դատաստանաւն քո դատապարտե-
ցայ: Ապա բարձին և թաղեցին զնա թա-
ղումն իշոյ յանմաքուր տեղիս. և այն զի ունէր
երբեմն անուն ոչ չար, և արտաքուստ իբր
պատրաստութք էր մեռեալ: Յայսմ դիպ-
ուածոյ բազմաց եղև ուղղութի և զգուշու-
թիւն. այլ առաւել օգուտ ներգործեաց
յեօթն անձինս, որոց գլուխ էր բրունոն.
քանզի սա քաջ 'ի միտ էառ, և յայտ արար
ընկերաց իւրոց, թէ պատճառ դատապար-
տութե թշուառականին այնորիկ էր լեզ-
ուանի գոլն նր, որ իւրով ճոռոմաբանութ
յաղթէր բոլորից, և պարտաւոր առնէր
նաև զանպարտս. վսյ և յորդորեաց բրու-
նոն զիւրսն մեկնիլ յաւանձնութ, և դուռն
դնել ամուր շրթանց, և լեզուի պահապան՝
խապաւ լռութ, կանգնելով նոր կարգ լռա-
կեցութե՝ հրամանաւ հուգոնի եպսին գրա-
տիանուպօլսոյ առն սբյ: Իբրև դէմ եղեն
գնային ս.ք, տեսիլ տեսանէր հուգոն, ոչ
թէ եօթն աստեղք ընթանային առ ոտս
նորա. ապա 'ի վր հասեալ իբրացն՝ գովեաց
զբրունոն և զորս ընդ նմա, և ետ նց բնակու-
թի 'ի դժուարս լերանց 'ի թեմի իւրում.
այն է տեղին կոչեցեալ կարթուսա կմ չեր-
թօզա. ուստի անուն ընկալաւ և կրօնն:
Լուէլ հայրապետին հռովմայ ուրբանոսի
երկ-

Երկրորդի՝ որ երբեմն աշակերտեալ էր սրբ
բռունանին՝ զսքանչելի վարս նր 'ի միայնու
կոչեաց զնա 'ի հռովմ, և արար խուր խորհ
դակման յիրս կարևորս զամս ինչ․ կամե
սալ նմա և զարքեպսուի հուեգիանայ․ այլ
նա ոչ եառ յանձն․ և սիրով առանձնութե
մեկուսացաւ 'ի փապարս լերանց յանապատ
կաղաբրիոյ՝ աշտարակ կոչեցեալ, մնա 'ի
սկիւղեակ, (կմ 'ի շեղլա) համդեպ սրկիւլոյ․
և անդ կատարեաց զկեանս իւր՝ փայլեալ
ամ սրբութբ և նշանագործութբ․ և թա.
ղեցաւ 'ի վանս սրբյն ստեփաննոսի՝ զոր շի.
նեաց 'ի ձեռն հռոգերայ կոմսին կաղաբրիոյ,
թողեալ սմ 'ի գաղղիա, նոյնպէս և յիտա.
լիա աշակերտս ընտրեալս ։ Մ անձն սրբյն
եղև յամի․ 1101 ։ Լ․ հոկտ․ 6 ։

Պ․

Պաճէրէէլ հրեշտակապետ․ տես 'ի տօնէ.
լիս․ հտ․ Բ․ 266 ։
Պաղջնոս մկայ իմաստասէր՝ գլխատեալ 'ի
կռապաշտից վն անուանն քի, յիշատակի
'ի ձեռագիր յայսմաւուրս ։ Հ․ մայ․ 3 ։
Պաշխանեանք կուսանք տօներլիք․ հտ․ Պ․
43 ։
Պանդարէոս կամ յանուարիոս եպս տօներլի․
հտ․ Ժ․ 175 ։
Պարամէմոս․ տես Նարաոսիմոս ։
Պարէալք 'ի պարսից յաւուրս շապհոյ յամի տն
362,

362 , ուստի լինի հազար 'ի բաժնել տիրութե յունաց , նահատակեցան զճանապարհաւոր թուով իբր երկերիւր և եօթանասուն և եօթն . թող զորս անկան 'ի հաւատոց ։ Մ՛ին 'ի նահատակաց ոճրոյն կին եղելոյ սարկաւագ՝ խոցեալ սրով և կիսամեռ թողեալ , զնոյն չուեալ բանակին եմուտ 'ի գիւղ մի . և գըտեալ զպարման 'ի ձեռն քահանայի միոյ՝ ամփոփեաց նովաւ հանուեր զմարմինս վկայից . և ինքն բնակեալ յայրի միում՝ եղև ճգնաւոր նշանագործ . և դարձոյց զբազումս յանհաւատից . այլ մի ապանաւ յումեմնէ 'ի կռապաշտից . և թաղեցաւ 'ի ձեռն քահանային ։ Ն . ամր . 7 . Յ . ամր . 9 . և օգոստ . 4 ։
Լ . ամր . 22 . և օգ . 4 ։ Յուլ . տարի ։

Գերմանոս պատրիարգ յունաց էր որդի յուստինիանոսի պատրիկի , զոր առ նախանձու սպան որդին հերակլի , և զգերմանոս մանուկ ներքինացոյց , և կարգեաց 'ի ծառայութի եկեղեցւոյ . որոյ յառաջադէմ գըտեալ 'ի նոյն վարս և յանծայրին գիտութիւն՝ եղև եպս կիւզիկոյ , և ապա պատրիարգ կոստանդնուպօլսոյ . քանզի էր այր խոնարհ և խաղաղարար , համբարեղ և մեծիմաստ . որ և գրեաց բազում ճառս . արար և շարականս և կցուրդս . առնէր և զշնորհս նշանագործութե ։ Ս՛ա սովաւ նստաւ լևոն իսաւրացի պատկերամարտ կայսր . զոր բազմօք յանդիմանեաց քաջ հովիւն և վճռեալ ուղղափառութե սրբոյն գերմանոս . այլ ոչինչ օգտեալ՝

առեալ՝ եհան յանձնէ զեմիփորոնն, և եդեալ
՚ի վ[ե]ր նր մեռելոյ՝ առանձնացաւ ՚ի տապա-
նին. և սկսեալ զխնկտոն ամօք հաստատեցին
հանգուցեալ ՚ի մեր, և թաղեցաւ յիւրում եկեղե-
ցւոջն ։ Եւ առ եկեալ էր սուրբփանոսո առ-
նեալ յաւուրս պատրիարքութեան նր. և սր̅բ
զերեմիանոս ՚ի ձեռն նորա առաքեաց ՚ի հայր-
ղթուղթ մխիթարական սիրոյ և խաղաղութե[ան]
գրեալ քաղցր մեղմութեամբ ։ [illegible]

Մայ. 12 ։

Գերմանոսի . տօնս է Եպիփանոսի ։

Գերմանոսի, որ և ձեռնադրեալ կմ ձեռնադրեալ-
կոյս՝ յիւլեքսիայ սարքանիոյ, հնդամեայ մի-
ջոցեալ ՚ի վանս բենեդիկտեանն կուսանաց,
զարդարեցաւ ՚ի նր վարս և յուսմունս, առա-
ւելեալ ՚ի խոնարհութե և ՚ի խոկմունս աստու-
ածայինս խորհրդոց փրկչին . զորմէ ասէր
խոսելը, և ՚ի պատիւ նր ուղղէր զնմ զխոր-
հուրդս, զբանս և զգործս . որով արժանի
եղև անձամբ ընտանութե ։ Սերմանեաց
եղեալ՝ կարգեցաւ մայր վանից յերկուս մի-
անձնաստանս զամս քառասուն . և օրինակաւ
խոնարհ հանդիսացոյց ՚ի նր զնմ բարեկար-
գութե կրօնաւորական . թէպէտ պձգնութիս մե-
ծամեծս, այնպէս վառեալ էր սիրոյն նմ
միանգե կրել սաստիկ յափշտակութիս մտաց .
որով երևեալ փրկիչն՝ մկայեաց անձնէն ՚ի
պատի նորա օթևանս հանգստեան . և տեսեալ
մայր նր անձամբ էր նման նմ ՚ի մայր սի-
րելի ։ Եւ նր հաղորդութիս և առ չարչա-
րանս

քաանս քն՛ի ջերմ սիրով հալէր զերբարուղն՝ յորդահոս արտասուօք հանդերձ, և բազմօք օժանդակէր հոգւոց ննջեցելոց ։ Պարբեալ բազում ինչ ջերմեռանդականս, և եղև արժանաւոր վերին յայտնութեանց ․ և վախճանեցաւ բոցակէզ սիրով քան հիւանդութ՟ե՝ յամի 1292 ․ փայլեալ սքանչելեօք ՚ի կենդանութեան և զկնի մահուան ։]

Նոյեմբ ․ 15 ։

Պնէրք դօրավար՝ մեծ վկայ տօնելի ․ հա․ Օ․ 165 ։

Պնէրք ոչխարացէ, և խոտորով գործեղեան՝ քաջ իշխանք հայոց նախարարապետք՝ որով նահատակեալք վասն քն՛ի ՚ի բուղայ ոստիկանէն այլազգեաց՝ զկնի երկրորդ տառամեանց՝ յամի 853 ․ յն ։ Օ երկոցունց քաջ նահատակացս զկատարումն անեսէլ ուրանն յայլազգեաց՝ աղաղակեաց, և ես քրիստոնեայ եմ ․ վէջ հատին և զգլուխ նորա ․ և լոյս ծագեաց ՚ի վ՛ր երեցունց վկայից ։ — ․ ապր ․ 21 ։ Տէրէնլ ․ մայ․ 2 ։

Պնէրք սնապաշտական լրմնէացի՝ ժամանակակից սբյն գերմանոսի, բնակեալ յոլերմպոս լերին ՚ի մանկութէ մինչև ՚ի խոր ծերութէ սքանչելի վարուք՝ երկրորդ անտոն անուանեցաւ ։ Իջեալ ՚ի լեռնէն՝ գնաց յանդիմանեաց զչարութի լևոնի խաւարայեցոյ պատկերամարտ կայսեր ․ և նա ՚ի բանտ արկեալ զսբն՝ ստիպէր տալ ձեռնագիր ուրանալ յարգութեն սբ պատկերաց ․ և յոչն հաւանիլ՝ եա

տանն

տանջել զնա յոյժ, և այրել զգլուխ նր(ա), և հատանել զունչս. և այսպէս անարգանօք յաքսորս առաքեաց. ուր մեռաւ գոհութ(եամբ) այրն ա՜յ՝ զէ ամաց։ Հ․ տարի․ 10, կմ 14։

Յ․Լ․ օգոստ․ 24։

Գէորգ ուլէկոյ (ո՞ւ կոչր) արճիշեցի՝ էր ձրդ֊նաւոր կատարեալ առ ժամանակօք շնորհաւ֊ւոյն, սնեալ որբութ(եամբ) 'ի վանս 'ի մանկութ(ենէ) միով մաշեղինաւ, և միանգամ յաւուրն ուտոյր հաց և ջուր չափով. և էր խմառ֊տութ մտօք՝ փոխարկեալ զաչս մարմնոյ 'ի հոգւոյն աչս։ Սա յետ սքանչելի քաղաքա֊վարութ(ե)ան աւելի քան զամս Հ, շրջեցաւ բա֊զում անգամ յուխտատեղիս եդեմի և յայլ ուխտս առաջնորդութ(եամբ) գրիգորի միայնակե֊ցի։ Նա և երբեմն կամեցան 'ի հռովմ երթալ, մոլորեալ 'ի Ճանապարհէ՝ անկան 'ի ձեռս աւազակացն յԹֆին ունկաւաց, որք հարին զնս և Թողին կիսամահ, առաւել զգրիգոր. այլ 'ի դիմել երանելւոյն գէորգեայ 'ի բա֊րեխօսութ(իւ)ն սրբյն յովհաննու կարապետի՝ առնուլ երևեցաւ վանականի ումեմն 'ի մեր֊ձակայ տեղեաց, զոր յայսմաւուրքն կար֊տենալ առէ լինել, որ եկն տարաւ զնս սայ֊լիւք 'ի վանս իւր. ուր մեռաւ գրիգոր. բայց Թախանձագին աղօԹիւք գէորգեայ աչիկայի դարձաւ 'ի կեանս. և այնուհետ գնա֊ցեալ 'ի հռովմ կատարեցին զուխտ իւրեանց, և դարձան 'ի հայս։ Ընդ յանի քաղաքի բժշկեաց գէորգ և զանբուժելի վէրս ձե֊

Լ ռաց

ռաց կնոջ միոյ. և հրաշալի առաքինութե՟ կատարեաց զկեանս իւր: ՝ . մայիս . 4 :

ԳԵՈՐԳ Վ՟ՐԴ՝ ՄԵՂՐԻԿ կոչեցեալ, այր քաղցրաբան և իմաստուն, աշակերտ գրիգորի վըկայասիրի՝ Ը կիրակոսի Թարգմանչի, եր ծննդեամբ յանալիւր գ՟եղջէ վասպուրականցի. այլ կրօնաւորեալ 'ի սևան կղզի զամս Ծ՝ սևանեցի կոչեցաւ: Սա զա՟մ գիշերս կերականօրից ոտնակայ տքնութե՟ անցուցանէր. և զնոյն կարգ եմոյծ 'ի դրազարկ վանս և յանապատն սորա. և կատարեալ զկեանս իւր նք և ա՟ծահաճոյ վարուք՝ փոխեցաւ առ տ՟ր 'ի հասակի Հ ամայ՝ յամի . 1113 . շկբ , և Թաղեցաւ 'ի դրազարկ: ՝ . յուլ . 30 :

ԳՂԻԿԵՐԻՈՍ ԿՄ՟ ԳԼԻԿԵՐԻՈՍ քահանայ տօնելի. հտ . Ա . 158 :

ԳՂԻԿԵՐԻԿԷ ԿՄ՟ ԳԼԻԿԵՐԻԱ կոյս հռովմայեցի՝ բընակեալ 'ի տրապօլիս կմ՟ 'ի տրայիանուպօլիս յամս անտոնինոսի կայսեր, յայտնեաց զքրիստոնէութի՟ իւր յաւուր՝ յորում սաբինոս դատաւոր զոհէր կռոց. և ստիպեալ 'ի նմանէ հաւրորդ լինել զոհից՝ կործանեաց աղօթիւք զբագինն դիոսի. վ՟յ տանջեցին զնա քարամբք և քերանօք, և արկին 'ի բանտ. ուր կերակրէր զնա հրեշտակ ա՟յ: Տարաւ զնա դատաւորն յարակլիա՝ որ և հերակլիա Թրակիոյ. ուր արկին զնոյսն 'ի հուր, զոր շիջոյց անձրև. քերթեցին զմորթ գլխոյն, և կապանօք եդին 'ի բանտ. և յողջանալ նր՟ օքանչելեօք և 'ի լուծանիլ շղղ-

Թայիսն՝ հաւատոց 'ի քն Յակոբիկոս բռնա-
տապետին կամ դահճին, և կատարեցաւ
արով։ Իսկ սրբոյ հին արկաւ առաջին քաղա-
նաց. յորոց 'ի միոջն խածեալ՝ ասանդեալ
հոգին. և դամբարանս եղեւ Թադեայ ըն-
կեց յարակցիա։ Տ. մայ. 13, կմ 14։ Օ.

Յ. 13.

Պողոսայէ վկայք՝ էին անձինք քաջանշանաւորք. և
գլխաւորք նոցա բանթոյի և հերկոս քահա-
նայք. քանզի կռապաշտ արքային գԹաց մեծ
գուրիկոս կմ յինքուրիկոս 'ի կայսերութե
վաղեսի և վաղենտիանոսի՝ մտեալ զօրօք 'ի
մայրին՝ եւ հատանել փայտ բազում, և
բերել այրել նովաւ զեկեղեցին՝ ուր կային
քրիստոնեայք իջ, զորս չկարաց որոշել 'ի
քնէ. և այնպէս կատարեցան 'ի մէջ հրոյն
օրհնելով զնն։ Յայնժամ ըմբռնեցաւ և
ոմն 'ի քրիստոնէից՝ որ գայր բերելով ի
ընծայս յեկեղեցին. և զնա եւս 'ի նոյն բոց
ընկեցին։ Իսկ զնշխարս սրբոցն ժողովեալ
այրի տիկինն այլոյ արքայի գԹաց՝ հաւա-
տով քրիստոնեայ, և փոխեաց 'ի տրութի
յունաց. և մասն ինչ 'ի նշխարաց անտի բե-
րաւ 'ի կիզիկոն 'ի ձեռն դստեր նորին։ Տ.

մարտ. 11։ Օ. 26։

Պողոսարիներանս կոչին չորս եղբարք սեբաստա-
ցիք 'ի ժբ դարու՝ որդիք զաւթի իշխանի
վարելոյ 'ի գերութի, որ է երեց որդւոցն
արև կոչեցելոյ անկաւ 'ի հաւատոց. իսկ
մնացեալ որդիքն Պողոսրինէ, Յոտպինոս, Օա

դ.

Պեղէոս, և Տոսկէոս՝ որք սնեալ 'ի ձեռս բարեպաշտ մօրն իւրեանց, 'ի չափ հասեալ՝ եղեն արք զօրաւորք, և կարգեցան 'ի զինուորութե: ձեռամբ այլազգի իշխանին աշխարհաց կամ աշխարհաստանայ: Նախանձեալ զինուորակցաց՝ որ յայլազգեաց անտի էին, ընդ գոհարինեանս՝ չարախօս եղեն զնոցանէ առաջի տեառն իւրեանց, թէ որդիք այլազգւոյ գոլով քրիստոնէութի պաշտեն. և 'ի կամիլ ամիրային դատել զնս՝ որև ուրացող եղբայր նց խափանեաց զիրսն, ցուցանելով սուտ և զնս միակամս լինել ընդ իւր: Նոքա այս դժկամակեալ յոյժ գոհարինեանց՝ յայնմհետէ յայտնագոյն եւս պաշտէին զհաւատս քի. և մին 'ի նոցանէ ուստինոս կամ ուստիոս երթեալ կրօնաւորեցաւ 'ի վանս ոմն նշանի: Յետ ժամանակաց ինչ կոչեալ զնս ամիրային՝ փորձեաց զմի մի խոստմամբք և սպառնալեօք. և գտեալ զնս անշեղնելի 'ի քէ՝ յետ ազգի ազգի տանջանաց ետ գլխատել. զորոց զպատուական մարմինս ամփոփեցին սեբաստացիք 'ի տեղւոջ կատարման նց հուպ 'ի Ճանապարհն քառակուսի, յամի իբր 1136.

չձե : ⁓ . յուլիս . 28 :

Պաղատինդրուխոս, որ թր յունաց՝ Գոլինդուխ, կին էր մոգպետի պարսից 'ի Զ դարու. և եղև նմա տեսանել յանուրջս զկռապաշտ ծնօղս իւր 'ի հուր խաւարային, և զքրիստոնեայս 'ի լուսաւոր դրախտի. յոր իբրև կամեցաւ մտանել՝ արգելաւ վն անկնունք գոլոյն.

վ՛րոյ իւրև զարթեաւ , գնաց առ քրիստո-
նեայս , և մկրտեալ՝ անուանեցաւ Ս՛արխամ։
Ս. կզ. եղև խոստովանող արքայի , և ետ արկա-
նել զնա 'ի վիրապ անյուշ բերդին . ուր եկաց
անշիջանելի յօձից ամս բազումս . և ունեալ
'ի հրեշտակէ ոչ զսաղմոս՝ օրհնէր զա՛ծ ։
Յետոյ ել հան զնա որմիզդ որդի խոստովա-
յաւուրս մօրիկ կայսեր . և չարչարեաց պէս
պէս տանջանօք , այլ յա՛մէ վերծեալ՝ 'ի բաց
արձակեցաւ . և սքանչելի վարուք փայլեալ ,
և շրջեալ յուխտս եկմի՝ հանգեաւ խաղա-
ղութեամբ մօտ 'ի մծբին ։ Հ . յուլ . 22 ։
Յ . 12 ։

Գորգոնոս հարիւրապետ տօնելի . հտ . Ս .
423 ։

Գուժդազատ պարսիկ , (որ ը՛ս ասորւոց գրի
գուժաղազատ , և յն . վոյթազատ , և լտ ,
ուսթազան ,) էր ներքինի՝ դայեակ շապհոյ
արքայի , և թագադիր նր . սա քրիստոնեայ
լեալ յաւաջն՝ ապա վ՛ս ահի և սիրոյ թա-
գաւորին դարձաւ 'ի պաշտօն կրակի . և տե-
սեալ երբեմն զս՛ն շմաւոն եպ՛սն պարսից՝
երկիր եպագ նմա , և կամէր համբուրել .
իսկ ս՛ն դարձոյց զերեսս 'ի նմանէ . յորմէ
զամօթի հարեալ՝ 'ի միտս եկն , թէ ո՛րչափ
եւս ծանր է յերեսացն ոչ անկանիլ . սկսաւ
լալ վ՛մեղս ուրացութե՛ իւրոյ , և դարձաւ
յամ՛ սրտէ առ ա՛ծ ։ Օ այն գիտացեալ շապ-
հոյ՝ հնարէր որսալ զնա անդրէն . այլ տե-
սեալ զհաստատութն միտս նր 'ի քս՛ ետ գլխա-
տել

տեղ զնա . և այն՝ զի աղաչելոյ վկային՝ մունետիկ կարդալ տալով, թէ գուժդազատ ոչ վասն այլ յանցանաց մեռանի, այլ միայն վասն քրիստոնէութեան . զի բարձցի առաջին զայթագղութիւն : Ի նոյն աւուրս եղեն և այլ բազում վկայք ՚ի պարսս : Հ . մարտ . 24, կամ 30 : Յ . նոյ . 20 . Լ . ապր . 21 :

Նուող . ասսեմ :

Գուարիոս և Սամոնաս տօնելիք . հտ . Բ . 437 :

Գրաֆոս . տես Նախգրաֆոս :

Գրիգոր լուսաւորիչ . տես ՚ի տօնելիս . հտ . Բ . 520 . և Գ . 74 . և 321 :

Գրիգոր ակռախանդացի տօնելի . հտ . Ա . 53 . և Թ . 144 :

Գրիգոր ածաբան տօնելի . հտ . Ե . 289 :

Գրիգոր նարեկացի տօնելի . հտ . Ա . 321 :

Գրիգոր նիւսացի տօնելի . հտ . Դ . 369 :

Գրիգոր սքանչելագործ տօնելի . հտ . Թ . 5 :

Գրիգոր աղուանից կաթողիկոս, որ և Գրիգորիս, տօնելի . հտ . Գ . 481 . և Ի . 5 :

Գրիգոր ռաժիկ, որ և Գրիգորիս վկայ պարսիկ, տօնելի . հտ . Ե . 461 :

Գրիգոր հռովմայ հայրապետ, մեծն կոչեցեալ, մի ՚ի չորից վարդապետաց արևմտեայց, էր որդի յորդանեսս պատրկի, այր ազգօն և գիտնաւոր, և կատարեալ առաքինութի . որոյ վասն կարգեցաւ վերակացու քաղաքին հռովմայ՝ հրամանաւ կայսերն յուստինոսի երկրորդի . այլ յետ սակաւուց հրաժարեալ՝ կրօնաւորեցաւ ՚ի վանս սրբոյն անդրեի, զոր շի-

նեղէր 'ի Հայրենի տան իւրում։ Եւ եկ պապ բենեդիկտոս Ա եւ առ զնա առ իւր, եւ ձեռնադրեաց սարկաւագ. եւ յաջորդ նորա պելագիոս Բ առաքեաց զգրիգոր 'ի կոստանդինուպօլիս. ուր 'ի գլուխ տարեալ նա բազում ինչ իրս յաւուրս տիբերեայ եւ մօրկայ։ Իսկ 'ի դառնալ իւրում՝ անդրէն առանձնացաւ 'ի վանս. ուր երեւեցաւ նմա Հրեշտակ մի 'ի կերպարանս աղքատի, եւ էառ 'ի նմանէ երիցս ողորմութիւն։ Ի զաօծեալ Հայրապետ յաթոռ սրբոյն պետրոսի յամի 590, կոչէր զերկոտասան աղքատս 'ի սեղան իւր. եւ յաւուր միում գտեալ զնս երեքտասան՝ գիտաց, զի մին էր Հրեշտակ ՏՆ։ Գրեաց մեծն գրիգոր բազում ճառս եւ մեկնութիւն եւ թուղթս լի ն ծաղկին իմաստութեն. զարդարեաց զպաշտամունս եկեղեցւոյն Հռովմայ, եւ առար բազում ուղղութիւնս. սա եղև եւ լուսաւորիչ ազգին անգղիացւոց՝ դարձուցանելով զնս 'ի հեթանոսութենէ 'ի քրիստոնէութիւն 'ի ձեռն աշակերտաց իւրոց. եւ լի արդեամբք հանգեաւ 'ի տր յամի 604. եւ զի սա հաստատեաց եւ պայծառացոյց զկրօն սրբոյն բենեդիկտոսի աբբայի, 'ի նմին կարգէ համարեալ լինի։

Ընդ գրիգորի յիշատակի 'ի մեզ եւ Պետրոս նախասարկաւագն իւր՝ այր լի հոգւով, եւ գործակից նր 'ի բազում իրս. որ եւ արժանի եղև բազում անգամ տեսանել զսբ Հո

գին

գիրն աղաւնակերպ նստեալ 'ի վ՛ր շրթանց
կամ 'ի վ՛ր գլխոյ նորին գրիգորի 'ի շարա-
գրել նր՛ զգիրս. և է՛ սմին պետրոսի է, յա-
րմնեալ տրամախօսութիւնն գրիգորի ։
մարտ. 13 ։ Յ. Լ. 12 ։
Գրիգորիսեանք և Ներսէսեանք կոչին՝ որք և ի-
մաստուն հայրապետք և վ՛դպք հայաստա-
նեայց, սկսեալ 'ի գրիգորէ վկայասիրէ՝ մա-
նաւանդ թէ 'ի պետրոսէ գետադարձէ մին-
չև 'ի ներսէս լամբրոնացին ։ Պետրոս կաթո-
ղիկոս հայոց՝ Գետադարձ անուանեալ, է հրա-
շակաւոր նախ ոչանչելեօքն յետադարձութ
ջուրց գետոյն՝ 'ի կատարել նր՛ զ ջրօրհնէս
առաջի վասլի կայսեր, յամի 1022. ՆՀԱ.
և երկրորդ՝ ընտիր շարականօք խաչի և ե-
կեղեցւոյ, զորս յօրինեաց ։
Առաւել հռչակելի եղև արդեամբք սր՛ն
Գրիգոր Ս խոյանէր մեծն՝ երբեմն վահրամ
կոչեցեալ, որդի գրիգորի մագիստրոսի 'ի
զարմէ լուսաւորչին. ընտրեալն 'ի կաթո-
ղիկոսութի յամի 1065. ՇԺԴ. որ բազմօք
պայծառացոյց զեկեղեցին հայաստանեայց.
և թարգմանեաց բազում ճառս և վկայա-
բանութիւս, ուստի վկայասէր անուն ընկա-
լաւ. և վս՛ առաւել փութոյն 'ի խնամար-
կութի հօտին հետիոտս շրջէր և քարոզէր
ը՛ն նմանութե առաքելոց ։ Գնաց և 'ի կոս-
տանդնուպօլիս, և 'ի հռովմ, և անտի եկն
յեգիպտոս, յո՛մ տեղիս թողեալ զանուն
սրբութե և իմաստութե. և մինչև 'ի ծե-

րութի ձգնեալ 'ի հոգևոր աշխատասիրութիւն՝ փոխեցաւ յերկինս յամի 1105 · ՇԾԴ · և թաղեցաւ 'ի կարմիր վանս մօտ 'ի Քեսուն ։ Գործակից էր նր և քեռորդի նորին Գրիգոր եպիսկոպոս Եգիպտոսի · որպէս և միւս քեռորդի նր Բարսեղ կաթողիկոս · որ կրեաց բազում աշխատութիւնս վն ազգին, և ծաղկեցոյց զվատակս աշխատասէր վրդպաց ժամանակին · և վախճանեցաւ առաքինի վարուք յամի 1113 ։

ՇԿԲ ։

Նմանօղ եղև վկայասիրին՝ և որդի քեռորդւոյ նր ապիրատայ իշխանի՝ Գրիգոր կմ Գրիգորիս պահլաւունի՝ աւագ եղբայր շնորհալւոյն, ընտրեալ յաթոռ կաթողիկոսութե 'ի փոքր հասակի՝ վն իւրոյ կատարեալ իմաստութե և սրբութե · և սա ևս արար բազում ինչ 'ի պայծառութի եկեղեցեացն հայաստանեայց, մինչև ոմանց կոչել զնա վկայասէր փոքր · գրեաց անձամբ և ետ գրել եղբօր իւրում և այլոց իմաստուն վարդապետաց ժամանակին բազմապատիկ ճառս և մեկնութիւնս և պատմութիւնս, որպ և երգս շարականաց ։ Նա 'ի ծերութե իւրում ձեռնադրեալ 'ի տեղի իւր կաթողիկոս զնր եղբայր իւր զՆերսէս կլայեցի, որ և շնորհալի, հանգեաւ 'ի տր յամի 1165 · ոԺԴ ։ Իսկ զվարս շնորհալւոյն տեսցես 'ի կարգի տօնելեաց՝ կցյգ Ը լամբրոնացւոյն · հտ · Ն ·

330 ։

Յաջորդ շնորհալւոյն եղև յամի 1173 · ոԻԲ ·

Եղ-

եղբօրորդի նորա Գրիգոր՝ Տղայ կոչեցեալ, այր հզօր արդեամբք և բանիւք, զարդարեալ ամենածայրին գիտութեամբ. որ յառաջագոյն զաշխատասիրութիւնս շնորհալւոյն մեր միաբանական սիրոյ ընդ յոյնս 'ի ձեռն ազգային ժողովոյ, որպէս և զամենայն եկեղեցական բարեկարգութիւնս և բարեզարդութիւնս՝ աջակից ունելով կլամբրոնացին:

Առ սոքօք և զկնի նոցա երևելի եղև և Գրիգոր Ապիրատ՝ միւս եղբօրորդի շնորհալւոյն, արժանաւոր կաթողիկոս հայոց զկնի գրիգորի գահավիժի՝ յամի 1195. ոխդ. և օծող լևոնի 'ի թագաւոր հայոց առաջին՝ 'ի ցեղէ ռուբինեանց. և ոչ երևի 'ի յիշատակարանէ մեկնութեան թղթոց կաթողիկեայց յօրինելոյ իւր ոսկի շղթայ՝ բանիւք առաջնոց վրդպաց, կամ սա ինքն գրիգոր ապիրատ է հեղինակ նորա հաւաքօղ, և կամ հանդիսացուցիչ աշխատասիրութեան շնորհալւոյն: Այլ պարզաբար՝ յետ սոցա թարգմանչաց այս նոր հայրապետք Գրիգորիսեանք և Ներսէսեանք են պատճառք ամենայն հոգևոր բարեաց ծաղկելոց յեկեղեցի հայաստանեայց. և յիշատակ նոցա օրհնութեամբ: Հ. յուլ. 30. կամ օգոստ. 9:

Գ.

Գալիմաքոս ճգնաւոր՝ երբեմն զօրական 'ի կոստանդինուպօլիս առ թէոդոսիւ փոքու, առնէր

տուեալ կնոջ իւրում մասն յընչիցն, և ընդ-
դիւտորն եղեալ 'ի վանս կուսանաց, զմնա-
ցեալ ինչս բաշխեաց աղքատաց, և Է որդ-
ւոյ իւրում փառաւորի եմուտ 'ի վ․նս․ ուր
հօրն իսահակայ, որ մարգարէացեալ էր ընդ-
հրաժարումն նր յԾԷ. և եղև միայնակեաց
ընտիր և հոգևոր. և զկնի իսահակայ հայր
վանից: Սա կանխաւ գուշակելով զչարիս
նեստորի՝ ոչ ետ նմ թոյլ տալ յուղղոյն իւր.
և 'ի ժամանակս ժողովոյն եփեսոսի՝ քանզի
նեստոր արգել զճանապարհս, հարք ժողո-
վոյն եղին գիր 'ի մէջ գաւազանի, և 'ի ձեռն
աղքատի միոյ յղեցին առ նր հայրն դաղմա-
տիոս. և նա ամենայն հրամանաւ եկեալ յա-
ռաջնորդութեն՝ եբեր զգիրն առ թգաւորն. և
ինքն եկաց մինչև ցպատրիարգութի սբյն
կիւրղի. և լի առաքինութբք հանգեաւ 'ի տր:
Հ. օգոստ. 2, կմ 3: Յ. 3:
Պտղմանոս տանելի է կողմանցն. հա. Ա. 222:
Պտղոմեոս կամ պանդոկրոս ընթերցող եկեղեց-
ւոյն աւլոնայ 'ի լիւկիկէ, յերեսաց հալա-
ծանաց կուապաշտից ժողովեալ զգիրս և զա-
նօթս եկեղեցւոյ՝ թաքեաւ յամուր տեղի
ծովահայեաց. բայց հասեալ անօրինաց 'ի
վր նր՝ առին զնա, և զնա տանջէին 'ի պաշ-
տօն բագնի՝ որ և պինիոսս չքծ արբեցուն.
և գտեալ զերանելին հաստատուն 'ի քս՝ հա-
տին զգլուխ նր, և 'ի ծով ընկեցին. զոր
եգիտ փիլիպպոս երէց 'ի ցամաքի, և թա-
ղեաց. և նշխարացն ձիթենի ատի բու-
սեալ

տեսալ ՚ի վ՜ր գերեզմանի սրբոյն ։ Հռ. փետր. 2, կմ 3 ։ Տ՜ր իել. յունվար. 23 ։ Յ. յունվ. 16 ։

Պատանել մարգարէ ասենելք՝ Է եղիս մանկութեա. Հա. Պր. 422 ։

Պատանել սուրբ աշակերտս լուսաւորչին ասե- լք. Հա. Պր. 481 ։

Պատանել Ճգնաւոր ասելք. Հա. Թհ. 290 ։

Պատանել սեռնական՝ ՚ի միջագետաց աւարուց՝ Հնդաստանեայ կրօնաւորեւ ՚ի վանս, այսպ ստա- նաւ զօրհնութիւն սրբոյն սիմէոնի սիւնակեցի, և զայ ապրմանս ո՛ն յանապատն մերձ ՚ի բիւ- զանդիոն. ուր նախ փակեալ զանձն ՚ի տա- ճար կայ՝ յաղթեաց փորձանաց դիւաց. ապա ել եկաց ՚ի վ՜ր բարձրեալ սեան ըստ սիմէոնի՝ անտանելի Ճգնու է՛ պամն յորում. մինչև կծկել մարմնոյն, և ընդ ելնել իւրև կորզ ։ Կայսերն լեալ եկն անձամբ ՚ի տես նորա. և սրբն դամնեկէլ եր նմա խրատս օգտաշահս, ա- ռաւել՝ ներողամիտ լինել. և հասն ՚ի խորին ծերութե փոխեցաւ առ տր ։ Հռ. դեկտ. 16, և 22 ։ Տ՜ր իել. և Յ. Լ. դեկտ. 11 ։

Պատոս վկայ ՚ի ուղղութառութեան միւսիոյ սա գիտակրեալ անխանոսիւ, ըմբռնի ՚ի կաւապաշտից ՚ի տանի կռանոսի չ՜րյ. զի ՚ի վ՜ր նր եր ան- կեալ վիճակ զօհ լինելոյ. խուկ նա ասէ. ըմ- ե խնձ մեռանել վ՜ր անուանն քի, և ոչ ՚ի պատիւ պղծոյն կռանոսի. վ՜րյ դատեալ մնա բազում դատաւորի՝ եա վճիռ գլխատման. այլ նախ ածին զկնկայն առաջի բագնին, և եղին

եղին 'ի ձեռս նր հուր և խունկ, զի հայ-
հոյ ձգեսցէ առաջի կռոցն. իսկ նա ապա-
հեացյաւ իւր մինչև 'ի տեղի գլխատման-
ուր և կատարեցաւ իսկ ։ Հ. Նոյ. 22 ։ Յ.

Ի. 20 ։

Պռոսկոս, Օորէկոս և Պռայլոս նիկոմիդացիք՝
յաւուրս հալածմանց 'ի տօնի կռոց զինել
'ի մեհեանն՝ յորդորեցին զզօրս հեթանոսաց.
և նոքա յետ բազում տանջանաց՝ կապեցին
վէմս 'ի պարանոցս նց, և ընկեցին 'ի խորս.
Ը նոսին գրին և ԺԸ զօրականք վկայք ։ Հ.
Հոկտ. 15 ։ Յ. Ի. 21 ։

Պաւղոս Տորգոմէ տօնելի. հտ. Ք. 239 ։
Պաւղոս անյաղթ տօնելի. հտ. Ն. 309 ։
Պաւղոս դրունեցի տօնելի. հտ. Օ. 224 ։
Պաւղոս և Պօուրգէն եղբարք զնունիք՝ իշ-
խանազուն երիտասարդք առոյգք և գեղե-
ցիկք, ըմբռնեալ վն 'ի քն հաւատոց յառաքե-
տակայ յուսփայ ոստիկանէն ածան կապանօք
'ի դուռն. և տեսեալ ոստիկանին զվայել-
չութիւն հասակի նց՝ խանդաղատէր զնոքօք,
և հրապուրէր բազում խոստմամբք յայլա-
դաւանութիւն. այլ գտեալ զնս անմեկնելի 'ի սի-
րոյն քի՝ ետ տանել 'ի հրապարակ, և գլխա-
տել. ուր նախ զկրտսերոյն հատին զգլուխ՝
Ըն աղաչելոյ աւագ եղբօրն, և ապա զնորա,
յամի 917. յկզ. Հ. ապր. 16. կմ մայ. 27։
Պաւղոս և Ամմոնոս եղբարք՝ որդիք փռանկ-
րոսի ալքայի ռուսաց դարձելոյ 'ի քս 'ի ԺԸ
դարու, յետ մահուան բարեպաշտ հօրն իւ-

րեանց

րեանց կային առաքինաբար . իսկ անդրա-
նօրին եղբայր նմ՝ ոչ համանմայր՝ ժանտն եւս
տապոլկաս՝ զառածանութե սպան զանմեղն .
Եւ տծ յայտնեաց բազում սքանչելեօք ըղ-
արբութի նմ . վմյ չինեցաւ յանուն նոցին տա-
ճար մեծ հինգգմբեթեայ ։ ✝ . յուլ . 8 ։
Պաւղոս տանչելագործ հայկազն , Պաւլթիկ
կմ Պաւլին կոչեցեալ , գուցէ Թոդիկ , կմ
'ի դոմնայ , (լտ . պաւլինուս . իտ . պաւլինօ) ,
պարծանք տանս հայաստանեայց , և փառք
տրութեն լուքացւոց յիտալիա , ծնեալ 'ի
մեծն հայս՝ 'ի կենդանութե սբյն գրիգորի
Նարեկացւոյ՝ 'ի սկիզբն ժա դարու , և կըր-
թեալ յաստուածպաշտութե , եղև կամաւոր աղ-
քատ վն քի . քանզի բաշխեալ աղքատաց
զմեծութի իւր՝ սկսաւ շրջիլ յուխտս որպս
անծանօթ ոք . գնաց յեհէմ , անտի 'ի հռոմ-
այա դէմ եղեալ երթալ և 'ի սպանիա յուխտ
սբյն յակոբայ՝ պձանապարհայն (յերթալն ,
կմ 'ի դարձի) եկն զտեղի էաւ խոնջ մարմ-
նով 'ի լուքա քաղաք ետրուրիոյ , որ երկ-
րին թոսկանայ իտալացւոց , առընթեր եկե-
ղեցւոյ սբյն միքայէլի հրեշտակապետի՝ յան-
կելանոցն հիւանդաց , որ յետոյ կոչեցաւ յա-
նուն իւր՝ հիւրանոց սբյն պաւլինոյի ։ Նրդ-
որպս յամ տեղիս եթող այրն այ զնշանակս
կատարեալ առաքինութե իւրոյ , ևս առա-
ւել 'ի լուքա . մինչ զի տիկին ոմն տծասէր՝
աթա անուն , ջերմեռանդն հաւատով ետ
բերել 'ի մերձակայ ապարանս իւր զայրն այ ,
և

և տուեալ նմա սենեակ մի առանձինն՝ առայ-
ջակամն եղև ստորայեկոյն վըն քնին : Մա-
նա և 'ի տկարութեն անդ իւրում Ճգնէր
տկարական աղօթս անդադարելիս և 'ի տե-
սութիւս հոգևորականս՝ հանդերձ պահօ-
պնդութեն · զի յերկուս աւուրս միանգամ
Ճաշակէր , և այն հաց և ջուր լոկ · մինչէ
փութայեպս եհաս նմա հրաւէր կոչմանն 'ի
տնէ : Այ երեք աւուրք յառաջ ք̄ զվախ-
Ճանին կոչեաց զտիկինն զաւթա , և պատ-
մեալ նմա զոր ելից իւրոց յառանեացն՝ օրհ-
նեաց զնա իւրև պհիւրընկալ պանդխտու-
իւրոյ , և յաւուրն երրորդի աւանդեաց զհո-
գին 'ի ձեռս այ , յամի տն 1050 · և 'ի թուին
հայոց · նղթ · յետ կալոյ 'ի լուծս իւրև զա-
միս մի , ժը իւր զաւուրս տանն 'ի Հիմանդրա-
նոցի , և զաւուրս 21 , 'ի տանն աթայի · որ
և եա թաղել զայրին այ պատուՃով 'ի գերեզ-
մանատան հասարակաց մօտ 'ի սբ միքայէլ :
Այլ ահա յետ քանի մի աւուրց սկսաւ տն
յայտնել առնել զսքանչելիս իւր 'ի վր սբյն.
քանզի նախ երևեցաւ սբն միում յախտա-
ժետաց՝ որ նստէր առ գերեզմանաւ նր , և
իսկ և իսկ փարատեաց յախտէն : Այլ ապա
յանկարծօրէն բուսաւ որթ ողկուզալից 'ի
տապանէն սբյն · և հիւանդք՝ որք Ճաշակե-
ցին 'ի հրաշալի խաղողոյն անտի , ընկալան
զառողջութի · լսելի լինէին և բարբառք
հրեշտակաց 'ի տեղւոջն՝ հանդերձ բուր-
մամբ անուշահոտութե · եղեն և այլ նշանք
երև.

-րնեւելեք ։ Այս և եմյս քաղաքին ծեր անուանե-
նոս, որ եղև փոքր մի գիւղի քաղաքապետա
Հռովմայ, յամի 1061. կոչեցեալ աղեքսանդր
Բ, եւ հանեալ զպատուական մարմին սրբոյն
'ի տեղւոջէ անտի, և առանձին կաւեղէն
տապանաւ հանգոյց 'ի տաճարի սրբոյն Ղու-
կասու, որ այժմ անի սրբոյն Յովսեփայ ։ Եւ
յաւուրս անդ փոխադրութե 'ի դնել խուռն
բազմութեն յեկեղեցի անդր՝ բազում սքան-
չելիք եղեն 'ի վրՈ կուրաց, կաղաց, և այ-
լոց ախտաժետաց ։ Եւ յայնմ հետէ 'ի յա-
ճախել սքանչելեաց օր քան զօր՝ նա իւքն
աղեքսանդր պապն եա փոխադրել զմարմին
սրբոյն հանդերձ կաւեղէն տապանաւ յայլ.
փառաւոր տապան կճեայ, և անդրէն հան-
գուցանել առ խորանաւ սրբոյն Ղուկասու,
կազմեալ մատուռն առանձին ։ Եւ յետ ժա-
մանակաց՝ յամի 1547. 'ի յուլիսի 28. 'ի նո-
րոգել զմատուռն սրբոյն՝ բացին զկրկին տա-
պանս. և գտին զմարմին սրբոյն անապական
բազում մասամբք՝ հանդերձ անպատմելի
անուշահոտութբ, և հանգուցին 'ի նորաշէն
խորանի ։ Իսկ յամի 1592. ամփոփեցին փա-
ռօք յատագ բեմի նորին տաճարի ։ Դարձեալ
եղև երևելի փոխագրութի նշխարաց սրբոյն՝
յամի 1646. 'ի յուլիսի 30. և եդաւ 'ի նոր
տապան նոճի՝ փոխ կաւեղինի, հանգու-
ցեալ անդրէն Է աւագ խորանաւ, ունելով
յառաջոյ զապակափեղկս. և յայն հանդէս
կոչեցեալ էին յալքկուանոյէ ժԵ իշխանք
հայոց

և տուէրևնմեն սեննեակ մի առանձին՝ ապա-
ջակայն եղև սատարայելոյն մ՜ո քնի ։ Այ-
նա և 'ի տկարութեան անդ իւրում ձգնէր 'ի
սովորական աղօթս անդադարելիս և 'ի ու-
ութիս հոգևորականս՝ հանդերձ պահօ-
պնդութեն ․ զի յերկուս աւուրս միանգամ
ճաշակէր , և այն հաց և ջուր լոկ ․ մինչև
փութապէս եհաս նմա հրաւէր կոչման 'ի
տնէ ։ Այլ երեք աւուրբք յառաջ քան զվախ-
ճանիլն կոչեաց զուխկերնն զաւթա , և պա-
մեալ նմա զօր ելից իւրոյ յասստեացն՝ օրհ-
նեաց զնա իբրև պճղուրընկալ պանդխտու-
իւրոյ , և յաւուրն երրորդի աւանդեաց զհո-
գին 'ի ձեռս այ , յամի տն 1050․ և 'ի թուին
հայոց ․ նղթ․ յետ կալոյ 'ի լուծս իբրև զա-
միս մի , ու իւր զաւուրս տանն 'ի հիւանդա-
նոցի , և զաւուրս 21 , 'ի տան աւթայի ․ որ
և եա թաղել զմարմին այ պատուով 'ի գերեզ-
մանատան հասարակաց մօտ 'ի սբ միքայէլ։
Այլ աղա յետ քանի մի աւուրց սկսաւ այծ
յայտնի առնել զսքանչելիս իւր 'ի վր սբյն-
քանզի նախ երևեցաւ սբն միում յախտա-
ժետաց՝ որ նստէր առ գերեզմանաւ նր , և
խոկ և խոկ փարատեաց յախտէն ։ Այլ ապա
յանկարծօրէն բաւսաւ որթ ողկուզալից 'ի
տապանէ սբյն ․ և հիւանդք՝ որք ճաշակե-
ցին 'ի հյաշալի խաղողոյ անտի , ընկալան
զառողջութի ․ լսելի լինէին և բարբառք
հրեշտակաց 'ի տեղւոջն՝ հանդերձ բուր-
մամբ անուշահոտութե ․ եղեն և այլ նշանք
երև.

րուեալք ։ Այս և Եպս քաղաքին Տէր անուանե-
Թոմ, որ եղև՝ փոքր մի գլխոյ քահանայապետա
Հռովմայ, յամի 1061. կոչեցեալ աղեքսանդր
Է, եւ հանել զպատուական մարմին սրբոյն
ի տեղւոջէ անտի, և տանձին կաւեղէն
բազմապանաւ հանգոյց 'ի տաճարի սրբոյն ղու-
կասու, որ այժմ ասի սրբոյն յովսեփայ ։ Նոյն
յաւուրս անդ փոխադրութե 'ի դիմել խուռն
բազմութեն յեկեղեցի անդր՝ բազում սքան-
չելիք եղեն 'ի վր կուրաց, կաղաց, և այ-
լոց ախտաժետաց ։ Նոյն յայնմ հետէ 'ի յա-
ճախել սքանչելեաց օր քան զօր՝ նա ինքն
աղեքսանդր պապն եւ փոխադրել զմարմինն
սրբոյն հանդերձ կաւեղէն տապանաւ յայլ.
փառաւոր տապան կճեայ, և անդրէն հան-
գուցանել առ խորանաւ սրբոյն ղուկասու,
կազմեալ մատուռն առանձին ։ Նոյն յետ ժա-
մանակաց՝ յամի 1547. 'ի յուլիսի 28. 'ի նո-
րոգել զմատուռն սրբոյն՝ բացին զկրկին տա-
պանս. և գտին զմարմին սրբոյն անապականն
բազում մասամբք՝ հանդերձ անպատմելի
անուշահոտութե, և հանգուցին 'ի նորաշէն
խորանի ։ Նաև յամի 1592. ամփոփեցին փա-
ռօք յաւագ բեմի նորին տաճարի ։ Դարձեալ
եղև երևելի փոխադրութի նշխարաց սրբոյն՝
յամի 1646. 'ի յուլիսի 30. և եդաւ 'ի նոր.
տապան նոճի՝ փոխ կաւեղինի, հանգու-
ցեալ անդրէն Է առաջ խորանաւ, ունելով.
յառաջոյ զապակափեղկս. և յայն հանդէս
կոչեցեալ էին յաւէկուանայք ԺԷ իշխանք
Հայոց

հայոց վաճառականք , որք ունէին 'ի Թ-
փորն զամպ հովանւոյն ազգային սրբոյն ։ Ի
կաւեղէն տապանն եղաւ 'ի տեղի առ ազա-
որհնեալ Ջրոյ . յորմէ բազումք գտանեն
զբժշկութիւն ախտից ։ Հանդիսացաւ յոյժ
գլխարկ սրբոյն՝ թաղեալ կարմրագոյն . զոր
տօնի սրբոյն տարեալ գլխաւոր կանոնիկա
յապարանս դքսին՝ դնէ 'ի գլուխ նորա և ծե-
րակուտի նոր հետզհետէ , տալով համբու-
րել և զայն նորա սրբ ամփոփեալ յանօթ արծա-
թի . ուր և յեկեղեցւոջ կնոյն առնեն բազ-
մութեան եկեղոց յոտս սրբոյն , և անպակա-
տեսանելի սքանչելիք նշանագործ սրբոյն ։ Ի
և գրեցաւ 'ի դասս սրբոց՝ 'ի նմին աղեքսան-
դրէ ժ 'ի նոյն դարու , կմ յաղեքսանդրէ գ
որ նստաւ յամի 1159 ։ Օ այսմ ամէ ձոխա-
գոյն խօսին բոլլանդեանք ընդ այլ բազում
մատենագիրս . տես և զեղեալսն քաղուա-
ծով 'ի հայերէն Ծագրութ 'ի հատ. ժ. եւ
բոպ . 522 = 528 ։ | . յունիս . 3 ։

ԴԵՄԵՏՐԻՈՍ վկայ տօնելի . հա. | . 521 ։

ԴԵՈՍԿՈՐԻԴՈՍ կմ ԴԻՈՍԿՈՐԻԴԷՍ զմիւռնացի՝ զօ-
րաւոր քարոզ բանին այ , լուեալ՝ եթէ խնդ-
րեն զանձն , և թէ փոխկ իւր վկայեաց իրա-
ւափառ հովուին որ , ետ զանձն 'ի ձեռս խնդ-
րողաց . և յետ տանջանաց և քերանաց և
ներղուէ բանտի՝ կատարեցաւ և ինքն սրով ։
Հ. ապր. 10 , կմ 12 ։ Յ. մայ. 11 ։ | . մայ.
10 ։

ԴԵՈԴԱԿՈՍ կմ ԴԻՈՊՈՄՓՈՍ սպանիացի՝ յետ բա-

ընդպաշտ ծննդեան 'ի մանկութէ կրօնաւորեալ 'ի վանս եղբարց մինորից ուխտ աշխատաւոր եղբայր՝ յառաջէեաց 'ի ճգնութե և 'ի սրբութե. և անդէն գոլով 'ի դպրութէ՝ բարբառէր պհոգևոր բանս խորին տեսութ. մինչև երթալ և 'ի գանարեան կղզիս, և դարձուցանել զբազումս 'ի քս: Եկեալ 'ի Հռովմ յամի 1450, ծառայէր հիւանդաց 'ի վանս ուր չէր տոոացեալ՝ այնչափ սիրով, մինչև երբեմն լեզուաւ զվէրս ոմանց. և զայլս օծանել իւրով կանթեղին՝ որ առաջի պատկերի Տր Ածածնօրն, և բժշկել նշանաւ սբյ խաչին: Եւ յետ բազում գործոց առաքինութե վախճանեցաւ 'ի կոմպղուտոն՝ կանխագէտ լինելով մահուն, յամի 1463. և վս բազմութե ամբոխին ընթացելոյ 'ի համբոյր նշխարաց նր՝ մնաց անթաղ ոչ սակաւ ամիսս, բուրելով սքանչելի հոտ անուշից:

Լ. Նոյեմբ. 13:

Պ[illegible] Նահատակեցան 'ի հոնաց՝ փոքր մի յետոյ քան զփոխումն սբյն մեսրոպայ. քանզի յորժամ ոմանք յաշակերտաց նր եկելոց յաղուանս՝ յետ շրջելոյ յուխտս եհմի՝ եկեալ բնակէին յարցախ Տր 'ի գաւառին խաչենոյ մեծաւ ճգնութբ, եկն եհաս արքայն հոնաց յափն կուր գետոյ, և արձակեաց զզօրս իւր Ը ամ կողմն յաւար և 'ի գերութի: Յնն 'ի զօրագլխացն սպան զոմանս յաշակերտաց սբյն մեսրոպայ. Ը որս և զԼ՝ Թանուա ֊անհանայ զեկեալն յեհմն. իսկ

րութի ճգնեալ 'ի հոգևոր աշխատասիրու-
թիւն՝ փոխեցաւ յերկինս յամի 1105 . ՇԾԴ .
և թաղեցաւ 'ի կարմիր վանս մօտ 'ի քեսուն :
Գործակից էր նր և քեռորդի նորին Գրիգոր
Եղխշողոս Եգիպտոսի . որպէս և միւս քեռորդի
նր Բարսեղ Անեցին . որ կրեաց բազում աշ-
խատութիս վն ազգին, և ծաղկեցոյց զվա-
տակս աշխատասէր վճպաց ժամանակին . և
վախճանեցաւ առաքինի վարուք յամի 1113 :

ՇԿԲ :

Նմանող եղև վկայասէրին՝ և որդի քեռ-
որդւոյ նր ապիրատայ իշխանի՝ Գրիգոր կմ
Գրիգորիս պահլաւունի՝ աւագ եղբայր Շնոր-
հալւոյն, ընտրեալ յաթոռ կաթողիկոսու-
թե 'ի փոքր հասակի՝ վն իւրոյ կատարեալ
իմաստութե և սրբութե . և սա ևս արար
բազում ինչ 'ի պայծառութի եկեղեցեացն
հայաստանեայց, մինչև ոմանց կոչել զնա
վկայասէր փոքր . գրեաց անձամբ և ետ
գրել եղբօր իւրում և այլոց իմաստուն վար-
դապետաց ժամանակին բազմապատիկ ճառս
և մեկնութիս և պատմութիս, ողբ և երգս
շարականաց : Նա 'ի ծերութե իւրում ձեռ-
նադրեալ 'ի տեղի իւր կաթողիկոս զնա եղ-
բայր իւր զներսէս կլայեցի, որ և շնորհա-
լի, հանգեաւ 'ի նր յամի 1165 . ՈԺԴ : Իսկ
զվարս շնորհալւոյն տեսցես 'ի կարգի տօ-
նելեաց՝ պօյգ Ը լամբրոնացւոյն . հտ . Ա .

330 :

Յաջորդ շնորհալւոյն եղև յամի 1173 . ՈԻԲ .
եղ-

եղբօրորդի նորա Գրիգոր՝ Տղայ կոչեցեալ, այր հզօր արդեամբք և բանիւք, զարդարեալ ամենայն գիտութեամբ․ որ յառաջագոյն զաշխատասիրութիւն շնորհալւոյն ընդ միաբանական սիրոյ ընդ յոյնս 'ի ձեռն ազգային ժողովոյ, որպէս և զամենայն եկեղեցական բարեկարգութիւնս և բարեզարդութիւնս՝ աջակից ունելով կլամբրոնացւոյն ։

Սա սոքօք և զկնի նոցա երևելի եղև և Գրիգոր Ապիրատ՝ միւս եղբօրորդի շնորհալւոյն, արժանաւոր կաթողիկոս հայոց զկնի Գրիգորի գահավիժի՝ յամի 1195․ ոխոր․ և օծող լևոնի 'ի թագաւոր հայոց առաջնոյն՝ 'ի ցեղէ ռուբինեանց․ և ոչ երևի 'ի յիշատակարանէ մեկնութեան թղթոց կաթողիկեայց յօրինելոյ իբր ոսկի շղթայ՝ բանիւք առաջնոց վարդապետաց, կամ սա ինքն գրիգոր ապիրատ է հեղինակ նորա հաւաքօղ, և կամ հանդիսացուցիչ աշխատասիրութեան շնորհալւոյն ։ Սա պարզաբար՝ յետ սրբոց թարգմանչաց այս նոր հայրապետք Գրիգորիսեանք և Ներսիսեանք են պատճառք ամենայն հոգևոր բարեաց ծաղկելոց յեկեղեցի հայաստանեայց․ և յիշատակ նոցա օրհնութեամբ ։ Հ․ յուլ․ 30․ կամ օգոստ․ 9 ։

Գ․

Գաղատիոս ճգնաւոր՝ երբեմն զօրական 'ի կոստանդինուպօլիս առ թէոդոսիւ փոքու, առեալ

վոյ իբրև վարժեալ, գնաց առ քրիստո-
նեայս, և մկրտեալ՝ անուանեցաւ Մարկոս:
Ապա եղև Խոսրովու արքային, և ետ արկա-
նել զնա 'ի վիրապ անյուշ բերդի. ուր եկաց
անփոփոխելի յօձից ամս բազումս. և ուսեալ
'ի հրեշտակէ այ զսաղմոսն՝ օրհնէր զած:
Յետոյ եհան զնա Որմիզդ որդի Խոսրովու
յաւուրս Մօրիկ կայսեր. և չարչարեաց պէս
պէս տանջանօք, այլ յամէ զերծեալ 'ի բաց
արձակեցաւ. և սքանչելի վարուք փայլեալ,
և շրջեալ յուխտս եկմի՝ հանգեաւ խաղա-
ղութեամբ մօտ 'ի Մծբին: Տ. յուլ. 22:

Յ. 12:

Գորդիոս հարիւրապետ տօնելի. հա. Ս.
423:

Գուշտազդատ պարսիկ, (որ ըստ ասորւոց գրի
գուժաղազատ, և յն. Ուսթազադատ, և լտ,
Ուսթազան,) էր ներքինի՝ դայեակ Շապհոյ
արքային, և թագադիր նր. սա քրիստոնեայ
լեալ յառաջն՝ ապա վն ահի և սիրոյ թա-
գաւորին դարձաւ 'ի պաշտօն կրակի. և տե-
սեալ երբեմն զսբն Շմաւոն եպսն պարսից՝
երկիր եպագ նմա, և կամէր համբուրել.
իսկ սբն դարձոյց զերեսս 'ի նմանէ. յորմէ
զամօթի հարեալ՝ 'ի միտս եկն, թէ որչափ
ևս ծանր է յերեսացն այ անկանիլ. սկսաւ
լալ վմեղս ուրացութե իւրոյ, և դարձաւ
յամ սրտէ առ տր: Զայն գիտացեալ Շապ-
հոյ՝ հնարէր որսալ զնա անդրէն. այլ տե-
սեալ զհաստատութն մտաց նր 'ի քս՝ ետ գլխա-
տել

տել զնա. և այն՝ ա̃ աղաչելոյ վկային՝ մու-
նետիկ կարդալ տալով, թէ գուժդագատ
ոչ վն այլ յանցանաց մեռանի, այլ միայն
վն քրիստոնէութեան. զի բարձցի առաջին
գայթակղութիւն: Ի նոյն աւուրս եղեն և
այլ բազում վկայք ՚ի պարսս: Հ. մարտ.
24, կամ 30: Յ. նոյ. 20. Լ. ապր. 21:

Եւոդ. տասեմ:

Գուրիաս և Սամոնաս տօնելիք. հտ. Ի. 437:

Գորափոս. տես Եւգրափոս:

Գրիգոր լուսաւորիչ. տես ՚ի տօնելիս. հտ. Ի. 520. և Գ. 74. և 321:

Գրիգոր ակռախանդացի տօնելի. հտ. Ե. 53. և Ժ. 144:

Գրիգոր ածաքան տօնելի. հտ. Ի. 289:

Գրիգոր նարեկացի տօնելի. հտ. Ե. 321:

Գրիգոր նիւսացի տօնելի. հտ. Ժ. 369:

Գրիգոր սքանչելագործ տօնելի. հտ. Ժ. 5:

Գրիգոր աղուանից կաթողիկոս, որ և Գրիգորիս, տօնելի. հտ. Գ. 481. և Լ. 5:

Գրիգոր ուծէկ, որ և գրիգորիս վկայն պարսիկ, տօնելի. հտ. Ի. 461:

Գրիգոր հռովմայ հայրապետ, մեծն կոչեցեալ, մի ՚ի չորից վդպաց արևմտեայց, էր որդի յորդանէս պատրկի, այր կգօն և գիտնաւոր, և կատարեալ առաքինութ. որոյ վն կարգեցաւ վերակացու քաղաքին հռովմայ՝ հրամանաւ կայսերն յուստինոսի երկրորդի. այլ յետ սակաւուց հրաժարեալ՝ կրօնաւորեցաւ ՚ի վանս սոյն անդրէի, զոր շի-

նեղէր 'ի Հայրենի տան իւրում. իսկ պապն Բենեդիկտոս Ա. էառ զնա առ իւր, և ձեռնադրեաց սարկաւագ. և յաջորդ նորա Պելագիոս Բ. առաքեաց զԳրիգոր 'ի Կոստանդնուպօլիս. ուր 'ի գլուխ տարաւ նաև բազում ինչ իւրս յաւուրս Տիբերիայ և Մօրկայ : Իսկ 'ի դառնալ իւրում անդրէն առանձնացաւ 'ի վանս. ուր երևեցաւ նմա Հրեշտակ այ 'ի կերպարանս աղքատի, և էառ 'ի նմանէ երիցս ողորմութիւն : Ապա օծեալ Հայրապետ յաթոռ սրբոյն Պետրոսի յամի 590, կոչէր զերկոտասան աղքատս 'ի սեղան իւր. և յաւուր միում գտեալ զնս երեքտասան՝ գիտաց, զի մին էր Հրեշտակ տն : Գրեաց մեծն Գրիգոր բազում ճառս և մեկնութիւնս և թուղթս լի ամենայնին իմաստութբ. զարդարեաց զպաշտամունս եկեղեցւոյն Հռովմայ, և արար բազում ուղղութիւնս. սա եղև և լուսաւորիչ ազգին Անգղիացւոց՝ դարձուցանելով զնոս 'ի հեթանոսութենէ 'ի քրիստոնէութիւն 'ի ձեռն աշակերտաց իւրոց. և լի արդեամբք հանգեաւ 'ի տր յամի 604. և զի սա հաստատեաց և պայծառացոյց զկրօնս սրբոյն Բենեդիկտոսի աբբայի, 'ի նմին կարգէ համարեալ լինի :

Ընդ Գրիգորի յիշատակի 'ի մեզ և Պետրոս նախասարկաւագն իւր՝ այր լի հոգւով, և գործակից նորա 'ի բազում իրս. որ և արժանի եղև բազում անգամ տեսանել զՍբ Հո-

գին

գրին աղաւնակերպ նստեալ 'ի վ̅ր շրթանց կամ 'ի վ̅ր գլխոյ նորին գրիգորի. 'ի շարագրել նր̅ զգիրս . և ի̅ սմին պետրոսի է, յօրինեալ տրամախոսութիւնն գրիգորի ։ ՟

մարտ . 13 ։ Ծ . Լ . 12 ։

Գուրիգորիսեանք և Ներսէսեանք կոչին' որք և իմաստուն հայրապետութք և վ̅դպք հայաստանեայց, սկսեալ 'ի գրիգորէ վկայասիրէ' մանաւանդ թէ 'ի պետրոսէ գետադարձէ մինչև 'ի ներսէս լամբրոնացին ։ Պետրոս կաթողիկոս հայոց՝ Գետադարձ անուանեալ, է հրաշակաւոր նախ սքանչելեօքն յետադարձութ ջուրց գետոյն՝ 'ի կատարել նր̅ զջրօրհնէս տուաջի վասլի կայսեր, յամի 1022 . ՆՀԱ . և երկրորդ՝ ընտիր շարականօք խաչի և եկեղեցւոյ, զորս յօրինեաց ։

Առաւել հռչակելի եղև արդեամբք սրբ̅ն Գրիգոր Ա չոյաէր մեծն՝ երբեմն վահրամ կոչեցեալ, որդի գրիգորի մագիստրոսի 'ի զարմէ լուսաւորչին . ընտրեալն 'ի կաթողիկոսութի յամի 1065 . ՇԺԴ . որ բազմօք պայծառացոյց զեկեղեցի հայաստանեայց . և թարգմանեաց բազում ճառս և վկայաբանութիւս, ուստի վկայասէր անուն ընկալաւ . և յե՛տ առաւել փութոյն 'ի խնամարկութի հօտին հետիոտս շրջէր և քարոզէր ի̅ նմանութե առաքելոց ։ Գնաց և 'ի կոստանդինուպօլիս, և 'ի հռոմ, և անտի եկն յեգիպտոս, յորում տեղիս թողեալ զանուն որբութե և իմաստութե . և մինչև 'ի ծե-

րութեն ձգնեալ 'ի հոգևոր աշխատասիրու-թիս՝ փոխեցաւ յերկինս յամի 1105 . ՇԾԴ . և թաղեցաւ 'ի կարմիր վանս մօտ 'ի քեսուն : Գործակից էր նր և քեռորդի նորին Գրիգոր եպիսկոպոս եգիպտոսի . որպս և միւս քեռորդի իր Բարսեղ կաթողիկոս . որ կրեաց բազում աշխատութիս վն ազգին , և ծաղկեցոյց զվաստակս աշխատասէր վրդպաց ժամանակին . և վախճանեցաւ առաքինի վարուք յամի 1113 :

ՇԿԲ :

Նմանօղ եղև վկայասիրին՝ և որդի քեռորդւոյ նր ապիրատայ իշխանի՝ Գրիգոր կմ Գրիգորիս պահլաւունի՝ աւագ եղբայր շնորհալւոյն , ընտրեալ յաթոռ կաթողիկոսութե 'ի փոքր հասակի՝ վն իւրոյ կատարեալ իմաստութե և սրբութե . և սա ևս արար բազում ինչ 'ի պայծառութի եկեղեցեացն հայաստանեայց , մինչև ոմանց կոչել զնա վկայասէր փոքր . գրեաց անձամբ և ետ գրել եղբօր իւրում և այլոց իմաստուն վարդապետաց ժամանակին բազմապատիկ ճառս և մեկնութիս և պատմութիս , ոտ և երգս շարականաց : Սա 'ի ծերութե իւրում ձեռնադրեալ 'ի տեղի իւր կաթողիկոս զնն եղբայր իւր զներսէս կլայեցի , որ և շնորհալի , հանգեաւ 'ի նր յամի 1165 . ՈԺԴ : Իսկ զվարս շնորհալւոյն տեսցես 'ի կարգի տօնելեաց՝ կայք Ը լամբրօնացւոյն . հտ . Ա .

330 :

Յաջորդ շնորհալւոյն եղև յամի 1173 . ՈԻԲ .

Եղբօրորդի նր Գրեգոր՝ Տղայ կոչեցեալ, այր Հզօր արդեամբք և բանիւք, զարդարեալ ա̃ծային գիտութ̃ե. որ յառաջացոյց զաշխատասիրութիս շնորհալոյն վ̃ն միաբանական սիրոյ է̃ յոյնս 'ի ձեռն ազգային ժողովոյ, որպէս և զ̃ամ եկեղեցական բարեկարգութիս և բարեզարդութիս՝ աջակից ունելով կլամբրոնացին :

Առ սոքօք և զկնի նց երևելի եղև և Գրեգոր Ապիրատ՝ միւս եղբօրորդի շնորհալոյն, արժանաւոր կաթողիկոս հայոց զկնի գրիգորի գահաժէժի՝ յամի 1195. ոխդ. և օծօղ լևոնի 'ի թագաւոր հայոց առաջին՝ 'ի ցեղէ ռուբինեանց. և ոչ երևի 'ի յիշատակարանէ մեկնութե թղթոց կաթողիկեայց յօրինելոյ իբր ոսկի շղթայ՝ բանիւք առաջնոց վ̃դպաց, կամ սա ինքն գրիգոր ապիրատ է հեղինակ նր հաւաքօղ, և կմ հանդիսացուցիչ աշխատասիրութեան շնորհալոյն : Առ պարզաբար՝ յետ սրց թարգմանչաց այս նր հայրապետք Գրիգորիսեանք և Ներսիսեանք են պատճառք ամ̃ հոգևոր բարեաց ծաղկելոց յեկեղեցի հայաստանեայց. և յիշատակ նց օրհնութ̃ե : ՜. յուլ. 30. կմ օգոստ. 9 :

Գ.

Գաղծարիոս ճգնաւոր՝ երբեմն զօրական 'ի կոստանդինուպօլիս առ թէոդոսիւ փոքու, տուեալ

տուեալ կնոջ իւրում մասն յընչիցն , և ըղ-
դստերն եղեալ ՚ի վանս կուսանաց , զմնա-
ցեալ ինչս բաշխեաց աղքատաց , և ինքն որդ-
ւոյ իւրում փառաւորի եմուտ ՚ի վ·նս մի-
հօրն իսահակայ , որ մարգարէացեալ էր ըզ-
հրաժարումն նր յնէ · և եղև միայնակեաց
ընտիր և հոգեւոր · և զկնի իսահակայ հայ-
վանեաց : Սա կանխաւ գուշակեալ զչարի-
նեստորի՝ ոչ ետ նմ թոյլ գալ յաղջոյն իւր-
և ՚ի ժամանակս ժողովոյն եփեսոսի՝ քանզի
նեստոր արգել զճանապարհս , հարք ժողո-
վոյն եղին զիր ՚ի մէջ գաւազանի , և ՚ի ձեռն
աղքատի միոյ յղեցին առ նը հայրն դաղմա-
տիոս · և նա ամենայն հրամանաւ ելեալ յա-
ռանձնութենէ՝ եբեր զգիրն առ թգ̃ւորն · և
ինքն եկաց մինչև ցպատրիարքութիւն սրբ̃
պրոկղի · և լի արդեամբք հանգեաւ ՚ի տր̃:
Հ · Օգոստ · 2 , կմ 3 : Ն · 3 :
Դաղմատիոս տօնելի է կողմնոջ · հա · Յս · 222
Դանաւոս կամ դանաւրոս ընթերցող եկեղեց-
ւոյն աւրմայ ՚ի լիպրիկէ , յերեսաց հալա-
ծանաց կռապաշտից ժողովեալ զգիրս և զա-
նօթս եկեղեցւոյ՝ թաքեաւ յամուր տեղի
ծածկահայեաց · բայց հասեալ անօրինաց ՚ի
վր̃ նր՝ առին զնա , և զնա տանջէին ՚ի պաշ-
տօն բաքոսի՝ որ և ըմպելիս չած արբեցան ·
և գտեալ զերանելին հաստատուն ՚ի քս̃ հա-
ւատն զգլուխ նր̃ , և ՚ի ծով ընկեցին · զոր
եգիտ փիլիպպոս երէց ՚ի ցամաքի , և թա-
ղեաց · և նշխարամբն ձիթենի առն բու-
սեալ

ռեալ՝ ի վ(երայ) գերեզմանի սրբոյն։ Հ. փետր.
2, կմ 3։ Տօնել. յունվար. 23։ Յ. յունվ.
16։

Պատնել Մարգարէի տօնեցի՝ ԺԵ եղբարս մանկանց.
Հա. Պ. 422։

Պատնել տառն աշակերտ լուսաւորչին տօնե-
ցի. Հա. Պ. 481։

Պատնել Ծննդեան տօնեցի. Հա. Ս. 290։

Պատնել սխանակերաց ՚ի միջնադարեաց առաքելոց՝
Հնդկաստանեայ կրօնաւորել ՚ի վանս, այսպս առա-
նաւ գործնութեան սրբոյն սիմէոնի սխանակեցի,
և դայ աղդամանն ՚ի յանապատն մերձ ՚ի բանա-
կանտեղիս. ուր նախ փակեալ զանձն ՚ի տա-
ձար կարոյ՝ յաղթեաց փորձանաց դիւաց.
ապա ել եկաց ՚ի վ(երայ) բարձրեալ սեանն ըստ
սիմէոնի՝ անտանելի ձգնու(թեամբ) կամք յորդոր.
մինչև կծկել մարմնոյն, և դնել խորև կոճղ։
Այսորին լսեալ եկն անձամբ ՚ի տես նորա. և
սրբն պանծել եւ նմա խրատս աղերսանաց, ա-
ռաւել՝ ներքադամբ լինել. և ինքն ՚ի խորին
ծերութեն փոխեցաւ առ Տր։ Հ. դեկտ. 16,
և 22։ Տօնել. և Յ. Մ. դեկտ. 11։

Պատրոն վկայ ՚ի ռողուստոլայ միւսիոյ առա-
ջինկղեսիանոսին, ըմբռնի ՚ի կռապաշտից
՚ի տանի կռանոսի չնոյ. զի ՚ի վ(երայ) նր էր առն-
կեալ միաձանկ դոհ լինելոյ. խակ նա առէ. ըստ
ի խնձ մեռանել վ(ասն) անուանն քո, և ոչ ՚ի
պատիւ պղծոյն կռանոսի. վ(ասն) դատել զնա
բանսուն դատաւորի՝ եւ վձխուն գլխատմամբ.
այլ նախ ածին զփէրյն առաջի բազմութեն, և
եղին

եղբին 'ի ձեռս նոր հօր և խունկ , զի հարկաւ ձգեցէ առաջի կուռնոսի . իսկ նա ապահեայց յափն իւր մինչև 'ի տեղի գլխատմանն ուր և կատարեցաւ իսկ : ~ . նոյ . 22 : {} .

Լ . 20 :

Պասիկոս , Օսիկոս և Պալիոս նիկոմիդացիք՝ յաւուրս հալածմանց 'ի տօնի կռոց զինեալ 'ի մեհեանն՝ ցրուեցին զզոհս հեթանոսաց . և նոքա յետ բազում տանջանաց՝ կապեցին վէմս 'ի պարանոցս նց , և ընկեցին 'ի ծով . Է նոսին գրին և ժԷ զօրականք վկայք : ~ հոկտ . 15 : {} . Լ . 21 :

Պաւղոսի մարգարէ տօնելի . հտ . Ժ . 239 :
Պաւղոսի անյաղթի տօնելի . հտ . Ի . 309 :
Պաւղոսի դունեցի տօնելի . հտ . Օ . 224 :
Պաւղոսի և Պարգէն եղբարք գնունիք՝ իշխանազունք երիտասարդք առոյգք և գեղեցիկք , ըմբռնեալ վսն 'ի քն հաւատոյ յաւագատակաց յուսփայ ոստիկանէ ածան կապանօք 'ի դուռն . և տեսեալ ոստիկանին զվայելչութի հասակի նց՝ խանդաղատէր զնոքօք , և հրապուրէր բազում խոստմամբք յայլազգութի . այլ գտեալ զնս անմեկնելի 'ի սիրոյն քի՝ ետ տանել 'ի հրապարակ , և գլխատել . ուր նախ զկրտսերոյն հատին զգլուխ՝ ըստ աղաչելոյ աւագ եղբօրն , և ապա զնորա , յամի 917 . յկզ : ~ . ապր , 16 . կմ մայ . 27 :
Պաւղոսի և Ասմանոս եղբարք՝ որդիք փառաւորոսի ալեքսայի ռուսաց դարձելոյ 'ի քն 'ի ժԷ դարու , յետ մահուան բարեպաշտ հօրն իւ-

րեանց

բեանց կայծին առաքինաբար․ իսկ անդրա-
նիկն եղբայր նր՝ ոչ համամայր՝ ժանտն և ա-
տապօղկատ՝ դառաճանուԹ սպան զանմեղն․
և նմ յայտնեաց բազում սքանչելեօք ըղ-
արքունի նր․ վն չինեցաւ յանուն նորին տա-
ճար մեծ հինգգմբեԹեայ։ Հ․ յուլ․ 8։
Պաւլին սքանչելագործ հայկազն, ՊաւլԹիկ
կմ Պաւլին կոչեցեալ, գուցէ Թողիկ, կմ
'ի Դոմնոյ, (լտ․ պաւլինուս․ իտ․ պաւլինօ),
պարծանք ամնս հայաստանեայց, և փառք
տրուԹեն լուքացւոց յիտալիա, ծնեալ 'ի
մեծն հայս՝՝ 'ի կենդանուԹե սբյն գրիգորի
նարեկացւոյ՝ 'ի սկիզբն ժա դարու, և կըր-
Թեալ յմծպաշտուԹե, եղև կամաւոր աղ-
քատ վն քի․ քանզի բաշխեալ աղքատաց
զմեծուԹի իւր՝ սկսաւ շրջիլ յուխտս որպս
անծանօԹ ոք․ գնաց յեէմ, անտի 'ի հռոմ-
այա դէմ եղեւ երԹալ և 'ի սպանիա յուխտ
սբյն յակոբայ՝ պճանապարհայն (յերԹալն,
կմ 'ի դարձի) եկն զտեղի էառ խոնջ մարմ-
նով 'ի լուքա քաղաք ետրուրիոյ, ու երկ-
րին Թոսկանայ իտալացւոց, առընԹեր եկե-
ղեցւոյ սբյն միքայէլի հրեշտակապետի՝ յանկ-
կելանոցն հիւանդաց, որ յետոյ կոչեցաւ յա-
նուն իւր՝ հիւրանոց սբյն Պաւլինոյի։ Արդ-
որպս յամ տեղիս եԹող այրն այ զնշանակս
կատարեալ առաքինուԹե իւրոյ, նս առա-
ւել 'ի լուքա․ մինչ զի տիկին ոմն ծածաւէր՝
աԹա անուն, ջերմեռանդն հաւատով եա-
բերել 'ի մերձակայ ապարանս իւր զայրն այ,

և տուեր՛ընտիր սենեակ մի տասանձիրն՝ ապա-
ջակամն եղև տարապայելոյն մեր քմի : Մա-
նա և 'ի տկարութե անդ իւրում ձգներ
տակորականն աղօթս անդադարելիս և 'ի ան-
ութիս հոգևորականս՝ հանդերձ պահօ-
պնդութե . զի յերկուս աւուրս միանգամ
ճաշակէր, և այն հաց և ջուր լոկ . մինչև
փութապէս եհաս նմա հրաւէր կոչման 'ի
ծնէ : Այս երեք աւուրբք յառաջ ՟Է զվախ-
ճանին կոչեաց զաբեղինն զաւթա, և պատ-
մեալ նմա զոր ելից իւրոյ յաստեացն՝ որհ-
նեաց զնա խրատ և զհիւրընկալ պանդխտա-
իւրոյ, և յաւուրն երրորդի աւանդեաց զհո-
գին 'ի ձեռս այ, յամի տն 1050 . և 'ի Թուին
հայոց . ՆՂԹ . յետ կալոյ 'ի լուքա՞ իբրև զա-
մս մի, ՟Ե իւր զաւուրս տանն 'ի Հիւանդա-
նոցի, և զաւուրս 21, 'ի տան աԹայի . որ
և եւս Թաղեալ զայրն այ պատուով 'ի գերեզ-
մանատան հասարակաց մօտ 'ի սբ Միքայէլ:
Այս ահա յետ քանի մի աւուրց սկսաւ ած
յայտնի առնել զսքանչելիս իւր 'ի վր սբյն.
Քանզի նախ երևեցաւ սբն միում յախտա-
ժետաց՝ որ նստէր առ գերեզմանաւ նր, և
խոկ և խուկ փարատեցաւ յախտէն : Այս ապա
յանկարծօրէն բուսաւ որԹ ողկուզաւլից 'ի
տապանէ սբյն . և հիւանդք՝ որք ճաշակե-
ցին 'ի հրաշալի խաղողոյ անտի, ընկալան
զառողջութի . լսելի լինէին և բարբառք
հրեշտակաց 'ի տեղւոջն՝ հանդերձ բուր-
մամբ անուշահոտութե . եղեն և այլ նշանք
երև.

Երևելիք ։ Սոյն և եպս. քաղաքին Ճոր անուանել-
մոս, որ եղև փոքր մի գլխի քահանայապետ
Հռոմայեցւոց, յամի 1061. կոչեցեալ աղեքսանդր
Բ, եւ հանել զպատուական մարմին սրբոյն
'ի տեղւոջէ անտի, և առանձին կաւեղէն
ամփոփանաւ հանգոյց 'ի տաճարի սրբոյն ղու-
կասու, որ այժմ ասի սրբոյն յովսեփայ ։ Նաև
յաւուրս անոր փոխադրութե 'ի դիմել խուռն
բազմութեան յեկեղեցի անդր՝ բազում սքան-
չելիք եղեն 'ի վր կուրաց, կաղաց, և այ-
լոց ախտաժետաց ։ Նաև յայնմ հետէ 'ի յա-
ճախել սքանչելեաց որ քան զոր՝ նա ինքն
աղեքսանդր պապն եւ փոխադրել զմարմին
սրբոյն հանդերձ կաւեղէն տապանաւ յայլ
փառաւոր տապան կճեայ, և անդրէն հան-
գուցանել առ խորանաւ սրբոյն ղուկասու,
կազմեալ մատուռն առանձին ։ Նաև յետ ժա-
մանակաց՝ յամի 1547. 'ի յուլիսի 28. 'ի նո-
րոգել զմատուռն սրբոյն՝ բացին զկրկին տա-
պանս. և գտին զմարմին սրբոյն անապական
բազում մասամբք՝ հանդերձ անպատմելի
անուշահոտութբ, և հանգուցին 'ի նորաշէն
խորանի ։ Իսկ յամի 1592. ամփոփեցին փա-
ռօք յաւագ բեմի նորին տաճարի ։ Պարծել
եղև երևելի փոխադրութի նշխարաց սրբոյն՝
յամի 1646. 'ի յուլիսի 30. և եդաւ 'ի նոր
տապան նոճի՝ փոխ կաւեղինի, հանգու-
ցեալ անդրէն Է աւագ խորանաւ, ունելով
յառաջոյ զապակափեղկս. և յայն հանդէս
կոչեցեալ էին յարևկուանայե ժԲ եպիսկպսք
հայոց

Հայոց վաճառականք, որք ունէին 'ի Թա
փուրի զամպ հովանւոյն ազգային սորին : Իս
կաւեղէն տապանն եղաւ 'ի տեղի առաջան
օրհնեալ ջրոյ . յորմէ բազումք գտանէին
զբժշկութիւն ախտից : Հանդիսացաւ յոյժ և
գլխարկ սորին՝ Թաղեայ կարմրագոյն . զոր 'ի
տօնի սորին տարեալ գլխաւոր կանոնիկոսն
յապարանս դքսին՝ դնէ 'ի գլուխ նոր և ծե.
րակուտի նոր հետզհետէ, տալով համբու.
րել և զայն նոր սոյն ամփոփեալ յանօթ արծա
թի . ուր և յեկեղեցւոջ վնոյն առնեն բաղ.
մութեան եկեղոց յոտս սորին, և անպակա
տեսանելին սքանչելիք նշանագործ սորին : Ս
և պրեցաւ 'ի դասս սրբոց 'ի նմին աղեքսան.
դրէ ը 'ի նոյն դարու, կմ յաղեքսանդրէ գ.
որ նստաւ յամի 1159 : Օ այսմ աւմէ ձոխա
գոյն խօսին բոլլանդեանք ըստ այլ բազում
մատենագիրս . տես և զեդեալսն քաղուա.
ծով 'ի հայերէն Յազգրութե 'ի հատ. ը. եւ
րոպ. 522 = 528 : Լ . յունիս . 3 :
Պետրոս վկայ տօնելի . հտ. Լ . 521 :
Պետրոնիլլա կմ պետրոնիլլէա զմիւռնացի՝ դը.
րաւոր քարոզ բանին այ, լուեալ՝ եթէ խնդ.
րեն զանձն, և թէ փոխկ իւր վկայեաց իրա.
ւափառ հովուին դր, ետ զանձն 'ի ձեռս խնդ.
րողաց . և յետ տանջանաց և քերանաց և
նեղութե բանտի՝ կատարեցաւ և ինքն սրով :
Հ . ապր . 10, կմ 12 : Յ . մայ . 11 : Լ . մայ .
10 :
Պետրոս կմ պետրոնոս սպանիացի՝ յետ բա.

Ր րե.

րեպաշտ ծնողեան 'ի մանկութենէ կրօնաւո-րեալ 'ի վանս Եղբարց մինորից ոչ աշխատաւոր եղբայր՝ յառաջեաց 'ի ճգնութեան և 'ի սրբութեան. և անդէն գոլով 'ի դպրութեան՝ բարբառէր վհօդաւոր բանս խորին տեսութը. մինչև երթալ և 'ի զանազան կղզիս, և դարձուցանել զբազումս 'ի քս: Եկեալ 'ի Հռովմ յամի 1450, ծառայէր հիւանդաց 'ի վանս նուա չե՛լր առացեալ՝ այնչափ սիրով, մինչև երբեմն լեզուլ զվէրս ումանց. և զայլս օծանել իւղով կանթեղին՝ որ առաջի պատկերի տը ածամօրն, և բժշկել նշանաւ սբյ խաչին: Նաև յետ բազում գործոց առաքինութեան վախճանեցաւ 'ի կոմպղուտոն՝ կանխագէտ լինելով մահուն, յամի 1463. և վս բազմութեան ամբոխին ընթացելոյ 'ի համբոյր նշխարաց նր՝ մնաց անթաղ ոչ սակաւ ամիսս, բուրելով աքանչելի հոտ անուշից:

Լ. Նոյեմբ. 13:

Պեղռոչուայլե Վենայք նահատակեցան 'ի Հոնաց՝ փոքր մի յետոյ քան զփոխումն սբյն մեսրոպայ. քանզի յորժամ ոմանք յաշակերտաց նր եկելոց յաղօթանս՝ յետ շրջելոյ յուխտս եհմի՝ եկեալ բնակէին յարցախ Տի 'ի գաւառին խաչենոյ մեծաւ ճգնութբ, եկն եհաս արքայն հոնաց յափն կուր գետոյ, և արձակեաց զզօրս իւր ՟Ը ՟ՌՄ կողմն յաւար և 'ի գերութի: Ամն 'ի զօրագլխացն սպան զոմանս յաշակերտաց սբյն մեսրոպայ. ՟Ը որս և զՅ. Յոհաննու ջահանոյ զեկեալն յեհմն. իսկ

այլքն տանջեցան և արձակեցան ։ Այսպէս մէջ գերելոյն և կին մի մեծազգի՝ չքնաղ տեսլեամբ, Թէոգոնէ անուն ։ զսա կամեցաւ զօրագլուխն առնուլ իւր ՚ի կնութիւն ։ այլ յոչ հաւանիլ նր կամաց բարբարոսին՝ զան հարին զաղախինն քնի, և քարշեցին ՟Է երեկիր ։ մինչև պատառ պատառ անկանիլ մարմնոյն, և այնպէս կատարեցաւ նա թագուհին ։ Իսկ ՚ի գիշերի ծագեաց լոյս աստեղատեսիլ ՚ի վր կախուածոյ արեան նր ։ ուստի հաւատաց զօրագլուխն ՚ի քս հանդերձ զօրօքն ։ և մկրտեալ ՚ի քահանայից՝ անուանեցաւ Թէոփիլոս ։ ոչ և երկու որդիք նորա՝ Մովսէս և Նարանդէս ։ իսկ գնչխարս նը թագուհւոյն ամփոփեցին ՚ի բլրակին, որ կոչեցաւ աստղաբլուր ։ Լուեալ արքային հոնաց զանցս Թէոփիլոսի՝ կոչեաց զնա առ ինքն Ներէոտն որամբք սպառնալեօք ։ և տեսեալ զհաստատութի խորհրդոց նց ՚ի քս՝ կոտորեաց ՚ի բերան սրոյ ։ յղեաց և արս ՚ի վերայ որդւոց նորա, և հասապարեալ զօրականին՝ որք անկեալ էին ՚ի լեառն մօտակայ ։ և ետ կոտորել զնս անդ ։ ուր և ՚ի մի վայր դիզեալ զմարմինս սոցա իբրև զփայտս, կա ՚ի վերայ փայտից, հրոյ ետուն ճարակ ։ յորմէ և տեղին կոչեցաւ դիզափայտ ։ որ յետոյ եղև վանք, ուր և միայնակեացք ոմանք նահատակեցան ՚ի ձեռաց այլազգեաց ։ ՟Ի մարտ.

29 ։

Դիոդորոս և Դիդիմոս վկայք ՚ի ժամանակս

հա

հալածանաց կռապաշտից կատարեին 'ի լաւո-
դիկիա ասորւոց հարուածովք գանից · որոց
նահատակակից ասի լինել և այլ ոք Պետրո-
պէս անուն ։ Հ · Յ · Ա · սեպտ · 11 ։

Պետրոպէս բժիշկ տօնելի · հռ · Ա · 153 ։

Պետրոնեսոս արիսպագացի տօնելի · հռմ · Ա ·
139 ։

Պետրոս սբ̃ հայրն յանտիոքայ ասորւոց՝ առ մեծն թէոդոսի, խիստ վայրուք ճգնեալ՝ երկիցս միայն 'ի շաբաթու ճաշակեր հաց և ջուր · ապա եկեալ 'ի կոստանդինուպօլիս՝ եգիտ յեզր քաղաքին քարայր մի, զոր ասէին լինել բնակարան դիւաց · և 'ի կանգնել սբ̃յն զգաւազանն 'ի դուրս այրին՝ արմատացաւ և եղև ծառ պտղաբեր · և զտեղին շինեաց վանք արքունի ծախիւք · բղխեցոյց և ջուր աղօթիւք · յարոյց և զմեռեալ մի՝ որ անկեալ էր 'ի ջրհոր · և եկաց այլ ևս սքանչելի գործովք յաւուրս փոքուն թէոդոսի և ատտիկոսի պատրիարգի, պատուեալ ոպ̃ զմեծն անտոն ։ Ստանջեալ էր երբեմն անշնչութբ̃ մինչև 'ի մահ · և իբրև եկն 'ի տես նորա ատտիկոս ը̃ աղեքսանդրի պատրիարգին անտիոքայ՝ եբաց սբ̃ հայրն դիտս զաչս իւր, և ասէ · շնորհեաց ինձ ա̃ծ այլ ևս ժէ̃ ամ՝ 'ի կատարել զշինութիւն վանացս և եկեղեցւոյ · և եղև այնպէս · և յետ լըրման ժամանակին երևեցաւ նմա հրեշտակ ա̃յ, և հրաւիրեաց զնա յերկինս ։ Հ · Յ · յուլիս · 19 ։

Դոմետիանոս կմ Դոմետիոս ճգնաւոր նահատակ՝ յառաջն էր մոգ 'ի պարսս. և ուսեալ ըզ-ճշմարտութ քնի յաքասայ ումեմն առ մեծն կոստանդիանոսիւ, եթող զծնօղս և զինչս իւր, և եկեալ 'ի մծբին՝ եմուտ 'ի վանս մի. ուր լուեալ զտրտունջ կրօնաւորաց ը առաւել ժուժկալութ իւր՝ գնաց 'ի վանս սարգսի և բագոսի. և եղև նմանօղ վարուց հօր վանացն՝ որ էր այր մը՝ նուրբէն անուն: Նա եղեալ նր սարկաւագ՝ տեսանէր զաղաւնի թռուցեալ 'ի վր մք խորհրդոյն, և 'ի բաց վարէր քշոյաւ. մինչև հասու եղև, թէ հոգի սրբ է աղաւնակերպ երևեալ: Նա յորժամ զնոյն տեսիլ ետես աղօթիւք նորա և հայրն նուրբէն, կոչեաց զսրն յակոբ ձեռնադրել զդոմետիանոս քահանայ. այլ նա փախեաւ 'ի լեառն աւազուտ, և եղև խոտաճարակ զամս ը. և առեալ շնորհս բժշկութեան՝ սկսաւ քարոզել 'ի միջագետս և դարձուցանել զանհաւատս. վսյ յուլիանոս իբրև անցանէր ընդ այն՝ լուեալ զհամբաւ սրբյն՝ ետ քարկոծել զնա երկու աշակերտօք հանդերձ: Հյ. օգոստ. 8, կմ 7: Յյ. մարտ. 7. (տես և օգոստ. 7. և մարտ. 23:) Լ:

օգոստ. 7:

Դոմետրիանոս կմ Դոմետիանոս վկայ 'ի դաքուդայ գեղջէ, կմ 'ի գաւառէն աքուդենաց, 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի դատեալ 'ի պրոպղիոսէ դատաւորէ՝ յետ հրաշալի առենախօսութեն կատարի սրով. և մարմին նր փայլէ

աքան

սքանչելի նշանօք ։ Հ. Նոյ. 14։ Յ. 15։

Պոմպէիկոս, որ թարգմանի տիրական կամ տրունի, (այլ 'ի մեջ կայ տիրուկ կմ տիրոց անուն, և 'ի յոյնս կիւրակոս և կիւրեղ), Հիմնադիր կարգին քարոզչաց՝ որոց եղեն հետևօղք և ջահուկք, էր սպանիացի 'ի գալարոկայ քաղաքէ, որդի փելիքսի կուսմանեան և յովհաննայի տեծայ. որ նախ քան զծնանել զաւակին տեսանէր յանուրջս 'ի նշանակ նր, զի սկունդ մի կրէր 'ի բերանի մոմեղէն վառեալ՝ լուսատու ծի։ Նա և յետ ծննդեան և մկրտութե մանկանն՝ կնքամայր նր ետես 'ի վր գլխոյ նր աստղ մի պայծառ նոյնպէս լուսատու երկրի։ Սնաւ դոմինիկոս յառաջինի վարս և յուսումն բարեպաշտութե, այլ և 'ի գիտութի փիլիսոփայութե և ածաբանութե 'ի դպրատան բալենտիայ կմ վալենցիայ, ուր էր նախ դպրոցն սալամանգայ։ 'Ի ժամանակս սովուն վաճառեաց զգիրս իւր անգամ, և ետ կարօտելոց. զի էր յոյժ աղքատասէր։ Կամէր և զանձն անգամ վաճառել 'ի փրկանս առն միոյ գերելոյ 'ի մաւրիտանացւոց. բայց ոչ յաջողեաց։ Զարդարեալ իմաստութբ և հասակաւ՝ ընդ հրաւիրելոյ դիեգոսի եպսի եմուտ դոմինիկոս 'ի կարգ կանոնաւոր երիցանց կրօնաւորելոց ըստ կանոնաւ սբյն օգոստինոսի յեկեղեցին ոքսոմայ. և եղև օրինակ բարեաց ամենեցուն յաղօթս և 'ի պահս, և 'ի գործս սիրոյ և խոնարհութե. ունէր և զշնորհս

արտասուաց. և ընթերցուածով գրոց հօրն կասիանոսի և հարանց վարուց՝ նոցին լինէր նմանօղ յամի կատարեալ առաքինութե̅. վ̅սյ և կանոնիկոսքն ընտրեցին զնա իւրեանց գլուխ և առաջնորդ: Նոյն յետոյ հրամաննաւ Թ̅գ̅ւորին առաքեցաւ ը̅ եպ̅սին մ̅ կարևոր գործոյ 'ի գաղղիա. ուր եցոյց դոմինիկոս պհզօր քարոզութ̅ի և զմ̅ծաբանութ̅ի իւր ը̅դէմ նոր ընձիւղ հերեսիովտայց աղբիգեանց 'ի տոլոզսա քաղաքի. մինչև աշխատեալ կամն եօթն՝ ոչ միայն պահեաց զուղղափառս յողջմտութե̅, այլև դարձոյց զբազմութ̅ի հերետիկոսաց, ով և կայլս 'ի չար ձ̅պ̅հաց. Թող զհալածանս և զվտանգս՝ զորս կրեաց: Ի միում նուագի եղաւ դաշն, զի արկցին 'ի հուր մատեան մի չարափառաց, և մատեան մի ուղղափառական գրեալ 'ի դոմինիկոսէ. և ահա նոցայն այրեցաւ և յաձիւն դարձաւ, իսկ դոմինիկոսին՝ երիցս ոստեաւ 'ի դուրս, և անկէզ պահեցաւ: Նա 'ի յաձախել բազմաց յաշակերտութ̅ի և 'ի գործակցութ̅ի դոմինիկոսի, որով լինէր շահ մեծ հոգւոց, ձևանայր միաբանութ̅ի և կարգ քարոզչաց բանին ա̅յ. որում ձեռնտու եղեն և առաջնորդք և իշխանք. այլ առաւել աջ հպօրին, և հովանաւորութ̅ի ս̅բ ա̅ծածնի՝ որում ջերմ սիրով պաշտօնեայ էր դոմինիկոս, յաջողէին կգարձ մոլորելոց իւր հարուր հազարաց: Ի լինել ժողովոյն լատերանու եկն 'ի հռովմ ընդ եպ̅սին տոլոզսայ

նաև

նաև դոմինիկոս ․ և խնդրեաց 'ի քհնյապե տէն իննովկենտիոսէ գ՟ զհաստատուն կարգին իւրոյ ․ իսկ պապն ասէր , լաւ է յարգել և պահել զառաջին կրօնս , քան նորս հաստատել ․ մինչև եղև նմ տեսանել 'ի տեսլեան՝ զի մեծ եկեղեցին սրբյն յովհաննու լատերանու 'ի հուպ մերձ էր 'ի կործանումն , և դոմինիկոս եդեալ զուս իւր 'ի ներքոյ՝ եղև յենարան հաստատութե նր ․ ապա հաճեցաւ ը՟ խնդիր սրբյն , միայն թէ ընտրեսցէ նա իւրովքն հանդերձ զմի 'ի կանոնաց հին կարգաց կրօնաւորաց ։ Եկեալ սրբյն 'ի տոլոզա առ վեշտասան աշակերտս իւր՝ հաստատեաց նոքօք ընտրել զօգոստինեան կանոնս , փոխելով ինչ ինչ յաւելել խստակրօնութի ․ և դարձաւ անդրէն 'ի հռովմ , ուր այն ինչ նստեալ էր ոնորիոս գ՟ ․ և նր հաւանութբ հաստատեցաւ կարգն քարոզչաց դոմինիկեանց 'յամի ․ 1216 ։ Տեսանէր երբեմն հոգւով մը հայրն դոմինիկոս , զի տր յս սղ զայրացեալ 'ի վր մրդ՝ կամէր հարկանել զերկիր երիւք նիզակօք որ 'ի ձեռին , առաւել վս երից չարեաց՝ հպարտութեան , ագահութե , և անառակութե ․ իսկ մայր տն աղաչէր զմիածինն՝ ներել փոքր մի ․ զի ահա ծառայք քո ասէ դոմինիկոս և ֆրանչիսկոս շնորհօք քո մաքրիչ են մրդ յայսպիսի ախտից ։ Այս արդարև երկոքին այս արք սքանչելիք՝ եղեն նոր առաքեալք նորոգիչք երկրի ։ Արևեցաւ սր տծածինն յայլևայլ

նուաղս սորին դոմինիկոսի , և եցոյց նմա ազգի ազգի նպաստս . ոչ և զձև զգեստու կրօնիցն . վասն և առանձին պաշտպան ձեռնաչի կարգի նր , որ իսկևիսկ սկսաւ տարածիլ . զի շինեցան բազում վանորայք՝ սկսեալ 'ի հռովմայ, ուր շինեաց սորն զերկուս վանսմի՝ արանց , և միւս ևս կանանց ։ Սրբոյ և սքանչելիս մեծամեծս . յորս է և յարութիւն մեռելոց երեցունց . և լի արդեամբք ճգնութե և քարոզութե հանգեաւ 'ի տր՝ 'ի բոնոնիա , այն է պոլոնեա իտալիոյ , յամի 1221, կամ 1223 . իբր ծա ամաց . և յետ տասն ամաց կարգեցաւ 'ի դասս սրբոց ։ Յ . օգոստոս . 4 ։

Դոմնա կոյս տօնելի ընդ ինդոսի ներքինւոյ .
հտ. Մր. 158 ։

Դոմնա կմր դոմնինա վկայուհի այլ առ դիոկղետիանոսիւ , յանարգութեայ կիլիկիոյ կամ յանալզիայ լիկիոյ՝ մատնեալ 'ի ձեռս լիւսիայ դատաւորի՝ համարձակ դաւանէր զքս, և անարգէր զկուռս . վասն զան հարին զնա ուժգին , և շամփրօք խանձողեալ զոտսն՝ արկին 'ի բանտ . դարձեալ բրածեծ արարին, և քարշեալ քակտեցին ազդանաւ զամ յօդուածս մարմնոյն . և այնպէս աղօթելով 'ի բանտի աւանդեաց զոգին ։ Յ . Յ . Լ . հոկտ. 12 ։ Տր իէլ . հոկտ. 14 ։

Դոմնինոս կմր դոմնինոս թեսաղոնիկեցի էր այր ջերմ յածպաշտութե . և 'ի շինել մաքսիմիանոսի ասպարանս 'ի թեսաղոնիկ՝ կոչեաց զնա

և

և տանէ. զհաճոյ իշխես դու պաշտել զքեզ 'ի լինել իմ սուտ, և ոչ զոհես ոգւոյն իմոյ. իսկ մկայն զօրաւոր բանիւք նշաւակեաց զստու-թի կոչ, և ջատագովեաց զքրիստոնէու-թիւն. վասն եւ քննաւորն հարկանել նախ զերանն նր, և ապա ջարդել զոսկերս նր ար-տաքոյ քաղաքին. ուր մնաց երանելին խոր-տակեալ անդամօք զաւուրս եօթն, մինչև աւանդել զոգին: ... հոկտ. 19: 1:

Տր իէլ. 24:

Գրատան կմ դոմեան եպս՝ էր մի 'ի քահանայից գերելոց ՟Ը հնն հազար քրիստոնէից, զորս վարեաց շապուհ 'ի գերութի յունաց. և 'ի ճանապարհի հիւանդացեալ հեղինողորոս եպսն՝ ձեռնադրեաց զԴոստան յեպսութի. որ և որպ քաջ հովիւ զօրացուցանէր զհաւա-տացեալսն: Յուէլ շապհոյ՝ թէ նա է, որ ոչ թողու զայլսն դառնալ 'ի մոգութի, ետ գլխատել զնա, որպէս և զայլս ՟Ը նմա: ... հոկտ. 2: տր իէլ. սեպտ. 27. ... ապր. 9:

Գորոնէա, որ թարգմանի տձապարգև՝ իբր թէոդորա, էր կոյս գեղեցիկ հոգւով և մարմնով 'ի կեսարիոյ կապադովկացւոց. զոր 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի կալեալ աւ-րիկիոս կամ սաբրիկիոս դատաւորն՝ փոր-ձեաց ողոքանօք և սպառնալեօք 'ի բաց կալ 'ի քէն. և յոչ հաւանիլ կուսին՝ ետ հանել զնա 'ի կախաղան, և թողուլ 'ի կախ զբար-ձրաւանդակէ: Սակ կոյսն. թէպէտ մի այն բարձրացուցեր զիս, զի տեսիլ լինելով Տի՝

տէ-

տեսից և զամենեսին. այլ աչք իմ առ տր̃ են 'ի բարձունս, և յերկնային հայրենիսն 'ի վերնական դրախտն, ուր չիք խստութի̃ ձմե-րայնոյ, այլ՝ մշտնջենաւոր վայելչք գարնայ-նոյ. անդ ծաղիկք անթառամք և պտուղք ամենաճաշակք. աղբիւր անմահութե̃, և գետք ջրոց կենդանութե̃, անպատում բար-եօք հանդերձ. զոր նք̃ և եթ գիտեն՝ որք վայելենն: Ցոյց զնա դատաւորն, և ետ 'ի ձեռս երկուց ուրացող քերց՝ որոց անուա՛նք էին խրիստէ և կալիսթէ, դարձուցանել զդորոթէա հրապուրանօք. բայց նա զնոսա շահեցաւ՝ դառնալ անդրէն առ քս̃: Իսկ այն-պէս երեքեան միաբան յանդիման եղեն դա-տաւորին՝ պատրաստեալք 'ի մեռանիլ 'ի վր̃ նր̃ հաւատոց: Յայնժամ դատաւորն բար-կացեալ էարկ զերկոսին քորսն 'ի հնոց բոր-բոքեալ. և նք̃ ուրախութբ̃ կատարեցան 'ի քս̃: Իսկ զդորոթէա դարձեալ հանին 'ի կախաղան, և տանջեցին չարաչար. և այ-րեցին ջահիւք զկողս նր̃. և 'ի տեսանելն զզուա՛րթութի̃ երեսաց նր̃՝ ապտակս հա-նէին նմա. դահիճքն խոնջեցան 'ի տանջե-լոյ, և կոյսն կայր անխոնջ և անպարտելի հոգւով. վճռ̃ ել 'ի դատաւորէն վճիռ գըլ-խատման: Մինչ տանէին զնա, ընդառաջ ել նմա Թէոփիլոս ոմն իմաստուն 'ի հեթա-նոսաց, և ասէ ցնա իբրև ՟Է խաղս. աղջի՛կ դու, լուա՛յ 'ի քէն, զի ճառէիր զերկնային դրախտէն. արդ եթէ ստուգի՛ւ անդր եր-թաս

Թուաս այժմ, քանզի և ուրախութի̃ ընթա-
նամ իբրև 'ի հարսանիս, շնորհ ինձ առնես՝
առաքել առ իս 'ի ծաղկանց անտի. և կոյսն
խոստացաւ կատարել զխնդրելին: Իսկ եղև
յաղօթել նր̃ 'ի տեղւոջ կատարմանն՝ երևե-
ցաւ նմա հրեշտակ ա̃յ որպս մանուկ գեղե-
ցիկ, և մատոյց կուսին կողով մի փոքրիկ՝
յորում էին երեք վարդք կարմիրք, և երեք
խնձորք գեղեցիկք և անուշահոտք: Ասէ
գործեա ցհրեշտակն. մատո՛ զայդ յինէն
Թէոփիլոսի, որ խնդրեացն. զայս ասացեալ
կատարեցաւ երանելի կոյսն սրով: Իսկ Թէո-
փիլոս իբրև եառ 'ի հրեշտակէ զանակնկալ
ընծայսն, լուսաւորեալ յմ̃յ՝ եթող զպաշ-
տօն կռոց, և դարձաւ 'ի քս̃. և 'ի պատմել
նորա զսքանչելիսն առաջի դատաւորին՝ ետ
բռնաւորն հանել զնա 'ի կախաղան բազկա-
տարած. և Թէոփիլոս ասէ, ահա այժմ ե-
ղէ ճշմարիտ քրիստոնեայ՝ խաչելեալ ը̃ն քսի̃
տն̃ իմոյ. և իբրև տանջեցին զնա քերանօք,
ասէ դատաւորն. խնայեա՛ յանձն քո ո՛վ
Թշուառական. իսկ վկայն ասէ ցնա. դո՛ւ
խնայեա 'ի Թշուառացեալ հոգիդ. յայն-
ժամ ետ բռնաւորն և զնա գլխատել. և
այնպէս կատարեցաւ 'ի տր̃. և էին աւուրք
ձմերայնոյ 'ի սկիզբն փետրվարի՝ յամի իբր
300, կմ̃ ևս յռ̃չ: Ի. փետր. 6:
Դորոթէոս եպս տիւրոսի՝ ըստ ոմանց քահա-
նայ, ապրեալ 'ի հալածմանց դիոկղետիա-
նոսի և լիկիանոսի Թագաւորացն յողիսու-
պօ

պօլիս, փայլեաց իմաստութ՟բ և առաքինու-
թ՟բ առ կոստանդիանոսիւ ։ և 'ի խոր ծե-
րութ՟ն ըմբռնեցաւ 'ի Թրակիա յարքայանե-
կաց յուլիանոսի ուրացողի ։ և ազգի ազգի
տանջանօք կատարեցաւ խոստովանօղ վը-
կայն քնի՝ Ճէ ամաց ։ յորոյ անուն գտանին
և գրուածք ինչ՝ անուանեալ վսեմականին
զորոթէոսի ։ Ճ ։ յունիս ։ 2, կմ 5 ։ Յ ։
Հոկտ ։ 9 ։ Լ ։ յունիս ։ 5 ։

Պաւղոս կմ Փաւղոս բազմաչարչար նահատակն՝
էր իշխան 'ի կիլիկիա ։ որ վս 'ի քս հաւա-
տոց զրկեցաւ 'ի պատուոյն, և դատեալ 'ի
մաքսիմոսէ կմ 'ի մաքսիմիանոսէ՝ բրածեծ
եղև ։ օծին և զգլուխ նր ձիթով, և եդին
կայծակունս հրոյ 'ի գագաթն ։ պատառե-
ցին զորովայնն, քերեցին խեցեաւ զմար-
մինն, և արկին քացախ 'ի վէրսն ։ Ջախջախե-
ցին զծնօտս, և խորտակեցին զսրունս ։ Այլ
իբրև հաստատուն մնաց 'ի քս, բացին բըռ-
նութ՟բ զբերան նՐա, և արկին 'ի ներքս 'ի
զոհից կռոց ։ և քարշեցին ՟Ը երկիր ցքսան
մղոնս, մինչև աւանդեաց զհոգին ։ Իսկ
պատուական մարմինն 'ի գետ ընկեցեալ՝
գտաւ 'ի ցամաքի, և թաղեցաւ 'ի քրիստո-
նէից ։ Ճ ։ յունիս ։ 18 ։ Յ ։ Լ ։ 15 ։

Նե

Նեկտարիոս աբբայ աթենացի՝ որդի թէոդորո-
սի և պեղագիայ՝ յարքունի զարմէ յեօթնե-
րորդ

բորբոք դարու, մնեալ 'ի վարս ճգնաւորութե̃ առաւելեալ ողորմածութ̃ և նշանագործութ̃. կր 'ի տալ զվերարկուն յողորմութի̃ հիւանդի միոյ աղքատի՝ իսկ և իսկ բժշկեցաւ նա. առողջացոյց և զօձահար ոք. և ազատեաց զոմն յայսոյն չարէ: Սա փախչելով 'ի փառաց յծ անծանօթ՝ եմուտ 'ի նաւ, և աղօթիւք դադարեցուցեալ զխռովութի̃ ծովու՝ ել 'ի գաղղիա. և գնացեալ յարեցաւ 'ի մաքսիմոս ս̃բ եպ̃ս արելատայ. և յետ երկուց ամաց դարձեալ փախուցեալ 'ի փառաց մ̃ծ շնորհացն բժշկութե̃՝ եանց ը̃ր հռոդան գետ. և գտեալ միայնակեաց զոմն վերդեմիոս անուն՝ եկաց առ նմա. և անդ ևս յայտնի եղեալ նշանօք՝ փախեաւ 'ի խորագոյն անապատ 'ի մէջ մայրեաց. և վարէր խստաճարակ կեանս. է՛ կր դիւէր և զկաթն եղանց, որք ոչն խորշէին 'ի նմանէ: Յելանել թ̃գրին յորս՝ իբրև եկն եղջերու մի և ապաւինեցաւ առ ս̃բն, մին յորսորդաց նետաձիգ լեալ՝ եհար յանդէտս զս̃բն. իբրև յայտնի եղև բանն, խանդաղատեցաւ զնովաւ թ̃գրն, և ետ դարմանել զնա. և ըստ խնդրոյ նր̃ շինեաց անդ վանս միայնակեցաց. որոց առաջնորդ կացոյց զնա ինքն կեգիտիոս. որ և ծաղկեցուցեալ զտեղին առաքինի կարգօք՝ վախճանեցաւ անդ սրբութ̃բ յամի իբր 700: Լ.

սեպտ. 1:

Սդոմարդ՝ խոստովանող կոչեցեալ, որդի

ե-

եաեըլրեդայ արքայի անգղիացւոց, և թո-
ռոյն եդուարդայ նահատակի, 'ի ժամանա-
կին՝ յորում յարձակեցան յանգղիա դանի-
կմ ը ոմանց դակկք, անկաւ առ քեռայրն իւ-
ր առ դուքսն նորմանդիոյ՝ դեռաբոյս հասա-
կաւ. և եկաց սքանչելի մաքրութբ և պար-
կեշտութբ վարուց 'ի մէջ գրգանաց, հա-
գեսէր և աղօթասէր՝ իբրև մեռեալ ցի. և
'ի յիշեցուցանել այլոց զժառանգութի թա-
գաւորութե՝ որ նմա անկանէր, ը որում
և ոմն 'ի սրբց գուշակեալ էր զթագաւորել
նր, նա զայս ասէր. լաւ լիցի ինձ զրկիլ 'ի
թգւրութե, զոր չէ մարթ ունել առանցկա-
տորածի և արեան։ Իբրև բարձան բռնա-
ւորք՝ որք բարձին զկեանս եղբարց նր, հրա-
ւիրեցաւ 'ի հայրենիս իւր, և նստաւ յա-
թոռ թգրութե. այլ փոյթ նր եղև առաւել
կանգնել զկրօն և զածպաշտութի; և շինել
և նորոգել զեկեղեցիս աւերեալս։ Անխափ-
եալ յիւրոյն՝ ամուսնացաւ. այլ բանիւ ե-
դեալ ը թագուհւոյն՝ պահեաց անարատ
զմարգարիտ կուսութե, ունելով զհարսն
ոչ զքոյր. և էր ամենեցուն օրինակ ամ ա-
ռաքինութեց. հայր էր որբոց և աղքատաց.
և ուրախութի նր էր բաշխել զգանձս իւր 'ի
տնանկս։ Արժանի եղև տեսանել և զփըր-
կիչն իւր զտր յս քս 'ի ժամ ընծ պատարագի
լուսափայլ և զուարթ տեսլեամբ, ը կա-
տարեալ հաւատոյն և ջերմ սիրոյն։ Ըստ
ձիրն ջերմեռանդութի կալեալ առ սրբն յով-
հան.

հաննէս կոյս աւետարանիչն՝ ոչ երբէք ժխ-
տէր, զոր ինչ ոք խնդրէր յանուն նր. մին-
չև 'ի միում նուագի չունելով առ իւր զդրամ
պատրաստական՝ ետ պարգևնի մատանին.
զոր և զկնի դարձոյց 'ի նա աւետարանիչն
'ի տեսլեան, և աւետարանեաց նմա զփո-
խումն 'ի յերկինս. որ եղև յամի տն 1066.
'ի Ե յունվարի: Նորին եղև փոխադրութիւն
մարմնոյ նր յետ ՃԿ ամաց, գտաւ անապա-
կան և անուշահոտ: Ունէր նք թգրս այս
և զհոգի մարգարէութե. զի կատարեցան
բանք նր՝ զոր գուշակեաց յաւուրս իւր և
յետ հանգուցեալ ժմկաց: Տ. հոկտ. 13:

ՍՈՓՈՆԻԱ մարգարէ տօնելի. հտ. Ս. 354:

ՍՈՓԻ կմ ԵՂԲՕՐ քահանայ տօնելի. հտ. Ս. 365:

ՍՈՒԵՒԹԵՐԻՈՍ կմ ԵՂԵՒԹԵՐԻՈՍ եպս լիւրիկեցւոց՝
էր հռովմայեցի և սարկաւագ հայրապետին
հռովմայ. յորմէ ձեռնադրեալ եպս 'ի Ի
ամաց հասակի, և եկեալ 'ի լիւրիկիա՝ դար-
ձոյց զբազումս յանհաւատից: Յառաջել
ադրիանոսի կայսեր 'ի վր նորա զփելեկիա
նախարար՝ դարձոյց զնա նք եպսն 'ի քս. և
ինքն անձամբ եկեալ յանդիման եղև կայ-
սեր, և եդաւ 'ի վր հրացեալ պղնձի մահ-
ճաց. և անվնաս պահեալ՝ առաքեցաւ 'ի սի-
կիլիա, և մատնեցաւ 'ի ձեռս կորևոսի ե-
պարքոսին մեսսանայ. և նա այն ինչ կամէր
արկանել զսբն 'ի վառեալ թոնիր երկաթի,
հաւատայ 'ի քս. և ինքն արկաւ 'ի հեթա-
նու

Նոսայ 'ի Թոնիր անդր. և անարատ զեր-
ծեալ՝ սրով կատարեցաւ ընդ այլս 'ի Նոր Հա-
ւատացելոց. ապա և 'որ եկյան յետ արկա-
նելոյ 'ի կաթսայ եռացեալ, ոսկ և ասուաջի
առիւծուց, գլխատեցաւ ընդ Մնթիայ կամ
աթենայ մօր իւրում բարեպաշտի : Հ.
դեկտ. 17 : Յ. և տօր իէլ. դեկտ. 15. Լ:
ապր. 18 :

Սուղէս դուստր սոփիայ տօնելի. Հտ. Գ.
398 :

Սուղխաշար որդի ահարոնի տօնելի. Հտ. Գ.
253 :

Սուղխաշար քահանայ առ մանկաքայեցւոցն՝ տօ-
նելի. Գ. 383 :

Սուղեկոնեպա կմ եղէկոնես աշախոնն քնի Թեսա-
ղոնիկեցի՝ էր 'ի Դ դարու. զոր կալեալ մե-
հաւատոց պերեմնիոս դուքս կորնթոսի՝ ետ
կապել զոտս նր 'ի լուծս եզանց, և պատա-
ռոտել զներքանս ոտիցն. ապա զերծին
զգլուխն, և մատուցին ձիւթ կայծախառն:
Տարան 'ի տաճար կուոց. և սրբութին աղօ-
թիւք խորտակեաց զարձանսն աթենայ. վսյ
պատառեալ զստինս նր՝ արկին 'ի բանտ:
Յետոյ յուստինոս անթիպատոսն եարկ վը
կինն 'ի հնոց. յորմէ նա պահեցաւ, և կա-
պաշտք այրեցան՝ արք եօթանասուն. նոյն-
պէս զերծաւ և 'ի հրացեալ մահճաց, և յա-
ռիւծուց. մինչև կատարեցաւ սրով քղխե-
լով կաթն փոխանակ արեան: Հ. Յ. Լ:
մայ. 28 : տօր իէլ. 29 :

Եղիշէ առաքեալ՝ աշակերտ տն̃ Թադէոսի Հայոց առաքելոյն, յետ կատարման նորա ձեռնադրեալ եպս 'ի յակոբայ եղբօրէ տն̃՝ եկն անդրէն յարեւելս, եւ քարոզեաց յաշխ̃ն Հայոց, Մարաց, եւ աղուանից. եւ 'ի կատարել միոյ յաշակերտաց իւրոյ 'ի սահառ քաղաքի ուտէացւոց՝ եկեալ 'ի գիւղն գիտ, եւ անտի 'ի դաշտակն՝ կատարեցաւ քարկոծմամբ, եւ ընկեցաւ 'ի գուբ մի անյայտ։ Յետ ժամանակաց յայտնեաց զնշխարս սբն 'ի տեսլեան. զոր բարձեալ տարան եւ հանգուցին պատուով 'ի գիւղն ուռեկան. ուստի փոխադրեցաւ փառօք 'ի վանքն Ջրվշտիկ. ուր առնէր բազում սքանչելիս։ Իսկ 'ի վր̃ գբոյն կանգնեաց վաչական արքայ աղուանից սիւն մեծ 'ի յիշատակ սբ. առաքելոյն եղիշէի. եւ յայնր սեան վր̃ ձգնեցաւ սենեկապետն արքայի։ Հ. սեպտ. 21. կմ̃ ը̃ր տր̃ յ̃լի. 29։

Եղիշէ կմ̃ եղիշա վր̃դ տօնելի. հտ. Ե. 309։

Եղիսաբեթ մայր Յովհաննու՝ զորութ̃ե տօնախմբի ը̃ զաքարիայ քահանայի առն իւրում. հտ. Ե. 371։

Եղիսաբեթ քոյր հաւատաւոր՝ էր դուստր անդրէի արքայի ունգարիոյ. եւ յակամայ կամս հարսնացեալ լանտգրաւիոսի դքսին Թուրինգիոյ, եկաց յաշխ̃ի իբրեւ յանապատի, հլու առն իւրում յամս Ե̃. խոնարհ, եւ աղքատասէր յոյժ. եւ յետ մեռանելոյ առն իւրոյ յարեւելս յաւուրս խաչակիր զօրաց դի-

մեղաց 'ի պատերազմին՝ մնացեալ ազատ՝ եւ
կամենէր յառաջել զգնդութիւն պատուոց եւ անու-
նից: Եւ ոչ ուսուցեալ էր յառաջագոյն՝ զի
թէ ապրեսցի յետ առն իւրոյ, անդադար մնա-
ցէ եւ կրօնաւորեսցի, յաջողեաց զնոսա իւրո-
վի յաղքատս: Եւ կրեաց զխաչ նեղութեան
կամաւորութեան, մինչեւ արտաքսել զնոսա իւ-
րոյն յապարանից անտի՝ ոչ փառանօք ընկերօք:
ապա շինեաց հիւանդանոց մի մերձ առ քաղաքաւ,
եւ անդ դադարեալ՝ խնամէր զնոսա եւ զարմանէր
ձեռօք իւրովք: Եւ յասել ումանց՝ թէ ոչ
վայել է այդ դստեր թագի, տայր պատաս-
խանի: Եթէ դստանէի եւ զայս վիճակ զա-
ծութեան ամենահաճոյ՝ 'ի նոյն մտանէի սիրով:
Նա որչափ էր ջերմեռանդն յաղօթս առ-
տասուօք հանդերձ, նոյնչափ եւ անզգայաբա-
ր գիմօք զօրաւորութեան: Եւ ոչ հաճէր ընդ նո-
սա որք ցուցանէին յաղօթս զգետմս յաւագին
արտաքուստ, եւ առնէին շարժմունս անհե-
թեթեւ: Միթէ կամին ասէր ա՛հ արկանել
ինձ: Յորժամ լինէր եւ պեսպես այցելութեան
'ի մնել յաղօթս, ընդունեալ 'ի յափշտա-
կութիւն հոգւոյ: Եւ 'ի միում նուագի յինքն
եկեալ՝ ասէ: Տէ՛ր եթէ կամիս լինել ընդ իս,
եւ ես կամիմ ընդ քեզ լինել անբաժան: Նա
ենմուտ սրբուհին 'ի կուսաստան կարգի սրբոյն
Ֆրանչիսկոսի: Եւ անդ աջանիւք խոնար-
հութեամբ ծառայեալ ամենեցուն, առա-
ւել տկարաց եւ հիւանդաց՝ կատարեաց զըն-
կեանս իւր սրբութեամբ յամի 1226: Եւ թաղե-

ցաւ

ցաւ 'ի Մարբուրգ ալամանաց ։ Ն․ Նոյ․ 19
Եղիսաբէթ թագուհին լուսիտանիոյ էր փոր-
թուգալու , դուստր թագաւորին արագոնայ ;
Էառ զանուն 'ի մկրտութենէ 'ի յիշատակ մեծ
հանւոյն իւրոյ նախապարեալ սրբուհւոյն եղիս-
աբեթի իշխանուհւոյն թուրինգիոյ ։ Նա
եղև 'ի մանկութենէ հեռի՝ ատեցող ծփ և
մարմնոյ , պահեցող և աղօթասէր . և իբրև
Ընդդէմ կամաց իւրոյ մուծաւ 'ի կարգ ծփ՝
առնելով 'ի կնութիւն դիոնեսիոսի արքային
լուսիտանիացւոց , տակաւին գրեթէ զկէս
տարւոյն հացիւ և ջրով շատանայր ։ Համ-
բուրելով զվէրս կնոջ միոյ աղքատի՝ իսկ և
իսկ բժշկեաց զնա 'ի չարաչար կեղոյ . և
զաղջիկ մի 'ի ծնէ կոյր լուսաւորեաց ։ Առ
'ի ծածկել յարքայէ զպատգամութիւն դրամոց
զոր տալոց էր աղքատաց , յանհնարս մտեալ
աղօթիւք դարձոյց 'ի վարդս գեղեցիկս 'ի
ձմերանի . թող և զայլ բազում հրաշս ։ Շի-
նեաց և զարդարեաց զեկեղեցիս , զվանս ,
և զպպրոցս . ամենեցուն էր բարերար , և խաղաղ-
արար իմաստութեամբ 'ի մէջ թագաւորաց ։ Յետ մե-
ռանելոյ առն իւրոյ արքայի՝ 'ի նմին աւուր
զգեցաւ զձև կուսանաց կարգի սրբոյն կլա-
րայի Ֆրանչիսկեան , և այնպէս յուղարկեա-
ւոր եղև 'ի թաղել զթագաւորն . և երթեալ
յուխտ սրբոյն յակոբայ՝ որ 'ի կոմպոստելա ,
բաշխեաց իւր մեծագինս եւս 'ի յիշատակ փառա-
հոգւոյ առն իւրոյ ։ Ապա բաշխեալ և ինչս
բազումս յաղքատս և 'ի տնանկս , առանձ-

նացաւ 'ի կուսաստանն՝ զոր շինեաց . առք
'ի գնալն վասն հաշտեցուցանելոյ զերկու
թգ̃րս՝ զորդին և զփեսայն , հիւանդացաւ
'ի սարեմոտ քաղաքի . ուր արժանի եղեալ
այցելութե̃ ս̃բ ա̃ծամօր՝ քաղցրութ̃բ աւանդ
եաց զոգին յամի . 1336 . 'ի 4 . յուլիսի .
և փայլեաց սքանչելեօք նաև զկնի մահ.
ուան . մինչ զի և յետ երից դարուց մարմին
նր̃ բուրէր զհոտ անապականութե̃ . վ̃ջ յա
մի 1625 . դասեցաւ ը̃ ս̃բս , որ արդէն ա̃ղ
ս̃բ էր հռչակեալ : Ի . յուլիս . 8 :

ՍՂԻՍԱԲԷԹ նոր վկայուհի՝ աւեր կամ աւէ
րաղջն ասացեալ՝ արճիշեցի էր 'ի խառա.
բաստ գեղջէ . որ փորձանօք չարին յայլազ.
գութի դարձեալ՝ կայր յանարժան գործս .
մինչև եկն 'ի վան . ուր 'ի խօսելն ը̃ ուսմա̃
երդուեաւ յայս ձև բանի . այն ս̃բ ա̃ծածինն՝
որ այս այսպէս է . սաստեցին նմա այլազ.
գիք . իսկ նա պնդէր ասելով . յայտնի են
ասեմ , և ոչ ամաչեմ . զի ես աղախին եմ
ս̃բ ա̃ծածնի , և հաւատացեալ եմ 'ի միա.
ծին նր̃ որդին յս̃ քս̃ 'ի խաչելեալն թգ̃ր մ̃ր
մերոյ փրկութե̃ : Յայնժամ ամբոխ արա.
րին , և ձգեցին զնա յատեան . իսկ եղիսա
բէթ և անդ աներկիւղ դաւանեաց զքս̃ ա̃ծ ,
յանձն առեալ զմահ վ̃ս սիրոյ ն̃ն . վ̃ջ և
հրամանաւ տիկնոջ բդեշխին քարկոծեցաւ
երանելին յաւուր տօնի ս̃ց քառասնից՝ յա
մի . 1391 . պխ : Հ̃ . ապր . 24 :

ՍՂԻՍԷ մարգարէ տօնելի . հտ . Պ . 508 :

ՍԿ

Իմիլիանոս (կամ Եմիլիանոս) Թրակացի 'ի դըռոստուլայ միւսիոյ՝ առ յուլիանոսիւ էր ծառայ առն հեթանոսի՝ հաւատով քրիստոնեայ. և մտեալ դաղտ 'ի տաճար կռոց՝ խորտակեաց մրճով զպագինս, և զզոհսն ցրուեաց: Իսկ քուրմն կռոց կալեալ զոմն հաղագործ անպարտ, որպէս թէ նորա իցէ արարեալ զայն, գանեաց զնա և մատնեաց 'ի ձեռս կապետոլինոսի բդեշխի, փոխանորդի բդեշխին: Յայնժամ Եմիլիանոս եկեալ յատեան՝ յայտնեաց զանձն, և ասէ. ես ծառայ եմ Քրիստոսի, և պարտ էր ինձ կորուսանել զսնոտի դիս ձեր: Նոյն հարին զնա արջառաջիլօք, և ապա 'ի հուր արկին. ուր անկեզ մնալով՝ աւանդեաց զհոգին. իսկ մարմին սրբոյն ամփոփեցաւ 'ի քրիստոնէից. և շնորհօք տուեալ նմա յետոյ լինել արագահաս օգնական նաւաբեկելոց: Տ. մարտ. 21, կամ 20: Յ. Լ. յուլ. 18:

Իննաս, Պիննաս, և Ռիմմաս, կամ Իննաս, Ռիմաս, և Պիննաս՝ էին սկիւթացիք աշակերտեալք սրբոյն անդրէի առաքելոյ. զորս ազգականք նց բարբարոսք մատնեցին իշխանի իւրեանց վս դարձուցանելոյ նց զպաշտումն 'ի քս. և նա ետ կապել զնս 'ի մի մի ցից 'ի մէջ գետոյ 'ի ձմերանի. ուր սառնապատ եղեալ ցպարանոցս՝ կատարեցան 'ի քս: Տ. փետր. 4, կամ 5: Յ. յունվր. 20:

Ինովկ, և Ինովկէ տօնելիք է նախահարս. հտ. Պ. 200. 201:

Սեւերինոս կայսր՝ դուքս պատարիոյ, և աւրք գերմանիոյ՝ մականունամբ պիոս, զի բարեպաշտ, առաւել քան զերկրաւոր թագաւոր երկնայնոյն փոյթ կալեալ, զտաճար աստուածակ և երկիւղած, ձեռնտու եկեղեցւոյ յամե շինող և պարդարող տաճարաց և վանօրէից: Հիմնադացեալ 'ի կոստանդնեան վանս՝ առաջացաւ սքանչելեօք սրբոյն բենեդիկտոսի: Յոր ինչ և ձեռն արկանէր, նախ աղօթիւք առ աստուած դիմէր, և առ հրեշտակն իւր և առ սրբոյ նոր. և այնպէս յաղթող գտաւ 'ի բազում պատերազմունս: Պատճառ եղև դարձի հոնգարաց կին պանոնիացւոց 'ի քր՝ տալով զքոյր իւր 'ի կնութիւն ստեփաննոսի թագաւորի նց. իսկ ինքն սքանչելի կայսրն կուսութ՝ եկաց ընդ կնոջ իւրում. որ թագուհւոյն կունեգունդայ. և յամ՝ տեղիս եւրոպիոյ՝ 'ի գաղղիա, 'ի գերմանիա, և յիտալիա եթող զյիշատակս սրբութ՝ իւրոյ. և փայլեաց սքանչելեօք յետ մահուանն, որ եղև յամի. 1024: | . յուլիս. 15:

Սողոմոն եգիպտացի՝ Երիտասարդ ծնեալ և գեղեցիկ 'ի պելուսիայ քաղաքէ, ունելով զչարչարանս վկայից յաղեքսանդրիա առ դեկոսիւ, և մանաւանդ զսրբուհւոյն եւտրոպիայ, որ փոխանակ տապանալոյ 'ի ջերմ ջրոյ՝ զօվանոյն սքանչելեօք, դիմեաց 'ի տաճար կռոց, և խորտակեաց զդաագինս. վասն ապիլիանոս դատաւորն էարկ զնա 'ի բանտ ընդ այլ երանելի կապելոյն: Յայնժամ զօ-

րա

րաւոր բանիւք եպիսկոպոսի դարձան բան-
տապանքն 'ի քս, և հաւատալքն քաջալերե-
ցան յոյժ. ուստի 'ի վաղիւն անդր հայեալ
յատենի՝ աներկիւղ յանդիմանեցին զպղ-
ծութիւն կռապաշտութե. մինչ զի անօրէնն
հրամայեաց ելանէր հատանել զգլուխ նց, և
տապա գլխատել: Նաև զեպիսկոպոսն տանջե-
ցին քերանօք. և 'ի ցայտել յարենէ նր 'ի
կուրացեալ աչս աղջկան միոյ՝ բացաւ և ե-
տես վաղվաղակի զլոյս. վոյ եւ դատաւորն
վճիռ գլխատման, կտ ՃԷ այլոց՝ 'ի հուր այ-
րեցոյ՝ Է ուսեմն աղեքսանդրի վկայի : ~ .

Հոկտ. 31 : {}. Նոյ. 30 : | . Դեկ. 12 :

Սպեդոնոս և Պորփիրիոս հռովմայեցիք աս-
յուլիանոսի մատնեցան 'ի գանս և 'ի քե-
րանս վս անուանն ՔԻ 'ի հռովմ քաղաքի,
և արկան 'ի բանտ զաւուրս բազումս. և
ապա գլխատեալ՝ թաղեցան 'ի Ճանապար-
հին լատինայ. զոր օմանք շփոթեն Է առաջ-
նոյն : ~ . Մայ. 14. կտ ԷՌ տր ԻԷԼԻ. 10 :

{}. Մայ. 9 : | . Մայ. 10 :

Սպեխտոսոնոսեւս Աերբոնոսայ, ԾԷ խուփմու, 'ի չոր-
րորդ դարու՝ նահատակք և խոստովանողք.
քանզի առ Դիոկղետիանոսիւ Երմոն հայրա-
պետ եՃմի առաքեաց զեփրեմ եպիսկոպոս
'ի Թուրքաստան, և զվասիլլոս եպս 'ի քեր-
սոն վս քարոզութե. զոր կալեալ քերսո-
նացւոց՝ գան հարին և վարեցին 'ի քաղա-
քէն. և նա երթեալ Ճգնէր 'ի քարանձաւս
պարթենոն լերին : Իսկ 'ի յարուցանել

սէին զմեռեալն որդի իշխանին՝ հաւատացեալ իշ
խանն և մերձեցեալ հանդերձ բազմաւք. ե
սակայն անհաւատքն կապեցին չուանս յասա
վալի, և զանհարկանելով քարշեցին, մին
չև աւանդել զհոգին։ Յետոյ եկին անդր
այլ եպիսկոպոսք՝ եւգինէոս, ագաթոդորոս,
և եղփիդիոս. և նոքա ևս նահատակեցան։
Յայնժամ առաքեաց անդր երմոն զաշա
կերտ իւր եթերիոս կամ աթերիոս եպս,
զայր ոմն և առաքինի. և յոչ ընդունել քերս
նացւոց զնա՝ նա գնաց առ մեծն կոստան
դիանոս ՚ի բիւզանդիոն. և առեալ ՚ի նմանէ
արքունի զօրականս՝ եհան ՚ի քերսոնայ զամ
նայեալ անհաւատս, և եած անդր բնակիչս
՚ի քրիստոնէից. շինեաց եկեղեցիս, և կար
գեաց քահանայս. և ինքն ՚ի միւսանգամ
ճանապարհորդութե իւրում վախճանեցաւ
՚ի սալոն կղզի դանուբրիս գետոյ. և զե
րեզմանն նր աւնէր սքանչելիս։ Ապա առա
քեաց կոստանդիանոս ՚ի քերսոն զոք եպսն
կապիտոն. որ ՚ի խնդրոյ յամառ կռապաշ
տից եմուտ ՚ի հուր բորբոքեալ. և կացեալ
անդ ժամ մի՝ ելից զեմիփորոնն կայծա
կամբք, և ել անկիզելի. որով դարձոյց
զանհաւատս. և ինքն հանգեաւ ՚ի բարւոք
ծերութե։ Ընդ սոսին պատուի և յիշատակ
եփրեմի եպսին թուրքաստանի, և այլ եր
կու եպսաց՝ նեստորիոսի և արկադէոսի։
Ն. մարտ. 7. և ապր. 19։ Յ. մարտ. 8։
Լ. մրտ. 4։

Սդէ

Սոդոմական կերպարանէ տօնելի. Հա. Պ.. 210:
Սոդոմացին եւ Գոմորա աշակերտք որք ծերոյն
դամնելի աշակերտին լուսաւորչի՝ բազմա-
մեայ անապատաւորսն կենօք եղեն հոգեւոր
եւ նշանագործ ճգնաւորք, եւ տեսին յայլե-
այլ լեռնէ գնոգի սորին ներսեսի 'ի վերա-
նայն հրեշտակօք յերկինս: Մին շաղխաս՝
որ էր ասորի ամդեցի, բնակէր 'ի լերինն
կորդուաց խստամբական կենօք 'ի մէջ անտա-
ռուց, որք հլու էին նմա, եւ 'ի ցաւս խո-
թեանց տուեալ էին բժշկութի 'ի սմին. գային
առ նա եւ բազումք 'ի հեթանոսաց, զորս
աստուածային բանիւք եւ զօրութը նշանաց դար-
ձուցանէր 'ի հաւատս. եւ եթէ դէպ լինէր
նմա անցանել ընդ գետ, գնայր անթաց
ոտիւք 'ի վր ջրոյ: 'Ի փախչանիլ նր ամենե-
քին ցանկային ունել գնշխարս նր. այլ սմն
խնդրեալ էր 'ի տնե՝ զի մի կարասցեն գտա-
նել: Իսկ սմն եպիփան՝ որ էր 'ի յունաց,
բնակէր 'ի գաւառն ծոփաց յանապատին
մամբրէի. եւ առ սա եւս ժողովէին գաղանք,
որով գտին մարդիկ զբնակութի նր. եւ առ-
նէր աստ նշանս 'ի ձեռն սմին, մինչեւ բազ-
մաց դառնալ առ այր, եւ բազմանալ վանա-
կանաց 'ի գաւառի անդ: Իսկ 'ի կռուիլ եր-
կուց եղբարց վասն որսոյ ձկանց՝ որ ելանէր
յակունս մանուղ գետոյ մօտ 'ի բնակարանս
սմին, յորժամ սպան մին զմիւսն, անիծիւք
սմին դառնացաւ ձուկն տեղւոյն, եւ եղեւ
յայնմհետէ անուտելի: Իսկ 'ի բազմանալ

աշա

աշակերտաց՝ գնաց սքանչելեօք հանդերձ յեր-
կիրն յունաց, և բնակէր 'ի կղզի մի ծովու-
մինչև փոխեցաւ յերկինս ։ Յ. փետ. 3 ։

Սղեռաւրա կամ Եղիմարին կոյս աղնուական հռովմայեցի առ Դիոկղետիանոսիւ դատեալ վն 'ի քն հաւատոց 'ի կեսարիոսէ եպարքոսէ՝ մատնեցաւ 'ի բերանս. և 'ի նմին ժամու բղխեաց ջուր 'ի վիմէ՝ որ կայր առ ոտիւք աղախնոյն քնի. և բազումք հաւատացին 'ի քս ։ Հրամայեաց եպարքոսն հարկանել ըզ-լթիկանս կուսին կապարեայ գնտովք կամ կռանօք. անդ պատուհասեալ կորեան չորեքին դահիճք. ապա փութով կարճեցին ըզ-սրբուհին 'ի կենաց սրով, և զմարմինն 'ի հուր ընկեցին. զորոյ զնշխարս էառ փելիքս հաւատացեալն 'ի դասս սինկղիտոսաց, և եդ 'ի տեղին, որ եղև նշանաւոր սքանչելեօք ։ Յ. սեպտ. 28 ։ Յ. Լ. սեպտ. 27 ։

Սղովկիոս կմ Եւփիմիոս կեսարացի 'ի կապադովկիոյ՝ առ Ադրիանոսիւ, մկրտեալ յետ մահու հօրն յեպիսկոպոսէն կեսարու՝ արկաւ վասն քրիստոնէութե 'ի բանտ. այլ գտեալ ազատութի՝ բաշխեաց զինչս իւր աղքատաց, և առաւել մատնչաց խուրոց խթրև բարերարաց. ապա կրեաց 'ի սապրիկիոսէ դատաւորէ անողորմ քերանս ցեքևածս աղեացն. և զկնի կատարեցաւ սրով. Յ. սեպտ. 11 ։ Յ. Լ. և Ծնր իէլ. սեպտ. 7 ։ Յիշի և այլ համանուն վկայ կեսարացի առ յուլիանոսիւ. Յ. Լ. մայր. 9 ։

Սղ-

Եւղոգիոս ճգնաւոր հոգելի և հոգեւոր. որոյ կան ազդու խրատք առ աշակերտս՝ առաւել 'ի ժամ վախճանին : Հ. Սեպտ. 29:

Եւպրաքսիա՝ կոյս տօնելի. Հտ. Զ. 525:

Եսայի մարգարէ տօնելի. Հտ. Պ. 5:

Եսպերոս (որ Ը յն. Եսպերոս, և լտ. Էքսուբերիուս), և կին նր Զոյէ, և երկու որդիք նց Կիւրակոս և Թէոդուղոս՝ եկին յիտալիա առ ադրիանոսիւ ծառայք կատաղամտի առն հեթանոսի մեծատան. և յաւուր միում մանկունքն յորդորեցին զմայրն իւրեանց չծառայել առն կռապաշտի. և խրատ նր ասեն ցտէրն իւրեանց. մարմնոց մերոց դու ես տր, բայց հոգւոց մերոց տր է յս քս: Զայրացեալ իշխանին՝ առ ժամն առաքեաց զնս և զմայրն նց առ Եսպերիոս՝ որ մշակէր յայգւոջ տիրոջն աւանի. և զկնի յղեաց առ նս միս և գինի 'ի սեղանոյ ուրախութե վս նորածին զաւակին իւրոյ. իսկ զոյգ գիտելով՝ թէ այն կերակուր ձօնեալ է կռոց, եհեղ զգինին յերկիր, և զմիսն ընկէց շանց: Ինդ որ կատաղեալ կատաղամտի՝ մնայր դէպօղ ժամու վրիժուց. ապա 'ի գնալ իւրում 'ի բիւզանդիոն՝ տարաւ զնս Ը իւր խլայւ ըզգերիս. և անդ կախեաց զԿիւրակոս և զԹէոդուղոս՝ տանջեաց առաջի ծնողացն. ապա ետ գանել և զմայր նց պղնձի. և գտեալ զնս հաստատունս 'ի քս հանդերձ Եսպերիոսիւ, էարկ զչորեսին ևս 'ի փուռն վառեալ. և այնպէս կատարեցան 'ի քս. և եղեն երկե-

ւե

լի նշանք ՚ի վերայ սր̃ցն ։ Հ. տպ. ապր. 21. ձեռ. մայ. 2. ոպ և Յ. Լ. մայ. 2 ։

Սերենոս կամ երենիոս հետեւօղ առաքելոց՝ տօնելի. հո. Օ. 410 ։

Սերենոս հայրապետ սիրմիոյ՝ տօնելի. հառ. Օ. 157 ։

Սերապիոն կմ Սարապիոն ճգնաւոր նշանաւոր առ զենոնիւ՝, բնակեալ միով մղոնաւ հեռի ՚ի յորդանանէ, գնայր երբեմն ՚ի վր̃ գետոյ իբրև ՚ի ցամաքի. ընտել էին նմա և գազանք. որպէս և առիւծ մի՝ յորոյ ՚ի թաթն մխեալ էր եղէգն, կողկողէր առաջի ծերոյն՝ հանել զայն. և սր̃ն ողջացոյց զվէրս նորա. ուստի և գազանն ոչ մեկնեցաւ երբեք ՚ի նմանէ ։ ՚Ի գողանալ ոմանց զէշն՝ որ ծառայէր ՚ի վանս ՚ի պէտս եղբարց, հրամանաւ ծերոյն առիւծն կատարէր զգործս նր̃ ոպ ջրկիր. իսկ ՚ի վախճանիլ սր̃յն՝ սկսաւ և առիւծն գոռալ և ողբս առնուլ ՚ի վր̃ գերեզմանի նորա ։ Հ. ապր. 25 ։ Յ. մարտ. 4 ։ Լ. մրտ. 5 ։

Սերեդիա մարգարէ՝ տօնելի. հո. Ս. 54 ։

Սերեդիոս զօրական, այն է Սերմիաս կմ հերմիաս՝ ՚ի կոմանայ պոնտոսի յամս անտոնինեայ կայսեր, ՚ի յետին ծերութ̃ւ խուրում կրեաց վասն քն̃ի ՚ի սեբաստիանոսէ դքսէ, զանս և քերանս. և յետ խորտակման ծնօտի և ատամանց՝ արկաւ ՚ի հուր, և ոչ փխասեցաւ, ոպ և ոչ ՚ի թունաւոր կերակրոյ. վյ̃ և որ զմահադեղն արար՝ հաւատաց ՚ի քս̃, և կա-

տա.

տարեցաւ սրով: Իսկ զսուրբն Երմիաս յետ ջլա-
կոտոր առնելոյ արկին յեռանդն ձիթոյ. և
իբրև ել անտի և ոչ անխնաս, բերեցին պաշտօնէն,
և կախեցին զգլխիվայր զաւուրս երիս. և ա-
պա գլխատեցին զքաջամարտ նահատակն:
Հ. մայ. 29: Յ. Ի. և մր ինքն. մայ. 31:

Յերեք մանկանց տօնելիք ընդ դանիէլի. հտ. Գ..
412:

Յերեք եղբարք կամ քորք. տես 'ի Թէոդոտէ.
Ազողիոս, Սամուէլ, Յուրինէ, Սոփիա: Նա:
Յերեք Նաւարքոս կամ Նաւարքոս սեբաստացի էր դա-
հիճ երևելի 'ի հալածանս Դ. դարու. և տե-
սեալ զհամբերութիւն եօթն կանանց 'ի չար-
չարանս (յաւուրս սրբոյն վլասայ), դաւա-
նեաց և ինքն զՔս ած, և զինքն ծառայ նորա.
վասն և յետ բանտարկութեան՝ արկաւ 'ի լիճ սե-
բաստիոյ. ուր եկաց նա 'ի վրայ ջրոց իբրև 'ի
ցամաքի. վորոյ զփորձ առեալ հեթանոս զօ-
րականաց՝ հերձան արք իը: Իսկ երինար-
քոս ելեալ անտի՝ եկն մկրտեցաւ 'ի ութ քա-
հանայէն ակակիոսէ. վասն արկին զերկո-
սեանն 'ի հուր ընդ երկուց մանկանց միոյ 'ի
կանանց նահատակելոյ. և 'ի շրջանիլ հրոյն՝
կատարեցան սրով: Հ. դեկտ. 2: Յ. և մր
ինքն. նոյ. 28: Ի. նոյ. 27:

Յերեք կամ Խաչենէ կոյս սքանչելագործ, որոյ
առաջին անունն էր պելենուպէ, մկրտեալ 'ի
սրբոյն տիմոթեայ աշակերտէն պօղոսի, խոս-
տովանող վկայուհի յիշատակի 'ի Հ. Յ. մայ.
5. ուր և համանունն՝ հրով կատարեալ 'ի Թե-
սա

սաղմոսիկ ՃԸ Ա․ մակ․ 5 ։

Երենէ և Իրինէ կոյս Թեսաղոնիկեցի նահատակեցաւ զկնի քերց իւրոց Ագապեայ և Քիոնեայ՝ հրով և խոցմամբ սրոյ ։ Հ․ ապր․ 4 ; կամ 3 ։ Յ․ ապր․ 3․ և դեկտ․ 22 ։ Լ․ ապր․ 5 ։

Երկոտասան առաքելոց տօնելիք միաբանագումարս․ հտ․ Գ․ 509 ։

Երկոտասան մարգարէից տօնելիք․ հտ․ Գ․ 304 ։

Երկոտասան վկայից տօնելիք․ հտ․ Ա․ 57 ։

Երկեան Եէնոց տօնելիք․ հտ․ Ա․ 158 ։

Երմենեգիլդոս կամ Հերմենեգիլդոս որդի Լեւովիգիլդասի արիոսեան արքային լոնգոբարդացւոց վէզիգոթայ 'ի սպանիա՝ յարեալ յուղղափառութիւն 'ի ձեռն ս. եպիսկ. Լեանդրոսի , զրկեցաւ 'ի ժառանգութենէ թագաւորութեան , և արկաւ 'ի հօրէն 'ի բանտ․ ուր կացեալ կրթատեցաւ և գլխատեցաւ յամի 584․ և 'ի լինել ձայնի զուարթնոց , և 'ի ծագել լուսոյ 'ի վերայ սորին 'ի գիշերի՝ դարձաւ հայրն հանդերձ բազմութեամբ ։ Հ․ մարտ․ 24 , կամ 30 , Յ․ ժամ․ նոյ․ 1 ։ Լ․ ապր․ 13 ։

Երմոգենէս տօնելի ԸԸ միանձանց․ հտ․ Փ․ 341 ։

Երմողայոս կամ Երմողէոս քահանայ տօնելի ընդ պանդղալէոնի․ հտ․ Օ․ 488 ։

Երմիղոս կամ Երմիլոս սարկաւագ՝ քարոզ Քրիստոնէութեան առ Լիկինիոսիւ 'ի սանդղիտ կամ 'ի սինգիդոն վերին միւսիոյ , դատեալ յարքայէ՝ յետ գանից եղաւ 'ի բանտ․ և Ստրատոնիկոս զօրականն պահապան նորա ԷԸ պա-

տու-

տուհան բանտի տեսեալ զհրեշտակ մի ե-
րևեալ ումեմն՝ հաւատաց ՚ի Քս. և չարչարա-
կից եղև նմա. և երկոքին սրակոտոր եղեն.
և արկան ՚ի գետն խոտեր, որ և դանոբ.
այլ գտեալ ՚ի ցամաքի՝ ամփոփեցան ՚ի հա-
ւատացելոց յայլի միում: Հ. Յ. Լ.
յունվր. 13:

Աւրսոնէ կոյս տօնելի. հտ. Օ. 286:

Աւրսոս կմ Երմաս, Սերապիոն, և Պողինոս կամ
պողիենոս ՚ի հռովմ քաղաքէ՝ արկան յե-
պարքոսէ մն հաւատոց ՚ի բանտ խաւարչտին
և դարչահատ. ապա պարան յոտս քարշեալք
ը̄ քարինս և ը̄ Թուփս՝ կատարեցան ՚ի Քս:
Հ. մարտ. 7, կմ 16: Յ. Լ. օգ. 18:

Աւագր. տէս ՚ի տօնելիս ը̄ հարս եգիպտա-
ցիս. հտ. Խ. 263. և 297:

Աւգինէ կոյս տօնելի՝ ըմ տասամբն. հտ. Բ.
467:

Աւգինեոս վկայ տօնելի ընդ եւստատեա-
սեանս. հտ. Խ. 481:

Աւգինեոս և Մաշարիոս քահանայք տօնելիք.
հտ. Բ. 619. ը̄ միւս Աւգինեոսի վկայի.
անդ. 634:

Աւգինեոս՝ Բրոսն կարդացեալ առորերէն,
կամ Բվուն քաղդէարէն, որ Թարգմանի
հայր մեր, էր աշակերտ մեծին անտոնի
աբբայի. յորմէ ուսեալ զձմ կարգ միաբե-
ցական վարուց՝ եղև հեզինակ միայնակեցու-
թե և կրօնաւորութե ՚ի մէջ ագեաց առո-
ւոց մինչև յասորեստան և ՚ի պարս: Բնա-
կեր

կէր նախ 'ի լեառն իզլայ մօտ 'ի մծբնին քա-
ղաք, շինեալ անդ վանս, և առաջնորդ լեալ
եօթանասուն եղբարց. յետոյ կալեալ զբնա-
կութիւն 'ի տեղւոջն կոչեցեալ քառասնից՝ ած
վարուք ճգնութեամբ և սրբութեամբ մինչև 'ի վախ-
ճան իւր: Սորա աշակերտ համարին ոմանք
և զսբն յակոբ մծբնայ հայրապետ. թող և
զայլ գործակիցս նորա, որք տարածեցին
յարևելս զխօսս հաւատոյ և զկարգ կրօնաւո-
րութեան: Սայլ անմիջական աշակերտ և յա-
ջորդ եւգինէոսի ալունայ 'ի վանս մծբնայ՝
երևի լինել սբն մարուգէ կամ մարկեղոս,
համախոսացեալն 'ի պատմութեան վարուց սբյն
յակոբայ: Սուրբ. ասսեմ. հատ. ա. երես.
67. 92. ևն: Մինին ասսեմ. հատ. գ.
մասն. բ: Սոզոմենոս. զ. 33:

Սագրաթոս տօնելի ընդ մինասայ. հա. Թ.
341:

Սադոկէս կին պոնտիկ հեթանոս՝ հեղիո-
պօլսեցի կին սամարացի առ տրայիանոսիւ,
լուեալ զբանս վն ահագին դատաստանին՝
զոր ընթեռնոյր գերմանոս ճգնաւորն, եկն
'ի վերջ. և լայր յառանձնութեան զմեղս իւր
շաբաթ մի: Ապա եկեալ 'ի տեսլեան, զի
հրեշտակ այ հանէր զհոգին յերկինս. իսկ
դևն ընդդէմ կայր, և կրճտելով զատամունս՝
ասէր. անիրաւ է փրկութիւն այսպիսի մեղա-
ւորի. և եկն ձայն յերկնից. այսպէս հա-
ճեցաւ այծ յորդորս մարդկան, զի ընդունող է
ամ ապաշխարողաց: Յայնժամ գնաց եւդա-

 կիա

կիա առ Թէոդոսոս եպս , և մերժեալ ՚ի Նեստորէ՝ բաշխեաց աղքատաց զամ ինչս իւր . և ինքն զգեցեալ խորգ մազեղէն՝ եմուտ ՚ի վանս կուսանաց . ուր այնչափ յառաջեաց ՚ի Ճգնութի և ՚ի սրբութի , մինչև յարուցանել և զմեռեալս , և բազմաց առիթ լինել փրկութե : Յետ ամի կալաւ զնա բէկէնտ կմ վինչէնցիոս դատաւոր , և նահատակեաց սրով ՚ի հեղիուպօլիս փիւնիկեցւոց : Հ. Յ.

Լ. մարտ. 1 :

Աւդոքսիոս Տառէնոս կոմս տօնելի . Հա . Ա .

447 :

Ալբինոս աբբայ կամ եւթէմիոս քահանայ՝ մեծ ճգնաւոր , էր ՚ի մելիտինոյ հայոց՝ յաւուրց մեծին Թէոդոսի ցլևոն կայսր : Ծնողք սորա պօղոս և դիոնեսիա անուանեին . և տր յայտնեալ նմա , թէ եղիցի նմա որդեակ ՚ի ցնծութի եկեղեցւոյ . վսյ եղին զանուն նր եւթիմիոս , որ զուարթամիտ . և իբրև աճեաց ՚ի բարի վարս՝ օծաւ քահանայ , և իմ ամաց կրօնաւորեցաւ . շինեաց վանորայս , բազմացոյց զմիայնակեաց , և եղև առաջնորդ անապատի : Իսկ ՚ի ծերութե երթէլ յեէմ՝ արար վանս յայլի միում , և աքանչելի սրբութե և նշանօք դարձոյց զբազում յանհաւատից . և ՚ի մատուցանել երբեմն զսբ պատարագն՝ տեսաւ անձն նր ող սիւն հրեղէն . և փոխեցաւ յերկինս՝ ղէ ամաց : Կարճ էր ասեն հասակաւ , և երկայնամօրուս մինչև ՚ի ծունկսն : Հ. Յ. Ա. յուն֊

վար · 20 :

Սախարիտոս · տես Բարխուտոս :

Սաղամինէոս · տես Պամիղէոս :

Սապրաքսիա · տես Սպրաքսիա :

Սաոբէլոս վկայ տօնելի Է̃ մասսիսի · Հմր · Յ · 133 :

Սաւփնէոս · տես Ափնկինոս :

Սատուռնէոս կմ Եատուռնէոս յօրավար տօնելի · Հմր · Օ · 251 :

Սատուռնէոս անձնուրացն զօրական քրիստոնեայ առ Մկիմանոսիւ կմ Յուլիանոսիւ, փորձեալ 'ի կռուանելիոսէ դատաւորէն գաղատիոյ՝ իբրև հաստատուն գտաւ 'ի քն, զանն հարին զնա, և ծակեալ զպձղունս ոտից՝ 'ի քարշ տարան մինչև 'ի գետն սանգառիս, և ընկղմին տապանակաւ. բայց հանեալ 'ի ջրոյն ձեռամբ հրեշտակի՝ եկն յանկիւրիա սաղմոսելով, Որ բնակեալ է յօգնունն բարձրելոյն : Օր տեսեալ դատաւորին՝ առ մալեգնութեն չոքաւ զիւրովի : Իսկ սրբն եւտամթէոս եկեալ 'ի տաճար սրբյն սրբատոնի վկային նահատակելոյ 'ի քաղաքի անդ՝ ազօթեաց բազմութե հաւատացելոց · ուր և ընկալեալ զառհաւատչեայ արքայութեան տեսլեամբ աղաւնոյ թռուցելոյ՝ աւանդեաց զհոգին · և թաղեցաւ պատուով : Ստ · յուլ · 5, կմ 19 : Յ · Ա · 28 : տես և Եւստաթէոս :

Սատուռնէոս կմ Սրուպիոս առաքեալ՝ մին յեօթանասնից (տօնեալ Է̃ խմբի նց) գործակից սրբյն անդրէի իբրև աշակերտ նր՝ ձեռնա-

նա

նաւզքի 'ի նմանէ յարակլիա եկս , և գայ 'ի
բիւզանդիա · ուր դարձուցեալ կռապաշտս
'ի մր՝ շինեաց եկեղեցի յարգիւրոպօլիս ·
կրեալ և հալածանս 'ի քրմաց , և վախճա-
նեցաւ քաջկոծմամբ կմ՛ հանգստեամբ ։ Լ·
յունիս · 11 , կմ՛ 14 ։ Յ· Ա· հոկտ · 31 ։

Եւստոքէոս քուրմ , որ և գրի եւստաթէոս
կմ՛ եւստոքիոս , յուսաղոն քաղաքէ (աստը-
ւոց կմ՛ գաղատացւոց) տեսեալ առ մաքսի-
միանոսիւ՛ զհամբերութի՛ւն վկայից և զնշանս՛
մկրտեցաւ յեւզօքսիոսէ եպսկն անտիոքայ ·
և յաւազանի անդ ետես երիս հրեշտակս ,
որք 'ի գիրկս բարձեալ ունէին զերեսին
զաւակս իւր սպիտակ զգեստուք · և եպսն
ասէ ցնա · պարտ է քեզ լուսաւորել և զոր-
դիսն քո այլովքն համդերձ · մլյ ձեռնա-
դրեաց զնա յաւուր ութերորդի քահանայ ·
որ և եկեալ 'ի գիւղն՝ մկրտեաց զորդի իւր
զՈւրբանոս , և զերկուս դստերսն զՊրոպի
և զԼ ուլի , և զեղբօրորդի իւր զԳայիանոս ·
և նոքօք համդերձ մատնեցաւ 'ի ձեռս դա-
տաւորին , և թրածեծ եղև ։ Յետոյ առա-
քեցան կապանօք յանկիւրիա առ ագրիպ-
պինոս դատաւոր · որ չարչարեաց զնս դա-
նիւք , քերանօք , անուօք և բեւեռօք · իսկ
վախճան երանելեացն եղև գլխատմամբ ·
և շինեցաւ եկեղեցի 'ի վր տապանի նոցա ։
Լ· յունիս · 28 ։ Յ· յունիս · 23 ։ Ա·
հոկտ · 12 ։

Եւստրատիոնեանք տօնելիք · հա · Թ· 481 ։

Սափերեոս վկայ կմբեւտիգոս ընդ բաստասւոյ տօ-
նելի . հտ . Լ . 133 :

Սարապէոս եւ Աշէնինէոս ամասիացիք՝ հօրա քեռորդիք սրբոյն Թէոդորոսի զինաւորին, եւ զինուորակիցք սրբոյն բասիլիսկոսի՝ յաւուրս բռնաւորութեան նորին դատեալ եղեն յասկղէ պիադէս դատաւորէ . եւ գանեցան ուժգին . եւ 'ի լինել շարժման՝ բուրմամբ հոտոյ անուշից՝ երեւեցաւ քն ընդ սրբոյն Թէոդորոսի, եւ լուծեալ զկապանս վկայից՝ ողջացոյց զվէրս նց . յայնժամ հաւատացին ոմանք 'ի զօրա կանաց, եւ կատարեցան սրով : Իսկ զեւտրո պիոս եւ զկղէոնիկոս հրապուրէր դատաւորն զանձուք՝ զէթ բերանով միայն ասել, թէ զոհեմք . այլ նոքա մերժեցին զնա, եւ առ թիւք կործանեցին զպատկերս . վոյ եւ բռնաւորն հեղուլ 'ի վն թիկանց սոցա ձիւթ եւ ձէթ եռացեալ . եւ զկնի տանջել բերանոք . ապա բեւեռեալ 'ի խաչ՝ կատարեցան 'ի քն . եւ թաղեցան մօտ յամասիա յառանձին տա-
պանս : Ճ . Յ . Լ . մարտ . 3 :

Սաքելթա կոյս տօնելի . հտ . Պ . 134 :

Սաքոնէոս կմբեփսիքոս . տես Սապսիքոս :

Սեքէնոոս ՃԲ ժողովոյ տօնելի . հտ . Պ . 429 :

Սեքրաւնէա կամ եփրոսինէ կոյս նիկոմիդացի առ մաքսիմիանոսիւ, յետ կրելոյ զխոշտան գանս վն անուանն քի՝ մատնեցաւ 'ի ձեռս անառակ զօրականի միոյ . իսկ անարատ ո-
րոջն քնի յաղօթս ապաւինեալ՝ հնարեցաւ աղաչել զզինուորն չմերձենալ յինքն . եւ ես ու-

ուսուցից քեզ ասէ դեղ լինչ , որով ոչ ես
կարասցէ ազդել 'ի քեզ սուր կամ նետ. և
ամ գործի սպանող . և 'ի հաւանիլ նր՝ ետ
կոյսն բերել ձէթ , և օծեալ նովաւ զմազ
մի՝ զոր կորզեալ էր 'ի գլխոյն , պատեաց 'ի
վզ մերկ պարանոցին իւրոյ . և ասէ ցայրն .
հար թրովդ 'ի վզ մազիս այսորիկ յամ զօ-
րութ , և տեսցես՝ զի ոչ կարէ ազդել յիս
սուրն . և նորա չիմացեալ զհնարսն՝ եհար
ուժգին , որով անկաւ գլուխ կուսին յեր-
կիր . իսկ այրն յահի լեալ՝ փախեաւ : ✝ .
յնվ . 18 , կմ 20 : Ծ . յնվ . 19 : Բոլլան-
դեանք . փետր . 11 :

ԵՒՓՐԵՄ խորին ասորի՝ տօնելի . հտ. Ա. 394 :
ԵՒՓՐՈՍԻՆԷ կոյսն՝ սմարագդոս կոչեցեալ ա-
ղեքսանդրացի՝ առ փոքրն Թէոդոսիւ , միա-
մօր դուստր պափնոտիոսի՝ որբացեալ 'ի մօ-
րէն ժբ ամաց , իբրև ետես՝ զի հայրն կամի
ամուսնանել զնա 'ի կարգ ձի , ետ գերծել
զինքն ոք ծերոյ ումեմն , և առնաձև ձևով
ոմ ներքինի կրօնաւորեցաւ 'ի վանս , ուր
ստէպ գնայր հայր նր . և ոչ ծանուցաւ . և
զարգացեալ յամ ճգնութիս առաքինութե
ը ձեռամբ ագապիոսի հոգևոր վերակաց-
ուի իւրոյ՝ եկաց 'ի խուց մի արգելական
ամս ժը , կմ լը սքանչելի սրբութբ . և յա-
ւուր մահուանն յայտնեաց զանձն հօր իւ-
րում . և եղև ողբ մեծ հօրն և ամ տեսո-
ղաց , որք փառս տային այ վասն այնպիսի
ժուժկալութե սրբուհւոյն . և մին 'ի կրօ-

նաւորաց միականի 'ի մերձենալ 'ի Նշխարս սրբին՝ տարացաւ զոտեսունին խաւարեւ անզգամն : Իսկ Պափնուտիոս կրօնաւորեալ 'ի խցի որ զստերըն իւրոյ ամս տասն՝ փոխեցաւ առ Տր 'ի բարւոք ծերութե . որոյ և յիշատակն ու-րոյն կատարի առ յոյնս : Հ . մայիս . 8 : Յն . սեպ . 25 . և փետր . 15 : Լ . յունվ . 1 :

Յօթնամանկունքն և Երկու աշակերտք տօնելիք . Հտ . Օ . 346 :

Յօթն Խոստովանողք տօնելիք . Հտ . Ի . 41 :

Յօթն կանայք . տես 'ի Վլասիոս . Հմ յԵրի-նարքոս :

Յօթն հոգեւորք . տես 'ի Օնեսիփորոս :

Յօթն Մակաբայեցիք . տես Մակաբայեցիք :

Յօթն Մանկունք Եփեսոսի՝ Ննջօղք , տօնելիք . Հտ . Բ . 143 . և . Բ . 143 :

Օ

Օտարական Մարգարէ տօնելի . Հտ . Գ . 433 . և Գ . 316 :

Օտարական հայր յոհէն . Մկրտ . տօնելի . Հտ . Ա . 371 :

Օտարական կաթողիկոս Աղթամարայ 'ի ժո-ղովուրդ այր առաքինի և զգօն . առ որ ե-կեալ Ջաֆար պարսիկ ոմն՝ ներնգութեն մա-տոյց նմա զմախաղ իւր յաւանդ . իսկ նա Զաքարիա չէառ յանձն , զի չիք առէ տեղի ապահով առ իս . ընդ որ դժուարեալ անն՝ էած ապտակ յերեսս կաթողիկոսին . և 'ի

ղև

դիմեալ անդ բազմութեան՝ ապրեցուցանել զՀայրապետն՝ գնաց պարսիկն ամբաստան եղև զկաթողիկոսէն և զորոց ը՟ նմա առ էզգլին ամիրային ոստանայ, ոմն խոշտանգել 'ի նոցանէ. զի ինքնին կամաւ փետեալ էր զմօրուս իւր, և այլագունել զերեսս: Իսկ ամիրային ասէ ցկաթողիկոսն, չիք քեզ հնար ազատութե՟, եթէ ոչ ուրացցիս զք՟ս. յայնժամ Հայրապետն մերժեալ զհրապոյրս չարին՝ համարձակ դաւանեաց առաջի բազմութե՟ զա՟ծութի՟ յսի. վ՟յ զեղեալ զնովաւ այլազգեայց՝ հարին սրով զմնակուշտ ն՟ր. և ձգեալ պարանաւ 'ի քարշ ը՟ փողոցս՝ քարամբ և փայտիւ և սրով սպանին զնա, փշրելով զգագաթն և ցրուելով զուղեղն՝ յորհնել նորա զմծ: Մարմինն այրել և զմարմինն ն՟ր. բայց քրիստոնեայք հանեալ զամիրային՝ առին և տարան յոստանէ յաղթամար, և թաղեցին պատուով յամի 1396. պխե. կմ

1393. պխբ: ՟. յունիս. 26:

Զենոբիոս և զենոբիա էին եղբայր և քոյր՝ զաւակք բարեպաշտ ծնողաց զենոդոտոսի և թեկղեայ յեգէաս քաղաքէ կիլիկեցւոց առ դիոկղետիանոսիւ: Զենոբիոս ընտրեալ եպս քաղաքին՝ աղօթիւք փարատէր զա՟մ ցաւս, և դարձուցանէր զբազումս 'ի ք՟ս. ը՟ որ զչարեալ բժշկաց՝ մատնեցին զնա լիւսիայ դատաւորին. որ եւ կախել զնա եղծն, և գզել չարաչար զմարմինս ն՟ր: Յայնժամ ընթացեալ քոյր ն՟ր զենոբիա առ դատաւորն՝

տանելով. և ես քրիստոնեայ եմ. և յանդի-
մանեաց զանզգամութիւն հեթանոսաց ։ Ա̄յ
յետ գանից տարածեցին զերկոսեան ՚ի վ̄ր
ջեռուցեալ երկաթի մահճաց. և ՚ի մնալ նց̄
կենդանի՝ արկին ՚ի կաթսայ եռացեալ ձի-
թոյ. և ՚ի ցրտանալ նր̄ աղօթիւք սրբցն՝ հա-
նին զնս արտաքոյ քաղաքին, և գլխատե-
ցին. զորս բարձին գիշերայն երմոգինէս և
գայիոս քահանայք ; և թաղեցին փայտեայ
տապանաւ ՚ի լերին ։ Հ. հոկտ. 29, կամ
30 ։ Լ. 30 ։ Օ. 31 ։

Օէննոն զինաւոր տօնելի. հտ. Լ. 447. և
452 ։

Օէննոն զօրական, և Օէննոն ընդ նմա. տե՛ս
ընդ աւաջնոյն. անդ. 465 ։

Օէննոն եպս վերոնայու յիտալիա՝ առ դա-
զենոս կայսերաւ, յետ պահելոյ զհօտ իւր
անարատ ՚ի մոլորկս հալածանաց՝ ինքն կա-
տարեցաւ վկայական արեամբ. և շինեցաւ
եկեղեցի յանուն նորա. ուր եղեն երևելի
սքանչելիք յաւուրս մեծին գրիգորի պապին՝
ըստ պատմելոյ նր, ուստի առնու և յայսմա-
ւուրքն մեր. զի ՚ի յորդել տիբերիս գետոյն
հռովմայ և ՚ի զեղուլ ընդ պարիսպ քաղա-
քին, մինչև աւերել զբազում տեղիս, նոյն-
պէս և աթեսիս գետն ՚ի վերոնա բարձրա-
ցաւ յոյժ. բայց հանդէպ դրան տաճարի
սրբյն զենոնի եկաց իբրև զպարիսպ. զի թէ-
պէտև ծածկեալ էր զդուռն, և հասեալ ՚ի
լուսամուտն, այլ ՚ի ներքս ոչ եմուտ. և

բազ-

բազմութին՝ որ 'ի ներքս կայր՝ հոգայր միայն վ̃ց սովու · ուր զծարաւ իւր լնոյր՝ առնլով ջուր ափով · մինչև եղև ցածնուլ գետոյն, և ապրել ամենեցուն բարեխօսութ̃բ սր̃յն ։ Հ̇ · սեպտ · 28 ։ Լ · ապր · 12 · և դեկտ · 26 ։ Գր · պապ · տրամախօս · դ̃ · 8 ։

Զենայիդա և Փիլոնիլլա, կին լաւ են՝ Զենայիդա և Փիլոնիլլա՝ իմաստուն կուսանք և քորք տարսոնացիք, ազգականք էին սր̃յն պօղոսի, և նովաւ հաւատացեալք 'ի ք̃ս ։ Զենայիս՝ որ յառաջին բժշկութե պարապէր, թողեալ զտուն իւր և զ̃մ ինչս՝ առանձնացաւ 'ի լեառն ձգնել յայրի միում խստաքուտ կենօք · և որք գային 'ի տեսանել զնա՝ շնորհօք ա̃ն ձգէր 'ի հաւատս ճշմարտութե · և եղև՝ զի մխեցաւ յոտս նր̃ կտրօն ինչ փայտի · և յերկարեալ 'ի նոյն ցաւս՝ փոխեցաւ առ ա̃ծ ։ Իսկ փիլոնիլլա 'ի տան ձգնէր նովին առաքինի քաղաքավարութ̃բ, օրինակ բարեաց լինելով ամենեցուն · մինչև հանգեաւ և նա 'ի հաճոյս ա̃յ ։ Հ̇ · հոկտ · 8 ։ Յ · Լ ·

11 ։

Զոսիմոս եպս՝ էր 'ի սիրակուսայ քաղաքէ սիկիլիայ կղզւոյն յաւուրս հերակլի կայսեր, նուիրեալ 'ի մանկութե 'ի ծառայութիւն սրբուհւոյն լուկիայ 'ի վանս անդ նր̃՝ որ է այժմ արտաքոյ քաղաքին · և այնպէս ջերմ էր յա̃ծպաշտութի և 'ի կրօնաւորութի, զի թէ հարկ լինէր այց առնել ծնողացն, փութով մեկնէր 'ի նոցանէ՝ ասելով · անդ պարփ

է

է յինձ լինել՝ ուր զիմն ընծայեցիք ։ Յե-
կալոյ 'ի վանս զամս երեսուն՝ եղև առաջ-
նորդ նոյն ուխտին, և ապա ձեռնադրեցաւ
եպս սիրակուսացւոց 'ի Թէոդորոսէ հռով-
մայ հայրապետէ ։ և փայլեալ քարոզութե
և նշանագործութբ՝ փոխեցաւ առ Տր 'ի
հասակի Ծ ամաց ։ Հ. փետր. 10, կմ 11 ։
Յ. յնվ. 21 ։ Լ. մարտ. 30 ։

Զոսիմոս կրօնաւոր կիլիկեցի բնակեալ լերին
մաշկեղինօք ընդ գազանս անապատի՝ առ
դիոկղետիանոսիւ կամ տրայիանոսիւ, ըմ-
բռնեալ 'ի դոմետիանոս դատաւորէ՝ տան-
ջեցաւ վս հաւատոց ։ քանզի մխեցին հրա-
ցեալ շամփուրս յականջս նորա ։ և արկին
զնա 'ի կաթսայ եռացեալ ։ դարձեալ զգլխի-
վայր կախեցին՝ կապեալ վէմ մեծ 'ի պարա-
նոցն ։ յայնժամ եհաս առիւծ մի յանապա-
տէ՝ ընտել սրբյն, և եբարձ ուսով զվէմն կա-
խեալ ։ և բռնաւորն յահի լեալ՝ արձակեաց
զսրբն ։ 'Ի դառնալ զոսիմոսի 'ի խուց իւր՝
գնաց և Աթանաս զօրականն զկնի նորա ։ և
մկրտեալ 'ի նմանէ՝ եղև ընկեր ճգնութե-
նր ։ և երկոքեան 'ի միասին վախճանեցան
'ի խորս լերանց ։ Հ. Յ. յնվ. 4 ։ Լ. յնվ.
3 ։ Այլ է և սքանչելի ոմն հայրն զոսիմոս, ո-
րոյ են խրատք ածիմաստք 'ի հարանց վարս ։
և նոյն երևի՝ որ յիշի 'ի վարս մարիամու ե-
գիպտացւոյ 'ի Ե, կամ 'ի Զ դարու ։

Զոսիմոս զօրականն հեթանոս առ տրայիա-
նոսիւ յապողոնիադայ սոզոպօլսոյ՝ մինչ էր

յան-

յանտիոք պիսիդեայ, ծանեաւ զստուգութիւն կռոց, և երթեալ առ քահանայս՝ մկրտեցաւ. վ̃յ կալաւ զնա դոմետիանոս դատաւոր՝ Է որով զինուորեալն էր, և տանջեաց զանիւք և քերանօք և հրացեալ մահճօք. բայց նահատակն զօրացաւ յերկնաւոր ձայնէ. Ապա վարեցին զնա չարչարանօք և երեքօրեայ անսուաղութ̃բ ՚ի քաղաքն կանէատոն. ուր մերոստին քննեալ՝ գլխատեցաւ վ̃ն անուանն քի̃: Հ. յունիս. 20, կմ 22: Յ. Ի. 19:

Օ[illegible] երէց՝ էր մի ՚ի քահանայս ից աշտիշատու յաւուրս տիրանայ հայոց արքայի. և ՚ի դիմել պարսկաց ՚ի հայս և ՚ի կռղոպտել զեկեղեցիս՝ գերի վարեցին և զնա երիցն զուհան. և տարեալ ՚ի պարս՝ կացուցին կապանօք առաջի շապհոյ. որոյ տեսեալ զնա, զի էր այր անձնեայ և փառացի, հնարէր շրջել զնա ՚ի հաւատոց. և պատասխանի տայր ասելով. մոգ ես դու, զի հերք գլխոյդ է սպիտակ, և մօրուսդ թուխ. արդ չիք քեզ հնար ապրելոյ՝ եթէ ոչ ՚ի բաց կացցես ՚ի քէ: Իսկ սբ̃ն ասէ. մոգութի̃ և կախարդութի̃ հեռի է ՚ի մէնջ. և զոյն հերացս ոչ է օտար ՚ի կարգէ բնութե̃, զի հեր գլխոյս քսան ամաւ յառաջ է քան զմօրուացս. ապա յաւել քաջութե̃ խոստովանո̃ լինել զքն̃ած, և յանդիմանել զածս մոլորուն պարսից: Նմին իրի հատին զգլուխ երանելւոյն: Հ. փետր. 3:

Ա

Թ.

Թադէոս առաքեալ տօնելի. Հտ. Դ. 14
Նոյն է և Յուդա Լադէոս. Թ. 477:
Թաթուլ և Վարոս տօնելիք. Հտ. Ա. 22:
Թալէլէոս բժիշկ տօնելի. Հտ. Գ. 274:
Թամար նոր վկայուհի՝ եր կին առնականին յերկրէն մոկաց, գոհար կոչեցեալ վն գեղոյն. որում տռփացեալ քուրդ մի մոկացի՝ ջանայր հափափել զն յափշտակել զնա. վնյ փախեաւ Թամար ընդ առն իւրում որդւովքն հանդերձ յաղթամար: Յետ ամաց իբր հրեգից ՚ի գաւնն յոստան քաղաք վն իւրք գործոյ, կալան զնա այլազգիք, և ձգեցին յատեան ամիրային՝ չարախօսելով, որպս թէ երբեմն յայլազգութի լեալ դարձեալ. իսկ նա եցոյց զստութի զրպարտութե նց. և աներկիւղ դաւանեաց զքրիստոնէութիւն իւր: Ի ջանալ կնոջ ամիրային որսալ զնա խոստմամբք և սպառնալեօք, ծիծաղեցաւ Թամար զբանիւք նր, և ասէ. ո՛չ կարեմ փոխանակել սիրոյն քնի զանցաւոր մեծութիս, և ո՛չ ՚ի մահուանէ երկնչիմ: Նոյնպէս և յաւհագինս սպառնալ ամիրային՝ ետ. պնեալ. Թէ և զմմ մարմինս իմ մանր մանր կտրատեալ տաս՝ ոչ զչամիչդ առաջի քո, ես զքն ո՛չ ուրանամ: Ապա յետ տանջելոյ զնա քարշեցին և բանտարկութե, քարկոծեցին ՚ի հրապարակի. մինչև ՚ի բացմունքն խուռն

քա.

քարանցն ծածկիլ Թամարայ իբրև գոհար
պատուհական ըստ անուանն՝ յամի . 1398 .
ալխնէ ։ Յամփոփել զմարմին նր տեսին քրիս
տոնեայք , զի կարեալ էր հնարիւք զստո-
րոտս շապկին և զփողպատն , զի մի՛ 'ի ձգիլ
յանօրինաց՝ մերկասցի իւիք մասամբ . և
զարմացան 'ի զգաստութի նր ։ ⁓ . ապր . 24 ։
Թարգմանիչք . տես Սահակ , և Մեսրովպ ։
Թէկղ կոյս նախավկայուհի տօնելի . հտ .
Օ . 423 ։
Թէկղ այլ . տես 'ի Ագապիոսի ։
Թէկղ , Մարիամ , Մարթա , եւ կին ոմն , և Դա-
նս Մարիամ , էին հաւատաւոր կանայք պար-
կեշտք և այլակրօնք յասորեստան 'ի կա-
շած քղքի . ուր կայր և երեց մի պօղէ անուն՝
ագահ և մոլի . որոյ զինչս յափշտակեաց
ներսէհ տամշապուհ կին տրոմշապուհ՝ մին 'ի
գործակալաց շապհոյ արքայի . և ետ բերել
կապանօք առաջի իւր զերէցն և զկուսանսն ,
և ստիպէր երկիրպագանել արեգական և
կրակի ։ Յայնժամ սուտ երէցն այն կա-
տարեաց զկամս իշխանին , զի ապրեցուսցէ
զինչս և զստացուածս իւր . իսկ նք կանայքն
հաստատուն կացեալ 'ի քս՝ յանդիմանեցին
զուրացօղն ։ Եւ տամշապուհ յետ գան հար-
կանելոյ զնս՝ ասէ ցպօղէ . եթէ կոտորեա
սրով զկանայսդ զայդոսիկ , դարձուցանեմ
'ի քեզ զինչս քո . և երէցն մոլեգին՝ մի առ
մի գլխատեաց զնս կուսանսն՝ եղեւ դահիճ
անօրէն . այլ եղիտ վաղվաղակի զահագին
դա-

պատիժ իւր կորստեամբ հոգւոյն և մարմ-
նոյն. քանզի բռնաւորն ագահելով մինչ-
նո՛ւ՝ ետ խեղդել զնա 'ի նմին գիշերի ։ Եւ
այս եղև յամի իբր 346 ։ Տ. Մայիս. 31 ։
Ճառընտ. Ր. ՆԷ ։ Նշող. ատեան. յու-
նիս. 6 ։

Սերապոն կմ Սերապիոն (որ թարգմանի պաշ-
տօնեայ, և բժշկիչ), էր եղբայր կիպրացի նշա-
նաւորն՝ ընտրեալ 'ի միայնակեցութե՛, և
նահատակեալ 'ի կռապաշտից. և տապան
նր առնէր անպակաս սքանչելիս ։ Յետ իւ-
րև հանդերձեալ էին այլազգիք զիւնել 'ի
կիպրոս՝ երևեցաւ սէրն պաշտաւորաց տա-
պանին իւրոյ, և ասաց փախչել յայլ տեղի.
և նոցա առեալ զնշխարս սրբյն՝ նաւեցին 'ի
կոստանդինուպօլիս, և անդ հանգուցին
յեկեղեցւոջ. և բղխէր 'ի նմանէ ձէթ ա-
նուշահոտ 'ի բժշկութի հիւանդաց ։ Տ. Յ.
Մայ. 25 ։

Սերենոս կմ Սերենոս կոյսն էր սպանիացի 'ի
քաղաքէն ապուլայ կմ աւիլայ, դուստր ալ-
փոնսոսի և բէատրիկեայ, ծնեալ յամի 1515 ։
Սնեալ յերկիւղն այ՝ յեօթնամեայ տիոց
խորագգած եղև մշտնջենաւոր մեծակի փա-
ռաց և տանջանաց 'ի հանդերձելումն. վա-
ռեալ երկրորդեր, յաւիտենին յաւիտեան ։
Նա զեգերել յընթերցուածս վարուց սրբց՝
այնչափ վառեցաւ 'ի սէր նահատակութե,
մինչև բանս եդեալ Է մանկահասակ եղբօր
իւրում հռոմերիկի՝ ել 'ի տանէ գնալ յափ-
րի-

րինկե առ 'ի մարտիրոսանալ 'ի Մաւրիտա-
նացւոց • որում հանդիպեալ հօրեղբօր նո՛ր
դարձոյց զնա 'ի տուն ։ Մինչդեռ ժէ ա-
մաց էր , որբացեալ 'ի մօրէն՝ դիմեաց 'ի
սրտէ առ 'ոք ՚ծածկին՝ լինել ինքեան 'ի
մայր • յորմէ և եգիտ շնորհս սքանչելիս ։
Բայց ընտանութին ը՟դ ոմանս 'ի Թոյլ և յան-
կարգ. ազգականաց , և ընթերցումն անպի-
տան և Ցալիան գրոց ինչ , առ ժամանակ մի
հովացուցին զԹերեզիա 'ի յառաջադիմութէ
բարւոյ • և գուցէ 'ի վատթար անդր նկրտէր՝
եթէ չլինէր 'ի բնէ երկիւղած և ամօթ-
խած , միանգամայն և փոյթ 'ի պահել զպա-
տիւ անձին • այլ առաւել ներքին ազդմամբ
տ՟ն զգաստացեալ՝ ը՟դ կամաց հօրն եմուտ 'ի
կուսաստան մի վ՟ն դաստիարակութե ևեթ ։
Իսկ հիւանդացեալ՝ հարկեցաւ դառնալ 'ի
տուն վ՟ն դարմանոց • ուր 'ի ձեռն ընթերց-
ուածոյ հոգևոր գրոց հաստատեաց 'ի միտս՝
կրօնաւորիլ • և Ի ամաց զօրով՝ եմուտ 'ի
վանս՝ կարմեղական կուսանաց 'ի քաղաքի
անդ իւրում • և ը՟դ առաւելուլ փութոյն 'ի
լաւ անդր՝ փորձեցաւ պէսպէս դժուարին
հիւանդութ՟բք • վ՟յ դարձեալ եկն 'ի տուն
հօր իւրոյ • և անդ եհաս 'ի դրունս մահու •
և մինչդեռ կարծէին զնա մեռեալ , և հո-
գային թաղել , զարթեաւ ո՟պ 'ի քնոյ , և
պատմեաց զտեսիլ դժոխոց և արքայութե
և զայլ բանս գուշակութե • և յետ հաստա-
տելոյ փոքր մի յառողջութե՝ գնաց անդրէն
'ի

'ի վանս. և անդ վերստին կրեաց բազմացաւս, մինչև զերծաւ սքանչելեօք ս՟բյն յովսեփայ ա՟ծահօր առանձին պաշտպանի իւրոյ: Նաւ 'ի բուռն հարկանել զբարի կարգաց և զճգնութեանց՝ դարձեալ թուլացոյց զնա դևն, պատճառելով զտկարութիւն և զայլ մարդկային պատճառանս. և ահա 'ի միում՝ նուագի ժամավաճառ դատարկաբանութե՟ն յանկարծակի երևեցաւ ո՟րն, և խաժոռ հայեցուածով նայեցաւ 'ի Թերեզիա. և յայնմ ժամէ տուաւ նմա սիրտ այլ, մինչև իսպառ մոռանալ զՔ՟ս և զմարմին, և յարել յա՟ծ յա՟մ սրտէ. քանզի անկեալ առաջի փրկչին արտասուօք՝ ասէր, ոչ յարեայց աստի՝ մինչև գտից շնորհս առաջի քո՝ մեկնիլ յա՟մ արարածոց, և միանալ ընդ արարչին իմում. զոր և ընկալաւ իսկ, և եղև յայնմ հետէ հրեշտակ 'ի մարմնի: Վառեաց զա՟մ կուսանս 'ի նոր եռանդն ճշմարիտ կրօնաւորութե՟ և խստամբերութե՟՝ բանիւ՛ և օրինակաւ. և եղև նորոգիչ կրօնին կարմեղեանց՝ շինելով զբազմութի՟ վանաց արանց և կանանց իբր երեսուն և երկու՝ 'ի յետին աղքատութե՟, հանդերձ ազգի ազգի առաւելեամբք և այցելութե՟ տ՟ն և ս՟բ ա՟ծածնի և ս՟բյն յովսեփայ. ո՟պ է տեսանել 'ի լիակատար պատմութե՟ նր՟, և 'ի գիրսն՝ զորս շարադրեացն սա ինքն սրբուհին Թերեզիա՝ լի հոգւով և հրով սիրոյն ա՟յ: Որ այնչափ էր եռանդն հոգւոյ նր՟, մինչև տեսանել ըզ-

հրեշտակ էր՝ որ հրեղէն նետիւ խոցէր ըզ-
սիրտ նր խոռագոյնս. և Տր Յս կալեալ զա-
ջոյ նր՝ ասէր ցԹերեզիա. յայսմհետէ, ոպ
ճշմարիտ հարսն՝ իմում պատուոյ դատցիս
նախանձաւոր: Որով և համարձակեւ ուխ-
տէր կոյսն՝ զանհնարին կարծեցեալ զայս
բան. առնել միշտ զկն կատարեալն 'ի բա-
րեաց գործոյ. այն է առաքելականն յոր-
դոր՝ առնել զբարին, զհաճոյն և զկատա-
րեալն յաչս այ. Եւ հիւանդագին անձամբ
անխնայ տուեալ զանձն 'ի կամաւոր ճգնու-
թիւնս ամ՝ սովոր էր ասել Թերեզիա առ
ած. տէր կամ չարչարիլ, կմ մեռանիլ: Ո ի
ցորչափ տեսանէր զանձն պանդխտեալ յաի՝
հեռի յաղբերէն կենաց, մի միայն մխիթա-
րութիւն ինքեան համարէր՝ կամ կրել ինչ
վն այ, և կմ մեռանիլ վն սիրոյ նր: Ունէր
և զհրաշս մարգարէութե, և զայլ պէսպէս
ձիրս. և սքանչացեալ է այնչափ մարդասի-
րութի այն առ ինքն՝ այսպէս ասէր. տէր
ամփոփեա զպարգևս քո, զի մի արագ 'ի
մոռացօնս արկից զյանցաւորութի իմ և զա-
նարժանութի: Նախագէտ եղեալ աւուր
փոխման իւրոյ՝ հալելի սիրով քան խօթու-
թե ել 'ի կենաց աստի՝ յամի, 1582. կէ.
ամաց. և ինքն Տր Յս երևեալ հրեշտակօք
ընդունէր զհոգի աղախնոյն իւրոյ 'ի նմա-
նութի աղաւնոյ. և նոյնժամայն ծաղկէր
ցամաքեալ ծառն առ սենեկի կուսին: Իսկ
մարմին նր մնաց անապական և անուշահոտ

մեռոնաբուղխ մինչև ցայժմ, փայլեալ հրաշա-
չելեօք 'ի կենդանութե և յետ մահուան:
Լ. հոկտ. 15:

Թէոգինոս կմ Թէոդենէս եպս պարիոյ կմ պիրիոյ (կմ Հիպպոնայ յափրիկէ) չարչա-րեալ վս քի 'ի կռապաշտից՝ ծովակոծ է-ղև, և յետ երից աւուրց գտեալ 'ի ցամա-քի՝ Թաղեցաւ յաշակերտաց. և բազումք դարձան նովաւ 'ի քս: Հ. յունվ. 15, կմ 16: Յ. յնվ. 4: (Լ. յնվ. 3. և 26:)

Թէոդորէտէ կմ Թէոդորիտէ և կմ Թէոդոտէ այրի, և երեք որդիք նորա տօնելիք. Հռ. Ր. 61:

Թէոդորոտն կմ Թէոդոտոս գաղատացի, և եօթն կուսանք տօնելիք. Հռ. Դ. 289:

Թէոդոսոս մեծ Թգր տօնելի. Հռ. Ր. 103:

Թէոդոսիա կոյս գեղեցիկ և պարկեշտ՝ ժէ ամաց 'ի տիւրոս քաղաքէ, վս ողջունելոյն զնս նահատակս և խնդրելոյ զաղօթս նց՝ ածաւ առ ուրբանոս դատաւոր՝ դատան հա-լածիչ 'ի կեսարիա պաղեստինոյ. որ ետ չարաչար քերել զկողս նր ստեամբք հան-դերձ. և յետ բանտարկութեան և պէսպէս վշտաց տեսեալ զհաստատութի կուսին 'ի քս՝ հրամայեաց ընկղմել 'ի ծով յամի Քի 307: Հ. մարտ. 10: Յ. ապր. 3: Լ. ապր. 2: Լուսոգ. ապրի:

Թէոդորոս աղախինն քնի՝ Թէոդորոս աբեղայ կոչեցեալ, եր յաղեքսանդրիոյ յաւուրս զէ-նոնի կայսեր, առնակին երևելի տեսլեամբ.

զոր

զոր կախարդանօք ձգեաց ումն երիտասարդ,
'ի մեղս. իսկ նա իսկ և իսկ 'ի զղջումն եկեալ
խորհեցաւ առնել նորօրինակ ապաշխարու-
թի. քանզի գերծեալ զգլուխն առնաբար՝
եմուտ 'ի վանս արանց ութևտասանեկի կո-
չեցեալ, և յանձին կալաւ պանտանելը ձրգ-
նութիս և աշխատութիս՝ համբերէր անհը-
նարին զրպարտութե, ոչ թէ, ննջեալ իսկ
ը կուսի ումեմն. որոյ վս կրեաց ծանր հա-
լածանս և անարգանս. մինչև ոչ միայն քա-
ւել զանձն, այլև սքանչելի սրբութե ճո-
խանալ, և յայտնի հրաշս ներգործել. ապա
'ի փոխիլն առ ած՝ իբրև ծանեան վանա-
կանքն՝ թէ կին է, սքանչացան ը համբե-
րութի նր: Յայտնեաց ած և առն նր բա-
րեպաշտի զփոխումն ամուսնոյ իւրոյ. որ և
եկեալ ետես զնա նախ քան զթաղումն, և
կրօնաւորեցաւ 'ի խցի նր: Հռ. սեպտ. 13;
կմ 16: Յ. Լ. 11:

Թէոդորոս կոյս և վկայ աղեքսանդրացի՝ էր
'ի հալածանս դիոկղետիանոսի, դատեալ
յեւստրատոնէ դատաւորէ վս հաւատոց,
և արգելեալ 'ի տուն պոռնկութե. ուր
'ի դիմել կուսին առ ած՝ փրկել զնա 'ի մե-
ղաց, Դիդիմոս ումն 'ի քրիստոնէից ապշ-
մամբ ըն զգեցաւ ձև զօրականի. և մտեալ
'ի ներքս՝ քաջալերեաց զաղախինն քի. և
փոխեալ ը նմա զհանդերձ իւր՝ եհան զնա
արտաքս, և ինքն եկաց 'ի տեղի նր: Նու
իբրև 'ի վեր ել բանն, զարմացան նոքին

փոկ հեթանոսաց . իսկ դատաւորն եւս գլխա-տել զդիդիմոս եւ զթէոդորա 'ի միասին , և այրել զմարմինս նց ։ Ն . մայ . 27 , կմ 28 ։ Յ . մայ . 27 ։ Լ . ապր . 28 ։

Մէտրոդորեան կմ թէոդիտոն քահանայ տօնէ. լր . հտ . Ա . 427 ։

Մէտրոդորոս վինաւոր տօնէլր . հտ . Ր . 352 ։

Մէտրոդորոս սրբափելափ տօնէլր . հտ . Լ . 201 ։

Մէտրոդորոս աբեղայ սեբաստացի՝ որդի գոհա-րինեայ վկայի . եւ կրօնաւորեալ 'ի վանս-նք նշանի եւ քահանայ նորընծայ . պորմէ չա-րախօս եղեն առաջի ագրիկոլայ կմ ալփա-ւանայ ամիրային սեբաստիոյ՝ թէ անիծանէ զքեզ եւ զդենս քո՝ մն սպանանելոյ քո ըղ-հայր նր եւ պհօրեղբարս ։ Կալաւ զնա ամի-րայն , եւ ոչ կարացեալ մեկնել 'ի քմէ ողո-քանօք եւ սպառնալեօք՝ ետ արկանել զնա 'ի բանտ , և պնդել զոտս 'ի կոճեղս . ուր երանելին հայցէր 'ի տնէ արժանի լինել մարտիրոսութեան ։ Տարան զնա այլազգիք բռնութբ 'ի դուռն մզկթի , և յոչ կամիլ նորա 'ի ներքս մտանել՝ հարին զնա բրօք և սրօք .. և յետ կրկին բանտարկուե՝ ուր ըն-կալաւ գիր մխիթարութե և քաջալերութե 'ի տր գրիգորէ եպսէ քաղաքին , մատնեցին 'ի ձեռս թաւտուսի կմ թօտոսի դատաւորի անկելոյ 'ի հաւատոյ . որ յան[illegible]'ի սեփն իբրեւ ուրացող՝ ետ զն[illegible] ձայց . սպանանել չարաչար ։ [illegible] խան առնելոյ զմկայն՝ յերկս մանանս կոտո-տե.

տեցին սրով. և այնպէս յարիւն Թաւթա-
ւեալ՝ աւանդեաց զոգին. զորոյ զպատուա-
կան մարմինն բարձեալ սարգիս իշխանն հրա-
մանաւ ամիրային՝ տարաւ եդ 'ի վանս նո-
նշանին յամի իբր 1150. շղթ: ~ . յունիս.

22:

Թէոդորոս կեսարացի հայկազուն՝ որդի առն
բարեպաշտի, երիտասարդ աւոյգ և սիրե-
լի յաչս քրիստոնէից և այլազգեաց, յետ
մտանելոյ 'ի կարգ Ծի՝ 'ի պատճառս կարգա-
տութե փոխ առեալ յումեքէ քանի մի դա-
հեկանս, և ոչ կարացեալ վճարել, իբրև
ածաւ յատեան՝ տկարացաւ 'ի հաւատս.
այլ ընդ դառնալ 'ի տուն՝ սկսաւ լալ և ող-
բալ. և խոյս տուեալ 'ի կեսարիոյ՝ գնաց
յայլ քաղաք՝ խիրշահր կմ̃ շնորհաւոր կոչե-
ցեալ, և անդ պաշտէր զքրիստոնէութի:
'Ի գալ անդր այլազգւոյ ուրումն 'ի կեսա-
րիոյ՝ մատնեաց զնա քաղաքապետին, և ետ
տանել կապանօք 'ի կեսարիա առ ամիրայն
ուսուցնատին. որոյ դատեալ զԹէոդորոս հաւ-
տատուն 'ի հաւատս քսի՝ ետ հարկանել բղ-
բերան նր, մինչև խախտիլ ատամանց. և
առաքեաց առ այլ դատաւոր. և նա խոստ-
մամբ ոսկւոյ և արծաթոյ և աւագութեան
ոչինչ օգտեալ՝ մատնեաց զնկայն 'ի ձեռս
դահճաց, որք դանեցին զնա յերկար, խոր-
տակեցին բազմամբք զկզակս նր, և յետ ան-
կանելոյն յերկիր ոտք վճեւեալ՝ տարան ար-
կին զնա 'ի կապանս բանտի՝ միով սփածանե-
լեաւ.

լեալ. իսկ երանելին գոհանայր վասն նր զգե-
չերն ողջոյն : Ի վաղիւն անդր դարձեալ չար-
չարեցին. և կալեալ զհերաց գլխոյն՝ քար-
շեցին ընդ փողոցս. և անդրէն եդին ՚ի
բանտ. ուր եկն քաջալերեաց զնա Տէր գէ-
որգ. քահանայ ՚ի դիմաց անանիայ հայրապե-
տի փոքուն հայոց. երևեցաւ և փրկիչն քս
ունելով ՚ի ձեռին թագ արքունական, և
օրհնեաց և զօրացոյց զթէոդորոս : Պայն
առ նա օրինադէտք այլազգեաց ՚ի կողմանէ
դատաւորին՝ խախտել զնա ՚ի հաւատոց.
իսկ սոյն ձանձրացեալ ՚ի նմէ՝ զայս՝ ևեթ
ասէր. քրիստոնեայ եմ, և քսի ծառայ : Ե-
կին և իշխանաւորք, և արկին առաջի նորա
զանձս և հանդերձս մեծագինս, և աղա-
չէին զի թէ բերանով ուրանալ զհաւատս.
իսկ նր զոսա արձակեալ՝ ցրուեաց զզանձս
նր, և գոչեաց մեծաձայն. ես քրիստոնեայ
եմ : Ապա յետ վեշտասան աւուրց բանտի՝
յորս կրեաց նահատակն ազգի ազգի վիշտս
և դառն կտտանս, հանին զնա արտաքոյ
քաղաքին, և պրկեալ զնա ընդ ցից մի յոտից
մինչև ցգլուխն չուանօք, ստիպէին դառ-
նալ ՚ի դենս իւրեանց. և յոչ հաւանիլ նր
եհար դահճապետն տապարաւ զգագաթն
սոյն, և ճեղքեաց ընդ մի կողմն մինչև յունկն
նր. և այլ ոմն եհար վիմով ընդ բերան նր. յոր-
մէ ոստեաւ մի յաչացն, և կախեցաւ զերե-
սօք նր : Ասէ երանելին. ներեցէք ինձ սա-
կաւ մի, զի ունիմ ինչ ասել ձեզ. երդմնե-
ցու.

ցուցանեմ զձեզ 'ի կեանս արքայի՛ն ձերոյ` Թողուլ զմիւս ակն իմ, որպէս զի կարացից տեսանել զյօշուն եւ զքանցուն մարմնոյս ողջոյն, եւ ցնծացայց 'ի փրկութե՟ իմում` որ տուաւ ինձ 'ի տնէ այ՟: Ընդ այս արտմեր-տեալ դահճին` վերացոյց զվաղակաւորն, եւ հարեալ զձակատ սբյն` 'ի բաց եհան զսկաւառակն 'ի գլխոյ նորա. եւ վկայն աղաղակեաց. տէր իմ եւ ած՟ յս՟ քս՟ ընկալ զիս, որ վասն անուան քո մեռանիմ. եւ մինչդեռ շունչ նր՟ 'ի նմ՟ էր, եւ աղօթս մատուցանէր, հարին զնա յամ՟ կողմանց սուսերօք եւ քարամբք եւ փայտիւք. եւ նա ուրախութ՟ աւանդեաց զոգին: Յետ այսորիկ 'ի ցոլանալ պայծառ լուսոյ 'ի վր՟ մարմնոյ սբյն` դահիճքն փախեան. եւ ամիրայն փութացոյց զքրիստոնեայս` զի բարձցեն զնա. եւ նց՟ առեալ եդին յարժանաւոր տեղւոջ. ուր լինէին 'ի տապանէ նր՟ բժշ՟ սքանչելիք 'ի վր՟ հիւանդաց եւ ախտաժետաց: Կատարումն քաջայաղթ վկայիս (որ է տէր Թորոս ղայսէրիու) եղեւ յամի 1204. ռծգ. 'ի մայիսի. 18. յաւուր գշբի: Տաղընտ. Ա. երես. պկե:

Թէոդորոս Տանուէ` որ եւ Սեբէնադորոս, կի՟ սբ՟ Թորոս երզնկայու, էր որդի սուրբենայ հայոց նախարարի` իշխանին սալահունեաց մօտ յերիզա, մկրտեալ 'ի դասիոս քահանայէ` ընդ տեսանելն զհրաշս սբ՟ լուսաւորչին մերոյ, յորժամ տանէին զնա 'ի խոր վիրապն. իսկ

հայր մանկանն բարկացեալ ընդ այն՝ ստիպէր զնա դառնալ 'ի պաշտօն կռոց հայրենեաց. և իբրև ոչ հաւանեցաւ, խողխողեաց զնա սրով իւրով 'ի ձորակն սեղեխնուտ. և 'ի ծագել լուսոյ գիշերայն 'ի վր̃ նահատակին՝ Թաղեաց զնա դասխոս քահանայ հրամանաւ մօրն: Իսկ յետ ելից սր̃յն Գրիգորի 'ի վիրապէն՝ յորժամ լուսաւորեաց զազգն, անցեալ ընդ այն տեղի, և տեսեալ լոյս 'ի վր̃ գերեզմանի սր̃յն Թէոդորոսի՝ ետ շինել անդ վկայարան. ուր և ձգնեալ մայր մանկանն աղվխԹաս՝ Թաղեցաւ արտաքոյ դրան մատրանն. նմ̃ և դասխոս քահանայն յայնմ վայրի եդաւ. և զկնի ժամանակաց եղև տեղին վանք միանձանց՝ զորոքուսր̃ Թորոս անուանեալ: ÷ մայ. 11:

Թէոդորոս աղէքսանդրացի՝ էր այր ջերմ յա̃ծպաշտութէ յաւուրս հալածանաց կռապաշտից. զոր կալեալ աղէքսանդրացւոց՝ եդին 'ի գլուխ նր̃ պսակ փշեղէն, և կոփահարեցին. և յետ գանից՝ կապանօք և Թքալից նախատանօք անցուցեալ ընդ հրապարակն՝ տարան ընկեցին 'ի ծով. բայց ալիքն հանին զնա 'ի ցամաք՝ կենդանի. և ապա կատարեցաւ սրով: ÷ հոկտ. 11: Յ. սեպտեմբ. 12: Նոյնօրինակ ասի նահատակեալ նաև սր̃ն Թէոդորոս եպս աղէքսանդրիոյ: ÷ դեկտ. 2: Յ. 3:

Թէոդորոս անապատաւոր, այն է ընդ այլոց՝ Թէոդոսիոս վանահայր, 'ի մաւրիկիոսու աւանէ

կա

կապադովկիոյ , երթեալ յանտիոք՝ ետես զսբ͞ն սիմէոն սիւնակեայ , և օրհնութ͞բ նո͞ր եկն յեէմ . և դիմեալ յանապատ՝ աշակերտեցաւ սբ͞ հօրն ղուկիանոսի . և եկաց խոտաքուտ կենօք զամս երեսուն , փայլեալ նշանագործութ͞բ . շինեաց և զանազան վանս միաբանակեցաց 'ի պաղեստին և յեգիպտոս : Յետ փորել տալոյ պտապան իւր 'ի կենդանութե՝ ասաց եղբարցն . ո՞ 'ի ձէնջ արասցէ նաւակատիս գերեզմանի իմոյ . և բասիլիոս աբեղայ՝ քահանայ ընտիր՝ ասէ . ես հա՛յր սբ͞ . յայնժամ կատարեցին 'ի վ͞ր նո͞ր զքառասնօրեայ պաշտօն ննջեցելոց . և 'ի կատարիլ աւուրցն այնոցիկ ննջեաց երանելին այն , և թաղեցաւ 'ի գերեզմանի անդ : Ապա և եանց միւս ևս քառասուն՝ բազում անգամ 'ի գիշերային պաշտաման երևէր բասիլիոս վանաց հօրն . իսկ մին յեղբարց այետիոս անուն՝ զձայնն միայն լսէր բասիլիոսի . ապա ըստ խնդրելոյ հօրն 'ի տե͞ն՝ երևեցաւ բասիլիոս ա͞մ եղբարց , և ետ զվերջին ողջոյն հրաժարական : Իսկ սբ͞ հայրն թէոդորոս կամ թէոդոսիոս եկաց այլ ևս յերկար ժամանակս , և բազմացոյց զեղբարս , և արար բազում նշանաւոր գործս , առաւել 'ի ցրումն անդրուխ հերձուածողաց ժամանակին . և հանգեաւ 'ի տր͞ ի ՃԵ ամաց : Ն. յնվր. 12 : Յ. Ժ . և տր͞ իէլ. 11 :

Թէոդորոս եպիսկոպոս կիւրենեայ լիբէացւոց առ դիոկղետիանոսիւ , վարժ 'ի նք͞ գիրս և

աջո-

՚ի վանս . և անդ վերստին կրեաց բազում ցաւս , մինչև զերծաւ սքանչելեօք ս՟բ՟յն յովսեփայ ա՟ծահօր առանձին պաշտպանի իւրոյ ։ Եւ ՚ի բուռն հարկանել զբարի կարգաց և զճգնութեց՝ դարձեալ թուլացոյց զնա դևն , պատճառելով զտկարութիւն և զայլ մարդկային պատճառանս . և ահա ՚ի միում նուագի ժամանակաձգու զատարկաբանութե յանկարծակի երևեցաւ տ՟ր՟ն , և խաժոռ հայեցուածով նայեցաւ ՚ի Թերեզիա. և յայնմ ժամէ տուաւ նմա սիրտ այլ , մինչև իսպառ մոռանալ զՅ և զմարմին , և յարիլ յա՟ծ յա՟մ սրտէ . քանզի անկեալ առաջի փրկչին արտասուօք՝ ասէր , ոչ յարեայց աստի՝ մինչև գտից շնորհս առաջի քո՝ մեկնիլ յա՟մ արարածոց , և միանալ ընդ արարչիդ իմում . զոր և ընկալաւ իսկ , և եղև յայնմ հետէ հրեշտակ ՚ի մարմնի ։ Ատեաց զա՟մ կուսանս ՚ի նոր եռանդն ճշմարիտ կրօնաւորութե և խստամբերութե՝ բանիւք և օրինակաւ . և եղև նորոգիչ կրօնին կարմեղեանց՝ շինելով զբազմութի վանաց արանց և կանանց իբր երեսուն և երկու՝ ՚ի յետին աղքատութե , հանդերձ ազգի ազգի տեսլեամբք և այցելութբք տ՟ն և ո՟ր ա՟ծածնի և ս՟բ՟յն յովսեփայ . ո՟պ է տեսանել ՚ի լիակատար պատմութե ն՟ր , և ՚ի գիրսն՝ զորս շարադրեաց նա ինքն սրբուհին Թերեզիա՝ լի հոգւով և հրով սիրոյն ա՟յ ։ Զի այնչափ էր եռանդն հոգւոյ ն՟ր , մինչև տեսանել ըզ-

հրեշտակ այ՝ որ հրեղէն նետիւ խոցէր ըզ-
սիրտ նր խորշագոյնս . և տր յս կալեալ զա-
ջոյ նր՝ ասէր ցԹերեզիա . յայսմ հետէ՝ ով
ճշմարիտ հարսն՝ իմում պատուոյ դտցիս
նախանձաւոր ։ Արդ և համարձակէր ուխ-
տէր կոյսն զանհնարին կարծեցեալ զայս
բան . առնել միշտ զկ՛ս կատարեալն 'ի բա-
րեաց գործոց . այն է առաքելականն յոր-
դոր՝ առնել զբարին , զհաճոյն և զկատա-
րեալն յաչս այ . Նոյն հիւանդագին անձամբ
անխնայ տուեալ զանձն 'ի կամաւոր ճգնու-
թիւնս ամ՝ սովոր էր ասել Թերեզիա առ
ած . տէ՛ր կա՛մ չարչարիլ , կմ մեռանիլ ։ Ո՛ ի
ցորչափ տեսանէր զանձն պանդխտեալ յծի՝
հեռի յաղբերէն կենաց , մի միայն մխիթա-
րութի ինքեան համարէր՝ կա՛մ կրել ինչ
վն այ , և կմ մեռանիլ վն սիրոյ նր ։ Ունէր
և զշնորհս մարգարէուե , և զայլ պէսպէս
ձիրս . և սքանչացեալ ի այնչափ մարդասի-
րութի այն առ ինքն՝ այսպէս ասէր . տէ՛ր
ամփոփեա՛ զպարգևս քո , զի մի՛ արագ 'ի
մոռացօնս արկից զյանցաւորութի իմ և զա-
նարժանութի ։ Նախագէտ եղեալ աւուր
փոխման իւրոյ՝ հալէր սիրով քան խօթու-
թբ ել 'ի կենաց աստի՝ յամի , 1582 . կէ .
ամաց . և ինքն տր յս երևեալ հրեշտակօք
ընդունէր զհոգի աղախնոյն իւրոյ 'ի նմա-
նութի աղաւնոյ . և նոյնժամայն ծաղկէր
ցամաքեալ ծառն առ սենեկի կուսին ։ Իսկ
մարմին նր մնաց անապական և անուշահոտ

մեռանելութեանն մինչև ցայժմ, փայլեալ սքանչելեօք ՚ի կենդանութե և յետ մահուանն։
Լ․ հոկտ․ 15 ։

Թէոգէնոս կմ Թէոդէնէս եպս պարիոյ կմ պիրիոյ (կմ Հիպպոնայ յափրիկէ) չարչարեալ մն քնի ՚ի կռապաշտից՝ ծովակուր եղև, և յետ երից աւուրց գտեալ ՚ի ցամաքի՝ թաղեցաւ յաշակերտաց․ և բազումք դարձան նովաւ ՚ի քս ։ ∸․ յունվ․ 15, կմ 16 ։ {}․ յնվ․ 4 ։ (Լ․ յնվ․ 3․ և 26 ։)

Թէոդիտէ կմ Թէոդորիտէ և կմ Թէոդոտէ այրի, և երեք որդիք նորա տօնելիք․ Հռ․ Ր․ 61 ։

Թէոդիտոն կմ Թէոդոտոս գաղատացի, և եօթն կուսանք տօնելիք․ Հռ․ Գ․ 289 ։

Թէոդոս մծ Թգր տօնելի․ Հռ․ Ր․ 103 ։

Թէոդոսիա կոյս գեղեցիկ և պարկեշտ՝ ժը ամաց ՚ի տիւրոս քաղաքէ, մն ողջունելոյն զնա նահատակս և խնդրելոյ զաղօթս նց՝ ածաւ առ ուրբանոս դատաւոր՝ դառն հալածիչ ՚ի կեսարիա պաղեստինոյ․ որ եւ չարաչար քերել զկողս նր սանեամբք հանգերձ․ և յետ բանտարկութեան և պէսպէս վշտաց տեսեալ զհաստատութի կուսին ՚ի քս՝ հրամայեաց ընկղմել ՚ի ծով յամի երր 307 ։ ∸․ մարտ․ 10 ։ {}․ ապր․ 3 ։ Լ․ ապր․ 2 ։ Լուող․ ասորի ։

Թէոդորա ալախինն քնի՝ Թէոդորոս աբեղայ կոչեցեալ, եր յաղէքսանդրիոյ յաւուրս զենոնի կայսեր, առնականն երևելի տեսլեամբ․

զոր

զոր կախարդանօք ձգեաց ումն երիտասարդ 'ի մեղս․ իսկ նա իսկ և իսկ 'ի զղջումն եկեալ խորհեցաւ առնել նորօրինակ ապաշխարութիւն․ քանզի գերծեալ զգլուխն առնաքար՝ եմուտ 'ի վանս արանց ուխտաւորեալ կոչեցեալ, և յանձին կալաւ պահպանել ճըգնութիւնս և աշխատութիւնս՝ հանդերձ անհընարին զըպարտութեամբ, ոչ թէ ննջեալ իսկ ըստ կուսի ուխտին․ որոյ վասն կրեաց ծանր հալածանս և անարգանս․ մինչև ոչ միայն քաւեալ զանձն, այլև սքանչելի սրբութեամբ ճոխանալ, և յայտնի հրաշս ներգործել․ ապա 'ի փոխիլն առ Աստուած՝ իբրև ծանեան վանականքն՝ թէ կին է, սքանչացան ըստ համբերութեան նորա։ Յայտնեաց Աստուած և առն նորա բարեպաշտի զփոխումն ամուսնոյ իւրոյ․ որ և եկեալ ետես զնա նախ քան զթաղումն, և կրօնաւորեցաւ 'ի տեղի նորա։ Հ․ սեպտ․ 13; կմ 16։ Յ․ Լ․ 11։

Թէոդորոս կոյս և վկայ աղեքսանդրացի՝ էր 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի, դատեալ յեւստրատոսէ դատաւորէ վասն հաւատոց, և արգելեալ 'ի տուն պոռնկութեան․ ուր 'ի ըղձմել կուսին առ Աստուած՝ փրկել զնա 'ի մեղաց, Դիդիմոս ումն 'ի քրիստոնէից ապըմամբ նորին զգեցաւ ձև զօրականի․ և մտեալ 'ի ներքս՝ քաջալերեաց զաղախինն քրիստոսի․ և փոխեալ ըստ նմա զհանդերձ իւր՝ եհան զնա արտաքս, և ինքն եկաց 'ի տեղի նորա։ Իսկ իբրև 'ի վեր եղ բանն, զարմացան նոքին

փոխ հեթանոսք. իսկ դատաւորն ետ գլխատել զդիոսկորոս և զթէոդորոս 'ի միասին, և այրել զմարմինս նց ։ Ճ. մայ. 27, կմ 28։

Յ. մայ. 27։ Լ. ապր. 28։

Իսիդորեանն կիր Թէոդիտոն քահանայ տօնէ.

ըի. Հտ. Ն. 427։

Իսիդորոս պինաւոր տօնէ ըի. Հտ. Ր. 352։

Իսիդորոս սորաւժելաց տօնէ ըի. Հտ. Լ. 201։

Իսիդորոս ափեղայ սեբաստացի՝ որդի գոհա. րինեայ վկայի. էր կրօնաւորեալ 'ի վանս սբ. Նշանի և քահանայ նորընծայ. զոր մէջ չաբախոս եղեն առաջի ակիբասայ կմ ալփրա. լանայ ամիրային սեբաստիոյ՝ թէ անիծանէ զքեզ և զդենս քո՝ վս սպանանելոյ քո ըղ. հայր նր և զհօրեղբայրս ։ Կալաւ զնա ամի. րայն, և ոչ կարացեալ մեկնել 'ի քնէ ողո. քանօք և սպառնալեօք՝ ետ արկանել զնա 'ի բանտ, և պնդել կոտս 'ի կոճեղս. ուր երանելին հայցէր 'ի տնէ արժանի լինել մարտիրոսութեան։ Տարան զնա այլազգիք բռնութբ 'ի դուռն մզկթի, և յոչ կամիլ նորա 'ի ներքս մտանել՝ հարին զնա բրօք և սրօք. և յետ կրկին բանտարկութե՝ ուր ըն. կալաւ զկր միխթարութե և քաջալերութե 'ի տր դրեգորէ եպսկ քաղաքին, մատնեցին 'ի ձեռս թաւտասի կմ թօտոսի դատաւորի անկելոյ 'ի հաւատոյ. որ յանդիմանեալ 'ի սբյն իբրև ուրացող՝ ետ զնա 'ի ձեռս դահ. ճաց. սպանանել չարաչար ։ Եւ նբ յետ կո. խանառնելոյ զմկայն՝ յերկս մատուցին կտրա. տե.

տեցին սրով. և այնպէս յարիւն թաւթա-
ւեալ՝ աւանդեաց զոգին. զորոյ զպատուա-
կան մարմինն բարձեալ սարգիս իշխանն հրա-
մանաւ ամիրային՝ տարաւ եդ 'ի վանս նոր
նշանին յամի իբր 1150. շղթ: . յունիս.

22:

Թէոդորոս կեսարացի հայկազուն՝ որդի առն
բարեպաշտի, երիտասարդ առոյգ և սիրե-
լի յաչս քրիստոնէից և այլազգեաց, յետ
մտանելոյ 'ի կարգ Յի՝ 'ի պատճառս կարօ-
տութե փոխ առեալ յումեքէ քանի մի դա-
հեկանս, և ոչ կարացեալ վճարել, իբրև
ածաւ յատեան՝ տկարացաւ 'ի հաւատս.
այլ ետ դառնալ 'ի տուն՝ սկսաւ լալ և ող-
բալ. և խոյս տուեալ 'ի կեսարիոյ՝ գնաց
յայլ քաղաք՝ խիրշահր կմ նորհաւոր կոչե-
ցեալ, և անդ պաշտէր զքրիստոնէութի:
'Ի գալ անդր այլազգւոյ ուրումն 'ի կեսա-
րիոյ՝ մատնեաց զնա քաղաքապետին, և ետ
տանել կապանօք 'ի կեսարիա առ ամիրայն
ուզնատին. որոյ գտեալ զթէոդորոս հաս-
տատուն 'ի հաւատս քնի՝ ետ հարկանել ըզ-
բերանն նր, մինչև խախտիլ ատամանց. և
առաքեաց առ այլ դատաւոր. և նա խոստա-
մամբ ոսկւոյ և արծաթոյ և աւագութեան
ոչինչ օգտեալ՝ մատնեաց զմկայն 'ի ձեռս
դահճաց, որք գանեցին զնա յերկար, խոր-
տակեցին քարամբք զկզակս նր, և յետ ան-
կանելոյն յերկիր ողջ զմեռեալ՝ տարան ար-
կին զնա 'ի կապանս բանտի՝ միով սփածանե-

 լեաւ.

լեաւ. իսկ երանելին գոհանայր վասնէ զգի-
շերն ողջոյն: Ի վաղիւն անդր դարձեալ չար-
չարեցին. և կալեալ պհերաց գլխոյն՝ քար-
շեցին ընդ փողոցս. և անդրէն եդին 'ի
բանտ. ուր եկն քաջալերեաց զնա Տէր գէ-
որգ քահանայ 'ի դիմաց անանիայ հայրապե-
տի փոքուն հայոց. երևեցաւ և փրկիչն քս
ունելով 'ի ձեռին թագ արքունական, և
օրհնեաց և զօրացոյց զթէոդորոս: Պայն
առ նա օրինադէտք այլազգեաց 'ի կողմանէ
դատաւորին՝ խախտել զնա 'ի հաւատոց.
իսկ սրբյն ձանձրացեալ 'ի նցէ՝ զայս՝ ևեթ
ասէր. քրիստոնեայ եմ, և քսի ծառայ: Ե-
կին և իշխանաւորք, և արկին առաջի նորա
գանձս և հանդերձս մեծագինս, և աղա-
չէին զէթ բերանով ուրանալ զհաւատս.
իսկ նր զոտս արձակեալ՝ ցրուեաց զգանձս
նց, և գոչեաց մեծաձայն. ես քրիստոնեայ
եմ: Ապա յետ վեշտասան աւուրց բանտի՝
յորս կրեաց նահատակն ազգի ազգի վիշտս
և դառն կտտանս, հանին զնա արտաքոյ
քաղաքին, և պրկեալ զնա Ը ցից մի յոտից
մինչև ցլանջսն չուանօք, ստիպէին դառ-
նալ 'ի դենս իւրեանց. և յոչ հաւանիլ նր
եհար դահճապետն տապարաւ զգագաթն
սրբյն, և ձեղքեաց Ը մի կողմն մինչև յունկն
նր. և այլ ոմն եհար վիմով Ը բերսն նր. յոր-
մէ ոստեաւ մի յաչացն, և կախեցաւ զերե-
սօք նր: Ասէ երանելին. ներեցէք ինձ սա-
կաւ մի, զի ունիմ ինչ ասել ձեզ. երդմնե-

ցու.

ցուցանեմ զձեզ 'ի կեանս արքային ձերոյ՝ թողուլ զմիւս ակն իմ, որպէս զի կարասցիք տեսանել զյօշուածս և զքանդուածս մարմնոյս ողջոյն, և ցնծասցայց 'ի փրկութեան իմում որ առնաւ ինձ 'ի տնէ այ։ Ընդ այս արտմտեալ դահճին՝ վերացոյց զմաղակաւորն, և հարեալ զձակատ սրբոյն՝ 'ի բաց եհան զսկաւառակն 'ի գլխոյ նորա․ և վկային աղաղակեաց․ տր իմ և ած յս քս ընկալ զիս, որ վասն անուան քո մեռանիմ․ և մինչդեռ շունչ նր 'ի նմ էր, և աղօթս մատուցանէր, հարին զնա յամ կողմանց սուսերօք և քարամբք և փայտիւք․ և նա ուրախութբ աւանդեաց զոգին։ Յետ այսորիկ 'ի ցոլանալ պայծառ լուսոյ 'ի վր մարմնոյ սրբյն՝ դահիճքն փախեան․ և ամիրայն փութացոյց զքրիստոնեայս՝ զի թաղեսցեն զնա․ և նքա առեալ եդին յարժանաւոր տեղւոջ․ ուր լինէին 'ի տապանէ նր բժշկմ սքանչելիք 'ի վր հիւանդաց և ախտաժետաց։ Կատարումն քաջայաղթ վկայիս (որ է տր. Թորոս ղայսերիու) եղև յամի 1204․ ոծգ․ 'ի մայիսի․ 18․ յաւուր գշբի։ Ղաւրնտ․ Ի․ երես․ պկե։

Աւետորորոս ձեռնուէ՝ որ և աբենադորոս, կնք սբ Թորոս երզնկայու, էր որդի սուրենեայ հայոց նախարարի՝ իշխանին սալահունեայ մծտ յերկգա, մկրտեալ 'ի դասխոս քահանայէ՝ ընդ տեսանելն զհրաշս սբ լուսաւորչին մերոյ, յորժամ տանէին զնա 'ի խոր վիրապն․ իսկ

 հայր

լեաւ . իսկ երանելւոյն գոհանայր զՏէր զգի-
շերն ողջոյն : Ի վաղիւն անդր դարձեալ չար-
չարեցին . և կալեալ զհերաց գլխոյն՝ քար-
շեցին ընդ փողոցս . և անդրէն եդին ՚ի
բանտ . ուր եկն քաջալերեաց զնա տէր գե-
որգ քահանայ ՚ի դիմաց անսանիայ հայրապե-
տի փոքուն հայոց . երևեցաւ և փրկիչն քս՟
ունելով ՚ի ձեռին թագ արքունական , և
օրհնեաց և զօրացոյց զԹէոդորոս : Գային
առ նա օրինագէտք այլազգեաց ՚ի կողմանէ
դատաւորին՝ խաբել զնա ՚ի հաւատոց .
իսկ սբ՟յն ձանձրացեալ ՚ի նցէ՝ զայս ևեթ
ասէր . քրիստոնեայ եմ , և քսի ծառայ : Ե-
կին և իշխանաւորք , և արկին առաջի նորա
գանձս և հանդերձս մեծագինս , և աղա-
չէին զէթ բերանով ուրանալ զհաւատս .
իսկ նր՟ զոտս արձակեալ՝ ցրուեաց զգանձս
նց՟ , և գոչեաց մեծաձայն . ես քրիստոնեայ
եմ : Ապա յետ վեշտասան աւուրց բանտի՝
յորս կրեաց նահատակն ազգի ազգի վիշտս
և դառն կտտանս , հանին զնա արտաքոյ
քաղաքին , և պրկեալ զնա ը՟ ցից մի յոտից
մինչև ցլանջսն չուանօք , ստիպէին դառ-
նալ ՚ի դէնս իւրեանց . և յոչ հաւանիլ նր՟
եհար դահճապետն տապարաւ զգագաթն
սբ՟յն , և ձեղքեաց ը՟ մի կողմն մինչև յունկն
նր՟ . և այլ ոմն եհար վիմով ը՟ բերան նր՟ . յոր-
մէ ոստեաւ մի յաչացն , և կախեցաւ զերե-
սօք նր՟ : Ասէ երանելին . ներեցէք ինձ սա-
կաւ մի , զի ունիմ ինչ ասել ձեզ . երդմնե-
ցու-

ցուցանեմ զձեզ 'ի կեանս արքային ձերոյ՝ Թողուլ զմիւս ակն իմ, որպէս զի կարացից տեսանել զյօշուածս և զքանդուածս մարմնոյս ողջոյն, և ցնծացայց 'ի փրկութեան իմում՝ որ տուեալ ինձ 'ի տնէ մյ : Ընդ այս արտմը-տեալ դահձին՝ վերացոյց զվաղակաւորն, և հարեալ զձակատ սրբոյն՝ 'ի բաց եհան զսկաւառակն 'ի գլխոյ նորա. և վկայն աղաղակեաց. տր իմ և ած յո քո ընկալ զիս, որ վասն անուանդ քո մեռանիմ. և մինչդեռ շունչ նորա 'ի նմա էր, և աղօթս մատուցանէր, հարին զնա յամ կողմանց սուսերօք և քարամբք և փայտիւք. և նա ուրախութեամբ աւանդեաց զոգին : Յետ այսորիկ 'ի ցոլանալ պայծառ լուսոյ 'ի վր մարմնոյ սրբոյն՝ դահճիձքն փախեան. և ամիրայն փութացոյց զքրիստոնեայս՝ զի թաղեսցեն զնա. և նոցա առեալ եդին յարժանաւոր տեղւոջ. ուր լինէին 'ի տապանէ նորա բազում սքանչելիք 'ի վր հիւանդաց և ախտաժետաց : Կատարումն քաջայաղթ վկայիս (որ է տր Թորոս դայսերիու) եղև յամի 1204. ոծգ. 'ի մայիսի. 18. յաւուր գշբթի : Դաւրնտ. Ն. երես. պկե :

Թէոդորոս Տանուկ՝ որ և Աբեղադորոս, կոչի սա Թորոս Երզնկայու, էր որդի Սուրենայ հայոց նախարարի՝ իշխանին սալահունեաց մօտ յերիզա, մերտեալ 'ի դասիս քահանայէ՝ ընդ տեսանելն զհրաշս սրբ լուսաւորչին մերոյ, յորժամ տանէին զնա 'ի խոր վիրապն. իսկ

հայր մանկանն բարկացեալ ընդ այն՝ ստիպէր
զնա դառնալ՚ի պաշտօն կռոց հայրենեաց․
և իբրև ոչ հաւանեցաւ, խողխողեաց զնա
սրով իւրով՚ի ձորակն սեղեխնուտ․ և՚ի ծա-
գել լուսոյ գիշերայն՚ի վերայ նահատակին՝
թաղեաց զնա դասխոս քահանայ հրամանաւ
մօրն։ Իսկ յետ ելից սրբոյն Գրիգորի՚ի վի-
րապէն՝ յորժամ լուսաւորեաց զազգն, ան-
ցեալ ընդ այն տեղի, և տեսեալ լոյս՚ի վերայ
գերեզմանի սրբոյն Թէոդորոսի՝ ետ շինել
անդ վկայարան․ ուր և ձգնեալ մայր ման-
կանն աղվիթաս՝ թաղեցաւ արտաքոյ դրան
մատրանն․ նոյնպէս և դասխոս քահանայն յայնմ
վայրի եդաւ․ և զկնի ժամանակաց եղև տե-
ղին վանք միանձանց՝ գորոզուսուրբ Թորոս անո-
ւանեալ։ Յ․ մայ․ 11։

Թէոդորոս աղեքսանդրացի՝ էր այր ջերմ յաստ-
ուածպաշտութեան յաւուրս հալածանաց կռապաշ-
տից․ զոր կալեալ աղեքսանդրացւոց՝ եդին
՚ի գլուխ նորա պսակ փշեղէն, և կոփահարե-
ցին․ և յետ գանից՝ կապանօք և թքալից
նախատանօք անցուցեալ ընդ հրապարակն՝
տարան ընկեցին՚ի ծով․ բայց ալիքն հանին
զնա՚ի ցամաք՝ կենդանի․ և ապա կատարե-
ցաւ սրով։ Յ․ հոկտ․ 11։ Ճ․ սեպտեմբ․ 12։
Նոյնօրինակ ասի նահատակեալ նաև սրբոյն
Թէոդորոս եպիսկոպոս աղեքսանդրիոյ։ Յ․ դեկտ․
2։ Ճ․ 3։

Թէոդորոս անապատաւոր, այն է ընդ այլոց՝ Թէո-
դորոս վանահայր, ՚ի մաւարխասու աւանէ-
կա

կապադովկիոյ, երթեալ յանտիոք՝ ետես զսբ՟ն սիմէոն սիւնակեայ, և օրհնութ՟ն նր՟ եկն յեդէմ. և դիմեալ յանապատ՝ աշակերտեցաւ սբ՟ հօրն ղունկինոսի. և եկաց խոտաքուտ կենօք զամս երեսուն, փայլեալ նշանագործութ՟. շինեաց և զանազան վանս միաբանակեցաց ՚ի պաղեստին և յեգիպտոս: Յետ փորել տալոյ զտապան իւր ՚ի կենդանութե՟՝ ասաց եղբարցն. ո՞ ՚ի ձէնջ արասցէ նաւակատիս գերեզմանի իմոյ. և բասիլիոս աբեղայ՝ քահանայ ընտիր՝ ասէ. ես հայր սբ՟. յայնժամ կատարեցին ՚ի վր՟ նր՟ զքառասնօրեայ պաշտօն ննջեցելոց. և ՚ի կատարել աւուրցն այնոցիկ ննջեաց երանելին այն, և թաղեցաւ ՚ի գերեզմանի անդ: Այլև եանց միւս ևս քառասուն՝ բազում անգամ ՚ի գիշերային պաշտաման երևէր բասիլիոս վանաց հօրն. իսկ մին յեղբարց այնտիոս անուն՝ զձայնն միայն լսէր բասիլիոսի. ապա ըստ խնդրելոյ հօրն ՚ի տն՟է՝ երևեցաւ բասիլիոս ամ՟ եղբարց, և ետ զվերջին ողջոյն հրաժարական: Իսկ սբ՟ հայրն թէոդորոս կամ թէոդոսիոս եկաց այլ ևս յերկար ժամանակս, և բազմացոյց զեղբարս, և արար բազում նշանաւոր գործս, առաւել ՚ի ցրումն անգլուխ հերձուածողաց ժամանակին. և հանգեաւ ՚ի տր՟ իբր ՃԵ ամաց: Հ․ յնվր. 12: Յ. Լ. և տր իէլ. 11:

Թէոդորոս եպիսկոպոս կիւրենեայ լիբէացւոց առ դիոկղետիանոսիւ, վարժ ՚ի սբ՟ գիրս և

աջո-

աջողագիր, գրեր բազում գիրս մինչև 'ի ծե-
րութիւն իւր, և սփռեր 'ի մէջ հաւատացե-
լոց. ուտ՟ և զհրէայս և զհեթանոսս ուսու-
ցանէր ա՟ծաշունչ գրովք, և դարձուցանէր.
Որ վե՟ մատնեցաւ յորդւոյ իւրմէ լևոնէ 'ի
ձեռս տիգնիանոսի կռապաշտ դատաւորի.
որ ստիպէր զսբ՟ն բերել առ նա զգիրսն. և
իբրև ոչ կամեցաւ առնուլ յանձն, կապե-
ցին զնա շղթայիւք, և երկիցս շրջեցուցին
ձաղանօք ը՟ մէջ քաղաքին: Բերին և ար-
ձան կռոց, զի երկիր պագցէ. և նա ոտիւք
ընկէց յերկիր զբագինն, և եթուք 'ի նա.
յայնժամ տանջեցին զերանելին գանիւք և
քերանօք, և սրով հերձին զա՟մ մարմինն. և
արկեալ 'ի վ՟ր աղ և քացախ՝ շփեցին խոր-
գով. հատին և զլեզուն, և արկին 'ի բանտ.
ուր եկեալ դարմանէին զնա բարեպաշտ կա-
նայք՝ լուկիա, տրոյա, և կոպրիլա: Եւ յի-
ջանել հոգւոյն սբ՟յ աղաւնակերպ 'ի բանտն՝
ողջացան ա՟մ վէրք սբ՟յն. և ղուկիոս բանտա-
պանն հաւատաց 'ի ք՟ս և մկրտեցաւ. իսկ ն՟ը
ե՟պան յետ երկուց աւուրց աւանդեաց զհո-
գին 'ի բանտի: Յայնժամ բանտապանն եր-
թեալ պատմեաց դատաւորին զա՟մ սքանչե-
լիսն, և դարձոյց զնա 'ի տ՟ր. և էանց ը՟ նմ՟
հանդերձ բարեպաշտ կանամբք 'ի կիպրոս
կղզի. ուր նահատակեցաւ նա ինքն ղու-
կիոսն. և տիգնիանոս թաղեաց զմարմին
նր՟. 'ի նոյն աւուրս կատարեցան 'ի տ՟ր և
այլք յարանց և 'ի կանանց: ՙ. յուլ. 20:

տ՟ր

ո՞ր ինլ. 30 : Յ. Լ. 4 :

Թէոդորոս կմ Թէոդոտոս եպիսկոպոս կիւրինեայ կիպրացւոց առ Լիկինիանոսիւ մատնեցաւ 'ի ձեռս սաբինոսի դատաւորի. որ եւ հարկանել զնա արջառաջլօք, քերել զմարմինն, և տանել 'ի բանտ. իսկ նա զճանապարհայն քարոզէր զբանն կենաց, և ասէր. որք տեսանէք զվէրս, իմացարուք և զպսակն երկնաւոր: Ի բժշկիլ նորա 'ի բանտի 'ի ձեռն հրեշտակին` դարձեալ փորձեցին զնա, և պարզեալ 'ի վր երկաթի դագաղի` մատուցին հուր 'ի ներքոյ. հարին բեւեռս 'ի ներբանս ոտիցն, և տարուբերեալ այսր անդր` արկին անդրէն 'ի բանտ. ուր եկաց ոչ սակաւ ժամանակս. մինչև սատակեցաւ Լիկինոս, և հրամանաւ մեծին կոստանդիանոսի արձակեցան ամ կապեալքն վասն անուանն քի. ԸԻ որս և սբ եպսն Թէոդորոս կմ Թէոդոտոս բազում տրտմութբ ել 'ի բանտէ. և կացեալ ամն երկու, և զբազումս աշակերտեալ զօրութբ նշանաց` հանգեաւ խաղաղութբ 'ի քս: Յ. փետր. 20. կամ 21 : Յ.

յունվ. 19 : Լ. մայ. 6 :

Թէոդորոս ճգնաւորեալ` եպս անաստասուպօլսոյ առ մեծն յուստինիանոսիւ, էր գաղատացի 'ի գեղջէն սիկոնայ` որդի կողմայի արքունի սուրհանդակի` և մարիամու, սքանչելեօք և յայտնութբք ծնեալ. և էր սբն գէորգ իբրև վերակացու մանկան` երևելով նմա ստէպ 'ի տեսլեան. վյ իբրև աճեաց,

ծա

ծառայէր եկեղեցւոյ սբյն գէորգեայ. կրէր յանձին ճգնութիւնս ծանունս 'ի ծածուկ. և նշանաւ սբյ խաչին հալածէր զդևս , Քահանայ ձեռնադրեալ 'ի Թէոդորոսէ եպիսկոպոսէն ամասիոյ՝ վարէր զմիակեցական կեանս. մինչև ձեռնադրեցաւ 'ի պօղոսէ մետրապօլտէն անկիւրիոյ յեպսութի անաստասիուպօլսոյ . ուր շինեաց եկեղեցի հոյակապ յանուն սբյն գէորգեայ , և օր ք զօր փայլեաց նշանագործութբ և բազում վաստակօք : Ետես վրբ ածածինն , զի արկանէր մատանի ոսկի 'ի ձեռս նր . և զսբն գէորգ՝ որ հրաւիրէր զնա յերկինս : Ապա և փոխեցաւ առ տր , գտին զմարմինն սբյն երկաթ ծանր յոյժ . և զի հնչեալ էր համբաւ սրբութե նր յունկն կայսեր և պատրիարգին , ետուն բերել զմարմին նր 'ի կոստանդնուպօլիս . և եդեալ մօտ յեկեղեցի սբյն գէորգեայ՝ շինեցին մատուռն 'ի վերայ : Հ . Յ .

Ի . ապ . 22 :

Թէոդորոս պերգացի 'ի պամփիլեայ՝ զօրական առ անտոնինոս կայսերաւ , յաւուրս հալածանաց եթող զզինուորութին , և խոստավան եղև զանձն լինել զինաւոր երկնից արքային . վչյ թէոդոտոն դատաւոր զնա հարէլ կնաւ՝ էարկ 'ի հնոց հրոյ . և յանարատն պահիլ՝ ետ 'ի խաչ հանել , ուր աւանդեաց զհոգին : Քյլ 'ի տեսանել զապրիլ սբյն 'ի հնոցէ՝ հաւատացին 'ի քն Սոկրատէս և Դիոնեսիոս զօրականք . և կատարեցան

սրով

սրով ՟Ը Փիլիպպէի երջանիկ մօր Թէոդորա-սի ։ Ոմանք յաւելուն և զԴիոսկորոս քուրմ կռոց՝ հաւատացեալ, և թաղումն չարչարանօք կատարեալ ։ Հռ. հոկտ. 2 կմ 1 ։ Յ. սեպտ. 21 ։ Լ. սեպտ. 20 ։

Թէոդորոս, Պաւղիտանոս կմ Սլկիանոս, Մ. դա-նոս, և Յուլիանոս որք վկայքն 'ի հալածմանս Մաքսիմիանոսի՝ յետ քերանաց արկան 'ի ջե-ռուցեալ բաղանի՝ կնքեալ արքունի մատա-նեաւ. զորս անվնաս պահեալ՝ դրօքն փակե-լովք և կնքելովք եհան արտաքս հրեշտակ ՟այ. իսկ դահիճքն տարան զնոսա արտաքոյ քաղաքի, և խորտակեալ զձեռս և զոտս նոցին՝ այրեցին զնս կենդանւոյն ։ Հռ. Յ. Լ. սեպտ. 4 ։

Թէոդորոս ոմն, և Մարիանոս սարկաւագ, ըստ այլոց՝ Դիոդորոս և Ռոդոփիանոս, յԱփրո-դիսեայ քաղաքէ Կարիայ գաւառի, չարչա-րեալ վս անուանն Քի 'ի քաղաքակցաց և յազգականաց՝ քարկոծեցան 'ի հրապարա-կի ։ Հռ. ապր. 25. Լ. մայ. 3 ։

Թէոդուլա աղախինն Քի՝ էր յԱնաւարզայ քաղաքէ. զոր կալեալ Պեղագիոս դատա-ւորն առ Դիոկղետիանոսիւ՝ ետ կապել 'ի ծառ արմաւենւոյ, և սրով պատառել, և հրով խանձողել զստինս, և մխել բևեռս յերկոսին ականջս ։ Ապա կախեցին զհե-րացն 'ի կիպարիս ծառ, և բևեռեցին զոտսն. և 'ի լինել սքանչելեաց՝ բազումք 'ի հեթա-նոսաց հաւատացին. ընդ որս և երկուք յա-

տե-

տենակալաց, որք կատարեցան սրով ։ Իսկ սրբուհին Թեոդուլա է այլ վկայս արկաւ 'ի հուր ։ Տե. յունվր. 30 ։ Յ. 18 ։

ԹԵՈԴՈՒԼՈՍ ճգնաւոր ծառայ քսի՝ կիպրացի, հրաժարեալ յոյժ 'ի մանկութենէ՝ կեայր յետին աղքատութեամբ և խստամբեր վարուք. ննջէր 'ի վերայ քարանց, և գնայր բոկ և գըլխիբաց, ցուցանելով զանձն յիմար. բայց ունէր շնորհս կանխագիտութեան և հոգետեսութեան, որով զբազումս 'ի մեղաւորաց դարձոյց յապաշխարութիւն՝ պատմելով նցա զխորհուրդս սրտից նցա. և այնպիսի քաղաքավարութեամբ հանգեաւ 'ի քս. և նշխարք նր առնէին բժշկութիւնս ։ Տե. դեկտ. 7 ։ Յ. և տր իէլ. դեկ. 3 ։

ԹԵՈՊԻՍՏԷ և ԹԵՈՊԻՍՏՈՍ տօնելիք է Եւստաթէոսի. Հա. Օ. 251 ։

ԹԵՈՊՈՄՊՈՍ և ԹԵՈՆԱՍ տօնելիք. Հատ. Ա. 125 ։

ԹԵՈՓԱՆԷՍ անտիոքացի՝ զաւակ հեթանոսաց՝ յետ մեռանելոյ կնոջ իւրոյ հաւատացեալ 'ի քս՝ կցեցաւ մագեղջին, և ճգնէր արգելականն 'ի խցի մերձ յանտառս. մինչև լինել նա նշանագործ ։ Սա դարձոյց հնարիւք զհեթանոս պոռնիկն Պանսեմնի, և եդ զնա 'ի խորհիթ մի մագեղջեն խորգով. մինչև հասանել նա 'ի չափ սրբութեան և նշանագործութեան. և յետ սակաւոյ 'ի միում աւուրբաթու երկոքեան ևս փոխեցան առ տր. և եպսն անտիոքայ ամփոփեաց զնս պատուով ։

Հ․ յունիս․ 15․ կմ̃ը ա̃ր ինչլի․ 14։

Թէոփիլակտոս կամ Ռէոփիլակտոս խոստովանող եպս նիկոմիդեայ՝ էր 'ի սկզբան Ը դարու, ձեռնադրեալ 'ի տարասիոսէ պատրիարգէն կոստանդնուպօլսոյ․ որոյ յաջորդն սրբն նի-կեփորոս առեալ ը̃ իւր զսրբն Թէոփիլակ-տոս և զայլս յեպսաց՝ եմուտ առ կայսրն լևոն արծրունի, և յանդիմանեաց զնա վ̃ն զինելոյն ը̃դդէմ ս̃ր պատկերաց․ ը̃ որ սրտ-մտեալ Թ̃ֆլն՝ ետ աքսորել զպատրիարգն 'ի Թասոն կղզի, և զայլս այլուր․ իսկ Թէո-փիլակտոս արտասահմանեալ 'ի ստրոբիլոն՝ անդ հանգեաւ 'ի քս։ Հ․ մարտ․ 11։ Յ․ 8։

Լ․ 7։

Թէոփիլոս վկայ՝ սարկաւագ լիբէացի՝ տօնե-լի․ հռ․ Դ․ 363։ կամ որ նոյն երևի, տես անդ և Թէոփիլէ ը̃ պատրոնիկէի և դամա-ղիայ․ 365։

Թէոփիլոս զօրավար յունաց կոստանդնու-պօլսեցի 'ի վախճան Ը․ դարու առ կոստան-դեաւ և եռինեաւ, առաքեցաւ 'ի նյ̃է 'ի պա-տերազմ նաւական երիւք զօրավարօք համ-դերձ ը̃դդէմ այլազգեաց․ և 'ի կոտորել Թէո-փիլոսի զԹշնամիս՝ նիզակակիցք նր̃ առ նա-խանձու Թօղին զնա և փախեան․ և այլազ-գիք կալան և գերի վարեցին զԹէոփիլոս․ և տարեալ յերկիր իւրեանց՝ ստիպէին զնա յուրացումն․ և 'ի խոստովանել նր̃ արխաբար զմր̃ հաւատս քս̃ի՝ արկին զնա 'ի բանտ․ և նեղէին սովու և ծարաւով զքազում ժամա-նակս․

նակս. իսկ յոչխարացեն տօնի իւրեանց դարձեալ փորձել զնա, և գտեալ հաստատուն 'ի քս՝ դիմեցին 'ի վ՛ր նր արաբացիք և խոցոտեցին սուսերօք. և զկնի գլխատեցին. այլ 'ի ծագել լուսոյ 'ի վերայ սբ մարմնոյն՝ թոյլ ետուն քրիստոնէից թաղել զնահատակն պատուով: Հ. Յ. յունվ. 30: Կան և այլ բազում վկայք Թէոփիլոս անուամբ յայլևայլ դարս:

ԹԷՈԴՈՐՈՍ վկայ տօնելի. հտ. Բ. 221:

ԹՈՎՄԱՍ ԱՌԱՔԵԱԼ տօնելի. հտ. Բ. 252:

ԹՈՎՄԱՍ ՍԲ ՀԱՅՐՆ՝ տօնելի ը Թաթլոյ և վարոսի. հտ. Ա. 22:

ԹՈՎՄԱՍ ԱՔՈՒԻՆԱՑԻ՝ հրեշտակային վրդպ կոչեցեալ, և հինգերորդ անուանեալ 'ի վարդապետս եկեղեցւոյն հռովմայ, գլուխ դասական ածաբանից և առաջնորդ դպրոցաց, էր յերկրէն նէապօլսոյ կամ նաբոլիոյ իտալացւոց՝ յակուինայ աւանէ՝ յազգատոհմէ, որդի լանդուլփոսի և Թէոդորայ, դուշակէն 'ի նոյն անապատաւորէ ումեմնէ նախ քան ըղձնունդն՝ լինել այնպիսի, ո՛պի եղև: Մինչդեռ երեխայ էր փոքրիկ, գտեալ 'ի գետնի թուղթ մի՝ ոչ թողոյր հանել 'ի ձեռաց իւրոց. կորզեալ 'ի նմանէ մայրն բռնութբ, և ետես՝ զի գրեալ էր Ողջոյն քեզ Մարիամ. և զի ոչ դադարէր տղայն 'ի լալոյ՝ հարկ եղև տալ անդրէն 'ի ձեռս նր. և նա նոյն ժամայն կլաւ զայն, զի մի կարասցեն հանել 'ի նմանէ. Թող զի և յայլ նուագս մի միայն

դեղ էր հանդարտելոյ զնա 'ի լալոյ՝ տալ գիրս ինչ 'ի ձեռս նր. և այն եւեթ էր խաղալիկ մանկութե նր՝ շրջել զթուղթս գրոց: Հնգամեայ եղաւ յուսումն և 'ի կրթութի 'ի կասսինեան վանս սբյն բենեդիկտոսի. և էր հետաքննին ստէպ հարցանել ցվրդպ իւր, զի՞նչ է ած, զի՞նչ արքայութի, և որ սոյնն սակի. և զպխնիսն տպաւորէր 'ի յուշս, և խելամուտ լինէր 'ի սրտի. և պարկեշտ վարուք օրինակ էր հասակակից մանկանց աշատաց, և խորշէր 'ի ստահակաց. մինչ զի այն մանկունք էին բարեհամբաւ՝ ընդ որս կենակից լինէր Թովմաս, որ և էր սակաւախօս և աղօթասէր՝ յաւուրն ժամս երկուս յառանձնութի տալով զանձն: Տասնամեայ էր յորժամ եհան զնա հայրն 'ի կասսինեան վանից, և առաքեաց 'ի դպրոց քղքին նէապօլսոյ. ուր 'ի սուղ ժամանակի յառաջեաց 'ի գիտութի հոգևոր հանճարով հանդերձ: Դէպ եղև ումեմն 'ի դոմինիկեան կրօնաւորաց տեսանել զԹովմաս այլակերպեալ, զի ճառագայթէր լոյս յերեսաց նր հանգոյն մովսեսի. և 'ի միտ էառ զշնորհս հոգւոյն՝ որ 'ի վերայ նորա: Իսկ ինքն Թովմաս գտեալ զայլ ոմն 'ի դոմինիկեանց՝ այր սրբակրօն, յովհաննէս սբ յուլիանեան կոչեցեալ, ստէպ կանխէր առ նա. և յորդորանօք նր եմուտ 'ի կարգ սբյն դոմինիկոսի՝ 'ի հասակի ժզ ամաց, առեալ զքեմ 'ի ձեռաց Թովմայի լենտենեան մեծաւորին նէապօլսոյ: Ի գալ մօրն տե-

սանել զզաւակ իւր՝ ոչ յանձն էառ Թովմաս
երեւիլ նմա . և առ հեռանալոյ յազգակա-
նաց՝ հրամանաւ մեծաւորին եւ գնաց յայլ
վանս կրօնի նդ՝ ի մեծն հռովմ. և ապա հե-
ռագոյն ևս մեկնեցաւ՝ եղեալ՝ ի մտի գնալ
և հանդարտիլ՝ ի փարէզ գաղղիացւոց : Իսկ
մայրն եկեալ զկնի նր մինչև՝ ի հռովմ, իբ-
րև ոչ եգիտ զնա, իմացեալ զխորհուրդ նր՝
գրեաց առ երկու որդիս իւր աւագս, որ էին
ասպետք՝ ի բանակի կայսերն փրիտերիկոսի
բ, չթողուլ զԹովմաս անցանել զռ̄ սահմանս
իտալիոյ . և նք խնդրակօք՝ ի ձեռս բերել
զնա՝ ածին հասուցին՝ ի քղք իւր և՝ ի տուն
իւր . և անդ էր տեսանել զշփոթ ախտն մօրն
և ազգականացն, և զախորուն Թովմայի և
դոմինիկեանց, և զվա՛չ վա՛չ կարդալն Յասի-
րայ՝ որք յառաջագոյն իսկ մեղադիր լինէին
մր կրօնաւորելոյ մանկանն : Ստիպէր մայրն
հանել զսքեմն յանձնէ նր, մինչև աճեսցէ
հասակաւ . բայց Թովմաս ոչ էառ յանձն . և
կասկածել մօրն՝ գուցէ փախիցէ՝ ի տանէ,
ետ պահել զնա՝ ի բերդի միում պահապա-
նօք հանդերձ, մինչև հաւանեսցի կամաց
իւրոց : Նորոգեցին մր այսր բռնութեն դո-
մինիկեանք առ պապն իննովկենտիոս . և նա
զեկոյց կայսեր, որ ետ բանտարգել առնել
զըմբռնօղս Թովմայի առ ժամանակ մի : Իսկ
եղբարքն Թովմայի տեսեալ՝ թէ ոչ վճարի
ինչ բռնութբ, եկեալ առ նա՝ խօսէին ողոք-
բանիւք . և ոչ կարացեալ շրջել զմիտս նր՝
'ի

'ի ձեռս առին զքօրս իւրեանց, զի թերևս նմ̃ լուիցէ. բայց Թովմաս ևս քան զևս հաստատեցաւ 'ի կոչմանն իւրում. մինչ զի և մին 'ի քերցն հայեցեալ յօրինակ նր̃՝ եմուտ 'ի վանս կուսանաց։ Մինն իւր յարեան եղբարքն ցատմամբ 'ի վ̃ր Թովմայի, և յետ բազում թշնամանաց՝ պատառեցին զսքեմն նր̃ 'ի բազում ծուէնս. մինչև մնալ նմա մերկ։ Իսկ պատանին սքանչելի լուութե̃ տարեալ ամ̃ի, 'ի մեկնիլ եղբարցն ժողովեաց զծուէնս, և կցկցեալ՝ արկաւ անդրէն զանձամբ։ Յայնժամ և մախացող բանսարկուն գրգռեաց զեղբարս նր̃ յայլ չարութի̃. գտին կին մի գեղեցիկ 'ի կանանց անզգամաց, և զարդարեալ զնա՝ մուծին 'ի սենեակ Թովմայի. իսկ Թովմաս գոչեաց 'ի սրտէ առ ա̃ծ և առ տիրամայր կոյսն. և գտեալ խանձող մի փայտի՝ պհետ պնդեցաւ փորձողին որպս 'ի մտանել և 'ի խանձողել զնա. մինչև կորագլուխ փախչել նմա 'ի տեղւոջէն։ Յայնժամ փակեալ ոե̃ն զդուրս խցին՝ արար նովին խանձողիւ փայտի զնշան խաչի յորմն. և ծունր եդեալ առաջի՝ խնդրէր 'ի ա̃յ բազում արտասուօք շնորհել նմա զձիրս մշտնջենաւոր մաքրութե̃. և իբրև յերկարեալ յաղօթս՝ 'ի քուն մտ̃էր թմբութե̃, երևեցան նմ̃ հրեշտակք երկու, և ասեն. լուեալ եղեն աղօթք քո, և ա̃ծ առաքեաց զմեզ՝ ածել ը̃ մէջ քո գօտի անխախտելի մաքրութե̃, և անդէն գօտի ածին նմա պնդապէս զսպելով. մինչև

վարժնուլ նմա մեծաձայն աղաղակաւ . ՚ի ներքս վաղեցին պահապանք ՚ի ձայնէն , այլ նա ոչ եհան զբանն ՚ի վեր . և ինքն երանելին յետ այնպիսի շնորհաց ևս ք̃ զևս անձնապահ լինէր յի̃մաւթից ցանկութե և ՚ի խօսակցութե̃ կանանց : Յետ երկուց ամաց արգելանացն Թովմայի՝ մայր նր̃ հարեալ ՚ի խղձէ և ՚ի գթոյ՝ թոյլ ետ նմա իջանել ՚ի ծածուկ սանդղով ընդ պատուհանն , ուր սպասէին նմա ոմանք ՚ի դոմինիկեանց կրօնակցաց . որք փութապէս առեալ տարան զնա ՚ի Նէապօլիս , և անտի ՚ի Հռովմ , և ապա ՚ի փարէզ . ուստի էանց նա ՚ի կողմնս գերմանացւոց , և աշակերտեցաւ մեծին ալբերտի . և ապատայել ՚ի հոգւոց սրտին՝ ետ զանձն հանդարտութե̃ ՚ի ցանկալին իւր ուսումնասիրութի , գերազանցեալ զի̃մ դասակցօք . և զի էր սիրող լռութե և ծանր ՚ի խօսել , ո̃պ և մարմնով դէր , կոչէին զնա աշակերտակիցքն եզն անխօսուն : Իսկ մեծն ալբերտ՝ որ գիտակ էր առաքինութե և ուշիմութե նր̃ , ասէ ցընկերսն նր̃ . եկեսցէ ժմ՝ յորում այնպէս հզօրագոյն գոչեսցէ եզնիկդ այդ , մինչև լսելի լինել ը̃ ամ̃ . զորոյ և զփորձ իմաստութեն տեսեալ ամենեցուն հանդերձ յետին խոնարհութե̃ , պատկառէին ՚ի նմանէ : Յետ կատարելոյ զա̃ծաբանութի՝ գնացեալ ՚ի փարէզ հրամանաւ ալբերտի՝ եղև դասասաց գրոցն վճռոց . և իբրև կամեցան տալ նմ̃ պատիւ վ̃դպականն ,

նա

նա հրաժարէր առ խոնարհութեան՝ պատճառելով և զհասակ իւր, զի չև էր երեսնամեայ. մինչև ետես 'ի տեսլեան զոմն ծերունի՝ որ ասաց նմա հնազանդ լինել առաջարկութեան առաջնորդաց, և դնել բնաւեան 'ի բեմասացութեան իւրում զաւածն դաւթեան. արբուցանէ զլերինս 'ի շտեմարանաց (կամ 'ի քարձանց) իւրոց: Դէպ եղև սմին գալ 'ի կողմանս հռովմայ առ մտերիմն իւր կարդինալ հռիքարտոս. որոյ առաջի յայլ թահարեալ զերկու օրէնսգէտ հրէայս, և դարձոյց զնոս 'ի քս: Նա էր յոյժ յաջողեալ 'ի վրդպութեան բանիւ և գրով. և այն առաւել զօրութեամբ աղօթից, յոր տքնէր հանդերձ այլովք ճգնութեամբք. և ստէպ յափշտակէր յաղօթս. և սկիզբն ամ բանից և գործոց նր էր աղօթք հանդերձ արտասուօք, որով և քարոզք նր էին զօրաւորք յոյժ: Ի մերձենալ կնոջ տեռատեսի 'ի քղանցս սմին՝ առժամայն բժշկեցաւ 'ի նէապօլիս քաղաքի: Ի գրել սմին զմեկնութի եսայեայ՝ երևեցան նմա սրբն պետրոս և պօղոս, և յայտնեցին զիմաստ բանին՝ զոր աղօթիւք խնդրէր յայ: Ի հիւանդանալ հռէգինալտոսի՝ որում յայտնէր թովմաս զամ խորհուրդս իւր, գնաց 'ի տես նր. և աղօթս արարեալ 'ի վր նորա՝ հանդերձ նշխարօք սբյ կուսին ագնեսի՝ առողջացոյց: Ի գրել զպաշտամանց սբյ հաղորդութեան՝ յորժամ ծունր եդեալ կայր թովմաս առաջի խաչելոյն, խօ-

սեցաւ առ նա խօսելեալ փրկիչն . բարիոք գրեցեր զինէն Թովմաս , արդ զի՞նչ վարձ խնդրես յինէն . և նա ասէ . զքեզ միայն տ՟ր իմ : Մինչդեռ 'ի սեղանի էր լուդովիկոսի ը՟ Թ՟գրին գաղղիոյ ը՟ կարդինալի միում, յանկարծ բախեաց աջովն զսեղան Թովմաս՝ ասելով, գտի զձեռնարկութի՟ն՝ զոր խնդրէի ը՟դդէմ այս ինչ մոլորութե՟ . և յապշել նմա մեծաւորին՝ որ նստէր առ նմա, թէ գիտեա՛ զի 'ի սեղան Թ՟րի ես , ասէ . Թո՛ղ ինձ հա՛յր՝ զի ոչ գիտէի : Նա և առաւել 'ի ժամաղօթից պէտք լինէին դարձուցանել զնա 'ի զգայութի՟ , զի երբեմն այնչափ վերանայր , մինչև հազի՟ հուր կա՟մ ճրագ մերձեցուցանելով ուշաբերէին զնա : Կամեցաւ պապն կղեմէս դ՟ առնել զնա արքեպ՟ս նեապօլսոյ . այլ նա չէառ յանձն . նոյնպ՟ս փախչէր յա՟մ փառաց : Յաւել ուրումն զփարէզ քաղաքէ , քանի՞ մեծ է մեծութիւն սորա , պ՟խնի ետ Թովմաս . առաւել է քան զայն՝ մի և եթ ճառ ոսկեբերանի 'ի մեկնութեան մատթէի : Սքանչելի են և ա՟մ գրուածք նորին Թովմայի՝ մանաւանդ ա՟ծաբանականք , հրեշտակային նրբութ՟բ և պարկեշտութ՟բ . և ոչ միայն անձամբ գրէր , այլև երբեմն երից և չորից նօտարաց բանս 'ի բերան դնէր 'ի վ՟ր զանազան խնդրոց : Երկուք ումանք տեսին աստղ լուսափայլեալ 'ի վ՟ր գլխոյն Թովմայի . և ինքն ետես զհոգի քեռն իւրոյ վախճանելոյ՝ որ խնդրէր առնել

նել զյիշատակ նր 'ի նոյն պատարագի , որպ և զմիւս քեռ իւրոյ · իսկ միւս քոյրն մեր ասէ՝ եհաս յօԹևանս արքայութե երկնից ։ Այս յետ տարւոյ փոխեցաւ յերկինս և ինքն երանելին Թովմաս՝ մինչդեռ էր 'ի վր ճնպհի 'ի վանս կիստերսեանց , հանդերձեալ գնալ 'ի ժողովն լուգդունի , 'ի հասակի ծ ամաց՝ յամի 1274 · և եղեն պէսպէս նշանք և սքանչելիք յետ վախճանի նր · որպ և ի ժմկս ժմկս 'ի բանալ զգերեզմանն սրբյն՝ բուրէր հոտ անուշութե ։ 'Ի դասակարգել զնա ընդ սրբս յամի 1323 · տեսաց պապն յովհաննէս իբ · այնչափ հրաշս գործեալ հրեշտակային վարդապետս՝ որչափ պրակս գրեաց ածաբանականս ։ Ի · մարտ · 7 ։

Թովմաս Եպիսկոպոս Վալենտինացւոյ , ծն 'ի նոր գեղջէ , էր 'ի վիճակէն տոլէտայ սպանիացւոց՝ ծնեալ յամի 1488 · և մնեալ 'ի նոյն վարս՝ առաւելեալ ողորմածութբ , զի և 'ի տղայութե տեսեալ զաղքատս՝ մերկանայր զհանդերձս իւր , և արկանէր զնոքօք ։ Մինչդեռ յուսմունս էր 'ի դպրատան կոմպլուտոնի , լուեալ զմահ հօրն՝ եկն և բաշխեաց զամ ինչս 'ի սնունդ աղքատաց կուսից · և ինքն դարձ արարեալ յուսումն՝ ներհուն գտաւ , և կարգեցաւ դասատու փիլիսոփայութե և ածաբանութե 'ի նմին համալսարանի · այլ վս առաւել փութոյն 'ի հոգևորս՝ գնաց և եմուտ 'ի կարգ օգոստինեանց անապատաւորաց յամի իբր 1517 ։ Այս յառաջադէմ ե-

ղեալ յամ առաքինութիւն կրօնի՝ ոչ նորո-
գիչ ցուցաւ կարգին: Հրաժարեալ յարք-
եպսուէ Կրանատայ՝ հարկեցաւ լինել եպս
Վալենցայ. և ոչ նուաղեալ ՚ի կարգաց բա-
րեաց ձգնութե և աղօթից իւրոց՝ հանդի-
սացոյց զաղքատասիրութի, մինչև զմահիճս
իւր ևս տալ աղքատաց. մինչ զի յանկանիլ
իւրում ՚ի մահիճս՝ ՚ի փոխ էառ զտուեալն
յիւրմէ յողորմութի: Մեռաւ յամի 1555.
կէ. ամաց. և արար ած նովաւ բզմ սքանչե-
լիս ՚ի կենդանութե և ՚ի մահուան. մանա-
ւանդ ՚ի լնուլ զշտեմարանս նր ՚ի պէտս աղ-
քատաց. կենդանացաւ և մանուկ մեռեալ՝
՚ի մերձենալ ՚ի տապան սբյն: Ի. սեպտ.

18:

Թովմաս Եպիսկոպոս ընկտուղաց մփ ընկլուզաց,
այն է Թովմաս պեքետ՝ արքեպս կանտուա-
րիոյ կմ կանտորբերայ անգղիացւոց, ծնն-
դեամբ ՚ի լոնտուայէ: Սա էր յաւուրս կիռ-
մանուէլ կայսեր և չնորհալւոյն, այր զօրա-
ւոր հոգւով, և հովիւ քաջ. որ առ նախան-
ձաւորութե օրինացն այ և իրաւանց եկեղեց-
ւոյ՝ ըդդէմ եկաց անարժան գործոց արրի-
գոսի երկրորդի անգղիացւոց արքայի. և
հրամանաւ աղեքսանդրի գ հռովմայ հայրա-
պետի՝ ընդ բանիւ արար զկթփրն և զհամա-
խոհս նր. և ինքն իբրև հալածական շրջե-
ցաւ արտաքոյ աթոռոյ իւրոյ. այլ ՚ի ցուցա-
նել արքայի կզղջումն՝ դարձաւ անդրէն ՚ի
եպսն. զոր ընկալան ժողովուրդքն այմ մե-
ծաւ

ծաւ ցնծութ՟ : Բայց թգ՟րն յետ սակաւուց
միւսանգամ գրգռեալ ընդդէմ եպ՟սին՝ եւ
սպանանել զնա 'ի ձեռն չորից իշխանաց իւ-
րոց , մինչդեռ կայր երանելին 'ի վ՟ր բեմի
առաջի ս՟բ սեղանոյն . և եղեն յայնժամ
սքանչելիք մեծամեծք , մինչև ապաշաւել և
թգ՟ւորին , և տալ թաղել զնա պատուով 'ի
ներքոյ խորանին՝ ուր հատաւ գլուխ ս՟բյն .
և բազում ևս նշանք գործեցան 'ի տապանէ
նորա . վ՟ոյ և աղեքսանդր հայրապետ կար-
գեաց զնա 'ի թիւ ս՟րց վկայից . և եղև կա-
տարումն ն՟ր յամի 1170. ոժթ . (կմ՟ ըս՟ յայս-
մաւուրաց . ոժգ.) 'ի հասակի ծ՟ը ամաց :
յուլ . 9 : Ի . դեկտ . 29 :

Ի

Իգնատիոս ա՟ծազգեաց Հայրապետ տօնելի .
Հո . Ի . 72 :

Իգնատիոս լոյոլայցի հիմնադիր կարգին յիսուսեանց
էր սպանիացի , ծնեալ յամի 1492 . 'ի լոյո-
լա կանդաբրիոյ . և էր զինուորեալ 'ի դուռն
արքունի . և եղև նմ՟ վէրս առնուլ 'ի մարտ-
կոցին պամպելոնայ , և յանկանիլն 'ի մա-
հիճս՝ 'ի դիպուածով կարծեցեալ ընթերց-
ուածոյ գրոց վառեցաւ զհետ երթալ ք՟ի
և ս՟րց ն՟ր : Իբրև եկն 'ի լեառն սերրատոն՝
կախեաց զզէնս իւր առաջի խորանի սուրբ
ա՟ծածնին , և զհանդերձսն պատուականս
տուեալ մուրողի՝ ինքն զգեցաւ քուրձ , և

գնաց

գնաց 'ի մամրէսա . ուր մուրողութ̅բ կե-
ցեալ՝ հացիւ և ջրով շատանայր , գետնա-
խշտի լինէր , շղթայ գօտի ը̅ մէջ ածէր 'ի
ներքոյ քրձին , երկաթի խարազանօք զանձն
ձաղկէր արեամբ չափ . և ներքին լուսաւո-
րութ̅բ մխիթարէր յԱ̅յ՝ խորհրդազգած լի-
ներ վերին տեսութ̅եց . և յայնպիսում ժա-
մանակի դեռ հետեւակ 'ի գրոց՝ յօրինեաց
զհոգեւլից գիրս կրթութ̅ե : Սա քանզի տըն-
կեաց ա̅ծ 'ի սիրտ նր̅՝ հոգեւոր գիտութ̅բ սա-
տար լինել հոգւոց , զհետ եղև այնուհետև
կատարեալ դպրութ̅ե՝ սկսեալ 'ի քերակա-
նութ̅է , կրելով յայնմ վայրի բազմադիմի
հալածանս և նեղութ̅իս , բանտս և կապանս,
գանս և խոշտանգանս . այլ տակաւին ու-
րախ էր և փափաքող կրել զառաւելն 'ի մե-
ծագոյն փառս ա̅յ : 'Ի լուտետիա , այն է
փարէզ գաղղիացւոց , ընտրէր իւր գործա-
կիցս իննս 'ի գիտնաւոր արանց և 'ի վ̅րդպաց
յայլևայլ ազգէ՝ անդ 'ի լեառն վկայից կո-
չեցեալ՝ զառաջին հիմն էարկ կարգին իւրոյ,
որ կոչեցաւ ընկերութ̅ի յս̅եանց . և եկեալ
'ի հռովմ և հաստատութ̅ի ընկալեալ՝ յա-
ւել 'ի վե̅ր երից կրօնաւորական ուխտից ըզ-
չորրորդն վս̅ առաքելական քարոզութ̅ե ը̅
հնազանդութ̅բ սր̅յ գահին . և սկսաւ սփռել
զաշակերտեալսն ը̅ ամ̅ տիեզերս՝ 'ի դարձ
անհաւատից և հերետիկոսաց մինչև 'ի հըն-
դիկս . քանզի և յայնու ժամանակաւ բո-
կենէր սերմն ժանտ աղանդոյն լութերի ,

որոյ

որոյ գլխաւոր եղեւ սրբն իգնատիոս ։ Նաեւ
փոյթ նորա եւ իւրոցն 'ի հոգեւոր կրթութն հա-
ւատացելոց էր անձանձիր ։ մինչեւ նոր հոգի
զգենուլ ամենեցուն, եւ եռալ 'ի գործս ած-
պաշտութեն՝ ջերմեռանդն կարգօք ։ Նորա
իգնատիոս եւ դպրոցս մանկանց 'ի հռովմ եւ
յայլ տեղիս, եւ պարգեւացոյց զգիտունս ածմ
ղոյգ Է հոգեւոր կենաց ։ շինեաց վանորայս
եւ հիւրանոցս եւ կրթարանս արանց եւ կա-
նանց ։ եւ որ էր Է նմա 'ի յաջողել զգործն
ոյ 'ի շահ հոգւոց ։ յոր այնչափ էր անձնա-
տուր երանելին, մինչեւ զանձն մոռանալ եւ
դնել 'ի վն փրկութե այլոց ։ Ո՛. հաւատ էր
եւ Է դէմ գիճայ 'ի հալածել զնա, որք եւ այ-
լովք սքանչելի նշանօք փայլեն ։ մինչեւ տե-
սանել երբեմն սրբյն փիլիպպոսի ներեան այ-
լովքն հանդերձ՝ լոյս երկնային փայլատա-
կեալ յերեսս իգնատիոսի ։ Նոտես եւ ինքն
իգնատիոս զհոգի միոյն յընկերացն իւրոց վե-
րաթեւեալ յերկինս փառօք ։ որք եւ 'ի կառա-
սնեան լերին եսես զհոգիս ոմանց ոմանց
յիւրոցն թռուցեալ Է հրեշտակս յերկինս ։
Նրեւեցաւ եւ ինքն կենդանւոյն միում յըն-
կերաց իւրոց՝ որ էր 'ի հեռաւոր քաղաքի,
եւ անձկայր տեսութե նր ։ Նաեւ յետ բազմա-
պատիկ մեծամեծ գործոց՝ լի արդեամբք
փոխեցաւ առ տենչալին իւր քն յամի 1556 ։
եւ որ արար նորաւ հրաշս բազում են յետ վախ-
ճանի նր ։ Յ. յունվ. 31 ։

Իլարիոն կամ հիլարիոն՝ սր հայրն՝ էր 'ի գա

ղայ

ղայ պաղեստինոյ առ մեծն կոստանդիանո-
սի՛ և որդւովք նորա, զաւակ հեթանոսաց, եկեալ յաղեքսանդրիա վասն ուսման, և անդ հաւատացեալ 'ի ք̅ս և մկրտեալ. որ և աշակերտեալ նմա հօրն անտոնի աբբայի 'ի հասակի ժէ ամաց՝ ուսաւ զամենայն կարգս կրօնի. և եկեալ 'ի գազա՝ իբրև եգիտ զծնօղս իւր մեռեալ, բաշխեաց աղքատաց զամենայն ինչս նոցա. և ինքն չոգաւ յանապատ մայեղինաւ՝ ճրգնեալ 'ի պահս և յաղօթս յանձուկ խցի. մինչև յաղթել զամենայն փորձանաց դիւին, և առնուլ շնորհս սքանչելեաց։ Շինեաց վանս 'ի պաղեստին և յերկրին ասորւոց, եղեալ առաջնորդ բազմութեան եղբարց, և հայր հարանց. այլ փախուցեալ 'ի փառաց մարդկան՝ սկսաւ շրջիլ այսր և անդր. մինչև վախճանեցաւ 'ի կիպրոս ութսունամեայ՝ յամի 371. և յետ ժ̃ ամաց աշակերտ նորա իսիւքիոս եբարձ զմարմին նորա անապական, և տարաւ յառաջին վանս նորա 'ի պաղեստին։ ⁘

Ի. հոկ. 21։

Իլարիոս կամ հիլարիոս եպիսկոպոս պիկտաւիոյ գաղղիայւոյ՝ ժամանակակից նախընթացին, եր ծննդեամբ յակուիտանիոյ՝ որ և գուասկոնիա, այր հզօր բանիւ և գրով. որ նախ մտեալ 'ի կարգ Ջի, այլ ոչ յանապատի քաղաքավարեալ առաքինութ̅՝ ընտրեցաւ յեպիսկոպոսութ̅. և 'ի ժամանակս հալածանաց կոստանդեայ կայսեր՝ պարիսպ ամուր եղև ուղղափառաց և ախոյեան ընդդէմ ա-

րիա-

ըրանոսայ , և արտասահմանեցաւ 'ի Փռիւ-
գիա . ուր և յարոյց զմեռեալ մի , և գրեաց
զգիրսն յաղագս երրորդութեան : Զկնի չո-
րից ամաց հարկ եղև նմա գտանիլ 'ի ժո-
ղովս Սելևկիոյ Իսաւրացւոց . և անտի ան-
ցեալ 'ի Կոստանդինուպօլիս՝ պապանձեցոյց
զարիոսեան եպ̃կոպոսն . մինչև եղև նմա
հրաման դառնալ յաթոռ իւր . ուր անա-
րատ պահեաց զհօտն , և յետ բազում հո-
գևոր և գրաւոր վաստակոյ՝ փոխեցաւ առ
Տ̃ր յամի 369 : Ի . յունվար . 14 :

Ինդոս և Դոմնա տօնելիք . հտ . Ա . 158 :

Իսահակ Նահապետ տօնելի . հտ . Գ . 229 :

Իսահակ պարթև . տես Սահակ :

Իսահակ կմ̃ Սահակ պարոնէն՝ նոր վկայ , որոյ առա-
ջին անունն յուսուփ , էր 'ի շահաստանայ
դավրիժու , երիտասարդ չարաճճի՝ դաւան
թշնամի քրիստոնէից . այլ զղջացեալ
տեսլեամբ տանջանաց դժոխոց և փառաց
արքայութեան՝ եղև քրիստոնեայ . և ուսեալ
զհայերէն դպրութի՝ խելամուտ եղև հին և
նոր կտակարանաց . և զի քաջ գիտէր և ըզ-
գիրս այլազգեաց՝ վիճէր և յաղթահարէր
զնս̃ . նմին իրի կրեաց բազում չարչարանս
'ի բազում տեղիս . մինչև հասեալ 'ի շամա-
խի շիրուանայ , և դատեալ յատենի՝ ասէր
ցդատաւորն . մեծ երախտիս ինձ առնես ,
եթէ հրով այրես զիս 'ի նշանակ սիրոյ իմոյ
բորբոքելոյ 'ի քս̃ած : Ապա հարին զգլուխ
վկային հաստ բրով , մինչև վայթիլ ուղղոյն

Է

ԷՌ ամեան. և ապա քարկոծեցին, և զմար-
մինն արկին 'ի հուր. և ծագեաց լոյս յերկ-
նից 'ի վր նշխարաց սրբոյն՝ ականերև ամն այլ-
ազգեաց, յամի 1417. պկզ: Հ. ապր. 18:

տես և Սահակ:

Իսիդորոս աղեքսանդրացի զօրական առ դե-
կոսիւ գնաց 'ի քիոն կղզի ԷՌ նաւական զըն-
դի. և հարիւրապետն յուլիոս իմացեալ
զքրիստոնէութի նր՝ մատնեաց նումերիա-
նոսի հազարապետի. և 'ի խոստովան լինել
վկային քաջութե զքն ամծ՝ յետ պէսպէս
խոշտանգանաց հատին զգլուխ նորա. զոր
բարձեալ թաղեաց ամոնիոս եր քահանայ.
որ և զկնի մարտիրոսացաւ 'ի հելլեսպոն-
տոս: Հ. մայ. 14, կմ 15: Յ. մայ. 14:
Լ. փետր. 5. և մայ. 15. իսկ երկու վկայ
համանուն:

Իսիդորոս եպս հիսպաղայ 'ի սպանիա՝ ծնեալ
'ի ձեռս երկուց եղբարց իւրոց որք եպսաց
լեանդրոսի և փուլգենտիոսի, և վարժեալ
հռովմայեցի՝ հելլենացի և եբրայեցի դըպ-
րութեամբ, եղև զօրաւոր քարոզ բանին և
յաղթահարող արիանոսաց գոթացւոց. և
դեղեցիկ առաքինութե զարդարեալ՝ փայ-
լեաց գրով և բանիւ և օրինակաւ. շինեաց
և վանորայս 'ի սպանիա, և ծաղկեցոյց ըղ-
միականեցական վարս. կառոյց և դպրատունս,
և աշակերտեաց զբազումս. Ջոխեաց և ըզ-
գլուխս անգլուխ հերետիկոսաց. և լի ար-
դեամբք փոխեցաւ յերկինս՝ յամի 636: Լ.

ապրիլ. 4:

Ուրայէփա կին երուսէ կոյս միանձնացեալ ժէ ամաց՝ էր աղեքսանդրացի դուստր քահա-նայի. և յելանելն երբեմն ՚ի ճգնարանէ հրամանաւ մօր վանից բերել ջուր ՚ի մեր-ձակայ աղբերէն, ետես՝ զի կուսկրանոս իշ-խանին ատանէր ՚ի քարշ կապանօք զքրիստո-նեայս, զայրս և զկանայս, զկրօնաւորս և զկուսանս, զքահանայս և զսարկաւագունս. և մատուցեալ առ կուսանն՝ հարցանէր ըզ-պատճառն. և նք ասեն. ՚ի նահատակութի երթամք՝ ընդունել զպսակ փառաց յարքայու-թե երկնից: Յայնժամ թողեալ իւրայինսայ զսափոր իւր՝ աղաչեաց զմն ՚ի գլխաւորաց զօրուն՝ արկանել և զինքն ՚ի շղթայս. քան-զի և ես քրիստոնեայ եմ ասէ, և աղախին քո. և այնպէս խառնեցաւ ՚ի թիւս կա-պելոցն: Ապա և տարան զնն նաւու ՚ի քա-ղաքն անտոնինուպօլիս, կոչեաց կուսկրա-նոս առաջի իւր զկապեալսն. և տեսեալ զի-րայինսա մատաղ հասակաւ և գեղեցիկ՝ հրա-մանն ետ ՚ի բաց արձակել. իսկ կոյսն ասէ. մեռանիմ և ես վն անուանն քնի ով պզա-սա. զի և ես անարգեմ զկուռս ձեր, և պաշտեմ զմն երկնից զճշմարիտ. և այնչափ բանս խօսեցաւ ընդ հոգւով սրբով, մինչև պա-մծթի հարեալ բանաւորին՝ նախ զնա ետ գլխատել, և ապա զայլ բազմութի երանե-լի կապելոցն: Հ. Յ. սեպ. 23: Ի. 22.

Սրբատօնաց տօնելի. հա. Ծն. 228:

Իա

Իւղաբեր կանայք տօնելիք . Հա . Ն . 24 : և Ն . 393 :

Լ

Լաւրենտիոս , որ և Լօրենցէոս պերճապայծառ
վկայն Քրիստոսի, նախասարկաւագ էր սրբոյն Քսես-
տոսի աթենացւոյ` արժանաժառանգ յաջոր-
դի սրբոյն ստեփաննոսի հռովմայ հայրապե-
տի : Նա եղև 'ի դառնալ դեկոսի կայսեր 'ի
պարսից Յէն 'ի Հռովմ, ընկեց անդ առաջի
գազանաց զերկուս վկայս` զորս կալեալ էր 'ի
պարսս . և անուանք նց Աւդոնոս և Սէն-
նոս , կմ ՟բ այլոց` Աբդոն և Սեննէն . և յոյժ
մերձիլ գազանաց 'ի սոսա` սպան զնս սրով :
Յետ այսորիկ բորբոքեալ զհալածանս գա-
հակիցն և յաջորդն դեկոսի վաղերիանոս`
ետ ունել զսբ հայրապետն քսեստոս , և
ստիպէր յուրացութի . և 'ի խոստովանն լի-
նել նր արիաբար կքն մծ , և 'ի յանդիմա-
նել զմոլորութի կւոց , հատին և զգլուխ
նորա . զոր թաղեաց լաւրենտիոս գործակ-
ցութբ հաւատացելոց : Ըմբռնի ապա և
ինքն սբ սարկաւագն լաւրենտիոս . և 'ի պա-
հանջել կուռնելիոսի քաղաքապետին հռով-
մայ 'ի նմանէ զգանձս եկեղեցւոյ , խըն-
դրեաց նա սայլս , զի բարձցէ 'ի նս և բեր-
ցէ . և տարեալ` եդ 'ի վր զաղքատս և զցա-
ւագարս , որոց բաշխեալ էր զինչսն ՟բ հրա-
մանի հայրապետին , և էած 'ի պալատն .

 Ընդ

Ընդ որ բարկացեալ բռնաւորին՝ ետ գան հարկանել զնա և խոշտանգել, և 'ի բանտ արկանել. ուր նա բժշկեաց զբազում հիւանդս և զախտաժէտս անուամբն քի. մինչ բանտապանն Դիոդորոս կին Դոզիթոսի հաւատաց 'ի քս, և մկրտեցաւ ։ Յետ կրկին դատելոյ զլաւրենտիոս և չարչարելոյ ազգի ազգի կտտանօք, իբրև գտին զնա հաստատուն 'ի քս, տարածեցին զերանելին 'ի վՐ հրացեալ կասկարայի. և կայր առաջի նՐ մայր իւր՝ աւետարան 'ի ձեռին, և քաջալերէր զորդին. իսկ նա վկայն առէ ցիշխանն. աւասիկ մի կողմն մարմնոյս խորովեցաւ յերկար, մղէ դարձո զկս 'ի միւս կողմն, զի և այն խորովեսցի, և եղեց ողջակէզ կատարեալ տն այ իմոյ. և այսպիսի արութբ աղօթելով աւանդեաց զհոգին քաջ նահատակն՝ յամի տն 258 ։ Իսկ 'ի թաղել բանտապանին զմարմինն սբյն, կալան և զնա. և յետ քերանաց կապեցին ընդ ձի խստերախ. յորմէ ձգեալ ընդ քարս և ընդ թուփս՝ կատարեցաւ 'ի քս, և թաղեցաւ ընդ լաւրենտիոսի ։ Ձ. օգոստ. 12 ։ Յ. օգ. 10 ։ Լ. օգ. 6. 10, 13 ։ և յուլ. 30 ։

Լաւրենտիոս յուստինեան վենետկեցի 'ի Ջիւստինիանի ազատ տանէ՝ 'ի մանկութէ փոյթ 'ի հոգևորս, եղև այր ճգնաւոր յոյժ. և խոյս տուեալ 'ի պատրաստութէ հարսանեաց՝ եմուտ 'ի միաբանութի կանոնիկոսաց սբյն գէորգեայ 'ի կղզին ալկայ. և յաւել

'ի խստակրօն վարս և յա̃մ առաքինութիս՝
առաւելեալ խոնարհութ̃ և արհամարհութ̃
եի և անձնուրացութ̃ ։ Յամի 1424. կար-
գեցաւ ը̃ հանուր առաջնորդ կարգին. և 'ի
1451. ընտրեցաւ 'ի պապէն՝ առաջին պատ-
րիարգ վենետիկոյ. այլ տակաւին պահէր
զկրօնաւորական աղքատութի̃ իւր. և էր
աղքատասէր յոյժ, և հայր աղքատաց, որ-
բոց և այրեաց. շինեաց բազում վանս կու-
սանաց, արար և զայլ բա̃մ բարեկարգութիս ։
Ունէր զշնորհս արտասուաց. և արժանի
եղև 'ի պատարագի ծննդեանն քի̃ տեսա-
նել զմանկացեալն ա̃ծ. լսելի եղև երբեմն
և ձայն յերկնից, թէ տ̃րութն վենետկեց-
ւոց կայ յոտին աղօթիւք պատրիարգին իւ-
րոյ ։ Նաև և զշնորհս մարգարէութե և նշա-
նագործութե. գրեաց և զհոգելից գիրս
պարզ ոճով. և փոխեցաւ յերկինս յամի
1455. հ̃ը ամաց. և եղեն պէսպէս սքան-
չելիք 'ի ժամուն և զկնի ժամանակաց յա-
նուշահոտ և յանապական նշխարաց սր̃յն ։

Ն. սեպտ. 5 ։

Մ Եւսեբիոս կմ. Լիճերոնինոս, այն է Ն. Իրպեր-
դինուս՝ աշակերտ սր̃յն ծնորատոսի սքան-
չելագործ աբբայի, և գործակալ նորա 'ի
փոնտեան վանս կամպանիոյ՝ էր յաւուրս տա-
տիզայ արքային գոթացւոց ։ Նա եղև 'ի
գնալ Լիճերոնինոսի երիվարաւ 'ի պէտս ինչ
վանաց՝ զօրք գարդայ կոմսին գոթաց յափշ-
տակեցին 'ի նմանէ զերիվարն. այլ 'ի կա-
միլ

մին իւրեանց անցանել ընդ գետն մուլտաւր-նոն՝ կապեցան աներևոյթ զօրութեամբ, մինչև դարձուցին զձի առն նոյ : Իսկ ՚ի գալ աւազակաց ՚ի փանս՝ աչօք բացօք ոչ կարացին տեսանել զնա, որ կայր առաջի նոյ, և ոչ կարացին գողանալ և ոչինչ : Սա ինքն ընծերաւորնոս սախպեալ երդմամբ ՚ի կնոջէ ումեմնէ յարուցանել զորդի նոր, զոր տանէին ՚ի թաղել, եհան ՚ի ծոցոյ իւրմէ զհողաթափ վիճակին իւրոյ սրբոյն անորդատուսի, և եդ ՚ի վերայ մեռելոյն . և յաղօթելն առ Աստուած՝ նոյն ժամայն կանգնեցաւ մեռեալն . և այսպիսի վարուք կեցեալ՝ փոխեցաւ երանելին առ անձկալին իւր Քս : Հ . օգոստ . 23 : Վր . պրապ . տրամնտխոս . ա . 2 : Բարոնիոս յամի 543, և 555 :

Եւսեբիոս և Սաղղինիկոս նահատակակիցք սրբոյն Թէոփիլոսի վկայի . զոր գտցես ՚ի տօնակին . Հոկ . Ծն . 221 :

Լուդովիկոս Սբ. Թագաւորն զաղղիացւոց, որ և լուիզ իններորդ, այր առաքինի ՚ի մանկութէ, և հզօր ՚ի պատերազմունս, յետ բազում և մեծամեծ գործոց յարևմուտս՝ դիմեաց յեգիպտ . և զկնի վանելոյ զսարակինոսս առ մի նուագ՝ յանկարծ ժանտախտ ՚ի զօրս իւր՝ յաղթեցաւ և ձերբակալ եղև . և ապա դաշամբ ուխտի հաշտութեան արձակեցաւ : և զամս հինգ յամեալ յարևելս՝ զբազում քրիստոնեայս ազատեաց ՚ի գերութէ, և զբազումս յանհաւատից դարձոյց ՚ի

քն ։ Նա 'ի լսել զմա՛հ մօրն դարձ արարեալ 'ի գաղղիա, և առանձին նստեալ յաթոռ-թագւորութեն՝ արար բզմ բարեկարգութիւնս. շինեաց և եկեղեցիս, վանորայս, աղքատանոցս և հիւանդանոցս. ծառայէր և անձամբ հիւանդաց. և ինքն խոշորս զգենոյր, և ճնշէր զմարմինն քրձով և պահօք ։ Նա 'ի միւսանգամ խաղալն յարևելս յազատութիւն սբ երկրի յամի տն 1270. վախճանեցաւ 'ի մահտարաժամէ անկելոյ 'ի բանակն, ծե ամաց, յետ տիրելոյ նաւահանգստին թունիզու ։ Իսկ մարմին նր բերեալ 'ի փարէզ՝ եդաւ 'ի տաճար սբյն դիոնեսիոսի, և գլուխն յարքունի մատրան. և պայծառացեալ սքանչելեօք՝ դասակարգեցաւ ընդ սբս յետ իբր երեսուն ամաց ։ Լ. օգ. 25 ։

Լուկիա, կմ Լուչիա՝ (որ թարգմանի լուսաւոր) մեծանուն կոյս և վկայուհի, էր 'ի սիրակուսայ հռչակաւոր հին քաղաքէ սիկիլիայ կղզւոյն՝ 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի. և զի ծնօղքն էին հեթանոսք, խօսեցան զնա առն հեթանոսի. բայց ինքն ծանուցեալ զճշմարտութիւն և հաւատացեալ 'ի քն՝ յանկայր սիրով սրբութե նմանօղ լինել սրբուհւոյ կուսին ագաթեայ նահատակելոյ 'ի նմին կղզւոջ ։ Նա քանզի մայր իւր էր տեռատես, առեալ տարաւ զնա 'ի կատանիա քաղաք 'ի տապան ագաթեայ կուսի յաւուր տօնի նր, և խնդրէր 'ի նմանէ զբժշկութիւն մօրն. և ագաթի երևեալ նմա

'ի

'ի տեսլեան երկու հրեշտակաց՝ ասէր․ քո՛յր իմ լուկիա զի՞ է քեզ խնդրել յինէն զայն ինչ՝ զոր դու հանդերձեալ ես այլոց առնել․ և զարթուցեալ լուկիայ՝ եգիտ զմայր իւր առողջացեալ ամենևին․ և հաստատեալ'ի հաւատս՝ մկրտեցաւ մայրն հանդերձ․ և իբրև դարձան 'ի տուն, բաշխեցին զինչս իւրեանց աղքատաց։ Իմացեալ խօսնաւն լուկիայ զքրիստոնէութիւն նորա, և ոչ կարացեալ խափանել զնա, մատնեաց պասքասիոսի դքսին սիրակուսայ․ և նա իբրև փորձեաց և եգիտ զնա հաստատուն 'ի սէրն քի, հրամայեաց տանել զնա 'ի տուն պոռնկութե․ այլ ոչ ոք կարաց քարշել զնա և տանել՝ մինչդեռ կայր 'ի գաւթի ապարանից յեցեալ 'ի սիւն մի կճեայ․ զի հոգին նորա անշարժ հաստատեաց զնա 'ի տեղւոջն․ մինչ զի թէպէտև բազմութիւք զօրականաց պարանօք ձգեցին զնա, ևս և բազում լուծս եզանց բերեալ՝ նոքօք քարշէին, այլ չեղև հնար խախտել զնա 'ի տեղւոջէն։ Ապա հրաման ետ բռնաւորն հուր բորբոքել զնովաւ նաւթիւ և ձիթով, և կենդանւոյն այրել զկոյսն․ բայց և ո՛չ հուր ազդեաց 'ի նա։ Իսկ յործամ էլ հրաման գլխատելոյ զնա, ինքնին կամաւորութբ մատեաւ, և ձգեաց զպարանոց իւր, և այնպէս կատարեցաւ սրով․ և մայր նորա թաղեաց զնա 'ի նշանաւոր տեղւոջ։ Արժանի եղաք և մեք տեսանել զսիւնն զայն սրբուհւոյն լուկիայ, և

համբարուել յամի 1809, ՚ի մէջ տաճարին՝ որ շինեալ է յանուն նր՟ հանդերձ մեծաստանաւ կրօնաւորաց․ որ է հետի յայժմու մնացուածոյ քաղաքին սիրակուսայ իւր կէս ժամու ։ Հ․ դեկտ․ 14 ։ Յ․ Լ․ 13 ։

Լուկէս՝ միւս ևս երջանիկ կոյս՝ էր ՚ի կամպանիայ գաւառէ մերձ ՚ի Հռովմ․ զոր կալաւ վն՟ ՚ի քն՟ հաւատոց աէքսիոս ատտիկան տեղւոյն․ և ոչ կարացեալ տանջանօք հաւանեցուցանել՝ հրապուրէր զնա բազում պարգևօք ամուսնանալ ը՟ իւր ։ Իսկ սրբուհին մերժեաց զպարգևս նր՟, և ասէ․ ես հանդերձեալ եմ քս՟ի հարսնանալ ։ Յայնժամ եարկ ա՟ծ զուլթ ՚ի սիրտ իշխանին ՚ի վր՟ աղախնոյն քս՟ի․ մինչ զի ետ նմա տուն առանձին մօտ յապարանս իւր՝ կարգեալ նմա աղախնայս, զի համարձակ լիցի պաշտել զհաւատս իւր պահօք և աղօթիւք․ և ինքն յերթալն ՚ի պատերազմ առնոյր զաղօթս կուսին, և նովաւ յաղթող լինէր․ մինչև աղօթիւք կուսին հաւատաց ՚ի քս․ և փափաքեալ նահատակութե՛ թողեալ զիշխանութի՛ իւր․ և կացեալ յատեան դատաւորին կամպանիոյ հանդերձ լուկիայիւ, և այլ ևս քսանևմի նահատակօք՝ կատարեցաւ ը՟ նս՟ ։ Հ․ յուլ․ 25, կմ՟ 30, կմ՟ 31 ։ Յ․ Լ․ յուլ․ 6 ։

Լուկիա տիկին հռովմայեցի և այրի՝ էր առ դիոկղետիանոսի և մաքսիմիանոսի, անցեալ զաւուրբք․ որ ՚ի ջանալն մայրենի խնամով

մով դարձուցանել զկռապաշտ որդի իւր ըղ-
պրոքոս 'ի հաւատս քնի, մատնեցաւ 'ի նմա-
նէ յատեան կայսեր. և քաջութբ դաւա-
նեալ զՔնի մարտութիւն՝ արկաւ 'ի կաթսայ
եռացեալ. և իբրև ինչ ոչ վնասեցաւ, շըր-
ջեցուցին զնա ընդ քաղաքն ծաղանօք և ծաղ-
կանօք : Սրում ընդ սմա ելեալ Գեմինիա-
նոս կին զերամանոս ոմն 'ի հեթանոսաց՝ զար-
մացաւ ընդ համբերութիւն նր. և գնացեալ
զհետ նր՝ հաւատաց 'ի քն և մկրտեցաւ. և
կոչեցաւ հոգևոր որդի լուկիայի. և ընդ նմա
ել յատեան, և չարչարակից լեալ նմա՝ ինքն
կատարեցաւ սրով. իսկ սրբուհին լուկիա
յափշտակեալ ձեռամբ հրեշտակի՝ եդաւ
'ի լեառն տաւրոմենայ սիկիլիացւոց. ուր խա-
ղաղութբ հանգեաւ 'ի քն : Հ. հոկտ. 19 :
Ց. սեպտ. 17 : Յ. սեպ. 16 :

Սուլփանոս կմ լուկիոյ լիանոս քաղաքմեր կարոց
'ի կողմանս նիկոմիդեայ առ աւրելիանոս
կայսերաւ, 'ի ծերութեն իւրում հաւատա-
ցեալ 'ի քն. վասն կալաւ զնա սիղոնանոս
կոմսն, եւ խորտակել զկզակսն քարամբ,
և գլխիվայր տանջել 'ի խաչաձև կախաղա-
նի զանձինք և քերանօք, և 'ի բանտ արկա-
նել : Նոյն անկան յոտս նր չորս մանկունք՝
Ալոզիոս, Նիպատիոս, Պօղոս և Դիոնէ-
սիոս, և խնդրեցին զաղօթս նր՝ պսակակից
լինել նմին. տեսաք ասեն զքեզ 'ի խաչին,
զի եդ ձեռն մեր 'ի գլուխ քո պսակ պայծառ՝
երևեալ բազում հրեշտակօք. և սրն ուրախ

եղև, և քաջալերեա՛ց զնոսա 'ի հաւատս : 'Ի վաղիւ՛ անդր կացուցին զնա և զողջոյն միանգամայն առաջի կոմսին. և նա ետ ար-կանել զնոսա 'ի հուր. և 'ի շրջանիլ հրոյն յանձրևոյ` հատին զգլուխս ո՛ր մանկանցն. և զսբ͞ն լուկիանոս տարեալ 'ի բիւզանդիոն` անդ խաչեցին գլխիվայր : Յետ կատարման սոցա ամբաստանեալ եղև առաջի կոմսին բարեացապարտ և ծ͞ծասէր կոյս ո͞մն Պաւ-լա անուն, թէ նա եղև պատճառ դարձին լուկիանոսի, և յորդորիչ մանկանց 'ի նա-հատակութի՛, և դարմանիչ ն͞ց 'ի բանտի. և 'ի խնդրել զնա զօրականաց` եկեալ գտին զնա յաղօթս 'ի տեղին, ուր զլուկիանոս խաչե-ցին. և արկե՛ շղթայս 'ի պարանոց սրբուհ-ւոյն` տարան 'ի քարշ առ կոմսն. յորմէ հար-ցեալ` արար պ͞խնի. Ես աղախին եմ ք͞սի, և դուստր հոգևոր հօրն իմոյ լուկիանոսի. և զպատուհասս մահուն ինձ երախտիս հա-մարիմ, զի զերծեալ 'ի մշտաբեր կենացս` զանմահականն հանգիստ ժառանգեմ: Ա͞յ հարին զնա դալար բրօք, և հրով փորձե-ցին. և հրեշտակ ա͞յ պահեաց զնա, և ծա-նոյց նմա` թէ, բարեխօս են վ͞ս քո լուկիա-նոս և մանկունքն` զորս դու հաւուցեր այն-պիսի փառաց. ապա տարան զպաւլա, և գլխատեցին 'ի տեղի կատարմանն լուկիա-նոսի :

Ը · Յ · Լ · յունիս · 3 :

Լուկիոս. տե՛ս Պուկիոս :

Խ

Ամառ. Եպս տօնելի. Հո. Պ. 375։
Խաղնեռաշ. տես Է Ա. Թանասի։
Խաչի տօնք. տես 'ի տօնական հատորն.
ԽԱ. 205 = 238։

Խաչատուր Նոր վկայն Ամդեցի, որ 'ի Տիգրանակերտէ՝ որ և Տիարպեքիր, եր պատանի քսանամեայ՝ աղօթասէր և ընթերցասէր. որ 'ի լրոյ վարուց սրբոց վկայից վառեալ 'ի սէր մարտիրոսութեան՝ տեսանէր յանուրջս զնահատակութիւն իւր. և յաւուր միում յելանելն 'ի տանէ՝ ասէ. երթամ 'ի շուկայն, և կարծեմ թէ ոչ ևս դարձայց 'ի տուն. զի Տէր կոչէ զիս։ Եւ յայնմ աւուր Թշնամանէր յայլազգւոյ ումեմնէ՝ ոչ այլ ինչ ասաց, բայց միայն պախարակեաց զգէնս նորին սուտ։ Յայնժամ կուտեցաւ բազմութիւնն, և ձգեցին զնա 'ի դատաստան ոմն հայհոյիչ. և դատաւորն խրատ տայր նմա ուրանալ զհաւատս և ապրիլ. իսկ նա ասէ. թէև քերթեսջիք զիս, ես ոչ դառնամ 'ի ճշմարտութենէ. վասն որոյ յետ բազում ողոքանաց և սպառնալեաց ել վճիռ սպանման։ Եւ դահիճքն նախ քերթեցին զմորթ նորա մինչև 'ի լանջս և 'ի քամակն. և ապա խորտակեցին կայնով 'ի վերայ միմի զբազուկսն և զոլոքսն, և թողին զնա այնպէս ոգեսպառ մինչև ցերեկոյ. և ապա ակնարկելոյ նորա յղեցին առ նա ծածկապէս քահանայք զՏէր Հա-

զոր-

ղորդութեն եղեալ 'ի մէջ հայոց . զոր ընկալեալ գոհացաւ զայն . և 'ի մէջ գիշերի աւանդեաց զհոգին . և էջ լոյս պայծառ 'ի վերայ մարմնոյ նորա 'ի տեսիլ պահապանաց : Սա հրամանաւ դատաւորի բարձին զնա , և թաղեցին միաբան ամ ազգք քրիստոնէից եղելոց 'ի քաղաքին . յամի 1652 . ռՃա . յօգոստ . 20 : Ն . մարտ . 10 :

Խաչիկ կամ Խաչատուր վրդպ հոգետես՝ մի յաշակերտաց սրբոց թարգմանչացն սահակայ և մեսրոպայ , յետ կատարմանն նոցա շրջէր առաքելաբար , և ուսուցանէր զբանն այ զամ աւուրս իւր : Սա 'ի տօնի յայտնութե զանեղի առեալ 'ի գիւղն ակոռի յատն մասնեաց՝ ետես 'ի գիշերի տեսիլ , զի ժողովք բազմութե ննջեցելոց կենդանացեալ՝ բազմեալ էին փառօք 'ի կոչունս անպատում ուրախութե 'ի սպարապատ միում . յորոց և զոմանս ճանաչէր յանկանէ յանուանէ : Սա տես և զոմն ղազար անուն ակոռեցի՝ զի կայր տխուր տաքոյ դարպասին . և հարցել զպատճառն՝ 'ի միոյ էառ , զի այլք միշտատկաւ աղօթից և ողորմութե փոխեալ էին 'ի հանգիստ երանութե . իսկ ինքն թէպէտև բզմ ինչս եր թողեալ , բայց ընտանիք նր անհոգանային կատարել զյիշատակ հոգւոյ նր , և ոչ տային ողորմութիս աղքատաց և քահանայից : Սա յարուցել ընդ առաւօտն՝ որ էր օր մեռելոց , պատմեաց զայն երանելին խաչիկ 'ի քարոզի . յայնժամ դաւիթ որդի ղազարու փախճա-

նե-

նելոյ խոստովանն եղև զանհօգութիւն իւր . և
տօնար 'ի նմին աւուր ընդունելութիւն մեծ երկ-
ցանց և ժողովրդոց վ̄ս հոգւոյ հօր իւրոյ , և
ետ առատ ողորմութիւնս և պատարագիւ . Նա
դարձեալ եստես որ վ̄րայն խաչին զնոյն տե-
ռիլ , և զզապար մնեալ յուրախութիւն ծնն ը̄
սըս նր̄ : Նա իւրքն յետ այլոց առաքինի փառ-
տակոց հանգեաւ 'ի տ̄ր : Հ . յունվր . 7 :

Աշխարհալանդում կիմ սառալանձիւ քահանային . եր 'ի
մնդնեսիայ քաղաքի , յաւուրս հալածմանցն
հեթանոսաց . և վասն ուսուցանելոյ զանձն
Ճշմարտութիւն' կալաւ զնա դուկիանոս դա-
տաւորն , և կենդանւոյն մորթեցերձ արար .
'և տեսեալ զնահատակին քնի հաստատուն
հաւատով առ զայլոյթ արտաքին կամեցաւ ձե-
ռօք իւրովք գրիշատել զնա . և վաղվաղակի
զօսացան ձեռք նր̄ . իսկ սըն աղօթս արա-
րեալ ողջացոյց զնա : Յայնժամ պօրփիւրոս
և զաւկասս դահճիճքն ուրացան զկուռս , և
հաւատացին 'ի քս̄ . նոյնպէս և երեք կա-
նայք' որ անդէն կային , տեսեալ զսքանչե-
լիսն' խոստովան եղեն զքս̄ : Ընդ որ զա-
նացեալ խստասիրտ դատաւորն' ետ անխնայ
գլխատել զամենեսին ընդ սըբյն խարալամ-
պոսի : Յ . փետր . 10 : Յիշի և այլ համանուն
վկայ . Յ . քս . մայ . 30 . և ժմ . սեպ . 17 :

Կայսերութեանն տօնելիք . հա . Ն . 480 :

Աշխարհս և նեռոնիոս . տես յԱթանաս :

Աշխարհ պօրփիւրեանն . տես 'ի Գէորգ անկեալր :

Աշխարհ գանձասարեցի նոր վկայ' եր պատանի զե-

ղե-

դեցին . յոր աչս արձակեալ դստեր պարսկի
ուրումն դրացւոյ , և ոչ կարացեալ որսալ
զնա , ապա զչարիսն՝ զոր գործեաց ը՟ եղբօր
իւրում , եարկ 'ի վերայ խոստովանող սրբասէր
մանկանն . վո՛յ կոչեցին զնա պարսիկք յա-
տեանն . իսկ նա համարձակ ետ պ՟խնի , թէ
օրէնք մեր զուրացութ՟ի քարոզեն . բայց ձերդ
ո՛չ այդպէս : Ընդ որ բարկացեալ՝ տանջե-
ցին զնա , և արկին 'ի բանտ , զի կամ ու-
րասցի զ՟քս և առցէ զաղջիկն , և կա՛մ չարա-
չար սպանցի : Այլ խոստովանողն հաստատուն ե-
կաց 'ի ք՟ս , և ոչ խոտորեցաւ զհետ բազմա-
պատիկ հրապուրանաց օտարաց և ընտա-
նեաց : Իսկ միւսանգամ յատեան ածեալ՝
զայս արար պ՟խնի . ես զ՟քս ո՛չ ուրանամ ,
այլ՝ պատրաստ եմ մեռանիլ վ՟ս անուան ն՟ր :
Յայնժամ տարան և կապեցին զնա հաստակն
'ի թթենի մի . և ա՟մ բազմութ՟ի պարսից հա-
րելով զ՟քարինս իբրև զտեղատարափ՝ քար-
կոծ արարին զնա . և զմնացեալսն 'ի հուր ըն-
կեցին . բայց ոչ այրեցաւ և ոչ մազ մի 'ի
գլխոյ ն՟ր , որպ՟ս և ո՛չ կապանքն չուանեայ :
Ապա ծնօղք ն՟ր բարձին և թաղեցին զերա-
նելին . և երկիցս լոյս ծագեաց սաստիկ 'ի
վերայ գերեզմանին . յամի 1399 . պ՟խր : ✤
յուլիս . 2 :

Խոսրովիդուխտ քոյր տրդատայ տօնելի . հա.
Պ . 460 :

Խոտաճարակք տօնելիք . հա. Ն . 41 :

Խորէն և Աբրահամ տօնելիք . հա. Ա . 210 :

Խոստովանողս, որ Թարգմանի Մխիթարէն, եր աղեքսանդրացի՝ որդի պտղոմէոսի հեթա-նոս իշխանի . Է որում մեկնեալ 'ի հռովմ յաւուրս նումերիանոսի կայսեր՝ հանդիպեցաւ կարպիփորոնի ՛ոք եպիսկոսի բնակելոյ յայրս միում . յորմէ ուսեալ զհաւատս քնի՝ մկրտեցաւ . վ՜րյ գանեաց զնա հայրն, և չարչարեաց բանտիւ և քաղցիւ . ապա Է խրատելոյ այլոց հանեալ զնա 'ի բանտէ՝ եդ 'ի պայծառ սենեակս փափկութեց Է աղջկունս, այլ աղօթիւք սրբասէր պատանույն անկաւ թմրութի 'ի վՐ աղջկանցն ; և ոչ եղեն նմա 'ի գայթակղութի : Յետոյ գտեալ հօր նՐ օրիորդ մի գեղեցիկ և իմաստուն՝ կիրթ յաթենական ուսմունս՝ Դարեհ կՇ դարիա անուն, ետ խռուսանթոսի 'ի հարսնութիւն, յաղթել նմա գեղով կամ գիտութբ . իսկ խռուսանթոս յաղթեաց դարեհի ածային բանիւ, և դարձոյց 'ի քն . մինչ զի ուխտ եդին կալ առ միմեանս անարատ կուսութի ո՛չ եղբայր և քոյր . և միաբան քարոզ եղեն ճշմարտութե և սրբութե : Այլ եղև ամբաստանութի յատեան կեղերիոսի եպարքոսի, թէ խռուսանթոս որոշէ զարս 'ի կանանց իւրեանց, և դարեհ զկանայս յարանց իւրեանց . և նա յետ փորձելոյ զնս՝ իբրև չկարաց խախտել 'ի հաւատոց, մատնեաց 'ի ձեռս կղոդիոսի տրիբունի . որ ետ բևեռել զսրբն 'ի փայտի . և գտեալ զնՆ անսասանս և անվնասելի, հաւատաց 'ի քն՝ ինքն և կին

իւր

իւր իլարիա , և երկու որդիքն յասոնս և մաւ-
ռոն կին մաւրոս՝ եօթանասուն զօրականօք
հանդերձ : Զայն լուեալ կայսեր՝ զկղո-
դիոս ընկղմեաց 'ի ջուր , և զայլսն ետ գլխա-
տել . իսկ զխրուսանթոս և զդարեհ յետ
այլոց տանջանաց հրամայեաց թաղել կեն-
դանւոյն : Նոյնպէս և զայլ բազմութի քա-
հանայից՝ որք կային յայրի միում ՌՃ թէոդո-
րոսի կին դիոդորի քահանայի , և մարիանոսի
սարկաւագի , 'ի ներքս արգելին՝ փակելով
զդուռն , և զայրն փլուցին 'ի վերայ նոցա՝ լինել
նոցա գերեզմանք : Հմ . Տմ . հոկտ . 17 : Յ . հոկտ .
25 . և դեկտ . 1 . և 3 :

Կ

Կազիմիր որդի կազիմիրայ արքայի պոլո-
նիացւոց մծ լեհաց , և եղիսաբեթի աւս-
տրիացւոյ , 'ի մանկութէ անտի աստուածպաշտութբ՝
ետ զփափկիկ մարմին իւր 'ի խիստ ձգնութեան
պահոց և ընձաղզեցութե և գետնատարած
անկողնոյ , և գիշերային տքնութե յաղօթս .
և յոյժ ջերմեռանդն ցուցանէր 'ի սբ խոր-
հուրդ պատարագին , և 'ի մտածութի չար-
չարանացն քսի՝ մինչև յափշտակիլ արտաքոյ
անձին . այնչափ աղքատասէր էր և , մինչև
կոչէին զպատանին հայր և պաշտպան կարօ-
տելոց . էր և զօրաւոր քարոզ ճշմարտութե , և
զխմանկաց հերձուածոց : Նարտու պահեաց
զկուսութիւն ; և ոչ յանձն էառ մտանել 'ի
կարգ

կարգ Հր, Թէպէտև հարկէին զնա բժիշկք անգամ իբրև 'ի պէտս առողջութե: Այլ յետ դուշակելոյ ինքնին զօր մահուն իւրոյ՝ փոխեցաւ յերկրէ յերկինս 'ի հասակի քսան և հինգ ամաց յամի 1482. և 'ի բերել զմարմին նր 'ի վիլնա լիդուանիոյ՝ տապան նորա պայծառացաւ սքանչելեօք. մինչև տալ յարութի աղջկան միում մեռելոյ, և բժշկել և զկոյր և զայլ ախտաժէտս. երևեցաւ և քաղաքացւոց յօդոյ անտի յաւուրս յարձակման թշնամեաց՝ որպ զօրավար, և շնորհեաց յաղթութի հրաշալի: Ի. մարտ. 4:

Աւլէնիկէ տօնելի Ը. քրիստափորի. հա. Դ. 406:

Աւլէնիկոս բարեյաղթ վկայ տօնելի. հա. Ա. 146:

Աւլերդոս կմէնսլլերդոս 'ի պերուգեայ պամփիլելիոյ՝ եր. որդի թէոկղեայ բարեպաշտ և մեծատուն տիկնոջ. որ 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի առաքեաց զորդի իւր 'ի պոմպէուպօլիս կիլիկիոյ. ուր կալաւ զնա մաքսիմոս դատաւոր, և սպանեալ վծ 'ի քն հաւատոց՝ յետ դանից և խախտելոյ յօդից ոտից և ձեռացն՝ եւ հոլովել յանիւս, և 'ի հուր արկանել. այլ ազատեալ սքչն 'ի ձեռան հրեշտակի՝ արկաւ 'ի բանտ: Որ լուեալ մօրն՝ բաշխեաց զամ ինչս իւր աղքատաց, և եկեալ 'ի պոմպէուպօլիս՝ եմուտ առ որդին 'ի բանտն, և մխիթարակից լեալ նմա արտասուախառն խնդութբ՝ սրբէր զարիւն վէ-

րաց

բաց նր̃ . և 'ի սաղմոսել նց̃ 'ի մէջ գիշերի՝ լոյս ծագեաց 'ի բանտն , և եկն յերկնից ձայն աւետեաց ։ Ապա յաւուր մեծի հինգ-շաբաթուն 'ի խաչ հանեին զկալլիոպոս . և մայր սբ̃յն ետ դահճաց հինգ ոսկի դահեկան , զի մի խաչեսցեն զնա կանգուն , այլ գլխիվայր . և մնաց սբ̃ն կալլիոպոս 'ի խաչին մինչև յեր-րորդ ժամ ուրբաթուն կենդանի , և յայն-ժամ աւանդեաց զոգին ։ Իսկ երանելին Թէոկղեա յետ իջուցանելոյ զմարմին որդ-ւոյն՝ գիրկս արկեալ զնովաւ՝ աւանդեաց և ինքն զհոգին իւր առ ա̃ծ . և հաւատացե̃լքն Թաղեցին զերկոսեանն 'ի միում տապանի ։

Ն. ապր. 5 ։ Յ. Լ. 7 ։

Կալիստրատոս քաջազօր վկայ , և խմ̃բ զօրա-կանք տօնելիք . հտ . Օ . 570 ։

Կայետանոս 'ի Թիենեան տանէ վիճենցայու յիտալիա՝ հիմնադիր կարգի Թէատինեան կանոնաւոր կղերիկոսաց , ծնեալ յամի 1478, իսկևիսկ 'ի մօրէն նուիրեցաւ ո̃ր ա̃ծածնի . և այնչափ անմեղութբ̃ սնաւ , մինչև ո̃ր ա-նուն կարդային նմա ։ Վարժեալ ուսմամբ իրաւանց գրոց 'ի պատուա քղ̃ք՝ գնաց 'ի հռովմ, և կարգեցաւ ընդ արգոյ երիցունս պալատան պապին . այլ նա վառեալ 'ի սէրն ա̃յ՝ եւ անտի 'ի ծառայել աղքատաց և հի-ւանդաց . և իւրովք ընչիւք հիւանդանոցս կառուցեալ՝ սպասաւորէր ինքնին և յաւուրս մահտարաժամու . և զա̃մ փոյթ իւր ծա-խեալ վն̃ փրկութե̃ մերձաւորաց՝ կոչեցաւ

որոտորդ հոգւոց․ և 'ի նորոգել զկարգս ա՛ծ-պաշտութե՛ն՝ կանգնեաց զիւր կրօն՝ ապրիլ առանց մուրողութե՛ն՝ 'ի կամաւոր տրոց բարեպաշտից։ Յաւարհարուն հռովմայ կրեաց յանողորմ կօրականաց գանս և լլկանս և բանտարկութիս, կր տացէ նշ՛ զինչս ժողովեալս․ իսկ նա ասէր, թէ յերկինս կանձեալ է իմ։ Սառեալ զժողովուրդն յեռանդն ազգի ազգի բարեպաշտութե՛, առաւել առ խորհուրդ սբ՛ հաղորդութե՛․ և եղև զօրաւոր քարոզ ճշմարտութեան․ ունէր և զշնորհս աղօթից և արտասուաց, և զձիրս մարգարէութե՛։ Ստէպ յափշտակեալ լինէր յաղօթս․ մինչև 'ի գիշերի ծննդեան տն՛ ընդունել 'ի գիրկս 'ի ձեռաց սբ՛ ա՛ծամօրն զյս՛ մանկացեալ։ Նաւ յետ բազում ճգնութեց և արւեանց՝ վախճանեցաւ 'ի Նէապօլիս, և եդաւ 'ի տաճարի սր՛յն պօղոսի ։ յամի 1547․ պայծառացեալ սքանչելեօք 'ի կենդանութե՛ և յետ մահուան։ Յ․ օգոստ․ 7։

Այցենդոս փոխեգացի՝ այր առաքինի առ որեղիանոս կայսերաւ՝ եկեալ 'ի գաւառն ոլոնիդայ՝ առնէր ողորմութի կարօտելոց, և բժշկէր վ՛ս՛մ ցաւս անուանմբն քն՛ի։ Կալաւ զնա հաւուփինոս դատաւորն, և նեղէր վ՛ն հաւատոյ․ այլ իբրև հարաւ յայսոյն պղծոյ, և առողջացաւ աղօթիւք սր՛յն, արձակեաց զնա պատուով։ Յետոյ կալաւ զնա կղէարքոս իշխանն, և ետ խորտակել զսրունս նր՛․ իսկ հրեշտակ տն՛ ողջացոյց զկայծնդոս․ վ՛ն

'ի բաց արձակեաց զնա իշխանն. և խոստո-
վանող վկայն ճգնեալ 'ի տան իւրում զամս
Ժ, հանգեաւ 'ի ք̃ս : Հ. յուլ. 1 :

Կանդիդոս. տես ը̃ Կաղերիոսի :

Կապետոլինէ աղախինն ք̃ի. էր կապադովկա-
ցի յերևելի տանէ առ դիոկղետիանոսիւ.
և մատնեալ յատեան դատաւորին՝ իբրև
հարցաւ, ասէ, անուն իմ քրիստոնեայ է,
և հայր իմ ք̃ս, և քաղաքն իմ վերինն ե̃մ.
ո՞չ ուսայ 'ի փերմիլիանոսէ եպ̃կապետէն
կեսարու. վ̃յ արկին զնա 'ի բանտ. ուր
եկն առ նա աղախինն իւր Երոտինէ կամ
երովտէիս, և ցանկայր չարչարակից լինել
նմա : Ապա յետ վերստին հարցափորձի՝
կապետոլինէ կատարեցաւ սրով. իսկ զերո-
տինէ վ̃ առաւել համարձակութ̃ն նախ
քերանօք տանջեցին, և ապա արկին 'ի հուր.
յորում անկեզ պահեալ՝ գլխատի և նա : Հ.
Ց. Լ. հոկտ. 27 :

Կատարինէ աղէքսանդրացի, այն է՝ Եկատերինէ
կոյս փիլիսոփայ՝ տօնելի. հռ. Օ. 306 :

Կատարինէ սէնացի յիտալիոյ 'ի կարգէ դոմինիկ-
կեան կուսանաց, եղև պահեցող և ճգնա-
սէր յոյժ. և 'ի միում նուագի 'ի բուն բա-
րեկենդանէ մինչև 'ի համբարձումն ք̃ին ոչ-
ինչ ճաշակեաց՝ բաց 'ի ս̃բ խորհրդոյն. փայ-
լեաց ս̃մ առաքինութ̃բ, և էառ իշխանութ̃ի
բժշկելոյ զա̃մ ցաւս և հանելոյ զդևս. ընդ
որս ստէպ մենամարտեալ զօրութ̃բ ք̃ին՝ յա-
մօթ առնէր զն̃ս. կրէր յաճախ զխօթութիս
պէս

պէսպէս՝ սքանչելի համբերութ՟ն։ Մինչդեռ էր ՚ի պիղծ քաղաքի՝ յաւուր կիւրակէի զկնի ՚նք հաղորդութ՟ե եւտես զխաչելեալ փրկիչն, յորոյ ՚ի վիրացն հնգեցունց տպաւորեցին սպիք յանձին կատարինեայ. և յաղաչել նր՝ զի մի երևեսցին արտաքուստ, տպաւորութ՟ն եւեթ լուսոյ եղև ՚ի ձեռս և յոտս և ՚ի կողս կուսին՝ հանդերձ անբերելի ցաւօք. և այնպէս յանմահ եառ; կրէր զցաւս առանց արտաքին նշանի։ Սա էր կատարինէ ուսեալ յոյ, մինչև զմտմ խնդիրս դժուարինս լուծանել զառաջարկեալս յմ̃ծաբանից. բազում բարիս արար բազմաց, և հաշտեցոյց զթշնամիս ը̃ միմեանս. գնացեալ և յաւենոնին դաղղիացւոց՝ ուր էր յայնժամ հայրապետն հռովմայ, յետ միջնորդ լինելոյ մծ արձակմանն փլորենտացւոց ՚ի կապանաց, յայտնեաց և զկամն ա̃յ յաղագս դառնալոյ յաթոռ իւր ՚ի հռովմ. զոր և արար իսկ պապն։ Սա յետ այլ ևս մեծագործութ՟եց և սքանչելագործութ՟եց հանդերձ պարգևօք մարգարէութ՟ե՝ գնաց առ անձկալին իւր ք՟ս՝ իբր ամաց երեսուն և երից, յամի 1380. և եդաւ ՚ի սենա ՚ի վանս դոմինիկեանց. ուր եղև և մեզ այց առնել յամի 1810։ Ա. ապր. 30։

Ս՛ըլէ սրբն Կատարինէ բոնոնիացի յ̃ պոլոնիացի յիտալիա, ՚ի կարգէ սրբուհւոյն քլարայի, պայծառացեալ սքանչելի վարուք ՚ի կուսաստանի. որոյ մարմինն ցարդ ևս անապական պահի ՚ի վանս իւր. ողջ և ականատես իսկ

եղեւաք ։ Ի․ մարտ․ 9 ։

Կարոլոս՝ ՚ի պոռոմեան ազատ տանէ միդրու-լեցւոց ք միլանոցոց յիտալիա՝ ՚ի ժամու ծնն-դեան իւրոյ հրաշալի ցուցաւ, ՚ի ծագել գի-շերայն երկնային լուսոյ ՚ի սենեակ անդր․ և ՚ի մանկութենէ կարգեալ ՚ի սպասաւորութե եկեղեցւոյ՝ փայլեաց սրբութբ և իմաստու-թբ և աղքատսիրութբ․ և յետ աբբայական պատուոյ՝ ՚ի քեռւոյ իւրմէ ՚ի պիոսէ չորրոր-դէ ընտրեցաւ կարդինալ ՚ի հասակի իբ ա-մաց, և ապա արքեպս միլանու․ և եղև քաջ հովիւ և առաքինի յամի, և դարձոյց զբա-զումս ՚ի մոլորութեց, առաւելեալ ողորմա-ծութբ․ և ՚ի լինել ժանտախտի՝ յետ ցու-ցանելոյ զամ խնամս հոգւոյ և մարմնոյ առ հիւանդս, ել ՚ի հանդիսական պաղատանս՝ խաչ ՚յուսս և բոկ ոտիւք և պարան ՚ի պա-րանոցի ։ Զօրաւոր պաշտպան գտաւ ազա-տութե եկեղեցւոյ, և խրատիչ ստահակաց․ յորոց հարեալ հրացանութբ թնդանօթոյ՝ անվնաս պահեցաւ ։ Էր պահեցող յոյժ և քրձազգեաց և տքնող յաղօթս․ շինեաց ե-կեղեցիս, վանորայս, և եղբայրանոցս․ գրեաց և բզմ ինչ՝ առաւել ՚ի հրահանգութե եկեղեցականաց ։ Առանձնացեալ ՚ի լեառն վարալլի՝ ՚ի բազում ձգանց հիւանդացաւ․ և եկեալ ՚ի քաղաքն՝ ետ պատել զինքն խոր-գով և մոխրով, և այնպս փոխեցաւ առ քս՝ խէ ամաց, յամի 1584․ և պայծառացաւ սքանչելեօք ։ Ի․ ժմ․ նոյեմբ․ 4 ։

Կար

Ալորդոս եպս Թիւատիրայ, և Պօղիկոս կամ
պապիւլոս սարկաւագ՝ 'ի հալածանս դեկո-
սի կմ վերոսի մատնեցան վս անուանն քսի
'ի ձեռս բդեշխին ասիացւոց. որ կապեալ
զնս 'ի ձի, և ետ վարել առաջի իւր մինչև 'ի
սարդիս քաղաք. ուր յետ քերանաց՝ ետ թևե-
ռել զվկայսն ընդ միմեանս ։ Այլ 'ի ժպտիլ
սբյն կարպոսի՝ իբրև հարցաւ, ասէ. տեսի
զփառսն տյ և ուրախացայ. յետոյ արկին
զնս 'ի հուր. և այնպէս կատարեցան 'ի քս ։
Յայնժամ քոյր միոյն 'ի սբց Ագաթոնիկէ ա-
նուն՝ ինքնակամ ընթացաւ 'ի տանջանս,
ասելով. ճաշս այս և ինձ պատրաստեալ է.
և ինքնին մտեալ 'ի խարոյկն՝ երիցս կար-
դաց. տր տր տր օգնեա ինձ, և աւանդեաց
զոգին ։ Այնպէս և Ագաթոդորոս ծառայ
սբցն՝ որ եկեալ էր զկնի նց, հանդերձ այ-
լովք նահատակեցաւ զանազան տանջանօք
'ի սարդիս կմ 'ի պերգամոն ։ ∸. հոկտ. 12.
կմ 13 ։ Յ. հոկ. 13. Լ. ապր. 13 ։

Ալփաս. տես Պետրոս առաքեալ. Թող զի
ոմանք եդին և զայլ ոմն կեփաս անտիոքա-
ցի յեօթանասնից համարի. որ է անհիմն.
և ըստ այնմ յիշի 'ի ∸. սեպտ. 25. և Յ.
դեկտ. 9 ։

Ալէքսիւս կմ կիկլիա, այն է Ձէնչիւս կմ չէնչի-
լիա (ստուգաբանել՝ երգիչ) էր մեծանուն
կոյս հռովմայեցի՝ դուստր հեթանոսի մե-
ծատան՝ յաւուրս աղեքսանդրոսի կայսեր 'ի
Գ դարու, խօսեցեալ Վաղերիանոսի ազ-

Նմանական երիտասարդի։ Այլ մինչև լեալ էր
հարսանեաց, կիկիլիա հաւատաց 'ի քս, և
մկրտեցաւ 'ի սբյն ուրբանոսէ հայրապետէ.
այլ ոչ եհան զքանն 'ի վեր. մինչև 'ի կատա
րել անդ հարսանեաց՝ իբրև եղև կիկիլիա
առանձինն ընդ փեսայն իւրում վաղերիանո
սի՝ ասէ ցնա. գիտես՛, զի կայ երկնաւորն
այ հրեշտակ՝ որ այնչափ սիրէ զիս վն կու-
սութե՛ իմոյ, մինչ զի 'ի մերձենալ քո յիս՝
կորուսանէ զքեզ. ապա եթէ պահես զիս
անարատ՝ սիրեսցէ և զքեզ ոպ զիս, և ցուց-
ցէ քեզ զփառս այ։ Այլ 'ի խնդրել վաղե-
րիանոսի տեսանել զհրեշտակն՝ ասէ կիկի-
լիա. տեսցես, եթէ հաւատասցես 'ի քս և
մկրտեսցիս. և նա չոգաւ մկրտեցաւ յուրբա-
նոսէ. և եկեալ 'ի տուն՝ եգիտ զկիկիլիա
յաղօթս, և զհրեշտակն այ առ նմա բոցա-
փայլ և հրաթև. որ եդ մի մի ծաղկեայ
պսակս 'ի գլուխ կիկիլեայ և վաղերիանոսի։
Յայնժամ խնդրեաց վաղերիանոս 'ի հրեշ-
տակէն, զի և աւագ եղբայրն իւր Տիբուր-
տիոս լիցի քրիստոնեայ. և եղև այնպէս. զի
ընդ մտանել հրեշտակին՝ յորժամ եմուտ տի-
բուրտիոս (որ և տուբերտիոս) յողջոյն նո-
րոյ հարսին և փեսային՝ էառ զհոտ անու-
շութե՛ վարդի և շուշանի 'ի գլխոց նց. և ի-
մացեալ զպատճառն՝ դարձաւ և նա 'ի քս.
և մկրտե՛լ յուրբանոսէ՝ արժանի եղև և նա
տեսութե՛ հրեշտակի։ Յետ այսորիկ 'ի նոսա
հատակել ալմակիոսի եպարքոսի զատագում

վկայս՝

վկայս՝ Թաղէին զնս երկոքին եղբարք՝ ս̃րբն Ղաղերիանոս և ս̃րբն փէճտուրփիոս. վ̃սյ ըմբռնեցան և բրածեծ եղեն, և ապա կատարեցան սրով. որոց և դաՀճապետն մաքսիմոս, և այլք բազումք՝ որք նոքօք Հաւատացին: Արչեցաւ և սրբուՀին կիրկիլիա յատեան. և յետ դարձուցանելոյ ծ̃ծայրին բանիւ զբազումս յարանց և 'ի կանանց՝ արկաւ 'ի ջերուցեալ բաղանիս, ուր կրեաց զտապնոյս մաՀու. այլ յետ երից աւուրց տանջանացն կենդանին գտեալ՝ գլխատեցաւ: Հ. Նոյ. 27, կ̃մ 28:
Ց. Նոյ. 24: Լ. Նոյ. 22. և ապր. 14:

Աբնդէոս կ̃մ կենդիոս քաՀանայ պամփիւլացի 'ի դեղջէն տալմինոյ՝ երեց էր եկեղեցւոյն սրբայ. զոր առ դիոկղետիանոսիւ, կալաւ տորատոնիկոս դատաւոր վ̃ս դարձուցանելոյ նր̃ քարոզութ̃ր զբազումս. և ետ բևեռել յոտսն կօշիկս երկաթիս, և դան Հարկանելով շրջեցուցանել: Ապա իբրև կամէին այրել զնա, ոչ քաջ նաՀատակն ինքնին վձարեաց զգլին փայտին՝ զոր խլէին 'ի ձեռաց առն աղքատի. և բարձեալ զփայտն յուս իւր՝ տարաւ 'ի տեղի կատարմանն. ուր կայեալ 'ի մէջ բոցոյն՝ ուսուցանէր զՀեթանոսս դառնալ յած կենդանի. և ելեալ ան բողջ 'ի Հրոյն՝ յաղօթել իւրում աւանդեաց պՀոգին: Յայնժամ Հաւատաց 'ի քս̃ քուրմն կուոց Հանդերձ կնաւն և որդւովն. և առ փոխեաց պատուով զմարմինն որ քաՀանայն. Հ. յուլ. 24, կ̃մ 30: որ իէլ. օգոստ. 2: Ց.

Ի. յուլ. 11։

Սիղուանոս եպս տօնելի. հտ. Գ. 68։
Սերապիոն կմՊկէւրակոս ճանաչ տօնելի Ը յուլի-
տայ. հտ. Ռ. 170։

Սերապիոն անապատաւոր կորնթացի՝ առ մեծն Թէոդոսիւ, էր որդի յովհաննու երիցու, և ընթերցող եկեղեցւոյն կորնթոսի. և վաճառեալ 'ի սէրն քսի՝ եթող զՅ 'ի ժԲ ամաց հասակի. և յետ շրջելոյ յաղօթս յեկեմ՝ ընկալաւ զմիակեցական սքեմ 'ի վանս եւթիմիոսի. և յառաջադէմ գտեալ յամի՝ յաղթահարեաց զհետևօղս որոգայթնի. և ընկալեալ հոգի մարգարէութե և ծածկագիտութե՝ դարձուցանէր զմեղաւորս. և յետ ձգնելոյ յերկար 'ի փապարս վիմաց՝ փոխեցաւ առ տր 'ի խոր ծերութե՝ ձի ամաց։ Հ. հոկտ. 3, կմ 4։ Ց. սեպտ. 29։

Սերակոս և Պարթաքսէ (որ և գրին Սիրակէ և Սուրբաթ) աղեքսանդրացիք՝ էին 'ի Դ դարու։ Սիրակոս յետ մահուան ծնողացն թողեալ 'ի տան զքոյր իւր զպարթաքեա՝ կրօնաւորեցաւ 'ի սկիտէ. առ ոտս մեծին դանիէլի. և պարթաքեա ետ զանձն 'ի մեղս պոռնկութե. զոր լուեալ ծերոց՝ ստիպեցին զՍիրակոս երթալ և շահել զքոյր իւր. որ և յաջողեցաւ 'ի տնն։ Օր Ը լսել պարթաքեայ կհոգելիցս բանս եղբօրն իւրոյ՝ դարձաւ կատարեալ զղջմամբ, և հետևեցաւ զկնի սիրակոսի յանապատ զժուժարին՝ բոկոտն և բայագլուխ. մինչ զի 'ի ճանապար-

հէ

հի հերձան ներբանք ոտից նր̄ . և արիւնն իբրև զջուր հոսէր , ոմ̄ և արտասուքն յաչաց : Նա և իբրև անցանէին այլ ամսապատաւորք , խոստովանեցաւ պարապաքեւ 'ի կողմն մի ՟Ը հրամանի եղբօր իւրոյ . ապա իբրև եկն կիրակոս 'ի կոչել զնա՝ եգիտ վախճանեալ . և 'ի թաղելն անմխիթար սգով առ չգիտելոյ զմխիձակ հոգւոյ քեռն իւրոյ , յայտնեցաւ նմա հրաշալի տեսլեամբ , թէ երանելին պարապաքեւ մ̄ծ ճշմարիտ ապաշխարութ իւրոյ արդարացաւ յահեղ ատենին ա̄յ , և պսակեցաւ ծիրանազգեաց փառօք : ։–.

յունիս . 16 : Սարք հց :

Կիւրակոս կամ Կիւրոս և Յովհաննէս անարծաթ բժիշկք՝ էին յաւուրս դիոկղետիանոսի : Կիւրակոս էր աղեքսանդրացի , և երթեալ 'ի բաբելոն՝ բժշկէր զա̄մ ցաւս . և փոխանակ վարձուն դարձուցանէր զանհաւատս . և ապա խոյս տուեալ 'ի ձեռաց յաչալկոտաց՝ եկն յարաբիա , և յետոյ կրօնաւորական զգեստուք դարձաւ յաղեքսանդրիա : Իսկ յովհաննէս՝ որ էր եդեսացի , եկեալ յեդեմ , և լուր առեալ զսքանչելի գործոյն կիւրակոսի՝ եւ չոգաւ առ նա յաղեքսանդրիա . և եղև նր̄ մնակակից և գործակից յա̄մ առաքինի վաստակս : Յաւուրսն յայնոսիկ սիրիանոս իշխան քաղաքին չարչարէր մ̄ճ հաւատոց զսրբուհին Աթանասիա , և զդստերս նր̄ կոչեցեալս Թէոդորիա : Թէոկտիստա , և Եւդոքսիա . յայն-

ժամ

ժամ կիւրակոս և յովհաննէս եկին 'ի քաջալերել զնա · վ՛ոյ նաև ինքեանք ըմբռնեցան , և յետ կարծրագոյն տանջանաց՝ կատարեցան ընդ նորա սրով : Իսկ քրիստոնեայք թաղեցին զմարմինս սրբոյն կիւրակոսի և յովհաննու մօտ 'ի հանգիստ աւետարանչին մարկոսի · զորս յետոյ սուրբն կիւրեղ աղեքսանդրացի փոխադրեաց յեկեղեցին՝ զոր նուիրեաց յանուն նոցա , և պատուեաց ներբողական ճառիւք : Եւ արար Աստուած բազում սքանչելիս բարեխօսութեամբ անարծաթ բժշկացս · յորոց ինչ ինչ 'ի գիր անցոյց սոփրոնիոս հայրապետն երուսաղեմի , որ եկեալ 'ի տաճարն սրբոցս՝ ընկալեալ էր զառողջութիւն վտանգեալ աչաց իւրոց : Սա՝ որ զնոյնանուն վկայս 'ի հռովմ առնէ նահատակել : Հ · փետր · 6 : Տր ինքն · յունվ · 31 : Յ · յունվ · 31 · և յուն · 28 : Լ · յունվ · 31 :

Կիւրեղ աղեքսանդրացի տօնելի · հտ · Գ · 271 :

Կիւրեղ երուսաղեմացի , և միւս կիւրեղ՝ տօնելիք · հտ · Բ · 392 · և 429 :

Կիւրեղ սարկաւագ տօնելի · հտ · Բ · 198 :

Կիւրեղ եպիսկոպոս գորտինոյ 'ի կրետէ կղզին՝ այր ծեր , 'ի հալածանս դեկոսի կամ դիոկղետիանոսի՝ զատեալ վասն անուանն Քրիստոսի 'ի զուկինոսէ իշխանէ՝ կապեալ ոտիւք և ձեռօք արկաւ 'ի հուր · ուր յետ այրելոյ կապանացն , և անձիւնանալոյ հրոյն , ել սուրբն ամբողջ · Եւ որ սքանչացեալ իշխանին՝ արձակեաց զնա , մեղադիր լինելով թագաւորին վասն

հա-

հալածել տալոյ զքրիստոնեայս. բայց յե-
տոյ լուեալ, թէ 'ի ձեռն սրբոյն բազումք 'ի
կռապաշտից դառնան 'ի քս, առ ահի թա-
գաւորին եւ մերձաւորին ունել զնա և գլխա-
տել: Հ. յուլիս. 12, կմ 14: Յ. Լ. 9:

տես և Կիւրենոս:

Կեւրենոս կմ կիւրիանէ այգախնին քնոյ տալ-
տանցի՝ 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի մատ-
նեցաւ 'ի ձեռս մարկիանոսի դատաւորի.
որ եւ գերծուլ զհերս գլխոյ նորա և պատ-
առեանոսն. և կախեալ 'ի ճակատ նր գիր
նախատանաց՝ նստոյց յէշ մի՝ ափածել զեն-
ջակաւ ևեթ. և եա շրջեցուցանել ծաղե-
լով և ծաղկելով ը մէջ տարասանի. այլ յա-
ղթել նր ոչ ոք 'ի կռապաշտից եւտես զմեր-
կութի նր. և այնպէս ածեալ 'ի առուսա կմ ուե-
դեստոն քաղաք՝ արկաւ երանելին 'ի հուր.
ընդ նմին և կին մի քրիստոնեայ Յուլիանէ
անուն ռուսացի: Հ. նոյ. 6, կմ 3: Յ. Լ.
նոյ. 1:

Կեւրենոս կմ Կիւրղոս եպս գորտինոյ կրե-
տացւոց 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի՝ մինչ-
դեռ էր ծաղկան, 'ի գնալն Է երկուց ծա-
ռայից թէոփանեայ և թէոքարիստոնի 'ի
վանս ուրեք՝ տեսեալ զկռապաշտսն զա-
գեալ 'ի հանդէս զոհից կռոց, յորդւոց եհան
և անէծ զնա. վասն կալան զնա և արկին 'ի
բանտ. ուստի ելեալ սքանչելեօք՝ գնաց 'ի
վանս առ փելիքսիանոս ձգնաւորն. և լուաւ
'ի նմանէ՝ թէ առցես կրկին պսակս՝ զե-
պէս-

պիսկոպոսութեն և զմարտիրոսութեն ։ Սպա յազգամանէն Ճանապարհ արար 'ի Հռովմ, յաղթելով պէսպէս փորձանաց դիւին ․ և եղև զօրացուցիչ բանտարկելոց վասն անուանն քնի 'ի Հռովմ ։ Իբրև կամէր դնալ անտի յեւէմ, Հրամանաւ Հրեշտակի դարձաւ 'ի կրետէ, և օծաւ եպս ․ և յետ Հովուելոյ զՀօտն ոմ Հովլիւ քաջ մինչև 'ի խոր ծերութի, կալաւ զնա ադրիանոս դատաւոր կրետայ, և ոչ կարացեն որոշել 'ի քնէ եւ մՃիւ գլխատմամն ․ և զի էր յայնժամ ամն ղե ամաց, և առ ծերութեն չկարէր քայլել մինչ 'ի տեղի կատարմանն, եղին զնա 'ի վր սայլի, և այնպէս տարեալ 'ի տեղին ռաքսոն կոչեցեալ՝ անդ Հատին ըզգլուխ նր ։ Հ․ յունիս ․ 5 ։ տր իէլ ․ 17 ։

Յ ․ 14 ։

Կղեմէս Հռովմայ Հայրապետ տօնելի ․ Հտ ․ Ա ․ 102 ։

Կղեմէս եպիսկոպոս անկիւրիոյ՝ տօնելի կմ յիշատակելի ․ անդ ․ Հտ ․ Ա ․ 121 ։

Կղոդիա մայր եւգինեայ կուսի՝ տօնելի ․ Հտ ․ Մ ․ 467 ։

Կղոդիոս, Աստերիոս, և Նէոն կմ Նեմեսիոս՝ երեք եղբարք՝ երիտասարդք ընտիրք և առաքինիք, էին առ դիոկղետիանոսիւ 'ի խոռբանդոն քաղաքէ խաւրիոյ ․ զորս իբրև դըրկեաց 'ի Հայրենի ընչից կռապաշտ մօրու նց՝ եղին յատեան լիւսիայ դատաւորի 'ի մամեստիա ․ ուր պարտաւոր գտեալ մօրուն՝ մատ-

մատնեայ զնա մն քրիստոնէութեան . և 'ի տուիպել զատաւորին զնա՝ ուրանալ զքն, նորա առ ոչինչ համարեալ զինչս իւրեանց՝ մերժեցին զանօրէն հրամանն . մոյ փորձեցան մի առ մի դառն տանջանօք քերանաց և ջահից, խորտակման և քակման անդամոց, և պնդելոյ 'ի մոմուլս . և ապա 'ի փայտի բևեռեալ՝ աղօթելով աւանդեցին զհոգիս իւրեանց : 'Ի նոյն աւուրս անդ 'ի մամեստիա նահատակեցաւ և որբուհին Թէոդինէ. լա . զոր կախեալ զհերացն՝ գան հարին և տանջեցին յերկար մինչև ցաւանդումն հոգւոյն . Է նմին կատարեցաւ ասեն և որբուհին Գոնոստելլա : ✕ . հոկ . 27 : Յ . հոկ . 29 : Լ . օգոստ . 23 :

Սոստրատոս վկայ տօնելի . հտ . Դ . 182 :

Սողոմոն և Դամիանոս տօնելիք . հտ . Յ . 222 :

Սոնոնոս այսահարած , որ և կոնոն խասուրացի՝ ասի լինել 'ի ժամանակս առաքելոց՝ 'ի գեղջէն բիդանայ կիլ եղանիոյ՝ որդի ներսորինոսի և աթասայ հեթանոս ծնողաց . որք իբրև ածին նմա կին , կոնոն խրատեալ 'ի ձեռն միքայելի հրեշտակապետի , և ընկալեալ զկնիքն քնակտն՝ համանեցոյց զհարսն իւր՝ կալ անարատ որբուհի առ միմեանս ամ եղբայր և քոյր . դարձոյց և զծնօղս իւր 'ի քն . մինչև մարտիրոսանալ հօրն : Սրար և այլ սքանչելի գործս առաջի հեթանոսաց . կործանեաց բանիւ զբագինս նց , և զդևսն բնակեալս 'ի նս հնազանդեցոյց 'ի ծառայութի .

ուն . մինչև դաշել ամենեցուն , միայն անձն կանոնաւոր է յաղթող . և այնպէս դարձան բազումք յանհաւատից 'ի տր ։ Սոյ մատնե- ցաւ կոնոնաս 'ի ձեռս մագնոսի դատաւորի , և ձաղկեցաւ արեամբ չափ . և ապա արձա- կեալ՝ ածաւ 'ի տուն մի . ուր գոհանալով զա̃յ՝ աւանդեաց զհոգին ։ Հ . մարտ . 5 ։

Յ . 6 ։

Սոնոնոս պարսկազգեան այր բարեմիտ 'ի Նազա- րեթէ գալիլեացւոց առ դեկոսիւ́ , մինչդեռ աշխատէր 'ի պարտիզի իւրում՝ ըմբռնեցաւ դաւաճանութե̃ երկուց զօրականաց որոգի- նէսի և նաւուղորդի . և կապեալ ընդ ձի՝ ածաւ 'ի քաղաք առ պոպղիոս դատաւոր պամ- փիլիոյ . յորմէ հրամայեալ 'ի պաշտօն կռոց՝ յոգւոց եհան և ասէ . Իցէ՞ թէ ով դատա- ւոր դու ևս իբրև զիս պաշտէիր զքս , որ է ճշմարիտ ած օրհնեալ յաւիտեանս ։ Յայն- ժամ հարին բևեռս յոտս նր , և ընթացու- ցանէին առաջի կառաց իշխանին մինչև 'ի գիւղ մի . ուր փռանգեալ սրբյն՝ ծունր եդ յաղօթս , և փոխեցաւ առ տր ։ (Սա յո- մանց վրիպակաւ կիպրացի կարծեցաւ , զի պարտիզպանն յունարէն գիբուրոս ասի ։)

Հ . մարտ . 2 ։ Յ . Ժ . 6 ։

Սորբէ . տօն 'ի Պատերմութե̃ ։

Սորբէլս կմ̃ կիւպրիլլա աղախինն քնի կիւ- րեղացի՝ առ դիոկղետիանոսիւ́ , յետ կալոյ ԻԷ աւուր ամն երկու՝ մնաց այրի . և զի կրէր զգլխացաւ , ինչ ոչ օգտէր 'ի բժշկաց՝ գնաց առ

առ սրբն Թէոդորոս եպիսկոպոս կիւրենոյ՝
որ էր 'ի բանտի վն քնի. և աղաչեաց զնա՝
դնել ձեռն 'ի վր գլխոյն և աղօթել. որով
առժամայն փարատեցաւ ցաւ նր. և այնու
հետև դարման տանէր սրբյն ընդ երկուց կու-
սանաց տրոյայ և լուկիայ։ Յետ նահատա-
կութե եպսին կալաւ դատաւորն զկօպրի-
լա. և ոչ կարացեալ հրապուրանօք ձգել
զնա 'ի չար կամս իւր՝ եդ դնել 'ի ձեռս նր
կայծակունս հրոյ և կնդրուկ, զի ակամայ
խնկեսցէ կռոց. իսկ սրբուհին պինդ փա-
կեաց զմատունս իւր, և յանձն էառ այրիլ
չարաչար. ապա հանին զնա 'ի փայտ քերա-
նաց. և յետ իջուցանելոյն՝ աղօթելով ա-
ւանդեաց զոգին։ ⁓ . մարտ . 20 ։ Յ . Լ .

յուլ . 5 ։

Կոստանդիանոս կայսր տօնելի . հտ . Ր . 410 .
և Պ . 239 ։

Կոստանդնուպօլսոյ ժողով տօնելի . հտ . Բ .
339 ։

Կուլութոս կմ կոլլութոս Թեբայեցի յեգիպ-
տոսէ առ Մաքսիմիանոսիւ, ածեալ յատեան
դատաւորի տեղւոյն՝ իբրև լսէր, թէ զո-
հեա՛ դից, չառնէր արժանի պատուոյ. և յետ
բազում ստիպելոյ՝ ասէ վկայն երիցս.
կռոց ո՛չ զոհեմ, զդևս ո՛չ պաշտեմ, և զքս
ո՛չ ուրանամ, այլ քաղցր և անոյշ համարիմ
զչարչարանս՝ որ վն քնի։ Ապա կախեալ զնա
գլխիվայր՝ կապեցին վէմ ծանր զպարանո-
ցէն. և յետ դանից տարան 'ի մեհեան. և

յոչ

յոչ հաւանիլ նր զոհել՝ կենդանւոյն այրե-
ցին զերանելին ։ ÷ . մայ . 22 ։ {} . 19 ։

Ատանէլիոս հայրապետ տօնելի . հտ . Ր . 507 ։

Ատանէլիոս ծերունի 'ի Նիկիա քաղաքի ըմբռնեալ 'ի հալածչաց՝ յետ գետնաքարշ լինելոյ Է փողոցս , և զկնի սաստիկ գանից՝ կատարեցաւ սրով վասն անուանն տն ։ ÷ . սեպտ . 15 , կմ 16 ։

Աուրփէրիոս քահանայ 'ի կեսարիա կապադովկացւոց առ դիոկղետիանոսիւ՞ նահատակեալ բազում Ճգնութբ . Ը ÷ . յնվ . 23 ։

Կայ և Արտեմիոս մկայ հանդերձ այլովք նահատակեալ 'ի սեբաստիա առ լիկիանոսիւ՞ . Ը | . նոյեմբ . 2 ։

Արիանէնոսս կմ Կրեսկէս ազնուական աւետր 'ի քաղաքէն զմիւռնայ կմ միւռոյ լիկեացւոց՝ 'ի խրատելն զհեթանոսս 'ի բաց կալ 'ի մոլորութէ կռոց՝ ածաւ առ դատաւորն . յորմէ բազմօք հարցեալ՝ զայս միայն ասէր . քրիստոնեայ եմ ։ Այն իրի գանեցին զնա, քերեցին , և խանձողեցին զկողս . և յետ այսր արկին 'ի հուր . յորում իբրև 'ի քաղցր քուն մտեալ՝ կատարեցաւ . և մազ մի 'ի նմանէ ոչ այրեցաւ ։ ÷ . ապր . 12 ։ {} . 13 ։ | . 15 ։

Արօնիդէս . տես Է Ր Նստոնի ։

Ջ

Ջաղար և Երեք, կամ Երեք Ջաղար վկայք. որոց գլխաւորք էին չորս զօրագլուխք հաւատացեալք 'ի քն՟ յաւուրս կատարման սրբոյն պետրոսի աղեքսանդրու հայրապետին, համդերձ ազգականօք իւրեանց՝ յարանց և 'ի կանանց յա՟մ հասակէ, կատարեցան սրով 'ի նիկոմիդիա առ դիոկղետիանոսիւ և մաքսիմիանոսիւ: Ջ. փետր. 4: Յ. և որ ին՟ը. փետր. 7:

Ջամբաղատ. տես Սահակ և համազասպ:

Ջարբեր և յիսուն մարտիրոսք առ դիոկղետիանոսիւ, յեկեղեցական և յաշխական կարգէ. յորոց հարիւրն էին եգիպտացիք, և գլխաւորք նց՟ պետէոս կմ՟ ապեղիանոս, նեղոս, պատերմութէոս, և եղիա եպսունք. սոքա 'ի կեսարիա պաղեստինոյ յետ ծայրատութե արկան 'ի հնոց հրոյ: Իսկ յիսունքն էին պաղեստինացիք. և սք՟ նոյնպէս յետ բանտարկութե կրեալ զխեղութի անդամոց, և աշխատեալ 'ի մետաղս, իբրև անշարժ գտան 'ի հաւատոց՝ նոյնօրինակ ողջակէզ եղեն հրով: Ջ. Յ. Ի. սեպտ. 19:

Ջարբ Եգիպտացիք. Թ. 237:

Ջեղջնէ տօնելի Ը կոստանդիանոսի. հտ. Պ. 239:

Ջիճէոս, Պեղէգոս, և Փեղգայեգոս՝ ազգականք չորից զինուորացն բասոսի, եւսեբի, եւ-

տիքի և բասիլիդեայ, յետ կատարմանն նց՛ի դիոկղետիանոսէ, 'ի գնալ կայսեր 'ի կա-պետոլիոնն՝ աներկիւղ թշնամանեցին զդիս նր՝ խոստովանելով և զինքեանս քրիստո-նեայս. վնյ յետ ագ։քանայ և սպառնալեաց եւ կայսրն կախել զնս 'ի լերփոճայն, և 'ի ներքոյ հուր վառել. որով և կատարեցան իսկ։ Ն. օգոստ. 13, կմ 14։

Յերոնիմոս մի 'ի չորից վ՟պպայ եկեղեցւոյն Հռովմայ՝ էր որդի Եւսեբիոսի 'ի ստրիդո-նայ դաղմատացւոց, մկրտեալ 'ի պատանե-կութե 'ի Հռովմ, և վարժեալ գրովք առ ոտս դոնատոսի և այլոց. շրջեցաւ վն ուս-մանն և ընդ գաղղիա, և զարգացեալ 'ի հո-գևորս՝ էանց 'ի յունաստան. ուր յետ մար-զելոյ 'ի պերճախօսութե և 'ի փիլիսոփայ-ութե՝ առաւելաւ 'ի գիտութի սբ գրոց ընդ աշակերտութբ սբյն գրիգորի ամծաբանի. և երթեալ յուլխտս Ն.Հմի՝ ուսաւ և զեբրայա-կան դպրութի 'ի պէտս հին կտակարանաց. և առանձնացեալ յանապատ երկրին սոր-ւոց՝ եկաց զամս չորս 'ի կարդացմունս ամծայ-ին տառից և 'ի տեսութիս հոգևորս՝ խըս-տամբեր ձգնութբ և հեզմամբ արտասուաց։ Քահանայ ձեռնադրեալ 'ի պաւղինոսէ ե-պիսկոպոսէ յանտիոք՝ յաւուրս երկպառա-կութե այնր աթոռոյ առ սբն մելիտոսիւ, եկն վն խնդրոյ 'ի Հռովմ. և եղև նոտար դամասոսի պապին։ Նայլ անդրէն կարօ-տով անօրինական տեղեաց դարձ արարեալ

'ի

'ի պաշտօնին՝ նստաւ 'ի վանս բեթղեհե-
մի . և էր անուն իմաստութե և սրբութե
նր հռչակեալ ընդ ամ տեղիս : Զհին կտա-
կարանն թարգմանեաց յեբրայականէն 'ի
լատին . և զնորին նորոգեաց ըստ յունակա-
նին . որպ և զայլ բազում մատեանս երևե-
լի արանց յեղեալ 'ի յունէ 'ի լատին՝ շա-
րադրեաց և ինքն բազում ճառս և գիրս և մեկ
նութիս և թուղթս զօրաւոր ոգւով . և յետ
բազում վաստակոց ծաղկեալ ալեօք՝ փոխե-
ցաւ յերկինս յաւուրս ոնորիոսի կայսեր և
թէոդոսի փոքու՝ յամի ճեր 422 . և թաղե-
ցաւ 'ի բեթղեհէմ . այլ յետոյ փոխադրե-
ցաւ պատուական մարմին նր 'ի հռովմ 'ի
տաճար աւագ մարիամու : Յ . սեպ . 30 :
Հեղարիոս . տե՛ս Իղարիոս , և Իղարիոն :
Հինգ վկայք տօնելիք . տե՛ս Յ՚, Թանագինէ :
Հինգ հազար կուսանք առ յուստինիանոսիւ՝ 'ի
սահմանաց յունաց՝ գերի վարեալք 'ի խոս-
րովայ պարսից արքայէ , և առաքեալք յըն-
ծայ 'ի թուրքաստան , զճանապարհայն կաս-
կածեալ 'ի բարբարոսաց՝ որք թշնամի էին
հաւատոց նց և մաքրութե , գետակուր ե-
ղեն միաբան՝ յառանձին ազդմանէ հոգւոյն
նոյ . որ է ըստ առածին՝ առաւել զարմանալի
քան հետևելի : Հ . սեպտ . 6 : Պրոկոպ .
պատեր . պարս . ը . 8 :
Հեղառիոս եպս գանգրայ սքանչելագործ՝
մի էր 'ի հարց նք ժողովոյն նիկիոյ . որ բաց
յայլոց նշանաւոր գործոց՝ սպան զվիշապ

օձն բունեալ 'ի գանձարան արքունի . զի 'ի փախչիլ ամենեցուն՝ եկեալ 'ի տեղին սրբն հիպատիոս ը̅ աղաչանաց մեծին կոստանդիանոսի՝ հրամայեաց հուր վառել 'ի հրապարակի . և ինքն զօրութ̅ աղօթից 'ի դուրս բերեալ զօձն , և կարկառեալ 'ի նա զգաւազան իւր՝ ծագի՛ նորին եառ և ընկեց 'ի հուր . ուր մն̅ կայսրն ետ նկարել 'ի մուտս գանձատան զպատկեր սրբ̅յ եպսին : Իսկ 'ի դառնալ նր̅ յաթոռ իւր՝ արիանոսք կի̅ նովատիանոսք ընկեցին զնա 'ի խորափիտ մի . ուր 'ի կնոջէ ումեմնէ հարաւ գլուխ նր̅ քարամբ , և կատարեցաւ 'ի վերայ ուղղափառ հաւատոյ : Յ. Նոյ. 9 : Յ. Լ . 14 :

Յեղերերեանք վկայք տօնելիք . հտ . Բ . 70 :

Յեռոնէոս վկայ տօնելի . հտ . Բ . 481 :

Յուեփսիմեանք կուսանք տօնելիք . հտ . Գ . 5 :

Յովհաննիկոս աբբայ հաւեննացի որդի սերգիոսի՝ հեղինակ կարգի կամալդուլեանց լուակայից , կրօնաւորեալ 'ի մանկութե̅ 'ի սահմանս վենետկոյ խստամբեր վարուք՝ եղև այր ներանձնաւոր և ճծամերձ , ունելով զշնորհս աղօթից և արտասուաց , այլ մինչ պո՛արթ դիմօք . և արգոյ յաչս իշխանաց և թգրաց . որ և օրինակաւ իւրով զբազումս ուսոյց հրաժարիլ յՃԷ : Ետես ըստ նմանութե̅ յակոբայ սանդուղք կանգնեալ յերկրէ յերկինս , ընդ որ ելանէին սպիտակազգեստ միանձունք իւր . և յետ հարիւրամեայ ձգանց փոխեցաւ առ տր̅՝ ձի̅ ամաց ,

յա

յամի 1027 ։ Ւ ․ փետր ․ 7 ։

ՀՌՈՔՈՍ գաղղիայի 'ի Նարբոնայ՝ 'ի Նահանգէ բեսուլեան լերին, որ և մոնբօլիեր, որդի յովհաննու և լիբերիայ, 'ի տղայ տիոց սկսաւ ճնշել զմարմին իւր պահօք, խորգով և ձաղկանօք ․ և յետ մահու ծնողացն բաշխեաւ աղքատաց զինչս իւր՝ կամաւոր աղքատութբ պանդխտութե սկսաւ շրջել յուխտս իտալիոյ ․ և զի էր 'ի ժամանակին մահտարաժամ, զբազումս բժշկեաց հրաշօս աղօթիւք և նշանաւ սբյ խաչի ․ և ընդնոյն հրաշս ներգործեալ 'ի հիւանդանոցն բիաչէնցայու՝ ապա ինքն ըմբռնի 'ի ցաւոյն ․ և առողջացեալ՝ դարձ արար 'ի գաղղիա ․ ուր յանիրաւի կալան զնա որպէս լրտես, և արկին 'ի բանտ ․ յորում եկաց զամս հինգ բազում վշտօք ․ և անդ մեռաւ կատարեալ համբերութբ՝ յամի 1307 ․ զոր յետ մահուն ծանեաւ հօրեղբայր նր, և ետ թաղել պատուով, և շինեաց եկեղեցի յանուն նր ․ և յայտնի եղև սրբութի նր 'ի սքանչելեաց՝ զոր առնէր 'ի բժշկութի ախտացելոց 'ի սրածութէ, մնւ 'ի ժանտախտէ, զօրաւոր բարեխօսութբ իւրով ․ իսկ մարմին նորա ասի բերեալ 'ի վենետիկ, ուր մեծ է յոյժ պատիւ սրբյն ։ Ւ ․ օգոստ ․ 16 ։

ՀՐԵՇՏԱԿՔ և ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏՔ տօնելիք ․ հտ ․ Բ ․ 266 ։

Պ

Պաշարոս բարեկամ քնոյ, և քորք նր տօնելիք . Հո . Լւ . 394 :

Պամփղէոս և ղամփղէոսին տօնելիք . Հո . Օ . 229 :

Պաւղոս (այն է Սաւղոս, որ գրի 'ի մեզ և Փաւղոս կմ խորոս) և Փիլոռոն՝ երին երկուորեակ եղբարք առաքելոյն քարոզաւոք 'ի բիւզանդիոն . ուր իբրև նահատակեցան վասն դաւանութեան նոցա պրոկղոս և մաքսիմոս, ինքեանք մեկնեցան անտի, և եկեալ գործեն յուլիանոսիա քաղաքն դարդանիոյ կմ լիւբինկիոյ : Սնդ. ետ նոյ լիւկլանոս ումն Թռնրազն ինչս և գործաւորս՝ չինել զտաճար կռոց . իսկ նք զարծանն բաշխեցին աղքատաց, և զշինուածն 'ի գլուխ հանեալ՝ նուիրեցին Ճշմարտութեն այ, խորտակելով զպաշտամունս կռոց : Յնդ որ բարկացեալ իշխանն՝ եարկ զնս 'ի հուր . և գտեալ զնս անվնասս ելի 'ի բոցոյն՝ ետ ձաղկել զնս, և ընկենուլ 'ի գուբ մի խորագոյն, և ծածկել աւազով : Այս յետ ոչ բազում ամաց 'ի ծաղկել քրիստոնէութեան մեծն կոստանդիանոսի, յայտնեցին սքքն տեսլեամբ զտեղի նշխարաց իւրեանց . զորս բերեալ եդին յեկեղեցւոջ 'ի կոստանդնուպոլիս : Ն . օգոստ . 17, կմ 18 : Յ . Լ . 18 :

Պետ

Պ Նանդղեանք ազգ. քահանայք տօնելիք ․ հա ․ Ա ․

225 ․

Պ Նանդղէս կին ղեւոնդիոս զօրավարն երեւելի 'ի տրապօլիս փիւնիկեցւոց՝ ծննդեամբ յեւղարդայ, եւ առ վեսպասիանոսիւ ․ յորմէ առաքեցաւ 'ի դատաւորութն փիւնիկիոյ ադրիանոս ոմն ․ և լուեալ զն ղեւոնդեայ՝ թէ զքն պաշտէ, առաքեաց 'ի վ[ե]ր նր զհիւպատիոս զօրագլուխ և զթէոդուլոս զօրականն՝ ածել զնա առ ինքն ։ Այլ և հասին սոքա 'ի տրապօլիս, կալաւ զհիւպատիոս ջերմ սաստիկ ․ և խրատեալ 'ի հրեշտակէ տն՝ գոչեաց երիցս ․ Տծ սրբյն ղեւոնդեայ օգնեա ինձ ․ և առ ժամայն ողջացաւ ․ և եկեալ առ ղեւոնդիոս՝ հաւատաց 'ի քն, և մկրտեցաւ ընդ թէոդուլոսի ։ Զայն լուեալ դատաւորին՝ ետ բերել զերեսին զնս ․ և նախ հրամայեաց սրածեծ առնել և քերել զմարմինն սբյն հիւպատիոսի և թէոդուլոսի, և յետոյ գլխատել ։ Ապա մատոյց և զսուրբն ղեւոնդիոս 'ի քերման ․ և կապել վէմ մեծ 'ի պարանոցն՝ արգել 'ի բանտի ․ ուստի հանեալ յետ աւուրց կապեցին զնա յորսայս 'ի չորս ցիցս ․ և այնչափ հարին՝ մինչև աւանդել զհոգին ․ որ և թաղեցաւ 'ի նաւահանգիստն տրապօլեայ ։ Հ ․ յունիս ․ 23 ։ Յ ․ Ա ․ 18 ։

Պ Նանկրդէս կին ղեւոնդէոս վկայ այլ յեւղարդայ՝ քարոզէր զքն 'ի մէջ հեթանոսաց ․ և 'ի տօնի զատկին՝ յորժամ նուաճէր զերգս սաղմոսաց 'ի տարգինէ քաղաքի Ը բալմու

թէ քրիստոնէից , կալան զնա կռապաշտք հանդերձ Եօթն կուսանօք , և տարան 'ի կորնթոս . ուր դատեալ զնա՝ քերեցին ըզ-մարմին նորին զեռնըլեսի . և զնոր կանայսն գլան հարին . և ապա ծովահեղձոյց արարին զամենեսին : Հ. ապր. 13. Յ. և նոր իէր. 16 :

Ղուկաս աւետարանիչ տօնելի . հտ . Ե . 253 :

Ղուկիոս կիւրենացի 'ի Լիբիոյ՝ վերակացու կալանաւորաց և աթոռակից դատաւորի , թզաւ երկայն քան զայլ մարդիկ և թիկնեղ , հաւատաց 'ի քն̃ յաւուրս նահատակութե̃ Թէոդորոսի եպսին կիւրենոյ . և հաւանեցուցեալ զտիգնիանոս դատաւորն եւ լինել քրիստոնեայ՝ նաւեաց ը̃ նմա 'ի կիպրոս , ուր գոյր հալածումն մեծ , և խառնեաց զանձն 'ի թիւս կապելոցն վասն անուանն քն̃ի . կործանեաց զբագինս , և կատարեցաւ սրով . և տիգնիանոս թաղեաց զնա : Օյնի տարւոյ իբրև բացին զտապանն , գտաւ 'ի վր կրծոյ նր̃ ծաղիկ վարդի . և 'ի կամիլ տեսողացն առնուլ զայն՝ անյայտ լինէր . և 'ի թողուլն՝ երևէր . և չքնեցաւ վկայարան 'ի վր̃ նորին : Հ. մարտ. 30 , կմ̃ 31 : Յ . օգ . 21 : Ե . օգ . 20 :

Ղունկիանոս , որ̃ Ղուկիանոս քահանայ տօնելի . հտ . Օ . 595 : և Ե . 269 :

Ղունկիանոս հարիւրապետ , և Ղունգինոս զօրական տօնելիք . հտ . Ե . 319 . և 337 :

Մ

Մակաբայեցիք տօնելիք . Հտ . Գ . 383 :

Մակար , և Մակարէոս , և Մարկոս Ճգնաւորք տօնելիք . Հտ . Ա . 252 . և 261 :

Մակար վկայ տօնելի . տե՛ս ընդ Եւգինէոսի , և Եւդոքսիոսի :

Մակար եպիսկոպոս հայոց յանտիոք՝ խոստովանող և նշանագործ , էր որդի միքայելի և մարեմայ՝ մեծատուն և ածապաշտ ծնողաց պանդխտելոց յանտիոք ասորւոց յաւուրս վրդովմանց Յին Հայոց . ուր ծնաւ և որվաւակ նր , և մկրտեալ 'ի մանկարիոսէ Հայ եպսէ քաղաքին՝ կոչեցաւ յանուն նր Մակար , և եղև յաջորդ նր յեպսութե տեղւոյն՝ յամի տն 995 . և 'ի Թուի՛ն Հայոց՝ նխգ , 'ի վերջին աւուրս Նարեկացւոյն . Քզի էր կատարեալ քաղաքավարութբ ընդ այ , իմաստուն և հոգևոր . և առաւել աղքատասէր . մինչև լի լինել եպսարանի նր բազմութբ աղքատաց և ախտաժետաց . և 'ի տալ նր անձամբ կերակուր՝ լինէր նոցա 'ի բժշկութի . և այնչափ յաճախեցին նշանք սքանչելեաց 'ի ձեռն սրբյն , մինչև հարկ համարեցաւ խոյս տալ 'ի փառաց Յի . վս որոյ առեալ 'ի ծածուկ զչորեսին յաշակերտաց իւրոց ընտրելոց՝ դիմեաց աղքատութեան ճանապարհաւ ոտք ուխտաւոր անծանօթ ի պաղեստին , ունելով զաւազան խաչագլուխ

'ի

'ի ձեռին. որով արար և 'ի Ճանապարհի Հրաշս բազումս: Իսկ յետ քաղաքի մինչդեռ քարոզէր զբանն ոչ առ կարօտեալս, կալան զնա անհաւատք, և յետ բանտարկել առնելոյ՝ տարածեցին զնա 'ի գետին խաչաձև, և վէմ ջեռուցեալ եդին 'ի վ՟ր լանջացն. և յանձնեաց պահել նշ՟ր՝ եղև պարծ ամանց 'ի հեթանոսաց 'ի հաւատս ք՟ի: Իւ իբրև սկսաւ հաշտիլ և անդ անուն սրբութ՟ն նր՟, եւ անտի մակար հուրովքն ընկերօք, և դէմ եդեալ գնալ յարևմուտս. և անցեալ ը՟ գերմանիա ողջոյն՝ բժշկելով բռհիւանդս, և լուսաւորելով զկոյրս՝ եկաց 'ի փլանդրիա յամի 1011. և զտեղի կալաւ 'ի գանտավա բելգաց՝ 'ի վանս ս՟րբ բաւոնի վտարի մի, պայծառացեալ և անդ սրբու՟թ և սքանչելեօք. մինչև 'ի փոխումն իւր յերկինս: Քանզի 'ի տարւոյն յայնմիկ եղև յերկրի անդ ախտ սրածուէ, ո՟ր մահաբար ժամ. և ինքն ս՟ր եպիսկոպոսն մակար յետ դարմանելոյ զբզմս 'ի հիւանդաց՝ ըմբռնեցաւ 'ի նոյն ցաւոյ. և ասէ լու 'ի լու բազմաց, ես մեռանիմ, և յայնժամ դադարի ժանտ ախտն. և եղև այնպէս. զի ինքն փոխեցաւ առ ՟տր յապրիլի 10. յամի 1012. և իսկոյն պիջաւ և շիջաւ ախտն 'ի մարդկանէ. քանզի և զբզմս բժշկեաց՝ երևելով նց 'ի տեսլեան. և յայնմհետէ ոչ և է հիւանդք և ախտաժէտք դիմեին 'ի գերեզմանն ս՟րին, և յօժարք ստանային զառողջութիւն: Այ

յա

յամի 1067 . փոխադրեցաւ մարմին սրբոյն Մանկարայ 'ի նշանաւոր տեղի . և պատուական նշխարք նր սփռեցան առ քաղաքս . և շինեցան խորանք յանուն նորա 'ի զանազան տեղիս . կարգեցաւ և եղբայրութիւն բարեպաշտից ը հովանեաւ պաշտպանութեան նր . քանզի և փութով ազատեցաւ 'ի Թիւ՛ մքց : Տես և 'ի պատմ . հյ . հտ . գ . երես . 858 :

Լ . ապրիլի . 10 :

Մակրինա կս մակրինէ, քոյր մեծին բարսղի և գրիգորի նիւսացւոյ՝ էր անդրանիկ 'ի տանն հարազատս . և մայրութ խնամօղ նց ը մարմնոյ և ըստ հոգւոյ . տուեալ էր առն ; բայց կամակցութբ նր փարէր զկուսակրօն կեանս սքանչելի սրբութե . Ճգնօղ յաղօթս և 'ի պահս երկայնապատ մարմնով, նշանագործ և լի հոգւով սբյ, օգնական եղբարցն իւրոց յամ առաքինի վաստակս . յորոյ 'ի բերանոյ առեալ գրեաց նիւսացին բազում բանս խորինս : Իւր արդարև բովանդակ ազգատոհմին բարսեղեանց էր տուն սրբազան և աղբ. սբց . այլ մակրինա եղև գերագոյն քան զաղգուսն . և լի աւուրբք և արդեամբք փոխեցաւ առ անձկալին իւր քս : Յն . յուլիս . 5 : տր իւն . յուլ . 18 :

Լ . 19 :

Մանուէլոս կապադովկացի , և Գէորգեանոս պափլագոնացի՝ ծաղկահասակ պատանիք վայելչուք և աղօթականք յամի՝ կայսին 'ի տապասու կայսեր՝ լիկինանոսի կամ մաքսիմիանոսի .

սի . որոյ իմացեալ զքրիստոնէութիւն նց, և ոչ կարացեալ ձգել զնա 'ի պաշտօն կռոց, աքսորեաց յՁն սկիւթացւոց (կամ 'ի գաւաղիա) . ուր 'ի տիմէոն (կամ 'ի նովիոդոն) քաղաքի յաւելան Ը. քաջ նահատակս, որք ճգնեցին ընդ հաւատոյ . և անուանք նոցա Օրփէլոս, Պուքիանոս, Հեղի և Սաղերիանոս . յորոց երեքեանն սրով կատարեցան . մակբոթիոս և գորդիանոս հրով այրեցան . և վաղերիանոս լալով 'ի վերայ գերեզմանի նց աւանդեաց զոգին : Հ. սեպտ. 19 : Յ. 13 : Լ. 13, և 17 :

Սաղաթիէ մարգարէ տօնելի . հտ . Պ. 317 :

Սամաս ճգնաւոր նահատակ տօնելի . հտ . Օ. 5 :

Սամէլքա կամ մամելքթա քուրմ էր կռոց արտեմեայ 'ի պարսս, բայց ունէր քոյր քրիստոնեայ . և տեսեալ զհրեշտակ ՟այ յանուրջս՝ զի ուսուցանէր և ինքեան զքրիստոնէութիւն, գնաց Ը. քեռ իւրում առ եպսն, և մկրտեցաւ : Սոյ կալան կռապաշտք զմամելքա . և յետ այլոց լլկանաց քարկոծեցին՝ մինչդեռ կցեցեալ ունէր զսպիտակ հանդերձ մկրտութե . և զմարմինն արկին 'ի գուբ խոր . զոր առեալ քրիստոնէից՝ թաղեցին պատուով . և շինեցաւ եկեղեցի յանուն սրբոյն : Հ. սեպտ. 28 : Յ. հոկ. 5 : Լ. հոկ. 17 :

Սանէ կամ մանի կոյս տօնելի . հտ . Պ. 130 :

Սան-

Մանկտանց Բեթղեհեմի տօնելիք. Հտ. Պ. 86:
Մանկտանց Եփեսոսի. տես Եօթն մանկունք:
Մանկտանց Սեբաստիոյ. տես Քառասունք:
Մանուէլ Կոմնենոս կմ կիւռ մանուէլ կայսր յունաց՝ որդի յովհաննու պերփերուժենայ, բաց յայլոց գործոց բարեպաշտութեն փոյթ կալաւ ածասէր մտօք վն միաբանութեն և սիրոյ ՚ի մէջ յունաց և հայոց. և յետ թղթակցութեց Է շնորհալւոյն և Է գրիգորի կաթուղիկոսի՝ ետ ժողով առնել մետրապօլտաց ՚ի կոստանդինուպօլիս. այլ չև առեալ զպինի ՚ի ժողովոյն հայոց՝ անկաւ ՚ի մահիճ. և ութ աւուրբ յառաջ քան զմահն՝ զգեցեալ զձև միայնակեցի՝ նստաւ ՚ի վն փսխալթի. և ապաշխարողական կարգօք փոխեցաւ առ Տր յամի 1180: ՟. սեպտ. 25:
Մանուէլ վկայ. տես Է Սամուէլի:
Մանուճն խոսրովանոյշ. տես ՚ի Ոսմանոս. Բ. 459:

Մանուշակ սրբուհին հռոմկլայեցի (որ ըստ այլոց՝ Իա. զի մանուշակ ծաղիկն ըս յն. իոն ասի, և ըս լտ. վիօլա,) եր մի ՚ի գերելոց անտի ինն հազարաց, զորս վարեաց ՚ի Տրութէ յունաց շապուհ արքայ պարսից. և զի եր անցեալ զաւուրբք՝ խրատեր մայրաքար զմանկագոյնս հաստատուն կալ ՚ի քս. վոյ մոգպետն զան եհար զնա ուժգին, և արգել ՚ի բանտի զամ մի ողջոյն ամ տառապանօք. և դարձեալ քննեալ զաղախինն քսի՝ ետ ձաղկել նռնենի գաւազանաւ, և կիսա
մահ

մնոյն եթող վերստին 'ի բանտ զանձինս ժէ ։
Յետ այնորիկ յատեան ածեալ զնա մոգուց
և ոչ կարացեալ որոշել 'ի քէն, պրկեցին բու-
րակ չուանօք ցձարձատումն ոսկերաց . հա-
րին փոկով ճ լանջս և ճ որովայնն . և ա-
պա գլխատեցին . զոր թաղեաց կին մի բա-
րեպաշտ . և այլք ժողովեցին զարիւն սրբոյն
հողախառն, որ լինէր դեղ ամ ցաւոց ։ ֊ .
Յ . սեպտ . 11, կմ 12 ։ Ի . օգոստ . 4 ։
Մաշտոց վրդն . տէր Մեսրոպ ։
Մաշտոց հայրապետն երկրորդ՝ էր եղիվարդեցի
'ի կամէից, որդի քահանայի, կրօնաւորել
նախ 'ի վանս Մաքենոցաց, և ապա ճգնել
'ի սեւան կղզի ամ առաքինութբ և փայլել
ամենայն գիտութբ . որ բազում աշխատ կրեաց
'ի յաշակերտաց և 'ի տգիտաց վս ունելոյ
զհոգի մարգարէական սրբոյ ը ամ եկեղե-
ցիս . և էր զօրաւոր բանիւ և գրով, և մխի-
թար տառապելոց ։ Ընտրեցաւ ըս արժա-
ւոյն յաթոռ կաթողիկոսութե, և յետ եօթն
ամսոց փոխեցաւ առ անձկալին իւր քս յամի
897 . յխզ . և թաղեցաւ 'ի գառնի ։ ֊ .
հոկտ . 13 ։
Մատթէոս այր խնամատարէր փայլէր ածպաշ-
տութեամբ 'ի մէջ հեթանոսաց . և տե-
սեալ զմարդասպանս նոցա՝ նախանձեցաւ ըստ
նախանձ ամն, և զոտս արձակեալ՝ տապա-
լեաց զմեհեանն զոհից նոցա, և քարոզէր ան-
երկիւղ զճշմարտութիւն քսի ։ Իսկ ամբոխն
խուժանեալ զնա փայտիւ և քարամբ, փե-
տե-

տեղւոյն և զմօրուսն, ածին առ դատաւորն. որ եւ հարկանել տայր չոր արջառաջլօք. և յետ խանձողելոյ զկողսն՝ գլխատեաց: Մար-տիր լինել 'ի կողմանց Հռովմայ յաւուրս սէֆն կայլիստրատոսի: Հռ. սեպտ. 27: Յն. մարտ. 17: տե՛ս և Մարկինոս:

Մատաթեա առաքեալ տօնելի. Հռ. Յն. 69:

Մատթէոս աւետարանիչ տօնելի. Հռ. Յն. 203:

Մատրոնա աղախինն քնի էր տանտիկին 'ի պեր-գէայ պամփիլիոյ. և առեալ զմիամօր դուս-տրն՝ եկն 'ի կոստանդնուպօլիս առ կայսե-րութե լևոնի առաջնոյ. ուր յանձն արա-րեալ զդուստրն 'ի ձեռս շուշանայ պարկեշտ կուսի՝ ինքն կրօնաւորեցաւ որպէս ներքինի Բաբիլաս անուամբ 'ի վանս տր հօրն բա-սիանոսի. որոյ առեալ յայտնութի՝ թէ կին է մատրոնա, յղեաց զնա յանկափ 'ի վանս կուսանաց. ուր պայծառացեալ սրբութե և փախուցեալ 'ի փառաց՝ եկն յէմէս. և անց-եալ 'ի բիւրիանոս՝ բնակէր յաւերակս մե-հենի, հալածեալ անտի զդևս. և յետ փայ-լելոյ անդ և ս սքանչելեօք՝ դարձաւ անդրէն 'ի կոստանդնուպօլիս, և նստաւ 'ի խուց մի յերդ քաղաքին. յորոյ 'ի տես եկեալ թա-գուհւոյն՝ շինեաց զանեղին վանս կանանց. ուր մատրոնայ կեցեալ ցխոր ծերութիւն՝ հանգեաւ 'ի քն հարիւրամեան: Հռ. Նոյ. 4, կմ 5: Յն. Նոյ. 8:

Մատրոնա վկայուհին Թեսաղոնիկեցի՝ ա-

ղա-

ղախին էր պապլեայ կամ պաւտիլայ կնոջ
հրէի, որոյ այրն ունէր պատիւ զօրավարու-
թե. և լինէր 'ի գնալ տիկնոջն 'ի ժողովա-
րան հրէից՝ մատրոնա խոյս տուեալ երթայր
յեկեղեցի քրիստոնէից. վ՜յ ը՟ մանանելոյ
տիկնոջն՝ գանեալն հրեայք զմատրոնա, և
արկին 'ի բանտ անսուաղ պաւուրս երիս.
և իբրև գտին զնա հաստատուն 'ի ք՟ս՟՝ դա-
ձեալ գան հարին ալեամբ չափ. և թողին
'ի բանտի սովեալ, մինչև աւանդեաց զհոգին.
իսկ զմարմինն ընկեցին շանց. զոր անարատ
գտեալ քրիստոնէից՝ թաղեցին պատուով:
Նա և ապա աղեքսանդրոս եպս քաղաքին շի-
նեաց մատուռն յանուն սրբուհւոյն մատրո-
նայ, և անդր փոխեաց զնշխարս նր՟՝ յորոց
լինէին սքանչելիք բժշկութեց: Իսկ տիկին
նր՟ չար անկաւ 'ի յետին մուրողութիւն.
և 'ի սովոյն եմուտ 'ի հնձան մի՝ ժողովել
զմնացուածս խաղողոյ ձմերոյ. յայնժամ
անկաւ դեհրան հնձանին 'ի վ՟ր՟ նր՟, և կորոյս
զնա: Դ. մարտ. 21: Յ. 28: Լ. 15:
Մարգարէք. տես Քրիստափոր:
Մարգարէուհի կոյս վկայուհի. տես Մարիանէ:
Մարգարէութեան Ըսգուանէ սկովտաց կմ՟ ըսկոցիոյ՝
հայրենեօք յազգէ թագաւորաց անգղիացւոց, և
մայրենեօք 'ի կայսերական տանէ՝ ծնեալ
'ի հունգարս, վարեաց զկենս մօր իւրոյ բգ-
թագաւորութի զամս երեսուն՝ պսակեալ
ընդ մաղքողմայ երրորդի սկովտացւոց ար-
քայի. բայց 'ի մէջ գրգանաց կայր ոգ՟ կա-

տարեալ ճգնաւոր, մաշելով զանձն անդադար աղօթիւք և պահօք և տքնութք։ Շինեաց և նորոգեաց եկեղեցիս և վանորայս բազում. և իւրով օրինակաւ զայլն և զայլ մերձաւորս վառեաց յանձնպաշտութիւն՝ զաւակօքն հանդերձ. նոյնպէս և զժողովուրդն սրբեաց 'ի պէսպէս անկարգութեանց։ Մայր էր աղքատաց առ հասարակ. յորոց և զերեքհարիւրս պաշտէր ձեռօք իւրովք, կերակրելով զնոսա, լուանալով զոտսնոցա, և համբուրելով և պատելով զվէրս նոցա. և զյոյժ զարդս և զգանձս իւր ծախեր 'ի կարօտեալս։ Իսկ յետ վերջանալոյ հիւանդութեան՝ զոր տարաւ ըստ սքանչելի համբերութեամբ, 'ի ժամ աւանդման հոգւոյն պայծառացաւ դիմօք, և յետ մահուան սքանչելեօք։ Լ. յունիս. 10։

Մարգարիտա՝ Գորտոնացի կոչեցեալ՝ կին ապաշխարող, որոյ դարձն եղև 'ի տեսութէ դիոյ սեղեխին իւրոյ՝ զոր եցոյց նմա սկուռդ մի, քսան ամօք ճգնեալ յանչափս՝ արժանի եղև երկնաւոր տեսլեանց բազմապատիկ օրինակաւ. և յետ մահուն արար մեծամեծ սքանչելիս։ Լ. փետր. 22։

Մարգարիտա մի յեւստրատիոսեանց՝ տօնելի. Հտ. Թ. 481։

Մարթա քոյր ղազարու տօնելի. Հտ. Լ. 394։

Մարթա մայր սիմէոնի սիւնակեցի երկրորդի (որպէս և առաջինոյն էր համանուն) էր

ջերմ պաշտօնեայ նր նորածնի , ծաղկեալ սքանչելեօք յետ մահուան . քանզի երևէր տեսլեամբ՝ որոց դիմէին 'ի տապան նր , և բժշկեալ զցաւս նց՝ յորդոր լինել յերկինս , խօսելով առ նա զանձառ բարեաց հանդերձելոց ։ Տ . յուլ . 19 , կմ 25 , կմ 30 ։ Յ . յուլ . 5 ։

Մարթինա կմ Մարթինէ աղախին կուսապաշտ կնոջ ալլւոյ՝ բազում չարչարանս կրեալ 'ի ձեռաց նր վս անուանն քի . և յորժամ կամէին հեթանոսք սպանանել զնա , յաղօթել սրբուհւոյն պատառեալ վիմին՝ 'ի ներքս ընկալաւ զնա . և այնպէս կատարեցաւ 'ի տր ։ Տ . օգոստ . 13 , կմ 14 ։ Լալէ և Մարթինա կոյս վկայուհի հռովմայեցի . Ա . յունվ . 30 ։

ՄԱՐԻԱՄ Մր Կոյս Աստուածածին . տես 'ի Տօնական հատորն ԺԱ . 'ի տօնէ յղութե անարատ կուսին մինչև 'ի տօն վերափոխման . ուր և 'ի հատորին տօնելի սրց՝ Գ . ուրոյն զբովանդակութի վարուց նր , և զննջումն և զվերափոխումն՝ հանդերձ կարևոր աւանդութեամբք . 454 ։

Մարիամ Մագդաղենացի տօնելի . հտ . Ա . 394 . և դարձեալ հտ . Ա . 24 ։

Մարիամ Եգիպտացի՝ էր յաղեքսանդրիայ քաղաքէ 'ի ե կամ ժբ դալրու . որոյ գեալ մայրենոյն եղև նմա և այլոց առիթ մեղաց . զի էր հասանելն 'ի չափ ժբ ամաց՝ անարգեալ զծնօղս իւր՝ եւ զանձն 'ի պոռնկութի . և զամս ժէ

'ի

'ի նոյն շաղեալ յեգիպտոս՝ գնաց ապա ընդ ուխտաւորս յեմ ոչ ուղիղ մտօք . և 'ի տօնի վերացմանն խաչին՝ յորժամ կամէր մտանել յեկեղեցին , արգելաւ աներևոյթ զօրութբ խաչին՝ յետս ընկրկել երիցս և չորիցս : Ապ հայեցեալ 'ի պատկերն սբ ածածնին ածորդ- ւոյն 'ի գրկի՝ որ կայր 'ի վր դրան , զղջա- ցաւ 'ի բոլոր սրտէ հաստատուն մտօք , կա- լեալ երաշխաւոր ճշմարիտ դարձի իւրոյ ըզ- տիրամայրն . որով յաջողեցաւ նմ մտանել 'ի տաճարն , և երկիր պագանել փայտին կե- նաց : Ապա ազդմամբ ամենօրհնեալ կուսին դիմեաց յանապատ՝ ունելով ընդ իւր երիս նկանակս հացի . և խոստովանեալ և հաղոր- դեալ 'ի վանս սբյն յովհաննու մկրտչի առ- ափն յորդանանու՝ եանց յայնկոյս . և ճգնե- ցաւ յանապատի ամս խէ՝ խստաբուստ կե- նօք և անտանելի համբերութբ , անտես 'ի մարդկանէ : Իսկ 'ի մերձենալ վախճանին առաքեաց ած առ նա զսբ հայրն զոսիմոս . որ էր խնդրող երանելի կնոջն եբեր նմ զսբ հաղորդութիւն մինչև յեզր յորդանանու . էր որ եանց մարիամ իբրև էր ցամաք . և ընկա- լեալ զսբ խորհուրդն՝ դարձաւ սքանչելի ե- րագութբ 'ի տեղի իւր , և 'ի նմին աւուր փոխեցաւ առ ած : Քանզի 'ի գալ ամին միւսոյ՝ անցեալ զոսիմոսի էր յորդանան , և գնացեալ ի օր ընդ անապատն՝ եգիտ զմա- րիամ վախճանեալ , ունելով գիր 'ի մնարից՝ թէ, ես ննջեցի յապրիլի ա , յաւուր չարչա-

րանաց քնի ոյ մերոյ. որ այն իսկ էր օրն հաղորդելոյ նորա 'ի նախընթաց ամի. ըստ յամի տն 427. կամ ըստ այլոց 527: Եւ 'ի խորհրդ կոսիմոսի՝ թէ զիարդ ամփոփեսցէ զնշ. մարմին նորա, առեալ մի եկեալ փորեաց տեղի գերեզմանի. և հայրն կոսիմոս թաղեաց զնա անդ սաղմոսիւք և օրհնութբ: Տ. Յ.

ապր. 1: Ի. ապր. 2:

Մարեամ և Մարթա քորք ղազարու տօնելիք. հտ. Լն. 394:

Մարեամ և Մարթա քորք կուսանք ծաղկահասակք 'ի ժմկս հալածմանց՝ պարկեշտ վարուք կրթեալք 'ի պահս և յաղօթս, տեսեալ ընդ պատուհան վերնատան իւրեանց զդատաւորն՝ որ աչ արկանէր քրիստոնէից, ձայն ետուն աներկիւղ. աւասիկ և մեք քրիստոնեայք եմք, և 'ի քն ած հաւատամք. մի եւ ածել զնոսա, և յետ ողոքանաց և սպառնալեաց եհան զնոսա 'ի խաչ: Յայնմ վայրի և պատանի մի կրօնաւոր՝ մննդակից նց կուսանացն՝ Իկարիոն անուն, մատեաւ առ դատաւորն, և ասէ. և ես քրիստոնեայ եմ, ոչ և քորքս իմ սրբուհի կուսանքս. և կրօնաւորական ձևովս գրեալ եմ զօրական քնի, և քո դիցն թշնամի. յայնժամ և զնա խաչեցին: Եւ յորժամ երեքեանն կային զուարթութբ 'ի խաչի, սրով վիրաւորեցին զնս և սպանին, մինչդեռ մայր սց կուսանացն քաջալերէր զնս: Են որ զկուսանսն միայն խաչեալ ասեն, և զԻկարիոն գլխատեալ:

տեառն ։ Ռ. Յ. փետր. 8 ։

Մարիամ Մագդաղենացի նոր՝ 'ի փացեան տանէ, էր կոյս փլորենտացի 'ի կարգէ կարմեղեանց, սքանչելի սրբութ. փայլեալ 'ի մանկութ., և առաւելեալ 'ի ջերմեռանդութ. առ սբ. հաղորդութի, ոչ և 'ի ձգնութե պահոց, և 'ի մեցանս ը. դէմ դիւաց։ Նշտես զփեսայն հոգւոյ իւրոյ զյս. փրկիչն, զի երևեալ ընդ սբյն օգոստինոսի և կատարինեայ սենացւոյ, տայր ինքեան զսիրտ մի 'ի պարգև. և յայնմ հետէ առաւել բորբոքեցաւ 'ի նմա վառարան ածային սիրոյն. ընկալաւ և պսակ փշեղէն 'ի գլուխ իւր յայլում տեսլեան փրկչին և տիրամօրն. և ստէպ երկրորդէր զայս բան, ո՛չ սեր, ո՛չ սեր։ Ունէր զշնորհս սքանչելագործութե և մարգարէութե. այլ վարք նր. խոնարհ և համբերող և ձգնազգեցաց 'ի վեր էր քան զբան. որ և յետ երկամեայ ծանր խօթութե փոխեցաւ առ տր.՝ իխ. ամաց, յամի 1607. և փայլեաց բզմ. սքանչելեօք յետ մահուան ։ Լ. մայիս. 25 ։

Մարիամ՝ Մարինոսն կոչեցեալ, էր 'ի բիւթանիոյ իբր 'ի Է. դարու, միամօր դուստր առն մեծատան բարեպաշտի ներգինեոսի, որ եւգինէոս կոչեցաւ. զի զկնի մահու կնոջ իւրոյ թողեալ զամ. ինչս իւր 'ի ձեռս դստերն՝ կամեցաւ կրօնաւորիլ. և դուստր նր. զգեցեալ զհանդերձ առն՝ եմուտ 'ի վանս ը. հօր իւրում, համարեալ ոչ ներքինի, և կրթեցաւ յամ վարս ձգնութե։ Յետ հինգ ամաց

'ի վախճանիլ հօրն սրբութբ՝ յաւել մարզի-
նոս յառաւել ջանս ամ խոնարհութբ և հնա-
զանդութբ. որով յանձն առեալ զնաւ. և 'ի
սպասաւորութի արտաքոյ վանաց՝ յանխիրաւի
կրպարտեցաւ 'ի դստերէ պանդոկապետին
իբրու պատճառ յղութե նր. և 'ի յանդի-
մանիլն յառաջնորդէն՝ խնդրեալ թողութի
որպէս յանցաւոր. և զանիւք և թշնամանօք
հանեալ 'ի վանաց՝ ձգնէր արտաքոյ դրան
զամս երիս, հոգալով և զերեխայն՝ զոր ըն-
կեցին 'ի գոգ նր: Ապա ըն աղաչելոյ միա-
բանիցն ընկալաւ զնա հայրն վանիցն. և յետ
սակաւուց փոխեցաւ առ ած աղախինն քի.
և յայնժամ յայտնի եղև անմեղութի նորա
և օքանչելի համբերութին. և կրպարտիչն
այսահարեալ՝ բժշկեցաւ դիմելով 'ի տապան
սրբուհւոյն. իսկ մանուկն սնուցեալ 'ի նմա-
նէ՝ որ կոչեցաւն սրապիոն, եղև կրօնաւոր
ընտիր: Տ. Յ. փետր. 12: Լ. յուլ. 17:

Մարինէ կոյս տօնելի. որ և մարինոս, կամ
մարգարիտս ասի. հտ. Օ. 120:

Մարկոս ծեր կամ կրօնաւոր յանապատաց կե-
լիկիոյ առ դիոկղետիանոսիւ, մատնեալ 'ի
ձեռս լիւսիայ դատաւորին տարսոնի, և
պնդագոյն դաւանեալ զքն ած, հարաւ դա-
լար բրօք, և եդաւ 'ի բանտ ծանր շղթայիւք,
և դարձեալ կրեալ զքերանս և զխանձողումն
ջահիւք՝ յետ հատման լեզուին կատարեցաւ
սրով, և մարմինն արկաւ գազանաց առա-
ջի. այլ 'ի ժամ անձրևի գողացան և եդին
զայն

զայն յայրի միում ընդ Բռանաթիոս և Սա-
պրիկոս. որք և զկնի մարտիրոսացան, և ե-
դան 'ի նմին այրի: Տե՛ս. օգոստ. 8, կմ 10. Յն.
Լ. օգ. 8:

Մարկոս սինկղիտիկոս՝ այն է մի 'ի ծերա-
կուտէն Հռոմայ առ կարինոս կայսերաւ և
մարկիանոս եպարքոսիւ, քանզի էր հաւա-
տով քրիստոնեայ. իբրև ոչ էառ յանձն զո-
հել կռոց, յետ քերանաց արկաւ 'ի տապակ
հրացեալ և 'ի կաթսայ եռացեալ, և ոչ վնա-
սեցաւ. նոյնպէս այրեցաւ և 'ի բերանոյ
գազանաց. և 'ի կործանել աղօթիւք զպա-
տկերս՝ գլխատեցաւ. եւս որ ասեն՝ թէ յա-
ռաջեաց աւանդումն հոգւոյն քան զգլխա-
տումն: Տե՛ս. դեկտ. 22: Յն. 16: Լ. 26: տես

և Մարինոս:

Մարկեղոս Կիպրացի առ Մեծն Թէոդոսիւ վե-
րակացու էր Կիպրոս կղզւոյն՝ այր հաւատա-
րիմ 'ի գործ արքունի, և կատարեալ իծա-
պաշտ. մինչև ընտրեցաւ եպիսկոպոս ա-
սորւոց. և եղև հովիւ քաջ և զօրաւոր քա-
րոզ ճշմարտութեան. կործանէր զմեհեանս,
և շինէր եկեղեցիս: Ի կամիլն քանդել և
զմեհեանն արամազդայ՝ դևք ծածկեցին
զդուռն. և եպ̃ն նա հուր լուցանել զպա-
ճարանն՝ 'ի ձեռն փայտից, կորս ցօղեալ
ջրով օրհնութեան. և այնպէս յանձին դա-
հեաց մեհեանն. Ըւ որ մոլեգնեալ կռապաշ-
տից՝ առին ընկեցին զեպ̃ն 'ի հուր անողը. ա-
րով և կատարեցաւ իսկ. և Մեծաւ պատ-

ունով Թաղեցաւ 'ի հաւատացելոց ։ Հ. օգ. 1 ։ Յ. Ա. 14 ։

Մարկիանոս և Մարտիրոն տօնելիք. Հատ. Բ. 2.9 ։

Մարկիանոս իկոնիացի կամ նիկիացի՝ երիտասարդ հաւատացեալ՝ զանն հալեն՝ 'ի պերենանիոսէ դատաւորէ՝ արկաւ 'ի բանտ. և միւս անգամ մնացուցեալ զնա 'ի տանջանս՝ քերեցին երկաթեօք զմարմինն, և զկզակսն խորտակեցին. և յետ հատանելոյ զլեզուն և կտրատելոյ զձեռն՝ եդին 'ի մէջ հրացեալ կասկարայի. և մինչդեռ գոհանայր զՏէր՝ հատին զգլուխ քաջ նահատակին ։ Հ. մայ. 10 ։ Յ. Ա. յուլ. 11 ։

Մարկիանոս, Զենոն, Աղեքսանդրոս, Թէոդորոս, և այլ ԺԲ ընկերք նոցա, Ը ամ Բռատտանն և երկու վկայք, դատեալ վս հաւատոց 'ի տիբուրտիանէ դատաւորէ առ դէկոսիւ, կրեցին զանս սաստիկս մինչև 'ի բանալ ոսկերացն. այլ երեսք սոցին զուարթ էին. առ պա հրացեալ շամփրօք այրեցին զթիկունս նոցա, և արկեալ 'ի մէջ քարայախ և աղ՝ շփեցին խորգով. և յոչինչ գրել նոցա զայն ամ առ ակերն քսի՝ հատին զգլուխս նոցա ։ Հ. մարտ. 29 ։

Մարկոս առեփարանից տօնելի. Հատ. Ա. 222 ։ տես և Յ. վկ. մարկոս ։

Մարկոս եղեւսիպոլսոյ արեթուսայ տօնելի. Հատ. Բ. 189 ։

Մարկոս Փոյնիկեցւոյ. տես 'ի տօնելիս Է Մա-

կա

կարդայ հտ. Թ. 261 :

Մարկոս Հնդկաց հովիւ. տես յՄակարիոս :

Մարկոս և Մոկիանոս բարեպաշտ քրիստոնեայք՝ յաւուրս հալածանաց փորձեցան տանջանօք ՚ի Մաքսիմոս եպարքոսէ, որ իբրև ստիպէր զնկայսն ՚ի զոհել, մանուկ մի փոքրիկ՝ որ կայր առ զոհարանին, յանդիմանեաց զբռնաւորն վն անօրէն գործոյն, և սկսաւ ՚ի Պօղոսի ուսմանէ քաջալերել զնահատակսն, զի մի զոհեսցեն : Սմին իրի նախ նահատակեցին զերջանիկ մանուկն հանդերձ պօղոսիւ. և ապա զմարկոս և զմոկիանոս յետ բազմապատկութեան գլխատեցին, և կանայք նց ընկալան ՚ի գոգս իւրեանց և ՚ի փողպատս զնոր գլուխս և զարիւնս արանց իւրեանց : Յս. յունիսի. 3. և 20. կմ յուլ. 6 :

Յ. Լ. յուլ. 3 :

Մարկոս և Մարկիանոս յանտիոքայ պիսիդեայ առ դիոկղետիանոսիւ, տանջեցան վն քի ՚ի մագնոսէ կամ մագիստոսէ դատաւորէ. և ապա կապեալ ընդ միւս այլ փառաւոր նահատակի մարկոս անուն, կրեցին այլ ևս չարչարանս. մինչև կատարեցան սրով, և թաղեցան ՚ի քաղաքի անդ իւրեանց : Յս. հոկտ. 9 : Յ. Լ. նոյ. 22 :

Մարութէ ձգնաւոր տօնելի. հտ. Ա. 5 :

Մարութա եպս տօնելի. հտ. Մ. 585 :

Մարտինիանոս կամ Մարտինիանոս ձգնաւոր ՚ի կեսարիոյ պաղեստինոյ, միայնացեալ ժը ամաց ՚ի լերան՝ ձգնեցաւ յայրի միում ամս ժե.

ԺԵ. մինչև լինել սբ̅ նշանագործ, և աղօթիւք վանել զսատանայ կերպարանեալ 'ի վիշապ: Նոյն և եկն կին մի պոռնիկ յանապատ իբրու մոլորեալ, այն ինչ ունէր լինել 'ի գայթակղութիւն սբ̅յն՝ նա նիւթական հրով շիջոյց զբոց ցանկութե̅, և զկինն դարձոյց 'ի զգաստութի̅. մինչև մտանել նմա 'ի կուսանաց վանս, և սրբութբ̅ վախճանիլ: Նոյն մնացականոս փոխեալ յայլ տեղի. և գտեալ վէմ մի անբնակ 'ի մէջ ծովու՝ անդ ձգնէր առաւել քան զառաջինն՝ զամս Ժ̅. այլ 'ի խորտակիլ նաւուն մօտ 'ի վէմ անդր, և յաւարել աղջկան միոյ ևեթ, գթացեալ սբ̅յն զփորձանս չարին՝ եթող զաղջիկն 'ի ձգնարանն իւր, և ինքն դիմեաց 'ի ծովն. զոր բարձին երկու դելփինք, և հանին 'ի ցամաք: Իսկ այնուհետև իբրև փախստական ոք գընայր տեղւոջէ 'ի տեղի զամս ԺԲ̅. մինչև ծանեաւ զօր վախճանի իւրոյ, և եկեալ 'ի կեսարիա՝ հաղորդեցաւ եպսին, որում յայտնեալ էր 'ի տն̅է զալուստ սբ̅յն, և խօսելով ը̅ն̅ ո̅յ՝ աւանդեաց զհոգին ժպտեալ երեսօք: Նոյնպէս և աղջիկն բնակեալ 'ի վիմին՝ կատարեաց պաշտօնս իւր ամ̅ ձգնութբ̅. և գնաց առ տր̅: ~. Ի̅. փետր. 13:

Մարտինոս եպիսկոպոս Փռանգաց, էր առուբոմժի գաղղիացւոց, էր 'ի չորրորդ դարու 'ի սաբարիայ քաղաքէ պաննոնիոյ՝ որդի առն զօրականի, յակամայս գրեալ 'ի զինուորութի̅. և 'ի տեսանելն երբեմն զաղքատ մի

մերկ

մերկ դողացեալ 'ի ցրտոյ՝ կտրեաց զքղամիդ իւր, և զկէսն ետ նմա. և արժանի եղև տեսանել զՔս 'ի նմին գիշերի՝ արկեալ զկէըն զզգեստն իւր զայն. Յետ այսորիկ եղև միայնակեաց, և կրեաց զհալածումն յարիանոսաց. և զկնի լինելոյ հայր վանից՝ ընտրեցաւ յեպիսկոպոսութիւն յամի 374. բայց տակաւին պահէր զկարգ ճգնութեան իւրոյ. և կառուցեալ նոր վանս՝ կեայր ընդ բազմութեան խստակրօն միանձանց, և նշանագործութեամբ դարձուցանէր զհեթանոսս, և կործանէր զմեհեանս. արար և բազում գործս երևելիս ընդ թագաւորս և ընդ բռնաւորս. յարոյց և մեռեալս երիս. և փոխեցաւ առ Տէր՝ իբր ձգ ամաց՝ յամի 400 ։ Ն. նոյ. 2, կմ 5 ։ Յ. նոյ. 12 ։ Լ. նոյ. 11 ։

Մարկելլոսն կմ մարտիրոսս. տես ընդ Մարկիանոսի ։

Մարկելլոս որդի Մարկոսի տօնելի. հտ. Ի. 3 ։

Մաւրիկիոս զօրավար գնդի Թեբայեցւոց առ Մաքսիմիանոսիւ, մինչդեռ էր ընդ թագաւորին 'ի բանակի 'ի կողմանս գաղղիացւոց, կոչեցեալ 'ի զոհ՝ չեկաւ յանձն իւրովքն հանդերձ, և սրախողխող կատարեցաւ բազմութեամբ վեց անուանեալ ա͞ն ։ Լ. սեպտ. 22 ։

Մաւրոս աբբայ՝ ազնուական հռովմայեցի որդի Եւտիքիոսի աշակերտեալ սրբոյն Բենեդիկտոսի աբբայի 'ի մանկութենէ՝ սքանչելի եղև առաքինութեամբ ։ Նա յանկանիլ Պլակիդոսի կրօնաւորի 'ի ջուր՝ ընթացաւ մա-

րաս

րոս հրամանաւ հօրն , և բուռն հարեալ զհերաց անկելոյն՝ եհան զնա 'ի ցամաք : Առաքեալ 'ի բենեդիկտոսէ 'ի գաղղիա՝ շինեաց հոյակապ վանս , և եղև աբբայ տեղւոյն զամս խ , և ծաղկեցոյց զվարս կրօնաւորութե . և ինքն փայլեալ ամ սրբութբ և նշանօք՝ փոխեցաւ առ տր իւր եօթանասանամեայ և ևս աւելի՝ յամի 565 : Լ. յունվար . 15 :

Մատթէոս ընթերցող եկեղեցւոյ՝ քաջ թարգմանն ածային բանից , և երկու աշակերտք նորա Սեպտիմոս կամ կուինտիղիանոս , և Պրոկղոս կամ դադաս , էին 'ի դորոստուլայ քաղաքէն մակեդոնիոյ կմ թրակիոյ 'ի միսիա . և 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի փորձեալ 'ի տարկուինիոսէ հիւպատոսէ՝ արկան 'ի բանտ . ուր քաջալերեաց զնս հրեշտակ այ : Յետոյ յորսայս արկեալ բրածեծ եղեն . և զկնի կատարեցան սրով . և յետ ժամանակաց յայտնեցան նշխարք սոցա , և բերեալ 'ի կոստանդինուպօլիս՝ եդան 'ի տաճար նոր ածածնի : Հ. ապր . 27 : Յ. ապր . 28 . և օգ . 2 : Լ. ապր . 13 : Մաքսիմոս անուանք կան և այլ բազում սբք՝ մանաւանդ յեկեղեցական կարգէ :

Մելասիպոս անկիւրացի , և ամուսին նորա Կասիանէ կմ կարինէ , և զաւակ նց պանծալի Անտոնինոս կմ անտոնիոս մանուկ ժզ ամաց , էին ջերմեռանդն քրիստոնեայք 'ի հալածանս յուլիանոսի ուրացողի . որոց ան-

ձամբ

ձամբ եկեալ յանկիւրիա՝ քննեաց զսոսա յատենի . ետ կախել զմելասիպոս և զկասիանէ առաջի որդեկի նց , և քերել զմարմինս նց , և խանձողել զվէրսն . հատին և զոտս մելասիպոսի 'ի ծնկացն , և զկասիանեայ զոտինս . և զմարմինս նոցա այրեցին հրով : Իսկ անտոնինոս առեալ զհատեղանդամն երանելեացն ծնողացն՝ համբուրէր արտասուօք . և արեամբ նց վէրեսն օծանէր : Ու 'ի ստիպել զնա յուլիանոսի ուրանալ զքս , յանդիմանեաց զնա որ մանուկն , և ելթուք յերեսս ուրացողին . և ասէր . ուրախութե ցանկամ մեռանիլ վս անուանն քսի է որ ծնօղս իմ : Յայնժամ ծակեցին զպձղունս մանկանն , և կախեցին գլխիվայր . այլ 'ի չորանալ ձեռաց դահճացն՝ թաղումք յանհաւատից դարձան 'ի քս , և կատարեցան սրով : Այլք գրեն , թէ 'ի հնոցէ ապրեցաւ որ մանուկն , և այնու հաւատացին մանկունք քառասուն , և գլխատեցան : Իսկ անտոնինոս յետ հարուածոյ գանից՝ սրով ընկալաւ զվախճան 'ի կիսաքողոն գեղջ , որ էր տեղի ծննդեանն և սննդեան նր : Հ . հոկտ . 31 : Յ . Ն . և որ իէլ . նոյ . 7 :

ՄԵԼԻ կմ ՄԵՂԷՍ եպս տօնելի . որ և միւս մելիտոս ասի . հտ . Ր . 331 : և Փ . 5 :

ՄԵԼԻԱՆՈՍ . տես Սամելիանոս :

ՄԵԼԻՏՈՆԻ սրբուհին 'ի մարկիանուպօլսոյ Թրակացւոց՝ ըմբռնեալ յանտիոքոսէ դատաւ

տաւորէ քշ̅քին յաւուրս անտոնինոսի կայսեր, և մուծեալ 'ի տաճար կուոց՝ աղօթիւք կործանեաց զպատկերս. որով բազումք հաւատացին 'ի ք̅ս. Ը̅ որս և կին դատաւորին. ապա յետ բանտի և քերանաց՝ 'ի տապալելն և զայլ կուռս, հատին զգլուխ աղախնոյն ք̅սի՝ զորոյ զմարմինն ամփոփեաց ակակիոս ումն 'ի կղզին լեմնոյ: Հ̅. փետր. 22, կամ 23: Յ̅. Լ̅. սեպտ. 15:

Մելիտոս հայրապետ տոնելի. հտ. Բ̅. 287: տես և Մելէ, որ կոչի միւս մելիտոս:

Մելքիսեդ և Կարապետ նոր վկայք 'ի վան քաղաքէ՝ մատնեցան յուրացողէ ումեմնէ 'ի ձեռս այլազգեաց անիրաւ զրպարտութե̅, ոչ թէ հանեալ իցեն 'ի գերեզմանէ պաղջիկ մի այլազգի. և ոչ գոյր նց̅ ազատութի՝ բայց ուրանալով զք̅ս, զո̅ որում ատիպէին. իսկ նք̅ ոչ անսեղք էին, նոյնպէս և հաստատունք 'ի ք̅ս. վ̅ս որոյ խողողացուցին շամփուրս հրացեալս 'ի վ̅ր մարմնոյն մելքիսեդեկի նզ̅անգամ. և ապա իբրու կիսամեռ կամեցին դնել զնա 'ի սակառի, և տանել 'ի քարկածուծն. յայնժամ նա 'ի վեր փաղեաց ինքնին՝ թէպէտև կաղ էր, և դիմեաց ուրախութե̅ 'ի տեղի կատարման. ուր քարկոծ արարին զնա, և սրով կտրատեցին ըղ̅ մարմինն, և զոսկերսն հրով այրեցին: Իսկ զԿարապետն կալան 'ի Ճանապարհի, և նոյնպէս նահատակեցին՝ յոտան քաղաքի, և զմարմինն 'ի հուր այրեցին, յամի 1403 պճբ:

պծբ ։ Հ․ յուլ․ 10 ։

Մելքիսեդեկ տօնելի ընդ Նախահարս․ հտ․ Պ․ 213 ։

Մեանչեանոս կմ Մերկուրիոս տօնելի․ հտ․ Թ․ 188 ։

Մեսրոպ վարդապետ տօնելի, որ և Մաշտոց․ հտ․ Պ․ 421․ և Ն․ 281 ։

Մետրոփանոս և Ալեքսանդրոս տօնելիք․ հտ․ Ա․ 239 ։

Մեւորդիոս կմ Մծորտիոս զօրական երևելի ՚ի զօրուն առ Դիոկղետիանոսիւ, ՚ի լինել հալածանաց յայտնեաց զքրիստոնէութիւն իւր․ վոյ մերկացուցին ՚ի նմանէ զզինուորական կամարն, և կապեալ ՚ի չորս ցիցս՝ հարին զալար բրօք արք վեց․ իսկ նա լռութբ համբեր՝ մինչև չմնալոյ ողջ տեղւոյ ՚ի մարմնի․ և այնպէս կիսամահ ՚ի բանտ եդեալ՝ յետ երից աւուրց փոխեցաւ առ տր գոհութբ ։ Հ․ Յ․ յնվր․ 12 ։

Մինաս եգիպտացի տօնելի․ հտ․ Ա․ 318 ։

Մինաս Ճգն տօնելի ը Երմոգինեայ և Եւգրափոսի․ հտ․ Թ․ 341 ։

Մենոդորա, Նիմֆոդորա, և Մետրոդորա քորք՝ սրբասուն կուսանք առ Մաքսիմիանոսիւ, բնակէին մերձ յակունս ջերմկաց բիւթանիոյ կամ պրուսայու․ զորս կալեալ փրոնտոն իշխանն՝ ետ նախ գան հարկանել զմեծ քոյրն զմենոդորա, և հաստ բրօք ջարդել զսրունսն․ որով և կատարեցաւ նա ։ Ապա տանջեցին և զմետրոդորա․ և յետ այրելոյ զամ․

ղամբարօք զմէրսն՝ խորտակեցին և զոլրքս նր , մինչև աւանդեաց զոգին : Յետ այսորիկ մատուցին զնիւմփոդորա 'ի կախաղան քերանաց . և մինչդեռ կենդանի կայր՝ սպանին և զնա ը̅ օրինակի քերցն ջախջախանօք : Իբրև կամէին այրել զմարմինս նց կուսանացն , յափեաց հուրն զդահճիճս և զդատաւորն . իսկ մարմինք սրբցն անկիզելի պահեալ՝ ամփոփեցան 'ի հաւատացելոց : Ն .

Յ . Լ . սեպտ . 10 :

Մեսաան եպիսկոպոս տօնելի . հտ . Թ . 39 :

Մեսաան քահանայ աքայեցի առ դեկոսիւ , յաւուր ծննդեանն քնի աբգել 'ի մտանելոյ յեկեղեցի զանթիպատրոս իշխանն աքայեցւոց , և զօրացոյց զհաւատացեալսն . մյ կալաւ զնա իշխանն , և յետ քերանաց ընկեց 'ի հնոց . այլ հուրն առանց վնասելոյ սրբյն այրեաց զբազումս յանհաւատից . և տեսանէր իշխանն արս սպիտակազգեստս 'ի հնոցի ը̅ միաւոնի : Որոյ խոստովանեալ՝ ետ տանջել զերանելին , և հանել փոկս 'ի թիկանց նր մինչև 'ի ներբանս ոտիցն : Ու յետ սատակման իշխանին՝ առաքեցաւ սրբն առ բդեշխն կիւլիկեցի . և անդ գլխատեցաւ :

Ն . Լ . օգ . 17 : Յ . 16 :

Մերոպէ ոք կինն էր առ դեկոսիւ 'ի քիոս կմ հիոն կղզւոյ , (որ է կիւ , կմ սաիրզ) . և դեգերեալ յեփեսոս՝ ժողովէր զմիւռոն կաթեալ 'ի նշխարաց սրբց . յորմէ ասի առեալ զանունն : Իբրև դարձաւ 'ի քաղաք իւր , գը-

տեալ զմարմին ՚որ վկային Խռիզորոսի՝ ամ-
փոփեաց յագարակի իւրում. և ՚ի յանձա-
խել նորա յայսպիսի գործս՝ քանզի կռա-
պաշտք ըմբռնեին զայլս, միւռոպէ անձամբ
զանձն յայտնեաց. և տանջեալ ՚ի Նումերիա-
նոսէ դատաւորէ՝ արկաւ կիսամահ ՚ի բանտ.
ուր երևեցաւ նմա սբն Խռիզորոս. և ինքն
անդ վախճանեցաւ, կմ սրով կատարեցաւ:
Յետ ժամանակաց շինեցին ՚ի կղզւոջ եկե-
ղեցի յանուն Խռիզորոսի և միւռոպեայ: Ն.
մայ. 15, կմ 14: Յ. յուլ. 13. կմ դեկ.
2: Լ. յուլ. 13:

ՄԻՔԱՅԷԼ հրեշտակապետ տօնելի. հտ. Բ.
266:

ՄԻՔԱՅԷԼ հայր վանացն զօբայ՝ մերձ ՚ի սե-
բաստիա, ՚ի վախճանի ը դարու՝ առ կոստան-
դեաւ և եւլինեաւ, (զոր ոմանք ՚ի յետին
ժամանակս եդին յաւուրս լանկթամուրայ,)
ունէր ը իւրև աբեղայս ըզ զարդարեալս
առաքինութբ. իսկ ամիրայն սեբաստիոյ դի-
մեալ ՚ի մենաստանն անդր՝ ստիպէր զկրօնա-
ւորսն յայլազգութի: Նայլնք միաբան ընդ
առաջնորդին հաստատուն կային ՚ի քն. և
բռնաւորն յետ բզմ ողոքանաց և սպառնա-
լեաց՝ ետ կոտորել զամենեսին ՚ի բերան
սրոյ. յետ ամենեցուն կատարեցաւ և ա-
ռաջնորդն նց ընտրեալ: Ն. հոկտ. 2: Լ.
հոկտ. 1:

ՄԻՔԻԱՍ մարգարէ տօնելի. հտ. Գ. 311:

ՄՈՆԻԿԱ մայր սբյն օգոստինոսի՝ կին ժիրա-

գլուխ և առաքինի, յետ փոխմանն առն իւրոյ՝ կոյր դարձուցեալ էր ՚ի քն, այլի մնացեալ՝ անդադար աղօթիւք և արտասուօք շահեցաւ և զդարձ որդւոյ իւրոյ յաղանդոյն մանիքեցւոց. քանզի զհետ պնդեալ օգոստինոսի յափրիկոյ մինչև ՚ի մեդիօլան իտալիոյ՝ ձգեաց զնա յաշակերտութիւն սրբոյն ամբրոսիոսի. և ՚ի դառնալն յափրիկէ ուրախութե՝ փոխեցաւ առ տր. և յետ ժամանակաց նշխարք նր բերեալ եդան ՚ի հռոմ ՚ի տաճար որդւոյ իւրոյ սրբոյն օգոստինոսի:

Լ. մայ. 4:

Մոնիկոս կամ մոնիկիոս քահանայ տօնելի. հտ. Պ. 164:

Մովսէս մարգարէ տօնելի. հտ. Պ. 253:

Մովսէս խորենացի քերթող՝ տօնելի. հտ. Ի. 309:

Մովսէս խաչշէնի (վր̄ հայկէշ) ուրագակ, որ եւ կարծի եթէ սովպայք հայրն մովսէսի՝ որ յաւագական, էր ՚ի ժամանակս մորիկ կայսեր կմ եհաս ցաւուրս նր: Նախ լինել ՚ի սահմանս տանեփայ առ նեղոս գետով. և տեսեալ յանուրջս զետ հրեղէն պատրաստեալ վն մեղաւորաց՝ գնայ յանապատն եգիպտոսի. և ուսեալ առ ոտս ծերոյ միոյ՝ մկրտեցաւ ՚ի նմանէ. և կրթեալ ՚ի խստակրօն վարս՝ նստաւ յառանձին այրի. և այնչափ առաքինացաւ աղօթիւք և արտասուօք, որ ՚ի ժամ աղօթիցն իւրև վառոց լինէր ամ̄ մարմինն, և իբրև կլոր հրեղէն եւլանէր աղօթքն

ղօլթքն՝ ի բերանոյն մինչև յերկինս. և ձեռնադրել սարկաւագ՝ է ոմանց և քահանայ, ոչ իշխէր մատչիլ՝ ի պաշտօնն սրբ. և այնպէս փայլեալ՝ ի մէջ նոր ձգնաւորաց իբրև զմի ՝ի հարց երևելեաց. իսկ ՝ի վախճանին հասեին ՝ի նմանէ, անուշահոտ քրտունք որպէս զմեռոն. յայնժամ եկն աղջամամբ հրեշտակի ծերն ուսուցիչ նորա, և թաղեաց զնա: Այն՝ որ գրեն հանգստեամբ վախճանեալ. իսկ այլք ասեն ՝ի թաթարաց սպանեալ. եթէ չիցեն այլևայլ անձինք, մին՝ ՝ի Է դարու, և միւսն ՝ի Ը. ոչ յայտնի երևի ՝ի զանազան պատմութեց հարանց վարուց:

յունիս. 2:

Յ

Յուլիանոս կեսարացի, որ և յակունդոս կապադովկացի, պատանի քսանամեայ՝ սենեկապետ էր արայլիանոսի կայսեր ՝ի հռովմ. և վս յաղօթս կալոյ սուէպ և յիշելոյ զանուն քի՝ մատնեցին զնա թգրի. և նր չկարացեալ դարձուցանել զնա ՝ի պաշտօն կռոց՝ գան եհար, և էարկ ՝ի բանտ. և յետ Է աւուրց յղեաց նմա կերակուր ՝ի զոհից. և ոչյն չառեալ յանձն ճաշակել՝ մնաց անսըւաղ զաւուրս Է, մինչև մեռաւ. բայց հրեշտակք կանխաւ երևեցան նմա յայտնապէս՝ ակն յանդիման բանտապանաց: Մարմինն վկային ընկեցեալ ՝ի լեառն աղջամամբ հրեշ-

տակի ամփոփեցաւ 'ի ձեռն տխմութեայ քա-հանայի . և ապա ձեռամբ իշխանի միոյ՝ որ ընկալաւ զբժշկութին աչաց օծմամբ 'ի կանթեղէ տապանի սրբոյն , բերեալ եղև 'ի հռովմայ 'ի կեսարիա : Հ . յուլ . 5 , կմ 6 : Յ . Լ . յուլ . 3 :

Յակինթոս նշանագործ՝ նեոփիտոս կոչե-ցեալ 'ի ծնողաց , որդի թեոկղիտոսի և նեօ-նիլեայ , յամաստրիդայ պափղագոնիոյ՝ կմ յամասիոյ պոնտոսի , ասի լինել 'ի հին դարս՝ փայլեալ 'ի մանկութե սքանչելեօք , մինչև յարուցանել զմեռեալս . և վն կտրելոյն զծառ մի՝ զոր պաշտէին հեթանոսք , յետ կապանաց և գանից և քանցելոյ ատամանց և քարշելոյ ընդ երկիր՝ փոխեալ առ ած խոստովանողական վկայութբ : Հ . միոյ . 19 , կմ 18 : Յ . յուլ . 18 : Լ . յուլ . 17 :

Յակինթոս պարսիկ (այն է Ակինդինոս կամ ակինդոս) , և ընկերք նր Պեգասոս , և Անեմպիտոս (կմ անեմպոդիստոս) , թաքուցեալ 'ի միում այրի 'ի հալածանս շապհոյ՝ քարոզէին եկեղոցն զբանն այ . մինչև մատնեալ յատեան արքայի՝ գան որբին արեամբ չափ , և տեսին զփրկիչն յոյ սպիտակ զգեստուք . և 'ի համբառնալ թգրին յափշտակէ՝ լուծին զկապանս լեզուի նր : Իսկ խստասիրտ բռնաւորն ետ տարածել զվկայսն 'ի վր հրացեալ մահճաց , և դարձեալ արկանել 'ի կաթսայ հալեալ կապարոյ . և յանձնեաս պահել նց հաւատաց ընդ այլոց և Աֆթոնիոս կմ ափ-

տոն

տոնիմոս զօրականն . որ կատարեցաւ սրով ։ Յարկանիլ յակինթեանց 'ի լիճ՝ երևեցաւ նմա սբն ափթոնիոս հանդերձ հրեշտակօք , և ազատեաց զնա . վսյ հաւատացին այլք Է. Լ[illegible] նախարարի , և գլխատեցան ։ Իսկ երեքին փառաւոր վկայքն կենդանւոյն 'ի հուր այրեցան . և երևեցան հոգիք նց փայլակնաձև ելեալ յերկինս ։ Հ . Յ . Ի .

Նոյ . 2 ։

Յակինթոս պողոնիացի ք լեհ՝ աշակերտեալ սբյն դոմինիկոսի 'ի հռոմ՝ եղև երևելի խստամբեր ճգնութբ . և եկեալ 'ի հայրենիս՝ կանգնեաց վանս կարգի քարոզչաց . և ծաղկեալ սքանչելեօք՝ եանց Է գետ և անցոյց զընկերս՝ սփռելով զվաղաբողոնն 'ի վր ջրոց . և յետ քառասնամեայ ճգանց՝ դուշակելով զօր մահուն՝ փոխեցաւ առ տր յամի . 1257 ։ Ի . օգոստ . 16 ։

Յակոբ նահապետ տօնելի . հտ . Դ . 232 ։

Յակոբ մծբնայ հայրապետ տօնելի . հտ . Ա . 5 ։

Յակոբ եպս սրուճ քաղաքի ասորւոց՝ բազնա կոչեցելոյ , փայլեաց գիտութբ և առաքինութբ յաւուրս յուստինիանոսի կայսեր , գրեաց բազում ճառս և երգս յորդաբուղխ բանիւ , և քաղաքավարեաց զգօնութբ . մինչև տօնելի լինել ասորւոց և մարոնեայց միանգամայն՝ վն համբաւոյն սրբութե . ուրիշ 'ի յակոբայ ծանծաղոսէ հերձամիտ և խռովարար անձնէ . ոչ պնդէ ասսեմանն . հտ . Ա .

կջ. 290: Հ. սեպ. 25: Մարտ. 'ի 29. Հոկ-
յնս. և յուլ: Մ՝առոն. ապր. 5:

Յակոբ քահանայ, և Աղայ սարկաւագ նը՝ յազգէ պարսից, դատեալ 'ի մոգպետէ ('ի հալածանս շապհոյ) վն չկամելոյ պաշտել զարեգակն և զհուր՝ յետ գանից արկան 'ի բանտ. և ապա գլխատեցան. և 'ի վերայ մարմնոյ նց երևէր սիւն լուսեղէն զերկս գիշերս. իսկ լիճն՝ ուր լուաց դահիճն ըզ-սուր իւր յարենէ սրբյն, դարձաւ 'ի գոյն արեան. և յետ երեսուն աւուրց ցամաքե-ցաւ: Հ. մարտ. 31:

Յակոբոս առաքեալ որդի զեբեդեայ տօնելի. Հտ. Ա. 298:

Յակոբոս առաքեալ՝ յակոբ ալփեան կոչե-ցեալ, մի յերկոտասանից՝ տօնելի: Հտ. Ա. 89:

Յակոբոս առաքեալ, որ և արդարն յակոբոս, յակոբ փոքր, և եղբայր տն կոչեցեալ, գլուխ եօթանասնից, տօնելի: Հտ. Ա. 247:

Յակովբիկ բազմահատ վկայն տօնելի. Հտ. Ա. 203:

Յասոն և Սոսիպատրոս աշակերտք պօղոսի, առաջինն տարսոնացի՝ եպս քաղաքին իւրոյ, և երկրորդն՝ որդի պիռայ բերիացի, եպս 'ի վեռիա քաղաքի մակեդոնիոյ՝ եպս իկոնիոյ, յետ քարոզելոյ 'ի վիճակս իւրեանց՝ նաւե-ցին միաբան 'ի կղզին կորկիւրայ (այն է քօրֆու). և լուսաւորեալ զազգումն՝ չի-նե-

նեցին եկեղեցի յանուն ստեփաննոսի Նա-
խավկայի ։ Նաև իշխան կիզիկոյն զան հարեալ
եդ զնա 'ի բանտի . ուր եօթն աւազակք դառ-
ձան 'ի տր , և նահատակեցան ը բանտա-
պանօքն ։ Նայց նա աւազակաւքն յետ կեն-
դանասպանութեանցն զմեռեալ որդի նորոյ իշ-
խանին՝ որ ձակեցան , և համարձակ քարո-
զեցին զքս . մինչև դարձուցին զմեծ մասն
կիզիկոյն . և ինքեանք խաղաղութ ը հանգեան
'ի քս ։ ~ . մայ . 14 , կմ 13 . և յունիս . 2 ։
Յ . ապր . 27 . և նոյ . 10 ։ Լ . յուլ . 12 . և
յունիս . 25 ։

Յեղանակաւոր սրբուհին յերկրէն գերմանի-
կոյ 'ի թեդուլայ քաղաքէ՝ յետ նահատակե-
լոյ առն իւրոյ՝ սարպեալ 'ի մեղպետէ լինել
նմա կին , իսկ և ոչ հաւանեցաւ , յետ զա-
նից քարկոծեցաւ վս հաւատոյ . ը նմին և
կին մի ազգականն նորա . և այս ասի լինել
հրամանաւ շրգանու արքային , Թերևս նախա-
րարի պարսից՝ կմ շապհոյ արքային ։ ~ . մայ .
20 ։ Սուր և 'ի նոյեմբ . 4 . յիշի յեպան-
դուխտ , այն է ըռ եւոդխոսի աստեմանայ՝
յազգդուհնդուխտ կին խոստովանող յարբե-
լոյ քաղաքէ յաւուրս շապհոյ ։
Յետոյ որդի նաւեայ տօնելի . հա . Դ .
264 ։

Յեղբայրոք . տօն Ս . Ծատուր վկայ ։
Յեմար անուն՝ նոյս վկայուհի՝ էր 'ի վանայ ,
կին այրի . զոր յաւուրս լանկթամուրայ ամն
յայլազգեաց տարար իւր կին՝ հաւանեցոյն ը

քրիստոնէութեն նր̃ ․ իսկ այլք յարուցեալ ստիպէին զյիմոր յուրացութի ․ և յոչ հաւանիլ նր̃՝ բերին զնա ՚ի դուռն եկեղեցւոյ , և ետուն նմա ձգել ՚ի ներքս երեք քար , և ապա արձակեցին ։ Իսկ յիմարայ տանջեալ այսու խղճիւ կամս յոլովս՝ գնայ յետոյ ՚ի մնկու ․ և անդ համարձակ պաշտէր զքս̃ ։ Բայց լուեալ յոմանց՝ թէ ուր եղեն կարծիք ուրացութե , անդ պարտ է դառնալ զքս̃ , դարձաւ ՚ի վան , և սակայն գնայր յեկեղեցի ․ ը̃ որ սաստեաց մուղրի մի՝ ասելով ․ ը̃նր գնաս դու ՚ի տաճար քրիստոնէից ․ և նա ասէ ․ մի զի կամիմ ՚ի կառափն իմ ը̃նկենել զքարինսն՝ զոր ընկեցի ՚ի տաճարն ։ Եւ ՚ի հարկանել մուղրոյն զգլուխ նր̃՝ ասէ քաջն յիմար ցամքոխն այլայլեաց ․ եկայք զկնի իմ ՚ի տեղի երևելի , և անդ քարկոծեցէք զիս ․ զի յայտնի լիցի ամենեցուն , թէ մի ոք հաւատոյն քն̃ի մեռանիմ ․ և նոցա գրոհ տուեալ քարկոծ արարին զնա յամի 1418 , պկէ ․ կմ 1416 ․ պկե ։ ՟ ․ փետր ․ 15 ։

Յոբէնոփոս (որ և յուվենտինոս) և Մաքսիմոս. ընտիր զօրականք վահանաւորք՝ էին Թիկնապահք սիրելիք յուլիանոսի ․ այլ իբրև եկն ուրացող կայսրն յանտիոք , և հրամայեաց խառնել զճարպ և զարիւն զոհից ընդ կերակուրս , ՚ի նստիլն ՚ի սեղան ը̃ ծառայս թագաւորին՝ սկսան ասել լալագին առ մի̃ ․ մատնեցեր զմեզ ՚ի ձեռս թագաւորի անօրէնի և չարի քան զամ երկիր ։ Զոր լուացեալ

ցէն յուլիանոսի՝ փորձեաց զնս տանջանօք . և ոչ կարացեալ մեկնել 'ի քնէ՝ հրամայեաց գլխատել . և համբաւ եհան՝ թէ ոչ վն հաւատոց մեռան նք, այլ վն անարգելոյ կթաղաւորն ։ Ոսոսա պատուեաց ոսկեբերանն ներբողական ճառիւք յանտիոք ։ Հ . հոկտ . 8 ։ Յ . հոկ . 9 ։ Լ . յունվր . 25 ։

Յոնան . տես Յովնան ։

Յովակէմ և Աննա ծնօղք նր ածածնի՝ տօնելիք . հտ . Ա . 5 ։

Յովասափ կամ յովսափատ որդի աբեններայ կռապաշտ արքայի հնդկաց՝ սնաւ 'ի փակէն պալատան՝ առ 'ի չկարելոյ հաղորդել ընդ քրիստոնէից . բայց տեսչութբն այ եկեալ առ նա նր ծերին Բարաղամ , կմ բարղամ անապատաւոր , լուսաւորեաց զնա առակաւոր վդպութբ , և արար քրիստոնեայ ։ Ի յառաջադէմ լինել յովսափայ՝ դարձաւ և հայր նր 'ի նյ հաւատս , և վախճանեցաւ 'ի տր . իսկ յովսափ թողեալ զփառս իւր՝ գնաց յանապատ , և կրօնաւորեցաւ առ ոտս բարալամու . և յետոյ ճգնեալ յայրի նր՝ փոխեցաւ սրբութբ առ տր ։ Հ . օգոստ . 11 ։ Յ . ժմ . օգ . 26 . Լ . նոյ . 27 ։

Յոբ արդար , կամ յոբ երանելին տօնելի . հտ . Ա . 389 ։

Յովէլ մարգարէ տօնելի . հտ . Գ . 3006 ։

Յովհաննէս կարապետ , որ և մկրտիչ . տօնելի ընդ բազում գլխոց . տես հտ . Ե . 11 . 'ի ծննդենէ մինչև 'ի պաշտօն մկրտութեան ։ Ա . 545 .

545. գլխատումն, և գիւտ գլխոյն։ Բ. 56. փոխադրութիւն նշխարաց ՚ի Հայս։ Գ. 377. յիշատակ Ը յօժնայ։

Յովհաննէս աւետարանիչ տօնելի. Հտ. Ա. 298. և Ժ. 269։

Յովհաննէս Ծարէնս տօնելի. Հտ. Ժ. 126։

Յովհաննէս Գէեցի տօնելի. Հտ. Թ. 268։

Յովհաննէս խամատոր ողջար տօնելի. Հտ. Թ. 370։

Յովհաննէս խորձահաւաք տօնելի. Հտ. Թ. 273։

Յովհաննէս հայրապետ Եէթ տօնելի. Հտ. Բ. 458։

Յովհաննէս, կամ Յովհան ոսկէբերան տօնելի. Հտ. Բ. 356։

Յովհաննէս եղէսնողոս, և Յակոբ քահանայ մանկ-անուամբ նախանձայոյզ, յԹին պալուից ՚ի հալածանս շապհոյ՝ եղին զօրաւոր քարոզք բանին ոչ։ Այլ եղև ենկցին աւետանել յերազէ դաշինձ՞ սուսեր ՚ի ձեռին, և պսակ ՚ի ծայր սրոյն. զոր առեալ ընէր ՚ի գլուխն, և ասէր. մու մզ եմքս, որում փափագէիլմ։ Այլ աՀա յետ սակաւ աւուրց կալան զնա, և զյակոբ քահանայն ընդ նմա. և փորձեալ զնա պէսպէս լլկանօք մն անուանն քո՝ հատին զգլուխս նց։ Հ. մարտ. 2։ Տր ինէւ փետր. 27։ Յ. Ա. նոյ. 1։

Յովհաննէս եղէսնողոս հողնեոյ՝ լուսաւորչ կոչեցեալ, էր ՚ի Նիկոպոլսոյ Հայոց առ Մարկիանոս կայսերաւ։ Ի մեռանել ծնողացն՝ մինչդեռ էր ժՇ ամաց, բաշխեաց զինչս իւր աղքա-

քատաց . և յետ շինելոյ զեկեղեցին սբ ածածնի՝ կրօնաւորեցաւ . և մետրապօլիտն սեբաստիոյ արար զնա եպիսկոպոս կողոնիոյ : Ոկնի տասն ամաց գնաց յեղմ . և աղգմամբ ածն եկեալ 'ի վանս սբյն սաբայի աբբայի անծանօթ երեսօք՝ եղև դռնապան , յետոյ հիւրընկալ և աշխատաւոր 'ի խոհակերոցն , փայլեալ սքանչելի ճգնութբ . իսկ 'ի քննադատել զնա հօրն սաբայի ձեռնադրել քահանայ՝ յայտնեաց զեպսութին իւր առաջի եղիայի հայրապետին եղմի : Յետ այսորիկ արարեալ երևելի նշանս , և արժանացեալ ածեղէն յայտնութեց 'ի տեսլեան , լի արդեամբք փոխեցաւ յերկինս՝ ՃԷ ամաց : Տ . մայ . 15 : Յ . դեկտ . 9 : Լ .

մայ . 13 :

Յովհաննէս հռոմայեցի կամ հոզեվացի՝ 'ի Թեբայս եգիպտոսի , զաւակ մեծատան , հասեալ յարբունս՝ խորշէր հաղորդիլ ը եկեղեցւոյ ուղղափառաց 'ի պատճառս չորրորդ ժողովոյն . և եղև 'ի գնալ իւրում յեղմ վն ուխտի՝ չկարէր գտանել զդուռն տաճարին սբ յարութեն՝ առ 'ի մտանել և երկիրպագանել սբյ խաչին . և 'ի վարանիլն ընդ այն՝ լուաւ ձայն , որ ասէր . ոչ ընդունի խաչն՝ զօրս խորշիս յուղղափառաց : Յայնժամ անխափան հաղորդեալ ը նց՝ դիմեաց յանապատ , և եղև միայնակեաց 'ի լերին հաւսավայ , որ և հօպեվայ . և ճգնեալ սրբութբ հանգեաւ 'ի տր . որ և եւթս կեսարիոյ առի

լի-

լինել : Հ. Հոկտ. 26 : Յ. Հոկտ. 28. և
3. ի ժամագր :

Յովհաննէս ողորմած՝ հայրապետն աղեք-
սանդրու, էր կիպրացի՝ որդի եպիփանու
իշխանի կղզւոյն, կին եղեւ, յաւուրս հե-
րակլի կայսեր. և մնեալ 'ի կարգ ծի՝ ու-
նէր զաւակս, և քաղաքավարէր ըմ ուսաւ
քինութբ, աուաւել աղքատսիրութբ. և
'ի մեռանիլ կնոջն և որդւոյն՝ կայր յծի ոչ
յանապատի. մինչև վկայութբ ամենեցուն
ընտրեցաւ պատրիարգ աղեքսանդրիոյ. և
նախ ք ընտրիլ յաթոռն տեսանէր 'ի տեսե-
լեան զողորմածութին ոչ գուստր թգրի և
իւրև հարսն պարդարեալ՝ ունելով 'ի ձե-
ռին ոստ ձիթենւոյ պտղալից. (զի և անուն
իւրոյ և ողորմութե է նմանաձայն 'ի յու-
նականն) : Սոյ յաւել յառաջին ողորմա-
ծութն իւր. և գրեալ 'ի կոնդակի զանուանս
աղքատաց քաղաքին էն, հոգայր զպէտս
նց. շինեաց և հիւանդանոցս, և գերեզ-
մանս օտարաց. արար բզմ բարեկարգութն
յեկեղեցականս. և փայլեալ նշանագոր-
ծութբ՝ դարձոյց զբազումս յանհաւատից.
և 'ի խոր ծերութն հանգեաւ 'ի քս : Նա-
ին հրամանի նր թաղեցին զնա 'ի կիպրոս
յեկեղեցւոջ սրբյն եւտիքոսի 'ի տապանի
անդ, ուր եդեալ կային երկու այլ եպիսկոպոսունք.
և ոք ոչ կենդանի զատեալք 'ի միմեանց՝
ետուն պատուով տեղի առն այ 'ի մէջ իւ-
րեանց : Հ. Նոյ. 11 : Յ. Նոյ. 12 : Լ.
յինվր.

յնվր . 23 :

Յովհաննէս պահեցօղ կոստանդնուպօլսեցի` երբեմն քանդակագործ արհեստիւ́ , վն իւ-րոյ առաքինութե և ճգնութե ընտրեցաւ պատրիարգ Թգրական քաղաքին յամի 582 . 'ի սկզբան Թգրութե մօրիկ կայսեր . զի էր սիրօղ աղօթից և պահոց , ողորմած և աղ-քատասէր . որ և աղօթիւք հալածեաց ըզ-բարբարոսս 'ի մակեդոնիոյ . 'ի համբուրելն զմեռեալ մի` և նա ոչ կենդանի համբու-րեաց զհայրապետն . տեսին և սպասաւորք նորա առ նմա պհրեշտակ մյ . արար և այլ սքանչելիս . գրեաց ճառս հոգեշահս , և գործեաց քնմ ուղղութիս . (Թող զպատիժն չափազանց` զոր եսուն նմա յոյնք , կոչե-լով զնա տիեզերական պատրիարգ : ) Ասի` Թէ ; ոչ 'ի մեռանիլ յովհաննու ողորմածի` մի միայն դրամ գտաւ 'ի գանձս նր , և այն ևս տուեալ աղքատի . նոյնպէս և 'ի մեռա-նիլ յովհաննու պահեցողի` մի միայն զգեստ հնոտի գտաւ 'ի տան նր , և մի անալոգ ան-կողին փայտեայ . զոր առեալ մօրկայ կայ-սեր` երբեք երբեք 'ի վր նր հանգչէր վն ճգնութե : Ն . Յ . սեպտ . 2 :

Յովհաննէս քահանայ` նոր վկայ 'ի յերապօ-լեայ , որ և չմչկածագ , էր առաքինի և ողորմած . զոր հալածէին յաչաղկոտ եղբ-ցունք . և նա ելեալ 'ի քաղաքէն` շինեաց արտաքոյ փայտաշէն եկեղեցի հրամանաւ այլազգի իշխանին . Ը որ առաւել պչարեալ

ոսո

ոտոխաց նր՝ չարափոս եղեն զնմանէ ծանր
ծանր զբպարտութ. մինչև իշխանն հրամանն
ետ այրել զեկեղեցին, և զերէցն յանհանձնեա
՚ի նոյն հուր արկանել. ուր իսկեւիսկ աւան-
դեաց արդարն զհոգի իւր. բայց ոչ այրե-
ցաւ և մազ մի նր. և հատեալ ոմանց զաջ
նր՝ բերին առ իշխանն ՚ի գիշերի. և ահա-
ւասիկ ձրագ վառեին մատունք նորա. և ՚ի
վերայ մարմնոյն ծագեաց լոյս պայծառ:
Իսկ և յայտնի եղև ամենեցուն անմեղութի
արդարոյն, թաղեցին զնա պատուով յե-
կեղեցւոջ ՚որ Ածածնի ՚ի մէջ քաղաքին:
Եւ եղև կատարումն նր յամի 1403. պծբ.
՚ի Ժ սեպտեմբերի: Հ. մնրտ. 27:
Դնի յօրինակս ինչ յայսմաւուրաց ՚ի մայի-
սի 7. և յիշատակ սնուճանակցի նր և քաղա-
քակցի՝ Յովհաննէս չմշկէն կայսեր յունաց, որ
էր յազգէ հայոց. և յետ բզմ գործոյ քա-
ջութե և բարեպաշտութե մեռաւ իբրև կրօ-
նաւոր սպասաւորող՝ հրաժարեալ յաթոռոյ
Թրութե յամի. 976:
Յովհաննէս տանմաւոյն՝ երևելի միայ յունաց,
մականուանեալն մանուսր, աշակերտ կոզ-
մայի միայնակեցի ՚ի գիտութե մասին, հրա-
ժարեալ ՚ի փառաց և ՚ի մեծութեց Ծի՝ կրօ-
նաւորեցաւ ՚ի վանս սաբայի աբբայի ՚ի պա-
ղեստին. և էր զօրաւոր բանիւ և գրով, և
քաջ ախոյեան ընդէմ պատկերամարտից յա-
ւուրս լևոնի կայսեր իսաւրացւոյ և կոպրո-
նիմոսի: Ի հասատանել խալիֆայից զաջ սրյն
վն

մն նամակին՝ զոր յանուն յովհաննու յղեալ էր Թշնամեաց 'ի գիմաց կայսեր, 'ի վաղճանի անոյր բժշկեցաւ ձեռն ն̅ր սքանչելեօք տ̅ր ա̅ծածնի, որոյ էր ջերմ պաշտօնեայ. և յետ բազմապատիկ գործոց փոխեցաւ յամի իբր 760, 'ի հասակի ծերութեան, թողեալ գիրս պանծալիս և օգտակարս: Յ. դեկտ.

4: Ի. մայ. 6:

Յովհաննէս՝ ո̅յ կոչեցեալ, հիմնադիր կրօնից անուանելոյ՝ բարի արարէք եղբարք, էր լուսիտանացի 'ի մօնդեմօռ գեղջէ՝ ա̅ծապաշտ 'ի մանկութէ, ութամեայ՝ հովիւ խաշանց լեալ 'ի հեռաւոր վայրի ուրեք՝ 'ի կաստիղիա սպանիոյ, մինչև եղև իէ ամաց. և յայնժամ հարկեալ 'ի զինուորութիւն, և խոցեալ 'ի մարտի՝ բժշկեցաւ տեսլեամբ տ̅ր ա̅ծածնի, որում էր ջերմեռանդն միշտ. ազատեցաւ և 'ի մահուանէ՝ յոր զօրավարն պարտաւոր առնէր զնա վ̅ն կորուսանելոյն մեծագին իրս ինչ. և վարեալ 'ի բանակէն՝ եկն դարձեալ, և արար զգործ հովուութե̅ ամս Ժ. և զկնի այլոց անցից՝ արժանի եղև բառնալ յուս իւր զխ̅չ 'ի կերպարանս մանուկան աղքատի. որ իբրև հանդերձեալ էր լինել անօթևոյթ՝ եցոյց յովհաննու նուռն մի, հանդերձ խաչիւ և լուսափայլ պսակաւ, ասելով. յովհաննէս ո̅յ՝ նուռն եղիցի քեզ խաչ. և զի նուռն սաի յարևմտեան բարբառ կռանատում, ապա մանաւանդ ա̅ն եւ գնաց յովհաննէս 'ի կռանադա քաղաք՝ խն̅ ամաց.

մաց . և առնէր զգրավաճառութիւն . Մինչև շարժեալ 'ի քարոզութենէ պատուականն հօրն աւրելայի՝ ետ զինչ ինչս իւր , և ազատեաց զքսանևերկու արս 'ի բանտէ . և վառեալ 'ի սէրն այ՟ յանչափս՝ սկսաւ խաչ 'ի ձեռին, շրջիլ ը՟ փողոցս որպէս յիմար վն՟ քի՟ . և կրեաց բզմ՟ ձաղանս և ձաղկանս , մինչև դնիլ 'ի յիմարանոցն : Ապա ելեալ շրջեցաւ յայլ քաղաքս . և յասելն երբեմն յեկեղեց ւոջ առ ն՟ք ա՟ծածինն զայն բան , զապաձո առ մեզ զգթածահայեաց աչս քո , բացաւ ինք- նին վարագոյր պատկերի կուսին : Դար- ձեալ եկեալ 'ի կուանաւր՝ ետես զն՟ք ա՟ծա- մայրն , որ դնէր 'ի գլուխ նր՟ պսակ փշե- ղէն , խոստանալով լինել նմա պաշտպան յամի . և յայնմհետէ ժողովեալ ընկերս՝ շինեաց յողորմութենէ զհիւանդանոց աղքա- տաց , զորս բարձեալ բերէր շալակաւ և դար- մանէր . և 'ի խնդրելն վն՟ նց՟ զողորմութի՟՝ զայս բան սովորեցաւ ասել առ մարդիկ . բարի արարէք եղբարք վն՟ անձանց ձերոց : Երևեցան և հրեշտակք 'ի պաշտել զխոր- հուրդս հիւանդաց՝ ը՟ պաշտօնակիցք յով- հաննու . լուաց երանելին և զոտս փրկչին երևելոյ ը՟ զմի յաղքատաց հիւանդանո- ցին . դարձոյց զբազումս մեղաւորս և զպոռ- նիկս յապաշխարութի՟ . բժշկեաց զհիւանդս մերձեալս 'ի մահ . եանց ը՟ հուր անվնաս յազատել զհիւանդսն իւր 'ի հրդեհէ . կրեաց բզմ՟ փորձանս 'ի դիւաց , այլ աղօթիւք և

 պա-

պահօք յաղթող գտաւ նմա. շրջէր բանկոսն, և քրձազգեաց լինէր 'ի նեղչքուստ. և յամս վերջնոր կեանս խստամբերութե. և յետ բազում վաստակոց և համբերութե՝ փոխեցաւ յաստեացս յամի . 1550 . 'ի հասակի ծն ամեայ. և պայծառացաւ յետ մահու մեծամեծ սքանչելեօք : Ի . մարտ . 8 :

Յովհաննէս Նեբոմուկենոս պոհեմայի՝ սքանչելի ցուցաւ 'ի ծննդեան իւրում, զի հուր ցոլանայր 'ի վր տանն. և 'ի տղայութե ապրեցաւ 'ի մահուանէ սքանչելեօք 'սբ ածածնի՝ որում նուիրեալ էր 'ի ծնողաց : Ուսաւ 'ի ջերմեռանդն վարս առաքինիս. և կատարեալ ուսմամբ՝ եղև քահանայ, և վր զօրաւոր քարոզութե կարգեցաւ ի կանոնիկոսս եկեղեցւոյն բրակայու. և ընտրեցաւ քարոզիչ Թգրին վինկեսլաւոսի չորրորդի, և խոստովանահայր յովհաննայ թագուհւոյն. և զի խառնակեցիկ արքայն մախայր ընդ պարկեշտ վարս թագուհւոյն, սկսաւ ստիպել զհայրն խոստովանութե նր զնք քահանայն յովհաննէս՝ զի յայտնեսցէ ինքեան զգաղտնիս խղճի մտաց նորա. և յոչ հաւանիլ քահանային՝ ոչ ողոքանաց երբեք ինչ առնելով, և ոչ 'ի սպառնալեաց թագաւորին ակն ածելով, յետ բազում անցից գիտաց յովհաննէս՝ եթէ մահ առաջի կայ նմ վր այսր բանի. և ապաւինեալ 'ի բոլոր սրտէ առ 'սբ ածածինն՝ զինուորեցաւ իբրև քաջ նահատակ, մեռանիլ վր ճշմարտութե՝ ցր

մի պահելոյ զկնիք խոստովանութե ։ Ապա իբրև սպառնացաւ նմա թշնամին՝ հեղձուցանել զնա 'ի ջուր, նա ոչ ի՛ւիք եցոյց զերկիւղ. և այնպէս գիշերայն ետ բռնաւորն ընկենուլ զնա 'ի մոլտաւա գետ բրակայու. և այնպէս կատարեցաւ երանելին յովհաննէս վկայական մահուամբ. և 'ի վարել գետոյն զմարմին սրբոյն՝ երևեցան աստղանիշ ջահք պայծառք յերեսս ջուրց. և երթեալ ուխտ եկեղեցւոյն՝ բարձին պատուով զսրբ մարմինն, և եդին 'ի մայր եկեղեցին. ուր պայծառացաւ սքանչելեօք. և որ մեծն է՝ յետ երեքհարիւր ամաց յորժամ բացաւ գերեզման սրբոյն, գտաւ հաւատարիմ լեզուն նր ողջ և անապական. և դարձեալ 'ի զննել զայն եկելոյն 'ի կողմանէ գահին հռովմայ՝ մթագոյն կարմրութի լեզուին ցուցաւ ծիրանեգոյն փայլմամբ ։ Կատարումն սրբոյն եղև 'ի ժԴ դարու ։ Լ. մայիս. 16 ։

Այլ և Յովհաննէս 'ի խոջէ կամ խոչէ ասացեալ՝ կաստիլիացի, նորոգիչ կարգին կարմեղեանց բոկոտն կոչեցելոց՝ յաւուրս սրբոյն թերեզիայի, վախճանեցաւ սրբութեամբ յամի. 1591 ։ Նա Յովհաննէս գոլոմպինոս սենացի հեղինակ կարգին՝ որ կոչի Ճեզուաթի հերոնիմոսի. զի ստէպ կրէր 'ի բերանի զանունն յսի, և ջերմեռանդն էր առ սրբն հերոնիմոս. յառաջագոյն էր ցիկ արծաթասէր և խառնակեցիկ. այլ 'ի լոյս վարուց մարիամու եգիպտացւոյ փոխեցաւ յայր այլ։

և

և վախճանեցաւ սրբութեամբ յամի 1367 ։ Յա
Յովհաննէս մաթայ գաղղիացի՝ հեղինակ
կարգի ազատութեան գերեաց՝ յանուն ամե-
նասուրբ երրորդութեան, վախճանեալ սրբութ.
'ի հռովմ՝ յամի. 1214 ։ Սոյնպէս և այլ
ոմնք յովհաննէս անուն 'ի հին և 'ի նոր դարս
բազում յոյժ. զորոց յերկար լինի ասել ։
Յովհաննիսեանք և Սեփենեանք՝ յիշատակեալք
'ի պատարագամատոյցի մերում. զորոց տես
'ի տօնելիս. հտ. Գ. երես. 359. և 'ի
ծաղիկն վարուց սրբոց տօնելեաց ։
Յովնան մարգարէ տօնելի. հտ. Գ. 309 ։
Յովսէփ ածահայր տօնելի. հտ. Ա. 362 ։
Յովսէփ արեմաթեացի տօնելի. հտ. Ա. 393 ։
Յովսէփ նահապետ տօնելի. հտ. Գ. 241 ։
Յովսէփ և աւհան վկայք կարնոյ՝ տօնելիք.
հտ. Գ. 293 ։
Յովսէփ քահանայ տօնելի ընդ ակիփսիմեայ Ե-
պիսկոպոսի. հտ. Բ. 175 ։
Յովսէփ կամ Յուսուփ՝ նոր վկայ կոչեցեալ՝ 'ի
ժէ դարու, պոնտացի՝ որդի այլազգւոյ, և
առաջին անուն նր բուլպաշըր. որ մնեալ ընդ
մանկունս քրիստոնէից 'ի գիւղն նորաշէն՝
մկրտեցաւ գաղտ 'ի ծնողացն. որք խաբեալ ե-
տուն զնա 'ի դպրոց այլազգեաց 'ի պօլիս,
չկարացեալ նր տանել անպարկեշտ գործոց՝
դարձաւ 'ի տուն, և յայտնեալ զքրիստո-
նէութիւն իւր՝ առնէր երկրպագութիւն քնի
դէպ յեկեղեցին քրիստոնէից. վսյ գանեաց
զնա հայրն, և եթող կիսամահ ։ Ապա փա-

խեաւ մանուկն, և շրջեցաւ 'ի վանորայս Թեղենեաց, Հաղբատայ, սանահնի, և 'ի մակարավանս. և ուսեալ գիր և սաղմոս՝ եղև խարազնազգեաց: 'Ի գնալն յեէմ՝ հանդիպեալ շնորհալի հայրապետին մերոյ տն Ներսեսի 'ի Հռոմկլայ՝ եառ զօրհնութի նր. որ և քաջալերելով զերջանիկ պատանին՝ ասաց մարգարէաբար. Թէ փախձանիս մն հաւատոյ, կարգեսցիս զյիշատակ քո ընդ առաջին մարտիրոսացն: Ապա և դարձաւ 'ի դուռն, եգիտ զհայր իւր մեռեալ. և 'ի քարոզել նորա զճշմարտութիւն մօր իւրում և եղբարցն, նոքա մատնեցին զնա ամիրային դռնայ. և նա փորձեաց զնա, և գան հարեալ եարկ 'ի բանտ զաւուրս բազումս: Եւ յետ կրկին դատելոյ՝ խոցեաց դահիճն ընդ կուշտ սրոյն, մինչև վայթիլ աղեացն, և ապա եհատ զգլուխ նր՝ յամի 1170. ՈԺԹ: Ասացեալ զնա եղբայր նորա յաւազի. և 'ի ծագել լուսոյ 'ի վր սրոյն 'ի գիշերի՝ զահի հարան այլազգիքն. և այր մն սարգիս անուն բարձեալ զնշխարս նահատակին՝ տարաւ 'ի վանս հաւուց Թառայ հանդէպ գառնւոյ. և յետոյ ամփոփեցաւ 'ի տաճարին կոչեցեալ նք յարութի: Տ. յունիս. 19:

Յուդա Թադէոս առաքեալ տօնելի. հտ. Ա. 477:

Յուլիա. տես Է Սառվառեայ:

Յուլիանէ կոյս և վկայ տօնելի. հտ. Ա. 46:

Յուլիանէ կոյս՝ հիմնադիր կուսանաց քօղա-

ւոր

ւոր կոչեցելոյ՝ էր 'ի փալկոներեան տանէ փլորենտացւոց, յամուլ ծնողաց ծնեալ յամի 1270. և սնեալ սրբութբ՝ կրօնաւորեցաւ ժե ամաց, առեալ զքօղ 'ի սրբոյն բենիկայ փիլիպպոսէ, և աշակերտեաց ընդ բազումս և զմայր իւր: Զարմանալի գտաւ 'ի արթնութե աղօթից և պահոց և յամ ճգնութիւս, և ջերմեռանդն յոյժ առ սբ հաղորդութիւն, և առ ցաւոյ ստամոքայ անկեալ 'ի հիւանդութի՝ մերձեցաւ 'ի մահ հա ամաց. և առ չկարելոյ ընդունել զսբ խորհուրդն՝ աղաչեաց զքահանայն, զի թէ ոչ 'ի բերանն, գէթ 'ի վր սրտին դիցէ զհաղորդութիւն. և անդէն աներևոյթ լինէր խորհուրդն սքանչելապէս՝ ողջ մտեալ 'ի սիրտ նր, և կոյսն զուարթ դիմօք աւանդէր զհոգին. և գտաւ 'ի կողս նր տպաւորեալ ձև սբ 'նշխարին՝ հանդերձ նշանաւ խաչի. թող զայլ սքանչելիս յետ փոխման նր: Լ. յունիս. 19: Փոքր մի յառաջ էր և համանուն կոյս Յուլիանէ 'ի կուռնելեան լեռնէ 'ի փլանդրիայ. որ յամի տն 1208. ազդեալ 'ի տնէ յորդորել զառաջնորդս եկեղեցւոյ վասն սահմանելոյ առանձին տօն 'ի պատիւ սբ հաղորդութեան, եղև նախկին առիթ տօնի մարմնոյ և արեան տն. որ հաստատեցաւ յուրբանոսէ դ յամի. 1264. հանդերձ սքանչելեօք:

Յուլիանոս եգիպտացի յանտինոյ քաղաքէ առ դիոկղետիանոսիւ, այր առաքինի և սրբա-

ներ՝ կեցեալ է կենօք խստամբ բազմօրինակաց
իբրև է քեռ մինչև 'ի վախճանիլ նր սրբու-
թեն, կրօնաւորեցաւ զկնի, և շինեալ վանս՝
եղև գլուխ բիւր մի միայնակեցաց ։ Կալաւ
զնա Մարկիանոս դատաւորն, և յետ հրձիգ-
առնելոյ զվանս նր և զբնակիչսն՝ ետ զսա
հարկանել զնա արեամբ չափ ։ և 'ի կուրա-
նալ միոյն դահճաց՝ եբաց սրբն աղօթիւք
զաչս նր ։ 'Ի լինել և այլ բազում հրաշից՝
հաւատաց կելսոս որդի դատաւորին, և այլք
է նմա ։ Իբրև զերծան անվնաս 'ի կաթսայէ
եռացելոյ սրբն յուլիանոս և կելսոս և ան-
տոնինոս քահանայ, հաւատաց և Մարկիա-
նիլլա կին դատաւորին՝ այլ ևս եօթն որբ-
ունք ։ և ամենեքին յետ զանազան տանջա-
նաց կատարեցան սրով է սրբյն յուլիանոսիւ ։
Հ ։ Յ ։ յունիս ։ 21 ։ Լ ։ յուլիս ։ 9 ։
Յաւուրսն ներխեղչի յանօրէն թագաւորի՝ ժամակեցա-
ւածնոյն, որդի հօր հեթանոսի և մօր քրիս-
տոնէի, փորձեալ մն 'ի քն հաւատոց 'ի ժմ
ամաց հասակի՝ յանարգելս և յեղեաս ընդ-
մօր իւրում, ինքն եղաւ 'ի քուրձ մի լի ա-
ւազօք և սաղնովք, և արկաւ 'ի ծով ։ իսկ
զմայրն՝ յետ ծակելոյ պղձողունս՝ 'ի բաց
արձակեցին ։ Մ՝ տպամին մկրտեցին դատու 'ի ծով-
եզրն աղեքսանդրիոյ ։ զոր և առեալ թա-
ղեաց 'ի տան իւրում կին մի այրի ։ և 'ի
վախճանիլ որդւոյն՝ եղ և զնա մերձ սրբյն
յուլիանոսի ։ և եւս զնա 'ի փառս է ամ-
մկրտեցին ։ այլ յետոյ փոխադրեցան նշխարք
սրբյն

օծեցին յայլ աւուր ։ Հ. ապր. 18 ։ Յ. Լ.
մարտ. 16 ։

Յուլիանոս բժիշկ եմեսացի՝ որ անուանմն քաջի փարատէր զնմ ցաւս, և Սիլուանոս եպս քաղաքին եմեսու, և Ղուկաս սարկաւագն, և Մոկիմոս ընթերցօղ, երին յաւուրս Նումերիանոսի կայսեր. և եղև յաւուր տօնի հեթանոսաց՝ իբրև ուսուցանէր եպսն զժողովուրդն ընդ սարկաւագին և ընդ ընթերցողին ՚ի բաց կալ ՚ի խուլ և ՚ի համր կռոց, կալան զնն դատաւորն, և յետ զանից և բանտից՝ եարկ սաստիկ գազանաց ։ Յայնմ ժամ երկն ողջոյն ետ նցա յուլիանոս բժշկի, և զերկս առեալ համբուրէր զնն իբրև զվկայ գայեալս իւր. վնյ յետ կատարման սրբցն՝ հարին և զնա չարաչար. և բևեռեցին զեր կուսին ձեռսն ՚ի միասին կմ ՚ի մի տախտակ, նոյնպս և զոտսն. հարին և երկայն բևեռս ընդ գագաթն. որով աւանդեաց զհոգին ՚ի մօտակայ այրին. և զմարմինն սրբյն ընդ ապգե-լոյ նորա ամփոփեաց բրուտ մի. և ապա ե-դաւ յեկեղեցւոջն շինեալ յանուն իւր ։ Հ. դեկտ. 22 ։ Յ. փետր. 6 ։

Յուղիոս և Ներսէհոս տօնեսցին. Հռ. Մ. 170 ։

Յովնան և Բարաքիսոս (որ և բրքիշոյ) երին եղ-բարք կմ կրօնաւորք ՚ի բեթասայ մարգա-տանի յաւուրս շապհոյ. և երթեալ ՚ի դիւղն արաք կմ հուպաք՝ որ կային ՚ի բանտի ինն խոստովանող վկայք, քանեթիպաս (կմ զէ-նիքաս), զարար, մարութա, ներսէհս, և-

 ղիա,

ղիա , մարիս , ափիքաս , սաքա , և ամբակ . (կմ՛ սիմէոն) , սրտապնդէին զնո ։ Յայն-ժամ կալան մոգպետքն և զսոսա ․ և ոչ կա-րացեալ դարձուցանել 'ի պաշտօն արեգա-կան և հրոյ , կապեցին նախ զձեռս և զոտս յունանուն պարսկօրէն Է փայտ գանից , և հարկին ուժգին ․ և թողին 'ի բացի՝ կամ 'ի լճի յաւուր ձմերայնոյ ․ իսկ զբարդաքիաս կա-խեցին գլխիվայր , և հատին զմատունս ձե-ռաց և ոտից ․ և ապա զերկոսեանն ևս ար-կին 'ի բանտ ։ Յետ այսորիկ զինն վկայից զկողսն այրեցին հրով ․ և զյոնանու քեր-թեցին զգլուխն , հատին զլեզուն , և 'ի մամուլս ջարդեցին զոսկերս ․ իսկ զբարա-քիաս գլորեցին մերկ 'ի վր փշոց ․ և ապա պնդեցին չուանօք Է մարմինն զեղեգունս հերձեալս , մինչև մխել յանձն նորա ։ Նոյն վկայքն սրով կատարեցան և արկան 'ի գուբ խոր ․ իսկ յոնան և բարաքիաս յայլ տան-ջանս վախճանեցան ․ իսկ զմարմինս սրբոցն գնեաց աբգլիշոյ ոմն , և թաղեաց պատուով յամի 327 ։ Զոսս վկայաբանութիւն սոց գրեալ է յեսայի աապետէ յորդւոյ ադամայ կամ աստուածայ արծրունւոյ , զոր եւսոզիոս համա-ըի արպրումյի ։ Հ ․ մարտ ․ 21 ․ կմ՛ 20 ։ Յ ․

Լ ․ մարտ ․ 29 ։

Յաւուրն ինք հայրապետ տօնելի ․ հա ․ Գ ․ 481 ։

Յառաջընթաց կոյս տօնելի ընդ կիպրիանոսի ․ հա ․ Գ ․ 68 ։

Յուն.

Յուստինոս իմաստասէր , որ և Յուստինոս վկայ՝ փիլիսոփայ պղատոնեան , այլ սքանչելի 'ի նախնի հարս եկեղեցւոյ , էր 'ի Նապլուսայ պաղէստինոյ , կմ՛ 'ի նէապօլսոյ սամարւոց , եկեալ 'ի հաւատս քնի՝ տեսանելով զքաջութիւն քրիստոնէից 'ի հալածանս . որ և սկսաւ ընդ իմաստութեն իւրում բանիւ և գրով յաղթահարել զհեթանոսս . և եկեալ 'ի Հռովմ՝ մատոյց առ անտոնինոս պիոս գիրս պխնատուճութե , ընդ ջատագովութե քրիստոնէից . սոյն և միւս ևս գիրս առ մարկոս որելիոս՝ այն է անտոնինոս իմաստասէր , յամօթ առնելով զդիմախօս իւր՝ ըզկրեսկէս փիլիսոփայ կինիկեան . որոյ մախացեալ ընդ սբն յուստինիանոս՝ ետ նահատակել զնա յամի տն 167 : Ի . մայ . 4 : Յ . յունիս . 1 : | . ապր . 13 :

Յուստինոս կմ՛ յուստինոս զօրական քրիստոնեայ հաւատով՝ զինուորեալ 'ի Հռովմ 'ի դունդն ռուստիկոսի եպարքոսի , արիաբար հանդիսացեալ յատենի՝ գլխատեցաւ ընդ այլ վեց ընկերս իւր մն անուանն քսի : Ի . մայ . 30 : Յ . յունիս . 1 :

Յուստոս կմ՛ յուստոս զօրական հռովմայեցի՝ որդի թէոփիլատոսի , 'ի դառնալն յաղթութը ընդ կղօդեայ զօրապետի՝ ետես խաչ սառնատեսիլ , և լուաւ ձայն յորդորական՝ հաւատալ 'ի խաչելեալ փրկիչն Յի . և 'ի Հռովմ արժանի լեալ տեսլեան հրեշտակի՝ մկրտեցաւ , և բաշխեաց զինչս իւր աղքատաց՝ 'ի

'ի ծածուկ պաշտէր զՔս · և 'ի կոչել զնա կռապաշտութեն 'ի վրէժ կալոց՝ յայտնեաց զհաւատս իւր · վսյ գան հարեալ և պնդեալ 'ի կոճղս՝ մատնեցաւ յետոյ 'ի ձեռս մահ-նենգութեան դատաւորին · որ ետ հարկանել զնա 'ի լանջսն արջառաջլաք · և յետ բանտարկութէ՝ յաղջամաւ վիրացն 'ի ձեռն հրեշտակի՝ եդին սաղաւարտ հրայեղէն 'ի գլուխն, և շամփուրս յանութս նր · ապա տարածեալ 'ի վերայ կայծականց՝ կատարեցաւ 'ի տր · բայց և մազ մի 'ի գլխոյն ոչ այրեցաւ · և էր ինքն իէ ամաց ։ – · օգոստ · 21 · Յ · Լ ·

14 ։

Յուեթեկոս ամենելի ընդ ժէ · վարդապետս ·
հտ · Ն · 57 ։

Ն

Նազարիոս, Կելսիոս, Գերուասիոս, և Պրոտասիոս նքա վկայք էին առ առաքելովք 'ի հալածանս Ներոնի ։ Նազարիոս էր հռովմայեցի՝ որդի ափրիկանոսի և պերպետուայ, որք մկրտեալ էին 'ի սրբյն պետրոսէ · իսկ ինքն մկրտեցաւ 'ի սրբյն լինոսէ · և 'ի հասակի քսան ամաց շրջեալ ընդ իտալիա քարոզութբ՝ եգիտ 'ի քաղաքի միում կապեալս վս անուանն քի զերկոսին եղբարս զգերուասիոս և զպրոտասիոս · և 'ի կամիլն յարիլ 'ի նս՝ զանխուք արտաքսեցաւ 'ի քաղաքէն · և առեալ ընդ իւր մանուկ մի եռամեայ՝ կելսիոս

կամ

կամ կելսոս անուն՝ եկն մինչև 'ի միդուլէ (որ և Մեդիոլան կչ՟ միլան) . և դարձեալ անդ եգիտ 'ի կապանս զգերուասիոս և ըզ-պռոտասիոս . և ըմբռնեալ առաքեցաւ 'ի Հռովմ. և միւսանգամ դարձաւ 'ի միդուլէ . ուր ինքն Նազարիոս և երջանիկ մանուկն կելսոս յետ սովալլուկ տանջանաց բանտի՝ սրով կատարեցան 'ի ձեռն անոլինոսի դատաւորի : Իսկ գերուասիոս այնչափ հարաւ կապարեայ գնտովք 'ի հրամանէ աստասիոսի դատաւորին , մինչև 'ի նոյն տանջանս փոխեցաւ առ ա՟ծ . և պռոտասիոս յետ բրածեծ լինելոյ գլխատեցաւ : Օ երկոցունց յետոյ զմարմինս արեամբ շաղախեալս և անապական մնացեալս՝ յետ ժամանակաց եգիտ ս՟ծային յայտնութե՟բ ս՟րբն ամբրոսիոս . և 'ի փոխելն ս՟րբ ց՟նց 'ի պատշաճաւոր տեղի՝ կոյր մի մերձեցեալ 'ի պատգարակ վկայիցն՝ լուսաւորեցաւ , և այսահարք բժշկեցան :
Հ . հոկտ . 7 : Յ . հոկ . 14 : Լ . յուլ . 28 .
և յունիս . 19 :

Սախահարք տօնելիք . հտ . Պ . 185 :

Սաբան մարգարէ յիշատակեալ 'ի ձեռագիր յայսմաւուրս Հ . փետր . 3 . յայտնի է 'ի գրոց ս՟րց :

Սարկեառս կչ՟ Նարկիսոս եպս եհմի էր այր ս՟րբ . զորմէ չարանախանձ արք երեք հանին անուն չարութե՟ . և ըստ սուտ երդման իւրեանց՝ ընկալան զպատիժ . մին որդնալից եղև . միւսն այսահարեցաւ , և երրորդն

կու-

կուրացեալ երկոքումբք աչօք՝ խոստովանեն եղև հրապարակաւ զկրաբանութիւն իւր և զընկերացն․ իսկ դա հայրապետն անարատ վարուք հանգեաւ ՚ի խոր ծերութեան՝ ՃԳ, կամ ՃԺԶ ամաց, յամի տն իբր 212։ ✠․ մարտ․ 7․ {}․ ժմ․ օգոստ․ 7։ |․ հոկտ․ 29։

Սամուէլ մարգարէ տօնելի․ հտ․ Պ․ 312։
Սեղոս արքայ տօնելի․ հտ․ Խ․ 276։
Սեպտոբերս ձկեայ․ տես ըս Պետմետրի։
Սեպտոբերս եպիսկոպոս ՚ի պերգեայ պամփիւլեայ առ դեկոսիւ, ըմբռնեալ յերեսնաւորաց, և մատնեալ ՚ի ձեռս պոռնկոսի դատաւորի քաղաքին, իբրև ստիպէին ՚ի զոհել, կնքեաց զերեսս իւր նշանաւ խաչի, և ասէ․ Թէպէտև զամ տանջանս տաջիք ինձ, և հրով այրեսջիք, ես զքս ոչ ուրանամ․ վոյ յետ զանից բեւեռեցին զնա ՚ի խաչափայտի, և սրածեծ արարին․ և այնպէս ուսուցանելով զժողովուրդն՝ կատարեցաւ ՚ի տր։ ✠․ փետր․ 20։ {}․ 28։ |․ 26։

Սերուան կմ ներսեհ երկս պարսից յաւուրս շապհոյ՝ այր հզօր բանիւք և արդեամբք, ստացաւ բզմ աշակերտս․ յորս երևելի էր յովսէփ ծերագոյն քան զվարդապետն՝ ձեռնադրեալ ՚ի նմանէ երէց․ և ըս նմին նահատակեալ սրով յամի 343, հանդերձ այլ ևս քսան վկայիւք․ յորս էին երեք երիցունք՝ յովհաննէս, շապուհ, և սահակ․ և երկու քահանայք՝ պապ և սահակ, և ոհանամ

ձգնաւ

ձգնաւոր կմ կղերիկոս ։ Դ․ Նոյ․ 22 ։ Յ․
Ի․ Նոյ․ 20 ։ Աւուրդ․ տառք ։

Ներսէս Մեծն պարթեւ տօնելի․ Հտ․ Պ․ 375 ։

Ներսէս Շնորհալի՝ որ եւ Կլայեցի՝ տօնելի․ Հտ․ Ա․ 330 ։

Ներսէս Լամբրոնացի տօնելի․ Հտ․ Ա․ 344 ։

Նեստորինէ, որ եւ Կոստորինէ աղեքսանդրացի՝ տօնելի․ Հտ․ Օ․ 306 ։

Նէարխոս․ տես 'ի Պօղիեւքտոս ։

Նէոփիտոս՝ որ թարգմանի նորատունկ, 'ի Նիկիոյ բիւթանացւոց առ դիոկղետիանոսիւ, որդի Թէոդորոսի եւ փլորենտեայ քրիստոնեայ ծնողաց, մինչդեռ խնամածեայ էր՝ ժողովէր զուսումնակիցս իւր՝ զորս տղայս հեթանոսաց, կերակրէր եւ ուսուցանէր զհաւատս քնի․ եւ ած առնէր 'ի ձեռն նորա նշանս երեւելիս․ եւ յետ ձգնելոյ յողիմպոս լերին՝ դարձեալ 'ի Նիկոմիդիա՝ կրեաց զանս եւ քերանս 'ի հասակի պատանեկութեն․ եւ ելանկեալ 'ի հրոյ․ ապրեցաւ եւ 'ի ձեռաց առիւծու՝ որում բնակակից էր յանապատի․ ապա եհար զահիճն սրով կմ՝ գեղարդեամբ 'ի կողս մէջն․ եւ այնպէս կատարեցաւ ։ Դ․ յնվ․ 29 ։ Յ․ 21 ։ Ի․ 20 ։ տես եւ ԺԸ Ս․ Թանասի ։

Նիկանդրոս եւ Մարկիանոս զօրականք առ Մաքսիմիանոսիւ 'ի Վենափրոն՝ առաքեալ 'ի Մաքսիմոսէ դատաւորէ ունել զքրիստոնեայս, էր զոր ազատէին՝ կանխաւ ապա առնելով, եւ էր

էր զոր յետ ընթանալոյ այլոց՝ խնամէին և
պահէին 'ի դիւրի . քանզի քրիստոնեայք
էին . և իւրև յայտնեցին զանձինս՝ յետ
բանտից և կապանաց և տանջանաց՝ կատա-
րեցան սրով ։ Հռ . յունիս . 5 ։ Յ . 7 ։ Լ .
17 ։

Նիկիոյ տք ժողով առաջին՝ տօնելի . Հա . Ն .
410 ։

Նիկիոյ տք ժողով երկրորդ , այն է Եօթներորդ
ԸՆդՀանուր ժողով յՅէ Հարց , գումարեցաւ
յամի տն 787 . և 'ի Թուիս մերում . ՄԼԶ .
'ի Թագաւորութեան կոստանդեայ և Եւրինեայ՝
ԸՆդդէմ մոլորութեան պատկերամարտից ։ Հռ .
Հոկտ . 11 ։ Յ . 12 ։

Նիկիտաս գոթացի առ մեծն կոստանդիանո-
սիւ , ուսեալ զքրիստոնէութիւն 'ի մեծէն
Թէոփիլոսէ եպիսկոպոսէն գոթաց՝ որ մի էր 'ի Հարց
նիկիոյ , յաւուրս յաջորդին նորա ուրփիլոսի
փայլէր ուղղափառութբ , և էր երևելի յազ-
գի իւրում . իսկ աթանարիկոս թագաւոր
արքայն յարուցեալ հալածանս՝ ետ ունել և
զնիկիտաս . և յետ քարշելոյ զնա ընդ երկիր ,
և ջարդելոյ սաստ բռօք զոսկերսն՝ էարկ 'ի
հուր . զորոյ զնշխարս գողացեալ մարկիա-
նոս ոմն՝ եդ պատուով 'ի տապանի . ուստի
կամեցեալ ոմանց բառնալ մասն ինչ՝ արգե-
լան սքանչելեօք ։ Հռ . Յ . Լ . սեպ . 15 ։

Նիկեփոր կմ նիկեփորոս այր Ճակոն և բա-
րեպաշտ յաւուրս կայսերացն վաղերիանոսի
և գաղիենոսի՝ պճնեալ ընդ բարեկամին իւ-
րում

րում սափրիկիոսի քահանային բազում ա-
ղաչանօք և միջնորդօք չկարէր ածել զնա 'ի
հաշտութիւն ։ Այլ յոլմբունել հեթանոսաց
զքահանայն, և 'ի տանել 'ի մարտիրոսու-
թի՛ն, ընթացաւ Նիկիփոռ, և անկեալ յոտս
նո՛ր արտասուօք՝ հայցէր զհաշտութի՛ն ․ իսկ
երկելին այն չառեալ յանձն՝ 'ի ժամ գլխատ-
ման անկաւ 'ի հաւատոց, և կամեցաւ զո-
հել ։ Աղաչէր զնա Նիկիփոռ լալով, թէ մի՛
ուրանար զք՛ն ․ և յոչն լինել ունկնդիր՝ առէ
Նիկիփոռ ցդահիճսն ․ ես խոստովանիմ զք՛ն
ա՛ծ, զոր դա ուրացաւ ․ զի՛մ վիմն հատէք
զգլուխ փոխանակ նո՛ր ․ և այնպէս կատարե-
ցաւ երանելին ը՛ն հրամանի դատաւորին,
և թշուառականն ուրացողն արձակեցաւ ։

Հ ․ Ա ․ փետր ․ 9 ։

Նիկողայոս սքանչելագործ հայրապետ տօնելի ․
հա ․ Թի ․ 305 ․ և 38 ։

Նիկողայոս քոլինորդոյն՝ ծնեալ սքանչելեօք ոճով
Նիկողայոսի՝ եառ զանուն նորա, և 'ի մանկ-
կութենէ վ՛նր առաքինութիւս յանձին բերել՝
եղև նոյնպէս և պահեցող յոյժ ․ և կրօնա-
ւորեալ 'ի կարգի օգոստինեանց անապա-
տաւորաց՝ վարէր զխստակրօն կեանս, և փայ-
լէր ա՛մ գործովք բարուն ․ ձգնէր յաղօթս
ընդդէմ դիւաց, մինչև ձաղկել երբեմն 'ի
նոցանէ ։ Եւ աւուրբք յառաջ քան զմահ
իւր լսէր զօրհներգութիս հրեշտակաց յա՛մ
գիշերի ․ մինչև փոխեցաւ 'ի դասս նց՛ յամի
1306 ․ և յետ մահուն պայծառացաւ սքանչ-

չե-

չեւէօք ։ Լ․ սեպտ․ 10 ։
Նոյ նահապետ տօնելի․ հտ․ Դ․ 205 ։
Նունէ կմ նունի կոյս տօնելի․ հտ․ Դ․ 130 ։

Շ

Շամունէ մայր եօթանց մակաբայեցւոց տօնելի․ հտ․ Դ․ 383 ։
Շեղա տօնելի․ հտ․ Լ․ 133 ։ որ և Ասողուանոս կարծեցեալ ։
Շինոա կմ շինաւ տօնելի․ հտ․ Ի․ 331 ։
Շմաւոն նախախանջայոցն, կմ Աբիմոն կանանացի տօնելի․ հտ․ Թ․ 96 ։
Շմաւոն ալփայեան ծեր տօնելի․ հտ․ Ր․ 529 ։
Շմաւոն պարսից եպիսկոպոս, ըն եպիսկոպոսապետ տիսբոնի և սղկայ կմ սալիքայ, փառահեղ ծերունի՝ փայլեալ սրբութբ և լուսաւոր վրդպութբ՝ էր 'ի ժամանակս շապհոյ երկայնակեցի, որ բազմօք տառապեցոյց ըզքրիստոնեայս հալածահարութբ հարկաց, զի թերևս դարձցին 'ի դենս պարսից ։ Նա եղև 'ի դառնալ սոյն շմաւոնի յեհմ, ուր գնացեալ յուխտ՝ ողջունեալ էր զմեծն կոստանդիանոս, և տուեալ նաև ընծայս 'ի շէնութի եկեղեցեաց, պահանջէր շապուհ 'ի շմաւոնէ առաւելագոյն հարկս․ և յոչ կարել նորա շատացուցանել զնա, եւ բռնանալն ըերել կապանօք զեպիսն առաջի իւր․ և յաղթահարեալ 'ի զօրաւոր բանից սորին՝

Ն․Ժ․ եպսկ

եարկ զնա՝ ի բանտ . և յարոյց հալածումն սաստիկ ՝ի վր ամ քրիստոնէից եղելոց ՝ի պարսս . մինչ կը նախ զհարիւրաւորս յեկե֊ղեցականաց և յշականաց գլխատեցին ա֊ռաջի աչաց շմաւոնի . և ապա հատին ըզ֊գլուխս սբյ եպսին յամի տն 340 : Սու վկնի նահատակեցան այլևս հազարաւորք . յորս երևելի էր Փուսիկ կմ փասիկ կիւրապա֊ղատն արքունի , և կուսան դուստր նր , ում և երկու քոյրք շմաւոնի , և Ազատ ներքի֊նին . մինչև սուրք սպանողացն բթեցան , և հալածիչք ձանձրացան . և այնպէս դադա֊րեաց հալածումն առ ժամանակ մի : Դ . ապր . 12 : Յ . 14 : Լ . 21 : Ղաւընտիրք . ա . չիր : Բ . Ծնթ : Գ . մնե : Սուող . տաղի :

Շնոհֆոր կմ շնորհաւոր՝ նոր վկայուհին՝ էր ՝ի վերինայրք գեղջէ խաղտեաց կմ բաբեր֊դու , առնակին՝ մայր զաւակաց . որ քաջու֊թբ ՝ի բաց մերժեաց զհրապոյրս ցանկութե այլազգւոյ ուրումն . այլ ՝ի բռնի մտանելն նր ՝ի տունն՝ սպանաւ յեղքօրէ շնոհֆորայ . և ՝ի լինել խնդրոյ արեան սպանելոյն՝ յեր վր հաւ զայն շնոհֆոր . և խբրև ստիպէին զնա դառնալ յայլազգութի և ապրել , նա ասէր . ես զքն ամծն իմ ոչ ուրանամ , և պատրաստ եմ մեռանել ՝ի սէր նորա . արդ դուք զոր ինչ առնելոյ էք՝ արարէք վաղվա֊ղակի . յայնժամ ՝ի վր յարձակեալ՝ սրակո֊տոր արարին զաղախինն քի , յամի 1494 .

Չորք ։ Ճ․ Հոկտ․ 31 ։

Շուշան դուստր մեծին վարդանայ տօնելի․
Հտ․ Պ․ 63 ։

Շուշան պաղեստինացի՝ որ և սոսաննա , առ մաքսիմիանոսիւ , դուստր էր քրմի կռոց և մօր հրէի , յետ մահու ծնողացն մկրտեալ 'ի սիղոնանոս քահանայէ ․ և գոլով կուսան ժԲ ամաց՝ բաշխեաց զինչս իւր աղքատաց , և գերծեալ զգլուխ իւր՝ գնաց առնաձև յԵէմ , և յովհաննէս անուամբ ձգնեցաւ 'ի վանս արանց զամս Ի ։ Իսկ կին մի յեղեթերուպօլսոյ հարեալ 'ի սէր նորա , և ամօթով 'ի բաց վարեալ՝ չարախօս եղև զնմանէ առ կղէոպաս եպսն եղևթերուպօլսոյ , թէ յովհաննէս աբեղայն բռնադատեաց զիս 'ի մեղս ։ Այլ իբրև 'ի վեր ել բանն , զարմացաւ եպսն ընդ առաքինութի շուշանայ ․ և ձեռնադրեալ զնա սարկաւագուհի՝ առաքեաց 'ի վանս կանանց ․ ուր ծաղկեցաւ նա նշանագործութբ ։ Եւ ապա մի քարոզելոյն զքս , և կործանելոյ աղօթիւք զբագինս կռոց՝ աղեքսանդրոս դատաւորն եհատ զստինս կուսին ․ և իբրև ողջացոյց զնա հրեշտակն , հաւատացին դահիճք , և կատարեցան սրով ․ իսկ 'ի բերան շուշանայ առկին կապար հալեալ ․ և այնպէս աւանդեաց զհոգին ․ իսկ մարմին նր թաղեցաւ յեպսարանի ։ Ընդ նմին ասի նահատակեալ և կին ումն մարթա ։ Ճ․ փետր․ 24 , կամ 26 ։ Յ․

Լ․ սեպտ․ 20 ։

Ո

Ողոմպիա կմ ողեւմպիադա դաւստր ակուն-դի՝ կոմսի 'ի կոստանդինուպօլիս՝ յաւուրս արկադեայ կայսեր, ազգական ողիմպիա-դայ թագուհւոյն հայոց, մնացեալ այրի կուսան՝ բնակէր մօտ 'ի պատրիարգարանն՝ ձգնեալ յաղօթս և 'ի պահս. և զմեծ մասն ընչից ծախէր յաղքատս և յեկեղեցիս. և բազում խնամով պաշտէր զՍբ հայրապետն կյովհան ոսկեբերան, և դարմանէր 'ի հի-ւանդութե նր. իսկ յաքսորիլ նր հրաման-նաւ եւդոքսիայ թագուհւոյն՝ կրեաց և ո-ղոմպիա բազում վիշտս և տառապանս. և արտաքսահմանեալ վս ճշմարտութե՝ զոճա-թամիտ գոհութե կատարեցաւ 'ի քս. պա-րոյ զգովութիս է տեսանել 'ի գիրս ոսկե-բերանին: Հ. յուլ. 19, կմ 24: Յ. յուլ. 25: Լ. դեկտ. 17:

Ողջէնանոս կմ ուլբիանոս եպս ասիայի՝ էր 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի. և յաւուր պա-հեց կուոց կալան զնա հեթանոսք, և բռնա-դատէին 'ի զոհս. իսկ 'ի խրատել սրբյն զնս 'ի բաց կալ 'ի մոլորութե անտի՝ այրեցին հրացեալ շամփրօք զթիկունս և զլանջս նր: Յետ այսորիկ փորձեաց զնա և զաշակերտս նր զանխւք եղխանոս բդեշխն ասիայւոց. և ոչ կարացեալ խախտել զնս 'ի հաւատոց՝ ետ այրել կենդանւոյն: Հ. յունիս. 10, կամ 7:

7 : Յ . մայ . 7 : Կայ և ուլժիանոս վկայ տիւրացի առ Մաքսիմիանոսիւ, եղեալ 'ի քուրձ մի Ը իժի և ընդ շան, և արկեալ 'ի ծով : Լ . ապր . 3 :

Ոնեսիմոս աշակերտ պօղոսի՝ տօնելի . Հտ . Ր . 411 :

Ոնեսիմոս կրօնաւոր նշանագործ 'ի կարինեայ գեղջէ կեսարիայ պաղեստինոյ, յետ կրօնաւորելոյ գաղտ 'ի ծնողաց 'ի վանս ուրեք մօտ յեփեսոս՝ յաւուրս հալածանաց եկն 'ի տուն, և առանց յայտնելոյ զանձն՝ բժշկեաց զաչս ծնողացն կուրացելոց յանդադար արտասուաւ . և գրեալ զվարս իւր՝ եթող անդ, և գնացեալ 'ի մագնեսիա ասիոյ՝ շինեաց վանս . և սրբութե՛ վախճանեցաւ ինքն և ծնօղք իւր : Հ . օգոստ . 28 : Յ . յուլ . 14 :

Ոնուփրիոս սըբբայ սքանչելագործ իտալացի 'ի սամնիայ կամպանիոյ, ճգնող 'ի մանկութե՛, շինեաց վանս 'ի փուշատիս, և եղև հայր երկերիւր կրօնաւորաց . և 'ի հօսիլ վիմի մեծի 'ի լեռնէն 'ի վր՛ վանացն՝ նշանաւ խաչի առկայացոյց զվէմն 'ի կախ . արար և այլ նշանաւոր գործս, և հանգեաւ խաղաղութե՛ : Հ . օգոստ . 13 : Յ . յնվ . 16 : Պր . պապ . արամախիօս . ա՛ . 1 :

Ոնոփրէոս նր հայրն տօնելի . Հտ . Կ . 443 :

Ոսկեանք նր ճգնաւորք տօնելիք . Հտ . Ռ . 121 :

Ովսէ մարգարէ տօնելի . Հտ . Կ . 305 :

Անիկետոս տօնելի ընդ Եւստաթիոսի. Հտ. Ժ. 481։

Անդրէաս տօնելի Ը. ապրդայի. Հտ. Ա. 211։

Ասա Նորաներգոսք առին՝ Ադապիոս գապայի, Տիմոթէյոս պոնտացի, Դիոնեսիոսք երկու տրապոլսեցիք, Անմելոս կիսասարկաւագ դիոպոլսոյ, Պլիսոն կմ պաւսիդէս, և երկու Աղէքսանդրոսք եգիպտացիք. որք 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի միաբանեալք՝ կապեցին ինքնակամ զձեռս իւրեանց, և եկեալ յատեան ուրբանոսի դատաւորին կեսարու պաղեստինոյ՝ խոստովան եղեն ըզ-քրիստոնէութիւն իւրեանց. իսկ նա յետ բազմօք փորձելոյ և տանջելոյ զնոսա՝ ետ սակրով հատանել զգլուխս ութ վկայիցն. քնի։ Դ. մարտ. 12։ Յ. 15։ Լ. 24։

Աարաւնկենաս կմ ուրսիկիոս 'ի սեբենտիոյ լի-բիկեցւոց՝ տրիբուն կմ զօրապետ առ մաքսիմիանոսիւ, յայտնեաց զքրիստոնէութիւ իւր յատենի առիստիդեայ եպարքոսի. վոյ յետ այլոց խոշտանգանաց պատեցին զձեռս նր ձիթոտ կտաւով, և ցանեալ 'ի վերայ ծծումբ՝ վառեցին հրով. իսկ վկայն ասէ. իրաւամբք զայս կրեն ձեռքս այս, որ կըռ-նաւոր թղթ[?]ն զթշնամին ճշմարտութե ապրե-ցուցին 'ի պատերազմի։ Յիշեալով և այլոց 'ի մեծամեծաց զերախտիս քաջին առն՝ ետուն արձակել զնա. բայց վերստին կալեալ՝ հա-տին զգլուխ նր վո անուանն քնի. և կին մի քրիստոնեայ թաղեաց զվկայն յագարակի

խուրում : Հ . Լ . օգոստ . 14 : Յ . 15 :

Ուրսուլա կին օրինաւ կոյս գեղեցիկ և իմաստուն՝ ասի լինել միամօր դուստր դէոնոտոսի քրիստոնեայ թագաւորի ուրուք 'ի բրիտանիա 'ի Է դարու, խնդրեալ 'ի կնութիւն որդւոյ թագաւորի միոյ հեթանոսի. զոր ոչ կամելով կուսին առնուլ յանձն՝ պատճառանս եդ յերկարելոյ զհարսանիս, և ընտրեալ իւր ընկերս կուսանս իբր բիւր մի կին մետասան հազար՝ ոչ թէ զբօսանաց աղագաւ՝ շրջեցաւ ընդ ծով նաւուք, և զորս էին 'ի նոսա աղջկունք հեթանոսաց՝ դարձոյց 'ի քրիստոս. և յետ գնալոյ մինչև 'ի հռովմ, և շրջելոյ յուխտս՝ իբրև եկին 'ի կողմնս գերմանիոյ, մատնեցան 'ի ձեռս հոնաց բարբարոսաց. և վն պահելոյ զմաքրութիւն և զհաւատս՝ կոտորեցան առ հասարակ սրով և աղեղամբ՝ աներկիւղ զուարթութեամբ յանձինս յուցանելով ըստ յորդորելոյ ուրսուլայ կուսին գլխաւորի նոցա, որ քաջութեամբ զդէմ կալեալ զօրագլխի հոնաց՝ յորմէ հրապուրեալ լինէր, կի լինիցի նմա կին, հարաւ 'ի նմանէ նետիւ. և այնպէս նահատակեցաւ ընկերօքն հանդերձ յամի տն իբր 455 . Լ . հոկտ . 21 :

Չ

Չեչիլիա . տես Կիկիլիա :
Չորք պսակաւորք . տես Քառասուն :

Պ

Պախոմիոս կամ պաքոմիոսն որ Հայրն եգիպտացի 'ի Ներքին Թեբայիդոյ՝ էր զաւակ հեթանոսի, կրօնաւորեալ 'ի մանկութէ. և 'ի տեսանելն զբարի գործս քրիստոնէից՝ հաւատաց 'ի Ք͞ս. և չև եւս մկրտեալ՝ արկաւ 'ի բանտ վ͞ս անօրէնանց տ͞ն. ուր ուսաւ 'ի հրեշտակէ զխորհուրդս հաւատոյ. և 'ի դադարիլ հալածանաց առ կոստանդիանոսիւ՝ արձակեալ 'ի բանտէ, միայնացաւ յանապատ, և ծաղկեցոյց զկարգ կրօնաւորութե, շինեալ մեծ վանս 'ի տաբեննա յափն նեղոսի. և ետ կանոնս միաբանից իւրոց՝ ուսեալ 'ի հրեշտակէ ա͞յ. և լի առաքինեամբք ճգնութե և սրբութեան հանգեաւ 'ի ք͞ս յամի 348։ Սոյնպէս և քոյրն պախոմէոսի շինեաց վանս կուսանաց միաբանակեցաց։ Յ. ապր. 28։

Ց. մայ. 6։ Լ. մայ. 14։

Պանդալէոն բժիշկ տօնելի. հտ. Օ. 488։

Պանփիլոս կամ պամփիլոս քահանայ եկեղեցւոյն կեսարու պաղեստինոյ (յորմէ եառ և զմականուն բարեկամն ն͞ր եւսեբիոս կեսարացի), կրթեալ յա͞ծայինն և յարտաքինն գիտութիւն՝ փայլէր առաքինութ͞բ և աղքատութ͞բ. որ և իւրով ձեռամբ օրինակեաց զբազում մատեանս, և ժողովեաց զընտիր օրինակս ն͞ր գրոց։ Իսկ 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի չարչարեալ վ͞ս ք͞ի յուրբանոսէ

դատաւորէ՝ եղաւ 'ի բանտ . և վերստին փորձեալ 'ի փիրմիլիանոսէ իշխանէ՝ սրով կատարեցաւ յամի իւր 308 . ԺԲ Նմա և այլ մետասան վկայք՝ սրով և հրով և խաչիւ . որոց անուանք են Սելևկիոս , Վաղէս կմ վաղէնտիոս , Պօղոս , Պորփիւրոս , Յու-լիանոս , Թէոդուղոս , Եղիա , Երեմիա , Եսայի , Սամուէլ , և Դանիէլ ։ ÷ . փետ. 18 ։ Յ . փետ . 16 . Լ . յունիս . 1 ։

Պանտոփէոս աղեքսանդրացի որդի Նեղոսի անթիպատոսի՝ յետ վարժելոյ յիմաստութեան առանձնացաւ յանապատ , և ճգնեցաւ 'ի խուց մի անձուկ զամս իւր . և 'ի հալածանս դեկոսի 'ի ձեռն ղուկիոսի աւգուստալիոսի դատաւորին աղեքսանդրիոյ նահատակեցաւ սաստիկ գանիւք և տանջանօք ։ ÷ . յնվր . 22 ։ Յ ։ 16 ։

Պաղ , որ և բօբաս , լիկայոնացի կմ լիկեա-ցի , 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի փայլէր ճգնապաշտութեամբ , և դարձուցանէր զհեթա-նոսս . վ(ասն) որոյ կալաւ զնա դատաւորն . և յետ գանից և բանտի՝ ետ խորտակել զկզակսն , և քերել զմարմինն . և ագուցեալ կօշիկ եր-կաթի յոտս նորա սուր բևեռօք՝ ընթացոյց մինչև 'ի դիոկեսարիա և 'ի սելևկիա . ուր դադարեալ նահատակին ընդ ժանտաթզե-նեաւ՝ աւանդեաց զհոգին . և ծառն պտղա-բերեաց յայնմհետէ թուզ քաղցր ։ Իսկ կին մի՝ որ սրբեաց մաքուր կտաւով զարիւն նոյն , եդ զայն յաչս կուրի , և աւ ժամայն

բա

բացառ ։ ∸ ․ սեպտ ․ 19 ։ {} ․ սեպտ ․ 14 ։
| ․ մարտ ․ 16 ։

Պապիաս , Դիոդորոս կմ Կղոդիանոս , Պնեոդորոս , և Կոնոն , էին յատտաղեայ պամփիւլիոյ առ դեկոսիւ , որք խաշնադարմանք ․ զորս կախեալ պոպղիոսի դատաւորի մն անուանն քնի՝ նահատակեաց սրով նախ քան զկատարումն նեստորիոսի եպսի ։ ∸ ․ {} ․ փետր ․ 4 ։ | ․ փետր ․ 26 ։

Պապիլաս և Պօղոս , և երկու քորք կուսանք Սաղենտէ և Ռէէոբէա (կամ վաղենտինա և Թէյա) եգիպտացիք մատնեալ եղեն 'ի հրէից մն քրիստոնէութէ 'ի ձեռս փերմելիանոսի հեթանոս իշխանին դիոկեսարիոյ ․ որ ետ այրել զահեակ ոտս նոցա , և հանել զաջոյ ակն , և հրով և սրով մաշել զնմ մարմինս նց ։ Սաղենտիա առաւել տանջեցաւ քերանօք վասն կործանելոյ զկուռս ․ և ապա հանդերձ քերբն արկաւ 'ի հուր ․ իսկ պօղոս և պապիլաս կատարեցան սրով, աղօթս արարեալ մն հալածչաց՝ մինչև յարտասուս շարժել զամենեսին ։ 'Ի պատճառս վկայից դարձան առ տր բազմութիք արանց և կանանց , և նահատակեցան պէսպէս տանջանօք ։ ∸ ․ յուլ ․ 4 ։ {} ․ 15 ։ | ․ 25 ։

Պասիկրատէս և Վաղենտինոս կմ վաղենտինոս քաջ զօրականք քրիստոնեայք 'ի գնդէն միւսիայ 'ի դորոստոլայ քաղաքէն մակեդոնիոյ , 'ի հալածանս ուեղիանոսի յայտնապէս խոստովան եղեն զքս ․ և սմն պասիկրատէս ե-

Թուք

Թուք յերեսս կռոյն ապողոնի՝ զոր մատու-ցանէր նմա եպարքոսն 'ի պաշտել. վ՟յ գա-նեցին զնա և զ՟րն վաղենտինոս, և եդին 'ի բանտ, արկեալ 'ի պարանոցս նց ծանր անուրս երկաթիս, զորս վկայքն քառասնա-նեակս կոչէին: Ի միւսանգամ փորձել զնս եպարքոսին՝ եկն պապ անուն ուրացող եղ-բայր պատրիկրատեայ, և խրատէր զնա խոր-հել կռոց, և ազատիլ ոճ զինքն. իսկ սբն սաստեաց նմա. և մերժեցեալ 'ի հուրն՝ որ առաջի կայր բագնին, այրեաց զձեռն իւր, և ասէ ցդատաւորն. տես, զի ապականա-ցու է մարմինս. իսկ անմահական հոգիս յուսով կենացն յաւիտենից ամրանայ 'ի ճշմարտութիւն. զնոյն երկրորդեաց և վա-ղենտինոս. և եդ 'ի վ՟ր նց վճիռ գլխատա-ման: Եւ 'ի տեղւոջ կատարման բարեպաշտ մայրն պատրիկրատեայ սրտապնդէր զորդին՝ ուրախութբ տալ զպարանոցն վ՟ս քի, և առնուլ զպսակն լուսոյ. և այնպէս կատա-րեցան սրով՝ պատրիկրատէս իշ՟ամայ, և վա-ղենտինոս Ը: ⁘ . {} . ապր . 24 : Լ . մայ .

25 :

Պապաղեոս Ճգնաւոր եգիպտացի 'ի Թիւա՟ կմ՟ 'ի Թեբէ քաղաքէ, կրօնաւորել 'ի սկի-տէ՝ բժշկէր զամ՟ ցաւս անուանմբն քի, և հալածէր զդևս: Եւ փախուցեալ 'ի փա-ռաց և յեկեղեցն առ նա՝ եկն 'ի կոստանդի-նուպօլիս, և բնակէր 'ի վանսն՝ զոր եգիպ-տացւոց ասէին. և անդ ևս մեծացաւ յայծ-

ա-

անուան սրբութեան նր̃ սքանչելագործութե̃ , արդայ եղեալ յաչս Թ̃գրին և պատրիարգին . մինչև հանգեաւ խաղաղութե̃ 'ի ք̃ս :
Հ . դեկտ . 8 , կմ̃ 16 , կմ̃ 22 : Յ . դեկ . 9 :
Լ . դեկ . 8 :

Պատերմութէոս ծեր հէ անուց , և Կոպրէ խեամնայ , եգիպտացի Ճգնաւորք՝ ամբաստանեալ եղեն առաջի յուլիանոսի յաղէքսանդրիա , թէ արգելուն զժողովուրդն 'ի պաշտամանց դից , և ձգեն 'ի հաւատս ք̃սի : Սա ուրացողն իշխանեալ զնս 'ի լեռնէ, և 'ի փորձել զնս ուրոյն ուրոյն՝ կոպրէ տկարացաւ 'ի հաւատս . այլ աղօթիւք սր̃յն պատերմութէի և արտասուախառն կշտամբութե̃ նր̃ փութով զգաստացաւ , և անարգեաց զուրացողն և զկուռս նր̃ . վ̃ոյ հատին զլեզուն կոպրեայ . և ապա զերկոսին նահատակսն տարածեցին 'ի վ̃ր շանթից երկաթոյ . և ցրտացաւ շանթն . ապա արկին 'ի հնոց . Ը̃ որս խնքնակամ եմուտ և Ս. ղեւոնդէոս զօրական՝ հաւատացեալ 'ի ք̃ս վասն առաջին սքանչելեացն . և երեք անկիզելի մնացին սր̃քն երեքին , հրամայեաց ուռնաւորին զընխատել զնոսա : Հ . յուլ . 16 : Յ . Լ .
յուլ . 9 :

Պատրիկոս կմ̃ պատրիկիոս եպս պրուսայու 'ի բիւթանիա մատնեալ 'ի ձեռս յուլիանոսի իշխանի տեղւոյն վ̃ս անուանն ք̃սի՝ արկաւ յեռացեալ ջուր բաղանեաց , ուր եպսն գործ հրամանացն ոչ առնէր , և իշխանն տայր զօ-

զօրութե կռոց իւրոց . և իբրև ոչ փոխանեաց
ջուրն եպսն , այլ՝ դահճաց , գլխատեցին
զնա և զերիս աշակերտսն իւր , որ էին Ա՛կա-
կիոս կմ̃ կիւրակոս , Մենանդրոս , և Պոլի-
էնոս : Ճ . Ձ . մայ . 19 : Լ . ապր . 18 :
Պարթենիոս բրիտանացի՝ եպս արմաքանայ ,
առաքեալ հիպելինիոյ պպ̃ իռլանտայու կոչե-
ցեալ , ՚ի հովուական կարգէ ընտրեալ՝ ա-
ղօթասիրութբ̃ և ճգնութբ̃ , և սովորեալ
հարիւր անգամ ՚ի տուէնջեան , և հարիւր
անգամ ՚ի գիշերի աղօթել ծնրադրութբ̃ ,
յետ շրջելոյ քարոզութբ̃ յիտալիա և ՚ի գաղ-
ղիա՝ եկանց ՚ի հիպերնիա , և լուսաւորեաց
զբնակիչս տեղւոյն , և եմոյծ զնմ̃ կարգ և
զկրօն ա̃ծպաշտութեան . մինչև անուն կո-
չիլ տեղւոյն կղզի սրբց . և ինքն զօր ա̃մ
զսաղմոսն ողջոյն քաղէր հանդերձ այլովք
պաշտամամբք , երեք հարիւր ծունր կրկնե-
լով յաւուրն , և յիւրաքանչիւր նուագ ժա-
մակարգութե հարիւրիցս խաչակնքելով .
Թող զայլ խստամբերութիւնս և զառաքի-
նի վաստակս . մինչև հանգեաւ խաղաղու-
թբ̃ , և թաղեցաւ ՚ի դունոն ուլտոնիոյ ՚ի
Ե դարու : Լ . մարտ . 17 :
Պարթենիոս նշանագործ եպս լամփսակայ կի-
լիկեցւոյ առ մեծն կոստանդիանոսիւ , որ-
դի քրիստափորի սարկաւագի եպսարանին
մելիտոպոլսոյ , էր ՚ի մանկութէ ա̃ծապաշտ
և ողորմած . և յետոյ եղև հովիւ քաջ և
առաքինի և բազմիմաստ և սքանչելագործ ,
մին-

մինչև յարուցանել և զմեռեալ. որոյ պատ-ուեալ էր 'ի կայսերէ իբրև առաքեալ ոք և մարգարէ. և այսպիսի քաղաքավարութբ փայլեալ յեկեղեցւոջ՝ հանգեաւ 'ի քս. Ն.

փետր. 8 : Ն. փետր. 7 :

Պաւղա այրի հռովմայեցի՝ ազնուատոհմ և մեծատուն, թողեալ զամ մեծութի և ըզ-փառս՝ գնաց փափաքանօք յէմ, և բնա-կէր զամս իը 'ի վանս բեթղեհեմի, սքան-չելի առաքինութբ. մինչև կենդանւոյն նր ճանաչել զնա ամենեցուն. ուսաւ և զեբ-րայական ընթերցումն նր գրոց 'ի միխթա-րութի իւր: Վախճանեալ ծէ ամաց՝ յամի. 407. թաղեցաւ պատուով յառաջիկայուն յովհաննու հայրապետին եէմի. և վարք նր մեծաւ գովութբ գրեցաւ 'ի հերոնիմո-սէ: Ի. յունվար. 26, կմ 27: Վյանս և պաւ-լա անուն կուսանք վկայք. տես և 'ի Յու-կիանոս:

Պաւլինոս կմ պօղինոս, որ և գրի 'ի մեզ պօ-ղոս, եպս նողայ քաղաքի կամպանիոյ յի-տալիա, երբեմն հիւպատոս հռովմայ յամի 378. և յետ մտանելոյ 'ի կարգ Ծի՝ մկըր-տեալ յամի 389. և արժանացեալ քահա-նայութե՝ վարէր կրօնաւորաբար. մինչև ձեռնադրեցաւ եպս յամի 409. և 'ի միւսում տարւոջ՝ յորժամ առին գութք զնողա, և գերի վարեցաւ ընդ այլս որդի այրի կնոջ միոյ, վաճառեաց զանձն իւր նր եպսն 'ի գերութիւն փոխանակ որդւոյ այրւոյն, և գնաց

գնաց ընդ վանդալս 'ի տարածելոյ յափրիկէ . ուր ծառայեալ փեսայի թգւրին վանդալաց երբեւ պարտիզպան՝ գուշակեաց նմա զթագաւորութի . եւ 'ի ձեռն նր ազատեաց զնմ գերիս . ընդ որս դարձաւ եւ ինքն յաթոռ իւր . եւ յետ բազում վաստակոց հանգեաւ 'ի տր՝ հլ ամաց , յամի 431 . թողեալ գիրս ուսմանց ընտիրս՝ արձակ եւ ոտանաւոր բանիւք : ⁘ . սեպտ . 10 : | . յունիս . 22 :

Պաւղինոս կմ պօղինէ , Նոլեցի , եւ Բորդեղենս աթենացի քրիստոնեայք՝ բանիւք եւ օրինակաւ ձգէին զայլս յածպաշտութե . եւ մատնեալ յատեան դատաւորի , յետ զանից եւ չարչարանաց՝ արկան 'ի հնոց հրոյ , եւ կատարեցան 'ի քս հանդերձ աշակերտօք իւրեանց : ⁘ . մայ . 16 : ⁘ . մայ . 15 :

Պատրիկիոս այր հզօր՝ դատեալ յադրիանոս կայսերէ վն անուան քի , եւ կրկին եւս յեպարքոսէ՝ յետ զանից արեամբ չափ , ածեալ 'ի տեղի գլխատման՝ խզեաց զկապանսն . եւ յաղօթս կացեալ հանդարտութե՝ աւանդեաց զհոգին . ընդ որ սքանչացան դահճքն : ⁘ . ապր . 5 : ⁘ . ապր . 8 : | . ապր . 15 :

Պափնութիոս սբ հայրն՝ երեւելին 'ի ճգնաւորս , աշակերտ էր սբյն անտոնի աբբայի . եւ եղեալ եպս թեբայիդոյ՝ խոստովանողական անուն ժառանգեաց . զի 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի բարեկին կայծոյ ակն նր , եւ տաքեցին 'ի մետաղս : Գտաւ 'ի նք ժողովն նիկիոյ . նոյն եւ 'ի ժողովն տիւրոսի եղեւ քաջ

ջա

ջատագով սրբոյն աթանասի . և յաղագս մըր-ցանաց ձգնեալ ընդդէմ արիանոսաց՝ ընդ ա-ւուրբք փոխեցաւ առ Տր : Յ . սեպտ . 11 . և փարք հց :

Պաֆնուտիոս այլ ձգնաւոր եգիպտացի՝ առ դիոկղետիանոսիւ խնդրեալ 'ի դատաւորէ վն դարձուցանելոյ զպապղոսն 'ի քս, իբրև գիտաց՝ թէ զայլս ըմբռնեն փոխանակ իւր, էջ յանապատէ և յանդիման եղև դատաւո-րին . և յետ անողորմ քերծմանց մինչև 'ի կուրութիւն աչեաց՝ բժշկեալ 'ի ձեռն հրեշ-տակի, առաքեցաւ կապանօք առ կայսրն՝ հանդերձ բազմութբ կապելոց . և դիոկղե-տիանոս քանզի ետես զանփոփոխ միտս նց, ետ խաչել զսբն պաֆնուտիոս 'ի վր արմա-ւենւոյ, և զայլ վկայսն գլխատել՝ թուով հինգ հարիւր քառասունևեօթն : Ն . հոկ . 2 : Օ . սեպտ . 25 : Յ . սեպ . 24 :

Պեղագիա կին պեղեգեա կոյս տօնելի՝ առա-ջին և երկրորդ, և միւս ևս կին ապաշխա-րող . հտ . Յ . 281 . 289 . և 295 :

Պերպետուա կին բարեպաշտօն և իմաստուն 'ի մաւրիտանիոյ աֆրիկեցւոց՝ չարչարեալ վն քնի 'ի հազարապետէ տեղւոյն, արկաւ 'ի բանտ ստնդեայ դստերքն՝ որ կոչիւր Փե-լիկիտաս, և չորիւք արամբք՝ որք նովաւ ե-կեալ էին 'ի հաւատս . սքա են Սատուրոս, Սե-կունդոս (կամ ռեվօգադոս), Սատուռնինոս, և Սեկունդոս : Ետես պերպետուա յերազի սանդուղս յերկրէ յերկինս՝ ընդ գործեաց տան

տանջանաց . և վիշապ մի 'ի ներքոյ՝ որ առ-գելոյր զելս կամեցողաց . իսկ փեղիկիտաս դուստրն իւր դինչիկ վաղեալ 'ի գրկաց իւրոց՝ խաղայր ընդ սանդուղս 'ի վեր , և կոչէր նաև զինքն . սոյնպէս և այլք 'ի կապելոց տեսին պէսպէս նշանակս մարտիրոսութե :
Նւ ահա 'ի վաղիւն անդր եկեալ դահճաց՝ կապեցին զսրբուհին պերպետուա 'ի վայրի ցուլս՝ ունելով և զդուստրն 'ի գիրկս . և այնպէս քարշելով ընդ քարս և ընդ թուփս՝ կատարեցան 'ի քս . և չորեքին արքն սրով և գազանօք նահատակեցան : ⁓ . փետր . 23 : {} . փետր . 2 : | . մարտ . 7 :

Պետրոս առաքեալ տօնելի . հա . Գ . 509 . և Դ . 286 : {}իշատակի և տօն շղթայից նր , ⁓ . յունվ . 22 : {} . յունվ . 16 : | . օգ . 1 : և յիշատակ մահուն . ⁓ . մայ . 24 :

Պետրոս հայրապետ աղեքսանդրու , և աքիսաղոմ սարկաւագ նր՝ տօնելիք . հա . Ր . 37 :

Պետրոս եպիսկոպոս յանեայ գեղջէ եւլեւթերոպօլսոյ՝ երիտասարդ զօրաւոր՝ ըմբռնեալ 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի 'ի կեսարիա պաղեստինոյ , յետ այլոց տանջանաց բեւեռեցաւ 'ի փայտ , և արկաւ 'ի մէջ առկայծեալ հրոյ . և այնպէս յերկար չարչարանօք աւանդեաց զհոգին : ⁓ . {} . յունվր . 11 : | . յունվ . 3 : Նաւդ . ասորի :

Պետրոս ծախաւոր աֆրիկեցի՝ երբեմն անողորմ առ աղքատս , յետ ակամայ տուչութե հացի՝ խրատեալ տեսլեամբ գիշերոյ , թե

ողորմութեանն բարձրագլուխ պարծի առ դա
տաստանաւ, այնուհետեւ այնչափ ողորմած
եղեւ, մինչեւ տալ մերկոց եւ զներքին հան-
դերձ իւր, եւ արժանի լինել տեսանել զքն՝
արկեալ զիւրեւ զհանդերձն զայն. վոյ ցան-
կացեալ լինել մի յաղքատաց՝ որք զտեղի
ունին քի, եթող զամ մեծութի իւր. եւ
գնացեալ ընդ դպրի իւրում իբրեւ ծառայ
նր, վաճառեցաւ կամաւ 'ի ծառայութիւն
զուղէի արծաթագործի յեհմ. եւ յետ ժա-
մանակաց իբրեւ 'ի վեր ել առաքինութի նո-
րա համդերձ սքանչելեօք, փախեաւ յանա-
պատ. եւ աշակերտեալ՝ որպս ասի, մեծին
մակարայ, փոխեցաւ ճգնութբ առ քս: ~.
ապր. 10: Յուլիանոս. յնվ. 23:

Պետրոս, Պօղոս, Անդրէաս, Դիոնեսիոս, եւ
Քրիստինէ՝ նահատակակիցք գտան իւրեանց.
քանզի պետրոս լամսակեցի փորձեալ 'ի դեկ-
նոսէ կմ յաւխիւզոսէ դատաւորէ վն հաւա-
տոցն քի, սաստիկ հարուածովք զանից
կատարեցաւ: Իսկ պօղոս եւ անդրեաս զօ-
րականք եկեալ ը նոյն իշխանին յաթէնս,
կարգեցան պահապան բանտի՝ ուր եդեալ
կայր վն քի քրիստինէ կուսան ժէ ամաց.
եւ 'ի ցանկալ նց նմա՝ աղախինն քի խրա-
տեաց զնոսա եւ դարձոյց 'ի տր. վոյ դատա-
ւորն զքրիստինէ ետ գլխատել, եւ զնս քար-
կոծել ը մեւս եւս զօրականի հաւատացելոյ՝
որ էր 'ի միջագետաց դիոնեսիոս անուն: ~.
յունիս. 1: Ց. Լ. մայ. 15:

Պետրոս ալկանդարացին 'ի սպանիոյ՝ 'ի կարգէ մինորից, եղև քարոզիչ հզօր՝ դարձուցիչ բազմաց, և խստակեաց ճգնօղ՝ նորոգիչ կրօնին. գործակից եղև և սրբուհւոյն թե- րեզիայի 'ի կանգնումն կարգի նր̄. յորմէ և կենդանւոյն սր̄ կոչիւր: Այնչափ արգոյ էր յաչս իշխանաց և թգ̄րաց, նոյնչափ և խոնարհութ̄ իւրս ասայր 'ի նոյանս: Այն- չափ բորբոքէր 'ի սէրն այ̄ և ընկերին, մինչև առ բոցակիզելոյ սրտին՝ հարկ լինէր ելա- նել 'ի խցէն, և հովահարել 'ի դաշտի: Առ ընկղմելայ 'ի տեսութիւնս վերինս՝ երբեմն անսուաղ մնայր. յափշտակեալ յօդս՝ փայ- լակնացայտ երևեցաւ. էանց ը̅ ուղխս գե- տոց անթաց ոտիւք. կերակրեաց զեղջաւորս սքանչելեօք. գաւազանն հարուածեալ յեր- կիր՝ եղև թզենի դալարացեալ. Ձիւնն ոչ̄ հովանի եղեալ՝ ոչ տեղայ 'ի վր̄ նր̄ յուղե- գնացութե գիշերոյ. ունէր և պշնորհս մար- գարէութե և հոգետեսութե: Փոխեցաւ առ տր̄ յամի 1562. կ̅գ̅ ամաց՝ տեսանելով զսբ̅ս եկեալ յայցելութ̅ի իւր: Այլ 'ի նմին վայրկենի ետես զհոգի նորա վերաբերեալ յերկինս սրբուհւոյն թերեզիա՝ որ էր 'ի հե- ռաւորին վայրի. և յայլում նուագի ետես զնա 'ի տեսլեան, կի ասէր. ով երջանիկ աշխատութի, որ այսպիսում փառաց կես արժանի արար: | . հոկտ . 19:

Պետրոս նոլասկոս դաղիացի, այն՝ որ մինչդեռ աղայ էր յօրօրոցի՝ պարբ մեղուաց գործե- ցին

ցին մեղր յաջոյ ձեռինն նր̃, 'ի չար հասեալ՝ առ խորշելոյ յաղանդեանց հերետիկոսաց՝ գնաց 'ի սպանիա, և նստաւ 'ի վանս սբ̃ ա̃ծածնի՝ 'ի լերինն սերատայ. և եկեալ 'ի բարկինոն՝ յետ տալոյ զա̃մ ինչս իւր յազա-տութիւն գերեաց 'ի ձեռաց անհաւատից, քանզի ցանկայր և զանձն իւր անգամ տալ փոխանակ գերեաց, ետես 'ի տեսլեան զսբ̃ ա̃ծածինն՝ որ յորդորէր զնա հաստել զկարգ-ինչ կրօնաւորաց վ̃ս ազատութե̃ գերելոց. զոր և արար իսկ գործակցու̃թ սբ̃յն հռայի-մունտոսի, և յակոբայ թգ̃ւորին արագոնայ, զի և նմ̃ երևեցեալ էր ամենասբ̃ կոյսն. և կո-չեցաւ կարգն այն՝ կրօն մարիամու տէ մէ́ռ-չէտէ, այ̃ս փրկանաց գերեաց, առնելով և զայս ուխտ չորրորդ, զի թէ պէտք լինիցին կրօնաւորաց կարգին մնալ 'ի գրաւ փոխա-նակ գերեաց՝ սիրով յանձն առնուցուն: Թո՛ղ զայլ առաքինութիւնս և զխիստ վարս՝ ունէր պետրոս և զշնորհս մարգարէութե̃. արժանի եղև տեսանել բազում անգամ զտիրամայրն, և զհրեշտակ իւր պահապան: Փոխի առ տր̃ 'ի ծերութե̃՝ յամի 1256. 'ի

դեկտ. 24: | . յունվար. 31:

Պետրոս ոսկեբան վ̃րդպ 'ի կոռնելեայ քաղաքէ եմիլեայ կից իմոլայ յիտալիա՝ ձեռնադրե-ցաւ եպս̃ հռաւեննայ, ազդմամբ սբ̃յն պե-տրոսի առաքելոյն և ապողինարի վկայի 'ի տեսլեան առ հայրապետն հռոմայ՝ յամի տն̃ 433: Շինեաց եկեղեցիս, և արար բա-

զում գործս 'ի շինուԹի եկեղեցւոյ . քաջ յաղԹահարեայ զժանտն եւտիքէս . սքանչելի էր 'ի քարոզս և 'ի ճառս , որպ յայտ է և յընտիր գրուածոց նր . և յետ ժը ամաց հովուուԹե՝ եկեալ 'ի հայրենիս իւր՝ վախճանեցաւ սրբուԹեամբ յամի իւր 450 : Ի դեկտ . 4 :

Պերեգրինոսեանք . տես ը Սատիոսի :

Պերգէն (կամ պատասոր) որ հայրն տօնելի . հտ . Թ . 295 :

Պետն քահանայ տօնելի . հտ . Բ . 163 : (և Ե . 61) :

Պիստիս դուստր սոփիայ տօնելի . հտ . Գ . 398 :

Պիղատոն վկայ տօնելի . հտ . Բ . 223 :

Պողոսէ կամ պողոսա սարկաւագուհի եկեղեցւոյն անտիոքայ ասորւոց՝ էր մայր սրբ քահանայքին յովհաննու , և այրի մնացեալ դաստիարակեր զքաղուամ կուսանս և զկրօնաւոր կանայս իբրև մայր վանից : Ի սնեալ յուլիանոսի ուրացողի զաղմուկն նր ը իւրան , կուռք հեԹանոսացուցին և արծաԹեն՝ ձեռագործ որդւոց մարդկան , եւ բերել տալ առաջի իւր , և ապտակել չարաչար , մինչև ներկան ծնօտք նր յարենէ . բայց վս ծերուԹեն արձակեալ յապատուԹի՝ վախճանեցաւ վարուք սրբուԹե : Ի հոկտ . 8 :

Յ . Լ . 9 :

Պորփիւրոս կամ պորփիւրիոս եպս գազայ՝ ծննդեամբ Թեսաղոնիկեցի , էր յաւուրս

ար

արկադեայ և ոնորիոսի , կրօնաւորեալ նախ
’ի սկիտէ . և ապա եկեալ յե͞ղմ՝ քարոզէր
և դարձուցանէր զհրէայս և զհեթանոսս ,
և ’ի ձեռագործէ իւրմէ կերակրէր զաղ֊
քատս . ոպ͞ և զհայրենի ժառանգութիւն՝
զոր բերեալն առ նա , բաշխեաց տնանկաց ։ Ի
կրելն իւրում զլերդացաւ՝ երևեցաւ նմա
յանուրջս փրկիչն բևեռեալ ’ի խաչի , և
բժշկեալ զնա՝ տայր նմա զխաչ իւր ’ի պա֊
հել ։ Յետ այնորիկ քահանայացեալ՝ կար֊
գեցաւ պահապան նր͞ խաչափայտին յե͞ղմ .
և ’ի մեռանիլ եպ͞սին զայլ՝ ընտրեցաւ յա֊
թոռ նր͞ . և եկեալ ը͞ մետրապօլտին կեսա֊
րիոյ ’ի բիւզանդիա՝ ողջունեաց զնա ոսկե֊
բերանն . և հաւանեցոյց զեւդոքսիա թա֊
գուհին՝ տալ ինքեան ձեռն , զի բարձցէ ’ի
գաղայ քաղաքէ զմնացուածս կռապաշտու֊
թե , և շինեսցէ եկեղեցի խաչանման ’ի մէջ
քաղաքին . և ’ի կատարել նր͞ զխնդիր սրբ͞յ
եպ͞սին՝ ետ նմա ոսկի ըստ բանի սրբյն պաւղ֊
ոսի զփոքրն թէոդոս . և ինքն պորփիւ֊
րոս փայլեալ սքանչելեօք փոխեցաւ առ տր͞ ։

Ւ . մարտ . 6 ։ Յ . Ի . փետր . 26 ։

Պորփիւրոս գուսան եփեսացի՝ նուճագածու
և խաղարկու ’ի թատերս հեթանոսաց՝ էր
յաւուրս որեղիանոսի կայսեր . և զի աղեք֊
սանդրոս կոմս կեսարու կապադովկացւոց
տարաւ զնա ընդ իւր , և հրամայեաց ձևա֊
ցուցանել ը͞ խաղս զմկրտուի քրիստոնէից ,
յորժամ խաղարկուք արկին զպորփիւրոս

'ի կալթսայ ջրալից, յաւել անդ սուտ ե-
պիսկոպոսին զձև բանին, շրջեաց ա՛ծ զմիտս
պորփիւրի 'ի ճշմարտութի. և յեղանելն 'ի
ջրոյ՝ եղ 'ի վե՛ր նո՛ր շնորհք հոգւոյն ս՛բյ, և
երևեցան լուսափայլ հրեշտակք 'ի տեսիլ
ա՛մ բազմութե, և զամպար 'ի ձեռս օրհ-
նեցին զնա. վ՛ո հաւատացին և այլք 'ի բազ-
մուԹն. իսկ կոմսն ամօթով գնաց 'ի տուն
իւր. և 'ի վաղիւն անդր անուն կախարդութե
դնելով 'ի վերայ պորփիւրոսի՝ հրամանն ետ
գլխատել. իսկ նա ուրախութբ՛ մատնեաց
զանձն 'ի մահ վ՛ս քսի, հաղորդեալ նախ 'ի
կղեմենոսէ եպսին կեսարու. որ և ամփո-
փեաց զմարմին նահատակին ։ ⁓ . Նոյ . 7,
կ՛մ 5 ։ Ձ . 4 ։

Պորփիւրոս՝ միմոս ծաղրածու, որ էր հայ-
կատակ կամ զուարթարար յուլիանոսի 'ի
խնջոյս, ըստ օրինակի աւազանոյն ասի եկեալ
'ի հաւատս. բայց ըստ այլոց՝ այլով օրինակաւ
հաւատացեալ 'ի ք՛ս՝ կշտամբեաց զուրացողն
յատենի աւագաց. վ՛ո յետ բազում խոշ-
տանգանաց և գանից մինչև 'ի մերկանալ
ոսկերացն՝ հատին զգլուխ նո՛ր սակրով ։ ⁓ .
Ձ . սեպտ . 15 ։

Պրոբոս տօնելի ընդ տարագոսի . հտ . Լ .
271 ։

Պրոկղ աշակերտ ոսկեբերանի՝ վ՛ս սրբութե
և իմաստութե իւրոյ ձեռնադրեցաւ 'ի սի-
սիննիոսէ պատրիարգէ եպս կիւզիկոյ . այլ
հալածեալ 'ի հերձուածող պաշտօնէից՝ դար-
ձաւ

ձաւ 'ի կոստանդինուպօլիս , և պարապէր անձին խուռուն և ընթերցուածոց . մինչև յետ բարձման պղծոյն նեստորի , և փոխ-ճանելոյ մաքսիմիանոսի պատրիարգի՝ ընտրեցաւ յաթոռ կոստանդինուպօլսոյ երանելին պրոկղ յամի տն 434 . յաւուր աւագ հինգշաբաթու . և յետ վարելոյ զպաշտօն քաջ հովուի առաքելական քարոզութ. ամս ժբ̃ , կամ ժգ̃ , փոխեցաւ առ տր : {} . հոկ.

24 :

Պրոկղ վկայ անկիւրացի՝ էր 'ի հալածանս տրայիանոսի . և մատնեալ 'ի ձեռս մաքսիմոսի դատաւորի՝ տանջեցաւ քերանօք 'ի տեղի ծննդեան իւրոյ 'ի գիւղն կալիպայ : Իսկ իբրև կամէր դատաւորն գալ ձիով 'ի քաղաքն , կապեցաւ յաներևոյթ զօրուէ . և ոչ կարաց յառաջ խաղալ՝ մինչև խոստովան եղև առ ժամն ձեռագրով զզօրութիւն քնի . այլ յետոյ վրէժս կամելով առնուլ 'ի սբյն՝ ետ տանել զնա առաջի իւր 'ի քաղաքն . և անդ հրամայեաց խանձոյել զնա շանթիւք , և ապա հանել 'ի փայտ և նետաձիգ առնել . որով կատարեցաւ նա 'ի քս : Իսկ քանզի զճանապարհայն հանդիպեալ էր վկային եղբօրորդի իւր Իլարիոն , և գիրկս արկեալ նմա արտասուօք , վսյ և զնա կալան սպասաւորք դատաւորին . և յետ եռօրեայ անսուաղ բանտարկութ՝ գան հարին , և քարշեցին ը̃ երկիր զերիս մղոնս . և ապա գլխատեցին : Իսկ նշխարք սբյս բե-

ըեալ 'ի կոստանդինուպօլիս՝ եղան 'ի վանս հիւպատոսին ։ Հ․ յուլ․ 6, կմ․ 11 ։ Յ․ Ի․ յուլ․ 12 ։

Պրոկոպիոս զօրավար էր մանկի առ դիոկղետիանոսիւ, որդի քրիստափորի առն քրիստոնէի ; և թէոդոսիայ մօր կռապաշտի ; յետ վաղամեռիկ լինելոյ հօրն՝ սնեալ ձեռամբ մօրն 'ի պաշտօն կռոց, 'ի զարգանալն պատուեցաւ 'ի կայսերէ, և կարգեցաւ դուքս աղեքսանդրիոյ . և 'ի գալ անդր երկու գընդաւ՝ պատուէր ունելով կորուսանել ըզքրիստոնեայս, ետես կճանապարհայն խաչտառնատեսիլ, և լուաւ ձայն սպառնալեաց մահու՝ եթէ ոչ ծանիցէ զմ̃ զորդին իմ ըզխաչելեալն ։ Նկեալ 'ի սկիւթոպօլիս՝ ետ շինել ոսկերչի զնմանութի խաչի . և նովին վանեալ զասպատակս՝ յաղթահարեաց պաշտէր զքն ։ Ապա 'ի մատնութէ մօրն՝ փորձեաց զպրոկոպիոս ըս̃ հրամանի կայսեր ղուկիոս դատաւորն կեսարու . և գանեալ չարաչար՝ եարկ կիսամահ 'ի բանտ . ուր երևեցաւ տէրն հրեշտակօք, և ողջացոյց զնա . եղեն և այլ սքանչելիք, մինչև հաւատալ և երկուց զօրագլխաց, և մկրտիլ զօրօք իւրեանց 'ի սմին ղեւոնդեայ ։ Հաւատաց և Թէոդոսիա գլխովին մայր սմին պրոկոպիոսի, և այլ տիկնայք ժբ նմին . զորս չարչարեաց դատաւորն գանիւք և հրով . և յետ հերձանելոյ զստինս նց՝ ետ գլխատել ։ Իսկ զպրոկոպիոս հարին արջառաջիլօք . և եգին 'ի ձեռս

նր

նր հուր և կնդրուկ, կը խնկեսցէ կռոց. և նա պահեալ զհոգին ՚ի ձեռին, և ոչ վնասեցաւ. և յետ փորձելոյ զնա դարձեալ հրով՝ հատին զգլուխ մեծի վկային: ∸. յուլ. 7: {}. Լ. 8:

Պրոմոս, Արէոս և Եղիա՝ եգիպտացի քրիստոնեայք յաւուրս հալածանաց մաքսիմիանոսի եկեալ ՚ի կիլիկիա՝ դարմանէին զխոստովանող վկայսն ՚ի բանտի. և ՚ի կամիլ նոցա անցանել յասկաղոն վասն նոցին իրաց՝ կալան զնոսա պահապանք դրան քաղաքին, և մատնեցին ՚ի ձեռս փիրմելիանոսի դատաւորի. որոյ իմացեալ զպատճառս գալստեան նոցա ՚ի բերանոյ նոցին՝ ասէ. արդ որովհետև մարտիրոսասէր էք դուք, ես և զձեզ արարից մարտիրոսս. ապա յետ փորձելոյ զնոսա զանիւք՝ զմինն Արէոս էարկ ՚ի հուր. զմիւսոյն պրոմոսի զաչս բրեաց և զոտս կտրեաց, և զերիս գլխատեաց: ∸. դեկ. 18: {}. 19:

Սօղ պարզամիտ տօնելի. հա. Թ. 246:

Սօղինկարպոս հայրապետ տօնելի. հա. Մ. 544:

Սօղինոս կմ՝ պողիկտոս տօնելի. հա. Մ. 446:

Սօղինոս այլ կեսարացի ՚ի կապադովկիոյ. զոր իշխան քաղաքին ետ քերել երկաթի եղնգամբք, և քանդել զատամունսն. և ապա էարկ ՚ի հնոց հրոյ բորբոքելոյ. և այնպէս կատարեցաւ ՚ի սէրն քնի: ∸. դեկ. 24: {}. դեկ. 19: Լ. մայ. 21:

Պօղոս առաքելոյ տօնելի . Հտ . Գ . 509 . և Ժ . 286 :

Պօղոս անապատական տօնելի . Հտ . Ժ . 239 :

Պօղոս խոստովանող տօնելի . Հտ . Ի . 239 :

Պօղոս աբեղայ աղեքսանդրացի՝ որ նստէր 'ի վանս քարկածուածս կոչեցեալ , եւ հայր աղջկանն՝ զոր ուխտեալ էին ծնօղք նր յազատիլն 'ի մահաբեր հիւանդութենէ աղօթիւք նր հօրն պաքեի . բայց յոչ կամիլ մօրն զրկիլ 'ի դստերէ իւրմէ , և 'ի կապել զնա ը ծի , գնեաց պօղոս զայլ կոյս մի , և զայն ընծայեաց ընդ փոխանակ դստեր իւրոյ : Ապա տեսիլ տեսեալ սոսկալի՝ յորում ծանուցաւ նմա , թէ մեծ չար արար յոչ կատարելն զուխտ իւր , գնաց յանապատն սինայ , և անդ ելաց զմեղս իւր մինչև 'ի մահ : ∴

ապր . 13 : վարք հց :

Պօղոս դպրանի , և քոյր նր Յուլիանէ ծաղկահասակ՝ էին 'ի պտղոմայիդայ պաղեստինոյ . ուր իբրև եկն որեղիանոս կմ վաղերիանոս կայսր հալածիչ քրիստոնէից , քաջալերեաց պօղոս զքոյր իւր , և նովաւ հանդերձ սկսաւ խաչակնքել զդէմս իւր հրապարակաւ , զի պահեսցին 'ի փորձութենէ : Զոր տեսեալ թգրին՝ ետ ունել զպօղոս , և մատուցանել 'ի քերանս . ընթացաւ 'ի տեղին յուլիանէ , և յանդիմանէր զանգթութիւն բռնաւորին . զնոյ և զնա քերեցին երկաթեօք . և յետ բանտարկութէ արկին զերկոսեանն 'ի կաթսայ եռացեալ ձիթով . և ապա տարածեալ

զնա

զնա 'ի վ՟ր երկաթի հրացեալ մահճաց՝ հա-
րին դալար բրօք ։ Նա քանզի երեքն 'ի դահ-
ճաց Մարտինէոս , Սոփրոնիոս , և Լ.հանէոս ,
խնայէին 'ի սէրն , հրաման ետ բռնաւորն
գլխատել զնա , որ՟ և զպօղոս և զյուլիանէ ։
Հ . մարտ . 26 ։ Յ . Լ . օգոստ . 17 ։
Պօղոս և Պառաւէրէոս եղբարք 'ի կղէոպատրի-
դայ առ դիոկղետիանոսիւ մատնեցան 'ի քե-
րանս յարրիանոս դատաւորէ վ՟ս անուան
ք՟սի ։ Քոյր ն՟ց և այլ եղբայր կրսեր՝ Թէա-
գէնոս անուն , երբեմն միայնակեաց , և ա-
պա գող և աւազակ . որ իբրև լուաւ զչար-
չարանս եղբարցն՝ եկն եկաց 'ի հեռաստա-
նէ , և խորհէր նահատակակից լինել նոցա .
իսկ դեն 'ի կերպարանս ալևորի ասէր ցնա .
դու ոչ կարես համբերել տանջանաց , և
այլ աւելի մեղս առնես՝ ուրանալով զ՟ք՟ս ։
Ասէ Թէագինոսն . ես ուխտեցի՝ տ՟ն ի՟մ ծա-
ռայ լինել հաւատարիմ այսուհետև . և
յայն բան կորեաւ սատանայ . և Թէագինոսն
յատեանն ընթացեալ՝ ասէր . ես քրիստոնէ-
եայ եմ , և եղբայր մարտիրոսացս . և այն-
չափ խնչ արար , մինչև բարկացեալ դատա-
ւորն՝ ետ հարկանել շամփուրս հրացեալս
'ի կողս ն՟ր և 'ի լանջս . և 'ի գոհանալ ն՟ր
զ՟ա՟յ՝ երևեցաւ նմա հրեշտակ ա՟յ պսակ 'ի
ձեռին . ապա հատին զգլուխ ն՟ր . իսկ ըզ-
պօղոս և զպաւսէր կաւլանօք ընկլուզին 'ի
ջուրս ։ Հ . փետր . 2 ։ Յ . յունվր . 24 ։

Ռ

Ռոմանոս կմ Հռոմանոս Երգեցող՝ տօնելի. Հտ. Օ. 222:

Ռոմանոս կմ Հռոմանոս միայնակեաց՝ տօնելի. Հտ. Ր. 459:

Ռոմիլոս կմ Հռոմիլոս տօնելի. Հտ. Ե. 447.

Ռուսինոս կամ Ըռուսինոս այրն սքանչելի՝ որոյ ժամանակն անյայտ, էր յազգէն հայոց 'ի մոկաց գաւառէ՝ կրօնաւորեալ 'ի վանս փառաց. ուր և անտես կարգեալ՝ ծառայէր այ յամ սրտէ՝ ջերմեռանդն աղօթիւք և պահօք, և սպասաւորէր 'ի պէտս եղբարցն ամ խոնարհութբ՝ գծուծ և անշուք ձևով, արհամարհ յաչս ամենեցուն. և յերկիր կալով՝ զերկնայինս խորհէր միշտ. զորոյ ընդծածկեալ առաքինութիւնս յայտնեաց այ միում 'ի կատարեալ միանձանց վանացն՝ ցուցանելով նմա յանուրջս զՌուսինոս լինել բնակիչ դրախտի: Նա իբրև յայտնի եղև բանս այլոց ևս, և կամէին փառաւորել զծառայն այ, նա խորհեցաւ փախչել անտի. և Թէպէտ փակեցին նք զդուռն, բայց Ռուսինոս իբրև արար զնշան սբյ խաչի 'ի վր դրան, առժամայն բացաւ. և այնպէս ել գնաց յանծանօթ տեղի. և կատարեցաւ զկեանս իւր 'ի հաճոյս այ: Հ. տպր. 6, կմ 7:

Ռստակէս. տես Արիստակէս:

Ռա

Սիօղա․ տե՛ս Սարդուհի։ որպ և Սիւեծինա է Ծագուհի․ գո՛րմէ տե՛ս Սանդուհի, և Պոփլափայտի վկայք։

Ս

Սաբա աբբայն կապադովկացի՝ որդի յովհաննու և սոփիայ, փայլեաց 'ի վերջին աւուրցն թեոդոսի փոքու յսկզբն թգրութե յուստինիանոսի 'ի Ե և Զ դարու։ 'Ի պատանեկութե տեսեալ խնձոր գեղեցիկ 'ի ծառն՝ ցանկացաւ ուտել․ և զի ոչ եր ժամ ճաշոյ, ընկէց զխնձորն յերկիր, և կոխեաց ոտիւքն և ուխտեաց ոչ ևս ուտել զխնձոր։ Ընծեցաւ 'ի վանորայս եգիպ, և աշակերտեցաւ սրբոյն եւթիմիոսի, և ապա սրբոյն թեոկտիստոսի․ և յառաջադէմ գտեալ 'ի ճգնողական վարս՝ գերազանցեաց զամ միայնակեցօք ժամանակին իւրոյ․ շինեաց վանս եօթն, և բղխեցոյց ջուր սքանչելեօք․ բազում ճգնեցաւ ընդդէմ հակառակորդաց չորրորդ ժողովոյն․ և յառաքել իւրում իբրև միջնորդ խաղաղութե 'ի պատրիարգացն եգիպ առ կայսերս յունաց՝ 'ի միում նուագի ետես յուստիանոս կմ յուստինիանոս թգրն պսակ լուսեղէն 'ի գլուխ նոր հօրն սաբայի․ որ և փոխեցաւ առ տր յամի 531․ ձէ, կմ զմ ամայ։ ∴․ դեկ․ 4, կմ 5։ Յ․ Լ․ 5։

Սաբա գոթացի յաւուրս վաղեսի և վաղենտիանոսի, քանզի 'ի մանկութե եղև քրիս-

տոն

տանեայ , և ապա թաղման եղև սուրբ դադա-
ձի 'ի քծ , փոխեցաւ 'ի կռապաշտ գոթաց տէ-
տաքրոյ քան զծառայքն . և 'ի հալածանս ա-
Թանարիկոսի իշխանի նց՝ յետ նահատա-
կութե թաղման յորժամ եւրղնուսին քաղա-
քացիք , Թէ չիք այլ աստ քրիստոնեայ , եկին
եկաց երանելին 'ի մէջ նց , և ասէ . մի իմ
մի՛ ոք եղղնուցու , զի ես քրիստոնեայ եմ .
մէջ քարշեցին զնա ընդ տայլի մերկ և բոկ .
կախեցին զպերանէ տանն , և սախպէին տ-
տել 'ի պոհից կռոց . և յոչն հաւանիլ՝ կա-
պեալ կոճղ մեծ ՟Ը պարանոցն՝ ընկեցին 'ի
գետ յամի 372 . 'ի հասակի ՟Լ ամաց . զոր
հանեալ սորանոս դուքս քրիստոնեայ՝ եած
'ի կապադովկիա . ուր շինեցաւ մկայարան
սբյն : ⌐ . ապր . 13 : {} . 15 : | . 11 :

Սահակ տարադեղեալ առ որեղիանոսի , ՟Ը աղ-
գի գոթացի համարեալ , էր այր ծնապաշտ
և առաքինի՝ մինչև հալածել զոյեւս . և վա
այդ առնելոյ բանտարկելոյ մկայից՝ կոչե-
ցաւ յատեան կայսեր , և խոստովանեալ զքն՝
եղոյծ զկամարն իշխանական , և ընկէց ա-
ռաջի Թգրին . յայնժամ տանջեցին զնա
քերանօք և ջահիւք . արկին և 'ի կաԹսայ
եռացեալ ձիԹոյ , ուստի ել անվնաս . որով
հաւատացին այր Է , և կատարեցան որով
ընդ սբյն սաքայի յամի 271 : ⌐ . ապր . 6 ,
կմ 7 : {} . 25 : | . 24 :

Սաբինոս զօրական 'ի յերապօլսոյ կմ 'ի հիե-
րապօլսոյ եգիպտոսի առ դիոկղետիանոսի՝

ոչ

ոչ ժուժեալ ընդ չարութիւն կռապաշտից՝ ե-
թող զպղծութիւն դքսին իւրոյ, և կայր
'ի թաքստի արտաքոյ քաղաքին ընդ այլ քրիս-
տոնէից պահօք և աղօթիւք. և մատնե-
ցաւ յաղքատէ անտի՝ որում ստէպ ողոր-
մութիւն առնէր. և ածաւ ծանր շղթայիւք
առ Արրիանոս դատաւոր Թեբայիդոյ. և
յետ բազում գանից և քերանաց և այրման
կողից՝ քանզի լուիկ կայր, որպէս թէ այլոյ
մարմինն չարչարիւր, ձանձրացեալ 'ի տան-
ջելոյ՝ ընկեցին 'ի խորս գետոյն զՓիմոն. այլ
ըստ յառաջագոյն գուշակելոյ սրբոյն՝ հանին
զնա հաւատացեալք, և թաղեցին մերձ 'ի
քաղաքն Անտիւրիանու : ❖ . ապր . 14 : {} .
I . և Դր իէլ . մարտ . 13 :
Սարոյն կմ Շ ահպուստ եպս տիսբանի 'ի հա-
լածանս Շապհոյ՝ ետես յանուրջս զսրբն Շմա-
ւոն եպս պարսից զյառաջագոյն նահատա-
կեալն, զի նստեալ կայր 'ի գլուխ սանդղոյ,
և կոչէր զնա գալ 'ի վեր աներկիւղ. որով
զօրացեալ յօժարութբ ետ զանձն 'ի ձեռս
արքունի խնդրակաց. և յանդիման ատենի
արքային արիաբար դաւանեաց զՔս՝ արկա
'ի բանտ, ընդ նմին և ոգիք ճիր՝ արք և կա-
նայք. և յետ հինգ կամ եօթն ամսոց առ-
վու և տառապանաց՝ կատարեցան ամենե-
քին սրով. իսկ սրբն Սադովկ վարեցաւ ծանր
կապանօք 'ի Խուժաստան, և գլխատեցաւ
յամի 342 'ի Բեթլապատ, որ և Լապետ քա-
ղաք : ❖ . փետր . 18 : {} . I . 20 . Սյուող-
ա.

տօրի ։

Սահակ պարթեւ հայրապետ տօնելի․ հտ․ Բ․ 131․ և Գ․ 421։

Սահակ և Համազասպ իշխանք տօնելիք․ հտ․ Օ․ 330։

Սահակ և Յովսէփ կարնեցիք տօնելիք․ հտ․ Գ․ 293։

Սահակ կմ՝ Իսահակ աբեղայ, որ քահանայ կրօնաւոր յարևելեան սահմանաց յունաց՝ յազգէ հայոց, առ վաղեսիւ երթեալ 'ի բիւզանդիոն՝ ճգնէր 'ի վանս ուրեք․ և յելանել թգրին 'ի պատերազմ ընդդէմ գոթաց՝ ասէ ցնա երանելին սահակ․ բաց զեկեղեցիս ուղղափառաց՝ որք միշտն յորդորեն ընդ քեզ; ապա թէ ոչ՝ 'ի պատերազմէդ ոչ դառնաս։ Իսկ արիոսեան կայսրն ետ տանել զնա, և արկանել 'ի վիհ փշոց․ բայց սբն անարատ պահեալ ձեռամբ հրեշտակի՝ եհաս զկնի թգրին, և կալեալ զերասանակ երիվարին՝ ասէր․ ով թգր լուր ինձ, և բաց զեկեղեցիս ուղղափառաց․ այլ նա անսաստ դարձեալ՝ ետ զայրն այ 'ի ձեռս երկուց իշխանաց սատուռնինոսի և բիկտորոսի՝ արկանել զնա 'ի բանտ տղմային մինչև 'ի դառնալ իւր խաղաղութ։ Իսկ սբն ասէ․ եթէ դու ողջանդամ դարձցիս, ապա տրն չէ խօսեցեալ ընդ իս․ բայց ինձ երևեցոյց տր, զի փախստեայ լինիցիս, և մարմին քո հրով այրեսցի․ և եղև այնպէս, զի վաղես վանեալ 'ի գոթաց՝ անկաւ 'ի մարագ մի յարդի․ յոր

վառեցին հուր Թշնամիք, և այրեցին զԹա-
գաւորն և զորս ը՟ Նմա ։ Ապա 'ի Թ՟ղ՟բել
մեծին Թէոդոսի՝ բացան եկեղեցիք ուղղա-
փառաց, և ապատեցան ա՟մ բանտարկեալք
և աքսորեալք 'ի վաղլսէ. և իշխանքն սա-
տորնինոս և բիկտորոս՝ որք 'ի սպահ ունէին
զնոսն սահակ, դարձան յուղղափառութի՟ն,
և ծառայէին սէյն 'ի սենեակ մի առանձին,
զոր շինեցին Նմա. ուր և կատարեաց Նա
զաւուրս իւր 'ի տ՟ր ։ Հ՟. մայ. 29 ։ Տ՟. 30 ։
Սամոնաս տօնելի ընդ գուրիասայ. հտ. Ա.
437 ։
Սամուէլ մարգարէ տօնելի հտ. Գ. 273 ։
Սամուէլ (ը՟ յն. սամէլ կի՞ շաբէլ), Սա-
նուէլ, և Իսմայէլ՝ երեք եղբարք պարսիկք՝
որդիք էին հօր մոգպետի, և մօր քրիստո-
նէի. յորմէ ուսան զք՟ն. և դաստիարակեալ
'ի ձեռս հաւատացեալ ներքինւոյ՝ սիրելի
էին յաչս շապհոյ արքայի. որ պահէր զն՟ս
յարքունիս առանց նեղելոյ վ՟ս հաւատոյ ։
Նա իբրև պէտք եղեն, յղեաց դեսպանութ՟
զերեսին եղբարքս առ յուլիանոս կայսր,
որում հանդիպեցան 'ի քաղաքն քաղկե-
դոն. և տեսեալ զնա՝ զի եմուտ 'ի մեհեանն
զոհել, ինքեանք կային արտաքոյ՝ աշխարե-
լով զյիմարութի՟ն հեթանոսական. վ՟ս և 'ի
հարցանել յուլիանոսի զնոսա՝ համարձակ
խոստովան եղեն զքրիստոնէութի՟ իւրեանց,
և նա հրամայեաց տանջել զն՟ս ։ Ասէ քաջն
Մանուէլ ցյուլիանոս. չէ՞ք քո իշխանութ՟ 'ի

վ՟ր մեր. տուր մեզ պինդ թղթոյն դեսպա-նութե՟, և երթիցուք ուստի առաքեցաքն առ քեզ։ Իսկ բռնաւորն չկարացեալ տանել համարձակութե՟ նո՟ր՝ ետ հարկանել բևեռս 'ի գլուխ նորա և 'ի թիկունս. և ծակել զպձղունս երից եղջարց, և կախել և քերել և հրով խանձողել. ապա տարեալ զնա 'ի կոստանդինուպօլիս՝ անդ եհատ զգլուխս նր՟։ Իսկ այս ևս գործ անզգամութե՟ յու-լիանոսի եղև մի 'ի պատճառաց թշնամութե՟ շապհոյ ընդ նմա. և ինքն ուրացողն խաղա-ցեալ 'ի պատերազմ՝ սատակեցաւ 'ի պարսս։

Յ. յունիս. 20։ Յ. Լ. 17։

Սայեն տօնելի է աբղայի. հտ. Բ. 211։

Սանդուխտ կոյս տօնելի ընդ թադէի. հտ. Գ. 14։

Սարգիս զօրավար տօնելի. հտ. Բ. 3։

Սարգիս և Բագոս տօնելիք. հտ. Գ. 140։

Սեբաստիանոս քաջ զօրավար իտալացի՝ առ դիոկղետիանոսիւ, որդի հօր նարբոնացւոյ և մօր միղուլեցւոյ, վ՟ն քաջալերելոյ ըզ-վկայսն՝ կապեալ 'ի ցից մի նետահարեցաւ. և յետ մնալոյ ող՟ մեռեալ՝ եկեալ երինէ բարեպաշտ կին ոմն բառնալ զմարմին սր՟յն, իբրև եգիտ զշունչ նր՟ 'ի նմա, տարաւ 'ի տուն, և դարմանեաց. ապա ողջացեալ սե-բաստիանոս՝ յանդիմանէ եղև կայսեր, և յանդիմանեաց զամպարշտութի՟ նր՟. է որ սքանչացեալ և ամօթապարտեալ բռնաւորն՝ ետ դանել զվկայն չարաչար, մինչև եհան

զո-

ղոգի, և զմարմինն ընկենուլ 'ի լուծալիս : Եւ Լուսինա կին ա̃ծասէր ազդեալ 'ի սրբոյն տեսլեամբ՝ թաղեաց զնա ը̃ն հրամանի նր̃ 'ի քնարանս վկայից. ուր և շինեցաւ եկեղեցի յանուն սրբոյն սեբաստիանոսի. որ է մին յեօթանց գլխաւոր եկեղեցեաց հռովմայ : Յ. յունվր. 20 :

Սեղբեստրոս հռովմայ հայրապետ տօնելի. հտ. Ր. 420. և Ժ. 374 :

Սերգէոս. տես ընդ Նուգինեայ կուսի. և Սարգիս :

Սեւերիանոս սեբաստացի տօնելի. հտ. Ր. 94 :

Սեւերիանոս կմ̃ սեւերոս օրգացի 'ի պամփիլեայ՝ զօրական առ դիոկղետիանոսիւ, աղաչէր զա̃ծ յաւուրս հալածմանց՝ արժանի լինել մարտիրոսութե̃. և առեալ հրաման 'ի տեսլեան՝ գնաց առ հայրապետն Սեմ̃նոս, և դարձոյց զնա 'ի քս̃. և եկեղ ը̃ նմա 'ի փիլիպուպօլիս թրակիոյ՝ հանդիպեցաւ լէ̃ վկայից, որք սրով և հրով նահատակեցան յապեղիանոս բդեշխէ : Սա կալաւ և զսեւերիանոս և զմեմնոս. և յետ հարուածոց զանից՝ ետ հանել երիս փոկս 'ի թիկանց սրբոյն մեմնոսի. և խորտակեալ զանդամս նորա՝ էարկ 'ի հուր ը̃ այլ վկայսն : Իսկ զսբ̃ն սեւերիանոս քերեցին դահիճք չարաչար. և հրայուցեալ մատնայս դերձկաց՝ անցուցին ը̃ մատունս նր̃, և զօտի ածին ը̃ մէջ նր̃ պկամար շանթացեալ. յետոյ

պնդեալ 'ի մամուլս՝ կամէին սղոցել զնա 'ի գլխոյն և 'ի վայր . բայց յոչ գծել սղոցի 'ի ոսկն , հաստատային դահճիձք 'ի քն . և այլք հատին զգլուխ վկային : Ճ. ապր. 4 , կմ 3 :

Յ. Ն. օգոստ. 20 :

Մէր տօնելի է Նախահարս . հտ. Գ. 200 :

Մեղուժանոս աշակերտ տօնելի . տես Ը իզա :

Մեղուժանոս կմ սուղիանոս եպս գաղացի , երքեմն զօրական , եղև քաջ հովիւ առ դիոկղետիանոսիւ . և վասն լուսաւորելոյ զբազումս՝ կալան զնա բնակիչք կեսարիոյ պաղեստինու , և գանեցին և քերեցին մինչև ցոսկերս . և յետ Թողլոյ առ ժամանակ մի 'ի մետաղս պղնձոյ՝ տեսեալ , Թէ ոչ դադարէ և անդ ուսուցանել , սպանին նախ առաջի նորա զաշակերտեալսն նմին , և ապա հատին զգլուխ սբյ եպսին : Ճ. Յ. Ն. մայ. 4:

Մեղուժանոս կմ սելովանէ սբ հայրն՝ սքանչելի գտաւ յամ առաքինութիս , որպ փոքր 'ի շատէ յայտ առնեն գիրք հարանց վարուց : Ուսա ինքն է ը յայսմաւուրս՝ ծերն այն , որ ետ զլաւագոյն մսղեղէնն իւր աղքատի . և խաբեբայն այն վաճառեաց զայն ը գինւոյ . և 'ի տրտմիլ ծերոյն ը այս՝ երևեցաւ նմա քն զգեցեալ զմազեղէն նր . և 'ի պատմել նր զայս եղբարցն՝ այնուհետև ոչ առնէին ընտրութի աղքատաց . կի քն ըունի՝ ում և տացի յանուն նր . Ճ. մարտ. 11 . և վարք հց :

Մեծոն սեռնաչեաց՝ մեծ և առաջին , տօնելի . հտ.

Հա. Օ. 26:

Սրբոյն սիւնակեաց երկրորդ՝ փոքր կոչեցեալ. յանտիոքայ ասորւոց 'ի Է դարու առ յուստինիանոսիւ, որդի ամուլ ծնողաց՝ յովհաննու և մարթայի, պտուղ աղօթից՝ բարեխօսութ. ամլորդւոյն սրբյն յովհաննու մկրտչի, որ երևեցաւ մօր մանկանն, և նշանակեաց զանուն նր, և օրհնադրեաց զքհ. քաւարութ նորին: Որբ և եղև սիմէոն վեցամեայ, կրօնաւորեցաւ 'ի լեառն սելևկիայ. և 'ի զարգանալն՝ բնակէր անտանելի ճգնութ. զամս բազումս 'ի վր երից այլևայլ սեանց, յորոց միոյն էր վեմ բարձրացեալ 'ի սքանչելի կոչեցեալ լերին. և եղև արժանի տեսանել զքս. և նշանագործութ. բժշկէր զամ ցաւս: Յետ ամի հրամանաւ տն ձեռնադրի քահանայ յեպսկն սելևկիոյ. և զկնի մատուցանելոյ զպր պատարագն աշխհ և զօղութթ՝ ընկալաւ զյայտնութ. փոխելոյ առ ած յետ աւուրց տասանց. և այնպէս գնաց առ անձկալին իւր՝ հէ, կմ ձէ ամաց: Ճ. մայ. 26: Յ. մայ. 23: Ի. սեպտ. 3: Յիշի և այլ սիւմէոն երրդ 'ի Յ. ժմ. յուլ. 26:

Սրբոյն ծերունի, և Աննա մարգարէ, և Եղիսաբէթի մայրն յովհաննու կարապետի յիշին 'ի միասին. 'ի Ճ. յունվ. 10: տես և 'ի Յ. փետր. 3: և Ի. սեպտ. 1: հոկտ. 8: և նոյ. 5:

Սրբոյն կմ սիմոն առաքելոյ, և Յովհաննու ճգնաւոր գործակից նր՝ էին եմեսացիք կմ եղեսա.

սացիք յաւուրս յուստինոսի կայսեր, որք յետ շրջելոյ միաբան յուխտս եհմի և 'ի վանորայս Ճգնեցան յանապատի զամս քառասուն։ Յետ այնորիկ սիմէոն ազգամամբն իւր դարձ արարեալ յեհմ՝ յիմար ձևացոյց զինքն վս քի, կոչեցեալ յամենեցունց սալոս, որ աղուաշ. և յանձն առեալ զամն նախատինս և զգանս՝ ձգէր Ճարտարութբ զբազումս առ ած, համբերձ հրաշագործութբ. և ինքն միանգամ յեօթնեկի ճաշակէր՝ 'ի ծածուկ Ճրգնեալ։ Երկու աւուրբք յառաջ քան զմահն յայտնեաց ած յովհաննու ումն մն սարկաւագի՝ թէ բազում պսակք պատրաստեալ են սիմէոնի. և իբրև աղաչեաց նա զսարկաւագն՝ մի ումեք ասել զայն յառաջ քան զթաղումն, փոխեցաւ առ տր, և երկու աղքատք սարան զնա 'ի թաղել. բայց հրեշտակք փառօք յուղարկաւոր եղեն նմա, զոր և ետես ապականագործ հրէայն՝ որ 'ի ձեռն սբյն եկեալ էր 'ի հաւատս քի։ Իսկ ընկեր սիմէոնի յովհաննէս յանապատի լցեալ զաւուրս իւր՝ էառ զպսակ անապատաւորաց. որպ յայտնեցաւ յովհաննու սարկաւագի։ ~

Յ․ յուլ․ 21 ։ Ա․ 1․ և 21։

Սրբոյն հոյակապին՝ միայնակեաց սքանչելագործ՝ Ճմակերց Նարեկացւոյն, էր որդի ուրումն 'ի նախարարաց հայոց Տին, անդրբատին 'ի մանկութէ պաշտօնասէր և հոգեսէր. որ և բռնի մուծեալ 'ի կարգ Տէի՝ յաւուր անդ հարսանեաց խոյս ետ որպ պալեքսիանոս

նաս 'ի տանէ Ծնողացն , յամի տն իբր 986 . և 'ի Թուին Հայոց . ՆԼԵ , և առանձնացեալ յանապատն Երասխաձորոյ յերկրին Արշա- րունեաց՝ երկու ընկերօք , խարազնազգեաց ճգնութբ և խոնարհութ կենօք . մինչև առնու- նմա շնորհս սքանչելագործութե . որով յա- րոյց 'ի մեռելոց և պաշտակերս իւր զստեփան- նոս : Սա յետոյ փախուցեալ 'ի փառաց անուանն իւրոյ՝ մեկնեցաւ 'ի հայրենի Տէն պատճառանօք ուխտագնացութեան , յամի 1010. բայց և յետ մ յայտնի եղև անուն նր՝ բժշկութբ հիւանդաց և դիւահարաց . վսյ դիմեաց յարևմուտս առ 'ի մնալ անծանօթ . և եկեալ 'ի հռովմ յամի 1012 . յետ այց առ- նելոյ նշխարաց Սբ առաքելոց , յաղօթելն լուիկ 'ի վկայարանի սբյն յովհաննու մկրտչի՝ Թշնամանեալ 'ի կղերիկոսէ ումեմնէ իբրև Թափառական ոք օտար և այլահաւատ , Թարգմանեալ յայտնի կայսոյց երանելին յա- տենի քահանայապետին զուղղափառութի իւր . և պապն սիրեաց զնա յոյժ և գգուեաց , քզի տեսանէր զշնորհս այ 'ի դէմս սբյն . մանա- ւանդ զի 'ի նմին պահու այսահարեալ եր չարախօսն , և աղօթիւք սբյն բուժեալ : Ի յայնմ օրէ գային առ սիմէոն բազում հի- ւանդք . և նա բժշկէր անուամբ տն զամե- նեսին : Սա 'ի փառաւորել իւրում խոյս ետ 'ի հռովմայ . և անցեալ ընդ երկիրն Թոսկա- նայ՝ արար բազմապատիկ նշանս , մինչև լու- սաւորել զկոյրս , և գնայուցանել զկաղս .

ոտք և յերթալն 'ի սպանիա՝ եբաց զաչս կու-
րի միոյ, և բժշկեաց զայսահար դուստր ար-
քային ։ Շրջեաց և ը̅ բրիտանիա և ը̅ գաղ-
ղիա՝ միշտ փախչելով 'ի փառաց, որ ընթա-
նայր զհետ նր̅, եկն պտեղի կալաւ 'ի սահ-
մանս մանդուճայ քաղաքի իտալիոյ՝ 'ի պա-
դոլիուանս վանս բենեդիկտեանց. ուր եղև
սքանչելի օրինակ վանականաց, որք հայէին
'ի նա իբրև 'ի հրեշտակ 'ի մարմնի, տեսա-
նելով զքաղցր և զհեզահամբոյր քաղաքա-
վարութի̅ սր̅յն՝ զոյգ ը̅ խստակրօն ձգնութե̅
պահոց և աղօթից, ոչ ինչ ը̅ հատ 'ի նախնի
հարց սր̅ց անապատաւորաց. Թող և զնշանսն՝
որոց եղեն ականատես բզ̅մ անգամ մանդ-
ուճայիք առ հասարակ ։ 'Ի նոյն վանս վախ-
ճանեցաւ և թաղեցաւ այրն ա̅յ սիմէոն՝
կենդանի սր̅ն և ձգնաւոր նահատակն, յա-
մի 1016. նկե. 'ի յուլիսի 26. և եղեն 'ի տա-
պանէ նր̅ անհամար սքանչելիք. վ̅ոյ և քա-
հանայապետ Ծիմկին եհան կոնդակ վ̅ր կա-
տարելոյ զյիշատակ տօնի սր̅յն. զոր և հաս-
տատեցին յաջորդ քահանայապետք ։ Տես
և 'ի պատմ. հյ. հտ. բ̅. երես. 860 = 865 ։

Ի. յուլիսի. 26 ։

Սեմոն. տես Սիմէոն, և Շմաւոն ։

Սենգնեոս ծերունին, որ և Ջուսիգնիոս ասա-
րի՝ անտիոքացի, էր քաջ զօրական և զօրա-
վար կոստասայ հօր կոստանդիանոսի. սա
որով հաւատացեալ՝ եկաց ցաւուրս յուլիա-
նոսի ուրացողի. յորմէ ստիպեալ 'ի վրհ կռոց՝
յան

յանդիմանեաց զանձն մոլորութի̃ն նորա · ասէ · սր̃ն կոստանդիանոս դարձաւ 'ի կռոց առ ք̃ս ա̃ծ ճշմարիտ · իսկ դու 'ի ք̃սէ դարձար յետս 'ի կուռս ։ Յայնժամ ուրացողն ետ բրածեծ առնել զպատուականն ծերունին՝ որ էր ձ̃ը ամաց · և յետ բանտից և կապանաց գլխատեաց · իսկ եւստաքէոս գաղտ թաղեաց զնա , և գրեաց զպատմութի̃ն նր̃ · և նոյն ինքն եւսիգնիոս ասի աւանդեալ գրով և բանիւ զանցս ժմկին ։ Հ · յուլ · 4 ։
Յ · Լ · օգոստ · 5 ։

Սեսխանոս և Սեսոյէ տօնելի ընդ ճգնաւորս ·
Հտ · Ա · 287 ։

Սեւերոս կմ̃ Սեւերոս անապատական ճգնաւոր 'ի քաղաքէ̃ն անդրապիոյ՝ յարմենիակաց գաւառէ 'ի փոքրն հայս , զառաջինն ժիմել 'ի լեառն մի անապատին՝ հանդիպեցաւ երկուց դիւահարաց յոփհաննու և իլարիոնի , և բժշկեաց զնոսա · և յետ ճգնելոյ յերկար և փայլելոյ սքանչելեօք՝ շինեաց 'ի ստորոտս լերին առ ջրով զեկեղեցի սր̃ն անդրէի , և վանս արանց և կանանց · և ամսով յառաջ ծանեաւ 'ի ձեռն հրեշտակի զվախճան իւր · և 'ի գիշերի աւանդման հոգւոյն՝ ծագեաց լոյս մեծ 'ի վր̃ նր̃ ։ Յետ ժամանակաց յաւուրս կոստանդեայ և եռինեայ մարմինն սր̃յն բերեալ եղաւ յեկեղեցւոջ ամասիոյ 'ի ձեռն եպ̃սի ։ Հ · յունիս · 7 ։ Յ · մայ · 10 · տես և Հիւսիքոս · և Մուքիաս ։

Սեռղաարէկո · տես Ը̃ Բենեդիկտոսի ։

Սէբար

Սմբատ նահատակ՝ արքայ Հայոց Բագրատունի՝
որդի Աշոտոյ առաջնոյ, թագաւորեալ յամի 890.
ՅԼԹ. փայլեաց յոյժ հանդերձ քաջութեամբ և
աստուածպաշտութեամբ ՚ի ժամանակս խռովութեան տանն
Հայոց. զի որչափ յաճախէին նեղութիւնք ՚ի
վերայ նորա յարտաքնոց և ՚ի ներքնոց թշնամեաց,
նա սքանչելի համբերութեամբ և արիութեամբ յԱստուած
ապաւինեալ՝ գտանէր ելս իրաց, և էր անո-
խակալ առ չարարարս իւր, և բարերար առ
ամենեսին. փոյթ ՚ի շինութիւն եկեղեցեաց,
և յորդոր բարեաց ամենեցուն՝ օրինակաւ
իւրով: Այս աստուածասէր թագաւոր յետ բազում և մե-
ծամեծ գործոց՝ անմահական յիշատակաց
արժանի գործ գործեաց՝ դնելով զանձն ՚ի
վերայ հօտին ըստ նմանութեան քաջ հովուի. զի ՚ի
պաշարել ամրոցին Կապուտայ ՚ի Յուսփայ
ոստիկանէ ՚ի պատճառս իւր, յորժամ կո-
տորած լինէր բազմաց ՚ի քրիստոնէից՝ առա-
ւել ՚ի բանակն, ասէ. լաւ է թէ ես մեռայց,
քան թէ կորիցէ այսչափ ժողովուրդ Աստուծոյ. և
վասն արժանի եղև և փառաւոր պսակի մար-
տիրոսութեան: Քանզի իսկ և մատնեաց զանձն
՚ի ձեռս Յուսփայ, նա թէպէտև ՚ի սկզբան
առ երեսս պատուեաց զարքայ, և եթող
յընդարձակի, բայց յետոյ կալեալ նենգաւ՝
եարկ շղթայիւք ՚ի խաւարային բանտ Դունին
քաղաքի, սովու և ծարաւու տանջեալ, զի
թերևս յանձն առցէ ուրանալ զՔրիստոս: Նա ա-
պա տարեալ կապանօք ընդ իւր ՚ի Գողթն գա-
ւառ յանդիման ամրոցին Երնջակայ, կար-
գեաց

դեաց դահիճն 'ի վ՟ր՝ յայտնապէս ստիպել
զթ՟գրն յուրացութ՟ի . իսկ երանելի նահա-
տակն եկաց մնաց հաստատուն 'ի ք՟ս, և հա-
ղորդել՟ ս՟բ խորհրդոյն 'ի ք՟հնյէ ծպտելոյ՝
առաւել զօրացաւ: Ապա յետ բ՟զմ կտտանաց
և ձաղանաց և ձաղկանաց առեալ դահճաց
զթաշկինակ ս՟բյն՝ մխեցին ընդ բերանն, և
ճնչարգել առնէին . և արկեալ գելարանս
'ի կզակս ն՟ր՝ պնդեցին ը՟ պարանոցն . և ե-
դեալ բեռն ծանր 'ի վ՟ր գլխոյն՝ արք տասն
անկանէին 'ի վ՟ր ն՟ր, ճմլել և խեղդամահ
առնել զնա . ետուն և զայլ քստմնելի տան-
ջանս՝ մխելով փայտ սրեալ ը՟ անդամս ն՟ր .
և մինչդեռ շունչ նորա 'ի նմա էր՝ հատին
զգլուխ ս՟բյն . և զմնացեալ մարմին ն՟ր բե-
րեալ 'ի դուռն՝ բևեռեցին 'ի փայտ խաչի :
Եւ ա՟ծ փառաւորեաց զպանծալի վկայն
իւր՝ ծագելով լոյս պայծառ 'ի վ՟ր մարմնոյ
ն՟ր, և տալով շնորհս բժշկութեան հողոյն՝
ուր հեղաւ արիւն ն՟ր պատուական . մինչև
դառնալ և ոմանց յայլազգեաց 'ի ս՟բ հա-
ւատս . և այս եղև յամի 914 . յկգ : . ապր .
16 : Ընդ ս՟բյն սմբատայ արքայի յիշատա-
կին և այլ բազմութ՟իք վկայից, զորս նա-
հատակեաց յուսուփ ոստիկանն 'ի հայս . ո՟մ
և արքանեակ ն՟ր ներսէ յառաման բիւրական
ամրոցէն . զորոց տե՛ս 'ի պատմ. հայոց . գիրք .
գ՟ . գլ . ժէ . և իգ՟ :

ՍՏԵՓԱ ԵՒԳՐԱՓՈՌՆԷ մարզպան՝ բազմայաղթն
կոչեցեալ յաւուրս մօրկայ և խոսրովու, յետ
առա-

առաքինի գործոց վախճանի 'ի Տիսբոն յամի 601. Ծ. և մարմին նորա բերեալ 'ի Հայս՝ թաղեցաւ 'ի Դարոնս ։ ☞. Հոկտ. 26 ։ տե՛ս պատմ. Հյ. Հատ. Բ. 297 = 307 ։

Սմբատ Սպարապետ Բագրատունի՝ աբլաբաս կոչեցեալ, և խոստովանող մականուանեալ, վախճանի 'ի բանտ Բաղտատու. յամի 855. ՅԴ. և միով ամաւ յառաջ նահատակի անդ անտանելի չարչարանօք արքն Ստեփաննոս կոն ։ ☞. Մարտ. 3. զորոց տե՛ս պատմ. Հյ. Հատ. Բ. 451. 452 ։

Սողոն Ըոկլեացի կամ Կիլիկեցի 'ի պոմպէուպօլսոյ՝ Հովիւ խաշանց. որ 'ի Հալածանս Մաքսիմիանոսի՝ 'ի ննջելն Է. կաղնեաւ առ աղբեր ջրոյ՝ յայտնութե̄ ընկալեալ յն̄յ, սկսաւ շրջիլ և քարոզել զք̄ն, և շնորհօքն ն̄յ դարձոյց զբազումս 'ի բնակչաց տեղւոյն ։ Յաւուր միում գաղտ բարձեալ 'ի մեհենէ զոսկի ձեռն կռոց՝ մանրեաց և ետ աղքատաց. և յըմբռնել քրմին զայլս իբրև գող՝ սողոն յայտնեաց զանձն, և յայտնապէս խոստովան եղև զք̄ն ա̄ծ առաջի Մաքսիմոսի իշխանի ։ Ն̄յ ագուցին յոտս եռանելոյն կօշիկս երկաթիս և բևեռեցին, և ընթացուցեալ մինչև 'ի տեղի մի՝ ուր կայր ծառ եղջերենի, կախեցին ընդ այն զվկայն, և գան հարին՝ մինչև եհան զոգի. և զմարմինն 'ի հուր արկին. այլ 'ի լինել անձրևի՝ եկին և բարձին զայն քրիստոնեայք ։ ☞. սեպտ. 11 ։ Յ. Լ ☞. սեպտ. 7 ։

Սոլ.

Սոկրատէս քահանայ եկեղեցւոյն անկիւրիոյ՝ էր 'ի հալածմանս աղեքսանդրոսի կայսեր կմ̃ դատաւորի , այր ա̃ծապաշտ , և նախանձաւոր փառացն ա̃յ . որոյ տեսեալ զխայտառակ հեթանոսաց 'ի տօնի կռոց՝ կործանեաց զսե ղան զոհից նց̃ . վ̃յ կալան զերանելին , և հատին զգլուխ նր̃ ։ Ընդ նմին նահատակե ցաւ և բազմաչարչար սրբուհին Թէոդոտա կին Թէոդոսիա , որ էր պոնտացի կրօնաւոր կուսան , տանջեալ վ̃ս անուանն ք̃սի նախ 'ի դաւառի խուրումքերանոց , և ազատեալ ա̃յ 'ի հնոցէ հրոյն . և ապա 'ի բիւզանդիոն յղեալ , և անտի յանկիւրիա . ուր յետ աս րելոյ 'ի կաթսայէ եռացեալ ձիթոյ՝ գլխա տեցաւ ընդ սր̃ին սոկրատայ ։ Յ̃ . հոկտ . 16 ։

Յ . հոկտ . 29 ։

Սոսթենոսանք վկայք տօնելիք . հա . Ր . 90 ։

Սոփիա , և երեք դստերքն նր̃ տօնելիք . հա . Գ . 398 ։

Սոփոնիա մարգարէ տօնելի . հա . Գ . 314 ։

Սպեւսիպպոս , Եղասիպպոս , և Մեղասիպպոս՝ եռօրեակ եղբարք 'ի կապադովկիոյ կամ 'ի լինգոնայ առ մարկոսիւ որեղիոսիւ , էին ձիավարժ ծառայք հեթանոս թ̃րանց . սա̃ և ինքեանք կռապաշտ էին . բայց հանի նց̃ Լեոնիլլա՝ որ էր քրիստոնեայ , հրաւիրեալ 'ի նոցանէ 'ի կոչունս՝ զոր առնէին 'ի պատիւ դիցն արամազդայ , խրատեաց զնս̃ 'ի բաց կալ 'ի մոլորութենէ փայտեղէն և քարեղէն դրօշելոց . և նք̃ նոյնժամայն խոստովանեցին

վար-

զարձանս կռոց, և զզոհս նոցա արկին 'ի կերա-
կուր շանց ։ Օ այն խմոյեալ տռանց նոցա՝
տանջեցին զնոսա քերանօք. և ոչ կարացեալ
շրջել զմիտս նոցա 'ի քէն՝ արկին զերեսեանն
'ի հուր. իսկ զհանի նոցա գլխատեցին ՟Է կնոջ
միում հաւատացելոյ, որ կոչիւր Յունիլլա
կմ Յուլիանէ, և ՟Է Տուրբոնի նոտարի, որոյ
կործանեալ էր զայլ կուռս ։ Հ. յունվր. 29,
կմ 26։ Յ. Լ. յնվ. 17։

Սպիրիդոն կամ սպիրիդիոն սքանչելագործ
հայրապետն՝ էր կիպրացի հովիւ ոչխարաց,
յետ մեռանելոյ կնոջն ընտրեալ եպս տրի-
միթունայ քաղաքին կիպրոսի, զի էր այր
անմեղ և ճշմարիտ ա՟ծապաշտ, հեզ և խո-
նարհ ։ Սա եղև մի 'ի հարցն նը ժողովոյն նի-
կիոյ խոստովանողական պատուով. զի էր 'ի
թուոյ նց՝ որք 'ի միոյ ականէ զրկեալ առա-
քեցան 'ի մետաղս 'ի հալածանս մաքսիմիա-
նոսի. և 'ի ժողովի անդ անուամբն քի պա-
պանձեցոյց զհեթանոս փիլիսոփայն, և
դարձոյց 'ի սբ հաւատս ։ Ունէր և զհոգի
մարգարէութե, և զհրաշս սքանչելեաց.
որով յերաշտի անձրև էած աղօթիւք, և 'ի
սովու առատացոյց զցորեան ։ Ի պէտս ու-
րումն նեղելոյ 'ի ձեռաց պարտատիրն դար-
ձոյց և զօձ մի յոսկի, և յետ շահելոյ առն և
վճարելոյ զփոխն՝ փոխարկեաց անդրէն զոս-
կին՝ որ էր 'ի գրաւի, յօձ ։ Ան ապատելոյ
զանմեղ ոք 'ի մահուանէ՝ կանխեցոյց զըն-
թացս գետոյն, զի փութով հասցէ յօգնու-
թի ։

թն ։ Նա՝ 'ի խնդրել կնոջ միոյ զզարդս սու-
կիս՝ զորս տուեալ էր Երինեայ դստեր սբյն
Սպիրիդիոնի , կարգեալ երանելին զմեռեալ
դուստր իւր յանուանէ . և նա 'ի գերեզմա-
նէ ձայն տուեալ՝ յայտնեաց զտեղի պահես-
տի զարդուցն ։ Արար նա հայրապետն և
զայլ գործս նշանաւորս . և լի աւուրբք և
արդեամբք հանգեաւ 'ի քս . որ և անկապա-
կաս սքանչելեօք փայլէ ցարդ 'ի Կորկիւրա
(որ 'ի Քօրֆու) , ուր կայ մարմին նր ։ ÷ .
դեկտ. 16 ։ {} . և տր ինէլ. դեկտեմ. 12 ։] :
դեկտ. 14 ։

Ստանիսլաւոս Քօսդքա՝ 'ի տանէ ծերակուտին
Պաղոնիոյ որ Լեհաց , 'ի մանկութէ վառեալ
'ի սէր ածպաշտութե՝ էր մաքուր վարուք .
երթեալ 'ի Վէննա Աւստրիոյ վասն ուսման՝
հարկեցաւ օթևանս ունել 'ի տան լութե-
րականաց ը եղբօր իւրում Պօղոսի , որ ջա-
նէր գոլով կամէր և զՍտանիսլաւոս ձգել 'ի
թուլամիրթ կեանս . և լուծեալ 'ի նմանէ՝
թէ ես վն յաւիտենից կենաց եմ ծնեալ , և ոչ
վասն անցաւորիս , բազմօք նեղէր զնա . յոր-
մէ յոգի խոցեալ Ստանիսլաւոսի՝ միանգամայն
և 'ի ծածուկ ձգնութեց իւրոց վտանգեալ՝
անկաւ 'ի մահիձս մահու . այլ յոյս նր էր 'ի
սբ Ածածինն՝ զոր քաղցրիկ իւր մայր ան-
ուանէր . որով զօրացեալ՝ վանեաց նշանաւ
խաչի և զսատանայ զյարձակեալն երիցս 'ի
վր նր ոճ շուն կատաղի ։ 'Ի ցանկալ Ստա-
նիսլաւոսի հաղորդիլ սբ խորհրդոյն 'ի վեր-

ջին

ջին Թոշակ , որովհետեւ ոչ ոք բերէր նմա զայն յայնպիսի բնակութե , հրեշտակ տն հաղորդեաց զնա . ապա արժանացեալ տե-սանել և զՏր 'ի գիրկս տիրամօր , որ խրատ տայր նմա մտանել 'ի կարգ յսեանց , իսկ և իսկ առողջացաւ . և ծպտեալ 'ի կերպարանս մուրացիկ պանդխտի՝ խոյս ետ 'ի գերմա-նիոյ . և 'ի ճանապարհի դարձեալ ընկալեալ զհաց հրեշտակաց 'ի ձեռաց հրեշտակի , սքանչելապէս եհաս 'ի հռովմ , և 'ի սրբոյն Ֆրանչիսկոսէ պօրճեան յընդհանրական մե-ծաւորէ յսեանց սիրով ընկալեալ եղև յայն կրօն : Այսուհետեւ նա պատանին ստանիս-լաւոս քաղաքավարէր իբրև հրեշտակ 'ի մարմնի՝ յառաջադէմ եղեալ յամ առաքի-նութիւն կրօնաւորական կարգի . այլ առա-ւել բորբոքեցաւ 'ի սէրն այ , մինչև արտա-քուստ ևս բոցափայլ երևէին դէմք նր . և 'ի ձմերանի անգամ պէտք լինէին բանալ զկուրծս՝ զի հովասցի փոքր մի 'ի սաստկացեալ օդոց . և ոչ գոյր չափ արտասուաց նորա 'ի կարօտոյ սիրոյն այ . որով և հալեալ՝ փոխե-ցաւ յերկինս 'ի վիճակն նորընծայութե ան-մեղ պատանեակն ութևտասնամեայ . և պայծառացաւ սքանչելեօք , երևելով յօդս յազատուել բանակի քրիստոնէից և 'ի պահ-պանութի 'ի ժանտամահէ և 'ի հրոյ : Ի :

Նոյեմբ. 13 :

Ստանիսլաւոս պողոնիացի 'ի գաւառովայ՝ ենթ նորին քաղաքի , այր առաքինի և սրբակրօն ,

վ͞ս յանդիմանելոյ զաղքայն լեհաց զբոլես-
լաւոս երկրորդ՝ որ բռնի յափշտակեալ էր
զկին օտարի, կոչեցաւ 'ի նմանէ յատեան՝
պատճառանօք ստութե, որպէս թէ ե͞պսն
յափշտակեալ իցէ զանդս ուրուք. և ս͞րն
ետ պ͞խնի՝ թէ ես գնոյ առի զայն 'ի տ͞ննէն՝
որոյ անուն կոչիւր պետրոս, և ահա երեք
ամք են՝ զի վախճանեալ է այրն. այլ եթէ
կամիս՝ յետ երից աւուրց ածից զնա առաջի
քո 'ի վկայութի։ Եւ յընդունել թ͞գւորին
զայն պայմանն ծաղրելով, ե͞պսն ճգնեցաւ
'ի պահս և յաղօթս զաւուրս երիս. և ապա
յետ պատարագին կոչեաց զպետրոս և յա-
րոյց 'ի գերեզմանէն. որ և եկն յատեան
թ͞գւորին և վկայեաց, թէ վաճառեալ է իւր
զանդս, և առեալ զգինս յե͞պսէ. և ինքն
անդրէն ննջեաց։ Ահի հարաւ թ͞գւորն.
բայց ոչ դարձաւ 'ի չար ճանապարհաց իւ-
րոց. վ͞ոյ և ստանիսլաւոս ընդ բանիւ՛ արար
զնա. ի͞ որ սրտմտեալ թ͞գւորն՝ առաքեաց
զօրականս սպանանել զե͞պսն յեկեղեցւոջ.
և իբրև արգելան ն͞ք աներևոյթ զօրութ͞բ,
ինքնին թ͞գլն գնաց և ձեռօք իւրովք սրա-
խողխող արար զս͞րն. և հրաման ետ մանր
կտրատել զմարմին նորա, և ընկենուլ յե-
րեսս դաշտի. որ անվնաս պահեալ 'ի թռչնոց
և 'ի գազանաց՝ սքանչելի նշանօք ամփոփե-
ցաւ 'ի գղերց եկեղեցւոյ. և միացան ա͞մ
մասունքն 'ի մարմին մի. Թող զայլ հրաշս
ս͞րբյն վկնի։ Եւ եղև նահատակութի ս͞րբյն

ստանիսլաւոսի յամի 1077. 'ի մեծարանս սր̃յն
միքայէլի ; Լ. մայիս. 7 :

Ստեփանէ. տե՛ս ՟Է Ռիկարդի :

Ստեփաննոս նախավկայ տօնելի . հտ. Ա. 263 :

Ստեփաննոս հռոմէացւոյ հայրապետ տօնելի . հատ. Բ. 144 :

Ստեփաննոս ունգրացի տօնելի . հտ. Ե. 62 :

Ստեփաննոս որոտնեցի 'ի վասպուրականն Յե՝ որդի բարեպաշտ երիցու ո̃ր յուսմնկ կոչեցելոյ , փայլեաց առաքինութբ̃ և նշանագործութբ̃ 'ի մանկութէ : 'Ի ժամանակս սովու բաշխեաց աղքատաց վցորեանն աղացեալ մի տան իւրոյ , և լցեալ կզատարկ պարկն մոխրով և աւազով եդեր 'ի տուն . և գտաւ ալիւր պատրաստական . իսկ ինքն դէմ եդեալ գնաց յարգելան ասացեալ վանս բերկրոյ , և կրօնաւորեցաւ : Իսկ եղև քահանայ՝ 'ի մատուցանել զառաջին պատարագն վասն հոգւոյ տիկնոջ ուրումն բերի կոչեցելոյ , ետես տեսիլ սքանչելի . որպէս թէ կայր ինքն յեզր ծովու արեան , յոր անկեալ էր բերի . և յաղօթել իւրում հանեանա 'ի ցամաք : Ու յայնմհետէ սոսկացեալ ստեփաննոսի 'ի մեծութէ քահանայական պաշտաման՝ ոչ իշխեաց յանձն առնուլ պատարագել . քանզի ասէր , արեան ծովուն չեմ բաւական : Ապա հարկեալ՝ ընկալաւ զպաշտօն վ̃պութե , և քարոզէր հոգելից և յորդառատ բանիւք . մինչև կատարեաց զա̃ծահաճոյ կեանս իւր 'ի վանս անդ արգելա

ղանոյ՝ յամի խբր 1251. Հ. և ծաղկեցաւ սքանչելեօք նաև յետ մահուն ։ Յ. յունվ. վար. 3 ։

Ստեփաննոս Եպիսկոպոս սեբաստիոյ՝ առաջնորդ սբ Նշանի վանացն՝ էր այր առաքինի, և զօրաւոր հոգւով և մարմնով. յորոյ վ՟ր բա-րուրանս եդեն քաւրհանադին ամիրային սեբաստիոյ՝ ոչ թէ խորհրդակից էր զօրաց ապստամբելոց յուրմէ, եւ բերել զնա առաջի իւր. եկին և երկու ծերադային աբեղայք Սեղբեստրոս և Թովմաս ։ Նա իբրև ոչ եգիտ 'ի նմա մնաս ինչ, սակայն զնս ուրանալ զքս, և ազատիլ 'ի մահուանէ. իսկ նք առ ոչինչ գրեն զպատուհասն և զխոստմունս նր՝ զսոարթամիտ յանձն առին մեռանիլ վս անուանն քսի. վնյ եւ հրամանն գլխատման ։ Եհար դահճին երկուս զպարանոց եպսին, և ոչ կարաց հատանել. ապա քարշեալ զնա չորից արանց զձեռաց և զոտից՝ հարին սուսերօք, և յերկուս հերձին ը̄ մէջ. յետոյ հատին և զգլուխս երկուց աբեղայից ։ Նա յարկանել զմարմինս երանելեացն 'ի մէջ դիակամանց այլոց մահապարտից՝ լոյսն երկնաւոր որոշեաց զմարմինս նոցա յանսնէց. և հաւատացեալքն եկեալ դողացան և ամփոփեցին զպատուականն նշխարս վկայիցն՝ յամի. 1387. պէզ ։ Յ. յունիս, 23, կմ 26 ։

Ստեփաննոս Ճգնաւոր խարազնազգեաց՝ փոքր, կմ նոր վկայ կոչեցեալ, էր միայնացեալ 'ի չորային լերին բիւթանիոյ՝ որ կոչի ոքսիա,

կմ՟ սբ՟յն օքսենտի, յաւուրս հալածանաց կոպ-րոնիմոսի կաւալինոսի ը՟նդդէմ ս՟բ պատկե-րաց. և բազումք յուղղափառաց թաքչէին 'ի լերինս, և ոմանք անկեալ 'ի վանս ճգնա-ւորին ստեփաննոսի՝ կրօնաւորէին: Նա և իբ-րև յղեաց թ՟գ՟րն առ ստեփաննոս զհամա-խոհս իւր՝ միաբանել 'ի մոլորութ՟ պատկե-րամարտից, նա ամօթով դարձոյց զն՟ն. վ՟յ կալան և ածին զնա անարգանօք յատեան արքայի. ուր երանելին ջատագովեաց զպա-տիւ ս՟բ պատկերաց բանիւք հարցն ս՟բց. և 'ի ցուցանել՝ թէ անարգութ՟ պատկերին է անարգանք սկզբնատպին, ընկեց 'ի գետին զդրամ մի՝ յորում կայր պատկեր թագա-ւորին, և կոխոտեաց: Յայնժամ հարին դահիճք զս՟ն աքացի և բռնցի, փայտիւ և քարամբք. և տարեալ արկին 'ի բանտ. այլ նա՝ և անդ քարոզէր զճշմարտութի՟ն. վ՟յ հանեալ արտաքս՝ քարշեցին ը՟ն գետին. մին-չև հարեալ հաստ բրով ը՟ն գագաթն՝ աւան-դեաց զոգին: ✠ . դեկտ . 5 : տ՟ր իէլ . նոյ . 29 : Յ . Լ . նոյ . 28 : Ընդ նմին կատարե-ցան և երկու աբեղայք Պետրոս և Ա՟թա-նաս կի՟մ անդրէաս ջատագովք ս՟բ պատկե-րաց. Թող և զայլ նահատակեալս 'ի նոյն հալածանս: Յիշի առ յոյնս 'ի մարտի 27. միւս ևս Ստեփաննոս խոստովանող՝ հայր վանաց Թրիլեայու, վախճանեալ յաքսորս յաւուրս լևոնի արծրունւոյ՝ վ՟ս պաշտպա-նութե՟ն ս՟բ պատկերաց:

Ստե

Ստեփաննոս Թագաւոր Հունգարաց թր Մաճա-ռայ, յաջորդեալ հօր իւրում Գեյզէի՝ եղեւ առաջին քրիստոնեայ թգր այնր տրութե յամի տն 997. եւ ծաղկեցոյց անդ զքրիս-տոնէութի, եւ շինեաց բազում եկեղեցիս եւ վանորայս եւ տեղիս բարեպաշտութե. էր աղքատասէր յոյժ, եւ ծառայէր անձամբ հիւանդաց. նոյնպէս եւ աղօթասէր առա-ւել՝ մինչեւ յափշտակիլ արտաքոյ իւր, եւ երեւիլ նաեւ վերացեալ յերկրէ. կրթեաց զորդի իւր Եմերիկոս յածպաշտութե, մին-չեւ լինել եւ նմա 'ի կարգի սրբց. եւ զժողո-վուրդն կառավարեաց ամ արդարութբ եւ ուղղութբ, եւ առաջնորդեաց 'ի ճշմարիտ հաւատս եւ 'ի վարս բարիս, մինչեւ կոչիլ ա-ռաքեալ հունգարիոյ. ջերմեռանդն էր յոյժ առ սբ ածածինն, զոր անուանեաց պաշտ-պան եւ տիրուհի տրուե իւրոյ. եւ վախճա-նեցաւ սրբութբ 'ի պուտա՝ յամի 1038, յա-ւուր վերափոխման կուսին յօգոստ. ժե:

Ս. սեպտ. 2:

Ստրատոն կամ ստրատոնիկոս, Փիլիպպոս, եւ Եւտիքիանոս՝ մտեալ 'ի թէատրոն հեթանո-սաց 'ի Նիկոմիդիա՝ քարոզեցին եւ դարձու-ցին զբազումս յանարժան խաղուց եւ 'ի մո-լորութէ կռոց. իսկ իշխանն կալաւ զնս, եւ ոչ կարացեալ ձգել 'ի կոհս դից իւրոց, էարկ զմկայս առաջի գազանաց. յորոց պահեալ կատարեցան հրով 'ի մէջ հնոցին: Հ. օգ. 28: Յ. Ս. 17: Նուող. ասորի:

Սրապեոն ճգնաւոր տօնելի . հտ . Խն . 292 :

Սրապեոն հինոյ յաշակերտս սեւերոսի կայսեր 'ի Է դարու՝ ըմբռնեալ յակիւղաս իշխանէ , և ոչ հաւանեալ ուրանալ զՔս՝ կործանեաց ոտիւք զկուռս , վոյ յետ զանից և քերանաց արկաւ 'ի բանտ . ուր ողջացեալ Տր՝ զբազումս ձգեաց 'ի հաւատս . և կատարեցաւ այրմամբ 'ի հուր : ⁓ . յուլ . 6 ; կմ 11 : Յի .
Լ . 13 :

Սօսան և Րուշան կուսանք հարազատ քորք 'ի տոռոմենայ սիկիլիոյ՝ չարչարեալք վն քնի յիլլիդոսէ իշխանէ սովու և ծարաւու 'ի բանտի՝ կատարին օրով : ⁓ . յունիս . 7 :

Վ

Վահան գողթնացի տօնելի . հտ . Ա . 188 :

Վաղերիոս կմ վաղերիանոս , կանոնիկոս , ակիւղաս՝ տօնելիք . հտ . Ա . 631 :

Վանական վարդապետ , այն է յովհաննէս վանական տաւուշեցի յեղէն արցախոյ՝ էր աշակերտ իմաստասիրին մխիթարայ գոշի , մանուկ տածեալ և ուսուցեալ՝ մնացեալ 'ի վանս գետկայ . ուր քահանայից քահանայ օծեալ՝ եղև կատարեալ գիտնաւոր , և վերայ ծաղկեալ ամ իմաստութբ և առաքինութբ : Ապա շինեաց յաղթուճանս զխորանաշատ վանս , և դարձեալ զայլ մենաստան յանապատի 'ի մեծ քար փորուածոյ . և ստացաւ բազում աշակերտս : Երեաց և բազում տա-

ռա

ռատպանս 'ի յարձակմանն Թաթարաց 'ի կող-
մանս Հայոց և աղուանից, և վաճառեցաւ
'ի գերութի. այլ ազատեալ տր՝ դարձաւ
յառաջին վանս իւր. և ձգնեցաւ խստակրօն
վարուք, պարապեալ միանգամայն և անդա-
դար յուսուցանել և 'ի գրել բազում ինչ
արդիւնաւոր. յորոց սակի է և ժողովական
նամակ նր գրեալ վն եղման հոգւոյն սբյ 'ի
հօրէ և յորդւոյ իբրև 'ի միոյ սկզբանէ՝ խո-
րագոյն և զօրաւոր իմաստիւք լի, համաձ-
վկայութե հարցն սբց. և յետ բզմ առա-
քինի վաստակոց փոխեցաւ առ տր՝ կ ամաց,
յամի 1251. Հ: Չ. տպ. յունվար. 31.
Ձեռ. մարտ. 18: 'Ի հրամանէ սորին վա-
նականն վրդպի յօրինեցաւ և տր իւր յայս-
մաւուրս իւր, որ ընտիրն է քան զայլ օրի-
նակս:

Մասնաւոր կայս տօնելը. հտ. Օ. 465:
Մասն կամ Նասոս ազգախինն քնի էր յեղե-
սիա 'ի ժամանակս մաքսիմիանոսի կայսեր,
տուեալ 'ի կնութի առն հեթանոսի կամ
քրմի. բայց նորայ զորդիս իւր 'ի հաւատս
ածպաշտութե. և անուանք նոցա Թէոդո-
նիս, Ագապիոս, և Պիստոս: Սոքին իբր
այլոց անհաւատ մատնեաց զկին իւր և զոր-
դիս 'ի ձեռս բդեշխին. որոյ տեսեալ զհաս-
տատութի երանելեացն 'ի քս՝ նախ ետ քե-
րել զթեոդինիս առաջի մօրն և եղբարցն:
նոյնպէս և զագապիոս տանջեցին, և քեր-
թեցին զմորթ գլխոյն. ապա և զպիստոս

բազմօք չարչարեցին . այլ զմի մի 'ի նոցանէ քաջալերէր մայրն երանելի . և ն.ը ուրախութ.ք կրեցին զմահ առ սէրն Քի . մինչև գլխատեցան երեքեանն , և թաղեցան 'ի միում գերեզմանի ։ Իսկ սրբուհին վասա՝ ըս ոմանց կարծի գլխատեալ է ուղղիս իւր . և ըս այլոց պատմի՝ չարչարեալ 'ի զանազան տեղիս պէսպէս տանջանօք , և ապա սրով նահատակեալ 'ի հրամանէ զևոնդիոսի դատաւորին հէլլեսպոնտոսի . իսկ մարմինն թաղեցաւ ասեն 'ի սոփոնիայ քահանայէ յեզր ծովու 'ի բարձր տեղւոջ ։ Դ . օգոստ . 20 ։ Յ . Ա . 21 ։ Հաւըստ . Ա . ձիգ . և Բ . մխ ։

Վասիլիոս կմ Բասիլիոս եպս ամասիոյ պոնտացւոց՝ էր 'ի ժամանակս լիկիանոսի . որոյ կինն կոստանդինա քոյր մեծին կոստանդիանոսի ունէր աղախին մի գլափիւրա անուն . որ վն զերծանելոյ 'ի դարշ տռփանաց լիկիանոսի՝ խորհրդով թագուհւոյն փախեաւ առն կզեստուք յարևելս , և եկեալ յամասիա՝ ապաւինեցաւ առ եպսն վասիլիոս . և կի ունէր է իւր ինչս՝ ետ 'ի շինութի եկեղեցւոյն , զոր կանգնէր եպսն . ետ բերել և 'ի թագուհւոյն այլ ևս ինչս և աղերս 'ի պէտս եկեղեցւոյն ։ Իբրև 'ի վեր ել բանն , առաքեաց լիկիանոս հրաման առ դատաւորն ամասիոյ՝ յղել առ ինքն զվասիլիոս և զգլափիրա . և կի սա վախճանեալ գտաւ , տարան զօրականք զվասիլիոս կապեալ

պեալ համգներձ երկու սարկաւագօք 'ի նի-
կոմիդիա ։ Ընդ սկսաւ բռնաւոր կայսրն
տանջել զեպիսն 'ի վրոհ կռոց, և նեղել զնո-
բազմօք 'ի բազում աւուրս. այլ ոչինչ օգ-
տեալ՝ յետ բանտարկութե եւ հատանել
զգլուխ սրբյն, և ընկենուլ 'ի ծով ։ Յայն-
ժամ երևեցաւ հրեշտակ տյ եղպիդիփորո-
սի՝ որում յանձնեալ էր եպիսն զսարկաւա-
գունս իւր, և ասէ. եպիսն ձեր 'ի սինոպ
գնաց, և անդ մնայ ձեզ. և նո երթեալ ը
թէոդոտոսի և պարթենիոսի սարկաւագաց
մինչև 'ի սինոպ՝ եգիտ զմարմին սրբյ եպիս-
կոպոսին յուռկանն արգելեալ 'ի ծով յա-
ջակողմն պարսպի՝ ըստ վերստին ազդելոյ
հրեշտակի. և գտաւ գլուխ սրբյն կցեալ ը
մարմինն. զոր տարեալ ամփոփեցին պատ-
ուով յեկեղեցին շինեալ 'ի նմանէ ։ ∴ . Յ.

Ա. ապր. 26 ։

Սամուէլոս եպս քերսոնի. տես Սպուտնք
քերսոնայ ։

Սամուէլուհի կմ Նաւսէթա կոյս տօնելի ։ հտ.

Թ. 82 ։

Սարդանանոս ոմ. զօրավորք տօնելիք. հտ.

Ռ. 278 ։

Սարդան դադարնեցի յերկրէն բաղեշու՝ էր
այր ծիկ, և ունէր զաւակս. բայց սիրէր
զաւանձնութի, և ստէպ երթեալ 'ի վա-
նորայս՝ բնակէր ը միանձունս ։ Սա լուեալ
զռնութի շամշատին ամիրայի՝ որ նեղէր
զքրիստոնեայս 'ի բաղէշ՝ յորդորելով զմի
մի

մի յուրացուն, եւս յանդիմանն եղեւ նմա, եւ քաղցրութ՟ աղաչեաց զնա խնայել 'ի հաւատացեալս. իսկ բռնաւորն յետ թշնամանելոյ զՔս հաւատս սկսաւ բռնադատել զվարդան յօրէնս իւր. այլ գտեալ զնա հաստատուն 'ի Քս եւ աներկիւղ 'ի բանս՝ եհար ձեռօքն զգլուխ նր։ Նա եւ վարդան. եթէ երկնչէիր 'ի հարուածոց, ոչ գայիր այսր. այլ եւ պատրաստ եմ եւ 'ի մահ վս Քի. յայնժամ բռնաւորն ետ արկանել զնա 'ի կոճեղս բանտի, եւ տանջել զերիս աւուրս։ Ապա մերկանին փորձեալ զնա, եւ յաղթահարեալ յիմաստութն բանից քաջ նահատակին՝ եհան զՃիռ մահու 'ի դատաւորէն 'ի մէջ արտաքոյն. եւ նա ուրախութ՟ ընթանայր 'ի տեղի կատարմանն իւրոյ 'ի կոչումն թագաւորի. եւ այնպէս կատարեցաւ 'ի ձեռաց ամբարիշտն հարուածով սրոյ եւ փայտի եւ քարի՝ յամի. 1421. դհէ. եւ թաղեցաւ 'ի քրիստոնէից. եւ արար ած բազում նշանս 'ի ձեռն պատուհականն նշխարաց նորա։ —.

մայ. 16.

Մարդինէ կոյսն հայկազուն, որ եւ Մարթոյ աղախինն քսի՝ էր սրբակրօն կուսան պարկեշտ առանձնացեալ 'ի տան լուին՝ պահօք եւ աղօթիւք. եւ գործէր կտաւս, եւ 'ի ձեռագործէ անտի առնէր ողորմութի։ Իսկ ոմն երիտասարդ հարեալ 'ի գեղ անարատ հարսինն քսի, 'ի գնալ նր յեկեղեցի՝ սկսաւ զձանձապարհայն ողջել զնա 'ի սէր իւր. եւ

մեր-

մերժեալ 'ի նմանէ՝ այնուհետեւ յղէր ստէպ պատգամ՝ ամուսնանալ օրինօք հարսանեաց ։ Նա իբրեւ յանհնարս եմուտ կոյսն մաքուր, կոչեաց յաւուր միում զերիտասարդն ․ եւ խնդրեալ 'ի նմանէ՝ թէ, զեղեցկութիւն աչաց իւրոց գայթակղեցուցանէ զնա, լաւ համարեցաւ զվնաս մարմնոյ իւրոյ քան զվնաս հոգւոյ եղբօրն ․ վաղ եւ անդէն եհար յաչս իւր զասեղ ոստայնին՝ որով գործէր, եւ կուրացոյց զերկոսին բիբս ։ Յայնժամ զղջ մեծ եղեւ երիտասարդին ․ մինչզի եթող նա զ[illegible], եւ գնացեալ յանապատ՝ կրօնաւորեցաւ 'ի հաճոյս Այ ։ Իսկ սրբուհւոյն վարդենի խաւարեալ աչօք՝ ճգնեցաւ այլ եւս յերկար ժամանակս ․ եւ ամենին վարուք գնաց առ անձկալ փեսայն իւր Քս ․ եւ ի յազդելոյ հրեշտակի Այ եկին հարք յանապատէ՝ 'ի թաղումն պատուական մարմնոյ նորա ․ եւ բազում սքանչելիք եղեն յաւուր հանգստեան նր ։ Մանաւանդ սորա այսչափ է մեզ գիտելի, զի էր յառաջ քան զԺԵ դար ․ որոյ հետեւ զանանի եւ 'ի յայսմաւուրս ար իցէ, եւ յիշատակի զօրն 'ի յոլովանէ եղանակացուոյ 'ի մեկնութե մատենոյն ․ Հ․ մայիս ․ 9 ։ Տր ի 5Լ ․ մայիս ․ 7 ։ Յ — Հ․ մայ ․ 5 ։

Սարգսեանք կամ Վարդանեանք ․ տես Շուշան դուստր վարդանայ ։

Սարգսեանք կէ՞ տօղ՝ նոր ծաղիկ հարաւային ամերիկոյ 'ի լիմայ քաղաքէ, կոյս սքանչե-

լի

քն 'ի մանկութէ, հարկեալ 'ի ծնողաց մտա-
նել յԾ՝ խափանեաց զայն կարելւլ զկարս
իւր, և ետ զանձն յոյժ ձգնութիւն. և ըն-
կալեալ զաքեմ դոմինիկեան կուսանաց՝ յա-
ռաջեաց յոյժ վարս խստակրօն սրբութե.
անձանձիր յաղօթս, և անտրտունջ յոյժ
վիշտս ներքոյ և արտաքոյ. արժանացեալ
յետ բազմամեայ ցամաքութե հոգւոյ՝ նո-
րանոր երկնային տեսլեանց 'ի պահապան
հրեշտակէն, 'ի կատարինեայ սենացւոյ,
և 'ի տր̃ ա̃ծածնէ, որ կոչեաց զնա փարդու-
հի մարիամեան. և փրկիչն երևեալ նմա՝
ասէր. վարդենի՛դ սրտի իմոյ դու լեր ինձ
հարսն: Պայծառացաւ և ազգի ազգի սքան-
չելեօք յառաջ և յետոյ ք̃ զվախճան իւր:

Լ. օգոստ. 30:

Մարտահէ կմ̃ օղա Հիդերղացի՝ սրբասէր և
ձգնազգեաց 'ի մանկութէ, 'ի մատաղ տիս
յարոյց 'ի մեռելոց զհանի իւր. և 'ի տա-
նել զհաց իւր զաղտաբար առ աղքատս՝
հարցեալ 'ի հօրէն, զի՞նչ է՝ զոր ունիս ը̃
անթոցդ, փոխեցաւ հացն 'ի վարդս: Հա-
զիւ̃ զեօթն ամհասակին լցեալ՝ առ փափա-
քանաց կրօնաւորելոյ ձգնէր 'ի խցի իւրում
իբրև 'ի մենաստանի. և 'ի հիւծելոյ զմար-
մինն անկեալ 'ի խօթութի՝ առողջացաւ 'ի
տեսլենէ տր̃ ա̃ծածնի, և հրամանն ընկալաւ
մտանել 'ի կուսաստան փրանկիսկեանց:
Տասնամեայ էր՝ յորժամ հոգելից և ազդու-
բանիւք դարձոյց զբազումս 'ի հերետիկո-
սաց.

տաց . որք մծ և զարմի֊ն հանդերձ յաքսորս տառապեալ՝ գուշակեաց զխաղաղութի֊ն եկեղեցւոյ 'ի մահուա֊ն փրիտերիկոսի երկրորդի . լուսաւորեաց զաչս կնոջ միոյ կուրի . և 'ի դարձուցանել զայլ կին յողջամիտ հաւատս՝ եմուտ 'ի խարոյկ բորբոքեալ . և ել անտի անվնաս յետ երից ժամուց : Դարձ արարեալ 'ի վիդերպիոն՝ աղաչեաց զկուսանս վանաց մարեմայ 'ի վարդից՝ ժողովել զինքն . և իբրև չեղև ընդունելի վասն աղքատութե֊ն , ասէ . յետ մահուա֊նս բնակեցայց առ ձեզ . և ինքն եկեալ ճգնէր 'ի խուց տան իւրոյ . ուր զկնի երկուց ամաց սրբութե֊ փոխեցաւ առ քս՝ ութևտասան ամաց : Յետ թաղմանն իբրև անցին ամիսք իբր երեսուն՝ երևեցաւ հռովմայ հայրապետին աղեքսանդրի չորրորդի՝ որ նստէր յայնժամ 'ի վիդերպիոն , և երիցս ազդ արար փոխել զտեղի գերեզմանին իւրոյ . և իբրև բացին , գըտաւ անապական , և փոխադրեցաւ 'ի վանսն գուշակեալ 'ի նմանէ . ուր և միշտ մնայ ողջ մարմին թարմ , և պայծառացաւ սքանչելեօք : Իսկ վախճանն եղև յամի իբր 1255 :

Ի . սեպտ . 4 :

Սրբուհի կին ռօզալէա , կոյս այլ հնազոյն և ճգնազգեաց պանորմացի 'ի տանէ մեծին կարողոսի , մ՟ծ բազմապատիկ ճգնութե֊ 'ի յայրս և սքանչելագործութե֊՝ մեծապէս փառօք պաշտի 'ի բալերմօ սիկիլիոյ . որոյ ոք նշխարացն և մեք արժանի եղաք տեսող֊

լև

լինելութեան ․ Կ ․ սեպտ ․ 4 ։

Վարոս ճգնաւոր ը Թաթիլայ ․ Հոկ ․ Ժ ․ 22 ։

Վարոս Վկայ ․ Հոկ ․ Ի ․ 4 ։ և ը տասնմեկանց ․ Հոկ ․ Ի ․ 66 ։

Վենդիանոս կամ Վենդիմիանոս ճգնաւոր աշա- կերտ սրբյն Օգսենտի , միայնացեալ յոքնա- լերին մերձ 'ի Քաղկեդոն , յետ վախճանե- լոյ վրդպին փակեալ զանձն 'ի մենաւորկայ քար- անձաւս մի զամս խը , անտանելի ճգնութը մնացելով մինչև զիւրն ․ և ընկալաւ զշնորհս բժշկութե հոգւոյ և մարմնոյ ․ և յետ մար- գարէանալոյն զօր փոխման իւրոյ' 'ի ծունկս անկեալ բազկատարած աւանդեաց զհոգին ։ Կ ․ փետր ․ 4 , կամ 7 ։ Յ ․ 1 ։

Վենկեսլաւոս դուքս Բոհեմիոյ' որդի հօր քրիստոնէի Վրատիսլաւայ , և մօր հեթանո- սի Տրահօմիրայ , թագաւոր ընտրեալ 'ի ժո- ղովրդենէ 'ի Բրակայ' փայլէր արդարութը և սրբութը և ողորմածութը յաղքատս ․ այնչափ ջերմեռանդն էր 'ի պաշտօնն այ և առ պաշտօնեայս նր , զի ձեռաց իւրովք հա- ւաքէր զցորեան և զգէր որթոյ 'ի նուէր խորհրդոյ նր պատարագին ․ և բոկոտն շր- ջէր ձմեռանի 'ի գիշերի ը եկեղեցիս ․ հրեշ- տակք նր պահապանք յայտնապէս երևե- ցան նմա երբեմն , որպէս և այլոց ։ Իսկ այց բռնաւոր եղբայր նր Բոլեսլաւոս ը խրա- տու ամօրէն մօրն' սպան զերանելին Վեն- կեսլաւոս դաւով յեկեղեցւոջ ։ Կ ․ սեպտ ․ 28 ։

Սեղբեստրոս կմ Վկլինդրիոս եպս բանտարկեալ վն քի 'ի Կիպրոս առ Դիոկղետիանոսիւ , իբրև լուաւ՝ եթէ Մաքսիմիանոս իշխանն հրամայեալ է մատնել 'ի պղծութի անառակ արանց զկուսանաւորս , յետ աղօթելոյ արտասուօք՝ պատեաց փիլոնաւն զերեսս իւր , և ընկեց զինքն 'ի վայր . իսկ դահճքն եղին զմարմինն նորա 'ի քուրձ , և արկին 'ի ծով : Իսկ ահա երևեցաւ որ եպսն նաւարդայ՝ գնալով առաջի նդ պսակ 'ի գլուխ , և ոստ արմաւոյ 'ի ձեռին , և երգ օրհնութե 'ի բերան նորա . և իբրև հասին ձկնապարհորդքն 'ի ցամաք , և աներևոյթ եղև տեսիլն , բացեալ նդ զքուրձն՝ զոր գտին , գիտացին՝ զի է մարմին սրբոյն , և թաղեցին պատուով : . օգոստ . 30 :

Սեկունդինոս , Սեկունդ , Ինկենտիոս , Սիզդիոս , Պենտորորոս , Սերափիոն , և Պասիկոս՝ եօթն վկայք կատարեցան 'ի կորնթոս առ դեկոսիւ , կմ յեգիպտոս առ նաւմերիանոսիւ , 'ի տերտիոսէ դատաւորէ : Սեկոնդինոս յետ կորուսանելոյ զակն աջոյ՝ ծայրաքաղ լեալ 'ի մատանց ձեռաց և ոտից՝ ջարդեցաւ 'ի մամուլս , կմ ջախջախեցաւ 'ի սանդի : Սեկունդ յետ հատման լեզուին՝ նովին ջախջախանօք կատարի : Ինկենտիոս յետ ձմլելոյ 'ի մեքենայս՝ մինչև հատել զարիւն ընդ ռնգունս , ը բերանն , և ը ականջս , նոյնպէս նաև փանդաղահարեցաւ , կմ կախեցաւ զհերայ յարմաւենի ծառոյ : Սիզդիոս հատեալ

ձե-

Ձեռօք և ոտիւք՝ գլխիվայր կախի, և ծխեն 'ի ներքոյ զգարշահոտ իրս : Պնտոգորոս 'ի հուր այրի : Սարապիոն գլխատի : Պապիաս 'ի փայտ բևեռեալ՝ ապա վիմով 'ի ծով արկանի : Հ. փետր. 9 : Յ. յնվր. 31 : Լ. փետր. 25 :

Սէնկէնտիոս կմ Վինչէնցիոս անուամբ, (որ և վինչէն կմ բեկենտի, Թարգմանեալ յաղթօղ, ոմ և առ յոյնս նիգոն,) բազում են հին վկայք և խոստովանօղք. այլ հռչակաւոր գտաւ յոյժ 'ի յետին ժամանակս վինչենցիոս փերրարացի կոչեցեալ՝ ծն 'ի փերրերեան ազնիւ տանէ, որ 'ի վալէնցիա սպանիացւոց, 'ի տղայ տիոյ հասուն մտօք և հոգեսէր. որ և ութևտասնամեայ մտեալ 'ի կարգ քարոզչաց դոմինիկեանց, և զարգացեալ 'ի գիտութն և 'ի սրբութն՝ եղև գզարուոր քարոզ բանին, և դարձոյց զբազումս 'ի հերձից և 'ի հեթանոսաց. ոմ և զմեղաւորս 'ի չար ճանապարհաց՝ ահեղ հնչեցուցանելով զերկիւղ դատաստանացն այ. Թօղ զիւր խստակրօն վարս, և զայլ գործս մեծամեծս 'ի նպաստ եկեղեցւոյ և 'ի հաշտութն Թագաւորութեց : Առնէր պճնոյրհս նշանագործութե, մինչև փարատել զամ ցաւս և հալածել զդևս, և մեռեալս անգամ յարուցանել : Սա 'ի ծերութե գտեալ 'ի փոքր բրիտանիա գաղղիոյ 'ի վէննեցիա քաղաքի՝ փոխեցաւ առ Տր յամի 1419. և է պայծառացեալ սքանչելեօք : Լ. ապր. 5 :

Սխողէս զօրական՝ հայր սրբոց վկայիցն գեր-ւասիոսի և պռոտասիոսի, տեսեալ 'ի հռա-ւեննա զբժիշկն ուրսիկինոս՝ որ 'ի չարչա-րանս նահատակութե փոքր մի վատասիրտ երևէր, առէ ցնա. տես զի բժիշկդ մարմնոց մի՛ կորուսցես զհոգիդ. որով զօրացեալ կատարեցաւ նա 'ի տէր ։ Իսկ պաւլինոս դա-տաւորն զայրացեալ ընդ վիտաղէս վն այնր բանի՝ ետ հանել զնա 'ի կախաղան քերա-նաց, և ապա 'ի գուբ մի արկեալ՝ ետ քա-րամբք ծածկել զնա, ըստ սադրելոյ քրմին ապողոնի. բայց քուրմն հարեալ 'ի դիւէն՝ գոչել սկսաւ, դու զիս տոչորես վիտաղիս վկայ քի. և այնպէս գետավէժ կորեաւ ։

Ի. ապր. 28 ։

Աշխոս եպս սեբաստիոյ տօնելի. հտ. Ռ. 386 ։

Սոնիփատոս կմ վոնիփակիոս (այն է պօնիֆա-ցիուս, ըստ բարբառոյ) այր հռովմայեցի՝ ծա-ռայ էր ազգայնոյ կմ աղախնայ դստեր ականաւոր անթիհիւպատոսին, գինարբու և մեղսաշաղախ ը տիկնոջ իւրում. այլ զի ունէին երկուքեանն ողորմած բարս և սէր մեծ առ վկայս քի, խորհրդովն տն յորդո-րեաց ազգայինս զվոնիփատոս երթալ յարե-ւելս 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի և մաք-սիմիանոսի, և բերել զնշխարս մարտիրո-սաց 'ի նպաստ թողութե մեղաց իւրեանց ։ Ասէ վոնիփատոս իբրև ը խաղս. եթէ և զիմ մարմինս բերիցեն, ընդունիցիս ոպ մարտի-

րդոյն . իսկ տիկինն ասէ . Թափեամ զգինսիդ , և արամ զոր ասացի ։ Յայնժամ առեալ վընիփատոսի ընդ իւր ինչս բազումս և կտաւս մաքուր՝ գնաց ծառայակցօք ՚ի տարսոն կիլիկեցւոց . և իջևանեալ ՚ի պանդոկի միՙ եթող անդ զընկերսն . և ինքն շրջեալ ՚ի տեղիս ատենից՝ տեսանէր զահեղ տեսարան սրբոց վկայիցն ահատակելոյ սրով և հրով և խաչիւ և այլ ևս դժնդակ մեքենայիւք . և անկեալ ՚ի վերայ խողխողեալ մարմնոց նոցա ողջայր և համբուրէր ։ Զոր տեսեալ դատաւորին՝ կոչեաց և քննեաց զնա . և յասել նորա՝ թէ քրիստոնեայ եմ , և քրիստոսի ծառայ , ետ քերել զնա մինչև յոսկերս , և վարել եղեգունս սրեալս ընդ եղունգունս ձեռացն , և հեղուլ կապար հալեալ ՚ի բերան նորա . եարկ զնա ՚ի յեռացեալ կաթսայ ձիթոյ . և մինչդեռ կայր կենդանի՝ հատին զգլուխ երանելւոյն ։ Իսկ ծառայակիցք նորա տեսեալ զյամենալ նորա՝ կարծէին , եթէ ՚ի չար ճանապարհ երթեալ իցէ . այլ իբրև լուան զմարտիրոսանալն , եկին և ամփոփեցին զպատուական մարմին նորա ընդ գլխոյն . իսկ սրբոյն ժպտեցաւ իբրև կենդանի ։ Եւ եդեալ զնա ՚ի փայտեայ տապանի՝ բերին ՚ի հռոմ . ուր ազդմամբ հրեշտակի ընդառաջ ել սրբոյն տիկինն , և ետ թաղել պատուով ՚ի ճանապարհին լատինայ . և շինեցաւ եկեղեցի յանուն նոր վկային ։ Հ . յունիս . 18 , կամ 19 ։ Յ . դեկտ . 20 ։ Լ . մայ . 14 ։

Կ ընծայեաց Հայրապետ տօնելի . Հտ . Պ . 481 :

Տ

Տայիս պոռնիկ , որ և դայիսիա կմ Թայիսիս (աղեքսանդրացի) , յերկոտասանամենից և 'ի վեր տռփեալ յապիրատ մօրէն 'ի գործ մեղաց վն կորստական ընչից , ձգեր զբազումս 'ի կորուստ . զոր լուեալ ոք ծերոյն սրապիոնի (կմ պափնուտիոսի սիդոնացւոյ՝) եկն առ նա Յակամ ձևով . և իբրև յուշ արար նմա զներկայութի ծածկագիտին այ և զահեղ դատաստանն նր , իսկ և իսկ զղջացաւ տայաս 'ի բոլոր սրտէ . և 'ի հուր արկեալ հրապարակաւ զամ ինչս ժողովեալս մեղօք՝ գնաց զհետ սրապիոնի յանապատ , և արգելաւ 'ի վանս կուսանաց յանձուկ և 'ի նսեմ խցի զամս երիս՝ յաւուրն միանգամ ճաշակելով հաց և ջուր չափով , և աղօթելով միշտ զայս բան . որ ստեղծեր զիս՝ ողորմեա ինձ : Յետ այսորիկ 'ի տեսանել սբյն պօղայ աշակերտի մեծին անտոնի զփառաւոր պսակն՝ որ պատրաստեալ էր տայասայ վն ճշմարիտ ապաշխարութե նր , եկն աբբայ սրապիոն , և հանեալ զտայաս յարգելանոցէ՝ հրաման ետ կալ ընդ այլ կուսանս . որ և յետ ժե աւուրց հիւանդացաւ , և զկնի երից այլ աւուրց փոխեցաւ յերկինս՝ յամի Քրի . 345 : յունիսի . 24 : Յ . ժամագր .

Հոկտ. 8 : Ղ՚ատրնա . Ի. Հնէ : Մարք հց :

Տօն Ճարտերոյ եգիպտացւոց, Մ՛արկիանոս, Նիկանդրոս, Ապողոն, Ղևոնդիոս, Արէոս, Գէորգ, Ապիոք, Սելինոս, Իրինոս, և Պարսամբոն, ՚ի հալածանս մաքսիմիանոսի մատնեալք յատեան դատաւորին եգիպտոսի՝ կրեցին վ̃ն անուանն ք̃ի գանս և քերանս հանդերձ խանձողմամբ վիրացն . և կիսամահ ՚ի բանտ արկեալք՝ բժշկեցան ՚ի ձեռն հրեշտակի . որով և զբազումս ձգեցին ՚ի հաւատս ք̃ի . և յետ կրկին հարցափորձի, սովու և ծարաւու՝ տապով և ցրտով կատարեցան ՚ի բանտի : Հ. ապր. 28, կմ̃ 27 : Յ. Լ. յունիս. 5 :

Տօն Ճարտերոյ կրետացւոց, Ժ̃ Թէոդուլոս, Սատոռնինոս, Եւպորոս, Գելասիոս, և Եւնիկիանոս գորտինացւոց, Զոտիկոս գնոսացի, Պենտիկոս կամ լէոմենէս պոնտիաս եպինացի, Ագաթոպոս պանորմացի, Բասիլիդէս կիւդոնացի, և Եւարիստոս կամ աւեստիոս իրակլացի, ՚ի հալածանս դեկոսի մատնեցան վասն ք̃ի ՚ի ձեռս բդեշխին կրետայ . որ ետ զնոսա ՚ի ձեռս ամբոխին՝ քարշել ը̃ հրապարակս, կախել և այպանել, թքանել և փետել զհերս նց̃, թաւալել յաղտեղութիս, և քարամբք կոշկոճել ամնօրեայ մի ժամանակ . և յետ բանտարկութե իւրև ետես զհաստատութի վկայից ՚ի ք̃ս, բրածեծ արար զն̃ս, և ետ հատանել զգլուխս նց̃ : Իսկ եղեն գորտինոյ քա-

ղա

ղաքի ամփոփեաց զմ̃ն գաղտագողի. և յետ ոտոյ շինեաց վկայարան 'ի վ̃ր նց: Հ. դեկ. 22: Յ. Լ. 23:

Տարխոնոս կմ̃ տատրոն իսաւրացի առ դիոկղետիանոսիւ, վասն զ.ք̃ն քարոզելոյն ածաւ յատեան ուրբանոսի դատաւորի 'ի կղոդիուպոլիս. և տանջեալ զանիւք և քերանօք, և քարշեալ ըն̃ փողոցս, ասէր. որչափ յաւելուք 'ի տանջանս, այնքան յաւելուք ինձ բարութիւն յերկինս: Եւ իբրև եհան 'ի դուռն քաղաքին, առեալ յարենէ իւրմէ հոսելոյ ըն̃ երկիր՝ արար խաչ 'ի սիրտն և 'ի ճակատն. և լուեալ ձայն աւետեաց յերկնից՝ աւանդեաց զոգին գլխատմամբ կմ̃ յառաջ քան զգլխատումն. և թաղեցաւ 'ի քաղաքի անդ: Հ. օգոստ. 29, կմ̃ 30: Յ. Լ. 24:

Տարգմանչաց տօնելիք. Հտ. Լ. 271:

Տիմոթէոս աշակերտ պօղոսի տօնելի. Հտ. Լ. 181:

Տիմոթէոս գազացի 'ի պաղեստինոյ՝ այր առաքինի և քարոզ ճշմարտութե̃ առ դիոկղետիանոսիւ ըմբռնեալ յուրբանոս դատաւորէն գազայ, յետ գեղեցիկ ատենախօսութե̃՝ մատնեցաւ 'ի պէսպէս տանջանս. և ապա արկեալ 'ի կայծակնախառն մոխիր կամ 'ի մեղմ կրակ՝ յերկար խանձողմամբ կատարեցաւ 'ի տր̃: Հ. օգոստ. 24, կամ 30: Յ. Լ. 19:

Տիմոթէոս դպիր 'ի պերընպեայ եգիպտոսի՝

որդի Թափիկոլոսի քահանայի, ընթերցող էր եկեղեցւոյ. և յետ առնլոյ նորա հարսն Մ՛աւ-րա կին մաւրաս անուն, մինչչև անցեալ էին աւուրք քսան, ըմբռնեցաւ վն՛ 'ի քն՛ հաւատոց, և ածաւ կապանօք առ արքունական դատաւոր Թեբայիդոյ. որ ետ մխել շամփուրս հրացեալս յականջս նր՛, մինչև արտաքս ոստնուլ աչաց սր՛յն. ապա տանջեաց անուօք և մամլօք, և կապեալ վզէն ը՛ պարանոյն՝ կախեաց գլխիվայր: Իսկ տեսեալ զքաջութի՛ վկային՝ որ ոչ դադարէր յօրհնելոյ զն՛ր, ետ բերել 'ի գայթակղութիւն սր՛յն զնոր հարսն նորա պարդարեալ. և եդ քան 'ի բերան նր՛՝ յորդորել զայր իւր, զի արասցէ զկամս դատաւորին: Իսկ երանելին տիմոթէոս ասէ ցնա. քոյր իմ մաւրա Թող զունայնութի՛ս կենցաղոյս, և ե՛կ զհետ իմ, զի պսակեսցուք 'ի քսէ: Յայնժամ լցաւ և մաւրաս հոգւով, և ասէ ցդատաւորն, և ես քրիստոնեայ եմ ո՛պ զայրն իմ. և նոյնժամայն մերկացուցին զմաւրաս, և ճաղկեցին. գերծին զհերս գլխոյն. և կտրեալ զմատունսն՝ արկին զնա 'ի ջուր եռացեալ, և ապա 'ի կաթսայ ձիթոյ. և զի մնայր անկիզելի, առեալ խաչեցին զտիմոթէոս և զմաւրաս հանդէպ իրերաց 'ի մէ՛ որմոց. ուր կացեալ նոցա զաւուրս ին՛՝ աւանդեցին զհոգիս 'ի ձեռս այ՛: · Յ · Ի ·

մայ. 3:

Տիմոթէոս սարկաւագ մաւրիտանացի՝ հզօր զօ-
դեամբք

դեղամիք և բանիւք, մի դարձուցանելոյն զհաւատսն 'ի քս՝ մատնեցաւ 'ի ձեռս իշխանի տեղւոյն. և յետ պէսպէս խոշտանգանաց, և բանտի և սովու և ծարաւու՝ այրեցաւ կենդանւոյն 'ի հուր. և կմնացեալ նշխարս սուրբն հաւատացեալք : ✝. դեկ.
24 : {} . | . և մր իէլ . 19 :

Տիմոթէոս քահանայ կմ՛ եպս պրուսայի 'ի բիւթանիա, առ յուլիանոսիւ, այր ոք և նշանաւորձ՝ սպան աղօթիւք և զվիշապն բունեալ ընդ ծառով 'նշդարենւոյ 'ի պրուսա, յորմէ սարսէին ամ՛ բնակիչք քաղաքին : Իսկ ուրացողն յուլիանոս լուեալ մի սքանչելւոյն տիմոթէոսի՝ առաքեաց զօրականս ստիպել զնա 'ի պաշտօն կռոց, ապա թէ ոչ կորուսանել. և նա յետ բանտի և կապանաց հատին զգլուխ սրբոյն. իսկ քրիստոնեայք բարձին զնա, և շինեցին վկայարան յանուն
նր : ✝ . յունիս . 1; : {} . 10 :

Տիմոն առաքեալ՝ մին յեօթն սարկաւագաց և 'ի թուոյ եօթանասնից՝ ձեռնադրի յառաքելոց եպս բոստրայ յարաբիա կմ՛ յաւարիս. և յետ առաքելական մշակութե՝ մախանօք հրէից տանջեալ 'ի կռապաշտից՝ հրով կատարի, կմ՛ 'ի խաչ բևեռի 'ի կորնթոս.
✝ . մայ . 9 . և 5 : {} . դեկտ . 30 : | .
ապր . 19 :

Տիրոս աշակերտ պօղոսի տօնելի . հտ . | .
189 :

Տէր որ արքայ հայոց տօնելի . հտ . Պ . 460 :

Տրեաղիոս եպս 'ի կողմանց եգիպտոսի՝ երբեմն զանձատէր, մինչև պղջանալ ը առաւա ողորմութիւն՝ զոր արար 'ի ձեռն յովհաննու ողորմածի, զգաստացեալ տեսլեամբ իւիք՝ եղև այնչափ ողորմած, մինչ զի յետ տալոյ աղքատաց զամ ինչս իւր, 'ի խնդրել կնոջ միոյ ողորմութիւն 'ի նմանէ՝ վաճառեաց և զանձն իւր 'ի ծառայութիւն այլազգեաց, և ետ զգինն յողորմութիւն. և ինքն ծաղկեալ սքանչելեօք 'ի մէջ անհաւատից՝ արձակեցաւ, և հանգեաւ խաղաղութեամբ: Հ. մայ. 9:

Տրեֆենա կամ տրիփոնիա կոյս 'ի կիզիկոնէ՝ դուստր անաստասիոսի հեթանոս պատրկի, և սոկրատիայ մօր քրիստոնէի, յաւուր տօնի կռոց վառեալ ա̃ծային նախանձու՝ յանդիմանեաց զկուրութիւն հեթանոսաց. վոյ կալան զնա հրամանաւ կեսարիոսի դատաւորի, կամ 'ի կեսարիա հրամանաւ կիզիկոն դատաւորի, և փորձեցին հրով և այլ մեքենայօք տանջանօք. և 'ի պահել զնա ամն՝ կապեցին զսրբուհին ը մէջ երկուց ցլուց. որք հակառակ միմեանց ձգեալ զնա՝ յերկուս հերձին զերանելին. այլք ասեն, թէ մին 'ի ցլուց եհար եղջերաւ զփոր նորա, և այնպէս կատարեցաւ աղախինն քի: Հ. փետր. 8: Յ. Ա. յունվր. 31:

Տրեֆոն վկայ տօնելի. հտ. Ա. 343:

Տրոփիմոս և Սաբբատիոս յանտիոքայ պիսիդեայ՝ առ պրոբոս կայսերաւ, տեսեալ զհանդէս զոհից կռապաշտից՝ սկսան յայտնապէս աղօթս

զօթս առնել վն դարձի նց 'ի մոլորութենէ. Զոր կալաւ զնա Ատտիկոս իշխանն և չարչարեաց. և 'ի սաստկութենէ գանից և քերանաց սպասաւորս փութով կատարեցաւ 'ի Տր. իսկ Տրափիմոս վարեցաւ երկաթի կօշկօք՝ որ բևեռեալ էին յոտսն, երեքօրեայ ճանապարհաւ ցքաղաքն Սինադայ. ուր տանջեալ զնա խստագոյնս՝ ցանեցին աղ 'ի վր վիրացն, և հրով խանձողեցին զողջ տեղիս մարմնոյն: Իսկ Դորիմեդոն այր երևելի 'ի քաղաքին՝ տեսեալ զչարչարանս սոցին՝ յայց ելեալ նոմա 'ի բանտի, և ուսեալ 'ի նոմանէ զՔս հաւատս՝ եղև քրիստոնեայ. զոր և զնա գան հարին ուժգին, փետեցին զմօրուսն, և այրեցին զկողս. և ապա արկին ընդ Տրոփիմոսի առաջի գազանաց. այլ յանձնապահիլ վկայից՝ հատին զգլուխս նց. ~.

Յ. Լ. սեպտ. 19:

Փ

Փոկաս կմ ծոտն կայր 'ի Կիւզիկոն քաղաքէ՝ զաւակ քրիստոնէից մեծատանց, որք մնացեալ ժէ ամաց՝ ձգներ յաղօթս և 'ի պահս պարկեշտ վարուք, և բանիւ և օրինակաւ ձգեր զբազումս 'ի Քս. զոր լուեալ Մաքսիմիանոսի կայսեր՝ առաքեաց 'ի քաղաք անդր զքուրմն Սիլուանոս, որ և էր այր նախարար. սա յաղթեալ ամօթով 'ի հզօր բանից մատաղ կուսին՝ եւս գերծել զհերս գլխոյ նր,

նէր, և բրածեծ առնել. և եղեն որոտմունք և կայծակունք 'ի ժամս բարկման. ապա հրա-ման եւր սղոցել զկոյսն 'ի մամուլս, այլ ոչ զծեաց 'ի նա սղոցն. էարկ զնա 'ի հուր, և ապրեցաւ. վ͞ոյ հաւատաց եւլասիոս 'ի ք͞ս: Յայնժամ եկեալ յարքայէ Մաքսիմոս ե-պարքոսն' չարչարեաց զեւլասիոս քերանօք և ջահիւք. և զփուստայ ծակել զպճղունս' բևեռեայ 'ի փայտի. և փորձեայ զաղա-նօք. և զերկոսին էարկ 'ի տապակ եռացել ձիթոյ. ուր տեսեալ մեծամեծ սքանչելիս' դարձաւ և ինքն առ տ͞ր. և կատարեցաւ ը͞ն նո' ինքնակամ մտեալ 'ի տապակն: Հ. մարտ. 16, կամ 15: Յ. փետր. 6: Լ. սեպտ. 20:

Փեբրոնիա կոյս տօնելի. հա: Օ. 71:

Փելիկիտաս կին հռովմայեցի եօթն որդւովք ընկալուեալ եղև 'ի հալածանս մարկոսի ան-տոնինոսի աւրեղիոսի. և ինքև հարցեալ 'ի պոպղիոսէ եպարքոսէ' հաստատուն զտան 'ի ք͞ս որդիքն ըստ սրտապնդելոյ մօրն, մի առ մի նահատակեցան. յանուարիոս կապա-րեայ զնտովք հարեալ. փելիքս և փիլիպ-պոս բրածեծ լեալ. սիղուանոս 'ի բարձանց 'ի վայր հոսեալ. աղէքսանդր, վիտաղէս, և մարտիաղէս սրով գլխատեալ. նոյնօրի-նակ կատարեցաւ և մայրն երանելի զկնի չորից ամսոյ պսակման որդւոցն: Լ. յուլ. 10: տես և Պերպետուա:

Փելիքս ք͞հ նոլայ, որ և հռչակն 'ի վալերեան-

ար

պերճութեն վարժեալ գաղղիացւոց, 'ի տղայ տիոց եղև ողորմած յոյժ, մինչև զընտանիս յու-տեւեալ իւրոց և 'ի զգեստուց տայր աղքա-տաց. ազատեաց և զմահապարտ ոք՝ գու-շակելով փոխել նմա 'ի վարս բարիս։ Սա 'ի խորշելոյ 'ի թագաւորական պատուոյ՝ եմուտ 'ի կարգ քահանայութեան. և յառաջադիմեալ ե-ղեալ 'ի նոյն վարս ը սրբոյն յովհաննու տէ մա-թայ փարիզեան վրդպի, ը յայտնութեան հրեշ-տակի գնացին 'ի հռոմ, և առին զձև երկ-գոյն խաչին. յոր յաւել հայրապետն հռով-մայ զերրորդ գոյն զգեստուն, և անուա-նեաց կարգ երրորդութեան։ Սա այսպէս եղև սկն փելիքս հիմնադիր կրօնի ազատարա-րաց կիմ գերեհանից, շինեալ զառաջին վանս 'ի մելզեան թեմի. և արժանի եղև տեսա-նել վրդ ամածինն հանդերձ բազմութ երկ-նաւորաց 'ի ձև կրօնի իւրոյ, և երգակից լինել նց 'ի դասս. որով և խնդացեալ գնա-չուեմն յերկր յերկինս՝ յանձնեաց իւրոցն զաղ-քատասիրութիւն և զփոյթ ազատութեան գե-րեաց. և փախճանեցաւ լի աւուրբք յամի 1212։

Լ. Նոյեմբ. 20։

Փերբութէ, որ և տարբուլա կամ թարբուլա՝ քոյր սրբոյն շմաւոնի պարսկաց եպսի, յետ կա-տարմանն նր՝ ոչ դադարէր հանդերձ այլի քերբն իւրով աւսուցանել զքն որոց գտային 'ի տունն. ընդ որ ոխացին կռապաշտք և հրէայք. մինչ 'ի հիւանդանալ կնոջ շապհոյ արքայի՝ համբաւեցին հրէայք, թէ այն եղ-

կու

կու քորք կախարդեցին զԹագուհին. և հրամանաւ Թէոփիլոսին քննեալ զնոսա մագդաստ մոգպետն, և ոչ գտեալ 'ի նոսա մեղս ինչ, հրապուրէր զփերբուԹէ լինել իւրեանց կին, զի ազատեսցի 'ի մահուանէ, և փառաւոր լիցի ինքն և քոյրն. և իբրև մերժեցաւ անարգանօք, ստիպէր զնոսա յերկրպագուԹի արեգական և հրոյ: Եւ յոչ առնուլ նոցա յանձն՝ խրատ ետուն Թագուհւոյն աղանդաւորք 'ի հրէից, Թէ յայնժամ զերծանիս 'ի կախարդանաց և ողջանաս, եԹէ անցցես ը մէջ յօշոտածոց մարմնոց երկու այնքերց. Վոյ հերձին սղոցիւք զփերբուԹէ և զքոյր նր, և ընկեցին կմ կախեցին 'ի վր ճանապարհի, և էանց Թագուհին ը մէջ. այլ եկեալ յապարանս իւր՝ չարաչար մեռաւ. իսկ ոմն քոյրքն ընկալան զպսակն կենաց՝ ը միում նահատակի իւրեանց՝ յամի 341: Յ. մարտ. 26. և ապր. 12: Օ. ապր. 5: Լ. ապր. 22: Նուող. ատրի:

Փիլիմոն տօնելի. հտ. Օ. 25:

Փիլիմոն աշակերտ պօղոսի. տես Արքիպ-պոս.

Փիլիմոն փողահար եգիպտացի՝ էր 'ի քաղաքէն անտինոյու՝ առ դիոկղետիանոսիւ. և եղև, զի 'ի դատել Արրիանոսի դատաւորին Թեբայիդոյ զքրիստոնեայս ԼԵ կամ ԼԷ, մին 'ի նոցանէ Ապողոնիոս անուն ընԹերցող կմ սարկաւագ եկեղեցւոյ՝ զանգիտէր 'ի տանջանաց, եւ փիլիմոնի զդրամս, զի կզեցցի զիւր

զիւր հանդերձս , և փոխանակ նորա զգե-
հեցէ կուռցն . այլ փիլիմոն 'ի մնանել անդ
'ի մեհեանն՝ դարձաւ շնորհօք , և խոստո-
վանն եղև զքրիստոնէութի : Ասէ ցնա դա-
տաւորն . քն չընդունի զքեզ որպէս քրիս-
տոնեայ , զի չես մկրտեալ . և նր չգտեալ
զոք՝ որ մկրտեսցէ զնոքն , դիմեաց առ տծ .
և անդէն էջ ամպ լուսաւոր , և ցօղեաց
'ի վերայ նորա . որով հաւատացին բազումք
'ի տր . և ապողոնիոս զօրացեալ` հոգւով`
համարձակ խոստովանեցաւ զանուն քսի .
վսյ և իբրև պատճառ քրիստոնէութե փի-
լիմոնի աստիկ տանջեցաւ , և քարշեցաւ
ը երկիր : Նոյն փիլիմոն կապեալ 'ի ծառ մի՝
նետահար եղև . բայց ոչ միասեցաւ նա , այլ
մի 'ի նետից եհան զակն դատաւորին . և 'ի
խնդրել նր թողութի և առողջութիւն 'ի
սբյն փիլիմոնէ՝ նա ասէ . յետ մահու իմոյ
եկեալ 'ի տապան իմ բժշկեսցիս . և դատա-
ւորն ետ հատանել զգլուխ նր և ապողոնի :
Ապա առեալ հող 'ի գերեզմանէ սբյն՝ եդ
'ի վր աչացն , և առ ժամայն ողջացեալ` հա-
ւատաց 'ի քն ամ տամբ իւրով և մկրտեցաւ .
և արձակեաց զկապեալսն : Յայնժամ եկին
'ի թագաւորէն չորս զօրագլուխք իբրև ա-
տիկանք , և առեալ տարան զարիանոս առ
արքայ . որոյ դատեալ զնա վն քրիստոնէու-
թեն՝ ետ ընկենուլ զերանեալսն 'ի վիհ փո-
րեալ հանդերձ կապանօք , և քարկոծ առ-
նել , մինչև ծածկեցաւ 'ի քարանց . և ա-
սէր ,

նէր . տեսցուք՝ եթէ զա՞յն քն հանել զոտն ՚ի զբոյ տարր . և ահա ՚ի դառնալ յապարանս իւր՝ ետես զարքայն ՚ի վն բազմականոց իւրոյ , և պահի հարուստ . և ՚ի կոչել յօգնութի զէորեսին զօրագլուխսն՝ նք ՚ի տեսիլ ահագին հրաշից հաւատացին ՚ի քն : Իսկ բռնաւորն ետ դնել զնա և զարքայն ՚ի մի մի քուրձ , և արկանել ՚ի ծով . և այնպէս կատարեցան ՚ի տր . բայց տր հրամանն ետ դլինայ , և տարեալ հանին զմարմինս սրբցն ՚ի ծովեզրն աղեքսանդրիոյ . զորս եկեալ ամփոփեցին ծառայք արքայնոյն՝ ըստ յառաջնագոյն գուշակելոյ սրբյն : Հ . դեկտ . 17 , կմ 16 : Յ . դեկ . 14 : Լ . մարտ . 8 :

Փիլիպպոս առաքեալ տօնելի . հտ . Բ . 485 :

Փիլիպպոս աւետարանիչ տօնելի . հտ . Դ . 120 :

Փիլիպպոս եպիսկոպոս հայր եւգինեայ կուսի տօնելի . հտ . Գ . 467 :

Փիլիպպոս ներեան փիլորենսացի յիտալիոյ՝ առաքինացեալ ՚ի մանկութէ , եթող զժառանգութիւն իւր , և երթեալ ՚ի հռովմ ետ զանձն յուսումն , և ՚ի կրթութի հոգևոր վարուց . եղև պահեցօղ և աղօթասէր յոյժ և տքնօղ . և քահանայացեալ՝ եդ զանձն ՚ի վն փրկութե հոգւոյ՝ զցայգ և զցերեկ ձգնելով յօգուտ հաւատացելոց . և կացոյց զմիաբանութի աղօթականաց եւ աղօթարանի . յորում կրթէր զեկեալսն ՚ի հոգւի ամծայրաշտութեան : Իսկ ինքն այնչափ

վա

վառեցաւ 'ի սէր ա՜յ , մինչև ջերմութիւն սըր-
տին 'ի տեղւոջ խզում , և ընդլայնիլ կողիցն
բեկմամբ . իսկ 'ի պատարագելն և յաղօ-
թելն՝ երբեմն երևէր վերացեալ յերկրէ՝
փայլատակէր լուսով . առ յոյժ աղքատսի-
րութե արժանի եղև տալ ողորմութիւն և
հրեշտակի երևելոյ 'ի կերպարանս աղքա-
տի . և 'ի տանելն 'ի գիշերի հաց աղքա-
տաց՝ անկեալ 'ի խորափիտ մի՝ աղջամղջամ
'ի վեր հանաւ 'ի ձեռն հրեշտակի : Ու խո-
նարհութե խոյսէր յամ փառաց և յաստի-
ճանաց պատուոյ : Ունէր զշնորհս մարգա-
րէութե՝ առաւել իրագէտ լինել գաղտնեաց
սրտից առ 'ի դարձուցանել առ ա՜ծ : Երևե-
ցաւ բազմականաց , և ապրեցոյց 'ի վտանգէ .
զբազում հիւանդս բժշկեաց . յարոյց և ըզ-
մեռեալ . ետես զհոգիս ոմանց 'ի վերանալ
նց յերկինս . տեսօղ եղև և հրեշտակաց և
ամենամաքուր ա՜ծածնի . և զքանչելիս սրբութե՜
փոխեցաւ առ ա՜յ լի աւուրբք ութսունամ-
եայ՝ յամի տն 1595 : Մ. մայ . 26 :

Փետրոս կամ փաւստոս քահանայ , և [illegible]
կմ աբիբաս սարկաւագ , և [illegible] ընթեր-
ցօղ , և այլ ևս տասն ընկերք նց , կատա-
րեցան սրով յաղեքսանդրիա քաղաքի 'ի վա-
ղերիոսէ դատաւորէ առ դեկոսիւ . յորմէ
մարտիրոսացան և Փաւլիանոս (այն է Փա-
պիանոս) հռովմայ հայրապետ , և Աղեք-
սանդրոս եպսմի : [illegible] . Ց . Մ . սեպտ . 6 :
ևևս Մ . յուլի . 20 :

Փլո-

Փլորոս և Լաւրոս. տե՛ս Պաւրոս։
Փոխումն հայրապետ տօնելի. հտ. Օ. 375։
Փոտինոս կամ փոտինն (ԺԲ լուսեղէն) աղախինն քնի՝ է կինն այն սամարայի, որ առ ջրհորով սիւքար քաղաքի խօսելով ընդ փրկչին՝ հաւատաց ՚ի քս, և եղև պատճառ հաւատալոյ նաև սամարացւոց։ Սա յետ համբարձման տն մկրտեալ ՚ի սրբյն պետրոսէ՝ գնաց հրամանաւ նորա ՚ի կարքեդոն, որ և կարթագինէ քաղաք ափրիկեցւոց, և քարոզեաց զքս. և ՚ի դառնալն յեհէմ՝ հալածեալ ՚ի հրէից՝ չոքաւ ՚ի հռովմ. ուր փորձեալ ՚ի ներոնէ՝ այրեցաւ ՚ի սրոյ, ՚ի հրոյ, և ՚ի մահադեղոյ. ապա քերեցին զնա, և բրեալ զաչսն զերկոսին՝ արկին ՚ի բանտ ժահահոտ. ուր երևեցաւ նմա տր ընդ պետրոսի և ընդ պօղոսի, և ողջացոյց զնա. որով և ընկալաւ սրբուհին ՚ի տնէ շնորհս բարեխօսութե վն տմ աչացաւաց. և յետ կալոյ ՚ի բանտի զամս երիս՝ հանգեաւ ՚ի տր։ Յ. օգոստ. 23, կմ 31։ Ճառընտ. Բ. մՃԹ. և Օ. ճղէ։ Յ. Լ. մարտ. 20։ Յիշատակին և որդիք փոտինեայ Յովսէ և Սիկտոր կմ բեկտոր հանդերձ քանի մի ընկերօք նահատակեալք ՚ի ներոնէ։
Փոփինոս տօնելի ընդ անիկտոսի. հտ. Գ. 373։
Փրանչէսկոս. տե՛ս Ֆրանչիսկոս։

Ռ

Ռուստամն ճանկանց սեբաստիոյ տանելիք. Հտ. Ռ. 482:

Ռուստամն կոչանք ճգնաւորեացք յադրիանուպօլսոյ առ լիկիանոսիւ, դաստիարակեալք 'ի տան սրբակրօն կուսին կեսլինեայ՝ իմաստութն խրատուք նը սարկաւագին Ամանի, մատնեցան 'ի ձեռս բարդոսի դատաւորի քաղաքին. և աղօթիւք խորտակեցին զդրօշելս: Տանջել սկսաւ դատաւորն նախ զամէն. ետ քերել զնա, և այրել զկողսն իւր, և դնել պղնձի սաղաւարտ հրացեալ 'ի գլուխն. այլ յաղօթել կուսանայ՝ վերացաւ սաղաւարտն, և եղաւ 'ի գլուխ դատաւորին. Իսկ որ դառնացեալ նորա՝ վարեաց զամենեսին 'ի հերակլիա քաղաք, ուր կային նշխարք սրբուհւոյն գղերիկեայ. որ երևեցաւ սոցին, և քաջալերեաց զնոս: 'Ի վաղիւն անդր արկան առաջի գազանաց, և անփորձ մնացին. և մարգարեացան առաջի դատաւորին զկորուստ լիկիանոսի, և զծագկիլ քրիստոնէութեան: Ապա առաքեցան առ Թէքլն. և նա զոմանս 'ի նոցանէ ընկեց 'ի հնոց հրոյ, զոմանս հրացեալ շամփրօք ետ խոցոտել. զայլս յօշոտեաց, զայլս խողխողեաց. և այնպէս առ հասարակ հրով և սրով կատարեցան վն անուանն Քի: Հ. սեպտ.

5 : Յ . Լ . 1 :

Յայսմ աւուր Հնայց ափրիկեցիք, որոց գլխաւորքն կոչին Տերենտիոս, ափրիկանոս, մաքսիմոս, և պոմպէոս, էին զօրականք քրիստոնեայք առ դեկոսիւ. զորս փեստինոս կոմս փորտունիանոս դատաւոր ափրիկոյ արգել ՚ի բանտ անսուաղ. այլ զչորեսին գլխաւորսն եդ ՚ի ներքսագոյն վայրի. և յաղօթել ամենեցուն ՚ի մէջ գիշերի՝ երևեցաւ նց հրեշտակ մի պայծառ լուսով. և առժամայն կապանք նց լուծան. և գտաւ առաջի սեղան բարեկէց. յորմէ ճաշակեալ գոհացան զԱյ: Որ լուեալ դատաւորին ՚ի պահապանաց՝ եհան զնոսա, և չարչարեաց զանձինս և քերանօք՝ արձակեաց ՚ի վր նց ՚ի ձեռն դիւթից օձս թունաւորս՝ փակեալ ՚ի միումսենեկի աւուրս երիս, և ոչինչ վնասեցան վկայքն, այլ՝ դիւթքն. յետ ամի եւ հրաման գլխատման, և այնպէս կատարեցան սրբքն արտաքոյ քաղաքի: Տ. փետր. 5: մր ինէլ. ապր. 9: Ձ. Լ. ապր. 10:

Լուող. աւուր:

Յայսմ աւուր և երկու վկայքն էին ընտիր զօրագլուխք և իշխանք առաքեալք ՚ի Թէոփիլեայ կայսերէ ՚ի Թ դարու՝ պահել ընդ քաղաքն ամորիա յերեսաց ամիրային եկելոյ զօրօք բազմօք յերկրէն ասորւոց. իսկ ամիրայն առեալ զքաղաքն՝ ստիպէր զփառաւոր իշխանքս դառնալ յայլադաւանութիւն. այլ նք ոչ առին յանձն՝ ը գեղեցիկ առաջնորդութեն գլխաւորի նց, որում անուն էր

կոս

կոստանդեայն · մ͞յ սրախողխող եղեն 'ի սերն քմի : Սէ զառաջինն էին Թոռնով խճ · բայց մին անկաւ 'ի հաւատոց, և չարաչար կս-րեաւ · զի ոչ խնայեաց 'ի նա ամիրայն՝ ատե-լով · ոմն զիւր հաւատս ոչ պահեաց, և ոչ զմերոն պահեացէ : ◆ · փետր · 15 : Յ · Լ ·
և ո͞ր ԺԷԼ · մարտ · 6 :

Բ.ատասուան և հինգ վկայք տօնելիք · հա · Գ · 106 :

Բ.ատասուան և ինն վկայք տօնելիք՝ Է կայիա-տրատոսի · հա · Օ · 570 : և Է Նուփիմեայ · հա · Գ · 134 :

Բ.արխատոս կամ քարիտոս հռմէ, և Մարխան առաքինի ծանկիցք՝ էին 'ի միոյ 'ի գիւղից ե-գիպտոսի · զորոց ասաց ՟ոծ երկուց ոմանց 'ի ՟ոք հարանց՝ թէ 'ի վեր են քան զձեզ · և նոյ եկեալ հարցին և իմացան, զի քարիստոս և մարխամ կային միշտ ի բրև եղբայր և քոյր 'ի կուսութե · 'ի գիշերի խորգ զգենուին, և զատ 'ի միմեանց զետնախշտի լինէին · և զինչս իւրեանց յերիս բաժանեալ՝ զմին աղ-քատաց տային, զմիւսն ծախէին 'ի հիւրս օտարս, և զմնացեալն 'ի պէտս իւրեանց · և ոչ ոք գիտէր զծածուկ առաքինութի նոցա : ◆ · դեկտ · 24 : Սարք հց · ուր զտանես և զայլոց սրբ͞ց զայսմիկ քաղաքավարութիս :

Բ.արերինէ կմ քարիտոնէ, աղախին կղոդիոսի առն բարեպաշտի 'ի կիւրիկոտ քղքի, մատ-նեցաւ վն հաւատոց առ դիոկղետիանոսի 'ի ձեռս դոմետիանոսի կոմսի · որ ետ գեր-

ծուլ զգաստութն սրբուհւոյն, և դնել ՚ի մէջ կայծակունս հրոյ. հեղուլ և քացախ ՚ի վէրսն, և հրացեալ շամփուրս հարկանել ՚ի կողս, և ապա ՚ի ծով ընկենուլ. և նորա ապրեցաւ անվնաս, որպէս և ՚ի հրոյ, խլեցին զատամունս նորա, և զեղունգունս ձեռաց և ոտից. և հրեշտակ տն ողջացոյց զնա: Ապա արկեալ ՚ի տուն պոռնկութեան՝ աղօթիւք դիմեաց առ տր, և աւանդեաց զոգին. իսկ զմարմին սրբուհւոյն զարկեալն ՚ի ծով՝ թաղեաց տրն նր պատուով: Տ. փետր. 28: Յ. յնվր. 15. և հոկտ. 5: Լ. հոկ. 5:

Աբրեգոն խոստովանող Տր հայրն էր յիկոնիոն քաղաքէ ՚ի հալածանս աւրելիանոսի. և ըմբռնեալ ՚ի բդեշխէն՝ յետ զանից և խանձողելոյ հրով՝ արկաւ ՚ի բանտ: Իսկ ՚ի դադարիլ հալածմանց՝ արձակեցաւ, և գնաց յեմէմ. և ՚ի դիմելն յանապատն եղիայի և յամհանման՝ կալան և կապեցին զնա սատակք յայլոյ իւրեանց. և ինքեանք արբեալ յանդգէտս գինւոյ յամանոյ՝ յոր թափեալ էր օձն վթոյն, մեռան առ հասարակ: Այնուհետև սրբն քարխառն զաւար նոցա բաշխեաց կարօտելոց, և արար զանեղին վանք. ուր փայլեալ նշանագործութբ՝ փախեաւ ՚ի փառաց, և շրջեալ յայլևայլ տեղիս՝ եղև հայր միանձանց բազմաց. և ՚ի խոր ծերութե փոխեցաւ առ տր յաւուրս որդւոցն կոստանդիանոսի: Տ. սեպտ. 29: Յ. 28:

Աւլարա կոյս յառաջ քաղաքէ ումբրիոյ՝

հետեւօղ լեալ քաղաքականցն իւրոյ մեծին Փրանչիսկոսի, բաշխեաց աղքատաց զամ ինչս իւր, եւ առանձնացեալ յեկեղեցի մի 'ի շինեն ընկալաւ զքօղ կրօնաւորութե 'ի սրբոյն Փրանչիսկոսէ. եւ փոխեալ յայլ տեղի՝ սնուցաւ հետեւօղս իւր զբազումս, եւ եղեւ մայր միանձնուհեաց 'ի վանս զամս խը, սքանչելի քաղաքավարութբ յետին աղքատութեամբ եւ խոնարհութեամբ եւ խստամբեր ճգնութեամբ 'ի պահս եւ յաղօթս. առողջացոյց զոմն համր, զայլ ոմն խուլ, եւ զայլս յախտաժետաց. 'ի պակասել հացի եւ ձիթոյ՝ սքանչելեօք առատացոյց: Ի պաշարել սարակինոսաց զքաղաքն ասսիզ, եւ 'ի կամիլն յարձակիլ 'ի վանս քլարայի, նա հիւանդ գոլով ետ տանել զինքն 'ի դուռն. եւ ածեալ անդր զահաւոր խորհուրդ սրբութե՝ ամանով իբրեւ 'ի բազմոցի, եկաց յաղօթս եւ ասէ. մի՛ մատներ Տր գազանաց զանձինս՝ որք խոստովանին անուանն քեզ. եւ պահեա՛ զաղախնայքս քո՝ զորս դնեցեր պատուական արեամբդ քով սրբվ: Ու եղեւ ձայն լսելի. ես պահեցից զձեզ հանապազ. եւ Տր ցրուեաց զթշնամիս՝ հարեալ զնոսա կուրութբ: Յետ բազում գործոց վախճանեցաւ սրբուհին՝ լուսափայլ դիմօք եւ այցելութբ դասուց հրեշտակաց եւ Տէ կուսանաց՝ յամի 1242. եւ պայծառացաւ բազում նշանօք: Ի. օգ. 12:

Ռսէննոփոն կամ քսենոփոն պատրիկ սինկղիտիկոս 'ի կոստանդնուպօլիս՝ էր այր ողոր-

մած և արդար․ Նոյնպէս և ամուսինն նորա Մարիամ բարեպաշտ և երկիւղած յԱյ․ և եղեն նց երկու որդիք Արկադէոս և Յովհաննէս․ զորս սնուցին յածպաշտութե, և առաքեցին 'ի Բիւրիտոն քաղաք 'ի դպրոց իրաւագիտութե․ այլ նք հազիւ ապրեցան 'ի ծովէ, և ելին յայլևայլ տեղիս։ Յովհաննէս կրօնաւորեցաւ 'ի վանս ուրեք․ և Արկադէոս երթեալ յԵղմ, իբրև իմացաւ 'ի ծերոյ ումեմնէ վաղատուէ եղբօր իւրոյ` չոգաւ և ինքն եղև միայնակեաց 'ի նոյն վանս։ Ծանուցեալ ծնողացն 'ի յայտնութէ զերջանիկ վախճան զաւակացն` թողին և ինքեանք զԱծ․ և յետ գնալոյ 'ի տես որդւոց իւրեանց` Մարիամ եմուտ 'ի վանս կուսանաց, և Քսենոփոն կրօնաւորեցաւ 'ի վանս արանց․ և այնպէս առ հասարակ սքանչելի վարուք փոխեցան առ Քս։ Ն․ Յ․ յունվր․ 26։ Հաւրնտ․ Ր․ ջձէ։

Րուսէպոս․ տես 'ի Լաւրենտիոս։

Րուրէսպոտէոր վկայ տօնելի․ հտ․ Գ․ 406։

Րուրէսպէնէա կամ քրիստոնեայ կոյս տօնելի․ հտ․ Գ․ 162։

Օ

Օքսենդիոս կմ Աւքսենտ քահանայ տօնելի ը Եւստրատիոսի․ հտ․ Ա․ 481։

Օքսենդիոս կմ Աւքսենտիոս մեծ Ճգնաւոր` յաւուրս Թէոդոսի փոքու և Մարկիանոսի, ծնն

ծննդեամբ յարևելից՝ որ է յունարէն անատոլի հանդէպ միւզանդիոյ , միայնացեալ էր 'ի լեառն մի մօտ 'ի քաղկեդոն , ոքսիա կոչեցեալ՝ որ թարգմանի սուր , և ապա յանուն սբյն անուանեալ՝ լեառն օգսենտի ։ Սա խստակրօն վարուք ընկալաւ շնորհս սքանչելեաց և մարգարէութե . էր զի և հրեշտակք յայտնապէս երևեալ սաղմոսէին ընդ նմա . ոսպ և երբեմն աղաւնի իջեալ յերկնից՝ կերակրէր զնա . և էր սքանչելի յաչս ժողովրդեան և թգրաց ։ Նապուումն ձգնեցաւ երանելիս այս ըդէմ արբանեկաց նեստորի և եւտիքի , պինդ ունելով զսահմանն սբ ժողովոյ եղելոյ ըդէմ նցա յաւուրս իւր ։ Սա յետ շինելոյ վանս դրիքինարիայ կոչեցեալ՝ հանգեաւ 'ի տր , և անդ թաղեցաւ ։

Հ . յնվր . 30 ։ տր իէլ . փետր . 15 ։ Յ . Լ , փետր . 14 ։

( )կտոփենոս կամ աւգուստինոս մին 'ի չորից վրդպաց հռովմայեցւոց՝ գերազանցեալ զամենեքումբք , էր ծննդեամբ 'ի տագաստայ քաղաքէ ափրիկեցւոց՝ մանուկ քաջուսումն և անհամեմատ ուշիմութ . որ մինչդեռ էր 'ի կարքեդոն՝ ըմբռնեցաւ 'ի մանիքեցւոց աղանդն . ապա 'ի հռովմ երթեալ , և անտի 'ի մեդիոլան առաքեալ 'ի լինել դասատու հռետորուե , աղօթիւք և արտասուօք բարեպաշտուհի մօր իւրոյ մոնիկայի՝ յարեցաւ 'ի սբն ամբրոսիոս , և դարձեալ 'ի բոլոր սրտէ առ տր՝ եկն յուղղափառ հաւատս , և

մկրտեցաւ յԱմբրոսիոսէ ’ի հասակի լԳ ա-մաց : Դարձ արարեալ յափրիկէ՝ եւ զանձն ’ի վարս սրբութե, եւ ձեռնադրեալ քահա-նայ ’ի Վաղերիոսէ որ եպսն Հիպպոնայ՝ կեցոյց կրօնաւորաբար . եւ առաջեաց իւր հե-տեւողս՝ կանոնեալ զկարգ կանոնաւոր երի-ցանց . եւ սկսաւ ծաղկեցուցանել զհրաշալի ձիրս վրդպութե՝ գրով եւ բանիւ յաղթահա-րեալ հերձուածողս զմանիքեցիս եւ զայլ հերձուածս . եւ եղեւ աջակից Վաղերիոսի եպսին յամի : Այս գոյր չափ խոնարհութեան նր եւ ժուժկալութե եւ ամօթխածութեց, եւ առաւել աղքատասիրութե եւ ամծախութե . մինչեւ ջանայիր վասն ամենայն սիրոյն, եւ օրինակ կատարեալ ապաշխարողաց : Ձեռ-նադրեալ եպս Հիպպոնայ՝ պայծառացոյց ոչ միայն զափրիկէ, այլեւ զարեւմուտս եւ զարեւելս գրովք վարդապետութե իւրովք . մինչ զի ոչ ոք ’ի վրդպաց եղեւ որ զնա՝ խորագոյն եւ յորդագոյն յայտնաբանիչ ամ մասանց ճշմարտութեան, եւ ոչ ոք յանծանօթից եղեւ զկնի նր՝ որ ոչ առաջնորդեալ իցէ ’ի գրոց նր : Կացեալ յեպսութեան զամս լԵ, եւ լցեալ զամս հասակի եօթանասնից եւ վեց՝ գնաց առ անձկալին իւր քս, յամի տն 433. ’ի պա-շարման քաղաքին ’ի վանդալաց : Ի օգոստ. 28 :

Որենտիոս վկայ արեւելեան՝ էր զինուորեալ հանդերձ վեց եղբարբք իւրովք առ Դիոկղետիանոսիւ եւ Մաքսիմիանոսիւ, եւ եղեւ ’ի պա

պա

պատերազմի բարբարոսաց սկիւթացւոց կմ
մաւրիտանացւոց՝ մարմնապոյլ հսկայազօր
արքայն կամ՝ իշխանն նոցա կամեցաւ մենա-
մարտիլ ընդ կայսեր : Եւ կայսրն ընտրեալ
յամենայն բազմութենէ զքաջն օրէնդիրս՝
եհան ընդդէմ թշնամւոյն, որպէս զդաւ-
թ ընդդէմ հսկային . և օրէնդրեալ սպա-
ռազինէն աղօթիւք՝ եհար զախոյեանն, և
եբեր զգլուխ նր առ կայսրն : Իսկ կայսրն
մեծապէս ուրախացեալ, և տիրեալ ՚ի վր
բարբարոսաց՝ սկսաւ գոհանալ զկնոյ իւրոյ
վր յաղթութեն : Յայնժամ ասէ օրէնդիրս .
ով թագաւոր, քո զօրացոյց զիս, և ես ինձ
զյաղթութիւն, և ոչ եթէ կուռքն : Առ այս
լուեալ բռնաւորն ՚ի ժամուն . և յետ աւուրց
փորձեաց զքաջ նահատակն խոստմամբք և
սպառնալեօք . և ոչ կարացեալ հաւանե-
ցուցանել ՚ի պաշտօն կռոց՝ ետ աքսորել
զնա և զկէս եղբարս նորա յարևելս, որո-
շեալ զնոսա ՚ի միմեանց և ցրուեալ . մինչև
կատարիլ նց ազգի ազգի վկայական մահ-
ուամբ . որք և սբն օրէնդիրս արկաւ ՚ի ծովն
պոնտոսի՝ կապեալ ընդ վզին վէմ մի մեծ . և հա-
նեալ ՚ի ցամաք ՚ի ձեռն հրեշտակի՝ աղօթե-
լով աւանդեաց զոգին . և ընդ յայտնութեան
նորա ՚ի տեսլեան՝ ամփոփեցաւ ՚ի քրիստո-
նէից : ∼ . մարտ . 20 : տր ինէլ . մարտ . 18 .

Յ . Լ . յունիս . 24 .

Փ

Փրանչիսկոս Ա.Ծ.Ն ասսիզացի յումբրիայ գաւառէ իտալիոյ, յետ լինելոյ գործակից հօր իւրում 'ի վաճառականութեան՝ իբրեւ սկսաւ առ աղքատսիրութեան տալ՛ ողորմութիւն առատ, և վառեցաւ 'ի սիրտ նր̅ փափաք առ կատարելութիւն աւետարանական աղքատութեան, կոչեաց զնա հայրն յատեան եպիսկոպոսի քաղաքին, և ընկեց զնա 'ի ժառանգութենէ. իսկ Ֆրանչիսկոս սիրով յանձն առեալ զայն՝ ընկեց և զձորձս իւր յանձնէ, և ասէ, այսուհետև համարձակագոյնս ասօթեմ. Հա՛յր մեր՝ որ յերկինս ես: Իսկ լուեալ զբանս աւետարանին, թէ մի՛ ստանայք ոսկի և արծաթ և պղինձ 'ի գօտիս, մի՛ պարկ, և մի՛ երկուս պարեգօտս և կօշիկս, կանոն եդ անձին պահել զբանն տն̅ տմ̅ իրօք. և հանեալ զկօշիկս յոտից, և միով շատացեալ պարեգօտիւ, եգիտ իւր ընկերս երկոտասան, և կանգնեաց զկարգ աղքատ կրօնաւորաց՝ մինօռ ք̅ կրտսեր կոչեցելոց. զոր և երկնաւոր տեսլեամբ հարկեցաւ հաստատել հայրապետն հռովմայ իննովկենտիոս Գ. զի տեսանէր զլատերանեան եկեղեցին մերձ 'ի կործանումն՝ հաստատուն կալ վս̅ գնելոյ Ֆրանչիսկոսի և Դոմինիկոսի ը̅ նովաւ զուգաս: Որդ՝ 'ի բազմանալ աշակերտաց ս̅յն՝ առաքեաց զնս̅ 'ի քարոզութիւն ը̅

ա̅մ

նմ՟ տեղիս. և ինքն ևս փափաքանօք մար-տիրոսութե՟ն էանց յերկիրն ասորւոց. այլ 'ի սուլտանէն տեղւոյն մարդասիրութ՟բ ընկա-լեալ այլն նոյ՝ դարձաւ յիտալիա: Եւ յետ շինելոյ զքաղաքում վանորայս՝ առանձնացաւ 'ի լեառն ալվեռնեան. և սկսեալ քառասնօ-րեայ պահս 'ի պատիւ միքայելի հրեշտակա-պետի՝ յաւուր խաչվերացին երևեցաւ նմա խաչեցեալն սրովբէական թևօք պարածած-կեալ, և տպաւորեաց զհինգ վէրս 'ի ձեռս և յոտս և 'ի կողս ս՟րյն: Եւ յետ երկուց ամաց՝ զկնի բազմապատիկ սքանչելի գոր-ծոց սրբուն փոխեցաւ առ տ՟ր յասսիզ քա-ղաքի՝ յամի 1226. խ՟դ ամաց: Եւ կարգ ն՟ր սքանչելի յորդեալ և բազմացեալ 'ի ձիւղս ձիւղս՝ երևեցոյց անբաւութ՟ի արդեանց և ս՟ր անձանց: Յ. հոկտ. 4. և սեպտ. 17:

Ֆրանչէսկոս պաւլոյեցի 'ի պաւլայ քաղաքէ կաղաբրիոյ՝ յետ մտանելոյ 'ի կարգ մեծին Ֆրանչիսկոսի, առանձնացեալ յանապատ, 'ի ժողովել առ նա բազմաց վ՟ն համբաւոյ սրբութե՟ն ն՟ր՝ շինեաց վանս, և եդև հիմնա-դիր երկրորդ կարգի ֆրանչիսկեանց՝ որք կոչեցան մինիմի, այ՟ս ամենակրտսերք: Եւ էր ինքն կատարեալ ճգնաւոր, միանգամայն և շնորհալի 'ի բանս. էանց ընդ ծովն սիկի-լիոյ համդերձ ընկերաւ միով՝ սփռեալ զգա-ղաբողոնն 'ի վ՟ր ջրոց ո՟պ զնաւակ. մարգա-րէացաւ զհանդերձեալս. և հանգեաւ 'ի տ՟ր ղ՟ա ամաց՝ յամի. 1507: Յ. ապր. 2:

Ֆրան

Ֆրանչեսկոս Քսաւերեան՝ ծնեալ յամի փոխման պաւլայեցւոյն, 'ի քսաւերիա աւանէ 'ի նաւառ-ռաս աշխարհէ՝ յազնուական տոհմէ, յարեցաւ 'ի սրբն իգնատիոս հիմնադիր յիսուեանց 'ի փարէզ գաղղիոյ. և լցեալ հոգւով նորա՝ առաւելաւ յամենայնի իրաց տեսութիւնս, մինչև երբեմն վերանալ 'ի գետնոյ. եղև կատարեալ 'ի ճգնութե, և զօրաւոր 'ի քարոզութե. և երթեալ մինչև 'ի հնդիկս՝ իրաւամբք կոչեցաւ առաքեալ հնդկաց. զի դարձոյց զանթիւ բազմութի կողմանցն այնոցիկ մինչև 'ի յապոն, և մկրտեաց զթագաւորս և զիշխանս. և յայսպիսի հոգևոր մեծութե տակաւին այնչափ խոնարհ էր սրտիւ, մինչև ծնրադրութբ գրել թուղթ առ իգնատիոս մեծաւոր իւր: Գործեաց բազմապատիկ նշանս և սքանչելիս, մինչև յարուցանել և զմեռեալս. մարգարէացաւ և բազում ինչ: Նա լի արդեամբք փոխեցաւ առ տր 'ի սանկիան կղզի սինէայցւոց, խզ ամաց, յամի 1552. և նշխարք նր փոխադրեալք անտի գործեցին զբազում հրաշս: Դ. դեկտ. 3:

Ֆրանչիսկոս Բորճեան՝ դուքս գանտիոյ և փոխարքայ գատալոնիոյ 'ի սպանիա, յետ մտանելոյ 'ի կարգ. ձի և ծնանելոյ զաւակս, իբրև մեռաւ կինն, եթող զամ ինչ, և եմուտ 'ի կարգ. յիսուեանց՝ յամի 1548. եղեալ երրորդ 'ի մեծաւորս այնր կրօնի: Իսկ պատճառ դարձի նր էր տեսիլ այլափոխ կերպարանաց իզաբելլայ կայսրուհւոյն վախճանելոյ.

մինչ

մինչ զի յայնմ հետէ պղծեալ խապառ յծէ՝ կրօնաւորէր և յծի իբրև յանապատի այնպիսի քաղաքավարութե, մինչև կոչիլ նմա հրաշք իշխանաց. և յորժամ՚ի կրօն եմուտ, եղև օրինակ և այլոց յիշխանաց առ՚ի կրօնաւորիլ: Որ ձգնող յոյժ, և անձանձիր՚ի մշակութի հոգւոց. և այնչափ խոնարհ, զի յատուկ անուն գիտէր անձին կոչիլ մեղաւոր: Յաղում անգամ հրաւիրեալ՚ի պատիւ կարդինալութեան՝ չեառ յանձն. ծառայէր աղքատաց և հիւանդաց. յերկարէր յաղօթս և՚ի խոկմունս զբազում ժամս. և հարիւր ծունր կրկնէր յաւուրն: Ի պատարագել սեղյն՝ երբեմն փայլատակէին երեսք նր: Եւ յետ բազում վաստակոց և առաքելական գործոց վախճանեցաւ՚ի Հռոմ, կբ ամաց, յամի 1572: Հոկտ. 10:

Փրանչեսկոս սալեզեցի՝ իշխան գենեվայ, ծր ձինեվրայի, յազգէ իշխանացն սաւօյայ, սնեալ՚ի մանկութե բարի վարուք և անմեղութե, և ուսեալ զմն գիտութիս ՚ի փարէզ և ՚ի պատուա, հրաժարեցաւ յիշխանական պատուոյ ծերակուտին սաբաւդիոյ. և քահանայացեալ՝ յառաջեաց ՚ի հոգևոր վաստակս և ՚ի քարոզութի բանին այ. և կրեաց բազում վիշտս վտանգի ՚ի նորաղանդից. այլ պհապարաւորս ՚ի գլխաւորաց նց դարձոյց յուղղափառութի: Ձեռնադրեալ եպս քաղաքին իւրոյ սալեզեայ՝ առաւել ևս արտայայտեաց զձիրս վճպութե և

զշնորհս

զշնորհս սրբութե իւրոյ . եւ յաճումն ջեր-
մեռանդութե սահմանեաց զնոր կարգ կու-
սանաց ը կանոնաւ օգոստինեանց՝ յանուն
այցելութե սբ ածածնի : Գործեաց բազում
իրս լի իմաստութբ եւ հոգւով այ՝ 'ի պայ-
ծառութի եկեղեցւոյ, եւ 'ի յառաջադիմու-
թիւն հաւատացելոց 'ի քրիստոնէական կա-
տարելութե՝ ցուցանելով ճանապարհ հարթ
եւ ապահով: Վախճանեցաւ ծե ամաց՝ յամի
1622. 'ի դեկտ. իը . 'ի լիոն քաղաքի, որ եւ
լուգդոն գաղղիոյ . եւ պայծառացեալ սքան-
չելեօք՝ դասակարգեցաւ ը սրբս յամի 1665:
Լ. յունվար . 29:

ՎԵՐՋ.

ՅՈՐ

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

'Ի նմանող լինել Այ:

Արժան տօնելոյ զտօնս սրբոց, որք և զօրհնելոյ զվարս նց, և վերծանելոյ կմ լսելոյ ըզպատմութիւն նց, 'ի միոյ կողմանէ է փառաւորել զԱծ 'ի սուրբս իւր. և 'ի միւս կողմանէ՝ է կարդալ զնս 'ի բարեխօսութիւն անձանց մերոց, և յորդորիլ 'ի նմանութիւն ածահաճոյ քաղաքավարութե նց՝ առ 'ի կարող լինել հասանել և պսակաց նց. և այս վերջին բանն է խնդրելին մեր յայսմ վայրի: Նու յերաւի. զի զինչ օգուտ իցէ՝ ինձ գրել, և վերծանողիդ ընթեռնուլ զվարս և զվկայաբանութիւս սրբց, եթէ մեք օտար գտանիցիմք 'ի հետոց նոցա. զինչ շահ տեսանել զգանձ և զմեծութիւն, և ոչինչ շահել. զինչ շահ զննել զակնս պատուականս, կմ թուել զոսկի և զարծաթի դահեկանս, և ոչ ստանալ գէթ զմի 'ի նոցանէ. զինչ շահ բազմիլ 'ի սեղան բարեաց, և սովեալ ելանել. զինչ շահ ընթանալ յասպարիսին, և ոչ ժամանել առնուլ զբրաբիոն յաղթութեան: Ոչինչ շահ գիտել, եթէ գոյ արքայութիւն յաւիտենից, և ոչ փութալ 'ի նոյն.

նոյն . կմ՛ գիտել՝ թէ սբք կան , և ոչ հա-
պաւլնու լինել :

Ո՞չ ապաքէն ածմ որք 'ի բնէ ցանկացող է երանութե , և ըստ նմին բնաւորապէս ունի ցանկալնու լինել , զի հասցէ յերանութիւն անդր . և զինչ է՝ որ արգելու զմեզ : Պիտեմք զտկարութի մեր , և երանի՛ թէ գիտէաք . այլ որ զօրացոյց զմեզ իւր ածմ՝ նոյն է և հզօրիչ մեր , օգնական և ապաւէն և զօրութի : Պիտեմք զտգիտութի մեր , և երանի՛ թէ գիտասցուք . այլ աւանիկ գրեալ է , եթէ որք նուաղեալ իցէ յիմաստութէ՝ խնդրեսցէ յածոյ , որ տայ ամենցն առատապէս , և ոչ նախատէ : Պիտեմք զչարութիւն մեր , և երանի՛ թէ քաջ ճանաչէաք . զի յայնժամ գարշելով մեք մեղէն 'ի մէնջ՝ թողուաք զճանապարհս մեր անպարիս , և դառնայաք առ ածմ , և խնդրէաք զողորմութի նր՝ որ յամ ժամ պատրաստ է , և սպասէ դարձի մերում յապաշխարութի . և այնպէս շնորհաց արժանացեալք՝ փոխէաք յայլ այլ , և յանձն զոլոյ նու լինէաք տիրապէս .
ոգւ և եղեն անթիւք 'ի սբյ :

Ո՞չ ապաքէն և նոյն իսկ վերծանութիւն և լսելութի վարուց սբց յորդորէ զմեզ սբս լինել , և դիւրացուցանէ զածմ կարծեցեալ դժուարութիւն՝ գործնական օրինակաւ . ուր տեսանեմք , զի և ածմ սբք մեզ նմանօղք կարեօք մարդիկ էին , յամ մեղանչէ և յամ հասանէ . մինչ զի ոչ ոք ունի ասել , թէ ես

ում կարացից նմանել 'ի սրբց. Երբ տեսա-
նէ զիւր նմանիս բազումս հաստակաւ, աստի-
ճանաւ, բնաւորութբ, և տմ հանգամա-
նօք. միայն մնայ կամք և փոյթ նմանելոյ
վարուց նց:

Իսկ զիա՞րդ լինիցի կամք առանց մտաց. զի
ոչինչ է կամեցեալ՝ որ ոչ ծանուցեալ. ապա
ուրեմն՝ նախ քան զամ պէտք են և՛ 'ի տնէ
խնդրել զլուսաւորութիւն աչաց հոգւոյն,
այն է պայծառ տեսութիւն ճշմարտութե՝
զոր պարտական եմք գիտել և առնել, և՛
խորհել յօրէնս տն 'ի տուէ և 'ի գիշերի, զի
գիտասցուք կատարել զկամս այ զբարին և
զհաճոյն և զկատարեալն. զմտաւ ածել
զմեղս մեր, զի զղջասցուք. և զպակասու-
թիւնս՝ զի ուղղեսցուք, զթերութիւնս՝ զի
լցցուք, զպիտանաւորութիս՝ զի մաղթեսցուք.
ցուք. յիշել զանցաւորութի և զունայնութի
կենցաղոյս՝ զի մի 'ի սմին թարթափեսցուք
ցուք, և զանանց յաւիտենականութի հան-
դերձելոց՝ զի 'ի նոյնս պատրաստեսցուք.
զմահն անմահ, զի խորշեսցուք, և ըզ-
կեանսն յաւիտենից՝ զի ժառանգեսցուք.
զխաչափանարարս փրկութե՝ զի բարձցուք, և
զմիջոցս՝ զի բուռն հարցուք. զչարութիւն
բանսարկուին և զորոգայթադիր հնարսն,
զի զգուշասցուք, և զմարդասիրութին այ՝
զի զօրասցուք, օգնականութբ հանդերձ
բարեխօսութե տմ սրբց. որք փորձ գոլով
գիտեն և փորձանաւորացս օգնական լինել:

Այս առաւել անմոռաց քրիստոնէական որո-
ճել զերախտիս մարդացելոյ փրկչին մերոյ
և Այ, զփրկական տնօրէնութիւնս Նր և զփր-
կագործ չարչարանս խաչի և մահու. որ է
օրինակ ազդու, և միջնորդ միակ, և առաջ-
նորդ անվրէպ առ արդարութիւն և սրբութիւն
և փրկութիւն հաւատացելոց և յուսացելոց
և սիրողաց իւրոց:

Եթէ ոք յայսոսիկ դեգերի խորհուրդս,
լուսաւորի միտք, և զօրանայ կամօք. սրբի
՚ի մեղաց, և Տր լինի ամ. և որ անփոյթ առ-
նէ զսոսօք՝ ոչ կարէ և ոչ կամի Տր լինել, ե-
թէ ոչ՝ անգործ կամօք. այլ մեք զգործու-
նեայն խնդրեմք, որով և եթ լինի ամ՝ որ
ինչ և լինի: Իսկ գործունէութիւն կամաց
կախի զնախաձառել լուսաւոր խորհրդոց,
որք կենդանայուցանեն զհաւատս և ամ-
րացուցանեն զյոյս և բորբոքեն զսէրն. իսկ
սէրն զամ դժուարինս դիւրէ, և զանհնա-
րինս հնարաւորէ շնորհօք: Նոյն սէրն կոչի
և է գլուխ պատուիրանի, և կապ կատար-
ման, արմատ և աղբիւր և գլխաւորութիւն ամ
շնորհաց և սրբութե. երջանկութեան առ
ածսիրութիւն առաջնորդեալ, և ածսիրութ
ը Այ միաւորեալ. զի զի՞նչ է Տր լինելն՝ ե-
թէ ոչ բարեկամութիւն ընդ Այ. և ահա այն
իսկ է սէրն, և զայդ առնէ սէրն:

Տեսեր, եթէ ո՞րպէս լինի և ի՞նչ լինի՝ նմա-
նող լինել սրբոց կամ Տր լինել. այսուհետև
զայն տես՝ որում ՚ի սրբոց մարթ է քեզ նմա-

նող

նող լինել, քան որպիսի դու լինել։ Եթէ փոքրոգի ես և վեհերոտ, գէթ մի՛ լինիր անյոյս. զի կայծն և ակարք 'ի սէս քան ըղ-քեզ, այլ զօրացան Այ կարի և առաւել քան զկար, գոնէ լինել փոքրիկ յարքայութեան երկնից. որ չէ փոքր. զի ամ աստիճան յարքունիս՝ որչափ և յետին իցէ, է արքունական և փառաւոր և պանծալի. որչափ ևս յարքունիսն Այ. յոյժ լիցին քեզ պաշտօնատարք երկրաւոր Թգւի, զի և փոքրիկն 'ի 'ի նոսա է 'ի Թուոյ աւագանւոյն և իշխան փառաւոր. իսկ զի՞նչ իցէ յաւագանիս երկնից արքայի։

Եթէ չունիս զաստիճան առաքելական աստիճանի, և ոչ զքանքար մարգարէի, և ոչ զշնորհս վարդապետաց, ունիս զպարգևս աշակերտութե առաքելոց և մարգարէից և վարդապետաց. զի՞ոյ կարող ես զառ 'ի նոցանէ ուսեալ զհրահանգս առաքինութե 'ի գործ արկանել, ոչ արտաքին այլք 'ի մէջ առ համարակ, և լինել մի 'ի մէջ յայլում աստիճանի ըստ քում վիճակի։

Եթէ չունիս առիթ մարտիրոսութե, կալ յանձին զսէր անարիւն նահատակութե. մի՛ պաշտեր զկուռս ախտից, ընտանեա՛ ըղ-կռապաշտութի ագահութե, զարշեսջի՛ր 'ի պիղծ ափրոդիտեայ, մի՛ զոհեր պորտոյ և որովայնի, մի՛ կցորդ լինիր անարժան զոհից հեթանոսական ճանապարհաց. և պարզաբար՝ յա՛նձն առ զմահ, քան հաճել ըղ-

կամս դիւ՛ին և մարմնոյ և աշ̃ի . մեռո՛ զհին մարդն , և մի՛ ուրանար զքրիստոնէութի̃ , ք̃ս մի՛ գործեր ինչ ընդդէմ քրիստոնէական կարգաց . և այսպէս զօրհանապազ 'ի մահ մատնեալ վ̃ս ք̃ի՝ որ մեռաւ վ̃ս քո , լինիս կենդանի վկայ ճշմարտութե̃ , և զմարտիրոսականն առնուս պսակ բազմապատիկ :

Եթէ չունիս արիութի̃՝ պահել զմշտնջենաւոր կուսութի̃ , թո՛ղ թէ հանդիսանալ 'ի ճգնաւորական և 'ի միակեցական վարս , և կապեալ ես ը̃ աշ̃ի և ը̃ մարմնոյ , գէ՛թ մի՛ լինիր ծառայ մարմնոյդ և աշ̃ի , այլ ըզնոյնս քեզ ծառայեցո՛ . լե՛ր ողջախոհ 'ի խորհուրդս , սրբասէր սրտի՛ւ , անխարդախ 'ի բանս , արդար 'ի գնացս . խոնարհ՝ անփառասէր , հեզ՝ անբարկացող . համբերօղ առ չարարարս , և բարերար առ ամենեսին . աղօթասէր և հոգեսէր ըստ քում վիճակի և ը̃ կարի քում . և ա̃ծ տացէ քեզ շնորհս առաւել քան զոր խնդրես և իմանաս , և արասցէ զքեզ մի յայնպիսեաց , որք յաշ̃ի են , բայց չեն յաշ̃է աստի . ո՛պ̃ի եղեն անհամարք յընտրելոցն ա̃յ և 'ի ս̃բց մեծամեծաց :

Ապա ուրեմն յայտ է՝ թէ սէր և փափագ սրբութե̃ է , որ առնէ զոք ս̃բ , ո՛ւր և իցէ , յորո՛ւմ վիճակի և իցէ . և նոյն սէր է՝ որ յաղթէ անձին և աշ̃ի , որով և դևն յաղթահարի . նոյն սէր է՝ որ տայ խաչակից լինել փրկչին և կերպարանակից մահու նորա , որով և փառացն հաղորդ . այն իսկ

է

է սրբն լինել, և նմանօղ սրբյն սրբց։ Մի՛ ոք զանձն խաբեսցէ՝ այլազգ Ճանապարհ առնել յերկինս, եթէ ոչ գնալով զհետ քի՝ որ է Ճանապարհ և Ճշմարտութի և կեանք․ առդ հայեաց 'ի կեանս քի՝ տն քոյ և վարդապետի, հեզոյն և խոնարհին, աղքատացելոյ և նուաստացելոյ վն քո, հալածելոյ և քամահեցելոյ՝ յորոց բարերարեաց, և չարչարելոյ և սպանելոյ 'ի նոցանէ՝ որոց վն չարչարեցաւ և մեռաւ կեանքն անմահական։

Լաւ մեզ պարտ է զնոյնս չարչարիլ, կամ նմանօրինակ անցս կրել․ եթէ ընդ փայտ դալար այնպէս արարին, ընդ չորն զինչ լինիցի․ եթէ ոչ կարեմք զառաւելն կրել, գէթ նուին չափ պարտիմք յօժարիլ կրել․ և եթէ տկարանամք առ այդ ևս, գոնէ ըստ կարի մերում տանել ամ կրից և նեղութեանց ազցաւոր կենցաղոյս՝ անտրտունջ համբերութբ և յօժարափոյթ սրտով։ Նաւում նեղութբ պարտ է մեզ մտանել յարքայութիւնն այ՝ վկայեցին առաքեալք բանիւ և արդեամբք․ և ամ սրբք ընդ նոյն ընթացան Ճանապարհ փրկչին․ ապա ուրեմն և մեզ հարկ 'ի վր կայ զնոյն գնալ արքունի պողոտայ․ զորոյ զաշխատութիս թեթևացուցանէ օրինակ փրկչին և ամ փրկելոց նր, յոյս հանդերձելոց բարեաց, և անեզրական փոխարէն վարուց սրբութե, և աննուաղելի շնորհք օգնականութե պսակողին ամ սրբց․ նմա փառք այժմ և յանկէտ յաւիտեանս․ ամէն։

ՀԱՄԱՌՕՏ

Յորդորակ 'ի բանից հարց։

Սր̃ հայրն մեր Նոնոս * Ստէպ պատուի-
,, րէր ... որոնել զ'ի գիրսն պատուիրանս ,
,, և յեղափոխել ըզգործս Սէրն՝ առ 'ի նախանձու-
,, սոցա զօրանալ հոգւոյն խրատելոյ 'ի պատ-
,, ուիրանացն . Նշանս 'ի վերս անդանէ . յն։
Գրիգոր ա̃ծաբանն ասէ . * Սկայքսն պատ-
,, ուհալք պսակարձանաց , և նահատակացն
,, արեամբ չնծամ . այլոցն են հանդէսքն և
,, զօրանալն , իսկ ինձ պատկերն . այսքան
,, յառաջագոյն յափշտակեմ զբարեփառու-
,, թիւնն , և այսպէս ընտանենամ ուղղու-
,, թեանն ։ Նորա՝ որ մի վկայեցն փոխել է , և ա-
,, մենեցուն բանալի պատրաստաբար և զբե-
,, զու և զլսելիս և զմիտս , ասել ինչ յօժա-
,, րութե̃ յաղագս նոցա՝ և լսել . և զնոյն՝
,, նուաղագոյնս կարծել առ նոցա նահա-
,, տակութիւն ։ Նման զի և այսպէս իսկ
,, ունի . բազմաց եղելոց մեզ յառաջնոր-
,, դութի լաւագունին , և յոլովագունիցն
,, յառաքինութի խրատուց , բանի , օրինաց ,
,, մարգարէից , առաքելոց , նոցին ինքեանց
,, Ք̃ի չարչարանացն՝ Նախաջին Սկիզբն 'ի
,, խաչն 'ի վեր ելելոյ , և զիս ժողովողի , զի
,, բնեռեսցէ զիմ մեղս , և զօձն խայտա-
,, ռակեսցէ , և զփայտն սրբեսցէ , և հեշ-

տու-

,, տութեն յաղթեսցէ, և զադամ վերստին
,, կեցուսցէ, և զպատկերն զանկեալն միւս
,, անգամ կոչեսցէ ։ Ս. յաքանեաց եղելոց
,, մեզ և այսպիսեաց, (այլ յայսր ամի վր)
,, ոչինչ նուազ 'ի դաստիարակութի (են
,, մեզ) Ս կայք, ողջակէզք բանաւորք,
,, զենմունք կատարեալք, պատարագք ըն-
,, դունելիք, ճշմարտութե քարոզութիք,
,, ստութեն արձանացուցիչք (մ յաղթա-
,, նակօղք), օրինացն լրումն՝ հոգևորին և
,, մայելոյ, մոլորութեն լուծումն, չարու-
,, թեն հալածանք, մեղացն ջրհեղեղ, աշ-
,, խարհի մաքրութի ։ 'ի ճառն [illegible] ։

Ժամանակք գլխաւոր հալածանաց եկեղեցւոյ, յորս եղեն բազմութիւնք վկայից ։

Մաղթանք առ Ս. Ներսէս Մեծ՝ բարեխօսութիւն ամենայն մեզ :

('ի Ձ̅ն որդւոյ . պծ = պկ :)

Հոգւով հաստեալ՝ տիրականին ,
և մի՛ հաներ՝ յինէն զ̊հոգին .
Առաջնորդ՝ ինձ 'ի յերկին ,
հոգիդ լցի՛ սբ̅ և բարին :
Պաղատանօք՝ Ա̅ծածնին ,
անապական՝ և միշտ կուսին .
Եւ Յովհաննու՝ կարապետին ,
յանապատէ՝ բարբառ ձայնին :
Աղաչանօք՝ մաքուր դասին ,
Առաքելոց՝ նախ առաջին .
Որք ըզհոսանս՝ հոգւոյդ արբին ,
և ընդհանուր՝ մեզ արբուցին :
Աշակերտաց՝ գերագունին ,
սբ̅ հաւատոյ՝ անշարժ Վիմին .
Եւ Անօթոյ՝ ընտրեալ, բանին ,
անձնառելեայ՝ ըն տեսողին :
Մաքուր Որդւոյ՝ ըն վէբեղին ,
որք 'ի վերուստն՝ որոտացին .
Եւ Անդրէի՝ քումն խաչակցին ,
և Մատթէի՝ քարոզողին :
Փիլիպպոսի՝ զ̊հայր հարցողին ,
Բարթողիմեայ՝ զ̊մեզ կոչողին .
Յակոբոսի՝ մակալփէոսին ,
և Թովմայի՝ երկուորեկին :

Եւ

Նախանձայոյզ՝ Շմաւոնին ,
 և յակոբեան՝ ըն̃ Յուդային .
Եւ ըստ անուան՝ Եզգօրաքայլին ,
 արդար անուն՝ հայրապետին :
Եօթանց սր̃ց՝ զոր ընտրեցին ,
 սարկաւագաց՝ փոքրիկ հօտին .
Որոց նախկին՝ պսակաւ դասին ,
 պսակ անուանն՝ է ընդ նոսին :
Եւ քում ընտրեալ՝ Եօթանասնին ,
 աշակերտաց՝ քարոզ բանին .
Եւ որք նոցայն՝ հետևեցին ,
 յուրաքանչիւր՝ ժամանակին :
Հայրապետաց՝ հանուրց ազգին ,
 Վարդապետաց՝ ուղիղ բանին .
Որ զքեզ որդի՝ հօր մեծին ,
 խոստովանել՝ մեզ աւանդեցին :
Սպասաւորաց՝ սր̃ խորհրդին ,
 իններեակ դասուց՝ յեկեղեցին .
Համանմանեաց՝ վերնագունդին ,
 փառաւորողաց՝ ա̃ծային :
Նաև նոցունց՝ որք են յերկրին ,
 հայցմամբ Ս եհիցն՝ ողորմեա՛ ինձ .
Որք և վասն իմ՝ քեզ պաղատին ,
 անտես չառնել զգործըս ձեռքին :
* Մ՝արտիրոսաց՝ անթիւ անձին ,
 որք վասն քո՝ զարիւնս հեղին .
Տուր ինձ արտօս՝ ըր յաւանդին ,
 հեղուլ փոխան՝ արեան նոցին :
Դ՝ վերկայէն՝ սր̃ աւազին ,
 Ստեփաննոսէ՝ զքեզ տեսողին .

Մ՝ինչ

Մինչ 'ի վկայն՝ ընտւոց վերջին,
որ 'ի նեռնէն՝ կատարեսցին ։
Զարչարանօք՝ ամենայնիւն,
'ի տանջանաց՝ փրկեալ չարին ։
Եւ կամաւոր՝ մահուամբ նոցին,
'ի մահուանէ՝ անփախձանին ։
Խաւար բանտիւք՝ արգելանին,
լուսաւորեալ՝ 'ի խաւարս անձին ։
Եւ կուրութբ՝ աչաց նոցին,
յաչըս հոգւոյս՝ փայլեալ զարթին ։
Համամամբ ունկանց՝ լսարանին,
զիմըս բացցես՝ քոյոյ ձայնին ։
Եւ ծայրակտուր՝ փողից յօդին,
յոգիս բուրեալ՝ զհոտ անմահին ։
Կտրեալ լեզուօք՝ որբաբանիցն,
զիմս արագեալ՝ բանիւ քոյին ։
Եւ ատամանց՝ քաղմամբն ուժգին,
բա՛ց զբերանս՝ առնուլ զհոգին ։
Համամամբ յուսոց՝ երկուց ձեռին,
զիմս արձակեալ՝ միշտ 'ի բարին ։
Եւ կոտորմամբ՝ մատանց նոցին,
զիմըս գրեսցես՝ անուն յերկին ։
Հերձմամբ մաքրոցն՝ որովայնին,
հերձ առ յինէն՝ զխորհուրդ չարին ։
Եւ կտրելով՝ ոտից նոցին,
ոտք իմ կթոտք՝ հաստատեսցին ։
Քերմամբ մորթոց՝ սրբոցն անձին,
բորբք մեղացն՝ իմ քերեսցին ։
Եւ մորմոքմամբ՝ հարմամբ աղին,
հեշտախտութիւք՝ ըն մաքրեսցին ։

Ընդ

Ընդ բազմահնար՝ տանջման նոցին ,
տանջանք հոգւոյս՝ բժշկեսցին .
Եւ ընդ հատեալ՝ մասանց յօդին ,
ցաւք յօդուածոյս՝ իմ ողջասցին :
Ընկմամբ բարձիցն՝ և յօդուածին ,
զիմըս պնդեա՛՝ յօղդյօղդ մարմին .
Եւ խիստ գանիւ՝ գաւազանին ,
ըզխստութի՝ կակղեա՛ սրտին :
Ընդ տատասկաց՝ սուր երկաթին ,
ըզսուր քո հա՛ն ընդդէմ չարին .
Եւ բևեռօք՝ գարշապարին ,
զիս բևեռեա՛՝ յերկիւղ քոյին :
Ընդ նետաձիգն՝ որ առ նոսին ,
զիս խոցեսցե՛ս՝ սիրով քոյին .
Եւ ընդ գելոց՝ գելարանին ,
զիմ ձմլեսցես՝ սիրտս առ բարին :
Ընդ եռացում՝ ըն կապարին ,
զոր 'ի բերանսն՝ արկանէին .
Շիջո՛ զեռանդ՝ բոցոյ ախտին ,
և եռացո՛՝ յիս ըզհոգին :
Ընդ սպառնալեաց՝ խստագունին ,
զորս առ ոչինչ՝ համարէին .
'Ի սպառնալեաց՝ փրկեա՛ չարին ,
և դարձուսցե՛ս 'ի գլուխ նոցին :
Եւ ընդ խոստման՝ անցաւորին ,
յորոց 'ի բաց հրաժարէին .
Մի՛ մատնեցայց՝ ես պատրողին ,
խաբիլ սիրով՝ հիւթանիւթին :
Կախաղանօք՝ սրբոյն ոտին ,
զընթացս ուղղեա՛ առ քեզ յերկին .

Եւ

Եւ կապանօք՝ ծանր երկաթին ,
թեթեւացո՛ զ̊հոգս երկրային ։
Ընդ շղթայից՝ պարանոցին ,
զիս կապեսցես՝ սիրով քոյին ․
Եւ ընդ կոճեղս՝ որ յոլոքին ,
զիս ՚ի կապից՝ խլեա՛ չարին ։
Որք վասն քո՝ ընդ հուր անցին ,
և ընդ եռանոյ՝ ըն կաթսային ․
Ճիչո՛ ըղհուր՝ մեղաց ախտին ,
և ըղվառուսմ՝ ըն գեհեննին ։
Եւ ծովահերձ՝ սառամամբ ցրտին ,
որով նոքա՝ համբերեցին ․
Օ իմ ըղպաղեալ՝ սիրտս առ քարին ,
ջեռո՛ սիրովդ՝ ա̃ծային ։
Որք վասն քո՝ ողոքեցին ,
ըղչար գաղանսն՝ ուտել զ̊մարմին ․
Օ ես ՚ի ժանեաց՝ փրկեա՛ չարին ,
և յեղջերէ՝ միեղջերուին ։
Ընդ բազմօրեայ՝ քաղցի նոցին ,
տուր ինձ ըղհայ՝ քո երկնային ․
Եւ ընդ պասքում՝ ըն ծարաւին ,
վանապական՝ աղբիւր կողին ։
Ընդ օձաբնակ՝ խաւար գբին ,
յոր Լուսատուն՝ էր իմ անձին ․
Հա՛ն զիս ՚ի գբոյ՝ տառապանաց ,
տղմուտ կաւոյ՝ հայցմամբ նոցին ։
Եւ զի՛նչ ասեմ՝ զի ոչ թուին ,
լեզուա՜ւ մարդկան՝ տանջանք նոցին ․
Որք այժմ առ քեզ՝ ծածկեալ պահին ,
և անդ յայտնի՝ հատուցանին ։

Որոց

Որոց տուժիւք՝ զանազանին ,
բուժեամ ընկցաւ՝ իմոյ անձին .
Օ՜ մարմնոյ , հոգւոյ՝ և ըզմտաց ,
և զխորհրդոց՝ գործոյ , բանին ։
Նաւ ընդ հատման՝ գլխոց նոցին ,
որով գլխոյդ՝ անուամբ չինին .
Օ իս յարմարեալ՝ տէր ընդ նոսին ,
առնուլ պաձուումն՝ ընդ բոլորին ։
* Ճգնաւորօքն՝ յանապատին ,
հետևողաց՝ կենաց ձայնին .
(Տուր ինձ թողուլ՝ զսէր աշխարհի ,
վառիլ՚ի սէր՝ քո երկնային ։)
Նաւ բարձողաց՝ ուսով , խաչին ,
մեռա՛ և զիս՝ ըստ աշխարհին .
(Նաւ քո ըզկնի՝ ընթացողին ,
ըզգնացս իմ՝ ուղղեալ զոտին .)
Պաղատանօք՝ մեծն Անտոնին ,
հեղինակի՝ դբ երամին .
Նաւ ոյք նովաւ՝ յայս կարգ եկին ,
մինչև յայժմուս՝ և ոյք լինին ։
Օ անապանեալ՝ վարուք նոցին ,
և ծալկերանգ՝ քեզ ընծային .
Շնորհեալ փոխիլ՝ անբերս անձին ,
ըստ պտղաբեր՝ քոյոյ տնկին ։
Որք զաղօթից՝ ըն շնորհս աւին ,
և զարտասուաց՝ յորդ վտակին .
Զգեալ և զիս՝ հայցմամբ նոցին ,
թէև հեղգամ , ՚ի նոյն բարին ։
Նաւ ոյք պահօք՝ ըն մեռուցին ,
զախտըս մարմնոյ՝ սկզբնաչարին .

Տուր

Տո՛ւր ինձ նոքօք՝ առ ցանկալին ,
սանձել ըղձիւս՝ որոմայնին ։
Որք խորհրդովք՝ ըն յաղթեցին ,
պոռընկականն՝ պատերազմին .
Տո՛ւր յաղթութիւն՝ ծուլիս անձին ,
գո՛նէ լըման՝ գործոց չարին ։
Եւ որք 'ի խուն՝ փոքու նիւթին ,
ագահութեան՝ ըն տիրեցին .
Տո՛ւր ինձ յաղթել՝ անիրաւին ,
և շատա՛նալ՝ բաւականին ։
Քաջ եղելովքն՝ 'ի յարութիւն ,
ընդ ձանձրութե՛՝ միջօրէին .
Արիացո՛ զհեղգս՝ առ բարին ,
և պարագօղս՝ առ վատթարին ։
Որք բարկութեան՝ ըն յաղթեցին ,
և զտրտմութիւն՝ ըն սանձեցին .
Նոքօք սանձեա՛՝ տէր զերկոսին ,
մինչ տարապարտ՝ առ իս շարժին ։
Եւ որք հպարտ՝ փառամոլին ,
յաղթօղ գտան՝ յասպարիսին .
Զիս փրկեսցես՝ հայցմամբ նոցին ,
յաջակողմեան՝ մեծամարտին ։
Որք գերապանց՝ պատուիրանին ,
քան ըզբնութիւն՝ ժուժկալեցին .
Տո՛ւր ինձ գո՛նէ՝ բառնալ քոյին ,
քաղցր լծոյ՝ թեթև բեռին ։
Եւ թէպէտ ոչ՝ ընդ առաջին ,
ճանապարհորդս՝ որ 'ի յերկին .
Սակայն վերջնոցն՝ եղէց վերջին ,
հետևելով՝ հետոց նոցին ։

Եւ

Եւ թէ վեհիցն՝ օթեւանին ,
չեմ արժանի՝ հոր քո յարկին .
Արժանացո՛՝ յոյժ խոնարհին ,
քան ըզգե̊նաւորս՝ թերեւս յետին .
Միայն ՝ի թիւ՝ օծեաց դասին ,
կացո՛ եւ զիս՝ յաջակողմին .
Եւ լըսեցո՛՝ ըզցնծալին ,
զերանաւէտ՝ ձայնըն քոյին .

ՎԱԽՃԱՆ:

